



Universitat Ramon Llull

TESI DOCTORAL

Títol Guerra i persuasió. La justificació de l'acció militar en la retòrica presidencial nord-americana: de Vietnam a l'Afganistan.

Realitzada per Pere Franch

en el Centre Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna.

i en el Departament de Comunicació

Dirigida per Ferran Sáez i Mateu

GUERRA I PERSUASIÓ

La justificació de l'acció militar en la retòrica presidencial nord-americana: de
Vietnam a l'Afganistan.

TESI DOCTORAL

Autor: Pere Franch Puig
Director: Ferran Sáez i Mateu

Programa de doctorat Política, Mèdia i Societat
Facultat de Comunicació Blanquerna
Universitat Ramon Llull

FEBRER 2013

Aclariment: si bé aquesta tesi està escrita en català, les cites textuais que s'hi reproduueixen estan en anglès, castellà, català i francès, que són els idiomes originals en què apareixen publicades a les fonts referenciades.

ÍNDIX

AGRAÏMENTS _____	7
INTRODUCCIÓ _____	9
PLANTEJAMENT, OBJECTIUS I HIPÒTESIS DE PARTIDA _____	19
PRIMERA PART. REFERENTS TEÒRICS _____	27
1. Persuasió i convicció _____	31
1.1. Què és i què pretén la persuasió _____	33
1.2. La retòrica: veritat i versemblança _____	43
1.2.1. Grècia: els sofistes, Plató i Aristòtil _____	43
1.2.2. Roma: Ciceró i Quintilià _____	52
1.2.3. La nova retòrica: de l'ornamentació a l'argumentació _____	57
1.3. L'aportació de la lingüística i de la filosofia del llenguatge _____	65
1.4. Retòrica i política _____	69
1.4.1. La irrupció de la teoria del 'storytelling' en la retòrica política _____	73
2. Retòrica presidencial als Estats Units _____	79
2.1. Antecedents: presidència retòrica _____	79
2.1.1. La segona constitució _____	80
2.1.2. Demagògia i representativitat _____	82
2.1.3. Theodore Roosevelt i Wodrow Wilson _____	83
2.1.4. La retòrica presidencial, constructora de la realitat política _____	85
2.1.5. Proposta d'hibridació entre el segle XIX i el segle XX _____	89
2.2. Antecedents: presidència electrònica _____	91
2.2.1. Segona oralitat _____	96
2.2.2. La retòrica presidencial electrònica _____	98
2.3. Antecedents: retòrica presidencial de guerra _____	103
2.3.1. Un país amb una missió: defensa dels drets, la llei i la democràcia _____	104
2.3.2. Tres 'topoi' binòmics en la definició de l'enemic com a salvatge _____	106
2.3.3. El recurs de la por _____	110
2.3.4. Lluita entre el bé i el mal _____	112
2.3.5. La permanent necessitat de construir la identitat nacional _____	113
2.3.6. La <i>finalitat</i> retòrica _____	115
2.3.7. La justificació dels poders extraordinaris del president _____	117
2.3.8. Principals elements característics de la "retòrica de guerra" _____	123

3. Persuadir o convèncer de la guerra. La doble tipologia del discurs públic _____	125
SEGON PART. TREBALL DE CAMP _____	137
4. Metodologia _____	137
4.1. Mètode d'anàlisi _____	141
4.2. Model de fitxa _____	153
4.3. Mostra triada _____	155
5. Anàlisi de la mostra _____	165
5.1. Lyndon B. Johnson _____	165
5.2. Richard Nixon _____	183
5.3. George W. Bush _____	203
5.4. Barack Obama _____	237
6. Discussió de resultats _____	273
6.1. Anàlisi lexicogràfica _____	273
6.1.1 Les 20 paraules analitzades _____	273
6.1.2 Les 25 paraules més freqüents _____	276
6.1.3 Aspectes cognitius i emocionals _____	277
6.2. Anàlisi dels arguments _____	279
6.2.1 Objectius de la guerra _____	279
6.2.2 Representació dels dos bàndols enfrontats _____	283
6.3. Recurs a la tècnica del relat ('storytelling') _____	291
TERCERA PART. CONCLUSIONS _____	295
7. Diverses constants en la retòrica de guerra _____	295
8. Persuadir de la guerra, paradigma de la retòrica presidencial del segle XXI _____	311
BIBLIOGRAFIA I RECURSOS ELECTRÒNICS _____	323
FIGURES	
Figura 1. Procés de l'acció persuasiva. _____	134
Figura 2. Doble tipologia del discurs públic _____	135
Figura 3. Fases d'elaboració i parts del discurs _____	136
ANNEXOS	
Annex 1. Fitxes d'anàlisi dels discursos _____	345
Annex 2. Taules 1 i 2 _____	409
Annex 3. Taules 3 a 7 _____	415
Annex 4. Taula 8 _____	427
Annex 5. Taula 9 _____	431
Annex 6. Textos dels discursos _____	435

AGRAÏMENTS

La confecció d'una tesi doctoral és un procés de molts anys en el qual participen moltes persones, d'una manera o una altra i en un moment o altre. Per tant, en aquest treball, que va començar a la tardor del 2006, no hi ha intervingut només qui el firma, sinó molts amics, companys, coneguts i familiars a qui no puc deixar d'expressar la meva gratitud, que faig extensiva a aquells que es puguin trobar a faltar en la següent relació. Aquestes eventuais mancances s'han d'atribuir a l'oblit i en cap moment a la falta de reconeixement.

En primer lloc, vull agrair al director d'aquesta tesi, el doctor Ferran Sáez, les sàvies i pertinents indicacions que ha proporcionat en tot aquest procés. També he d'agrair les facilitats donades durant tot aquest període per la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna, representada en la primera etapa pel degà Miquel Tresserras i actualment pel degà Josep Maria Carbonell. Alhora he d'agrair el suport del departament de Periodisme de la mateixa Facultat, dirigit en aquests anys per Daniel Martí, Marçal Sintès i Josep-Lluís Micó, i on he compartit tasques de coordinació amb els companys i amics Enric Xicoy, Mayka Fernández, Joan Maria Clavaguera i Joan Sabaté.

Vull agrair tota l'ajuda rebuda a través de les moltes hores de converses que al voltant d'aquesta tesi he tingut amb molts dels meus companys de feina i amics, però especialment amb la Montse Arbós, en Francesc Barata, l'Anna Figuera, la Rosa Àuria Munté, en Javier Guallar i en Daniel Cassany. També he d'agrair la col·laboració oferta i l'interès mostrat pel meu treball a tots els col·legues en general i en concret a la Sònia González, la Sandra Balsells, en Jaume Benet, en Jaume Risquete, la Míriam Díez, en Francesc Viadel, la Sònia Ballano, en Jordi Sánchez, l'Elena Yeste, l'Eva Jiménez i l'Aura Ruano. Han estat molt profitoses les orientacions rebudes de Jordi Busquet i d'Alfons Medina, i cal deixar-ne constància.

Vull agrair a Pere Masip l'atenció i tot el material facilitat, i als professors Robert L. Ivie, Martin J. Medhurst i Kathleen H. Jamieson els documents i consells proporcionats.

Als amics Montserrat Rodríguez Garzo, Ramon Farrés, Georgina Castellà, Cinta Masip i Jose Castro per escoltar els meus dubtes.

I finalment, a la Maria, la Clara i la Berta, per ser-hi en tot moment.

INTRODUCCIÓ

“Use soft words and hard arguments”, diu un proverbi anglès. Paraules suaus per a arguments durs; mots delicats per a idees sòlides. Aquesta és, en essència, la temàtica d'aquesta tesi: amb les paraules representem el món i ens (re)presentem al món, i alhora bastim els nostres arguments per influir en els altres.

En l'àmbit de la política, el poder s'exerceix combinant la força i el discurs. Amb la força es pressiona i amb el discurs es persuadeix. De fet, un dels principals trets distintius de les societats democràtiques és que la disputa política es dirimeix a través del diàleg i, per tant, del discurs, en l'àgora en què s'han convertit els mitjans de comunicació. Però al segle XXI aquest discurs ja no es basteix només amb paraules, com a la Grècia clàssica, sinó amb llenguatges molt diversos, amb els quals es creen multitud de missatges que no tenen altra finalitat que influir en l'interlocutor: l'objectiu del discurs sempre és influir en els altres, canviar la seva actitud per així modificar la seva conducta, el seu comportament. També en una societat democràtica, el discurs que emana des del poder té per objectiu influir en l'opinió pública per consolidar aquest poder i reforçar la seva posició.

En l'àmbit que ens ocupa, el que s'ha estudiat en la tesi que presentem són els discursos dels presidents nord-americans quan parlen de la guerra. Portar un país a

un combat mortal no és una decisió fàcil: té elevats costos, en termes humans per a la població i en termes econòmics per a la riquesa del país; i en pot tenir en termes polítics per al dirigent que pren la decisió. Per això els presidents han de justificar-la i assegurar-se que els ciutadans l'acceptaran, i per això l'aparell propagandístic presidencial elabora un discurs (en el sentit més ampli del terme) que s'emet repetidament per multitud de canals amb l'objectiu d'influir en l'actitud i en el comportament de la població i fer acceptable la decisió de portar el país a la guerra.

Justificació

Com justifiquem els esforços esmerçats en aquest treball? La condició de primera potència econòmica, cultural i, sobretot, militar del món fa dels Estats Units un referent indiscutible a l'hora d'estudiar com s'articula el discurs de la guerra i com des del poder es justifica la guerra davant la població. És el país que més intervencions militars ha dut a terme en els seus poc més de dos-cents anys d'història i la seva despesa militar supera de molt la dels països que li van al darrere: en l'últim dels discursos analitzats en aquest treball, Barack Obama presentava el 5 de gener de 2012 als nord-americans una revisió de l'estratègia de defensa i explicava la reducció del pressupost dedicat a les Forces Armades; per tranquil·litzar els qui poguessin patir per si el país quedava indefens, deia: "I think the American people understand that we can keep our military strong and our nation secure with a defense budget that continues to be larger than roughly the next 10 countries combined." Que la primera potència del món gastí més en despesa militar que els deu països següents junts dóna fe, doncs, de la importància que té no només per als Estats Units sinó per a la resta del planeta el discurs de la guerra i la seva justificació.

Per altra banda, conèixer com es justifica la guerra i com és la retòrica presidencial nord-americana en aquest àmbit pot servir de precedent i aportar elements de cara a la creació d'un model per a l'estudi de la retòrica presidencial que es pot aplicar a altres entorns i a altres aspectes. Així, la metodologia emprada en aquesta tesi podria servir com a base o punt de partida per a futurs estudis de retòrica presidencial més propers, adaptant els paràmetres a observar a l'objecte d'estudi escollit.

Marc teòric

En la primera part d'aquest treball es revisen primer les principals aportacions teòriques en l'àmbit de la retòrica i l'argumentació (capítol 1), i tot seguit es revisen els estudis sobre retòrica presidencial als Estats Units i específicament sobre el discurs presidencial de guerra, que allà ja s'ha estudiat profundament (capítol 2). Un dels principals exponents és el professor de la Universitat d'Indiana Rober L. Ivie, el qual ja el 1974 parlava d'un gènere específic que anomenarem "retòrica presidencial de guerra", que presentava una colla de característiques comunes: al llarg dels dos segles d'història dels Estats Units, els presidents havien justificat la guerra en la necessitat de defensar els drets dels nord-americans, la llei, la democràcia i la llibertat; una altra característica es fonamenta en el mite del destí manifest i de la missió encomanada als EUA: Ivie cita l'historiador Frederick Merck, que sosté que el seu país sempre ha fet la guerra en compliment del que considera que és la seva missió universal d'estendre la llibertat i la democràcia arreu.

Precisament d'aquesta mitologia del destí manifest n'emanen les altres característiques de la retòrica presidencial de guerra nord-americana. En la dicotomia *nosaltres / ells*, que és la translació del binomi *bàndol propi* versus *bàndol enemic*, la descripció de cada un dels dos camps presenta una sèrie de trets comuns al llarg de la història: el bàndol propi es presenta de manera positiva i el contrari de manera negativa, fet previsible i per tant gens sorprenent, però els estudiosos han trobat en les anàlisis de la retòrica presidencial alguns aspectes destacables: Ivie parla de tres *topoi* dicotòmics: 1) a l'enemic se'l presenta com qui recorre a la força i a la coerció, mentre que el bàndol propi actua en i per la llibertat; 2) per això és l'enemic qui agrideix i el bàndol propi no fa res més que defensar-se; 3) es constata, doncs, que l'enemic actua de manera irracional, en contrast amb la racionalitat que caracteritza el bàndol propi. D'aquests tres *topoi* en deriva un altre de més genèric: els presidents sempre presenten l'enemic com el salvatge que agrideix el civilitzat; a la guerra s'enfronten la barbàrie contra la civilització.

De totes aquestes característiques de la retòrica presidencial de guerra en deriva encara una altra que fa notar Ivie en un treball del 2005 i que s'ha fet evident sobretot en els últims decennis: la guerra es presenta al capdavall com un enfrontament entre el bé i el mal; Reagan descrivia el 1983 la URSS comunista com

l'imperi del mal i George Bush va encunyar el 2003 la cèlebre expressió *eix del mal* a l'hora de referir-se a l'Iran, Corea del Nord i l'Iraq. Amb aquesta apel·lació a la lluita contra *el mal* (*evil*), una expressió amb clares connotacions religioses, la nació queda redimida pels danys causats amb la guerra, tant a l'interior com a l'exterior. En la lectura que en fa Ivie, si d'acord amb el mite del destí manifest els EUA van a la guerra en compliment de la missió encomanada per Déu d'estendre arreu la democràcia i la llibertat, aleshores la guerra es converteix gairebé en una croada contra el mal i els soldats esdevenen "uns lluitadors per la Glòria del Senyor, que busquen la seva pròpia salvació en la persecució del maligne".

Per tant, posant per davant la defensa de valors absoluts com la llibertat, la democràcia, la racionalitat, la civilització i el bé, la guerra queda plenament justificada, ens diuen els presidents nord-americans. En l'àmbit retòric, aquests valors absoluts poc discutits passen per davant de la defensa d'interessos materials específics com les necessitats geoestratègiques o econòmiques del país, quan en realitat al capdavant són aquests interessos el que s'està protegint amb la guerra, en opinió de l'autor d'aquest treball.

Altres estudiosos han fet aportacions destacables a l'estudi de la retòrica presidencial de guerra. Amb la presentació de l'enemic com a bàrbar el que fan els presidents és recórrer a *fomentar la por* de l'auditori per així justificar les accions dutes a terme per frenar aquest agressor salvatge i incivilitzat, ens diu Ivie. Sovint, per tant, s'exageren els perills associats a l'enemic. Les professores Karlyn Kohrs Campbell i Kathleen Hall Jamieson, de les universitats de Minnesota i de Pennsilvània, consideren que aquesta és una de les característiques de la retòrica presidencial de guerra: l'exageració i la tergiversació a l'hora de presentar l'enemic (elles parlen de *strategic misrepresentations*). De fet, la seva tesi principal és que amb aquesta exageració del risc associat a l'enemic els presidents pretenen justificar davant l'opinió pública el fet que en temps de guerra s'atribueixin poders especials (quasi dictatorials, diuen) en tant que màxim cap de les Forces Armades, passant per damunt de les Cambres del Congrés, que de fet és qui, d'acord amb la Constitució, hauria de declarar la guerra. Però com diuen aquestes dues estudioses, en força més de cent ocasions els Estats Units han dut a terme intervencions militars fora de les seves fronteres i només en cinc casos ha estat *després* que el Congrés aprovés formalment una declaració de guerra.

David Campbell, professor d'Història de la Universitat Johns Hopkins i actualment de la Durham University de Gran Bretanya, vincula la retòrica de guerra a la "permanent necessitat", diu, de construir la identitat nacional. Per ell, la identificació d'un enemic del qual distingir-nos és una de les millors maneres de tenir clar què som i per tant, què *no som*. Per Campbell, la retòrica presidencial de guerra nord-americana presenta quatre característiques: en tot moment s'associa l'enemic a un greu perill; respon a la necessitat d'evitar el caos i l'anarquia interns; estableix que la resposta militar és l'única possible i fixa el paradigma que nosaltres som superiors i l'enemic és inferior.

En aquest darrer punt hi coincideix l'holandès Teun van Dijk, en un dels seus treballs específics sobre retòrica de guerra, centrada a Espanya i no als EUA. En un estudi sobre la retòrica del president José María Aznar per justificar la participació espanyola en la guerra d'Iraq el 2003, Van Dijk parla de "presentació positiva" del bàndol propi i "presentació negativa" del contrari, un esquema similar al d'Ivie.

Revisats els estudis sobre retòrica presidencial de guerra als Estats Units, presentem una proposta de model d'anàlisi (capítol 3), que consisteix a observar els arguments tenint en compte si allò que pretenen és *convèncer* o *persuadir*. Proposem aquesta distinció a partir d'una elaboració dels plantejaments derivats d'Aristòtil, Ciceró, Chaïm Perelman i Patrick Charaudeau, i creiem que es poden establir aquests dos tipus o modalitats de retòrica en l'àmbit de la comunicació política: una retòrica que vol *convèncer* i que s'adreça a les idees, a la raó o intel·lecte del receptor individual, i que pretén modificar la seva conducta a partir d'una decisió voluntària i conscient, *després* que l'individu ha acceptat i assumit, racionalment, els arguments escoltats; i una altra que vol *persuadir* i que va adreçada sobretot a les emocions, als sentiments de la massa i que també pretén modificar la seva conducta, però no necessàriament com a conseqüència d'una reflexió conscient i meditada del públic, sinó fruit de l'apel·lació directa i immediata a les seves pors o a les seves passions i sense una decisió racional i intel·lectualment justificada.

La retòrica de la *persuasió* es caracteritza per recórrer a arguments adreçats a les passions, amb forta càrrega emotiva. Hi és freqüent l'ús de l'anomenada tècnica del relat o *storytelling* (presentada al final del capítol 1), que consisteix a explicar històries de personatges reals, amb noms i cognoms, que ajuden a

representar el missatge que vol transmetre l'orador. Als Estats Units va irrompre amb força als anys 80, amb l'arribada de l'exactor Ronald Reagan a la presidència. És una tècnica que va associada al llenguatge visual, perquè en molts casos els presidents *escenifiquen* un relat conscients que el seu missatge arriba a l'opinió pública a través de la televisió; per tant, el públic *veu* el seu discurs, no l'escolta o el llegeix. Semblaria, doncs, que el fet que la televisió s'hagi convertit en el principal mitjà de comunicació social ha afectat la retòrica dels presidents, i els seus discursos, per tant, ja no es basen només en la paraula. Bruce E. Gronbeck afirma que "depiction rather than word smithing is now the main task of president's key aides", perquè el president no només *parla* sinó que *es mostra*, i, conscient del fet que sempre que parla el públic el veu, hi adapta el contingut dels discursos. El recurs a la tècnica del relat és la constatació d'aquesta nova realitat retòrica. I una causa en pot ser la televisió.

Treball de camp

Un cop vistos tots aquests precedents teòrics, s'estudia la retòrica presidencial de guerra nord-americana després de constatar que, més enllà de les característiques ja establertes pels estudiosos citats, s'hi poden afegir altres punts de vista o altres enfocaments. En el cas que ens ocupa, la manera d'estudiar-la consisteix a comparar la retòrica de guerra del Vietnam i la de la guerra contra el terror, per observar-hi si en els dos casos es compleixen o no les característiques ja descrites pels autors vistos en el marc teòric i estudiar quina evolució ha sofert el discurs sobre la guerra.

En concret les hipòtesis de partida són tres:

1) Ens sembla que existeix una continuïtat en els arguments amb els quals els presidents nord-americans justifiquen la guerra davant l'opinió pública al llarg de la història; aquesta continuïtat es manté en la guerra contra el terror, almenys sota el mandat de George W. Bush.

2) Barack Obama pot trencar aquesta continuïtat: el missatge innovador i de canvi que va caracteritzar la seva campanya electoral el 2008 i l'inici de la seva presidència fan pensar que s'ha incorporat també a la seva retòrica de guerra i per tant aquesta es distancia clarament de la dels seus predecessors.

3) La major presència de la televisió en la comunicació política ha fet proliferar un tipus de retòrica de guerra que apel·la més a les emocions que a l'intel·lecte de l'auditori, cosa que ha donat lloc al predomini de la que hem anomenat *retòrica de la persuasió* enfront de la *retòrica de la convicció*.

Per mirar si es compleixen o no aquestes tres hipòtesis hem fet un treball de camp que presentem a la segona part de la tesi. Apliquem un mètode d'anàlisi de contingut textual (capítol 4) en el qual es combinen la tècnica qualitativa i la quantitativa. L'objecte d'estudi és una mostra de discursos dels quatre presidents implicats en les guerres de Vietnam i del terror: Lyndon B. Johnson i Richard Nixon per la primera i George W. Bush i Barack Obama per la segona. Hem estudiat sis discursos de Johnson, set de Nixon, vuit de Bush i deu d'Obama, 31 en total. N'hem fet una anàlisi de contingut interpretativa i hi hem observat alhora la freqüència d'aparició de determinades paraules i determinats arguments. Pel que fa a les paraules, hem comptabilitzat l'aparició de vint paraules concretes que considerem significatives per la càrrega semàntica que comporten. Alhora hem comptat quines són les 25 paraules més freqüents en cada discurs i en cada president; i hem recorregut al programa LIWC (Linguistic Inquiry and Word Count) per observar-hi els elements emocionals i cognitius presents en els textos.

Pel que fa als arguments, el que s'ha observat és el següent:

- 1) Quins són els objectius que el president diu que pretén aconseguir amb la guerra.
- 2) Com presenta el president a l'opinió pública els dos bàndols enfrontats en la guerra: el bàndol propi (nosaltres) i l'enemic (ells).

Finalment, també s'ha observat amb quina freqüència cada president fa ús de l'anomenada tècnica del relat o *storytelling*.

Aplicant aquesta metodologia, es fa una anàlisi interpretativa dels 31 discursos (capítol 5) i amb l'observació de les dades obtingudes amb l'anàlisi quantitativa (capítol 6 i annexos 1 a 9) s'arriben a una colla de resultats, per mirar si es compleixen o no les tres hipòtesis plantejades.

Les conclusions del treball es presenten en detall a la tercera part (capítols 7 i 8), però podem avançar ja algun aspecte que ens sembla d'interès. Un dels objectius de l'estudi és observar si l'arribada del demòcrata Barack Obama a la Casa Blanca ha comportat algun canvi significatiu en la retòrica presidencial de guerra: en el discurs per presentar la que ha estat fins ara l'única intervenció militar decidida sota el seu mandat, la de Líbia del març de 2011, Obama descrivia Muammar Gaddafi com un "tirà" que "nega la llibertat dels libis", "explotador", "lladre", "assassí" i "terrorista"; un tipus de discurs no gaire diferent del de Bush, com veurem. Més similitud entre tots dos hi veiem encara quan, igual que el seu predecessor respecte a Saddam Hussein, Obama diu que "el món serà millor amb Gaddafi fora del poder a Líbia"; o quan justifica repetidament la presència dels EUA a l'Afganistan i a l'Iraq amb la defensa de la llibertat i la seguretat no només dels nord-americans sinó de tot el món, d'acord amb la lluita per la llibertat que ha caracteritzat l'esperit nord-americà des de la fundació del país. ¿Sembla doncs, tan diferent la retòrica de guerra d'Obama respecte a la dels seus predecessors com pot fer pensar el context propagandístic que va envoltar la seva arribada a la Casa Blanca?

Com hem dit, la retòrica presidencial de guerra s'ha estudiat també observant-hi quin ús han fet els presidents del recurs a l'anomenada tècnica del relat o *storytelling* per persuadir el seu auditori. En un univers comunicacional on el paper gairebé ha estat substituït pel bit i la foto impresa per la televisió, sembla que el discurs esdevé cada vegada més visual i menys textual. I ens preguntem si el fet que els discursos presidencials siguin retransmesos per la televisió en pot determinar no tan sols la forma sinó el contingut. En uns moments en què els *speechwriters* s'estan convertint en forjadors d'imatges i situacions, creadors de relats, més que no pas redactors de textos, com ens diu Gronbeck, sembla que estem cada vegada més en la que el francès Christian Salmon ha qualificat com "democràcia performativa". ¿Els efectes de la televisió en la democràcia, denunciats ja per l'escola de Frankfurt i després específicament per autors com Pierre Bourdieu o Neil Postman, han tingut també els seus efectes en la retòrica presidencial? Ho fa pensar el fet que els dos últims presidents recorrin sovint en la seva retòrica a històries de personatges reals, amb nom i cognoms, com per exemple la que va explicar Obama el 27 de febrer de 2009, en el seu primer discurs sobre l'Iraq, a la base de *marines* de Camp Lejeune, a Carolina del Nord:

Semper Fidelis—it means always being faithful to the Corps and to country and to the memory of fallen comrades like Corporal Jonathan Yale and Lance Corporal Jordan Haerter. These young men enlisted in a time of war, knowing they would face great danger. They came here, to Camp Lejeune, as they trained for their mission. Last April, they were standing guard in Anbar. In an age when suicide is a weapon, they were suddenly faced with an oncoming truck filled with explosives. These two marines stood their ground; these two marines opened fire; these two marines stopped that truck. When the thousands of pounds of explosives detonated, they had saved 50 fellow marines, they had saved Iraqi police who would have been in the truck's path, but Corporal Yale and Lance Corporal Haerter lost their own lives. Jonathan was 21, and Jordan was 19.

In the town where Jordan Haerter was from, a bridge was dedicated in his name. One marine who traveled to the ceremony said: "We flew here from all over the country to pay tribute to our friend Jordan, who risked his life to save us. We wouldn't be here without him.

America's time in Iraq is filled with stories of men and women like this. Their names are written into the bridges and town squares of this country. They are etched into stone at Arlington and in quiet places of rest across our land. They are spoken in schools and on city blocks. They live on in the memories of those who wear your uniform, in the hearts of those they loved, and in the freedom of the nation they served.

A més, és pertinent observar també com es presenten les històries com la dels caporals Jonathan Yale i Jordan Haerter: ¿És significatiu que Obama recorri a un llenguatge emotiu, efectista, fins i tot en algun moment poètic? Observem amb quines paraules es referia Obama a les conseqüències de l'11-S en el discurs en què anunciava la mort d'Ossama Bin Laden el dia 1 de maig de 2011:

We know that the worst images are those that were unseen to the world: the empty seat at the dinner table; children who were forced to grow up without their mother or their father; parents who would never know the feeling of their child's embrace; nearly 3,000 citizens taken from us, leaving a gaping hole in our hearts.

Històries *visuals*, pròpies d'uns codis *representatius* o *performatius*, i un llenguatge emotiu, efectista; tot plegat configura un tipus de retòrica adreçada més a la passió (*pathos*) que a l'intel·lecte (*logos*), amb la finalitat d'excitar més les emocions que no pas estimular la raó, i així influir més fàcilment en l'actitud i, en conseqüència, en el comportament de l'auditori. "Use soft words and hard

arguments” diu el proverbi que encapçala aquesta introducció. Més que arguments sòlids, a l'àgora del segle XXI sembla que hi predominen les paraules o les *representacions* suaus, lleugeres, fàcils, adreçades no al cervell sinó al cor, per fer-nos *sentir* en comptes de *pensar*. Semblaria, doncs, que ha triomfat la retòrica de la persuasió enfront la retòrica de la convicció, almenys en el cas dels discursos amb què els presidents dels Estats Units justifiquen la guerra.

Gener de 2013

PLANTEJAMENT, OBJECTIUS I HIPÒTESIS DE PARTIDA

En el discurs televisat on anunciava el bombardeig de les forces nord-vietnamites a Cambodja, el 30 d'abril de 1970, Richard Nixon va ajudar-se d'un mapa i, com si estigués fent una classe en un institut, es va aixecar en dues ocasions de la cadira per assenyalar amb un bolígraf les posicions enemigues i demostrar que eren al costat de la frontera amb Vietnam del Sud i a tocar, per tant, de les tropes nord-americanes. Calia anul·lar aquella amenaça; per això havia ordenat els bombardejos, que es feien en el marc d'una guerra que tenia per objectiu evitar que "les forces del totalitarisme i l'anarquia amenacin les nacions i les institucions lliures d'arreu del món", va dir.

Uns anys abans, el 29 de setembre de 1967 a San Antonio, Texas, quan els soldats nord-americans morts al Vietnam ja es comptaven per milers, el president Lyndon B. Johnson va fer un dels molts discursos per justificar aquella guerra i va dir que no feia res més que complir els compromisos internacionals dels Estats Units (com a firmants del Tractat de l'Organització del Sud-est Asiàtic, SEATO), d'acord amb el que havien fet els dos predecessors seus en el càrrec, i va afegir que tenia el suport dels màxims dirigents de Filipines, Tailàndia, Austràlia, Corea del Sud, Malàisia, Nova Zelanda i Singapur. Apel·lava a l'argument d'autoritat que emanava

del fet que aquells personatges citats estiguessin al seu costat. Tant Johnson com Nixon deien que el principal objectiu de la guerra era garantir als sud-vietnamites el dret a decidir lliurement el seu futur, sense interferències externes.

Gairebé 40 anys després, en plena guerra contra el terror, George Bush feia el 2 de febrer de 2005 el discurs de l'Estat de la Unió davant el Congrés i retia homenatge als ciutadans nord-americans que es sacrificaven "per la democràcia i la llibertat" dels iraquians; per escenificar aquell missatge va convidar a la cambra una iraquiana defensora dels drets humans represaliada per Saddam i una mare que havia perdut el fill a l'Iraq, que es van abraçar ploroses enmig de l'ovació dels congressistes i sota l'objectiu de les càmeres que retransmetien l'esdeveniment. De manera molt gràfica, es representava l'agraïment iraquiana pel sacrifici nord-americà.

Fa pocs anys, ja amb Barack Obama a la Casa Blanca, el president demòcrata anunciava el 31 d'agost de 2010 la retirada definitiva dels militars de l'Iraq i, amb greu, solemne i emotiu, deia això d'ells: "han deixat moltes coses al seu darrere: alguns eren adolescents quan va començar la guerra; molts han servit més d'un torn, lluny de les famílies que han resistit aquesta càrrega amb heroisme, i han patit l'absència dels braços del marit o del petó de la mare". Amb aquest llenguatge pretesament poètic i de forta càrrega emocional, Obama volia que el públic també apreciés el sacrifici de les tropes. Mesos abans, el 10 de desembre de 2009, en acceptar el Nobel de la Pau a Oslo, Obama deia que els militars nord-americans "sempre han promogut la pau i la prosperitat, des d'Alemanya fins a Corea", i afegia que tots els esforços bèl·lics del seu país s'han fet "perquè volem un futur millor per als nostres fills i néts, i el seu futur serà millor si els fills i néts dels altres viuen en llibertat".

Són maneres ben diferents de justificar la guerra davant l'opinió pública. En alguns casos sembla que els presidents recorren a arguments racionals, adreçats a l'intel·lecte de l'auditori. En d'altres sembla que usen arguments emocionals, adreçats als sentiments. En els discursos públics sobre la guerra sovint apareix la llibertat i la democràcia com a objectius últims a protegir amb l'activitat bèl·lica. Amb aquestes intervencions es contribueix alhora a construir la imatge de l'enemic –que en alguns casos (Reagan i Bush) s'ha presentat retòricament com l'encarnació *del mal*–, un enemic que es va identificar amb el comunisme en la guerra del

Vietnam i en la Guerra Freda i amb el terrorisme islamista en la guerra contra el terror. Davant d'això, se'ns plantegen alguns interrogants:

- **¿Com ha evolucionat la retòrica de guerra dels presidents nord-americsans en aquests 50 anys?**
- **¿Podem trobar característiques comunes entre els discursos de la guerra de Vietnam i els de la guerra contra el terror?**
- **¿El fet que Bush i Obama sembla que apel·lin a les emocions de l'auditori més que no pas Johnson i Nixon, té alguna cosa a veure amb la major presència dels mitjans electrònics, especialment la televisió, en la vida política nord-americana?**
- **Com ha canviat la retòrica presidencial de guerra amb l'arribada del demòcrata Barack Obama a la Casa Blanca?**

Són només alguns d'un seguit d'interrogants que estan a l'origen d'aquesta tesi doctoral, els objectius de la qual es presenten a continuació.

L'objecte d'estudi del present treball és la retòrica de guerra emanada des de la presidència nord-americana en els últims 50 anys. Entenem la retòrica com la pràctica discursiva que té per finalitat persuadir un públic per influir així en el seu comportament. En concret, el material a observar serà el discurs polític pronunciat per la màxima representació institucional del país, el president. És a dir, l'*speech* que l'inquilí de la Casa Blanca pronuncia davant un auditori, ja sigui en presència d'aquest auditori o només a través de la televisió. En aquest àmbit de la política, no entenem l'acció retòrica només com un acte de parla del president ni tampoc només com un acte comunicatiu de l'equip presidencial, sinó com un acte *polític* que té com a finalitat última conservar i ampliar el suport de la població, que en una democràcia com la nord-americana es materialitza en el vot que els ciutadans dipositen a les urnes cada dos anys. En el cas de l'anomenat gènere de la "retòrica de guerra" (els estudiosos Ivie, Campbell & Jamieson i Winkler no tenen cap dubte a parlar d'un gènere discursiu presidencial específic que respon al nom de "retòrica de guerra"), considerem que l'objectiu és justificar i legitimar la decisió de portar el país a la guerra i fer acceptable per l'opinió pública l'elevat cost

econòmic i humà d'una decisió com aquesta, de manera que no tingui conseqüències polítiques en forma de pèrdua de suport electoral.

En els últims 50 anys, els Estats Units han fet multitud d'intervencions militars. Algunes han estat un èxit i d'altres un fracàs per al país; algunes de curta durada i poc desgast; d'altres, llargues i amb un elevat cost humà, econòmic, polític i moral; algunes eren multilaterals i s'han dut a terme sota el paraigua de les Nacions Unides; d'altres eren unilaterals i han causat un fort rebuig en sectors de l'opinió pública, tant interna com internacional. De totes aquestes operacions armades, però, en destaquen dues que són les que més han marcat sens dubte la societat nord-americana de les últimes cinc dècades: la guerra del Vietnam i la guerra contra el terror, que té com a principals escenaris l'Afganistan i l'Iraq. La primera va tenir com a protagonistes sobretot els presidents Johnson i Nixon. La segona, Bush i Obama.

La finalitat del present estudi és, doncs, **analitzar una mostra qualitativa dels discursos presidencials** amb els quals s'han intentat justificar aquestes dues guerres. L'anàlisi de la mostra ha de permetre revisar i, eventualment, ampliar les característiques que es poden atribuir a la "retòrica presidencial de guerra" i veure com han evolucionat aquestes característiques, ja que a part d'estudiar a fons una mostra de discursos de Johnson, Nixon, Bush i Obama, es tindran en compte també alguns discursos d'altres presidents com Ronald Reagan, George H. Bush o Bill Clinton.

La retòrica presidencial de guerra s'observarà, doncs, amb dos objectius principals:

1. En primer lloc **s'estudiarà el contingut** (el *sentit*, en expressió de Teun Van Dijk) **dels discursos dels presidents**, per identificar i veure com han evolucionat els recursos argumentatius que es fan servir per justificar la guerra de Vietnam i la guerra contra el terror: amb quins objectius es va a la guerra i què es vol aconseguir.

L'estudiós Robert L. Ivie ja proposava el 1980 un model característic de la retòrica presidencial de guerra que prenia com a paradigma la presentació de l'enemic com un bàrbar contra el qual cal lluitar perquè vol acabar amb l'ordre establert. Aquesta caracterització de l'enemic com a salvatge es fa seguint el patró

de tres *topoi* que, segons defensa Ivie, s'han donat sempre en totes les guerres en què han participat els Estats Units; són tres *topoi* presentats en forma de binomis que contraposen la representació de *l'enemic* i *nosaltres*: un, la força confrontada a la llibertat; dos, la irracionalitat confrontada a la racionalitat; i tres, l'agressió confrontada a la defensa; uns tòpics que són vigents des de la guerra de la independència fins a la guerra contra el terror de Bush, segons Ivie. És un recurs, doncs, basat en la por a l'altre, element que als Estats Units és inseparable –sosté per la seva banda David Campbell– del procés de creació d'una identitat pròpia com a nació. La por a l'altre i el recurs a la victimització a través de l'exageració del poder malèvol i destructiu de l'altre i la necessitat de defensar-se'n és, doncs, un element clau en la retòrica per justificar la guerra. També assenyala Van Dijk que la presentació positiva d'un mateix i negativa de l'altre és un recurs propi de la retòrica per justificar una guerra. **L'estudi de la presentació del binomi nosaltres/ells o nosaltres/l'enemic en el discurs presidencial serà un dels elements clau del treball.** A més a més, veurem també com s'utilitzen alguns altres recursos argumentatius que poden ser característics de la retòrica de guerra; per exemple, quines referències es fa a episodis històrics anteriors, com s'utilitza l'apel·lació a la democràcia, la seguretat, la llibertat i l'herència rebuda dels antecessors i el llegat que es deixa per a la posteritat.

Un altre dels objectius de la present tesi és **veure quina aportació diferenciada específica ha fet Barack Obama al gènere de la retòrica de guerra**, aspecte poc estudiat encara. Durant la Guerra Freda (i en els conflictes específics desencadenats en el marc de la Guerra Freda), durant la guerra del Golf de 1991 i en la guerra contra el terror, la retòrica presidencial de guerra ha estat dominada, com acabem de dir, per la defensa de la llibertat i per necessitat de fer front a un enemic malèvol (brutal, irracional i agressiu, seguint l'esquema d'Ivie) que volia destruir el nostre sistema de vida (pacífic, racional i defensor de la llibertat); els interrogants que ens plantejem són: **¿Continua així amb Barack Obama? ¿Manté Obama aquest paradigma o adopta una retòrica diferent envers l'enemic?** El missatge de canvi que va caracteritzar la seva elecció el 2008 i el premi Nobel de la Pau atorgat el 2009 poden fer pensar que la seva retòrica de guerra és diferent de la de presidents anteriors, i en especial, de la del seu predecessor, George Bush. És així? Aquest és un altre interrogant que mirarem de respondre.

2. Per altra banda, i en relació amb el que s'ha presentat fins aquí, també **s'observarà el tipus o la modalitat de retòrica que utilitzen els presidents i els canvis que experimenta al llarg dels anys**, posant èmfasi en les diferències o similituds entre la retòrica pròpia de la guerra del Vietnam i la de la guerra contra el terror, tenint en compte que una es va desenvolupar en un context (els anys 60) en què la televisió tot just començava a ser protagonista de la realitat sociomediàtica de l'època, i l'altra en un context (el segle XXI) en què existeixen Internet i les xarxes socials i en què la televisió ha esdevingut un element central de la comunicació política. Es pot considerar (a partir d'Aristòtil, Ciceró, Chaïm Perelman i Patrick Charaudeau) que hi ha dos tipus o modalitats de retòrica en l'àmbit de la comunicació política: una retòrica que vol *convèncer* i que va adreçada a les idees, a la raó o intel·lecte dels receptors i que pretén modificar la seva conducta a partir de la seva decisió voluntària i conscient; i una altra que vol *persuadir* i que va adreçada sobretot a les emocions, als sentiments del públic i que també pretén modificar la seva conducta però no necessàriament com a conseqüència d'una decisió conscient de l'oient sinó fruit de l'apel·lació directa a les seves pors o a les seves passions. **Ens plantequem com a hipòtesi, doncs, que el recurs a la retòrica de la persuasió ha estat cada cop més freqüent en detriment de la retòrica de la convicció a mesura que més electrònica ha esdevingut la presidència nord-americana** (en el sentit que hi dóna Bruce E. Gronbeck, tal com veurem més endavant, i havent assumit ja que des de Woodrow Wilson la presidència ha deixat de ser només *constitucional* i ha esdevingut una presidència *retòrica*, tal com veurem que estableix Jeffrey Tulis en l'apartat d'aquest treball dedicat als referents teòrics); és a dir, semblaria que com més present i influent ha estat la televisió en la vida pública nord-americana (amb els efectes que han fet notar teòrics com Marshal McLuhan, Pierre Bourdieu i, sobretot, Neil Postman), més s'ha recorregut a una retòrica de la persuasió i menys a una retòrica de la convicció; més s'ha allunyat el discurs del *logos* i més s'ha acostat al *pathos*; alhora, menys importància s'ha donat a la veritat i més a l'aparença de veritat, en una actitud pròpia dels sofistes grecs i que en el segle XXI trobaria la seva màxima expressió en la pràctica, detectada per diversos teòrics i que Christian Salmon presenta amb el nom de *storytelling*, consistent a recórrer a

relats d'històries amb personatges i amb el format clàssic d'un fil conductor amb nus, desenvolupament i desenllaç. **¿Recorren els presidents a la retòrica de la persuasió més ara que no pas abans?** Aquest és un altre interrogant que intentarem respondre.

En tot aquest procés de construcció de significats polítics (en el qual intervenen molts altres factors a més del discurs parlat presidencial, òbviament) hi són presents les relacions de poder; és per això que tindrem present en aquest treball l'enfocament de l'escola d'anàlisi crítica del discurs, basada en el principi que el poder recorre al discurs per perpetuar les relacions de desigualtat i reforçar la seva situació dominant. Entenem que aquest és l'objectiu dels discursos per justificar la guerra: conservar el poder del president i el lideratge del país en el context internacional, independentment del cost en vides humanes que la guerra pugui suposar. Aquest és l'enfocament, el punt de vista, l'actitud que adoptarem a l'hora de *mirar* els discursos presidencials, però no ens plantegem estudiar si realment el president *aconsegueix* o no conservar el poder o mantenir el suport de l'opinió pública gràcies a la seva retòrica de guerra.

La finalitat d'aquest treball és, recapitulant, veure si es compleixen aquestes hipòtesis:

- **Existeix una continuïtat en els arguments amb els quals els presidents nord-americans justifiquen la guerra davant l'opinió pública. Aquesta coincidència d'arguments recurrents es dona també en la guerra del Vietnam i en la guerra contra el terror, almenys fins a George W. Bush.**

- **La retòrica de guerra de Barack Obama es distancia clarament de la dels seus predecessors d'acord amb el missatge innovador i de canvi que va caracteritzar la retòrica de la seva elecció el 2008.**

- **La major influència de la televisió en la comunicació política als EUA ha facilitat una retòrica de guerra que apel·la més a les emocions que a l'intel·lecte de l'auditori, cosa que ha donat lloc al predomini de la *retòrica de la persuasió* enfront la *retòrica de la convicció*.**

L'objectiu últim, doncs, és obtenir una actualització del coneixement de la retòrica presidencial de guerra nord-americana, cosa que hauria de contribuir també a un major coneixement de les relacions de comunicació entre els agents del poder i la població, entre els governants i els governats, i així potser ajudar a enfortir la democràcia.

PRIMERA PART. REFERENTS TEÒRICS

El material d'observació d'aquest treball és el discurs polític, i en concret el discurs presidencial als Estats Units.

Entenem el discurs, en el seu sentit més bàsic i genèric, com el procés pel qual un agent representa la realitat davant un altre a través de la comunicació. De les moltes definicions de discurs, prenem com a vàlida la d'Albert Sáez: "Darrere tot exercici de representació apareixen una munió d'operacions lògiques, simbòliques, racionals i emotives que li permeten de vincular-se amb la realitat. D'aquestes operacions en direm discurs".¹ En l'àmbit concret de la política, entenem que el discurs polític forma part de les eines del poder per tal de mantenir "l'hegemonia" social, en expressió de Gramsci, o la "dominació legítima", en expressió de Weber.²

Ens centrem, doncs, en el discurs polític i en concret en el discurs presidencial, que als Estats Units és el que prové de la institució que detenta el poder executiu, representada en la majoria de les vegades pel president mateix.

El discurs té, per tant, una dimensió social i, conseqüentment, lingüística. Mirem què diu Helena Calsamiglia: "Hablar del discurso es, ante todo, hablar de una

¹ SÁEZ, Albert. *De la representació a la realitat*. Barcelona: Dèria editors, 1999. P. 14.

² WEBER, Max. *Economia y sociedad*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1964. P. 170.

práctica social, de una forma de acción entre las personas que se articula a partir del *uso lingüístico contextualizado*, ya sea oral o escrito”.³ El discurs, doncs, no existeix sense un llenguatge amb el qual bastir-lo, donar-hi forma, com deia Wittgenstein. L'holandès Teun Van Dijk sosté que el fenomen del discurs es presenta en tres dimensions: una és una forma d'*ús del llenguatge*; en aquesta dimensió, doncs, es tenen en compte aspectes funcionals, com qui utilitza el llenguatge, com l'utilitza, per què i quan ho fa; en la segona dimensió, aquest ús del llenguatge es fa per *comunicar idees o creences*; i, al mateix temps, tercera dimensió, per *interactuar* amb els actors socials de l'entorn de qui fa ús del llenguatge.⁴

Per això en l'estudi d'un procés comunicatiu en la seva totalitat –o, dit d'una altra manera, en l'estudi del discurs, o, encara, en l'estudi de tot procés de representació de la realitat– hi intervenen diverses disciplines epistemològiques. Aplicant l'esquema de Van Dijk, entre les diferents línies d'investigació en destaquen tres de principals: les que es concentren en el mateix discurs; les que estudien el procés de transmissió de creences (cognició) i les que tenen en compte la interacció social. Aquesta figura triangular els vèrtexs de la qual són el discurs, la cognició i la societat són, de fet, el terreny de l'anàlisi multidisciplinari del discurs. No es pot estudiar el discurs només des d'una d'aquestes òptiques sense adonar-se de la necessitat de tenir en compte les altres. Tots tres aspectes estan estretament vinculats: “Cualquier análisis del discurso adecuado, aun cuando estudie provisoriamente solo un aspecto parcial del triángulo del discurso, no tarda en advertir la necesidad de convertirse en una herramienta multidisciplinaria e integrada”,⁵ diu Van Dijk. I afegeix: “el análisis del discurso se ha transformado en una empresa vasta y multidisciplinaria de la cual participan por lo menos media docena de disciplinas distintas, una empresa bastante compleja en algunas de sus ramas”.⁶ El mateix diu Calsamiglia sobre les diferents propostes d'estudi del discurs: “no sólo no son excluyentes o contradictorias entre sí, sino que se complementan y permiten una fácil integración cuando lo que interesa, ante todo, es llegar a

³ CALSAMIGLIA, Helena; TUSÓN, Amparo. *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona: Ariel, 1999. P. 15.

⁴ DIJK, Teun Van. “El estudio del discurso” al llibre *El discurso como estructura y proceso*. (compilador: DIJK, Teun Van). Barcelona: Gedisa, 2000. Pp. 22-23.

⁵ Ídem. P. 53.

⁶ Ídem. P. 61.

comprender un fenómeno tan complejo como es el lenguaje humano en su funcionamiento discursivo, es decir, social y cognitivo”.⁷

Per tant, el nostre enfocament ha de partir d'aquest posicionament multidisciplinar. Farem un recorregut per veure quines aportacions de les diferents branques del coneixement ens interessin de cara al nostre treball; això sí, ens centrarem sobretot en la retòrica entesa no com a disciplina que estudia els aspectes *formals* del discurs (les figures ornamentals i decoratives que apareixen en alguns actes d'oratoría) sinó, de manera més àmplia, com a pràctica discursiva i argumentativa (com a acte de parla, per tant) per persuadir o convèncer l'opinió pública de la posició de l'orador o emissor, que en el cas que ens ocupa és el president dels Estats Units. Tindrem també en compte les aportacions de la comunicació política, i veurem quins estudis precedents cal tenir presents (veurem que pràcticament tots els experts en la matèria són nord-americans) a l'hora d'endinsar-nos en l'estudi de la retòrica de guerra dels presidents dels Estats Units.

⁷ CALSAMIGLIA, Helena; TUSÓN, Amparo. *Las cosas...* P. 25.

1. Persuasió i convicció

Tot procés comunicatiu té la finalitat d'influir d'alguna manera en el subjecte perceptor del missatge comunicat. Encara que aparentment no ho pugui semblar, tot missatge adreçat a algú té una finalitat i un objectiu: pretén produir en el receptor alguna mena d'efecte. Ja ho deia H. D. Lasswell el 1948 en el seu paradigma que establia que en tot procés comunicatiu hi ha sempre algú que diu alguna cosa a algú altre a través d'algun canal **amb alguna finalitat** (*Who says what in which channel to whom with what effect*).¹ Si s'aconsegueix o no l'efecte desitjat és una altra qüestió, però el que sembla innegable és que la finalitat de provocar un efecte en el receptor és substancial a tot missatge que es comuniqui. Aquest és també el punt de partida d'un dels primers i més referenciats treballs sobre els efectes de la comunicació en les opinions de les persones. Carl I. Hovland, Irving L. Janis i Harold H. Kelley recullen al seu llibre *Communication and Persuasion* els resultats de múltiples estudis experimentals sobre la influència de la comunicació en l'audiència, i defineixen així el que per a ells és la comunicació: "the process by which an individual (the communicator) transmits stimuli (usually verbal) to modify the behavior of other individuals (the audience)". A partir d'aquesta definició, els autors diuen que la tasca de recerca que s'han proposat consisteix a analitzar quatre factors, que són aquests: "1) the *communicator* who transmits the communication; 2) the *stimuli* transmitted by the communicator; 3) the *audience* responding to the communication; 4) the *responses* made by the audience to the communication. These topics parallel closely the well-known formula of *who says what to whom with what effect*".² Com a bons representants de l'escola conductista, Hovland i els seus col·legues defineixen la comunicació com un procés en el qual algú proporciona uns estímuls a algú altre per provocar una resposta, la qual consisteix en un canvi de conducta o comportament.

¹ Harold Dwight Lasswell presenta el seu famós paradigma a l'article "The structure and function of communication in society", publicat el 1948 a *The communication of ideas. A series of addresses*, editat per Lyman Bryson dins la col·lecció Religion and Civilization series. L'edició consultada està publicada a Nova York per Cooper Square Publishers Inc, 1964. Pp. 37-51.

² HOVLAND, Carl I.; JANIS, Irving L. i KELLEY, Harold H.: *Communication and persuasion. Psychological studies of opinions change*. New Haven i Londres: Yale University Press, 1953. Catorzena reimpressió: 1976. P. 12.

En l'àmbit de la comunicació social en general i en el de la comunicació política en particular, en la majoria d'ocasions aquest efecte buscat serà també influir en **la conducta** o **el comportament** de les persones. A través dels diversos discursos es pretindrà afectar les seves conviccions o les seves creences, o potser ni tan sols això, sinó únicament provocar una actitud determinada que es tradueixi en un comportament o una acció concrets que satisfacin les expectatives de qui els fa arribar el discurs: acceptar una decisió d'un govern, votar un partit, comprar un producte, mantenir-se fidel a una institució, anar a un lloc o aconsellar algú, o deixar de fer qualsevol d'aquestes o altres coses i fer-ne una altra. Per aconseguir això recorrem al discurs persuasiu; i la persuasió és, precisament, l'essència de la retòrica.

1.1. Què és i què pretén la persuasió

En el seu intent de definició del fenomen de la persuasió, Lourdes Martín Salgado diu que entre els autors que l'han estudiat hi ha un cert consens a partir del qual es pot afirmar que “la persuasión es un proceso por el que un comunicador intenta influir en las creencias, las actitudes y la conducta de otra persona o grupo de personas a través de la transmisión de un mensaje ante el que el auditorio mantiene su libertad de elección”.³

Martín Salgado presenta una sèrie d'estudiosos de la persuasió. Entre ells fa referència a Daniel O'Keefe,⁴ que, a l'hora de definir la persuasió, parteix de l'aportació d'un altre estudiós, Herbert W. Simons, el qual, al seu llibre *Persuasion: understanding, practice and analysis* (Reading: Addison-Wesley, 1976) la defineix de la següent manera: “human communication designed to influence others by modifying their beliefs, values or attitudes”.⁵ Simons, doncs, estableix que allò en què volem influir quan volem persuadir són les creences, els valors o les actituds; fixem-nos que no parla de modificar la conducta, a diferència de Martín Salgado, perquè, com veurem, considera que la modificació de la conducta és conseqüència d'una modificació de l'actitud; és a dir, el canvi d'actitud és previ al canvi de conducta. De totes maneres, per O'Keefe aquesta definició tampoc no és prou vàlida i proposa fixar-nos en les característiques que comparteixen els casos paradigmàtics de persuasió; són les següents:

- a) Èxit. Quan diem que un persuasor ha persuadit una persona li atribuïm la noció d'èxit. En paraules d'O'Keefe: “the notion of **success** is embedded in the concept of persuasion”.
- b) Objectiu. En un procés de persuasió és obvi que ens proposem un objectiu i que procurem aconseguir-lo. Per O'Keefe, hi ha d'haver “the presence of some criterion or **goal**, and the existence of some correlative intent to reach that goal”.
- c) Llibertat. Hi ha d'haver “some measure of **freedom** (free will, free choice, voluntary action) on the persuadee's part”.

³ MARTÍN SALGADO, Lourdes. *Marketing político: arte y ciencia de la persuasión en democracia*. Barcelona: Paidós, 2002. p. 21.

⁴ O'KEEFE, Daniel. J. *Persuasion: Theory and Research*. Newbury Park, Sage, 1990.

⁵ Citat per O'KEEFE, Daniel. J. a *Persuasion...* p. 15.

d) Comunicació. Òbviament, la persuasió només es dóna si hi ha algun tipus de comunicació almenys entre dues persones. O'Keefe ho diu així: "...persuasion is something achieved through one person **communicating** with another."

e) Canvi en l'estat mental del receptor. Per O'Keefe, "paradigm cases of persuasion involve a **change** in the mental state of the persuadee (principally as precursor to a change in behavior) [...] Even where a persuader's eventual aim is to influence what people *do* (to influence, say, how people vote, or what products they buy), at least in paradigm cases of persuasion the aim is ordinarily seen as accomplished by changing what people *think* (for instance, what people think of the political candidate, or of the product). That is, persuasion is ordinarily conceived of as involving influencing others by influencing their mental states (rather than by somehow influencing their conduct directly)."⁶

Per tant, O'Keefe diu que en els casos paradigmàtics, la persuasió pretén canviar l'estat mental del persuadit, però admet que l'objectiu final és canviar el que la gent *fa*, i segons ell per aconseguir això cal canviar primer el que la gent *pensa*, com a pas previ al canvi d'actitud, i aquest com a pas previ al canvi de conducta. El present treball, però parteix del principi que la voluntat de persuadir pretén únicament aconseguir un canvi en la **conducta** del persuadit, independentment de si aquest canvi és directe o si hi ha hagut prèviament un canvi d'actitud i de creences o valors. Thomas Beisecker i Donn Parson també defensen que la persuasió busca canviar l'actitud com a pas previ al canvi de conducta, objectiu últim del discurs persuasiu: "persuasion inherently has attitude change as its goal. This [...] strong assertion incorporates the assumption that attitude change is a principal determinant of behavioral change, and that all definitions of persuasion suggest attitude or behavioral change as its goal".⁷ Ho corrobora també O'Keefe en aquesta cita: "Even where a persuader's ultimate goal is the modification of another's behavior, that goal is typically seen to be achieved

⁶ O'KEEFE, Daniel. J. *Persuasion...* pp. 15-16.

⁷ BEISECKER, Thomas. D. & PARSON, Donn. W. *The process of social influence*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1972. P. 5.

through a process of attitude change – the presumption being that attitudes are ‘precursors of behavior’ (aquí O’Keefe cita Cohen, A. R: *Attitude change and social influence*. New York: Basic books, 1964) and that ‘attitude change is a principal determinant of behavioral change’ (tret, com podem veure, de Beisecker & Parson)”.⁸ Per tant, podem dir que la persuasió busca canviar el comportament, el que la gent *fa*, sigui això conseqüència només d’un canvi d’actitud o d’un canvi d’actitud i també d’un canvi d’estat mental (de creences i valors).

De tots aquests conceptes, potser el que presenta uns contorns més difusos és el de l’actitud. Dedicuem alguns paràgrafs a veure què en diuen els experts.

En el que hi ha coincidència és que la majoria presenten l’actitud com a determinant de la conducta. James Stiff⁹ afirma que en les últimes dècades l’actitud s’ha convertit en un component bàsic de les teories sobre la comunicació persuasiva, i en presenta algunes definicions. La seva diu que “an attitude is a theoretical construction created by social scientists to explain the different reactions that people have toward similar objects or situations. Unlike behaviors, which are directly observable, attitudes are not directly observable, and hence are more difficult to measure”.¹⁰ Stiff afegeix definicions d’altres estudiosos; per exemple, el 1968, Milton Rokeach la va definir com “a relatively enduring organization of beliefs around an object or situation predisposing one to respond in some preferential manner”. Kathleen Reardon,¹¹ per la seva part, cita L. W. Doob, que defineix l’actitud com “una respuesta implícita, generadora de impulsos, considerada socialmente significativa en la sociedad del individuo”.¹² Parem atenció en el fet que Rokeach diu que les actituds són duradores i que constitueixen una “organització de les creences”, elements que també apareixen en altres definicions; per exemple, en la d’O’Keefe, que si bé primer es limita a dir que “an attitude is a person’s general evaluation of an object (where object is understood in a broad sense)”,¹³ tot seguit elabora més exhaustivament aquests

⁸ O’KEEFE, D. J. *Persuasion...* p. 17.

⁹ STIFF, James J. *Persuasive communication*. New York: The Guilford Press, 1994.

¹⁰ Ídem. p. 11.

¹¹ REARDON, Kathleen. *La persuasión en la comunicación. Teoría y contexto*. Barcelona: Paidós, 1983.

¹² Reardon cita DOOB, L. W: “The behavior of attitudes”. *Psychological Review* 54 (1947), 135-156 a *La persuasión...* p. 59.

¹³ O’KEEFE, D. J. *Persuasion...* p. 18.

termes i afirma que entre els estudiosos hi ha consens sobre tres punts: que les actituds s'aprenen, que són duradores (a diferència dels estats d'ànim i dels estats emocionals; ara bé, que siguin duradores no vol dir que no puguin canviar: com que s'aprenen, poden canviar) i que influeixen en la conducta.

Hovland, Janis i Kelley introdueixen el concepte d'*opinió*, que difereix tant de les actituds com també de les creences o els valors. Pels tres autors, la paraula *opinió* té un sentit força general i es refereix a interpretacions, expectatives i avaluacions de l'individu, i comporta sempre una realització verbal: "opinions are viewed as verbal 'answers' that an individual gives in response to stimulus situations in which some general 'question' is raised".¹⁴ És a dir, davant una pregunta explícita o implícita, la resposta que hi donem és la nostra opinió, i sempre és verbal (o verbalitzable). Per tant, "opinions are considered to be verbalized, while attitudes are sometimes "unconscious", e. g. avoidance tendencies mediated by nonverbal processes, such as those involved in conditioned fear".¹⁵ De fet, aquests autors diuen que quan una comunicació persuasiva té exit el que es dona en l'individu persuadit és un *aprenentatge* que comporta una nova adquisició verbal: "Exposure to a persuasive communication which successfully induces the individual to accept a new opinion constitutes a learning experience in which a new verbal habit is acquired".¹⁶

Per tant, fent una recapitulació de tot el que hem vist sobre les actituds, podríem definir-les com els diversos estats mentals o organitzacions de les nostres creences que influeixen en la resposta que donem a una situació concreta davant la qual ens trobem; i determinen, per tant, la nostra conducta. Les creences o els valors, doncs, serien fenòmens més profunds, més arrelats a la nostra mentalitat (però no invariables); les actituds vindrien determinades per aquestes creences i aquests valors; les conductes serien la realització factual, material, amb les quals traduiríem en actes les nostres actituds; i les opinions, segons Hovland i els seus col·legues, serien les nostres respostes, verbalitzables, explícites o no, a una pregunta donada, també explícita o no.

¹⁴ HOVLAND, C. I.; JANIS, I. L. i KELLEY, H. H.: *Communication...* p. 6.

¹⁵ Ídem. p. 7.

¹⁶ Ídem. p. 17.

Fetes aquestes observacions sobre el concepte d'actitud, reprenem el recorregut per les definicions i els objectius de la persuasió. Hem vist que O'Keefe considera que les característiques comunes dels casos paradigmàtics de persuasió són l'èxit en l'intent d'aconseguir l'**objectiu de canviar** l'estat mental del receptor a través de la **comunicació** en una situació en què aquest receptor té prou **llibertat** per acceptar o no la nostra influència. L'estudi d'aquestes característiques el porta a proposar aquesta definició de persuasió: "a successful intentional effort at influencing another's mental state through communication in a circumstance in which the persuadee has some measure of freedom".¹⁷ O'Keefe no ho diu, però entenem que el canvi en l'estat mental del receptor es traduirà en un canvi en la conducta, que, com estem insistint, per nosaltres és el principal objectiu del discurs persuasiu. Ho és per Reardon. Aquesta autora primer diu, posant l'accent en l'aspecte individual de la comunicació, que "la persuasión es la actividad de (...) intentar modificar la conducta de por lo menos una persona mediante la interacción simbólica".¹⁸ Més endavant generalitza més i afirma que "[la persuasión] es una forma de comunicación (...) y su principal objetivo es modificar la conducta de los otros".¹⁹ Reardon afegeix que la persuasió també és una acció compartida i no unidireccional, en la qual tant el persuasor com el persuadit interactuen per elaborar, junts, la seva visió de la realitat: "[la persuasión] es un medio por el cual las personas colaboran unas con otras en la conformación de sus versiones de la realidad, privadas o compartidas. En tanto tal, entraña cambios recíprocos en actitudes y conductas".²⁰

Malgrat admetre que la persuasió comporta canvis d'actituds i conductes, Reardon es fa ressò d'un article de Charles Larson i Robert Sanders²¹ que qüestiona els resultats de les investigacions sobre persuasió. Aquests dos autors diuen que caldria no prendre com a axiomes tres de les suposicions que la majoria d'estudiosos, com hem vist, consideren que es donen en el procés de la persuasió: una, que provoca canvis en l'actitud de les persones; dues, que les actituds

¹⁷ O'KEEFE, D. J. *Persuasion...* p. 17.

¹⁸ REARDON, K. K. *La persuasión...* p. 31.

¹⁹ Ídem.p. 47.

²⁰ Ídem.p. 21.

²¹ LARSON C., and SANDERS, R: "Faith, mystery, and data: An analysis of 'scientific' studies of persuasion", *Quarterly Journal of Speech* 61 (1975), 178-194. Citat a REARDON, K. K. *La persuasión...* pp 55-58.

influeixen en les conductes, és a dir, predisposen les respostes; i tres, que la persuasió provoca canvis en el que la gent farà o deixarà de fer, perquè afecta les actituds, que alhora afecten la conducta.

Alguns autors ja havien qüestionat anteriorment que la conducta depengui de l'actitud i que aquesta influeixi en aquella. Un d'ells és el conegut estudi (entre els conductistes) de Richard T. LaPiere titulat "Attitudes vs. Actions", publicat el 1934 a la revista de la Universitat de Stanford *Social Forces*. Segons ens diu José Luis León, en aquell estudi LaPiere explica que ell mateix va viatjar durant una temporada acompanyat d'una família xinesa pels Estats Units i es va hostatjar sense tenir mai cap mena de problema en multitud d'hotels i restaurants; tot i això, quan al cap de poc temps en un qüestionari demanava als propietaris dels establiments si acceptarien com a hostes persones xineses, el 90 % deia que no.²²

La finalitat de la persuasió és fer que les persones *facin* alguna cosa, i l'autor d'aquesta tesi considera, malgrat el que diuen els estudis de LaPiere i de Larson i Sanders, que en la majoria dels casos a això s'hi arriba provocant, per mitjà de les tècniques discursives, un canvi en la seva actitud (que pot ser precedit, o no, per un canvi en les idees, els valors o les creences).

En el seu treball, Reardon també exposa que la gent "debe crear su propia realidad mediante la aplicación de esquemas cognitivos que son a la vez producto de la comunicación y la persuasión",²³ una reafirmació de la funció cognitiva del discurs, com a creador de la realitat representada. De la mateixa manera, la retòrica presidencial nord-americana, amb l'ajuda dels mitjans de comunicació, pretén contribuir a proporcionar a l'opinió pública els "esquemes cognitius" que li permeten "crear la seva pròpia realitat". D'aquí se'n desprendria, doncs, que els qui articulen el discurs que s'enviarà a la població (les institucions representatives del Govern i els mitjans de comunicació) són "creadors" de la realitat en el moment de representar-la. És una reflexió que reapareixerà més endavant en aquest treball, quan parlarem de retòrica i política.

Vegem la definició de persuasió que ens dóna un altre autor, Kurt Spang: "es la actividad preferentemente verbal a través de la cual se aspira a suscitar intencionadamente una determinada reacción en el receptor con el fin de que

²² LEÓN, José Luis. *Persuasión de masas*. Madrid: Deusto, 1996. P. 202.

²³ REARDON, K. K. *La persuasión...* p. 36.

asuma una opinió distinta de la que mantenia amb anterioritat. Esta reacció es primordialment mental si bé en molts casos se pretén que desemboque també en una actuació concreta”. I, com O’Keefe i Martín-Salgado, destaca que aquest canvi en el receptor s’ha d’aconseguir sense reduir el seu grau de llibertat: l’objectiu de la persuasió, diu Spang, “es la creació de un consens lliurement acceptat entre los receptores de la comunicació persuasiva”. En un altre moment diu explícitament que la persuasió és “la capacitat de influir en la psique y la voluntad de los oyentes para hacerles cambiar de opinión consiguiendo también que actúen de una forma determinada”.²⁴

L’aspecte del canvi de conducta també és present en l’explicació que ens ofereix Xavier Laborda. La seva definició de persuasió és força genèrica: “entenem per persuasió el conjunt de processos comunicatius d’influència interpersonal i social”; més endavant elabora una mica més aquesta definició i afegeix que “la persuasió, tot i que el seu àmbit primordial és el de la representació, es manifesta en els canvis recíprocs que s’operen en les actituds i en les conductes”.²⁵ Veiem que Laborda fa seva la visió de Reardon, segons la qual, com hem vist més amunt, en la persuasió les persones col·laboren entre elles de manera que, amb aquests “canvis recíprocs” d’actituds i conductes, van conformant les seves versions de la realitat.

Jordi Berrio destaca del fenomen de la persuasió que aquesta busca que el persuadit *faci* allò que vol el persuasor, i per això diu que l’objectiu de la persuasió és “inducir, sugerir, conducir a alguien a hacer o no hacer alguna cosa, a través de unas conductas codificadas”,²⁶ sempre en llibertat i sense coaccions.

Tornem a Martín Salgado, que és amb qui hem començat aquest recorregut per definir la persuasió. Sense dir-ho explícitament, coincideix amb molts dels aspectes presentats fins ara i que ja recull en la seva definició de persuasió presentada a l’inici del capítol. “La persuasió sería (...) el intento de influir en actitudes, las cuales a su vez se apoyan en un conjunto de creencias”. I aquest canvi d’actitud el receptor l’ha de fer en llibertat: “la persuasió es una forma de

²⁴ SPANG, Kurt. *Persuasión. Fundamentos de retórica*. Pamplona: EUNSA, 2005. Pp. 83-85.

²⁵ LABORDA, Xavier. *De retórica: la comunicació persuasiva*. Barcelona: Barcanova, 1993. P. 8.

²⁶ BERRIO, Jordi. *Teoría social de la persuasión*. Barcelona: Mitre, 1983. P. 91-97.

comunicación por la que se intenta que el receptor adopte una actitud y una conducta de forma voluntaria".²⁷

Mirem-nos encara la persuasió des d'una altra perspectiva: a l'hora de definir-la, Stiff diu que no hi ha una única definició universalment acceptada, i reproduïx l'esquema plantejat el 1980 per Gerald R. Miller a *Persuasion: new directions in theory and research* (Newbury Park. Sage, 1980). Stiff cita Miller, que defineix la persuasió com "any message that is intended to shape, reinforce, or change the responses of another or others".²⁸ Miller preveu, doncs, tres dimensions de l'activitat persuasiva: (a) formar, (b) reforçar o (c) canviar la resposta (response shaping; response reinforcing i response changing):²⁹

a) *Response shaping*. En aquest cas el discurs persuasiu pretén crear una opinió determinada sobre una realitat fins llavors desconeguda i de la qual no se'n tenia, d'opinió. Stiff posa com a exemple que el gener de 1976 James Carter era un desconegut per als nord-americans, i el novembre d'aquell mateix any va ser elegit president. O el cas de Saddam Hussein, que va passar el 1990 de ser un desconegut a ser odiat després d'haver envaït Kuwait. Dos exemples de formació de l'opinió.

b) *Response reinforcing*. En aquest cas l'objectiu és reforçar, consolidar una opinió ja formada. Stiff posa com a exemples els grups d'autoajuda com alcohòlics anònims o les campanyes publicitàries per obtenir la fidelitat del consumidor.

c) *Response changing*. Aquí el repte és més elevat, perquè es tracta de canviar una opinió ja formada. Com a casos extrems, Stiff posa els exemples de les sectes, en les quals l'estratègia persuasiva recorre a pràctiques com un líder carismàtic, la manipulació o la coerció.

Fins ara hem intentat veure quines respostes donen els estudiosos a les preguntes de què és i què pretén la persuasió. I hem vist quins són els objectius del discurs persuasiu. Però com s'articula, i per mitjà de quins elements, el discurs

²⁷ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* pp. 22-24.

²⁸ STIFF, J. *Persuasive...* p. 4.

²⁹ Ídem. pp. 5-8.

persuasiu? És evident que es fa a través d'algun llenguatge; per la majoria d'autors, quan volem persuadir a través del llenguatge recorrem a la retòrica. Alguns autors identifiquen, per tant, el discurs retòric amb el discurs persuasiu, i veiem que hi tornen a aparèixer les mateixes característiques ja esmentades fins ara.

Per exemple, tornem a Kurt Spang i vegem què diu a l'hora de definir el que ell en diu el *parlar retòric*: “es una enunciación perlocutiva centrada particularmente en el comportamiento del emisor frente a su interlocutor y alimentada por la intención de influir en él. Principalmente esta influencia gira alrededor del propósito de cambiar su opinión, de crear consenso y, si fuera el caso, suscitar una determinada acción”.³⁰ Per tant, tornem a veure que l'objectiu de la persuasió és al capdavant suscitar una determinada acció, però Spang dóna més importància al canvi d'idees que es pretén amb el parlar retòric, i arriba a dir que “la función de la retórica es la conducción ideológica”;³¹ per això parla de la *psicagogia*. En un altre moment fins i tot diu que la psicagogia (paraula que literalment vol dir conducció de les *psique*, i que Spang en diu conducció *de voluntats*), és una propietat inherent i irrenunciable de la retòrica.³² Aquesta manera de veure la persuasió (i la retòrica), doncs, no tindria tant per objectiu modificar l'actitud com la manera de pensar. El que queda clar per Spang és que en el procés de la comunicació retòrica, aquesta capacitat de conduir les voluntats proporciona al comunicador el poder de manipular el receptor: “La retórica en sí no es un órgano de control; aunque fácilmente puede convertirse en instrumento de manipulación y, con el pretexto o la excusa de crear consenso y solucionar conflictos, renuncia a la búsqueda de la verdad”.³³

Malgrat aquest major poder de l'emissor sobre el receptor, per Spang només podem parlar de persuasió quan respectem la llibertat de criteri del receptor, com ja hem vist que deien Martín Salgado, Berrio i O'Keefe, encara que sempre tinguem l'objectiu de modificar el seu pensament: per Spang, el principal tret distintiu de la retòrica “parece ser la intención persuasiva del comunicador, el

³⁰ SPANG, K. *Persuasión...* p. 20.

³¹ Ídem. p. 24.

³² Ídem. p. 83.

³³ Ídem. p. 25.

deseo de incitar o invitar [...] al destinatario a cambiar de opinión, a actuar mental o físicamente sin coacción.”³⁴

De tot el que hem vist fins aquí, en podem dir que tot procés comunicatiu té per objectiu influir en **la conducta** del receptor (que és l'única cosa que es pot mesurar) i que aquesta influència en allò que el receptor *fa* només es pot aconseguir amb un canvi previ de la seva actitud; però que aquest canvi d'actitud pot anar precedit també (o no) per un canvi de les seves idees, els seus valors i les seves creences. Aquest canvi sempre l'haurem d'aconseguir respectant la llibertat del receptor; si no, ja no ens movem en el terreny de la comunicació, sinó en el de la coerció. Per tant, el persuasor té al seu davant dos camins per aconseguir allò que vol que faci el persuadit: obtenir directament el canvi d'actitud que ha de comportar el canvi de comportament o obtenir abans un canvi en les seves idees, creences i valors. Triar-ne un o altre determinarà molt el tipus de discurs i els arguments a utilitzar, element clau en el plantejament d'aquest treball, com anirem veient: un discurs adreçat a la raó tindrà per objectiu canviar idees i valors, i direm que pretén convèncer; un discurs adreçat únicament a les emocions i que pretén només un canvi d'actitud i, per tant, de comportament sense cap modificació en les idees i conviccions, direm que pretén només persuadir. Més endavant elaborarem amb més profunditat aquest plantejament.

Hem començat parlant de *persuasió* i subtilment hem introduït en l'explicació el terme *retòrica*. Dels autors observats, el primer que es referia al discurs persuasiu com a *parlar retòric* era Kurt Spang. En aquest treball s'estudia la retòrica presidencial de guerra, entesa com el conjunt de recursos argumentatius amb els quals el president dels Estats Units vol influir en el comportament dels ciutadans per tal que acceptin la decisió d'enviar el país a combatre. La retòrica, però, entesa com l'art d'aconseguir persuadir un auditori amb els nostres arguments, és una pràctica sobre la qual s'ha teoritzat des de fa més de dos mil·lennis i mig. Vegem tot seguit què n'han dit els clàssics i quins elements en podem aprofitar per a aquest treball.

³⁴ SPANG, K. *Persuasió...* p. 23.

1.2. La retòrica: veritat i versemblança

L'origen de la retòrica cal buscar-lo a la Grècia del segle V abans de Crist, en concret a Sicília després del període de la tirania, quan molts propietaris volien recuperar les terres arrabassades sota el règim de Geló i Geró I: "La retòrica, nascuda dels plets de propietat, va oferir en aquell moment històric l'únic instrument per provar els drets reclamats. Com que no hi quedaren ni escriptures ni registres, la forma provatòria fou la paraula, l'argumentació i el testimoniatge personal".³⁵ També ho diu Mortara Garavelli: "los litigantes sabían atacar y defenderse con una eficacia y precisión instintivas. Sólo faltaba proveerles de un método y de una técnica codificados, y esta es la tarea que habrían llevado a cabo Córax, ya en actividad en tiempos de la tiranía, y su discípulo Tisias, considerados por ello (...) como los fundadores de la retórica".

Mortara Garavelli descriu amb exactitud quin era ja llavors l'objectiu de la retòrica: "su preceptiva se apoyaba en el principio siguiente: lo que *parece verdad* cuenta mucho más que lo que *es verdad*; de ahí la búsqueda sistemática de las pruebas y el estudio de las técnicas adecuadas para demostrar la verosimilitud de una tesis". Paral·lelament, també a Sicília, es desenvolupava un altre tipus de retòrica, que "no pretendía convencer de que un argumento dado era verosímil mediante una demostración técnica impecable, sino mediante la atracción que la palabra, sabiamente manipulada, podía ejercer sobre los espectadores. El efecto que pretendía alcanzar era la reacción emotiva, no la adhesión racional".³⁶ En tots dos casos, doncs, sembla que allò que més preocupava no era arribar a la veritat sinó, en el primer, persuadir un auditori d'allò que *sembla veritat*; i, en el segon, obtenir la seva adhesió per la via de l'emoció, no de la raó. Unes crítiques que coincideixen de ple amb allò que Plató retreu als primers retòrics, els sofistes, i que dibuixa ja les línies de la divisió que establirà Aristòtil entre dialèctica i retòrica.

1.2.1 Grècia: els sofistes, Plató i Aristòtil

Plató va ser molt crític amb els sofistes. D'ells diu que tenen per única finalitat persuadir un auditori: la retòrica sofista consisteix en l'art de l'*adulació* i només pretén elaborar un discurs amb l'únic objectiu d'obtenir l'aprovació del

³⁵ LABORDA, X. *De retòrica...*, p. 12.

³⁶ MORTARA GARAVELLI, Bice. *Manual de retórica*. Madrid: Cátedra, 1991. Pp. 18-19.

públic i la seva adhesió als arguments de l'orador, independentment de si el discurs ofert persegueix el bé o no i de si és cert o fals allò que es diu.

Al *Gòrgies*, Plató retreu als sofistes que en comptes de buscar el bé o la veritat creïn argumentacions artificioses, agradables d'escoltar, seductores, que només persegueixen persuadir el receptor del discurs. És paradigmàtica l'actitud de Gòrgies quan explica que quan va a visitar un malalt amb el seu germà metge, a vegades aquest no pot convèncer el convalescent de prendre's la medecina receptada, tot i els seus coneixements en medicina; en canvi ell, gràcies a les seves paraules i a la seva art discursiva, sí que el persuadeix de la conveniència de seguir els consells del metge. Això fa dir a Gòrgies que el bon orador, aquell qui domina les tècniques de la retòrica, "posee (...) todas las facultades abarcándolas por sí misma" (*Gòrgies*, 456b),³⁷ ja que pot convèncer qualsevol oient de qualsevol cosa. Aquesta actitud, però, corrobora per Plató l'abisme que hi ha entre la pràctica sofística i la veritat. Per als sofistes, doncs, poc importa que allò que digui un bon orador sigui cert o fals, procuri el bé o no, sigui just o injust: l'única cosa que importa és que el missatge sigui persuasiu i que l'auditori o el receptor accepti els arguments de l'emissor, quedi persuadit pels plantejaments exposats, acati com a bona l'explicació rebuda i –eventualment– actuï en conseqüència, que és al capdavall, com hem vist en l'epígraf anterior, el que persegueix la retòrica: un canvi d'actitud de l'oient propiciador d'un canvi de comportament. El plantejament de Gòrgies ratlla l'absurd: no importa si la medecina prescrita és la que convé al malalt; per ell, que no té cap coneixement de medicina, n'hi ha prou de fer veure al malalt que se l'ha de prendre. Si ell posseeix l'art de seduir amb la paraula, posseeix totes les arts, diu. De fet, és Gòrgies qui diu que no podem conèixer la realitat i que, per tant, tampoc no podem explicar-la. Per ell, per tant, no existeix la realitat, només existeix un discurs que presenta aquesta realitat, cosa molt allunyada de la visió de Plató. Aquest menysprea la retòrica, de la qual diu: "ésta no es un arte, sino una habilidad, porque no tiene racionamiento alguno sobre lo que prescribe o de cómo son las cosas que prescribe en cuanto a naturaleza, de modo que no puede decir la causa de cada una. Yo no llamo arte a lo que es una cosa irracional". (*Gòrgies*, 465a).

³⁷ Les cites de Gòrgies són de PLATÓN. *Protágoras. Gorgias. Carta séptima*. Madrid: Alianza, 1998.

Un exemple molt semblant per ridiculitzar la retòrica com a mer art de la persuasió posa Plató al *Fedre*. En aquest diàleg, Sòcrates li demana a Fedre què pensaria d'algú que coneix els efectes que tenen les medecines i que cregués que aquest coneixement és suficient per poder subministrar-ne als malalts. A això Fedre respon a Sòcrates que si no sap en quin moment i en quina circumstància aplicar aquestes medecines, “dirien que aquest home delira i que, perquè n’ha sentit parlar en un llibre o perquè ha emprat casualment algunes medecines, creu que ha esdevingut metge sense saber absolutament res d’aquest art” (Fedre, 268c).³⁸ I en un altre moment del seu diàleg, pregunta Sòcrates a Fedre: “Per tant, no cal que, perquè siguin bé i bellament dites les coses que es diuen, el pensament d’aquell qui parla sigui coneixedor de la veritat d’aquelles coses sobre les quals va a parlar?” (Fedre, 259e). I li contesta Fedre que el que ha sentit a dir és que “no és pas necessari per al futur orador aprendre el que és realment just, sinó allò que s’opina entre la gent, que és la que judicarà; ni tampoc el que és realment bo o bell, sinó solament allò que ho sembla, car la persuasió prové d’això i no pas de la veritat” (Fedre, 260).

Cal posar l’accent en aquest darrer fragment, que concentra l’essència d’aquell aspecte negatiu que Plató atribueix a la retòrica sofística: diu Fedre que la persuasió no prové de la veritat ni del que és just, bo o bell sinó d’allò que ho sembla i d’allò que s’opina entre la gent. És a dir, la tendència majoritària entre l’opinió pública és la que determina allò que entenem com a cert o fals, bo o dolent, just o injust. Amb quina clarividència veia Plató el que 2.500 anys després farien sovint alguns comunicadors, amb la contribució impagable dels mitjans de comunicació de masses! En veurem nombrosos exemples al llarg d’aquest treball, però un dels més significatius és la imatge que George W. Bush va transmetre de Saddam Hussein en els seus discursos previs a la guerra d’Iraq de 2003: posseïdor d’unes armes de destrucció massiva que el règim no tenia i que ningú no va trobar i amb vincles amb el terrorisme que no es van demostrar mai. És un bon exemple del que diu Plató al Fedre: que l’eficàcia de la persuasió no prové de la veritat sinó d’allò que ho sembla i d’allò que s’opina entre la gent, com demostra el fet que, fins i tot anys després de la guerra d’Iraq, força nord-americans continuaven pensant

³⁸ Les cites de Fedre són de PLATÓ. *El banquet. Fedre*. Barcelona: Edicions 62, 1998.

que Saddam Hussein havia estat directament implicat en els atemptats de l'11 de setembre de 2001.

Al final de la seva conversa, però, Sòcrates convenç Fedre que la retòrica com a art de la persuasió ha de perseguir no només convèncer d'allò que vol l'orador sinó que aquest ha de conèixer la veritat i ha de voler convèncer els oients d'aquesta veritat. Per això diu Sòcrates a Fedre: "Per tant, oh, company, l'art dels discursos d'aquell qui no coneix la veritat sinó que persegueix només opinions, arriba a ser, tal com sembla, ridícul i exempt d'art". (Fedre, 262 c) En el *Fedre*, doncs, podem dir que ja se'ns distingeix entre dialèctica i retòrica, com ens fa notar Alberto Blecua, editor de la *Retòrica* d'Aristòtil: "Si la dialèctica (...) descobreix la veritat, la retòrica té com a missió de propagar-la mitjançant la persuasió".³⁹ Mortara Garavelli fa la mateixa distinció, i l'atribueix ja a Plató: diu que a la retòrica dels sofistes, "un ejercicio meramente formal de persuasión que no repara en los temas sobre los que se aplica, dedicada a *distráer* a la multitud mediante la seducción de su elegancia encantatoria y de sus sonoridades vacuas, le opuso Platón la dialéctica como arte de la discusión, formalmente adecuada a unos contenidos específicos y destinada al análisis de los argumentos de los discursos".⁴⁰

Més endavant Aristòtil ens ve a dir el mateix que Plató al *Fedre*, però no és tan simplificat ni deixa tan clara aquesta divisió que pretenem entre la dialèctica com a origen de la veritat i la retòrica com a mitjà per difondre-la. Aristòtil admet que la veritat l'ha de demostrar la ciència, no la dialèctica, ja que aquesta s'ocupa de les qüestions opinables; per això diu que la retòrica i la dialèctica tenen molta relació: "La retòrica és el correlatiu respecte a la dialèctica" (Retòrica, 1354a) i afegeix més endavant que és "una part de la dialèctica i similar a ella" i que "la retòrica és com una ramificació de la dialèctica i de l'estudi dels caràcters, el qual és just d'anomenar política. Per això també la retòrica es presenta sota la forma de la política" (Retòrica, 1356a). Unes afirmacions en les quals Aristòtil ja estableix l'estreta relació entre retòrica i política, qüestió que tractarem més endavant.

Jordi Berrio proposa aquesta distinció:⁴¹ una demostració es fa a partir de premisses veritables i primàries, mentre que el raonament dialèctic es fa a partir

³⁹ ARISTÒTIL. *Retòrica. Poètica*. Barcelona: Edicions 62, 1998. p. 11.

⁴⁰ MORTARA GARAVELLI, B. *Manual de retórica...* p. 22.

⁴¹ BERRIO, J. *Teoría social...* pp. 20-32.

d'opinions generalment admeses, de manera que la demostració buscaria l'adhesió universal mentre que la dialèctica buscaria l'adhesió de l'interlocutor o de l'auditori concrets als quals adresem el discurs. Serien pràctiques representatives de les dues tradicions intel·lectuals que segons ell ja es van dibuixar a la Grècia clàssica, la lògico-científica i la dialèctico-retòrica: en la primera, "se trata de efectuar unos razonamientos lógicamente consistentes que tengan una validez objetiva. Tales razonamientos, hechos a partir de premisas ciertas, tienen que ser aceptados por todo el mundo que sea razonable; no permiten grados de aceptación y se mueven, forzosamente, a nivel de abstracción y formalismo. (...) Por el contrario, la corriente que hemos denominado dialéctico-retórica está basada en la obtención de acuerdos y de opiniones".⁴² Ens sembla acceptable la divisió que proposa Berrio, però creiem que sí que hi ha diferència entre la dialèctica i la retòrica, ja que si bé totes dues busquen allò probable o allò versemblant –a diferència de la demostració, que busca una certesa universal– per nosaltres la primera s'adreça essencialment a la raó mentre que la segona apel·la més a les emocions o als sentiments; la primera buscaria la versemblança amb arguments racionals mentre que la segona buscaria l'adhesió del públic amb recursos emocionals. De fet, preferim tipificar aquesta distinció amb els termes *retòrica de la convicció* i *retòrica de la persuasió*.

Podem relacionar aquesta distinció amb la diferència que estableixen els grecs entre *episteme* i *doxa*. Al terme *episteme*, que podem traduir com *ciència* i que per Plató és el grau superior de coneixement a què pot aspirar l'home, correspondria el discurs científic. Els arguments anirien sempre adreçats a la raó i l'orador recorreria a proves científiques, universals i irrefutables. En les seves intervencions, qui vol impartir coneixement superior pretén *demonstrar*. En canvi, al terme *doxa*, que podem traduir com *opinió* i que per Plató és el grau inferior de coneixement, correspondria el discurs retòric o bé el dialèctic. Així, doncs, els fets certs són autosuficients i no necessiten recursos persuasius per demostrar-los, per fer-los acceptar a l'auditori; mentre que els assumptes opinables sí: les tècniques de l'argumentació, de la persuasió, només entren en joc quan allò de què es vol persuadir és opinable. I aquí tornem a proposar aquesta distinció: si l'orador vol

⁴² BERRIO, J. *Teoría social...* p. 33.

convèncer, els seus arguments aniran adreçats a la raó; si vol *persuadir*, aniran adreçats a la passió. Però en cap cas voldrà demostrar, sinó que l'objectiu últim del discurs dialèctic o del discurs retòric serà influir en l'actitud del receptor; en una demostració, almenys en teoria, no hi haurà objecció ni resistència per part de l'auditori, ja que tots els passos seran lògics, irrefutables, gairebé axiomàtics. La demostració, doncs, queda fora del terreny de la retòrica, com veurem més endavant amb Perelman i Ferran Sáez; i amb Patrick Charaudeau quan parlem del discurs polític.

Una altra de les aportacions d'Aristòtil que ens serà útil per al nostre treball és la referida al que ell anomena les proves o arguments. Aristòtil n'estableix de dos tipus, les atècniques i les tècniques. Les atècniques són les que no provenen de l'orador ni del discurs sinó que ja vénen donades, com per exemple els testimoniatges, les confessions obtingudes mitjançant la tortura, els escrits i altres d'aquesta mena. Les proves tècniques, en canvi, són les que poden ser establertes mitjançant la tècnica i per l'orador. I en relació amb aquestes segones, Aristòtil les divideix en tres classes: les basades en el caràcter, la credibilitat o l'autoritat de qui fa el discurs (**ethos**); les basades en la manera com l'orador disposa l'auditori i que apel·len, per tant, a les seves emocions i als seus sentiments (**pathos**) i les basades en el mateix discurs, en el seu contingut i en la disposició dels arguments (**logos**).

Sobre les primeres, Aristòtil diu que “es persuadeix mitjançant el caràcter [de l'orador] quan el discurs té la característica de fer que l'orador sigui digne de creure: les persones honrades, en efecte, ens inspiren una confiança més gran i més ràpida tocant a tots els temes en general, mentre que ens inspiren una confiança total tocant a aquells temes que no són precisos, sinó ambigus”. Sobre les segones, diu que “es persuadeix mitjançant la disposició dels auditors quan sota l'efecte del discurs experimenten una passió, car no es lliuren igualment als judicis si se sent pena o bé benevolència, si es té un sentiment d'amistat o bé d'odi”. I sobre les terceres, “es persuadeix mitjançant el mateix discurs quan fem sortir allò que és veritable o bé allò que sembla veritable dels elements persuasius que conté cada matèria” (1356a).⁴³

⁴³ ARISTÒTIL. *Retòrica...* p 66.

En la distinció entre dialèctica i retòrica, Aristòtil fa correspondre les proves tècniques de l'una amb l'altra: a la inducció, el sil·logisme i el fals sil·logisme de la dialèctica hi fa correspondre l'exemple, l'entimema i el fals entimema de la retòrica, una classificació en la qual no entrarem perquè ens allunya dels objectius d'aquest treball. Més endavant, Zenó, el fundador dels estoics, simbolitzarà de manera ben gràfica amb un gest la diferència entre la dialèctica i la retòrica: “con el puño cerrado indicaba Zenón el carácter preciso y conciso de la dialéctica, con la mano abierta, la palma extendida y los dedos estirados, los modos verbosos y difusos de la retórica”.⁴⁴

Com hem vist, els primers mestres en pretendre únicament la persuasió sense donar importància a la veritat del discurs eren els sofistes. I hem vist que tant Plató com Aristòtil critiquen clarament la retòrica dels sofistes perquè diuen que no busquen la veritat sinó que el seu és un art destinat només a la passió, centrat només en els recursos per seduir els oients, i no pas un art basat en l'argumentació. La *Retòrica* d'Aristòtil, vindria a ser, doncs, un manual per elaborar una bona argumentació. La *bona* retòrica, per a Aristòtil, consistiria en una tècnica per convèncer un auditori, però basada en una argumentació adreçada a la raó dels oients (logos) i no pas a les seves passions, als seus sentiments (pathos), i que perseguiria, per tant, convèncer d'allò que és cert, just i bo. Kurt Spang recupera aquesta distinció i diu que la retòrica moderna es refereix a aquestes dues vies per aconseguir la persuasió: una *via central*, caracteritzada per l'argumentació cognitiva que va adreçada a la raó, i una *via perifèrica*, amb la qual s'accentua la persuasió verbal primària a través de fenòmens perifèrics paralingüístics, extraverbals i performatius.⁴⁵

Amb aquesta mateixa terminologia es refereix Martín Salgado a les dues rutes per a la persuasió que han fixat Petty i Cacioppo a l'hora d'elaborar el que ells n'anomenen el “model de probabilitat d'elaboració”.⁴⁶ Aquests estudiosos diuen que la informació que rep el receptor segueix una o altra ruta (central o perifèrica), i que això depèn del mateix receptor. Si el receptor no té motivació o no té capacitat per

⁴⁴ MORTARA GARAVELLI, B. *Manual de retórica...* p. 33.

⁴⁵ SPANG, K. *Persuasión...* p. 32.

⁴⁶ PETTY, Richard E. I CACIOPPO, John T. *Communication and Persuasion: Central and Peripheral Routes of Attitude Change*. Nova York: Springer-Verlag, 1986. Citat per MARTÍN SALGADO a *Marketing...* pp. 161-166.

analitzar la informació, aquesta segueix la ruta perifèrica: el receptor dedica molt poca atenció i molt pocs esforços a captar el missatge i llavors la persuasió s'aconsegueix per factors externs al missatge com la credibilitat del comunicador, el fet que sigui atractiu i capti l'interès, o que hi hagi moltes persones que estiguin d'acord amb ell. Mentre que si el receptor té capacitat i motivació per analitzar la informació, llavors la ruta que segueixi dependrà de la seva actitud: si la seva actitud és neutral respecte al missatge rebut, pot ser que la informació recorri la ruta perifèrica; però si l'actitud és de més implicació, amb una reacció favorable o desfavorable al missatge emès pel comunicador, aleshores la informació segueix la ruta central. Això vol dir, diu Martín Salgado, que “el receptor intentará ejercer una evaluación crítica y detallada de los argumentos presentados y la influencia de éstos vendrá determinada por su resistencia al escrutinio racional del receptor”.⁴⁷ Per exemple, en el discurs del 6 de setembre de 2006, George Bush va intentar justificar Guantánamo, les presons secretes de la CIA i la tortura (la tècnica del *waterboarding*) en el marc de la guerra contra el terror, dient que gràcies a aquelles mesures “excepcionals” s'havia obtingut informació dels detinguts que havia permès evitar nous atemptats. Davant d'aquest argument, el receptor pot no tenir motivació o no tenir capacitat per analitzar-lo: els seguidors incondicionals de Bush o –com la majoria de nord-americans– els qui no tenien elements per comprovar la veracitat d'aquella afirmació, la processaven per la *via perifèrica*: la credibilitat del comunicador (no qüestionaven Bush, el president), l'embolcall efectista d'aquell missatge (Bush va dir que els interrogatoris havien estat supervisats per assessors, organismes, institucions, i que fins i tot algun delegat de l'OCDE havia dit que Guantánamo era una “presó model”) o que molts hi estiguessin d'acord eren elements suficients per persuadir els oients. Mentre que si entre els receptors n'hi havia de motivats per qüestionar les afirmacions de Bush i a més tenien elements per contrastar el que els deia, aleshores el procés de persuasió o no (de *convicció*, en la nostra terminologia) hauria seguit la ruta central: s'haurien buscat mecanismes per verificar o refutar el que el president deia (convencions de Ginebra, legislació interior, informació detallada de quines detencions en concret s'havien fet i quins

⁴⁷ MARTÍN SALGADO, L.: *Marketing...* pp. 162.

atemptats en concret s'havien evitat gràcies a la informació obtinguda, etc.) i, per la via central, s'hauria *racionalitzat* el discurs de Bush.

Tornem a Aristòtil i vegem encara una última aportació de la sistematització que va fer de la retòrica: distingeix tres gèneres de discursos en funció del tipus de públic al qual va adreçat i en funció de quina sigui la finalitat de l'orador, i aquests gèneres són el judicial (o forense), el deliberatiu (o parlamentari) i l'epidíctic (o festiu). Simplificant molt, el primer seria el gènere de discursos adreçats a un jutge o un tribunal que ha de decidir sobre un fet del passat: "es un discurso ante el tribunal, pronunciado ante los jueces, a quienes se invita a emitir un juicio, sobre un estado de hechos pertenecientes al pasado", segons Heinrich Lausberg. El segon és "el discurso pronunciado ante una asamblea popular que se ha reunido para deliberar y a la que se invita a tomar una decisión respecto a una acción futura que el orador aconseja o desaconseja"; i el tercer "es el discurso pronunciado ante una reunión solemne en alabanza de una persona (ya pertenezca a la actualidad, a la historia o al mito), de una comunidad (patria, ciudad), de una actividad (profesión, estudio) o de una cosa que se quiere celebrar".⁴⁸

No podem deixar Grècia sense esmentar un nom que cal tenir present a l'hora d'analitzar la retòrica de guerra de Bush, sobretot per la influència que va tenir en Paul Wolfowitz, sotssecretari de Defensa des del 2001 fins al 2005 i principal artífex del corpus ideològic amb què es va bastir la invasió de l'Iraq i la guerra preventiva.⁴⁹ Tucídides, autor d'*Història de la guerra del Peloponès*,⁵⁰ explica que l'origen de la guerra va ser el temor que el creixent poder d'Atenes inspirava en els espartans: "los atenienses con su engrandecimiento inspiraron temor a los lacedemonios y les forzaron a la guerra" (Llibre I, cap. 23). Per aquest motiu Esparta va engegar el que es podria considerar la primera guerra preventiva de la història, un concepte clau en la política exterior de Bush.

⁴⁸ LAUSBERG, Heinrich. *Manual de retórica literaria*. 3 vols. (1960) Edició espanyola: Madrid: Gredos, 1990. Pp. 108-109.

⁴⁹ Ja l'1 de desembre de 1997 Wolfowitz publicava un article a *The Weekly Standard* juntament amb Zalmay M. Khalilzad, titulat "Overthrow him", que formava part d'un número especial de la revista que deia a la portada: *Saddam must go: a how-to guide*. En l'article, Wolfowitz i Khalilzad advocaven obertament per fer fora del poder Saddam Hussein i deien que en comptes de contenir Saddam calia fer-lo fora del poder per qualsevol mitjà.

⁵⁰ TUCÍDIDES. *Historia de la guerra del Peloponeso*. Madrid, Cátedra, 2002.

Un altre passatge destacable de Tucídides és el famós diàleg dels atenesos amb els melis: aquells els diuen directament que s'hi han de sotmetre simplement perquè són més poderosos: “la justicia se imparte cuando los condicionamientos son iguales, en tanto que lo posible lo llevan a cabo los fuertes y los débiles lo consienten” (Llibre V, cap. 89). El mateix diuen els atenesos als lacedemonis perquè acatin el seu domini: “está instituido de siempre que el más débil sea sojuzgado por el más poderoso” (Llibre I, cap. 76).

La idea que les relacions internacionals es basen en les relacions de poder, que és la llei del més fort la que en realitat modela l'equilibri internacional, és present en les obres de noms tan influents en la política exterior de George W. Bush⁵¹ com per exemple Francis Fukuyama, Samuel Huntington, William Kristol o Robert Kagan, i també és present en l'articulació del seu discurs sobre Iraq. En el rerefons d'aquest pensament hi ha la idea que els EUA són i han de continuar sent la primera potència mundial i que si per aconseguir-ho cal anar a la guerra, aquesta constitueix un mal menor davant la possibilitat de perdre l'hegemonia: una peculiar lectura de Tucídides.

1.2.2 Roma: Ciceró i Quintilià

Ciceró també va estudiar l'ús de la retòrica com a mètode per a la persuasió d'un auditori. Al seu manual d'oratoría hi exposa tècniques per fer bons discursos i mecanismes per argumentar de manera exitosa. Ciceró defineix tres estils de discursos: el baix o senzill, amb paraules planes, frases curtes, i sense introduir-hi gaires dosis d'apassionament, sinó més aviat força dosis d'austeritat; és el que anomena estil àtic o baix. A l'altre extrem hi ha l'estil ampli, ampul·lós, molt vigorós, el més apassionat: “es el amplio, abundante, grave, adornado, en el que se encuentra sin duda la mayor fuerza” (*El orador*, paràgraf 97),⁵² que correspondria a l'estil asiàtic o sublim. I enmig hi col·loca l'estil mitjà o moderat, que és una mica més abundant i vigorós que l'estil “tènue”, segons l'adjectiu de Ciceró. Ell no té preferència per cap d'aquests tres estils i deixa clar que el millor orador és aquell que sap combinar-los bé tots tres. Aquesta divisió d'estils, però, és anterior a

⁵¹ Per una visió més detallada del paral·lelisme entre l'obra de Tucídides i la política exterior nord-americana i concretament la de George W. Bush, podeu consultar: FRANCH, P. “Tucídides, la sofística, George Bush i la retòrica” *Trípodos* [Barcelona] (desembre de 2003) núm. 15, pp 9-24

⁵² CICERÓN. *El orador*. Madrid. Alianza, 2001.p 69.

Ciceró, segons Mortara Garavelli: ella diu que té el seu origen en el segle I abans de Crist i que l'àtic neix com a reacció a l'asiàtic; del mitjà en diu estil *rodi*.⁵³

Pel que fa al procés de construcció dels discursos, és l'escola romana qui en consolida i n'amplia les diverses fases. Diu Mortara Garavelli que es deu al llibre anònim *Rhetorica ad Herennium*⁵⁴ la traducció al llatí de les quatre fases ja establertes pels grecs i la inclusió de la *memoria*, de manera que ens han arribat en aquest ordre: *inventio*, *dispositio*, *elocutio*, *memoria* i *pronuntiatio* (o *actio*). En la primera busquem els arguments, en la segona els disposem i ordenem, en la tercera mirem com els expressem (escrivim o hi donem forma per comunicar-los) en la quarta els memoritzem per, finalment, en la cinquena, poder-los exposar (davant un auditori). D'acord amb aquesta divisió clàssica, és en la segona fase, la de la *dispositio*, en què organitzem l'ordre i la distribució dels nostres arguments, on establim les quatre parts de què consta tot discurs: *exordium* (introducció o arrencada), *narratio* (relat dels fets), *argumentatio* (exposició dels nostres arguments) i *peroratio* (conclusió o cloenda).

Una altra aportació de Ciceró, elaborada posteriorment per Quintilià, és la dels objectius de tot discurs, que ha de pretendre instruir (*docere*), agradar (*delectare*) i commoure (*movere*). Ciceró ho diu amb aquestes paraules: "Será, pues, elocuente [...] aquel que en las causas forenses y civiles habla de forma que pruebe, agrade y convenza: probar, en aras de la necesidad; agradar, en aras de la belleza; y convencer, en aras de la victoria; esto último es, en efecto, lo que más importancia de todo tiene para conseguir la victoria" (El orador, paràgraf 69).⁵⁵ Sobre la primera finalitat, instruir o provar, diu Spang que "tiene su origen y su funcionalidad en la demostración y explicación intelectual y se dirige, por tanto, a la razón". Segons Spang, instruir o provar es fa en la *narratio* i en l'*argumentatio* i s'hi fa servir l'estil baix. Agradar es fa per buscar la simpatia i l'acceptació i aprovació dels receptors, i és allò que es busca sobretot, encara que no únicament, a l'exordi. Quintilià proposa l'estil mitjà. I finalment, commoure o inclinar (tot i que la traducció que fem servir de *De Oratore* diu "convèncer"), "es la función persuasiva que se dirige principalmente a los afectos a través de apelaciones

⁵³ MORTARA GARAVELLI, B. *Manual de retórica...* p. 34.

⁵⁴ Segons l'estudiosa italiana, aquest llibre, durant molts anys atribuït a Ciceró, és obra d'un retòric anomenat Cornifici. MORTARA GARAVELLI, B. *Manual de retórica...* p. 38.

⁵⁵ CICERÓN. *El Orador...* p. 57.

apasionadas al público y con el fin de conseguir una emocionalización y una conmoción capaz de desencadenar una adhesión incondicional a la tesis defendida por el comunicador. (...) El comunicador intenta anular o reducir el control de la razón de los receptores." Això es busca sobretot a l'*argumentatio* i a la *peroratio* i es fa servir l'estil alt, segons Spang.⁵⁶ Veurem més endavant com aquesta tipologia de finalitats també ens és molt útil per estudiar la retòrica presidencial nord-americana i en concret la finalitat de la retòrica de guerra dels presidents.

Sobre el debat de si amb la retòrica cal difondre coneixement o només persuadir d'allò que és versemblant, Ciceró diu en els llibres primer i tercer de *De oratore* que "el orador debe tener una preparación enciclopédica y debe conocer los fundamentos principales de las artes doctrinales si realmente desea incidir en la realidad de su tiempo".⁵⁷ Tot i això, l'autor romà no renuncia als recursos espectaculars, merament efectistes, per tal d'obtenir l'èxit en la *pronuntiatio*: Ciceró diu que en el moment d'oferir el discurs al públic, sempre cal vetllar pel to de veu adequat, de manera que sigui aguda en els passatges violents i greu en els passatges calmats, amb tons profunds i inflexions de veu. A això s'hi ha d'acompanyar el gest, el moviment del cos, l'expressió de la cara, la mirada.

Per tant, sense treure mèrit a l'aportació de Ciceró a l'argumentació, sí que constatem que dóna molta importància a la forma del discurs, a l'ornamentació, a la façana, a la posada en escena com a elements importants per a la persuasió de l'auditori. Per això, si bé critica els sofistes, en alguns passatges d'*El orador*, també cau en els mateixos defectes que ell blasma. Així, dels sofistes diu que els seus discursos només tenien per finalitat fer disfrutar l'audiència: "...no voy a ocuparme de las composiciones en forma de elogios, descripciones, historias suasorias del tipo del Panegírico de Isócrates y de otros muchos que son llamados sofistas [...], ya que estos discursos se componen para deleite, como si fueran a ser contemplados" (El orador, paràgraf 37).⁵⁸

Ciceró no busca el gaudi del públic, doncs, sinó que vol convèncer-lo, però per fer-ho no té cap perjudici de reconèixer que recorre a mètodes que tenen poc a veure amb l'argumentació i molt amb l'escenificació i la teatralitat: diu Ciceró que

⁵⁶ SPANG, K: *Persuasión...* pp. 88-90.

⁵⁷ MORTARA GARAVELLI, B. *Manual de retórica...* p. 39.

⁵⁸ CICERÓN. *El orador...* p 44.

un discurs eloqüent, un bon discurs, ha de recórrer a la passió, a la vehemència de les paraules per exaltar els sentiments dels oients: “hay, en efecto, dos cosas que, bien tratadas por el orador, generan una elocuencia admirable. Una de ellas es lo que los griegos llaman *ethicon* [o *ethos*], que se refiere a lo que es apropiado a la forma de ser, a las costumbres y a toda la conducta de toda la vida de una persona. La otra es lo que llaman *patheticon* [o *pathos*], con lo cual se turban y excitan los corazones: éste es el reino de la elocuencia. La primera debe ser afable, agradable y apropiada para atraer las simpatías; la segunda es vehemente, encendida, impetuosa, arrebatada las causas y, cuando es llevada impetuosamente, no puede de ninguna forma ser resistida.” (El orador, paràgraf 128)⁵⁹ Per tant, sense treure importància al logos, Ciceró admet que el pathos en té molta: explica més endavant a *El orador* que ell fins i tot ha tingut una criatura a coll durant algun discurs per despertar la compassió dels jutges. Reconeix que “no hay, en efecto, ningún procedimiento de excitar o apaciguar los ànimos del auditorio que no haya sido probado por mí”, i conclou que “nunca se inflamará un auditorio si no llega a él un discurso inflamado.” (El orador, paràgraf 132)⁶⁰ Pretendre, com diu ell, “turbar y excitar los corazones” és una pràctica molt pròxima a la retòrica dels sofistes i molt allunyada de la filosofia platònica i aristotèlica que cerca la veritat, el bé i la justícia; posa l'èmfasi en la persuasió i no en la convicció; és a dir, busca la reacció de l'auditori a través de l'impacte emocional i no de l'argumentació racional.

Alguns dirigents polítics i figures mediàtiques d'avui dia practiquen amb gran habilitat les ensenyances de Ciceró. El recurs d'agafar una criatura i dur-la a coll (ara per sortir a la televisió o a la premsa gràfica) ha esdevingut habitual en les campanyes electorals dels candidats. I, sobre la importància de l'actuació, de la gestualitat i de l'expressivitat, no podem negar que alguns expresidents nord-americans són experts a exaltar els sentiments de la seva audiència a partir del gest, la inflexió de la veu, el to de les seves paraules, la mirada, les pauses... el millor exemple el trobem en el republicà exactor de Hollywood Ronald Reagan (1980-1988), a qui es va anomenar *the great communicator*. En un altre context i amb altres recursos, també es va merèixer el qualificatiu de gran comunicador el papa

⁵⁹ CICERÓN, *El orador...* p. 84.

⁶⁰ Ídem. pp 84 – 86.

Joan Pau II –exactor com Reagan–, faceta del Pontífex que han estudiat les escriptores Christine Mugridge i Marie Gannon.⁶¹

El que acabem de dir de Ciceró seria en part aplicable a Quintilià. Els dotze llibres que componen *Institució oratòria* són un extens manual que compila tot el que hauria de saber aquell que vulgui ensenyar oratòria. Divideix el procés d'aprenentatge en cinc estadis, tot partint de l'esquema de Ciceró i ampliant-lo. Els enumera Josep M. Casas i Homs, en la introducció de l'obra de Quintilià: “la invenció o troballa de l'argument; la disposició, que és l'ordenació dels conceptes; l'elocució, és a dir, l'idoni acomodament dels mots a l'exposició de l'argument o desenvolupament del pla; la memòria, que referma dins l'esperit els fets i les paraules; la pronunciació, que és l'art de regular gratament la veu, la cara, els gestos”.⁶² Quintilià defineix la retòrica com l'art del ben parlar (*ars bene dicendi*) i, a l'hora de plantejar-se si és útil o no –i això l'acosta a Plató–, diu que sí que ho és si s'usa per a causes virtuoses. Per això rebutja els arguments dels qui diuen que amb la retòrica poden obtenir els seus fins els malvats: “Aquestes qüestions és possible que es plantegin a aquells que posen la substància de la retòrica en la força de la persuasió. Però si consisteix en la ciència del ben parlar –que és la definició que nosaltres admetem, i que suposa que l'orador sigui abans que tot una persona honrada–, cal confessar que és indubtablement útil”. (*Institució oratòria*, Llibre II, cap. XVI, paràgraf 11)⁶³

Quintilià admet que, a part d'usar la retòrica, també es pot persuadir per altres mitjans, i cita el diner, la influència, l'autoritat o la dignitat de l'orador, així com, sense el recurs de la paraula, l'esguard mateix, el record dels mèrits d'algú, un aspecte digne de compassió, o la bellesa del cos. Tot seguit posa exemples de sentències judicials en les quals van influir elements com els suara esmentats, que no tenen res a veure amb l'argumentació. Fixem-nos en alguns de ben curiosos: “Així Antoni, en defensar Mani Aquili, quan després d'estripar-li la vestidura mostrà sobre el seu pit les cicatrius de les ferides rebudes per la pàtria, no demostrà confiança en el seu discurs, sinó que va fer violència als ulls del poble

⁶¹ MUGRIDGE, Christine; GANNON, Marie. *John Paul II: Development of a Theology of Communications*. Libreria editrice Vaticana, 2008.

⁶² QUINTILIÀ. *Institució oratòria*. Vol 1. Barcelona. Fundació Bernat Metge, 1961, p. 29.

⁶³ QUINTILIÀ. *Institució...* (Vol 2) p. 89.

romà, i hom creu que per la força d'aquest espectacle va ésser induït a absoldre el reu. Que Servi Galba va quedar lliure de la sentència només per la compassió que havia excitat en conduir davant de l'assemblea els propis fillets i portant al braç el de Sulpici Gal, està testificat, entre altres documents, pel discurs de Cató. I Friné creuen alguns que es va veure alliberada d'un procés criminal, no per l'al·legat d'Hipèrides –tot i ésser admirable– sinó per la visió del seu cos, d'altra banda bellíssim, que ella mostrà als jutges en desfer-se de la túnica." (*Institució oratòria*, Llibre II, cap. XV, paràgrafs 7-9)⁶⁴ Aquests exemples demostren que més de dos mil anys abans de l'aparició dels mitjans de comunicació de masses ja s'utilitzaven mètodes persuasius molt allunyats dels recursos argumentatius, gens adreçats a la raó sinó a la passió o els sentiments. De fet, es considera Quintilià el causant que la retòrica s'associés a l'oratòria i que, de les cinc fases d'elaboració del discurs, a partir d'ell tota l'atenció se centrés en l'*elocutio*. Definida com a art del ben parlar, es posava l'accent en el discurs bell i emotiu, es recorria a l'impacte de les paraules i no a la fortalesa dels arguments. Com diu Sáez, l'objectiu era "persuadir gràcies a les emocions derivades de la bellesa del discurs i no pas convèncer a través de la solidesa dels arguments exposats".⁶⁵ Aquesta és una pràctica que probablement trobarem sovint en la retòrica dels presidents dels Estats Units. ¿Què fa Obama, sinó recórrer a "les emocions derivades de la bellesa del discurs" quan diu en anunciar la retirada d'Iraq el 31 d'agost de 2012 que els que han anat a la guerra han deixat enrere els seus familiars i que al front pateixen "l'absència dels braços del marit o del petó de la mare"?

1.2.3 La nova retòrica: de l'ornamentació a l'argumentació

Les principals aportacions dels clàssics a la retòrica, doncs, són de Plató i Aristòtil. El que devem als romans és principalment un recull de les tècniques oratòries, orientades a la docència i a la divulgació de les arts de la retòrica i la declamació, i un aprofundiment en la sistematització elaborada per Aristòtil, però no aporten un estudi profund dels mètodes de l'orador per argumentar un discurs. Després, l'arribada del cristianisme *condemna* en un primer moment la retòrica a ser considerada una art inapropiada per difondre la fe. La fe s'assoleix per la via de

⁶⁴ QUINTILIÀ. *Institució...* (Vol 2) p. 78.

⁶⁵ SÁEZ, A. *De la representació...* p. 32.

la revelació, i el cristianisme, doncs, és contrari a recórrer a argumentacions artificioses per *persuadir* del que considera veritats absolutes emanades de la revelació. El dogma cristià està renyit amb una retòrica basada en els recursos argumentatius, siguin adreçats tant a les emocions com, sobretot, a la raó. És Sant Agustí qui *allibera* la retòrica d'aquells prejudicis que li havia atribuït el cristianisme i la posa al servei de la difusió del missatge cristià, amb el llibre *De doctrina christiana*. A partir del segle XIII apareixen manuals de retòrica per preparar les homilies, però de mica en mica l'oratòria sacra va adoptant una forma ampul·losa i florida, que en l'època barroca, al segle XVIII, el pare Isla satiritza en l'obra *Fray Gerundio*.⁶⁶

Amb l'auge de la Il·lustració i el racionalisme cartesià propis de l'Edat Moderna, la retòrica va quedar totalment al marge de l'estudi de les ciències socials. S'associava a l'artifici, a la pompositat i a l'embolcall. Hi contribueix el romanticisme, que fomenta l'individualisme i la no subjecció a unes normes i unes regles per a l'elaboració de discursos o textos. El *triomf* de la raó i de l'empirisme i el positivisme que se'n deriven van mantenir la retòrica, doncs, com a mer art ornamental, útil per fer discursos florits i decoratius, i van fomentar la lògica formal i les tècniques experimentals demostratives com a principal mètode d'anàlisi de les realitats socials, una pràctica que no va qüestionar-se fins que a la segona meitat del segle passat el teòric belga d'origen polonès Chaïm Perelman va revaloritzar la retòrica i va recuperar l'argumentació com a eina principal per a l'obtenció del coneixement en l'àmbit de la sociologia, la política o la filosofia.

El *Tratado de la argumentación* (1958)⁶⁷ de Chaïm Perelman i Lucie Olbrechts-Tyteca ha propiciat una rehabilitació de la retòrica i ha fet que aquesta es recuperés com a bona pràctica persuasiva, però no per mitjà d'explotar els recursos ornamentals i decoratius del discurs, sinó gràcies a l'ús dels recursos argumentatius. Perelman va redescobrir que en determinats àmbits de les ciències humanes o socials el mètode científic i el mètode de deducció de la lògica formal no hi eren aplicables, i va formular l'alternativa de l'ús de l'argumentació, sempre com a mètode per obtenir saber i coneixement, no només per obtenir la persuasió d'un

⁶⁶ SPANG, K. *Persuasión...* pp. 96-101.

⁶⁷ PERELMAN, Chaïm; OLBRECHTS-TYTECA, Lucie: *Tratado de la argumentación. La nueva retórica*. Madrid: Gredos, 1989.

auditori, objectiu més propi de l'època dels sofistes. Perelman rescata, doncs, l'ús filosòfic de la retòrica. En la introducció al seu tractat, Jesús González Bedoya diu que Perelman “podría ser considerado el Cicerón del siglo XX, en cuanto que gracias a él se opera una transición “inversa” en la retórica: de la ornamental a la instrumental”.⁶⁸

Perelman, doncs, recupera la distinció aristotèlica de la lògica formal com a mètode per a la demostració, per un cantó, i la retòrica i la dialèctica com a mètodes per a l'argumentació, per l'altre. A més, el seu treball aporta a l'estudi de la retòrica dos aspectes bàsics: parteix del principi que tota argumentació es desenvolupa en funció d'un auditori i posa l'interès no en l'oratòria –és a dir, no en l'*elocutio* o la presentació, diguem-ne *ornamentació*–, sinó en l'estructura de l'argumentació, tant si el discurs és oral com escrit. Per veure quina és l'estructura de l'argumentació primer cal establir-ne el punt de partida, cosa que no consisteix en res més que fixar els acords que serveixen de premisses. Aquests acords poden ser sobre allò real o sobre allò preferible. Els acords sobre allò real poden ser fets o veritats inqüestionables per ambdós interlocutors (l'orador i l'auditori) o poden ser presuncions que han de ser acceptades tant per l'orador com per l'auditori concret al qual s'adreçarà el discurs. Els acords sobre allò preferible són els valors, les jerarquies i els llocs comuns, altrament dits *topoi*. En l'estudi que presenta Perelman, un cop fixats els acords que serveixen de premisses, cal elaborar l'argumentació i veure quines premisses es trien, com s'adapten al discurs i com es presenten (en comptes de “premisses”, l'autor fa servir la paraula “dades”). Fixem-nos que aquest procés de confecció del discurs argumentatiu no és gaire diferent de la *inventio*, la *dispositio* i l'*elocutio* ciceronianes.

Finalment, en l'última part del seu tractat, Perelman exposa de manera molt completa i detallada les tècniques argumentatives amb les quals usar les dades i distingeix dos tipus d'arguments: els quasi lògics i els basats en l'estructura d'allò real. En els primers, la seva estructura és la mateixa que la d'un raonament lògic o matemàtic, però a l'hora d'utilitzar-lo es fa un procés de reducció per inserir-hi les dades triades. Perelman estudia els arguments que apel·len a estructures lògiques –que són la contradicció, la identitat total o parcial i la transitivitat– i els que

⁶⁸ Ídem. p. 18.

recorren a les relacions matemàtiques– que són els que relacionen la part amb el tot, el més petit amb el més gran i els que es basen en relacions de freqüència. Els arguments basats en l'estructura d'allò real són molt més nombrosos i no els enumerarem.

A part aquesta sistematització, hem vist que Perelman estableix que tot discurs es construeix en funció de l'auditori al qual s'adreça.⁶⁹ L'auditori és l'element més substancial del context en el qual interactua l'autor d'un discurs. Perelman, per tant, dóna molta importància a les condicions psíquiques i socials dels qui escolten i estableix com a principi bàsic que l'auditori i l'orador tinguin en comú els axiomes i les regles deductives bàsiques a través de les quals s'articularà el discurs. Això darrer és imprescindible perquè l'orador creï o es trobi davant una "comunitat efectiva de persones" i, si no es donen aquells requisits, no hi haurà contacte intel·lectual entre orador i públic. L'orador pot crear aquesta comunitat amb el seu discurs, però molts dels seus recursos argumentatius es basaran en l'existència prèvia de valors, costums, tradicions, *veritats*, en definitiva, acceptades per la immensa majoria, que funcionen com a axiomes.

A més d'aquesta condició bàsica, Perelman diu que per crear aquesta comunitat efectiva de persones calen altres requisits, que enumera així:

- un llenguatge comú.
- reconeixement de l'interlocutor i voluntat per comunicar-s'hi; cal considerar-lo un interlocutor.
- interès per part de l'auditori, per part d'aquells a qui va destinada l'argumentació; a l'orador li cal despertar aquest interès, és bàsic per establir-hi el contacte intel·lectual.
- coneixement de l'auditori.
- també és una regla bàsica que l'orador s'adapti a l'auditori.
- i serà determinant el nombre de persones que conformen l'auditori.

⁶⁹ Perelman introdueix en l'estudi de l'argumentació dos altres tipus de discurs, a part el que s'adreça a un auditori ampli: la discussió amb un únic interlocutor i la deliberació íntima (amb un mateix), però aquests dos casos no els tractarem en aquest treball, ja que ens centrem en aquells recursos argumentatius emprats a l'hora de dirigir-se a un auditori ampli: la població sencera d'un país (els EUA) o tota la humanitat.

Ferran Sáez elabora aquesta classificació de Perelman i diu que és imprescindible que hi hagi un “sistema de referents argumentatius paraaxiomàtics” comú entre l’orador i el públic; si no, l’entesa, i per tant la persuasió (o el convenciment, depèn de què es persegueixi, seguint la nostra taxonomia), serà impossible. “Un sistema de referents argumentatius paraaxiomàtics –diu Sáez– és un conjunt de prenocions no estipulades formalment i que actuen com a límit conceptual del discurs en un determinat context dialògic, l’abast ideal del qual es pot identificar amb l’anomenat auditori universal”.⁷⁰

Tot seguit Sáez passa a presentar la classificació d’aquests referents, i els divideix en tres grups. El primer és el de referents necessàriament comuns, que constitueixen les condicions de possibilitat de la comunicació d’un argument, i són tres: una base semàntica o registre idiomàtic comuns, una base lògica o sistema de regles d’inferència comuns i una base contextual o sistema de convencions comunicatives comuns. El segon grup és el dels referents no necessàriament comuns, que constitueixen les condicions de possibilitat de consens o d’adhesió, i són també tres: una base cultural o sistema de referents generals compartits, una base axiològica o sistema de valors compartits i una base dialògica o sistema de procediments retòrics compartits. Finalment, en el tercer grup hi ha altres referents que són les contingències personals o els referents biogràfics.⁷¹

Perelman parla de tres tipus d’interlocució segons l’auditori: la interlocució íntima o deliberació amb un mateix, la interlocució amb un sol interlocutor, que Perelman també anomena *dialèctica*, i la interlocució amb un auditori universal. És obvi que aquesta tesi té per objecte aquesta última.

Diu Perelman que els filòsofs i els científics es dirigeixen a un auditori universal format per tot home racional. S’imaginem que tothom que tingui raó els entendreà, perquè li proporcionen veritats irrefutables. El tractat de Perelman i Olbrechts-Tyteca recupera la idea, bàsica per a aquest treball, que amb l’argumentació no volem demostrar sinó persuadir o convèncer. Quan intentem persuadir ho fem per mitjà de l’argumentació retòrica i adreçant-nos a un auditori concret, al qual, per mitjà de l’exaltació de la passió o el sentiment, volem fer actuar

⁷⁰ SÁEZ MATEU, Ferran. *Comunicació i argumentació*. Barcelona: Trípodos. FC Blanquerna, 2003. P. 58.

⁷¹ Ídem. Pp. 59- 63.

d'una manera determinada en el terreny material. En canvi, quan intentem convèncer recorrem més a l'argumentació filosòfica i ens adrecem a un públic ideal o universal (seria el públic universal), amb l'objectiu de fer canviar la seva consciència, ja que no busquem una reacció o actuació concretes i immediates en el terreny material sinó una conscienciació, un canvi o una consolidació en el terreny mental de l'auditori. "Para aquel que se preocupa por el resultado –diu Perelman–, persuadir es más que convencer, al ser la convicción sólo la primera fase que induce a la acción. Para Rousseau, de nada sirve convencer a un niño si no se sabe persuadirlo. En cambio, para aquel que está preocupado por el carácter racional de la adhesión, convencer es más que persuadir".⁷² Perelman recorda que Kant, a *Crítica de la raó pura*, parla del mateix i diu que la persuasió està basada en la il·lusió subjectiva, mentre que la convicció està basada en la raó objectiva. D'acord amb el criteri de Kant, la convicció és vàlida per a tothom, mentre que la persuasió és vàlida només per a l'individu. Trobem aquesta observació molt útil, si bé Perelman hi posa alguna objecció pel fet que per Kant l'únic criteri de distinció entre persuasió i convicció és l'oposició subjectiu-objectiu.

Sobre aquesta distinció entre persuasió i convicció, és interessant també l'observació d'Antelme-Édouard Chaignet que recull Perelman, i que diu que, quan se'ns persuadeix, són els altres els qui guanyen, mentre que quan se'ns convenç, som nosaltres que guanyem damunt nosaltres mateixos, som vençuts per les nostres pròpies idees: "Quand nous sommes convaincus, nous ne sommes vaincus que par nous-même, par nos propres idées. Quand nous sommes persuadés, nous le sommes toujours par autrui".⁷³

Ens és molt útil l'aportació que en aquest camp fa Patrick Charaudeau. Ell també distingeix, gairebé amb els mateixos termes que fem en aquest treball, entre convicció i persuasió: "la première relèverait du pur raisonnement, reposerait sur des facultés intellectuelles et serait tourné vers l'établissement de la vérité. La seconde relèverait des sentiments (on dirait aujourd'hui de "l'affect"), reposerait sur des éléments émotionnels et serait tourné vers l'auditoire. Le "logos", d'un coté, le "pathos" de l'autre, a quoi il faut ajouter "l'ethos", qui concerne l'image de celui

⁷² PERELMAN, Ch.; OLBRECHTS-TYTECA, L.: *Tratado...* p. 66.

⁷³ CHAIGNET, Antelme-Édouard. *La rhétorique et son histoire*. París: E. Bouillon et E. Vieweg, 1888. P. 93.

qui parle et qui est également susceptible de toucher l'auditoire pour l'identification possible de celui-ci à la personne de l'orateur".⁷⁴

Entretenguem-nos uns paràgrafs a observar el plantejament de Charaudeau: Defineix l'argumentació com una "manera d'organitzar el discurs" que comporta "une attitude mentale qui consiste a décrire le pourquoi et le comment des phénomènes du monde, et qui s'accompagne donc d'un certain nombre de contraintes discursives quand a l'ordonnement des opérations langagières".⁷⁵

L'**argumentació**, doncs, s'oposa a dues altres *maneres d'organitzar el discurs*, que són la **descripció** i la **narració**, segons Charaudeau. Per **argumentar**, el subjecte s'ha de lliurar a una quàdruple activitat cognitiva: problematitzar, posicionar-se, elucidar i provar. Per **descriure** s'han d'exposar les propietats dels "éssers del món" (la seva naturalesa, les seves característiques), i per **narrar** s'ha de descriure els *faire* d'aquests éssers (les accions que duen a terme o allò que els succeeix). Una altra diferència entre argumentar, per un cantó, i descriure o narrar, per l'altre, és que amb la primera hom pretén "*imposer* a l'autre sa vision du pourquoi et comment du monde, les deux autres ne font que *proposer* une vision sur les qualités des êtres et leurs actions". (p. 27)

Però perquè aquesta *imposició* de la nostra visió es dugui a terme, ha d'estar emmarcada en un objectiu o repte (*enjeu*) comunicacional. Segons Charaudeau, n'hi ha tres: l'explicació, la demostració o la persuasió.

Aleshores, quan argumentem amb una **explicació**, presentem el perquè i el com d'un fenomen del qual l'interlocutor ja coneix les causes i el funcionament; la veritat està fora del subjecte que explica i aquest suposa que l'altre no coneix aquesta veritat i simplement la hi exposa, la hi fa saber. En la **demostració**, en canvi, el subjecte es col·loca en la situació d'haver d'establir una veritat i aportar-ne les proves més irrefutables possibles. Aquell que vol demostrar ha de considerar que la veritat no està establerta i ell l'ha de provar.

La **persuasió**, finalment, escapa a la qüestió de la veritat. El subjecte no ha d'establir la veritat sinó que ha de "tenir raó" i fer que l'auditori comparteixi i

⁷⁴ CHARAUDEAU, Patrick. "Quand l'argumentation n'est que visée persuasive. L'exemple du discours politique" al llibre de BURGER, Marcel. et MARTEL, Guylaine: *Argumentation et communication dans les médias*. Québec. Éditions Nota Bene, 2005. p. 24. [En línia] Data de consulta: desembre 2011:

<<http://www.patrick-charaudeau.com/Quand-l-argumentation-n-est-que.html>>

⁷⁵ Ídem. p. 25.

accepti aquesta raó. “L'enjeu est ici, à la fois, de véracité –et donc, de raison subjective– et d'influence, celle d'un sujet qui tente de modifier l'opinion et/ou les croyances de l'autre. Dès lors, les arguments employés pour convaincre l'autre relèvent autant de la raison que de la passion, autant –sinon plus– de l'ethos et du pathos que du logos, puisque l'objectif du discours est de «faire croire» quelque chose à l'autre de sorte que celui-ci soit en position de «devoir croire». ”⁷⁶ Per tant, doncs, per Charaudeau l'argumentació és una noció genèrica, i són els objectius comunicatius els que determinen l'existència d'una argumentació explicativa, una de demostrativa i una de persuasiva. Aquesta *argumentació persuasiva* pensem que pot dur-se a terme apel·lant a la raó (logos) o apel·lant a l'emoció (pathos i ethos). Per nosaltres, quan només apel·la a l'emoció és quan més s'allunya de l'argumentació i més s'acosta a la retòrica.

Amb tots aquests elements, doncs, podríem proposar una triple distinció que ja començàvem a apuntar més amunt i que continuarem elaborant: la ciència pretendria demostrar, i recorreria a proves irrefutables; la filosofia (o la dialèctica) pretendria convèncer, per la qual cosa hauria d'apel·lar a la raó i buscaria canviar les idees de l'auditori; i la retòrica pretendria persuadir, per la qual cosa s'adreçaria als sentiments i a les emocions i tindria per objectiu canviar les actituds de l'auditori.

⁷⁶ CHARAUDEAU, Patrick. “Quand... p. 28.

1.3. L'aportació de la lingüística i de la filosofia del llenguatge

Hem vist que l'element essencial de la retòrica era que tenia per objectiu persuadir un auditori, amb tota la complexitat que hem afegit a aquest plantejament. Però bé, persuadir s'ha de fer per mitjà d'un discurs, en el seu sentit més ampli, i aquest discurs no l'elaborarem sense un llenguatge. Diu Tomás Albaladejo: “dos factores son imprescindibles en la consideración de la Retórica: la persuasión y la idea de texto. La finalidad de la Retórica es persuadir por medio del lenguaje, para lo cual han de ser construidos discursos que, por sus características, puedan cumplir ese objetivo. (...) El texto es el producto de la actividad retórica y es construido por el orador para la mencionada actividad persuasiva”.⁷⁷ Com que aquest treball es proposa analitzar discursos presidencials que adopten la forma de textos escrits – que són pronunciats pel president i difosos pels mitjans de comunicació–, i en compliment de la voluntat interdisciplinària amb què encarem aquest treball, hem de prendre en consideració les aportacions de la lingüística i de la filosofia del llenguatge a l'anàlisi del discurs.

Una de les qüestions principals a què s'enfronta l'estudi del fenomen lingüístic és la semàntica, el significat dels mots i dels enunciats. Van Dijk parla de *sentit*, i diu que l'anomenada “anàlisi de contingut”, hauria de ser considerada l'anàlisi del sentit o del significat de les paraules.⁷⁸ S'ha estudiat des de molts punts de vista una realitat tan complexa com és la relació entre el significat i el significat que va establir Saussure. A la pregunta de quin significat té una expressió lingüística, W. P. Alston⁷⁹ agrupa en tres tipus les diferents respostes que s'hi han donat. Així ens les presenta Jordi Berrio:⁸⁰ *Referencial*: identifica el significat d'una expressió amb allò que refereix. El principal argument és que el llenguatge és una eina per representar referents. *Ideacional*: aquesta teoria parteix de l'empirisme britànic i identifica el significat d'una expressió amb les idees a les quals s'associa. El principal argument és que el llenguatge és una eina per expressar idees i pensaments, i defensa, per tant, que el discurs verbal és una transferència del discurs mental. *Comportamental*: aquest corrent identifica el significat d'una expressió amb els estímuls o les respostes que suscita.

⁷⁷ ALBALADEJO, Tomás. *Retórica*. Madrid: Síntesis, 1991.

⁷⁸ DIJK, Teun Van. “El estudio del discurso...” p. 31.

⁷⁹ ALSTON, William. P. *Filosofía del lenguaje*. Madrid: Alianza, 1985.

⁸⁰ BERRIO, J. *Teoría social...* pp 134-138.

Les disputes entre les dues primeres teories han estat superades per les aportacions de la filosofia del llenguatge i pel corrent d'estudi que se centra en la tercera, que és la pragmàtica. Actualment sembla ja assumit que els significats de les paraules no els estableix el diccionari sinó que estan en funció dels usos que en fa l'emissor i de les reaccions que suscita en el receptor, i això darrer sempre depèn, per tant, del context en què es produeix el fenomen lingüístic. Wittgenstein ho defensa amb el seu concepte de *jocs lingüístics*. En el que s'ha convingut a considerar com a "últim Wittgenstein", reflectit a la seva obra *Investigacions filosòfiques*, el pensador austríac ens presenta el seu concepte de *joc lingüístic*: Albert Sáez ho explica de manera molt clara: "hi ha innombrables classes d'expressions i de maneres de fer servir les paraules, fins i tot unes paraules idèntiques. En cada situació comunicativa, l'emissor prova de posar en marxa un joc divers que funciona quan els qui l'escolten comparteixen les regles que aplica".⁸¹ Per tant, les expressions adopten el seu significat només quan se'n fa ús; i aquest ús no és mai el mateix, mai no és idèntic, mai no es repeteix; sempre és divers i depèn de la situació de cada un dels parlants en cada moment concret; les regles que regulen aquests usos del llenguatge en cada situació concreta i que permeten que es realitzi el fenomen de la comunicació és el que Wittgenstein anomena *jocs lingüístics*. El llenguatge, per tant, no és el reflex de la realitat: no té cap realitat al davant amb la qual es correspon al marge de les situacions concretes en què s'utilitza; aquestes situacions concretes són els jocs lingüístics. Aquest concepte es resumiria en aquesta frase, que manllevem de Berrio: el signe està mort i només pren vida quan se l'utilitza. Fixem-nos que aquest conjunt de regles que fan que es pugui fer realitat el joc lingüístic i per tant que s'estableixi la comunicació no semblaria gaire diferent del conjunt de referents argumentatius paraaxiomàtics imprescindible perquè es doni el fet comunicatiu de què ens parla Ferran Sáez.

Vèiem més amunt que Spang definia el discurs persuasiu com una "enunciació perlocutiva". En un altre moment també defineix l'actuació retòrica com un "acte de parla". A partir d'aquí podem establir que un discurs persuasiu és un *acte de parla perlocutiu*, en la terminologia establerta per John L. Austin. Austin va dividir les nostres expressions en dos tipus: les *constative utterances* i les

⁸¹ SÁEZ, Albert. *De la representació a la realitat*. Barcelona: Dèria, 1999. P. 68.

performative utterances, que podríem traduir per expressions “descriptives” i expressions “realitzatives”.⁸² Per simplificar, direm que les primeres serien aquelles amb les quals simplement anunciem, descrivim o constatem quelcom: “El llibre és damunt la taula”. En canvi, amb les expressions realitzatives, no ens limitem a donar informació o a emetre un enunciat, sinó que també prenem una decisió, adoptem una actitud i, per tant, no només expressem una presa de posició sinó que actuem i adoptem aquesta posició que anunciem. Els exemples més clars serien en frases com “prometo...”, “em comprometo...” “juro que...” “exigeixo que...” “accepto que...” “et convido a...”, on a part de *dir*, queda clar que *fem* alguna cosa, fem un *acte*; és a dir, no només comuniquem a algú que prometem alguna cosa o que el convidem a alguna cosa, *ho fem*. A partir d’aquí, Austin planteja la seva coneguda teoria dels *actes de parla*, ampliada més endavant per John Searle, i estableix que quan diem alguna cosa fem tres accions simultàniament: un acte locutiu, (*locutionary act*) que és pronunciar, realitzar, materialitzar, el nostre missatge, emetre simplement uns sons; un acte il·locutiu (*illocutionary act*), que és fer allò que està explícit o implícit en el nostre missatge; i un acte perlocutiu (*perlocutionary act*), que és influir en el receptor i consisteix a buscar els efectes que pretenem provocar en qui rep el nostre missatge.⁸³ El conjunt d’aquestes tres accions és el que Austin en diu un acte de parla. De totes tres ens interessa sobretot la tercera, l’acció perlocutiva, que posa l’accent en la funció conativa del llenguatge que Jakobson va centrar en el receptor, en l’efecte que tot missatge pretén provocar en el receptor. Adoptem, doncs, de la pragmàtica, aquests aspectes relacionats amb els efectes que l’acta de parla té en el receptor, que és el principal element, com hem vist, del discurs retòric o persuasiu. Que en tot discurs retòric hi és inherent la funció conativa o apel·lativa del llenguatge ho diu també Spang, per qui en la retòrica, “el comunicador echa mano de la función conativa jakobsoniana, actua con el texto y en el texto.”⁸⁴ I la importància de la pragmàtica⁸⁴ en la retòrica política la destaquen també López Eire i De Santiago Guervós: “La retòrica actualizada es (...) el arte de manejar, en el dominio de la comunicación, encrucijada de Retórica, Política y Sociología, un arma de acción político-social, el

⁸² AUSTIN, John L. *Cómo hacer cosas con palabras*. Barcelona: Paidós, 1990

⁸³ Ídem. Pp. 130-152. Una explicació sintètica molt clara de la teoria dels actes de parla d’Austin i Searle la trobem a BURGUET, Francesc. *Les trampes dels periodistes*. Barcelona: Edicions 62, 2004. Pp. 241-262.

⁸⁴ SPANG, K. *Persuasión...* p. 28.

lenguaje, de innegable esencia pragmática y de clara vocación sociopolítica, un arma importante en cuanto capaz de producir transformaciones en lo político y en lo social.”⁸⁵

Es tindrà present, per tant, la pragmàtica en aquest treball, però no com a *mètode* per estudiar el discurs, sinó, com diu Calsamiglia, com a *perspectiva*: “La pragmàtica, actualmente, ha dejado de plantearse como un módulo más del análisis lingüístico que explica todos aquellos aspectos del significado que la semántica no puede explicar, para convertirse en una *perspectiva*, en una forma especial de acercarse a los fenómenos lingüísticos de cualquier nivel siempre que se tengan en cuenta los factores contextuales”; de manera que, com diu Calsamiglia citant Jeff Verschueren, “si bien no todo análisis pragmático es análisis del discurso, sí que todo análisis del discurso es pragmático”.⁸⁶

Si centrem l'atenció en la funció conativa o apel·lativa del llenguatge (en termes de Jakobson) o en l'acte de parla perlocutiu (en expressió d'Austin), estem estudiant els efectes que el discurs provoca en l'actitud del receptor. En paraules de Van Dijk, es tracta de la *dimensió social* en la qual interactua el discurs, que és, per tant, àmbit essencial del discurs polític, en tant que acció comunicativa que pretén influir en l'opinió i en el comportament del públic. És una qüestió a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'argumentació, que és el que s'observarà en aquest treball; ara bé, cal insistir que la reacció de l'auditori als intents d'influir-lo a través del discurs persuasiu i els resultats obtinguts els estudien la sociologia o la psicologia social, i no entren dins les pretensions d'aquest estudi; de cara a analitzar com els presidents dels EUA han parlat de la guerra en la seva argumentació, cal tenir en compte aquests aspectes, però el present estudi és sobre el contingut i la forma del discurs i els efectes que *pretén* –és a dir, el seu vessant funcional– però no busca mesurar els efectes que *realment* té en els receptors (ja sigui en les creences i els valors, en les actituds o en el comportament). És a dir, el present treball se centra en la retòrica i l'argumentació com a eines que fa servir una institució com la presidència nord-americana per aconseguir la persuasió d'un auditori. Parlem, per tant, de comunicació *política*.

⁸⁵ LÓPEZ EIRE, Antonio; DE SANTIAGO GUERVÓS, Javier. *Retórica y comunicación política*. Madrid: Cátedra, 2000. P. 23.

⁸⁶ CALSAMIGLIA, H; TUSÓN, A. *Las cosas...* P. 23.

1.4. Retòrica i política

Ja havíem vist que Aristòtil deia que la retòrica es presenta sota la forma de la política. Va ser ell el primer qui va establir que la retòrica era una tècnica o una art pròpia de l'actuació en la política. S'utilitzava a l'assemblea (o *ekklesia*) per debatre i prendre decisions sobre els assumptes que afectaven la vida política de la ciutat. Lluís Pastor també diu que quan va aparèixer, la retòrica va ser "la primera manifestació del poder de la paraula en l'àmbit públic".⁸⁷ La retòrica política té com a principal finalitat legitimar la posició de qui ocupa el poder, i això no es fa d'altra manera que construint, a través de la retòrica, el consens social favorable per obtenir, ho vèiem a l'inici d'aquest treball, l'hegemonia social o la dominació legítima, en expressions de Gramsci i Weber, respectivament. Un procés que han facilitat els mitjans de comunicació de masses i especialment la televisió.

No es pot deslligar la retòrica de la democràcia. Ja ho deia Tàcit. La retòrica és la via per la qual a través de la paraula i no de la força s'intenta persuadir d'una opció política determinada: "si la persuasión es un rasgo esencial e indispensable para la democracia, es porque es la única manera de buscar el apoyo para una opción política sin hacer uso de la fuerza",⁸⁸ diu Martín Salgado, i afegeix que "la democracia es un sistema político que descansa en la comunicación persuasiva. (...) La historia nos demuestra que la única alternativa a la persuasión es la fuerza".⁸⁹ Ho diuen també López Eire i De Santiago Guervós: "la retórica, como arte que se ocupa de la oratoria buscando a través de ella la persuasión, es por su natural política y democrática, o sea, amiga de influir en los conciudadanos, pero enemiga acérrima de la violencia y de la imposición por la fuerza".⁹⁰ I Albert Sáez: "la persuasió és un principi intrínsecament democràtic en la mesura que desplaça la força coercitiva i la violència física com a formes de consens social".⁹¹

Per tant, la retòrica comença on acaba la coerció, sigui aquesta en forma directa de repressió o simplement amb l'amenaça d'aquesta repressió. Per això la retòrica és un instrument inseparable del sistema democràtic, en el qual la presa

⁸⁷ PASTOR, Lluís. *Retòrica exprés*. Barcelona: UOC, 2010. P. 12.

⁸⁸ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 24.

⁸⁹ Ídem. p. 37.

⁹⁰ LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retòrica...* Pp. 50-51.

⁹¹ SÁEZ, A. *De la representació...* p. 33.

de decisions es fa a partir d'un debat públic sobre diverses opcions possibles. Per López Eire i De Santiago Guervós, sense llibertat la retòrica es marceix, ja que els ciutadans-polítics no en poden fer ús. No tenen necessitat de persuadir ningú de res: tot ho decideix el tirà, el dictador.

La retòrica, com a part essencial de la comunicació política, manté l'objectiu fonamental de provocar en l'opinió pública algun canvi en les seves accions: "Fundamentalmente, la comunicación política moderna sigue siendo retórica, pues busca, al igual que el discurso político tutelado por la retórica clásica, generar en el oyente efectos cognitivos que le muevan y persuadan a una acción social favorable al orador",⁹² diuen López Eire i De Santiago Guervós. El mateix diu Geissner, citat per ells: la retòrica "intenta alterar, mediante la persuasión, una determinada situación sociopolítica de forma más o menos duradera, a base de producir cambios de opinión, de mentalidad y de puntos de vista en los oyentes".⁹³ Aquests canvis que es volen provocar són per aconseguir el poder, diuen López Eire i De Santiago Guervós:

El discurso político es un acto de habla pragmático, interactivo, movido por el afán de poder, que aprovecha al máximo la fuerza del lenguaje y todas las circunstancias que se dan en el acto de habla, tanto las lingüísticas como las paralingüísticas y las extralingüísticas. Es un acto de habla en el que el hablante y los oyentes comparten el contexto de una manera muy especial y bien definida, por cuanto que el primero aspira al poder de la gobernación de los segundos y éstos, por su parte, son los jueces que con su voto ratifican el cumplimiento de las aspiraciones del orador.⁹⁴

La política és el principal àmbit des d'on s'exerceix el poder, i qui el té intenta legitimar-lo a través de la retòrica o l'argumentació; en definitiva, a través del discurs. Mirem què diu Charaudeau: "Le politique est un domaine où se jouent des rapports de force symboliques pour la conquête et la gestion d'un pouvoir qui ne peut s'exercer que dès lors qu'il se fonde sur une légitimité acquise et attribuée."⁹⁵ Diu que el poder no es pot exercir si no està fonamentat en una "legitimitat

⁹² LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retórica...* p. 19.

⁹³ GEISSNER, H. "Mündliche und schriftliche Berichte (Rhetorische Analyse)", a *Kongressbericht GAL*, Heidelberg, 1974, 249-255. Citat per LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retórica...* p. 22.

⁹⁴ LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retórica...* p. 91.

⁹⁵ CHARAUDEAU, P. "Quand..." p. 30.

adquirida i atribuïda”; en altres paraules, acceptada per l’opinió pública. I és en la retòrica política (o en l’argumentació persuasiva política, diu Charaudeau), per on passa indefugiblement aquesta legitimació. L’objectiu del polític serà:

Faire appel à des procédés de mise en discours qui sont orientés tantôt vers des idées dans l’espoir d’éveiller chez l’auditoire un intérêt ou une passion pour celles-ci [parlaríem de *logos*], tantôt vers la construction de sa propre image pour que l’auditoire en s’identifiant à sa personne adhère à ses idées [parlaríem d’*ethos*], tantôt vers l’auditoire lui-même en cherchant à toucher ses affects [parlaríem de *pathos*]. Évidemment, dans le flux du discours politique tout se mélange, et il est parfois bien difficile de faire le départ entre les différentes composantes de ce mécanisme de persuasion.⁹⁶

Fixem-nos que novament ens diu Charaudeau que el polític, en la seva recerca de *legitimitat* a través de la retòrica, si s’adreça a les idees apel·la al logos, si busca construir la seva imatge apel·la a l’ethos i si vol “tocar” els “afectes” de l’auditori apel·la al pathos.

A través de la retòrica, doncs, el polític vol influir –sense coerció– en l’opinió pública, és a dir, en l’opinió del públic, per aconseguir que aquest el col·loqui al poder i l’hi mantingui, de manera que legítimi la seva posició. Però en tot aquest procés es crea també el que s’anomena consens social. Actualment, doncs, la retòrica ha deixat de ser una eina perquè una minoria virtuosa prengui decisions en l’àgora política i s’ha convertit en un instrument bàsic per a la conformació del consens social (Kathleen Reardon deia el mateix de la persuasió). Contribueix a la construcció del conjunt de conviccions comunes d’una societat: per Gadamer, “todas las configuraciones volitivas de orden social o político dependen de la construcción de convicciones comunes generadas a través de la retórica”.⁹⁷ La retòrica política, doncs, és constructora de consens social, però no construeix aquestes conviccions comunes des de zero, sinó que parteix dels valors propis de la societat en el marc de la qual actua, uns valors que transmet i reforça a través d’uns codis ja coneguts que, amb el seu ús, contribueix a reforçar i consolidar, com diuen López Eire i De Santiago Guervós: “para persuadir a una sociedad específica

⁹⁶ CHARAUDEAU, P. “Quand... p. 31.

⁹⁷ GADAMER, H-G., “Replik” a K.-O. Apel e. a., *Hermeneutic und Ideologiekritik*, Frankfurt am Main, 1971, 283-317. Citat per LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. a *Retórica...* p. 22.

hay que hacerlo dentro de sus valores culturales, dentro de su espacio cognitivo, sin perder de vista un solo instante los mecanismos de comprensión que maneja ante los estímulos con que se la incita, porque el código que sus miembros interpretan no es sólo un código oral, sino toda la información que perciben sus sentidos en el contexto cultural en el que se desenvuelven. Y es ahí donde entra de lleno la retórica".⁹⁸ Estaríem, novament, però dit d'una altra manera, en la idea de F. Sáez dels referents argumentatius paraxiomàtics.

Al segle XXI, aquesta construcció de consens social, de conviccions comunes, es fa als platós de televisió, als estudis de ràdio i a les pàgines de la premsa escrita (i cada cop més a Internet i a les xarxes social). Per tant la retòrica ha abandonat el parlament i s'ha traslladat a la plaça pública, i això ha estat, per alguns autors, en detriment del mateix debat polític, ja que si abans amb la retòrica es debatia per decidir quina acció adoptava el poder, actualment el poder pren les decisions i per mitjà de la retòrica vehiculada a través dels mitjans busca que l'opinió pública les accepti; ho diuen, novament, López Eire i De Santiago Guervós: "la oratoria actual no es ya, como la de Aristóteles, una oratoria para reflexionar sobre acciones que emprender o decisiones que tomar en el futuro, sino una oratoria para obtener un consenso social y político sobre decisiones ya previamente tomadas".⁹⁹

Els mitjans de comunicació, i sobretot la televisió, també han originat el que per Martín Salgado són alguns dels principis o estratègies de comunicació més importants de la retòrica política, i que han donat lloc als Estats Units a l'aparició de *fenòmens comunicadors* com per exemple la figura de Ronald Reagan. Aquestes estratègies facilitades per la televisió consisteixen a relacionar el polític amb *valors* o *recursos* com "el optimismo, la sencillez o simplicidad, la narración, el humor, la empatía, la accesibilidad y la intimidad".¹⁰⁰

Patrick Charaudeau també destaca la simplicitat com una de les principals característiques del discurs polític persuasiu. I sobre la manera de raonar pròpia del discurs polític, torna a dir, com els sofistes, que la veritat no és l'objectiu a perseguir: "Étant donné l'enjeu de persuasion, [...] il ne s'agit pas tant de vérité que de véracité; il s'agit de dire, non pas ce qui est vrai, mais ce que je crois vrai et que

⁹⁸ LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retórica...* p. 12.

⁹⁹ Ídem. P. 20.

¹⁰⁰ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 111.

vous devez croire vrai. S'impose alors à l'homme politique une condition de simplification argumentative qui l'amène à proposer un raisonnement causal simple en s'appuyant sur des croyances fortes supposées partagées par le plus grand nombre, et de les renforcer en les mettant en scène de façon inéluctable."¹⁰¹

Un altre dels recursos retòrics facilitats per la televisió és la *narració* de què parla Martín Salgado o el relat d'històries senzilles que permeten raonar d'aquesta manera "simple" de què parla Charaudeau, i que consisteix a dramatitzar la realitat convertint-la gairebé en un conte: el polític presenta "le scénario classique des contes populaires et des récits d'aventure: une situation initiale décrivant un mal, détermination de la cause de ce mal, réparation de ce mal par l'intervention d'un héros naturel ou surnaturel."¹⁰² Sobre aquest tema, Martín Salgado es pregunta: "¿Por qué contar historias contribuye a una eficaz persuasión? En primer lugar, porque es más fácil captar y mantener la atención de la gente con una historia que con cuestiones formuladas de manera abstracta o general. En segundo lugar, y consecuencia de lo anterior, porque las historias son más memorables, más fáciles de recordar. Y tercero, y más importante, porque con una historia se apela tanto a la razón como a las emociones". Tot seguit, cita H. Gardner (*Leading Minds: An Anatomy of leadership*. Nova York: Basic books, 1995) quan diu: "Las narraciones que ayudan a los individuos a pensar y sentir quiénes son, de dónde vienen y adónde van son el arma más poderosa del arsenal literario del líder".¹⁰³

El recurs a la narració d'històries ha donat entitat a una tècnica discursiva que recullen alguns assajos i que s'ha tipificat com la tècnica del *storytelling* en la comunicació, un aspecte que no podem deixar de banda a l'hora d'estudiar els recursos persuasius dels presidents nord-americans en la seva activitat retòrica.

1.4.1 La irrupció de la teoria del *storytelling* en la retòrica política

Un dels principals estudiosos d'aquesta tècnica és Christian Salmon,¹⁰⁴ que té un punt de vista sobre la retòrica política que ens serà útil aplicar a l'estudi dels

¹⁰¹ CHARAUDEAU, Patrick. "Quand... p. 32.

¹⁰² Ídem. p. 36.

¹⁰³ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 116.

¹⁰⁴ Christian Salmon és membre del Centre de Recherches sur les Arts et le Langage (CRAL), que és una unitat mixta d'investigació adscrita al Centre Nacional de Recerca Científica (CNRS) i a l'Escola d'Alts Estudis en Ciències Socials (EHESS) de París. Pàgina web: <<http://cral.ehess.fr/>>

discursos presidencials nord-americans. La tècnica del *storytelling* consisteix a fer servir històries, relats, narracions amb personatges i amb un començament i un final, per tal d'explicar allò que es vol fer saber a l'auditori. A l'hora de transmetre valors, però sobretot a l'hora de modificar les actituds, sembla molt més efectiva una història exemplar, i més si commou o toca els sentiments, que no pas una exposició ordenada de pros i contres, amb una successió d'arguments i conceptes que poden ser vagues, abstractes i poc il·lustratius.

Salmon ha investigat en profunditat l'ús de la pràctica del *storytelling* en diversos àmbits de la comunicació, la gestió empresarial i el màrqueting, i presenta les seves conclusions al llibre *Storytelling. La màquina de fabricar historias y formatear las mentes*.¹⁰⁵ Per Salmon, el que fa el *storytelling* és establir “engranajes narrativos según los cuales los individuos son conducidos a identificarse con unos modelos y a conformarse con unos protocolos”.¹⁰⁶

La pràctica del *storytelling* va aparèixer a finals del segle passat als EUA i després es va exportar a Europa. Aquesta tècnica ha arribat a dominar, a partir dels anys 90, l'estratègia comunicativa dels polítics nord-americans, segons Salmon. L'autor francès cita el professor de Periodisme de la Universitat de Columbia Evan Cornog, el qual afirma que “la esencia del liderazgo en Estados Unidos y el secreto del éxito de los presidentes es el *storytelling*”.¹⁰⁷ Més endavant diu que “es la batalla de las historias, y no el debate sobre las ideas, lo que determina cómo los norteamericanos reaccionarán ante una competición presidencial”.¹⁰⁸ Però Cornog no es queda aquí i no tan sols atribueix a la fabricació de bones històries l'èxit o el fracàs d'una campanya electoral, sinó que afirma que el *storytelling* determinarà l'èxit de l'administració d'un president i fins i tot l'empremta que deixi en la Història (en majúscules) del país:

Desde los orígenes de la república norteamericana hasta nuestros días, los que han buscado conquistar el más alto cargo han tenido que contar a aquellos que tenían el poder

¹⁰⁵ SALMON, Christian. *Storytelling. La máquina de fabricar historias y formatear las mentes*. Barcelona: Península, 2008.

¹⁰⁶ Ídem. P. 38.

¹⁰⁷ CORNOG, Evan. *The Power and the Story. How the Crafted Presidential narrative Has Determined Political Success from George Washington to George W. Bush*. Nova York: The Penguin Press, 2004, citat a SALMON, Ch.: *Storytelling...* p. 139.

¹⁰⁸ SALMON, Ch.: *Storytelling...* p. 140.

de elegirlos historias convincentes sobre la nación, sus problemas y, ante todo, sobre sí mismos. Una vez elegidos, la capacidad del nuevo presidente para contar la historia adecuada y cambiarla cada vez que sea necesario es una cualidad determinante para el éxito de su administración. Y una vez fuera del poder, tras una derrota o el final de su mandato, a menudo se encarga durante los años siguientes de que su versión de su presidencia sea la que retenga la Historia. Sin una buena historia, no hay ni poder ni gloria.¹⁰⁹

Per Salmon, no es pot dissociar l'èxit del *storytelling* de la fragmentació i el relativisme propis de la cultura postmoderna, un fenomen que l'aparició d'Internet no ha fet més que amplificar i accelerar. Ell diu que avui dia

...las fuentes, las formas y los productores de enunciados han explotado, produciendo esa pululación de signos enigmáticos que Jean-François Lyotard definió como la 'condición posmoderna'. ¿Cómo federar la explosión de prácticas discursivas en Internet? ¿Cómo comunicar en el caos de los saberes fragmentados sin el auxilio de una figura común de legitimación? ¿Cómo dar un sentido a unas experiencias sociales y profesionales caracterizadas por el desmoronamiento del tiempo largo y por la precariedad? ¿Cómo constituir conjuntos, una serie lógica y cronológica? ¿Cómo tratar los conflictos de interés, las colisiones ideológicas y religiosas, las guerras culturales? [...] Así es como el *storytelling* se ha impuesto como la fórmula mágica capaz de inspirar la confianza e incluso la creencia de los electores-sujetos.¹¹⁰

El pensament postmodern s'ha analitzat des de diverses perspectives: Jean-François Lyotard parla dels grans relats, Gianni Vattimo de la debilitat del pensament i Zygmunt Bauman de la liquiditat de la cultura i dels valors. Són tres maneres diferents d'explicar la falta d'estructures sòlides pròpia de l'època actual, que segons aquests teòrics es caracteritzaria per la fragmentació, la precarietat, la falta de fermesa de cap plantejament i el relativisme intel·lectual. Davant d'això, el relat es converteix en un recurs unificador que dóna coherència al caos que ha comportat la postmodernitat; és a dir, per cohesionar el magma dispers i fragmentat en què s'ha convertit la cultura de finals del segle XX i inicis del XXI, res millor que una història relatada, narrada, per unificar els esperits i les mentalitats

¹⁰⁹ SALMON, Ch.: *Storytelling...* P. 31.

¹¹⁰ Ídem. P. 147.

enfrentades a la incertesa. Per això diu Salmon que “el caos de los saberes fragmentados ha favorecido el ‘giro narrativo’ de la comunicación política y la llegada de una nueva era, la era performativa de las democracias, que ya no tendrá como mascarón de proa a los consejeros del príncipe, los Talleyrand o los Mazarino, sino a profetas y gurús, a los *spin doctors* de los partidos, embriagados por su poder de narración y de mistificación”.¹¹¹ Salmon situa l’origen dels *spin doctors* a l’octubre de 1984, arran del debat presidencial entre el republicà Ronald Reagan i el demòcrata Walter Mondale. El debat el va guanyar Mondale, però un dels assessors de Reagan, Lee Atwater, va dir en acabar que sortirien davant els mitjans i “ho capgirarien tot”. Segons Salmon, va dir “we’ll spin this afterwards”, expressió que donaria nom als estratègics encarregats d’articular el contingut del discurs que els mitjans han de transmetre i per tant encarregats també de decidir la percepció que en tindrà l’opinió pública. Salmon de fet va més enllà i assegura que actualment als assessors ja no se’ls anomena *spin doctors* sinó *story spinners*, i cita com a un dels més destacables Karl Rove, que va ser assessor de George W. Bush. Del poder d’aquests *spin doctors* i de la importància que han adquirit en la política nord-americana en seria una prova l’èxit de la sèrie televisiva que més ha contribuït a divulgar la seva feina i la seva existència, *The west wing*, exhibida a les nostres televisions amb el títol *El ala oeste de la Casa Blanca*.¹¹²

Es pot establir un paral·lelisme entre el plantejament que venim presentant i el de Salmon. El *storytelling* seria la plasmació màxima de la sofisticada, el paradigma del discurs adreçat al cor, a la passió, a les emocions, amb finalitat únicament efectista i que té per objectiu no la veritat o el coneixement, sinó només la persuasió de l’auditori, sense tenir en compte si se’l convenç o no; només cal persuadir-lo d’emprendre una o altra acció; aquesta es la finalitat: que hi hagi una reacció de l’auditori, per això s’adreça a la seva capacitat emotiva, no al seu intel·lecte. El *storytelling* seria, doncs, el recurs retòric més allunyat de la lògica formal, la demostració empírica o el raonament positiu. I també seria l’opció més allunyada de la dialèctica i de l’argumentació filosòfica (aristotèlica), destinada a convèncer un auditori. Fent una paràfrasi de l’afirmació de Chaignet, el *storytelling*

¹¹¹ SALMON, Ch.: *Storytelling...* p. 148.

¹¹² *The west wing* és una producció de Warner Bros creada per Aaron Sorkin que la NBC va emetre als Estats Units entre el 1999 i el 2006, i que va tenir un gran èxit de públic i de crítica: va guanyar dos Globus d’Or i 26 premis Emmy. Font: IMDB [En línia] <<http://www.imdb.com/title/tt0200276/>>.

pretén persuadir, vèncer damunt l'auditori, en comptes de convèncer, proporcionar elements racionals o arguments versemblants per tal que guanyi damunt ell mateix, damunt les seves pròpies idees.

Aquest esquema que acabem de plantejar és fàcilment aplicable al cas de la retòrica de Ronald Reagan, a qui podríem considerar el primer president nord-americà *sofista*. Fixem-nos què diu d'ell Christian Salmon: “Bajo su presidencia, el discurso oficial apeló más al discurso ilustrativo de las historias que se dirigían al corazón de los norteamericanos que a su razón, a sus emociones más que a sus opiniones. Las anécdotas sustituyeron a las estadísticas en el discurso oficial. Y las ficciones del presidente a la realidad. A veces, evocaba un episodio sacado de una vieja película bélica, como si perteneciera a la historia real de los Estados Unidos”.¹¹³ I Martín Salgado: “contando historias reales o inventadas, verídicas o exageradas, [Reagan] conseguía humanizar los problemas abstractos, personificar los asuntos políticos en las vidas de los ciudadanos ‘corrientes’”.¹¹⁴

Aquesta tendència ha continuat i s'ha reforçat amb els presidents posteriors, i com veurem tampoc no n'ha estat aliè Barack Obama. Per Salmon, actualment,

si el ejercicio del poder presidencial tiende a identificarse con una especie de campaña electoral ininterrumpida, los criterios de una buena comunicación política obedecen cada vez más a una retórica performativa (los discursos fabrican hechos o situaciones) que ya no tiene por objeto transmitir informaciones ni aclarar decisiones, sino actuar sobre las emociones y los estados de ánimo de los electores, considerados cada vez más el público de un espectáculo. Y para ello se propone no ya una argumentación y programas, sino personajes y relatos, la puesta en escena de la democracia en lugar de su ejercicio.”¹¹⁵

Així, no hi hauria tanta diferència entre el Gòrgies que persuadeix el malalt de prendre's un medicament encara que ell no té cap coneixement de medicina i el president que persuadeix els nord-americans de la necessitat d'intervenir al Vietnam, ocupar l'Iraq, envair l'Afganistan o participar en l'operació militar contra

¹¹³ SALMON, Ch.: *Storytelling...* p. 144.

¹¹⁴ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 116.

¹¹⁵ SALMON, Ch.: *Storytelling...* p. 153.

el president libi Muammar al-Gaddafi, fent-los creure sempre que la seva manera de viure està en perill. Al capdavant tots quatre presidents analitzats persegueixen persuadir el seu auditori d'alguna cosa i recorren a arguments que en molts casos poc o res tenen a veure amb la veritat o la realitat. Fer-ho a través d'una història humana, real, explicada en persona i en directe a través de la televisió és la manera més fàcil i efectiva d'arribar al cor dels nord-americans. L'existència o no d'aquesta mena de recursos i el seu ús és un altre dels elements que s'estudiaran en la mostra dels discursos que s'analitzaran en aquest treball.

2. Retòrica presidencial als Estats Units

2.1. Antecedents: la presidència retòrica

A l'hora d'estudiar la retòrica presidencial nord-americana és bàsic entendre prèviament el concepte de *presidència retòrica*, introduït per Jeffrey Tulis el 1987 en el seu llibre *The rhetorical presidency*.¹ En fa una síntesi molt clara Martin J. Medhurst a la introducció del seu llibre *Beyond the rhetorical presidency*,² on distingeix clarament entre retòrica presidencial i presidència retòrica: el primer concepte es refereix a la retòrica pròpia dels presidents, té a veure amb la comunicació, és una disciplina que estudia l'aspecte pragmàtic del discurs, i està íntimament relacionat amb la persuasió, en els termes que hem establert a l'apartat anterior. El segon concepte es refereix a un tipus concret de presidència, té a veure amb la ciència política, no està relacionat amb la praxis sinó que pertany a l'àmbit de la teoria política, i està íntimament vinculat amb la Constitució dels Estats Units. Aquesta divisió presenta, per tant, dos objectes d'estudi clarament diferenciats: la retòrica en el primer cas i la presidència en el segon; el discurs presidencial en el primer, la institució del president en el segon.

L'interès acadèmic per estudiar la retòrica i la presidència de manera interrelacionada té el seu punt de partida l'any 1981, en un treball de Ceaser, Thurow, Tulis i Bassette.³ En aquell article pioner, els autors deien que el fet d'haver incorporat la retòrica com una característica essencial de la pràctica presidencial havia comportat un canvi substancial en l'essència de la mateixa presidència. Feien notar que el recurs a la retòrica popular, adreçar-se directament a les masses, era una prerrogativa que havia esdevingut habitual en els presidents: "Popular or mass rhetoric, wich Presidents once employed only rarely, now serves as one of their principal tools in attempting to govern the nation. [...] Americans [...] do not consider it unfitting or inappropriate for president to atempt to "move" the public by programmatic speeches that exhort and set forth grand and ennoblig

¹ TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical presidency*. Princeton: Princeton University Press, 1987.

² MEDHURST, Martin J. (ed). *Beyond the rhetorical presidency*. College Station. Texas A & M University Press, 1996.

³ CEASER, James W.; THUROW, Glen E.; TULIS, Jeffrey i BESSETTE, Joseph M.: "The rise of the rhetorical presidency". *Presidential Studies Quarterly* Vol 11. (Spring 1981) Núm. 2 Pp 158-171.

views”.⁴ Aquesta voluntat de “commoure” l’opinió pública ja havia esdevingut un fet comú, i els autors posaven l’exemple de la iniciativa que havia pres molt poc abans James Carter per mirar, a través d’un discurs, de pal·liar el decaïment i la sensació de crisi que patia la nació i la falta de lideratge que patia ell. Aquella iniciativa fins i tot va fer que el 15 de juliol de 1979 el *Washington Post* publicqués aquest titular a portada: “Carter seeking oratory to move an entire nation”.

Però no sempre havia estat així, diuen els autors: “Prior to this century [amb *this century* es refereixen al segle XX], popular leadership through rhetoric was suspect. Presidents rarely spoke directly to the people, preferring communications between the branches of the government”.⁵ Els presidents se subjectaven al mandat constitucional i molt rarament s’adreçaven directament al poble, ja que normalment ho feien a través dels textos escrits que enviaven als representants que el poble havia elegit per al Congrés. El canvi arribaria a començaments del segle XX amb Theodore Roosevelt i, sobretot, Woodrow Wilson, fins a provocar que “presidents began to think that they were not effective leaders unless they constantly exhorted the public”.⁶ A parer d’aquests quatre autors, el recurs a apel·lar directament a la població a través del discurs públic va comportar una modificació substancial de la institució presidencial, teoria que van ampliar Thurow i Jeffrey Walin a *Rhetoric and American Statesmanship* (1984), però va veure la seva plasmació formal en l’àmbit de l’estudi de la retòrica presidencial en el llibre cabdal de Tulis *The rhetorical presidency*.

2.1.1 La segona constitució

Tulis considera que la retòrica ha esdevingut una de les principals eines de la presidència i constata que “the doctrine that a president ought to be a popular leader has become an unquestioned premise of our political culture”.⁷ Per Tulis, aquest canvi en l’essència de les funcions del president ha afectat de ple els seus fonaments constitucionals, fins a l’extrem que parla de l’existència d’una segona constitució. El fet que els presidents hagin decidit parlar directament a la massa popular per “fer política”, en comptes d’adreçar-se al Congrés, on rau la

⁴ CEASER, J. W. Et al. “The rise of the...” P. 159.

⁵ Ídem. p. 159.

⁶ Ídem. P. 159.

⁷ TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical...*P. 4.

representació de la sobirania popular i on està establert que el president ha de dirigir les seves propostes, és, en la pràctica, actuar a partir d'uns altres principis constitucionals diferents dels dels pares fundadors: parlar “over the heads” dels representants i senadors, en expressió de Tulis, per esquivar el debat a les cambres i obtenir directament el suport de l'opinió pública significa una degradació de l'ordre constitucional que ha alterat la substància de la institució presidencial.

Tulis diu que a aquest canvi hi ha contribuït especialment la generalització a tota la nació de les eleccions primàries com a mètode per designar els candidats dels partits i també el paper central que han adquirit els mitjans de comunicació en la creació del consens social: “The second constitution, which puts a premium on active and continuous presidential leadership of popular opinion, is buttressed by several extra-Constitutional factors such as the mass media and the proliferation of primaries as a mode of presidential selection”.⁸ La *presidència retòrica*, doncs, consistiria en la institucionalització de l'estratègia d'adreçar-se directament al poble i, gràcies al suport de l'opinió pública, imposar la voluntat del president a la branca legislativa del poder, el Congrés. Ho diu Tulis amb aquestes paraules: “Today the pace of policy development follows less the rhythms of Congress and more the dynamics of public opinion”,⁹ i posa com a exemple que les respostes dels congressistes als discursos presidencials es passen per televisió i per això estan redactades pensant més en l'opinió pública que no pas en el president, cosa que comporta una degradació del discurs polític en general, perquè busca no discutir els temes, sinó agradar o manipular el públic, segons Tulis. Fins a l'extrem que els discursos presidencials esdevenen *el tema* de debat en comptes de ser *el mitjà* per debatre els temes d'interès polític i social: “It is increasingly the case that presidential speeches themselves have become the issues and events of modern politics rather than the medium through which issues and events are discussed and assessed”.¹⁰ Una altra de les conseqüències lesives de la presidència retòrica, segons Tulis, és que, un cop llençat un discurs i adoptada una posició davant l'opinió pública, la negociació amb les forces polítiques esdevé força difícil, pel fet que el president ja ha deixat clara la seva posició i espera el suport de l'auditori.

⁸ TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical...* P 18.

⁹ Ídem. P. 178.

¹⁰ Ídem. P. 179.

El que s'ha vist alterat, segons Tulis, és el sistema que van establir els *pares fundadors* quan van crear l'ordre constitucional que havia de regular el futur del país. Ells van bastir un sistema que no impossibilitava però feia difícil el recurs a la retòrica, i ho van fer regulant quatre aspectes de la vida política institucional nord-americana: la demagògia, la representativitat, la independència de l'executiu i la separació de poders.

2.1.2 Demagògia i representativitat

Ens entretindrem només en els dos primers: segons Tulis, els pares fundadors van limitar els riscos de la **demagògia** perquè van reduir molt l'àmbit d'actuació del govern. És a dir, va ser gràcies a la forma que els pares fundadors van donar a les estructures fundacionals dels Estats Units que se'n va excloure el recurs a la demagògia, ja que aquelles estructures fundacionals només havien de regular la seguretat, la prosperitat i la protecció dels drets, de manera que fixaven així una clara distinció entre vida pública i privada.¹¹ Si la política es limitava a només regular aquests aspectes (seguretat, prosperitat i protecció dels drets), la demagògia es reduïa, i també es reduïen les possibilitats de recórrer a la retòrica. Per tant, el que ens explica Tulis és que els pares fundadors no es van preocupar directament per la retòrica però sí que van estructurar les institucions polítiques bàsiques de manera que s'evités la demagògia. En limitar l'àmbit de l'acció del govern al mínim, limitaven també l'acció retòrica, diu Tulis.

Els pares fundadors van voler crear també un govern que fos **representatiu** de la voluntat de la població, i per això van establir tres mecanismes: elecció popular com a base de la legitimitat del govern, limitació de mandats, i submissió a la Constitució. Però van advertir que una presidència representativa no volia dir que hagués d'estar sotmesa als canvis d'opinió sobtats de la població, com assenyala Tulis: "The presidency was thus intended to be representative of the people, but not merely responsive to popular will".¹² I Tulis ho il·lustra amb una cita de Hamilton d'El Federalista, quan adverteix que no s'ha de ser massa complaent amb les passions dels homes, ni amb les arts d'afalagar els seus prejudicis, ja que això traeix els seus propis interessos: "El principio republicano

¹¹ TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical...* P. 31.

¹² Ídem. P. 39.

exige que el sentir meditado de la comunidad norme la conducta de aquellos a quienes encomienda el manejo de sus asuntos; pero no requiere una actitud incondicional de condescendencia con cada brisa repentina de pasión, ni con cada impulso pasajero que se comunique al pueblo por obra de las artes de quienes halagan sus prejuicios con el fin de traicionar sus intereses”.¹³ Els pares fundadors, doncs, volien evitar que la institució presidencial pogués acabar perjudicant els interessos de la població caient en l’error de ser “complaents” amb “la passió” i “les arts d’aquells que afalaguen els seus prejudicis”, en un vocabulari que ens recorda la retòrica sofista de Fedre quan diu que l’home que coneix les arts de persuadir coneix totes les arts, ja que no cal aprendre el que és bo, just o bell, sinó el que ho sembla, ja que es d’aquí, i no pas de la veritat, d’on ve la persuasió.

És obvi que aquella pretensió que Tulis atribueix als pares fundadors no s’ha aconseguit, per altres factors que la mera generalització de les eleccions primàries o la influència dels mitjans de comunicació. Hi ha hagut voluntat clara dels protagonistes d’utilitzar la potent eina de la retòrica per intentar satisfer les seves necessitats polítiques i no han tingut cap mena de mirament a l’hora d’instituir una *presidència retòrica*, una realitat que està fora de discussió, com corroboren la majoria d’autors.

Que els presidents del segle XIX no recorreguessin a la retòrica no vol dir que no tinguessin poder de persuasió, diu Tulis. Però precisament aquest poder de persuasió provenia del poder que emanava de la figura del president, no dels arguments o de les figures retòriques. És a dir, el poder no venia de la persuasió (actualment en depèn en gran mesura) sinó que la persuasió venia del poder. Això va canviar amb Theodore Roosevelt i sobretot amb Woodrow Wilson.

2.1.3 Theodore Roosevelt i Woodrow Wilson

Theodore Roosevelt va fer ús de la retòrica però sense fer disminuir el poder de les institucions constitucionals. Va ser el president que va *estrenar* la pràctica retòrica de donar un nom popular a un dels seus plans, de manera que fos

¹³ Reproduïm la traducció al castellà del fragment citat per Tulis, extret de HAMILTON, Alexander, MADISON, James, i JAY, John. *El Federalista*. México: Fondo de Cultura Económica (1943). Edició de 2001. P. 304.

fàcil de referir-s'hi, i va anomenar *Square deal* (tracte just o tracte equitatiu) el seu pla per ampliar la justícia social i mirar de millorar les condicions dels treballadors sense perjudicar els interessos dels propietaris de les indústries.¹⁴ Segons Tulis, en els seus esforços per fer aprovar les reformes, Roosevelt va saber mantenir una actitud d'equilibri, en el sentit que va saber preservar la dignitat i el prestigi de les institucions però sense deixar de recórrer a la retòrica per fer acció política: "Although Roosevelt was the first president to successfully appeal "over the heads" of Congress, he did so in a way that preserved, and did not preempt, Congress's deliberative capacities and responsibilities."¹⁵ Per Tulis, Roosevelt va recórrer a la demagògia però per preservar les institucions dels demagogs: "[Roosevelt] tried to use popular rhetoric against popular rhetoric, he denounced demagoguery demagogically."¹⁶

El canvi de tendència el va introduir Wilson. Ell creia que la presidència i el Congrés no havien de ser dos poders totalment separats sinó que havien de col·laborar més estretament; també veia que a les cambres no hi havia prou debat perquè sovint s'actuava seguint aquests tres paràmetres: 1) les decisions es prenen en comitès molt especialitzats i les cambres es limitaven a ratificar-les; 2) les discussions eren molt tècniques i legalistes, semblants més a litigacions de grups d'interessos que no pas a debats polítics i 3) a causa d'això i que fossin a porta tancada, el públic no hi tenia interès.

Aquesta *menysvaloració* de l'ordre institucional va fer que Wilson cregués que era positiu per a la nació i per als interessos dels ciutadans un president que s'hi adreçés directament, que demostrés que sabia interpretar bé les seves necessitats, capacitat que conferia –a qui la tenia i l'exercia– la veritable condició de líder. Per això distingia entre un demagog i un líder:

Wilson relied upon two criteria to distinguish the demagogue from the leader, one based upon the nature of the appeal, the other upon the character of the leader. The demagogue appeals to "the momentary and whimsical popular mood, the transitory or popular passion" whereas the leader appeals to "true" and durable majority sentiment. The

¹⁴ Després vindrien altres plans amb els quals la història identifica fàcilment els presidents: el New Deal de Franklin D. Roosevelt, la New Frontier de Kennedy o la Great Society de Johnson, per posar només tres exemples.

¹⁵ TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical...* p. 106.

¹⁶ Ídem. P. 97.

demagogue is motivated by the desire to augment personal power, whereas the leader is more interested in fostering the permanent interests of the community. "The one [trims] to the inclination of the moment, the other [is] obedient to the permanent purposes of the public mind".¹⁷

Així, doncs, els principals canvis provocats per Wilson van ser que si fins llavors la retòrica presidencial era escrita i adreçada al Congrés, a partir de llavors seria parlada i adreçada directament al públic. I pel que fa a la forma i el contingut, a partir de llavors aquells missatges adreçats al Congrés adoptarien les característiques del discurs popular. Això passava al final de la presidència de Wilson. Segons Tulis, la presidència retòrica quedava inaugurada.

2.1.4 La retòrica presidencial, constructora de la realitat política

Amb la *desaparició* de la presidència constitucional i l'adveniment de la presidència retòrica es consolidava també l'existència de la retòrica presidencial com a constructora de la realitat política. Actualment sembla fora de discussió que amb els seus discursos, la institució presidencial pretén, a partir de la interacció simbòlica, construir una determinada realitat –procés en el qual intervenen també els mitjans de comunicació, com hem assenyalat–; dit d'una altra manera, la presidència pretén persuadir d'una determinada realitat política i consegüentment, modificar el comportament dels ciutadans.

És la posició que defensa un dels principals estudiosos de la retòrica presidencial de guerra, el professor de la universitat d'Indiana Robert L. Ivie. Al seu treball "Tragic fear and rhetorical presidency: combating evil in the Persian Gulf"¹⁸ Ivie destaca que la retòrica és un element constituent, essencial, per a la creació de la identitat nacional, la conformació de la realitat pública i la realització de la pràctica política. Un bon exemple és el de l'estudiós David Zarefsky, en el seu treball sobre la retòrica de la campanya de Johnson coneguda com la de la "Guerra contra la pobresa".¹⁹ Segons ens explica Ivie, aquell treball se centra en el

¹⁷ Ídem. P. 130. Tulis cita WILSON, Woodrow: *Leaders of men*. Princeton: Princeton University Press, 1952. Pp. 45-46.

¹⁸ IVIE, Robert. L. "Tragic fear and rhetorical presidency: combating evil in the Persian Gulf", a MEDHURST, M. J. : *Beyond ...* Pp. 153-178.

¹⁹ ZAREFSKY, David. *President Johnson's war on poverty: Rhetoric and history*. University: University of Alabama Press, 1986.

llenguatge i en el seu poder definitori. En el seu estudi sobre Johnson, Zarefsky recorda que la realitat es construeix a partir de la interacció simbòlica i afirma per tant que la presidència retòrica és instrumental en la construcció de la realitat política. Així, el president, com a màxim creador de la simbologia política, pot construir definicions de moltes maneres, i Ivie en destaca tres: la *dissociació* (en el cas de Johnson, aquesta estratègia li permetia dissociar dos conceptes inherents a la guerra contra la pobresa: la falta de diners i l'impuls de la cultura de la privació i l'estalvi); la *translació* de connotacions d'un concepte a un altre (Johnson això ho aconseguia fent ús de la metàfora de la guerra i traslladant al seu programa totes les connotacions de la paraula *guerra*); i finalment, la *condensació* o *convergència* de símbols, que permet que sota un únic terme hi conflueixin momentàniament significats en principi divergents (sota el símbol únic de *guerra* contra la pobresa hi convergien símbols com mobilització, sacrifici, unitat nacional, entrega pel país, solidaritat amb la comunitat, cohesió enfront un enemic comú, etc.).

El mateix posicionament d'Ivie i Zarefsky es desprèn del treball de dues altres reconegudes estudioses de la retòrica presidencial i de la retòrica de guerra: Karlyn Kohrs Campbell i Kathleen Hall Jamieson. Elles admeten que la retòrica s'ha convertit en un instrument més que té el president per augmentar el seu lideratge i per exercir el poder i ampliar-lo a expenses de les altres dues institucions, el Congrés i el Tribunal Suprem: "At the core of our understanding of the relationship between presidential discourse and presidential power are two notions: first, that presidential uses of rhetoric can expand the share of power that the executive controls [en relació al Legislatiu i al Judicial], and second, that presidential uses of rhetoric can increase presidential capital and with it the president's capacity to lead".²⁰ Més endavant diuen explícitament que "increasingly in modern times, presidents have exploited and enlarged their powers, in part through the use of rhetoric".²¹

Campbell & Jamieson estudien la retòrica presidencial a partir de la tipologia de les peces retòriques, que han classificat en nou gèneres: 1) discursos inaugurals dels presidents; 2) discursos inaugurals (o d'acceptació) de

²⁰ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating the presidency. Deeds done in words*. Chicago & London: The University of Chicago Press, 2008 p. 24.

²¹ Ídem. p. 5.

vicepresidents que esdevenen presidents; 3) perdons presidencials; 4) vetos presidencials; 5) discursos de l'Estat de la Unió; 6) retòrica de guerra; 7) discursos per evitar l'impeachment; 8) retòrica de l'impeachment i 9) discursos de comiat. En l'última versió del seu llibre, del 2008, hi afegeixen el discurs laudatori i el discurs de veto de facto (declaracions presidencials que acompanyen la firma d'una llei on s'expressen objeccions).

És important destacar que una de les seves mancances, reconeguda per les autores, és que **només estudien les peces retòriques fetes en un marc oficial i institucional**, i no tenen en compte les que es fan en altres entorns o moments, perquè no són "institucionals". Per tant, no estudien cap de les *fireside chats*, ni cap conferència de premsa, ni cap dels discursos populars adreçats directament a la població, ni discursos ocasionals ni missatges especials al Congrés o la nació. Elles reconeixen que a causa d'això deixen d'estudiar grans obres de la retòrica nord-americana, com la *Gettysburg address* o discursos significatius com el "We shall overcome" de Johnson, "Ich bin a berliner" de Kennedy o el de Reagan commemorant la batalla de Normandia el 1984, però diuen que "because our goal is understanding the presidency as an institution, we focus on those recurrent public rhetorical acts that speak in some important ways to the identity and character of the presidency".²² En el present treball, com veurem més endavant, adoptem una actitud diferent i la mostra a estudiar s'elegeix amb criteris molt més qualitius i no tan institucionals.

Campbell & Jamieson admeten que, mitjançant la retòrica, els presidents conformen la identitat nacional, i per reforçar el seu posicionament citen com a referències Murray Edelman, que diu que "el llenguatge polític és la realitat política", o Freed Greenstein, que diu que el lideratge presidencial efectiu està estretament vinculat a una comunicació efectiva; i també recorren a David Zarefsky, quan diu que "from the time that political conflict became a fact of life, presidents needed more power and resources than the Constitution offers, and they found in rhetoric the means at least to narrow if not close the gap".²³

Diuen Campbell & Jamieson que els presidents poden, per mitjà de la seva retòrica, donar una forma concreta al públic al qual es dirigeixen. Posen com a

²² CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents...* p. 352, a les notes.

²³ Ídem. p. 8.

exemple el segon discurs inaugural de Lincoln, gairebé al final de la Guerra Civil: Lincoln va presentar els nord-americans com un poble governat per Déu però sense que aquest hagués pres partit per cap dels dos bàndols, una idea que trencava el clixé que deia que Déu sempre està del seu costat. Amb el seu discurs, Lincoln va aconseguir que els nord-americans es veiessin tots com a pecadors castigats per haver fet esclatar la guerra i per la seva complicitat en l'establiment i la permanència d'un sistema basat en l'esclavitud. Aquella redempció, aquella catarsi culpabilitzadora impulsada per Lincoln, li va permetre després adreçar-se als nord-americans i demanar-los de curar junts les ferides de la guerra. Sense aquella prèvia creació imaginària, no hauria estat possible. Una actitud semblant va adoptar Barack Obama el 16 de desembre de 2012, dos dies després que un pertorbat matés a trets 20 nens i sis mestres d'una escola de Newtown, a Connecticut. Sense dir-ho directament, Obama va presentar l'elevada tolerància amb la tinença d'armes com la culpable d'aquella tragèdia, i es va preguntar si els nord-americans estaven preparats per acceptar matances com aquella com "el preu a pagar per la llibertat". D'una manera velada, presentava tot el poble nord-americà com el causant dels trets i apel·lava a redimir aquell *pecat* introduint una legislació més estricta.

Campbell & Jamieson, per tant, accepten que la retòrica presidencial conforma la identitat nacional, admeten la capacitat modeladora de la presidència retòrica i n'assumeixen el poder que té, però són poc crítiques amb les conseqüències d'aquesta pràctica retòrica. Fan un treball descriptiu dels elements que defineixen els determinats tipus de discursos (com veurem més endavant a l'estudiar la retòrica de guerra), però no valoren els efectes que té en la *qualitat* del debat polític nord-americà el recurs a la demagògia o, com diuen elles, a la tergiversació (*misrepresentation*). La mateixa crítica fa Ivie a altres estudiosos de la presidència retòrica: critica a David Henry que en el seu treball²⁴ se centri en aquelles característiques que van fer de Reagan un president retòric per excel·lència en comptes de "lament the impact of his popular discourse on the

²⁴ HENRY, David. "Ronald Reagan and Aid to the *Contras*: An Analysis of the Rhetorical Presidency", a *Rhetorical Dimensions in Media: A Critical Casebook*, ed. Martin J. Medhurst and Thomas W. Benson, 2nd. Ed. Dubuque: Kendall/Hunt, 1991.

quality of foreign policy formation and its deliberation".²⁵ Un altre estudiós que fa el mateix és Kurt Ritter,²⁶ segons Ivie. Ritter aplaudeix l'oratória presidencial de Reagan per la seva efectivitat en l'ús dels mitjans adequats per a la persuasió en comptes de criticar-lo per posar en pràctica un lideratge retòric "contrari als ideals dels fundadors", diu Ivie.²⁷

Per tant, Ivie i Zarefsky s'afegeixen a les veus que ja hem ressenyat que diuen que la retòrica no és només un mitjà per persuadir l'opinió pública, sinó que ha esdevingut un element constituent del procés de conformació de la realitat política.

2.1.5 Proposta d'hibridació entre el segle XIX i el segle XX

Al llibre editat per Martin J. Medhurst *Beyond the rhetorical presidency* hi ha un capítol de Jeffrey Tulis titulat "Revising rhetorical presidency" on, nou anys després, ell mateix repassa la seva teoria. Tulis es referma en les seves idees, admet que no hi ha marxa enrere i proposa una hibridació entre el tipus de retòrica pròpia del segle XIX (respectuosa amb el paper que ha de tenir cada institució) i la del segle XX (basada en l'apel·lació directa i gairebé permanent a l'opinió pública): "one must acknowledge that routinely delivered direct rhetoric to the people is an essential feature of governance. But against the present understanding of popular leadership, one must begin to craft a new form of popular rhetoric: a rhetoric that is popular and constitutional at the same time".²⁸

Per arribar a aquesta *hibridació* (el terme és nostre, no de Tulis) i obtenir una retòrica alhora popular i constitucional, caldria que els presidents adoptessin una sèrie de canvis, cap institucional, sinó simplement centrar-se en alguns aspectes o usar prerrogatives que ja tenen a l'abast. Són quatre: 1) centrar-se més a preservar la integritat del sistema i no tant a defensar una llei concreta; 2) protegir més el parer de les minories; 3) forçar el Congrés a debatre més a fons els temes i 4) forçar que les respostes del Congrés als discursos presidencials es facin

²⁵ IVIE, R. L. "Tragic fear and rhetorical..." P. 160.

²⁶ Ídem. P. 161. Ivie cita RITTER, K. "Reassessing Reagan's oratory: The rhetorical presidency from a classical perspective", Working Paper No 4, Center for Presidential Studies, Texas A & M University, Nov., 1994, Pp. 2, 20-21.

²⁷ Ídem. P. 160.

²⁸ TULIS, Jeffrey. "Revising the rhetorical presidency" a MEDHURST, Martin J. (ed). *Beyond the...* p. 6

a través del Congrés i seguint els canals institucionals i no a través dels mitjans, per recuperar així la formalitat i la dignitat de les institucions. Posa l'exemple que la resposta republicana al discurs de l'Estat de la Unió de Clinton del 1995 es va fer televisada des de la seu del governador de l'Estat de Nova Jersey. Tulis diu, sense amagar certa amargor, que el fet que ningú de la "opinion-making elite" se sentís ofès per allò, "is a mark of the extent of the degradation of constitutional discourse in our time".²⁹

Tulis va escriure aquest article el 1996. Més de 16 anys després, és evident que aquesta proposta d'*hibridació* no ha prosperat i que el caràcter retòric de la presidència nord-americana s'ha reforçat, sobretot amb George W. Bush però també amb Barack Obama, com comprovarem al llarg d'aquest estudi. Creiem, i és un dels interrogants que ens plantejem, que l'era de l'electrònica i, sobretot, el gran protagonisme de la televisió, han contribuït a aquesta consolidació de la retòrica com una de les principals eines de la presidència en el seu paper de constructora de la realitat política a través de la interacció simbòlica amb els ciutadans. És una de les principals aportacions de Bruce E. Gronbeck.

²⁹ TULIS, J. "Revising the... P. 12.

2.2. Antecedents: presidència electrònica

Amb la retòrica presidencial el poder construeix la realitat política, i en aquesta tasca compta amb l'ajuda dels mitjans de comunicació i sobretot de la televisió.

El primer a fer adonar dels efectes d'un mitjà com la televisió en la societat va ser Marshal McLuhan, que va advertir de les conseqüències de la nova tecnologia en el missatge fins a afirmar que "el mitjà és el missatge", de manera que les característiques del mitjà en determinaven el seu contingut; això provocaria, segons McLuhan, una banalització de la realitat per posar-la a l'abast de tothom i la conversió de la humanitat en una "vila global".

Jean Baudrillard va més enllà i arriba a dir que la televisió és la que *crea* la realitat, de manera que a través dels simulacres elaborats amb imatges no se'ns representa la realitat sinó que les imatges que rebem *són* la realitat. Encara més enllà i amb un missatge social i sobretot polític més radical tenim la tesi del situacionista Guy Debord, per qui el capitalisme ha creat una societat de l'espectacle que condemna la massa alienada a consumir de manera passiva la cultura de l'oci creada per la mateixa elit dirigent. L'escola de Frankfurt també critica la conversió de la cultura com a mer producte industrial per al consum massificat i la uniformització que això comporta.

D'entre la munió de pensadors crítics amb la televisió destaquem el francès Pierre Bourdieu, que afirma també que la televisió *crea* la realitat: "la televisión, que pretende ser un instrumento que refleja la realidad, acaba convirtiéndose en instrumento que crea una realidad. Vamos cada vez más hacia universos en que el mundo social está descrito-prescrito por la televisión,"³⁰ diu a *Sobre la televisión*, mitjà que defineix com "un colosal instrumento de mantenimiento del orden simbólico."³¹ Bourdieu també sosté que l'afirmació de McLuhan que la televisió homogeneïtzaria el públic no tan sols s'ha complert sinó que ha afectat també en gran manera els responsables de crear els seus continguts.

La banalització propiciada per la televisió ha provocat en la política el mateix efecte que en la cultura. La capacitat de difusió massiva dels mitjans moderns les han *vulgaritzat*. Dwight MacDonalld diu, en relació amb la cultura, que "avui, als Estats Units, les exigències del públic –que ha passat de ser un grup

³⁰ BOURDIEU, Pierre. *Sobre la televisión*. Barcelona: Anagrama, 1997. P. 28.

³¹ Ídem. P. 20.

restringit de coneixedors a un ampli grup d'ignorants– són el principal criteri per l'èxit".³²

El mateix diu amb sarcasme Neil Postman de la política: “sembla que hem arribat al punt en què el camp en el qual els polítics han de ser experts és la cosmètica i no la ideologia”.³³ Per Postman, això es deu al fet que la televisió, pel fet de comunicar amb imatges, converteix tot el seu contingut en un espectacle, cosa que el banalitzava, a diferència del text escrit, que facilita la racionalitat: “governat per la impremta, el discurs a Amèrica era diferent de com és ara –era, en general, coherent, seriós i racional”, en canvi, diu Postman, “sota el govern de la televisió, s’ha pansit i s’ha tornat absurd”.³⁴ A aquesta banalització de la política hi ha contribuït el discurs que s’elabora des dels despatxos del poder i que es difon a través dels mitjans: “l’aparició de l’assessor d’imatge a l’escena política i l’ocàs de l’escriptor de discursos confirmen el fet que la televisió demana una mena de contingut diferent del d’altres mitjans”³⁵. I tot això es deu, segons Postman, al fet que *la forma* del discurs (televisiu, visual, en aquest cas), en determina *el contingut* (banal i espectacular, segons ell), en el que és una idea que ell mateix reconeix com una reelaboració de la de McLuhan.

Anthony Giddens assenyala, però, que s’ha criticat a Postman que basi la seva tesi en impressions i no en una investigació empírica; per això el sociòleg britànic destaca en aquest mateix camp el treball de Robert Putnam, que demostra amb més base científica que la televisió ha provocat un clar deteriorament del capital social dels nord-americans. Per Bourdieu, el *capital social* és la xarxa de persones, amics, contactes i recursos que faciliten la interacció i el reconeixement mutu dels individus en un entorn social. Putnam amplia aquest concepte i amb el terme *capital social* “alude a las redes sociales prácticas, al sentimiento de honradez y compromiso mutuo, a la comprensión de las normas que gobiernan el comportamiento vigente y, en general, al resto de recursos sociales que permiten a las personas actuar eficazmente”;³⁶ l’argument de Putnam, doncs, presentat al seu

³² MACDONALD, Dwight, a “Masscult i midcult”, *La indústria de la cultura*, citat per BUSQUET, J. a *El sublim i el vulgar*. Barcelona: Proa, 1998. P. 99.

³³ POSTMAN, Neil. *Divertim-nos fins a morir*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1990. P. 10.

³⁴ Ídem. P. 25.

³⁵ Ídem. P. 14.

³⁶ GIDDENS, Anthony. *Sociología*. Madrid: Alianza Editorial, 2007. P. 559.

llibre *Bowling alone*, del 2000, “descubre una reducció de capital social en las últimas dos décadas. Putnam señala un culpable de este deterioro: la televisión.”³⁷

Si han influït en la societat, doncs, la televisió i els mitjans electrònics han influït també en gran manera en la retòrica que s’ha fet des de la presidència dels EUA. L’estudiós Bruce E. Gronbeck estableix que la influència de l’electrònica en el procés presidencial dels EUA i, per tant, el naixement de la “presidència electrònica”³⁸ es pot establir el 1924, el primer any que la ràdio va retransmetre en directe íntegrament les convencions dels dos partits per designar el seu candidat a president. La primera estrella política *presidencial* de la ràdio va ser Franklin D. Roosevelt, amb les seves famoses “converses vora del foc” (*fireside chats*). La primera es va emetre el 12 de març de 1933, i va significar l’inici de la seva campanya per implementar la legislació del New Deal que havia de fer front a les greus conseqüències de la crisi del 29.

La dècada dels 40 va ser una època de transició, ja que, tot i l’aparició de la televisió, la ràdio era el mitjà que dominava en l’àmbit de la comunicació política, on es començaven a veure els rèdits: segons Gronbeck, la retransmissió del discurs de Roosevelt al Congrés el 8 de desembre de 1941 per declarar la guerra al Japó va contribuir de manera decisiva a forjar la unitat amb què el país va fer front a l’agressió japonesa. D’aquells anys destaquen algunes fites de la història de la retòrica política retransmesa per ràdio: el discurs de Churchill a Fulton, Missouri, el 5 de març de 1946, on va inaugurar l’expressió “teló d’acer”; l’articulació de la Doctrina Truman en una sessió conjunta del Congrés el 1947, la presentació del Pla Marshall per a Europa el 1948, la resolució a favor de l’OTAN del senador Arthur H. Vandenberg... La difusió a l’opinió pública de totes aquelles iniciatives va basar-se en gran mesura en el poder penetrador de la ràdio en les llars nord-americanes.

La irrupció de la televisió va arribar el 1947: el 5 d’octubre d’aquell any Harry Truman va comparèixer davant les càmeres de la televisió des de la Casa Blanca per demanar als ciutadans col·laboració davant la crisi alimentària mundial. Però va ser el 1952 l’any en què la televisió es va convertir en un mitjà de difusió

³⁷ GIDDENS, Anthony. *Sociología...* P. 559.

³⁸ Bruce E. Gronbeck exposa el concepte de “presidència electrònica” a l’article “The presidency in the age of second orality”, a MEDHURST, Martin J. (ed) *Beyond the rhetorical...* Pp. 30 – 49.

de l'activitat política i sobretot presidencial: les càmeres van cobrir les convencions dels dos partits i l'opinió nord-americana va veure néixer la figura del comentarista polític televisiu, ja que per primera vegada un periodista (Walter Cronkite) seia al costat de la càmera que retransmetia les convencions i comentava simultàniament tot el que anava passant. Aquell mateix any havia arribat la publicitat, ja que en la campanya presidencial del 1952 els dos principals candidats es van gastar una fortuna en anuncis electorals, però de manera ben desigual: entre 800.000 i 1,5 milions de dòlars Eisenhower i només uns 77.000 el demòcrata Adlai Stevenson. En la campanya televisiva d'Eisenhower hi havia música d'Irving Berlin, animacions de Walt Disney i guions de Ben Duffy, director llavors de l'agència Batten, Barton, Durstine and Osborn (BBDO). La victòria d'Eisenhower va demostrar que la televisió esdevindria un gegant en el terreny electoral, segons Gronbeck.³⁹

Aquesta gran influència es va constatar especialment en el debat Kennedy-Nixon de 1960, ja que la televisió va ser determinant per la victòria del candidat demòcrata. Aquella campanya presidencial va demostrar que el poder de les imatges era molt superior al de les paraules a l'hora de persuadir els electors. Ho diu Martín Salgado:

Los 'Grandes Debates', que se retransmitieron por primera vez por televisión, se presentaron como una oportunidad para que los ciudadanos contrastasen por ellos mismos la calificación de los candidatos para el cargo. Sin embargo, la apariencia de éstos resultó ser más importante que sus palabras. Los estudios posteriores a los debates demuestran claramente que aquellos ciudadanos que los escucharon por la radio pensaron en su mayoría que Richard Nixon había ganado. Pero setenta millones de americanos vieron los debates por televisión, un número suficiente para determinar al auténtico ganador, primero del debate, más tarde de la elección. John F. Kennedy admitiría después de las votaciones que "la televisión fue, más que nada, lo que cambió el rumbo de las cosas". Richard Nixon, a su vez, se lamentó de haber prestado "demasiada atención a lo que iba a decir y demasiado poca a cómo aparecería"; aprendió una lección que ya no olvidaría en posteriores campañas.⁴⁰

³⁹ GRONBECK, Bruce E. "The presidency..." a MEDHURST, M. J. *Beyond...* p. 33.

⁴⁰ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 97.

L'aparició de la televisió, doncs, com a principal instrument de la retòrica política, entra de ple en la nostra pretensió d'establir una clara distinció entre el que seria persuasió i convicció. Si per persuadir no ens adrecem a la raó sinó a les emocions, la televisió és una eina formidable per provocar en l'espectador aquestes emocions que l'han de dur a canviar l'actitud que ha de comportar un canvi (o un reforçament) de la seva conducta. L'estudi de la retòrica presidencial nord-americana, doncs, no es pot desvincular de la televisió ni dels mitjans electrònics. Ho diuen també Campbell & Jamieson: "Presidential rhetoric is one source of executive power, enhanced in the modern presidency by the ability of presidents to speak when, where and whatever topic they choose and to reach a national audience through coverage by the electronic media".⁴¹ Sobre la importància de la televisió, diuen López Eire i De Santiago Guervós: "hoy en día se considera que nada hay tan eficaz en la comunicación política como la intervención del hombre político en persona y en directo, lo que actualmente suele hacerse a través de la televisión, ya que este medio (...) permite además emplear estrategias retóricas o de comunicación persuasiva muy variadas y a la vez eficaces y hasta frecuentemente determinantes merced a su riqueza en efectos cognitivos como, por ejemplo, la capacidad fotogénica y de adaptación del encuadre fotográfico de la cámara, la apariencia física y el dominio gestual, el atuendo, el decorado, la mímica...".⁴²

Sobre el paper de la televisió en la creació de la imatge del candidat, és imprescindible el capítol 7 del llibre de Martín Salgado: "La televisión es un medio visual y, sobre todo, un medio de comunicación emocional. La mayor parte de la población obtiene su información sobre la política y las elecciones a través de un medio por el cual le llegan a la vez grandes dosis de drama, comedia, sexo, violencia, cotilleo y publicidad, todo diseñado para apelar fácil e instantáneamente a los sentidos y a las emociones en lugar de a la razón". Martín Salgado cita E. Diamond i R. A. Silverman (*White House to your House: Media and Politics in Virtual America*. Cambridge, The MIT Press, 1995) per dir que "la televisión transmite más fácil y eficazmente las emociones que los conceptos".⁴³ I recorda el que deia Nixon en una entrevista: "Recomendaría a todos los que quieran presentarse como

⁴¹ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating...* p. 6.

⁴² LÓPEZ EIRE, A.; DE SANTIAGO GUERVÓS, J. *Retórica...* p. 17.

⁴³ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 96.

candidatos en el futuro que no olviden que en televisión es más importante cómo apareces que lo que dices”.⁴⁴

En la televisió és molt important la comunicació no verbal i el grau de “agradabilitat” de l’orador: “Gustar –en anglés, *likeability*– es uno de los factores de la persuasión más difíciles de explicar o analizar, pero también uno de los más infalibles. [...] Nada es tan importante para un candidato como tener un elevado *like quotient*, ya que si uno gusta al auditorio, le perdonarán prácticamente todo lo que haga mal, mientras que si no gusta, podrá hacerlo todo bien, que tampoco importará mucho”.⁴⁵ És tan elevat el poder de seducció de la imatge, que Martín Salgado cita alguns estudis recollits per D. J. O’Keefe segons els quals “el atractivo físico logra su mayor efecto incrementando la percepción de credibilidad, sin relación directa con la competencia.”⁴⁶ Com veiem, afirmacions totes que van en la mateixa línia de la denúncia que feia Postman el 1985.

Un altre efecte de la televisió en la vida política nord-americana ha estat que ha contribuït, segons Gronbeck, a acostar cada vegada més els ciutadans i els seus dirigents, en un procés que Internet no ha fet més que accelerar. La percepció d’una relació més estreta entre govern i governats és clau en la definició de “presidència electrònica”, que Gronbeck basa en el concepte de la “segona oralitat”.

2.2.1 Segona oralitat

Walter Ong ja deia al seu llibre del 1982 *Orality and literacy: The technologizing of the world*⁴⁷ que estem en l’era de la segona oralitat. La noció de segona oralitat suggereix que la nostra esfera pública electrònica actual ha recuperat algunes de les característiques de l’antiga cultura oral; però no estem parlant d’intercanvis orals de fet, sinó d’una intimitat virtual, una construcció verbal-visual-acústica d’una sensació de conversa. La metàfora d’Ong de la segona oralitat es pot aplicar, segons Gronbeck, a la presidència nord-americana: tot i que no és oral realment en el sentit d’una comunicació cara a cara, la conversa política transmet la sensació de ser cara a cara, i els espectacles televisius polítics estan

⁴⁴ Ídem. P. 100.

⁴⁵ MARTÍN SALGADO, L. *Marketing...* p. 101.

⁴⁶ Ídem. P. 101.

⁴⁷ ONG, Walter J. *Orality and literacy: The technologizing of the world*. New York: Methuen, 1982. Reeditat el 2012 per Routledge.

construïts per tal de proporcionar a l'electorat una presència virtual, com si estiguéssim a la primera fila de la història política del nostre temps.⁴⁸

D'altra banda, el fet que les empreses d'estudis d'opinió puguin fer sondejos cada dia sobre qualsevol tema també crea una *conversa* virtual entre els líders polítics i els seus electorats. Amb l'extensió de les prestacions d'Internet i l'arribada de xarxes socials aquesta *conversa* s'ha ampliat i intensificat.

Per tant, l'*electronització* de la relació entre l'opinió pública i els seus dirigents ha permès a aquests últims ampliar els seus recursos per mantenir i augmentar de fet el seu poder damunt els seus electors, gràcies a la *conversa* constant que els mitjans electrònics permeten entre els dos actors. I com augmenten els dirigents el seu poder? De diverses maneres: primer, la facilitat amb què l'opinió pública es pot expressar a través dels diversos canals que li proporcionen Internet, els mitjans de comunicació i els sondejos d'opinió, fa que entre els ciutadans augmenti la percepció que participen més activament en la presa de decisions. Creuen tenir més poder de decisió. Però alhora proporciona als líders informació que els permet adaptar el seu discurs a allò que percep la població i presentar de manera persuasiva el discurs que ha de permetre l'acceptació de la seva política.

Gronbeck posa un exemple molt clar: Lincoln no tenia al seu abast aquesta relació virtual (*conversa*) amb l'opinió pública quan va imposar la mobilització durant la Guerra Civil, i va haver de fer front a aldarulls, manifestacions i amenaces d'*impeachment*. Clinton, en canvi, sí que tenia les eines d'aquesta relació virtual quan va impulsar permetre als homosexuals incorporar-se a les Forces Armades (a través de la *don't ask don't tell policy*). Clinton va tenir l'oportunitat d'atemperar, adaptar i adequar les seves declaracions durant el debat de la llei i va ajustar els seus arguments a la reacció del públic; això és un bon exemple de la *degradació* democràtica que provoca el fet que els polítics governin a "cop de sondeig", com denunciava Alain Minc a *La borrachera democràtica*.⁴⁹

Per tant, aquesta representació de l'opinió pública permet una retòrica d'acció-reacció, com diu Gronbeck: "The statistical, computerized representation of public opinion has introduced a rhetoric of action and reaction based on virtual

⁴⁸ GRONBECK, Bruce E. "The presidency..." a MEDHURST, M. J. *Beyond...* p. 35.

⁴⁹ MINC, Alain. *La borrachera democràtica*. Madrid, Temas de hoy, 1995.

relationships”,⁵⁰ i posa l'exemple de l'argumentació amb què Bush pare va justificar la guerra del Golf de 1991. Diu Gronbeck que quan els seus assessors van veure que no persuadien l'opinió pública que calia fer la guerra per defensar els interessos econòmics i estratègics del país, van recórrer a l'amenaça que significava Saddam per al nou ordre mundial acabat d'estrenar i van presentar-lo com un nou Hitler del món àrab.⁵¹ Un exemple més recent: quan l'opinió pública ja començava a dubtar de l'existència d'armes de destrucció massiva com a justificació de la guerra d'Iraq de 2003, Bush va recórrer a l'argument de l'amenaça terrorista i als vincles de Saddam amb els terroristes autors de l'11-S, i tot embolcallat amb la defensa de la llibertat i la democràcia.

A totes aquestes consideracions cal afegir-hi que la televisió ha contribuït a convertir el missatge polític en un missatge visual. Gronbeck cita també Murray Edelman per dir que la definició dels nostres problemes polítics i la seva solució són el producte d'una visualització.⁵² La televisió és el mitjà idoni per fer una retòrica *performativa* en lloc d'una de *discursiva* o *argumentativa*, característica pròpia de la pràctica de narrar històries (*storytelling*) de la qual parla Salmon.

2.2.2 La retòrica presidencial electrònica

Per tant, amb la televisió, la institució presidencial al segle XXI ja ha superat la condició de “presidència retòrica” que li va atribuir Tulis el 1987 i, sobretot arran de l'esclat de les noves tecnologies, ha esdevingut una “presidència electrònica”, la retòrica de la qual presenta aquestes característiques: 1) gran importància de la retòrica multimediàtica (a través del so, el text, la imatge); 2) l'acceleració del procés retòric; 3) la centralitat de l'ethos de l'orador i 4) dispersió / ampliació del que es considera la retòrica presidencial.

1) La creació de significats ha esdevingut una activitat multimèdia. Gronbeck diu (coincidint amb Postman) que “depiction rather than word smithing

⁵⁰ GRONBECK, Bruce E. “The presidency...” a MEDHURST, M. J. *Beyond...* p. 36.

⁵¹ L'associació de Saddam amb Hitler també l'ha estudiada Robert L. Ivie al seu article “Tragic fear and rhetorical presidency. Combating evil in the Persian Gulf” a MEDHURST, M. J. *Beyond...* pp 153-178. Però el treball de referència pres per Ivie és: RONELL, Avital: “Support our tropes. Reading desert storm”, al llibre DOLAN, Frederick M. i DUMM, Thomas L. *Rhetorical Republic. Governing representations in American Politics*. Amherst: The University of Massachusetts Press, 1993. Pp. 13-37. Més referències a aquesta qüestió al capítol següent.

⁵² EDELMAN, Murray. *Constructing the political spectacle*. Chicago: University of Chicago Press, 1988.

is now the main task of president's key aides. (...) The ability of leaders to control all three channels in today's mediated world is absolutely essential to political survival".⁵³ Els tres canals als quals es refereix Gronbeck són la premsa, la ràdio i la televisió. Ara caldria afegir-hi les xarxes socials, com es va demostrar a partir de la campanya d'Obama del 2008, i el fet que sigui un canal més integrat dins els vehicles de comunicació de la Casa Blanca. En qualsevol cas, el president *electrònic* ha de saber transmetre missatges multimèdia, ja que se'l llegeix, se'l veu, se l'escolta, i la seva representació arriba als electors a través de tots aquests canals. No només quan fan un discurs, una declaració o una conferència de premsa, sinó que també quan agafen una criatura a coll, mengen en un McDonald's o van a veure la seva filla jugar a bàsquet, els presidents estan fent un acte retòric.

2) Amb l'esclat de les xarxes socials i la proliferació de dispositius mòbils, hi ha tanta gent amb tanta quantitat d'informació opinant i informant en tot moment i des de tants canals alhora, que la resposta retòrica del president ha de ser molt ràpida. Si no actua fa augmentar el dubte i la inseguretat entre la població.

3) Aquesta fragmentació i aquesta dispersió han desacreditat el recurs a proves racionals i lògiques: el *logos*, diu Gronbeck, ha perdut poder per les complexitats de l'era de la informació; afirma també (des del nostre punt de vista una mica gratuïtament, i és un dels aspectes en el qual se centra aquesta investigació) que en el *pathos* no s'hi ha confiat mai com a base per a les decisions polítiques, i per tant l'*ethos* és l'únic element que queda de la trilogia clàssica. És cert que el discurs s'ha simplificat molt a causa de la gran fragmentació pròpia de la postmodernitat, i per això, segons Gronbeck, l'opinió pública només sap distingir entre el bo i el dolent, el just i l'injust, el correcte o l'incorrecte. I aquesta dicotomia, segons Gronbeck, només es resol amb l'*ethos* del president: si ell és percebut com a bo, just i correcte, el seu discurs serà acceptat. Per això se'l retrata sovint en situacions quotidianes, per reforçar el seu *ethos*.

Compartim només parcialment aquesta anàlisi. És innegable que l'*ethos* del president té molta importància per a l'acceptació del seu discurs, però també en té molta el *pathos*. Precisament una de les hipòtesis del present treball és que aquesta "presidència electrònica" televisada ha provocat que en el discurs presidencial

⁵³ GRONBECK, Bruce E. "The presidency..." a MEDHURST, M. J. *Beyond...* p. 42.

oficial es recorri cada cop més a arguments emotius, adreçats a la passió, a l'instint, i no a la raó (al *pathos* i no al *logos*), per obtenir l'acceptació de l'opinió pública.

4) Finalment, com a conclusió dels tres punts anteriors, en la presidència electrònica el discurs retòric ha explotat. Ja no és només el que recullen els Presidential Papers (textos de les declaracions institucionals dels presidents). El *discurs* presidencial ha deixat de ser només allò que el president diu davant d'una audiència i s'ha convertit en un acte de parla que va fins i tot més enllà del significat que hi dóna Austin; ha acabat sent una acció, una actuació multimèdiàtica que ha de ser transmesa per multitud de canals i en multitud de formats. Però és que a més, **tota l'activitat presidencial s'ha convertit en discurs**, immersos ja de ple en un món en què la transparència aparent ha augmentat i en què els mitjans electrònics han permès aquesta *conversa* pràcticament permanent entre el poder i els seus súbdits, entre presidència i opinió pública, entre candidats i electors.

Això porta Gronbeck a definir la retòrica política com el conjunt de signes, icones, actituds i discursos de codi múltiple i divers amb els quals les audiències construeixen el significat polític, i després redueix encara més aquesta definició i diu que potser és només un conjunt de signes, icones, actituds i discursos de codi múltiple i divers al servei del poder.

Per tant, en l'era de la presidència electrònica, Gronbeck sosté que s'ha d'estudiar la retòrica presidencial des d'aquest punt de vista global. Certament, l'efectivitat de la retòrica presidencial en temps de Johnson o Nixon estava basada sobretot (però no només) en la paraula, en el **discurs parlat** del president, en el text pronunciat per l'ocupant de la Casa Blanca, retransmès per ràdio i televisió i reflectit en els mitjans. A mesura que la presidència s'ha anat *electronitzant*, i s'ha fet tota ella cada cop més visible, la paraula presidencial ha perdut pes retòric i n'ha guanyat el que Gronbeck en diu **discurs multicodi**, compost per signes, actituds, reaccions i missatges visuals, auditius i verbals que s'envien a l'opinió pública, en molts casos en forma de relat tal com exposa la teoria del *storytelling*.

Com ha afectat això la retòrica de guerra? És només un dels interrogants que ens plantegem en el present treball, recordant novament que l'objecte d'estudi és **el text** dels discursos oficials i no el *discurs* presidencial entès com aquest conjunt de "signes, icones, actituds i discursos de codi múltiple amb què les audiències construeixen significats polítics". Ens limitarem doncs a estudiar els

textos dels discursos presidencials com a eines amb les quals es pretenen crear significats polítics, i mirarem quins significats es volen crear a través de quina argumentació.

2.3. Antecedents: retòrica presidencial de guerra

La majoria d'estudiosos que han investigat en profunditat la retòrica de guerra dels presidents nord-americans són dels Estats Units. A Europa s'han fet alguns treballs sobre retòrica presidencial nord-americana centrats en temes diversos,⁵⁴ però no n'hem trobat cap de significatiu sobre la retòrica presidencial de guerra dels últims anys.

De fet, segons Medhurst, si hi va haver un esdeveniment que va marcar una fita en els estudis de retòrica i va comportar un gran impuls de la investigació específica en retòrica presidencial va ser precisament un discurs sobre la guerra del Vietnam, el que va pronunciar Richard Nixon el 3 de novembre de 1969. Aquell discurs va merèixer, entre el 1970 i el 1972, quatre articles publicats en revistes especialitzades en retòrica i comunicació política.⁵⁵ Fins llavors hi havia hagut estudis sobre discursos dels presidents, però no es parlava encara en l'àmbit de la comunicació de l'existència d'un gènere tipificat com a retòrica presidencial. Els primers treballs sobre el discurs públic als EUA es van fer al voltant de la National Association of Academic Teachers of Public Speaking, fundada el 1914, una entitat que es dedicava a ensenyar a parlar en públic en les seves diverses facetes: exposicions, lectura en veu alta, debat i dramatització. El primer article acadèmic sobre retòrica presidencial el va escriure el 1925 Marvin Bauer, sobre la influència del públic en els discursos de Lincoln.⁵⁶

Medhurst explica que des d'aquells primers anys, els estudiosos del discurs s'han centrat a observar com funciona el llenguatge i com s'articula per aconseguir determinats objectius. Però fins al 1984, diu Medhurst, els experts consideraven el

⁵⁴ Alguns exemples: GUERLAIN, Pierre. "Le retour du discours impérialiste aux États Unis" a *Revue française d'études américaines* Vol 3 (2007) Núm. 113. Pp. 5-25; BAULON, Jean-Philippe. "Les logiques d'une passion stratégique : les États-Unis et la défense antimissile" a *Hérodote* vol 1 (2011) Núm. 140. Pp. 123-138; CORTEN, André. "Le mal existe. Religion et néoconservatisme dans le discours de George W. Bush" a *Mots. Les langages du politique* (2005). Núm. 79. Pp. 9-20; RIGAL-CELLARD, Bernadette. "Le président Bush et la rhétorique de l'axe du mal. Droite chrétienne, millénarisme et messianisme américain", a *Études* vol. 9 2003 Núm. 399. Pp. 153-162.

⁵⁵ Aquests articles són: NEWMAN, Robert P. "Under the veneer: Nixon's Vietnam Speech of November, 3, 1969". *Quarterly Journal of Speech* 56 (1970). Pp. 113-128; STELZNER, Herman G. "The Quest Story and Nixon's November 3, 1969 Address". *Quarterly Journal of Speech* 71 (1971). Pp. 163-172; CAMPBELL, Karlyn Khors: "An Exercise in the Rhetoric of Mythical America", in *Critiques of Contemporary Rhetoric*. Belmont: Wadsworth, 1972. Pp. 39-58; i HILL, Forbes I. "Conventional wisdom-Traditional Form: The President's Message of November, 3, 1969", *Quarterly Journal of Speech* 58 (1972). Pp. 373-386.

⁵⁶ BAUER, Marvin G. "The influence of Lincoln's Audience on His Speeches" a *Quarterly Journal of Speech Education* 11 (1925). Pp 225-229.

discurs retòric el seu objecte d'estudi i la presidència dels EUA només com un més dels entorns on la retòrica es podia estudiar. A partir d'aquell any 1984, els estudiosos van començar a considerar la retòrica presidencial com una especialitat del seu àmbit, que va identificar Theodore Otto Windt Jr. en un article a *Central States Speech Journal*, on tipificava la retòrica presidencial com un subcamp dins de la disciplina de la retòrica.⁵⁷ Aquella consideració de la retòrica presidencial com a especialització coincideix amb l'aparició, el 1981, de l'article de Ceaser, Thurow, Tulis i Bassette que va donar origen al concepte de la presidència retòrica.

Un dels aspectes que han observat els estudiosos d'aquesta disciplina ha estat com s'ha tractat la guerra en el discurs públic. Molts presidents han hagut de parlar de la guerra, en la majoria dels casos per justificar davant el Congrés i l'opinió pública la càrrega que significava per al país i per a la població enviar els soldats al combat. Per això podem parlar de l'existència d'una retòrica de guerra. Els estudiosos que l'han investigat han observat aquest fenomen des de perspectives molt variades i s'han fixat en aspectes molt diversos, cosa que ha donat origen a un gènere específic anomenat *retòrica presidencial de guerra*. No pretendrem establir les característiques específiques d'aquest gènere, ja que cap autor s'ha atrevit a proposar-ne una descripció que pretengui ser universal. A partir del que han treballat diversos estudiosos podem fer una aproximació de què és i com opera la retòrica presidencial de guerra als EUA.

2.3.1 Un país amb una missió: defensa dels drets, la llei i la democràcia

En un article pioner que desmentiria la tesi de Medhurst de situar al 1984 l'origen de la retòrica presidencial, ja el 1974, deu anys abans, Robert L. Ivie va publicar el que per ell eren algunes característiques pròpies de la retòrica presidencial quan el que aquesta pretén és persuadir de la inevitabilitat de la guerra. És a dir, ja en aquell primer text,⁵⁸ Ivie dona per fet que existeix una retòrica presidencial i que dintre d'aquesta hi ha un gènere que es pot considerar retòrica de guerra que presenta unes característiques determinades.

⁵⁷ Martin J. Medhurst fa un repàs exhaustiu i minucios dels estudis de retòrica presidencial al capítol "From retrospect to prospect. The study of Presidential Rhetoric, 1915-2005" del llibre *The prospect of Presidential Rhetoric*, ARNT AUNE, James i MEDHURST Martin J. (eds). College Station. Teaxs A & M University Press, 2008. Pp. 3-27.

⁵⁸ IVIE, Robert L. "Presidential motives for war" a *Quarterly Journal of Speech* 60 (1974). Pp. 337-345.

Ivie parteix d'un treball previ de James Andrews, que el 1969 deia que hi havia en els discursos públics del segle XIX una colla de temes que reapareixien sovint i proposava que els futurs estudiosos analitzessin "whether or not there is a perceptible pattern of war persuasion that emerges from the study of our history, and whether that pattern has been modified over time".⁵⁹ I això és el que intenta Ivie amb l'estudi dels discursos de guerra pronunciats des de Madison a Johnson.

Alguns investigadors, com Norman Graebner, diuen que la política exterior del segle XIX era bàsicament realista i les decisions que s'adoptaven eren en defensa dels interessos materials de la nació, a diferència del que passa a partir del 1898, en què s'adopta una posició idealista i les accions que es duen a terme són en compliment de la *missió* d'estendre la democràcia al continent americà. En canvi altres estudiosos, com Frederick Merck, creuen que sempre al llarg de la història el mite de la missió universal ha impregnat tot l'esperit nacional dels EUA. Ivie diu que el seu treball de 1974 referma la convicció de Merck que la política dels EUA al llarg de la història ha estat impregnada pel mite de la missió a complir.

Com es tradueix això? Els EUA tenen la missió d'anar a la guerra per defensar els seus drets, en primer lloc, i la llei i la democràcia en segon terme. Només a través de la llei i la democràcia un dret com el de la llibertat estarà assegurat. Aquesta és l'explicació que en fa Ivie:

American presidents have insisted that the first requisite for peace is the honoring of our "rights" in foreign affairs. Madison, Wilson and Roosevelt seem to treat rights sacred, God-given, inalienable prerogatives that Americans have no choice but to honor and defend. (...) Polk, in comparison, appears to define rights more secularly as privileges that governments should preserve. (...) Although Truman and Johnson do not use the term "rights" explicitly, both identify freedom as their purpose term and treat it as a right of nations and individuals. (...) Johnson refers to the United States' "continued responsibility for the defense of freedom". McKinley deals with the obligation of sovereign governments to maintain a political order that guarantees the protection of life and property".⁶⁰

Ivie arribava doncs el 1974 ja a una primera conclusió: la retòrica presidencial de guerra del segle XIX posa l'accent en el respecte a la llei com a

⁵⁹ Ivie cita ANDREWS, James R. "They chose the sword: appeals to war in nineteenth-century American public addresses", a *Today's speech*, 17 (1969), p. 7.

⁶⁰ IVIE, Robert L. "Presidential motives... P. 341.

justificació per anar a la guerra, mentre que la del segle XX hi afegeix el respecte a la democràcia; sempre amb l'última finalitat de preservar els drets dels nord-americans, entre els quals destaca el de la llibertat.

Per tant, es justifica la guerra amb el recurs a termes positius com “drets”, “llibertat”, “lleï” i “democràcia”, mentre que l'enemic se l'associa a termes negatius directament oposats com “tirania”, “no civilització” i “sense lleï”. Caracteritzar l'enemic amb aquests termes es signe infal·lible de la seva hostilitat envers els ideals dels EUA. Els presidents, doncs, insisteixen que la guerra ha estat imposada perquè l'enemic ha violat de manera injustificada els drets dels EUA, i això fa que l'atac de resposta estigui totalment justificat per aquesta agressió patida. A més, el president recomana anar a la guerra només quan tots els altres mètodes pacífics per solucionar la crisi han fracassat. I de la seva retòrica se'n desprèn que continuar insistint en una solució pacífica quan tots els intents en aquest sentit han fracassat es presenta com una actitud que no fa més que animar l'enemic a mantenir les seves malèvols pràctiques.

2.3.2 Tres ‘topoi’ binòmics en la definició de l'enemic com a salvatge

Al 1980, sis anys després d'aquell primer treball, Robert L. Ivie aprofundia en les característiques de la retòrica presidencial de guerra nord-americana i ja s'atreveix a establir-la com a gènere, a partir de la identificació de tres *topoi*. Ivie diu que en els estudis dels gèneres discursius, l'objectiu últim dels investigadors és identificar formes recurrents de manera que ens permetin descobrir i classificar “grups de discursos que comparteixen característiques substancials estilístiques i situacionals”.⁶¹ D'aquestes formes recurrents en podem anomenar *topoi*, que, en l'àmbit de la retòrica, Ivie defineix com “nocions acceptades convencionalment a partir de les quals els oradors poden generar afirmacions que els serveixin en la seva argumentació per defensar el seu posicionament”.⁶² Quan en una sèrie de discursos apareixen de manera constant diversos conjunts de recursos argumentatius que donen identitat a aquests *topoi*, aleshores podem parlar de gènere discursiu. Ivie exposa en el seu *paper* de 1980 els tres *topoi* que ell proposa

⁶¹ IVIE, Robert L. “Images of savagery in American justifications for war”, a *Communication monographs*, 47, 1980. Pp 279 – 294.

⁶² Ídem. P. 282.

com a característics del gènere de la retòrica de guerra, que presenten els EUA com una nació que va a la guerra a contracor, perquè ha estat víctima d'un salvatge davant el qual no ha tingut altre remei que defensar-se, ja que aquell actua amb l'ús de la força mentre que nosaltres⁶³ ho fem sempre en llibertat; ell és irracional i nosaltres racionals; i ell és l'agressor i nosaltres ens limitem a defensar-nos d'aquesta agressió.

El recurs a la pròpia victimització enfront un enemic que és presentat com a salvatge, brutal, irracional, agressiu i incivilitzat ha estat habitual al llarg de la història. Els tres *topoi*: 1) ús de la força *versus* defensa de la llibertat; 2) irracionalitat *versus* racionalitat i 3) agressió *versus* autodefensa s'han donat al llarg de la història dels Estats Units: "the contrasts of force vs. freedom, irrationality vs. rationality, and aggression vs. defense permeate the substance and style of the call-to-arms throughout American history".⁶⁴ Ivie posa exemples de la retòrica de tots els presidents que des del segle XIX s'han vist involucrats en alguna guerra (James Madison en la guerra de 1812 contra Anglaterra; James Polk en la guerra contra Mèxic de 1846; William McKinley en la guerra contra Espanya de 1898; Woodrow Wilson a la Primera Guerra Mundial; Franklin Roosevelt a la Segona; Harry Truman a la guerra de Corea; i Lyndon Johnson i Richard Nixon a la de Vietnam, amb una referència a Dwight Eisenhower també sobre la guerra de França a Vietnam), i a través d'aquests exemples especifica alguns dels trets de cada un d'aquells tres *topoi*.

En la força de l'enemic contraposada a la llibertat que defensem nosaltres, la Guerra del Vietnam ofereix molt bons exemples: en tot moment es destaca que els EUA estaven disposats a negociar i l'enemic no, i s'insisteix que la causa d'anar a la guerra era la necessitat de garantir al Vietnam del Sud el dret a escollir lliurement el seu destí. També es presenta el comunisme com un règim que pretén la uniformització, mentre que nosaltres som defensors de la diversitat i, per tant, de la llibertat de criteri i d'elecció.

⁶³ El terme "nosaltres" es refereix a vegades als Estats Units i d'altres al conjunt de nacions o de pobles amb els quals els EUA se senten identificats i dels quals s'han atribuït el lideratge. Segons els contextos, es referirà al món Occidental, al bloc capitalista durant la Guerra Freda, a totes les nacions amb sistemes democràtics, etc.

⁶⁴ IVIE, Robert L. "Images of savagery... P. 281.

Al Vietnam es donen els primers casos en què a través del llenguatge es *desinfecta* o es *saneja* la brutalitat de la guerra: expressions com “control de recursos”, “àrea d'impacte”, “reacció de protecció”, “casc o escut estratègic”... pretenen presentar la guerra de manera *higienitzada*, una pràctica que es repetirà i s'intensificarà en el futur. Per exemple, durant la guerra del Golf de 1991 o la d'Iraq de 2003, en les informacions sobre l'activitat bèl·lica el Pentàgon associava a les seves armes un grau de precisió tal que les convertia en uns instruments gairebé morals, humanitaris, capaços de destruir les armes dels enemics sense causar danys col·laterals a la població civil innocent. Unes armes intel·ligents, precises, misericordioses i molt competents, que semblava que estalviaven sofriment a les víctimes.⁶⁵

Per tant, així és com la retòrica presidencial nord-americana presenta els actors de la guerra, segons els treballs d'Ivie: l'enemic és irracional i no respecta les lleis, mentre que nosaltres ens guiem per la raó i ens subjectem a la legislació. El salvatge és impulsiu i amb la seva actitud sembla preferir el caos; nosaltres volem l'estabilitat i la tranquil·litat que proporciona l'ordre internacional, ens hi pleguem i actuem d'acord amb els nostres compromisos. Per tant, la guerra és l'únic mètode que ens queda als racionals per respondre als irracionals que ens han agredit, i que si bé són astuts, ahora són poc intel·ligents; també intenten esquivar les restriccions de la llei o la norma internacional per imposar la seva voluntat als altres. Segons aquesta visió, l'acció agressiva de l'enemic és voluntària, inicial, provocativa, és ell qui obre les hostilitats i genera el caos, mentre que la nostra reacció és inevitable i només es dona com a resposta, involuntària però irremissible, a aquella agressió gratuïta i no provocada; és una acció d'autodefensa. D'acord amb aquesta lectura, doncs, al Vietnam es va anar a defensar, a protegir la població de Vietnam del Sud.

Ivie va més enllà i comença a parlar d'un concepte que apareixerà en altres obres seves –i del qual parlem en pàgines posteriors– i que és una altra de les característiques de la retòrica de guerra: al final de la batalla, la derrota del

⁶⁵ RASMUSSEN, Karen i DOWNEY, Sharon. “The Rhetoric of the Gulf War: Restoring American Dominance and Control”, *paper* presentat a la trobada anual de la Speech Communication Association el 1994 citat per IVIE, Robert L. a “Tragic fear...”, MEDHURST, Martin J. *Beyond the rhetorical...* P. 169.

salvatge agressor causant del conflicte redimeix el nostre bàndol del *pecat* que suposa haver anat a la guerra.

En aquest treball del 1980, doncs, Ivie ens diu que es pot parlar ja d'un gènere anomenat retòrica de guerra que recorre sovint a un patró que presenta el propi país com la víctima de l'agressió d'un salvatge irracional que recorre a l'ús de la força per imposar la seva voluntat; davant aquesta agressió, nosaltres, que representem la racionalitat, ens hem hagut de defensar per preservar la llibertat.

En un treball més recent, del 2005, Ivie amplia aquests *topoi* i diu que, en el cas de George W. Bush, un dels recursos argumentatius presents en els seus discursos sobre la guerra contra el terror és que la llibertat, que va ser també una de les principals justificacions retòriques de la invasió de l'Iraq de 2003,⁶⁶ és fràgil i cal esforçar-se per protegir-la: "Freedom, in the American political lexicon, was feminised and fragile, a risky experiment in a dangerous world, and always vulnerable to the rape of the barbarian if left unprotected".⁶⁷ El bàrbar es presenta com el principal enemic de la llibertat, segons aquesta tipificació d'Ivie.

El que Ivie presenta com la victimització pròpia davant l'agressió irracional d'un enemic salvatge i brutal que ens obliga a contrariar a entrar en guerra per defensar la llibertat, altres autors ho presenten de manera semblant però amb una altra terminologia i un altre context, ara a Espanya. L'holandès **Teun van Dijk**, en un dels pocs treballs seus sobre retòrica de guerra, analitza els discursos amb què José M. Aznar va justificar el 2003 la participació espanyola en la guerra d'Iraq.⁶⁸ Per Van Dijk, la principal característica de la retòrica d'Aznar per legitimar la seva participació a la guerra és el recurs al binomi "autopresentació positiva / presentació negativa de l'altre". En diversos aspectes, la descripció de les característiques coincideix amb la d'Ivie 25 anys abans: sobre l'"autopresentació positiva", Van Dijk diu que "es éste un lugar común, utilizado en numerosos contextos incluso por quienes pretendían legitimar la guerra o la agresión, y que,

⁶⁶ FRANCH, Pere. *La Guerra contra el terror en la retòrica de George Walker Bush*. Treball d'investigació per a l'obtenció del DEA. Barcelona: FC Blanquerna, 2009.

⁶⁷ IVIE, Robert L. "Savagery in democracy's empire", a *Third World Quarterly* Vol 26 (2005), núm. 1, p. 60.

⁶⁸ DIJK, Teun Van. "La retòrica belicista de un aliado menor. Implicaturas políticas y legitimación de la guerra de Irak por parte de José M^a Aznar", a *Oralia*, vol 7, 2004. Pp. 195-225.

además, forma parte de la estrategia general de presentación positiva del endogrupo y negativa del exogrupo: *Nosotros* somos pacíficos y simplemente nos defendemos, mientras que *Ellos* son agresivos y amantes de la guerra”.⁶⁹

Van Dijk presenta en aquest treball altres recursos argumentatius propis de la retòrica d'Aznar i que considera característics de tota retòrica de guerra:

a) L'internacionalisme: pretén establir que l'opció internacional és la correcta, acceptada pel concert de les nacions perquè és majoritària; Aznar es presenta com el partidari de l'opció internacionalista (tot i haver-hi països amb pes internacional considerable contra la guerra, com França).

b) El joc dels nombres: recórrer a dades, dates, i xifres precises transmet la impressió d'estar ben informat i a més eleva la magnitud de la maldat de l'altre.

c) La facticitat: Aznar pretén persuadir que els fets són els que són, i per tant, són inqüestionables. És una variant de la racionalitat: fer creure que els fets, la veritat indiscutible, estan de la nostra part.

d) La Història: és un recurs habitual, que consisteix a recórrer a l'autoritat que significa presentar els predecessors en el càrrec o altres figures històriques respectades com a referents a imitar.

Altres recursos que també són presents, en menor mesura, en la retòrica de guerra d'Aznar del 2003 i que poden ser característics de la retòrica de guerra (però no només) són la recerca del consens, la demostració de poder i autoritat, l'obligació d'adoptar la decisió presa, sense cap altra opció disponible, la comparació amb altres situacions i les falses pressuposicions.⁷⁰

2.3.3 El recurs de la por

Vèiem que Ivie plantejava el 1980 l'esquema bàsic dels tres *topoi* binòmics a través dels quals l'enemic es presenta com un agressor irracional que recorre a la força i davant el qual nosaltres no tenim més remei que defensar-nos per preservar la racionalitat i la llibertat. En obres posteriors Ivie manté aquest

⁶⁹ DIJK, Teun Van. "La retórica..." P. 209.

⁷⁰ Ídem. P. 222.

esquema bàsic però estén el seu abast i proposa altres elements que amplien les característiques del que intentem definir com a “retòrica de guerra”.

Un d'aquests elements és la cultura de la por. Exagerar, magnificar la por a l'enemic és un recurs freqüent en la retòrica presidencial per legitimar la guerra. Ivie posa un dels millors exemples en la guerra del Golf de 1991 i cita Mark A. Pollock,⁷¹ que diu que Bush pare va emprendre una mena de discussió amb la Història, estructurant de manera sistemàtica un relat que associava Iraq a la Segona Guerra Mundial i Saddam Hussein a Adolf Hitler, amb l'objectiu –i això és el que fa més atractiu el plantejament de Pollock– d'eliminar l'obstacle per a la intervenció militar que podia significar el poder simbòlic de la traumàtica derrota en la guerra del Vietnam. ¿Com es podia evitar que l'amarg record de Vietnam impedís la intervenció al Golf? Doncs vinculant Saddam amb Hitler i l'objectiu de la guerra amb la necessitat d'evitar una expansió com la de l'Alemanya nazi i les conseqüències devastadores que va tenir. Caigut el mur, Bush ja no podia vincular Saddam a la URSS ni al comunisme. Davant els que qüestionaven que realment hi hagués interessos vitals nord-americans en joc i que estigués seriosament amenaçat l'accés al petroli a un preu assequible, “calia elevar la guerra a un nivell superior”. Per això, Bush va elevar Saddam a la categoria d'un Hitler i el va presentar com una amenaça a l'ordre mundial i a la civilització. La lectura era: “ara que [caigut el comunisme] estem a punt de la pau definitiva, ve Saddam i ens ho espatlla”. És un relat en el qual, diu Ivie, “no és Vietnam sinó Munic el símbol que condensa els riscos a què enfrontar-se, amplifica la crisi i legitima l'acció militar”.⁷²

El recurs a la por ja havia estat una de les característiques bàsiques de la retòrica de la Guerra Freda. Davant el comunisme, diu Ivie:

Civilization was imperiled by savagery –portrayed as primal, primitive, barbaric, monstrous, diseased and brutal– with its insatiable lust of conquest. A voice of perpetual peril, speaking calmly and reassuringly behind a mask of peace, coaxed the nation down a path of nuclear deterrence, based on an insane logic of mutual assured destruction, and in search of a false security.⁷³

⁷¹ POLLOCK, Mark A. “The battle for the past: Bush and the Gulf Crisis”, a *The modern presidency and Crisis Rhetoric*, editat per KIEWE, Amos. Westport: Praeger, 1994.

⁷² IVIE, Robert L. a “Tragic fear...”, MEDHURST, Martin J. *Beyond the rhetorical...* P. 170.

⁷³ IVIE, Robert L. “Savagery... P. 58.

Aquest esquema es repeteix en la guerra contra el terror. La por a les inexistentes armes de destrucció massiva de l'Iraq (i el suposat suport al terrorisme islàmic) es va magnificar per justificar la guerra de 2003. I el mateix havia passat el 2001 a l'hora de justificar la invasió d'Afganistan: la por a un nou 11-S perpetrat per Al Qaida, refugiada sota el règim talibà.

2.3.4 Lluita entre el bé i el mal

En la justificació de Bush de la seva guerra contra el terror hi és ben present la imatge de l'enemic com a salvatge: els terroristes ens han agredit sense justificació i no han donat altra opció que la via militar: així, després de dir que la guerra és en defensa del món civilitzat, Bush afegeix que, si es perdés, els “terroristes islamistes”, “assassins”, “dèsptes” i “fanàtics”, “cremarien els llibres”, “fuetejarien les dones” i educarien els nens en “l'odi, l'assassinat i el suïcidi”; “la foscor” s'imposaria si aquests homes malignes dominessin l'Orient Pròxim ric en petroli (les expressions entre cometes són textuais de discursos de Bush); per això, diu Ivie, “the only true path to peace, progress and prosperity by the logic of this thoroughly conventionalised discourse of savagery, was the military path to freedom, justice and democracy. No other credible option seemed imaginable”.⁷⁴

I d'aquest fragment en surten encara dos elements més: un és que els terroristes són l'encarnació del mal. Per tant, la guerra es justifica en la defensa del bé enfront del mal. En el conjunt de dicotomies que caracteritzen el *nosaltres* i *ells*, hi apareix com a tret distintiu la presentació de l'enemic com l'encarnació del mal, una característica ja pròpia de la retòrica de la Guerra Freda (Reagan identificava l'URSS amb *l'imperi del mal*) i que ha estat recurrent en els diversos episodis bèl·lics protagonitzats pels EUA. Hitler, el comunisme, el terrorisme, s'han identificat amb el mal absolut, contra el qual calia lluitar perquè el bé està de la nostra part i és el que volem fer prevaldre amb la guerra.

I d'aquesta lluita en favor del bé i per a l'eradicació del mal n'emana un altre dels trets distintius de la retòrica de guerra: nosaltres obeïm un mandat diví, perquè som el poble elegit per Déu, que ens ha regalat el do de la llibertat i ens ha

⁷⁴ IVIE, Robert L. “Savagery... P. 61.

encarregat d'estendre-la arreu del món; un argument que té la seva base novament en el mite de la missió, el destí manifest, fonamental en la cultura simbòlica nord-americana i que, segons hem vist que defensa F. Merck, impregna tota la política dels EUA al llarg de la història. Ivie ho descriu amb encert: "Just as the USA's morals and ideals were endowed by the Creator, the Almighty's gift of liberty was meant for His chosen people to spread throughout the world to all humanity".⁷⁵ Per això Ivie ens diu que a partir de la retòrica de Bush es pot presentar la guerra contra el terror gairebé com una croada purificadora: "Civilisation's Christian soldiers were crusading against the terror of evil, fighting for the greater glory of God, and seeking their own salvation. Thus, a material empire was made holy by casting out the Devil himself."⁷⁶

2.3.5 La permanent necessitat de construir la identitat nacional

David Campbell⁷⁷ ens ofereix una variant d'aquestes característiques pròpies del gènere de la retòrica presidencial de guerra combinant la por que desperta l'altre amb la construcció de la identitat pròpia. Segons Campbell, en el procés d'identificació dels riscos que comporta l'existència de l'enemic hi ha una necessitat de construcció permanent de la identitat nacional. Campbell exposa la seva perplexitat davant el fet que en alguns documents interns del Consell de Seguretat Nacional, que només van destinats a una exclusiva i selecta minoria de membres de l'equip més pròxim al nucli de poder dels Estats Units, s'hi facin unes referències retòriques que semblen més destinades a persuadir el gran públic que no pas a informar aquells que han de llegir un document que especifica la política concreta del país en l'àmbit de la seguretat nacional. Cita el document classificat sota el nom *NSC 5602/1*, de l'any 1956, on es diu que l'objectiu de la política exterior dels EUA ha de ser defensar els valors propis de la identitat nord-americana i "la dignitat, la igualtat i la llibertat de l'ésser humà sota Déu":

⁷⁵ IVIE, Robert L. "Savagery..." P. 61.

⁷⁶ Ídem. P. 62.

⁷⁷ CAMPBELL, David. "Cold Wars. Securing identity, identifying danger", a DOLAN, Frederick H. i DUMM, Thomas L. *Rhetorical Republic. Governing representations in American Politics*. Amherst: The University of Massachusetts Press, 1993. David Campbell ha estat professor de la Johns Hopkins University i és actualment professor de Geografia Cultural i Política de la Durham University de Gran Bretanya.

The genius, strength and promise of America are founded in the dedication of its people and government to the dignity, equality and freedom of the human being under God. These concepts and our institutions, which nourish and maintain them with justice, are the bulwark of our free society, and are the basis of the respect and leadership which have been accorded our nation by the peoples of the world. When they are challenged, our response must be resolute and worthy of our heritage. From this premise must derive our national will and the policies which express it.⁷⁸

Per Campbell, aquesta vinculació de la política de seguretat als valors característics de la identitat nord-americana demostra la necessitat que tenen els EUA de justificar i reforçar en tot moment la identitat nacional. I aquesta necessitat de refermar-se (o de definir-se) determina com s'identifica i es representa el perill extern. Per exemple, una de les obsessions dels EUA és evitar l'anarquia i el desordre, per això la Unió Soviètica, durant la Guerra Freda, va representar-se com una greu amenaça tot i que segons Campbell no significava un elevat risc des del punt de vista militar. Allò que es pretenia era conjurar l'anarquia i el desordre:

Assessments of the threat to America and its interests since World War II have identified a wide range of concerns: (...) World communism, the economic disintegration of Europe, Red China, North Vietnam, Cuba, Nicaragua, Libya, "terrorists", drug smugglers, assorted "Third World" dictators, and, most recently, ambiguity and uncertainty. None of these sources posed a threat in terms of a traditional calculus of (military) power, and none of them could be reduced solely to the Soviet Union. All of them, however, were (and are) understood in terms of their proclivity for anarchy and disorder.⁷⁹

Per Campbell res no constitueix un risc en si mateix sinó en funció de com s'interpreta aquest risc (aquesta és la base, diu, a partir de la qual treballen les companyies d'assegurances). Per això, el procediment d'identificació dels riscos que assetgen l'estabilitat dels EUA és una part del procés de construcció nacional: la identitat dels estats està en permanent formació, i aquesta formació consisteix a establir les fronteres entre el que són i el que no són. Cap Estat té una identitat estable i prèvia al discurs que presenta d'ell mateix. Per això forma part del procés genuí de construcció nacional aquesta barreja (o confusió) que fa que els textos que descriuen la política exterior i de seguretat estiguin plens de referències a la

⁷⁸ CAMPBELL, David. "Cold wars..." P. 40.

⁷⁹ Ídem, P. 41.

realització de la república i l'objectiu fundacional de la nació, als drets atorgats per Déu, a codis morals, als principis de la civilització europea, a la por al dany cultural i espiritual i a la responsabilitat pel deure confiat al "brillant" exemple d'Amèrica.

En el que seria la principal aportació de Campbell a la definició de les característiques d'una retòrica de guerra, destaca que ell considera que les claus d'interpretació pròpies de la Guerra Freda no van acabar amb la desaparició de la URSS, sinó que els EUA van desplegar les mateixes pràctiques interpretatives en la guerra d'Iraq del 1991, la primera crisi de després de la Guerra freda, i que són bàsicament aquestes quatre: 1) la sensació de perill associada a totes les activitats de l'altre; 2) la por al qüestionament i la subversió internes; 3) tendència que tota resposta a l'amenaça sigui únicament militar; i 4) predisposició a establir els camps superior / inferior entre nosaltres i ells. Unes claus interpretatives que es van mantenir quan, desapareguda l'amenaça de l'URSS, aquesta va ser substituïda per Saddam Hussein el 1991; unes claus interpretatives que no semblen gaire diferents de les aplicades durant la guerra contra el terror de George W. Bush i que ens proporcionen nous elements en aquest intent de definició de les característiques pròpies de la retòrica de guerra.

La principal tesi de David Campbell, doncs, és que el perill que tipificava la Guerra Freda els anys 50 no provenia només de l'existència de la capacitat militar de l'URSS, sinó d'una necessitat de diferenciar-se dels "altres" i així poder construir la pròpia identitat. En el procés d'aquesta construcció, l'eina principal és la definició del perill que significa "l'altre", i en això hi és bàsica la capacitat de presentar les coses com a alienes, subversives, brutes o malaltisses: "the ability to represent things as alien, subversive, dirty or sick has been pivotal to the articulation of danger in the American experience".⁸⁰

2.3.6 La *finalitat* retòrica

Richard A. Cherwitz i Kenneth S. Zagacki⁸¹ proposen un altre plantejament que reforça algunes de les característiques pròpies del gènere de la retòrica de guerra presentades fins ara i afegeix una altra possible classificació. Parteixen de la

⁸⁰ CAMPBELL, David. "Cold wars..." P. 46.

⁸¹ CHERWITZ, Richard A, i ZAGACKI, Kenneth S. "Consummatory versus Justificatory Crisis Rhetoric", a *The Western Journal Speech Communication* 50 (1986) p. 307-324.

base que davant una crisi (ells parlen de “retòrica de crisi”, no de “retòrica de guerra”) hi ha dues menes de discursos: els que consisteixen inicialment i únicament en una mera resposta del govern a la situació de crisi (en diuen *consummatory rhetoric*) i els que, en canvi, acompanyen, justifiquen i racionalitzen l'acció militar específica i concreta que obertament duu a terme el govern en resposta a la crisi (en diuen *justificatory rhetoric*).

En el seu treball comparen aquests dos tipus i busquen les diferències i les similituds. El nostre objecte d'interès, els discursos estudiats en aquest treball, serien tots de la categoria dels *justificadors* de l'acció militar adoptada. Cherwitz i Zagacki parlen d'alguns trets en comú: “both employ deliberate, hard-hitting, offensive language to dramatize perpetration of crises [...] and both underscore the importance of American ideals and values, using crises to reinforce and reaffirm the superiority of American democratic principles to aggressive, terroristic and uncivilized attributes exemplified by perpetrators”.⁸² I dels discursos justificadors, en diuen que “portray attacks on the U.S. as unprovoked, aggressive and hostile offenses perpetrated by ruthless, savage and uncivilised enemies; America's responses, in turn, are depicted as retaliatory, provoked and retributive, designed to punish evil forces who assaulted innocent victims”.⁸³ Com veiem, aquestes característiques les hem descrit ja en els apartats anteriors, a partir sobretot dels *topoi* propis del gènere establerts per Ivie.

Les crisis porten els presidents a refermar els compromisos ideològics més profunds de la nació i a reiterar la responsabilitat dels Estats Units en la seguretat de les altres nacions; sempre es presenten com una prova a la voluntat, a la fermesa de la nació, i sempre proporcionen també una oportunitat al president per unir el país al voltant d'un assumpte o per visualitzar, refermar, que la població s'aplega al seu costat i dóna suport a les seves decisions.

El retrat del món que es desprèn de la retòrica de crisi, tant la *consummatory* com la *justificatory*, segons els autors, és un món d'herois i malfactors, en una variant de la dicotomia ja presentada més amunt: “The recognition that there are forces in the world that deny international cooperation, that seek to conquer and dominate others, implies a world of heroes and villains.

⁸² CHERWITZ, Richard A, i ZAGACKI, Kenneth S. “Consummatory... p. 309.

⁸³ Ídem. P. 309.

Hence, crisis rhetoric is a logical extension of foreign policy rhetoric in general where, as Wander explains, the world consists of those who “are good, decent, and at one with God’s will” and those who act directly opposite.”⁸⁴ I afegixen que escoltant el president, un veu els EUA com una nació interessada a mantenir la pau mundial i a millorar el benestar de les nacions, “a natural position for a country that is good, decent and living in accordance with God’s will”, mentre que els instigadors de la crisi “are easily pictured as active, aggressive agents intent on undermining the almost predetermined world order. The U.S., by virtue of its passive stance, can only be the innocent *victim*. But when the culprit nations strike, the U.S., the hero, transforms into an active, retaliatory party [and] justifies [its] military interventions as morally appropriate acts of self-defense”.⁸⁵

A l’hora d’assenyalar les diferències entre les dues modalitats de retòrica de crisi, els autors diuen que en la *consummatory* el president demana als infractors una acció específica per solucionar el conflicte; en la *justificatory*, l’acció adoptada pel president és el punt final i s’atribueix a l’infractor l’eventual responsabilitat de reobrir la crisi. Segons Cherwitz i Zagacki, la primera seria pròpia d’un discurs il·locutiu i la segona d’un discurs perlocutiu.⁸⁶ Pel que fa al destinatari, els autors observen que en el discurs *justificatory* els principals destinataris de la retòrica presidencial són el públic nord-americà i els instigadors de la crisi; mentre que en el discurs *consummatory* són les nacions i els pobles neutrals del món, i la crida busca més una reacció global que no pas una resolució de les hostilitats.

Aquest esquema reforça les principals característiques exposades fins ara per Ivie, David Campbell i Van Dijk a l’hora de descriure com es representen en la retòrica presidencial nord-americana els actors enfrontats a les guerres.

2.3.7 La justificació dels poders extraordinaris del president

Les estudioses Karlyn Kohrs Campbell i Kathleen Hall Jamieson tenen un capítol dedicat a la retòrica presidencial de guerra al seu llibre ja esmentat més

⁸⁴ CHERWITZ, Richard A, i ZAGACKI, Kenneth S. “Consummatory... P. 318. Els autors citen WANDER, Philip K. “The rhetoric of American foreign policy”, a *The Quarterly Journal of Speech* 70 (1984) p. 342.

⁸⁵ CHERWITZ, Richard A, i ZAGACKI, Kenneth S. “Consummatory... P. 319.

⁸⁶ Ídem. P. 312.

amunt.⁸⁷ Per aquestes autores, una característica fonamental de la retòrica de guerra és que aquesta persegueix justificar davant l'opinió pública però sobretot davant el Congrés l'assumpció dels poders extraordinaris que aquesta institució dóna al president com a màxim cap de les Forces Armades en temps de guerra. En el marc de l'equilibri de poders que caracteritza l'estructura institucional nord-americana entre el Congrés, el Tribunal Suprem i el President, el fet que aquest darrer rebi del Congrés poders especials –“quasi dictatorials” diuen Campbell & Jamieson– s'ha de justificar plenament davant el legislatiu. Aquesta necessitat de justificar una excepció que trenca l'equilibri de poders és el que determina, en la seva substància, la retòrica de guerra, segons aquestes dues professores de les universitats de Minnesota (Campbell) i Pennsylvania (Jamieson).

És sorprenent, però, que el Congrés només hagi declarat la guerra en cinc ocasions al llarg de tota la història dels Estats Units, diuen les autores: el 1812 contra Anglaterra, el 1846 contra Mèxic, el 1898 contra Espanya, el 1917 contra Alemanya i l'Imperi Austrohongarès i el 1941 contra el Japó i Alemanya (i el 42 contra Bulgària, Hongria i Romania). En molts altres casos s'han dut a terme accions militars d'envergadura (Corea, Vietnam, Kuwait o Iraq) sense una declaració formal de guerra, i s'han fet més de cent operacions militars amb la implicació de tropes sense cap mena d'autorització del Congrés. En aquests aspectes, com ja han dit les autores, són els precedents els que determinen l'actuació presidencial: a *El Federalista*, Hamilton ja deia que no hi ha d'haver limitació dels poders del president quan es tracta de defensar la nació, i el Suprem també va adoptar aquesta posició quan va donar a posteriori el vistiplau a l'ús que en la guerra civil Lincoln va fer de la força militar sense autorització prèvia: si hi ha una invasió, el president no ha d'esperar a tenir una llei a punt, sinó que ha de defensar el país, va dir el màxim Tribunal.⁸⁸ En aquest procés, es contravé, de fet, la Constitució, segons les dues autores: “The rhetorical model in the Constitution is that of a president going to Congress to request authorization to act as commander in chief; the model that has developed over time, however, is that of a president

⁸⁷ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. “Presidential war rhetoric”, a *Presidents creating the presidency. Deeds done in words*. Chicago & London: The University of Chicago Press, 2008. Pp. 217-253.

⁸⁸ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating...* P. 219. Es pot consultar *El Federalista* on line: http://thomas.loc.gov/home/histdox/fed_23.html.

assuming that role and then asking for congressional ratification.”⁸⁹ Com a resultat, estem davant un gènere retòric que busca l’aprovació del Congrés i el suport públic per a una acció presa prèviament i de manera unilateral per l’Executiu. Que les coses siguin avui dia així és en part a causa d’una interpretació molt àmplia de la War Powers Resolution de 1973, aprovada pel Congrés superant el veto de Nixon, que diu que el president podrà enviar tropes a combatre a l’estranger només amb autorització del Congrés o en cas d’una “national emergency created by attack upon the United States, its territories or possessions, or its armed forces.”

En qualsevol cas, aquesta és una de les cinc característiques del gènere de la retòrica de guerra que enumeren Campbell & Jamieson. Repassem-les totes: 1) el recurs a l’acció militar és fruit d’una decisió conscient, elaborada, sospesada i profundament meditada; 2) la intervenció es justifica a través d’una narrativa, d’un relat, del qual es desprenen els arguments per donar-hi suport; 3) es reclama del públic adhesió unànime i compromís inqüestionable; 4) la retòrica justifica l’ús de la força i pretén legitimar l’assumpció de poders extraordinaris del president com a comandant en cap de les Forces Armades; i 5) en les intervencions, hi tenen un paper molt rellevant les “distorsions o tergiversacions estratègiques” (les autores diuen *strategic misrepresentations*).⁹⁰

Ja hem parlat de la quarta, i de la resta ens interessien sobretot la número dos, la tres i la cinc.

De la narrativa o relat que s’elabora des de la presidència per justificar la guerra (característica número 2) n’emana una línia d’argumentació “that claims that a threat imperils the nation, and indeed, the civilization itself; that the threat emanates from the acts of an identifiable enemy; and that, despite a patient search of alternatives, the threat necessitates a forceful, immediate response”.⁹¹ Fixem-nos que aquestes característiques coincideixen amb les exposades més amunt per Ivie, però amb una matisació destacable: la identificació de la pròpia nació amb la civilització. Vèiem que Ivie deia que es presentava l’enemic com a bàrbar i incivilitzat. D’allò i de la lectura de Campbell & Jamieson se’n desprèn una nova característica de la retòrica de guerra: la identificació de la nació americana amb la

⁸⁹ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating...* p. 239.

⁹⁰ Ídem. p. 221.

⁹¹ Ídem. p. 224.

civilització, pel fet que el risc que corre davant l'enemic el fa extensiu a tot el món civilitzat. Les autores també aprofundeixen en un altre aspecte: que l'acció bèl·lica és l'últim recurs després que la nació (nosaltres, els màxims representants, doncs, de la civilització) ha intentat altres vies per resoldre el conflicte, però l'obcecació de l'enemic ho ha impedit; la culpa és de l'altra part, que s'ha negat a buscar altres sortides, i això, inevitablement, ha dut els EUA a decidir anar a la guerra: una característica de l'actitud dels EUA, doncs, és la paciència, la tolerància (les autores diuen *forbearance*).

Aquest relat dramatitzat dels fets es fa per justificar la decisió d'anar a la guerra i per obtenir també l'adhesió unànime i el compromís inqüestionable de la població (característica número 3):

“Once the dramatic narrative, filled with emotionally charged language, has set the stage for this process, rhetoric justifying military intervention exhorts, attempting to spur the audience to respond with unanimity, to join a just cause in defense of humanity and civilization. Thus, presidential war rhetoric constitutes the audience as a united community of patriots that is urged to repulse the existing threat with all available resources, assured that, with the help of Providence, right will prevail”.⁹²

Fixem-nos com aquí apareixen indirectament altres elements que els autors vistos més amunt consideren bàsics en la retòrica de guerra: es combat per defensar la nació, però aquesta lluita s'estén a la defensa de la humanitat i de la civilització, i es combat “al costat de la Providència”; és a dir, Déu està del nostre costat, perquè volem que prevalgui allò correcte, el bé.

I per aconseguir aquest suport unànime de la població i l'autorització del Congrés, la retòrica de guerra recorre sovint a tergiversar (*misrepresent*) els esdeveniments (característica número 5). Però Campbell & Jamieson són aquí molt *comprehensives* amb la presidència: “Presidential war rhetoric [...] evinces an unusual tendency to misrepresent the events [...] in ways strategically related to the president's desire to stifle dissent and unify the nation for immediate and sustained action”. Sembla que les autores vulguin justificar que els presidents enganyin la població: com que assumeixen poders extraordinaris en convertir-se en màxims caps de les Forces Armades i com que necessiten el suport unànime de

⁹² CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating...* p. 231.

la població, la “tendència” a deformat els esdeveniments és alta i, segons elles, “inusual”, cosa que treballs d’altres estudiosos demostren que és més habitual que “inusual”. A més a més, les autores en posen molts exemples, d’aquesta tergiversació, que té l’origen en el fet que només els presidents tenen accés a la informació que els ha de fer decidir si l’amenaça o el risc és tan greu com per anar a la guerra. Poden deformat la realitat perquè l’opinió pública no té elements de comparació.

Un dels exemples paradigmàtics és el del president Polk, que el 1846 va presentar els mexicans com els agressors per justificar la guerra amb Mèxic, una guerra que no tenia altre objectiu que l’ampliació territorial. El llibre cita novament l’historiador Frederick Merk, el qual diu que el senador John C. Calhoun va dir que ni un deu per cent dels congressistes haurien votat a favor de la guerra si haguessin tingut accés als documents de Polk; el gener de 1848, quan es van conèixer tots els fets, la Cambra va aprovar una declaració censurant el president Polk i dient que aquella guerra havia estat “innecessària i iniciada de manera inconstitucional” pel president dels Estats Units.⁹³

Recapitulant, Campbell & Jamieson consideren que hi ha un gènere de retòrica presidencial que podem anomenar retòrica de guerra, que, quan obeeix el seu patró original, segueix aquest procés: el president presenta evidències convincents al Congrés i a l’opinió pública que els valors fonamentals de la nació, la nació mateixa o fins i tot la civilització sencera estan en perill perquè han patit o poden patir un atac deliberat, voluntari, d’un malèvol enemic que no deixa el president altra alternativa que demanar la mobilització de la població i l’ampliació, per part del Congrés, dels seus poders executius atorgant-li la condició de comandant en cap de les Forces Armades, cosa que, per les autores, suposa donar-li poders quasi dictatorials i que són una amenaça als principis democràtics de la nació. En aquest procés, l’objectiu és que es faci palès que la decisió d’anar a la guerra és fruit d’un procés racional, meditat, debatut i sospesat, i sovint el president pot “sucumbir a la temptació”⁹⁴ de tergiversar els esdeveniments per apaivagar l’oposició i incitar l’ànim bel·licós en el Congrés i en la població.

⁹³ CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating...* P. 245.

⁹⁴ Ídem. P. 249.

Ara bé, diuen les autores que aquesta fórmula original s'ha alterat i que els presidents actuals ordenen accions militars i *després* demanen al Congrés els poders per fer-ho, no *abans*, com s'havia fet tradicionalment seguint la Constitució.

Aquestes estudioses afirmen que, malgrat els avenços tecnològics que han modificat la maquinària de guerra i la velocitat de les comunicacions, els elements essencials de la retòrica de guerra persisteixen perquè les seves funcions no han canviat, que són dues: demostrar que les decisions militars s'han pres de manera racional i buscar l'aprovació dels poders extraordinaris del president com a comandant en cap. Si no han canviat les característiques bàsiques de la retòrica de guerra és perquè aquesta s'adapta fàcilment a la necessitat dels presidents moderns. Es continua recorrent a presentar els fets que han dut a l'acció bèl·lica com una agressió d'un enemic implacable de manera que el president no ha tingut altra opció que exercir la seva obligació constitucional de defensar la nació. Els fets es presenten de manera simplificada i dramàtica, tergiversada i deformada, per evitar l'oposició de la població a les penúries que provocarà la situació de guerra. Si la població accepta portar els seus joves a la mort al camp de batalla és perquè el president els ha presentat uns fets que només ell coneix i ho ha fet de manera deformada, tergiversada, exagerant l'amenaça i el risc que pateix el país i la mateixa civilització.

Finalment, un apunt sobre una altra estudiosa, Carol Winkler,⁹⁵ que també atorga plena vigència al gènere de la retòrica de guerra. En el seu treball arriba a la conclusió que els canvis que la guerra d'Iraq de 2003 ha provocat en la dinàmica bèl·lica dels EUA no han fet que aquest gènere es pugui considerar obsolet: de fet, ella considera que el gènere és completament vigent, i afirma que l'aspecte que ella ha investigat, l'efecte que ha tingut l'estratègia de la guerra preventiva en la retòrica de guerra, ha comportat alguns reptes retòrics per a les administracions que l'han duta a terme, però la retòrica s'ha integrat perfectament a la nova *guerra preventiva*: "The need to cast the enemy as the aggressor, to specify the identity of the enemies, and to depict military force as the option of last resort (elements clau

⁹⁵ WINKLER, Carol. "Parallels in preemptive war rhetoric: Reagan on Libya; Bush 43 on Iraq", a *Rhetoric & Public Affairs*, Vol 10 (2007) núm. 2, pp. 303-334. Carol Winkler és degana adjunta d'Humanitats i professora d'Estudis de Comunicació a la Georgia State University a Atlanta.

de la retòrica de guerra) were all claims that became more attenuated within the context of preemptive war in the global war on terror”.⁹⁶ Ara bé, tot i aquesta atenuació, en la necessitat de justificar la guerra preventiva hi van concórrer en gran manera altres elements característics de la retòrica de guerra com la necessitat de presentar l’enemic exageradament perillós a través de l’estratègia de la *tergiversació* o *deformació*. Ella també utilitza la paraula “misrepresentation”: “The nation leaders [Reagan i George W. Bush] used fabrication, exaggeration and realiance on questionable sources to sustain their claims about their enemies. While reliance on strategic misrepresentation is an expected trait of war rhetoric, its prevalence and specific application in the discourse of preemption is noteworthy”.⁹⁷

2.3.8 Principals elements característics de la “retòrica de guerra”

Hem vist que Campbell & Jamieson diuen que “no han canviat les característiques bàsiques de la retòrica de guerra perquè aquesta s’adapta fàcilment a la necessitat dels presidents moderns”. Un dels objectius d’aquest treball, com ja s’ha dit, consisteix a observar la retòrica de guerra desplegada al voltant de la guerra de Vietnam i de la guerra contra el terror, veure fins a quin grau es compleixen aquestes característiques del gènere de la retòrica de guerra i alhora comprovar si es donen també en la retòrica de guerra del president Obama. Aquest és un compendi dels principals elements característics de la retòrica de guerra apareguts fins ara:

- L’objectiu és la defensa dels drets propis, de la llei, la democràcia i la llibertat (Ivie 1974).
- L’enemic es presenta com a tirànic, incivilitzat i sense llei (*lawless*).
- L’enemic es presenta com un salvatge a partir d’aquests tres *topoi* binòmics: (Ivie 1980 i 2005)
 - ús de la força vs. llibertat / uniformització vs. diversitat.
 - irracionalitat vs. racionalitat / no llei vs llei / caos vs. estabilitat.
 - agressió vs. defensa.

⁹⁶ WINKLER, Carol. “Parallels in preemptive war... P. 325.

⁹⁷ Ídem. P. 325.

- Presentació negativa de l'altre, positiva de nosaltres (Van Dijk, Ivie, Campbell & Jamieson).
- Tergiversació o deformació dels fets, exageració (*misrepresentation*) (Campbell & Jamieson, Winkler).
- Necessitat de construir la pròpia identitat nacional (David Campbell).
- Es va a la guerra com a últim recurs, després d'haver intentat evitar-la per totes les vies possibles però la intransigència de l'enemic la fa inevitable.
- Opció militar com a única resposta possible a l'agressor (Ivie, Campbell & Jamieson).
- Explotació del sentiment de por entre la població (Ivie).
- S'actua obeint el mandat diví per escampar la llibertat arreu. Déu és amb nosaltres (Ivie).
- Es pretén en últim terme la persecució del mal (Ivie), de la qual se'n deriva una nova dicotomia: el bé (nosaltres) contra el mal (l'enemic).
- Sensació de perill associada a totes les activitats de l'altre (D. Campbell).
- Por al qüestionament i la subversió internes (D. Campbell).
- Tendència que tota resposta sigui únicament militar (D. Campbell).
- Predisposició a establir els camps superior / inferior entre nosaltres i ells (D. Campbell).
- El recurs a l'acció militar és fruit d'una decisió conscient, elaborada, sospesada i profundament meditada (Campbell & Jamieson).
- S'identifica l'agressió contra la nació com una agressió contra la civilització: és la civilització el que està en perill (Campbell & Jamieson).
- La intervenció bèl·lica es justifica a través de l'elaboració d'una narrativa (Campbell & Jamieson).
- Es reclama adhesió unànime del públic (Campbell & Jamieson).
- Busca la legitimació dels poders extraordinaris del president (Campbell & Jamieson).

3. **Persuadir o convèncer de la guerra. La doble tipologia del discurs públic**

El que hem vist en els dos primers capítols d'aquest treball és un compendi de materials conceptuals de diversos autors que ens seran útils a l'hora d'observar els discursos presidencials nord-americans que hem decidit estudiar, i en per veure-hi com hi apareix la guerra i quin ús retòric se'n fa. Sense aquest marc teòric no tindríem els elements conceptuals que ens caldran per analitzar la mostra de discursos de Johnson, Nixon, George W. Bush i Obama que hem triat per estudiar quin tipus o modalitat de retòrica utilitzen a l'hora de justificar la guerra i quins recursos retòrics i argumentatius fan servir, amb quins tòpics, i com aquests tòpics han evolucionat.

Un discurs presidencial és un acte comunicatiu en el qual la funció més important és la funció conativa o apel·lativa jakobsoniana, ja que va adreçat a un públic al qual es vol influir. En ser un *acte comunicatiu* és un acte de parla en el sentit que hi dóna Austin, en l'execució del qual conflueixen els tres actes de locució, il·locució i perlocució, tot i que ens interessin sobretot els efectes que pretenen produir en l'auditori, és a dir, la seva dimensió perlocutiva. És un acte de parla perlocutiu que, per tant, s'emmarca en el procés que Wittgenstein defineix com *joc lingüístic*: com el signe, el discurs està *adormit* i només pren vida quan el pronuncia el president i és percebut pel públic en el seu context; en aquest procés comunicatiu es dóna el joc lingüístic entre el president i l'opinió pública, ja que mútuament atorguen als elements del discurs una colla de referents comuns, hi apliquen les regles del joc lingüístic; hi són presents una colla de referents argumentatius paraaxiomàtics comuns. En la terminologia de Van Dijk, aquesta dimensió del discurs presidencial és la social, en la qual el president interactua amb el seu entorn. Hem de fer notar aquí que en la conformació de l'opinió pública hi té un paper fonamental la mediació dels mitjans, ja que aquests són els que determinen què s'explica del discurs presidencial als lectors, oients, espectadors... als consumidors d'informació en general. Ara bé, quan el públic veu el discurs en directe, a través de la televisió, la realització que se'n faci pot determinar el contingut del missatge, sens dubte, però el paper mediador del mitjà aquí, si bé hi

és de manera inqüestionable, hi és menor. Serà després del discurs quan la mediació dels mitjans *decidirà* allò que se'n destacarà, el que en quedarà com a remarcable.

Com que en l'acte comunicatiu que comporta fer un discurs el president vol influir en el públic, la majoria d'autors diuen que el que vol és *persuadir*. Spang, en terminologia d'Austin, diu que un discurs que vol persuadir és un *acte retòric*. En el procés del *parlar retòric*, la majoria d'autors citats (Reardon, Spang, Martín Salgado, O'Keefe, Stiff, Miller, Beisecker & Parson, Berrio i, en certa manera, Hovland) accepten que l'objectiu del discurs persuasiu és modificar la conducta del receptor, si bé alguns diuen que prèviament cal modificar la seva actitud i abans de l'actitud cal modificar les idees i les creences; però tot i els matisos, la majoria d'autors subscriuen que amb la persuasió es vol canviar el **comportament** del receptor, i això es fa per mitjà d'un discurs (un missatge) que el receptor rep en llibertat.

A la **figura número 1** del final d'aquest capítol veiem **els diferents processos que pot seguir l'acció persuasiva**. A l'esquerra apareix definit el recorregut que es fa quan es vol influir en algú sense respectar gens la seva llibertat. És l'actitud del tirà, per al qual no hi ha debat públic per decidir res; ell ha decidit i imposa la seva voluntat. No cal retòrica, no cal argumentació, no cal ni discurs ni arguments. Es duu a terme la coerció mitjançant l'ús o l'amenaça de l'ús de la força per tal de modificar directament el comportament del públic i sotmetre'l. No cal prèviament haver buscat el seu consentiment influint en la seva actitud o en els seus sentiments o les seves idees. El dictador imposa el que vol que el sotmès faci.

A l'altre extrem hi tenim el discurs científic. La ciència i la lògica formals, seguint el model de Perelman, es limiten a exposar una colla de proves racionals, necessàries, inqüestionables, evidents, que busquen la veritat irrefutable. En moure's en el terreny de l'abstracció o de la raó pura, la llibertat de l'individu receptor és màxima; l'emissor no pretén modificar el comportament del receptor, li vol transmetre un coneixement que, en tant que ésser pensant i racional, assumirà sense resistència, ja que les conclusions a les quals se'l farà arribar seran evidents. En aquest cas l'auditori serà abstracte, serà l'auditori universal de què

parla Perelman, tot individu racional serà un potencial receptor del discurs. En l'esquema de Charaudeau, aquest seria el discurs argumentatiu *demonstratiu*, en el procés del qual el subjecte presenta proves irrefutables, inqüestionables de la veritat que ell ha obtingut (hi ha similituds amb el discurs argumentatiu *explicatiu* de Charadeau, però en aquest segon cas el subjecte no pretén *demonstrar* sinó que es limita a *constatar* una veritat que està fora d'ell i que el receptor ja coneix o no qüestiona). En la nostra vida diària no recorrem a demostracions científiques per fer valdre els nostres posicionaments. En la comunicació política tampoc no se solen fer aquesta mena de discursos: serien feixucs, àrids, plens d'expressions tècniques amb llenguatge molt especialitzat que només entendria una minoria.

Un discurs presidencial, doncs, no és un acte coercitiu ni és una demostració científica. És un acte comunicatiu en el qual el receptor disposa de cert grau de llibertat, i en virtut d'aquest grau de llibertat, l'objectiu de l'emissor (l'aparell presidencial) és modificar-ne el comportament. I això creiem que es pot fer seguint **tres vies** que, cal deixar-ho clar, no estan separades per unes fronteres molt clares, perfectament delimitades, sinó que el procés que segueixen cada una d'elles té un recorregut sinuós i amb uns contorns a vegades difusos.

La manipulació. A l'esquerra del nostre esquema (no cal veure-hi aquí cap mena d'al·lusió a les tendències polítiques, òbviament) hi hauria la manipulació (en forma de demagògia, propaganda o retòrica basada en falsedats), que recorre a la mentida per tal d'enganyar el públic receptor i aconseguir per aquesta via que modifiqui la seva actitud. En aquest cas hi ha un discurs i té èxit, però recorre a proves falses, que quan es descobreixen posen en evidència la buidor del discurs i la seva incapacitat d'obtenir l'adhesió. Això l'acosta, sense ser de cap manera el mateix, a la tipologia del discurs sofisticat, que no es preocupa per la veritat o falsedat dels arguments, sinó només per la seva efectivitat (Gòrgies); no busca la veritat ni la versemblança, tan sols l'aparença i l'engany, per provocar en el receptor la reacció que més interessa a l'emissor. A més, considerem que en recórrer a la falsedat, la llibertat del receptor tampoc no queda respectada: tota mentida és una traïció i un acte de sotmetiment de l'altre a la nostra voluntat, aprofitant la superioritat de saber que allò que comuniquem és fals i el receptor ho

desconeix. A diferència del discurs científic, on vèiem que el grau de veracitat era màxim, aquí el grau de veracitat de les proves és nul. En la taxonomia que ens proposa Robert Ivie, la presentació de l'enemic com l'encarnació del mal arriba en alguns casos a fregar i fins i tot superar la línia vermella que separa veritat de mentida, com l'atribució d'armes de destrucció massiva a Saddam Hussein o la denúncia dels seus vincles amb el terrorisme; la lectura que es buscava era que si Saddam continuava al poder, era gairebé imminent un altre atemptat com el de l'11-S en territori nord-americà. Distingir aquí entre manipulació o persuasió se'ns fa difícil. Campbell & Jamieson també diuen que la capacitat del president de presentar la realitat distorsionada prové del fet que sovint només ell té accés a la informació en què basa la seva argumentació; si no hi ha possibilitat de contrastar les dades que ofereix, la seva capacitat persuasiva és màxima.

La persuasió i la convicció. Enmig hi tenim l'àmbit del que serà objecte del nostre treball: la retòrica. Si descartem la manipulació com a pràctica discursiva legítima pel fet que es basa en la falsedat, ens queda la retòrica i les dues vies a través de les quals pot actuar.

La retòrica es pot adreçar als sentiments o a les emocions del públic receptor, i quan fa això pretén emocionar, no fer pensar, i direm que vol *persuadir*. Quan la retòrica s'adreça a les idees direm que pretén raonar o fer raonar i llavors l'objectiu serà *convèncer* (podríem dir-ne dialèctica, d'aquest últim tipus de retòrica, aplicant la distinció de Plató i Aristòtil, ja que s'acosta a la filosofia). En tots dos casos es recorre a proves probables, raonables, preferibles, i hom busca allò que és versemblant; **l'objectiu és sempre, al capdavant, modificar el comportament del públic**, però direm que si es fa a través de la persuasió es recorre a influir en les seves emocions, mentre que si es fa per la via de la convicció, es fa mirant d'influir en les seves idees. Reiterem que l'expressió que millor resumeix aquesta distinció és la d'Anselm-Édouard Chaignet: quan se'ns convenç, guanyem nosaltres damunt de nosaltres mateixos, som vençuts per les nostres pròpies idees; mentre que quan se'ns persuadeix, sempre guanyen els altres. I recordem que Charaudeau vincula la convicció al "pur raonament", a les "facultats intel·lectuals" i a "l'establiment de la veritat", mentre que vincula la persuasió als "sentiments o afectes", als "elements emocionals" i se centra en

l'auditori. Un discurs polític adreçat al raonament, a les facultats intel·lectuals del públic i que busca la veritat seria un discurs que vol convèncer en comptes de persuadir, i seria el discurs polític propi d'una veritable societat democràtica. Tenen aquestes característiques els discursos dels presidents dels Estats Units? Aquest interrogant és subjacent a tot el nostre plantejament.

Creiem que és possible observar els discursos presidencials nord-americans des d'aquesta perspectiva, mirant si pretenen persuadir o convèncer. Insistim que, com fem aparèixer a la **figura número 2** del final del capítol, els contorns que separen aquesta tipologia no són precisos ni exactes, però sí que creiem que poden ser útils i permetre'ns arribar a algunes conclusions.

En un hipotètic cas paradigmàtic, quan el discurs polític vol persuadir s'adreça a un públic concret i particular i busca un resultat immediat, pràctic, en el terreny material, una acció concreta (el vot, pagar un impost, acatar una llei o acceptar una mesura). Per aconseguir l'objectiu proposat apel·la a les emocions i als sentiments. Hem vist que Spang i Pety & Cacioppo (citats aquests dos últims per Martín Salgado) parlen que l'argumentació segueix en aquests casos la via perifèrica.

En canvi, un hipotètic cas paradigmàtic de discurs que vol convèncer s'adreça a un públic ideal i no busca un resultat immediat en el terreny pràctic, sinó en el terreny intel·lectual, ja que va adreçat a la raó i a les idees, que és el que vol modificar, de manera més profunda i duradora. Busca la conscienciació de l'individu i la seva adhesió mental, racional, als postulats presentats en el discurs. Spang i Pety & Cacioppo dirien que l'argumentació (el raonament, en terminologia nostra) segueix la via central.

El discurs que vol persuadir es mou sobretot en el terreny de les opinions (*doxa*) i està molt allunyat del del coneixement (*episteme*), on es mouria més el que vol convèncer. Com que el primer recorre als sentiments i a les emocions, els arguments del discurs segons la terminologia aristotèlica apel·larien al *pathos* i en part a l'*ethos*, i estarien més allunyats del *logos*, que són més propis d'un discurs més racional que busca el convenciment. El tipus de discurs, la finalitat i l'estil establerts pels clàssics també podrien correspondre a un discurs més persuasiu o més convincent: l'epidíctic vol commoure i moure i recorre a l'estil alt o sublim i se

situaria al costat del discurs persuasiu; el forense vol instruir o ensenyar i es fa amb un estil més auster o baix, i seria el cas del discurs convincent. El tipus deliberatiu, la finalitat d'agradar i l'estil mitjà estarien alhora en els àmbits del discurs persuasiu i convincent.

Fixem-nos que el grau de veracitat de les proves exposades en el discurs i el grau de llibertat del receptor és mínim en l'extrem del discurs persuasiu i màxim en l'extrem del discurs convincent.

Finalment, les fases de l'elaboració del discurs són independents de la seva finalitat: són les mateixes tant si pretenem persuadir com convèncer (**figura número 3**). Ara bé, cadascuna de les parts sí que tindria més marcada una o altra finalitat; almenys així ho exposen alguns estudiosos.¹ En l'exordi hi seria més present la finalitat persuasiva i el discurs s'adreçaria més als sentiments (sobretot en la *captatio benevolentiae*), amb l'objectiu d'agradar; en la narració i l'argumentació, com que s'exposen els fets i es defensen els arguments propis, la finalitat seria sobretot convèncer, per acabar amb l'epíleg o peroració, on es recorreria de nou a apel·lar als sentiments i per tant a una finalitat persuasiva. Insistim que aquesta divisió no segueix unes línies precises, clares ni inamovibles.

Aquesta distinció que proposem entre persuasió i convicció parteix de Perelman i de Charaudeau, com ja hem vist, però altres autors, amb diferent terminologia, també s'hi han referit. Kurt Spang, per exemple,² no fa diferenciació en els termes, però distingeix entre persuasió situacional, que es produeix a l'acte, i persuasió progressiva i pausada, que es realitza escalonadament i aconsegueix un grau d'eficàcia més profund i durador. Per aquestes dues situacions, en aquest treball es proposen els termes persuasió i convicció.

També a partir de Perelman, Berrio fa aquesta distinció: "quien escoge la vía del convencimiento tendrá que argumentar por caminos racionales, tendrá, pues, que razonar. [...] Su finalidad será la de servir al individuo, en el sentido de proporcionarle nuevos conocimientos, o, mejor, de hacérselos adquirir a él mismo, en un estilo parecido al de la mayéutica socrática. El individuo, pues, goza de libertad y no es conducido hacia una determinada actuación. [...] La emotividad es

¹ LABORDA, X. *De retòrica...* p. 24 i SPANG, K. *Persuasión. Fundamentos de...* pp. 88-90.

² SPANG, K. *Persuasión. Fundamentos de...* p. 86.

preciso soslayarla de las operaciones que conducen hacia la convicción porque, si no fuese así, lo único que conseguiría sería perder la objetividad.”³ Trobem força encertada l’observació que aquesta mena de discurs vol *servir* l’individu, no *servir-se’n*, i que vol no tant *proporcionar-li* coneixements com fer que ell mateix *els adquireixi*, de manera que l’individu gaudeix de llibertat perquè no és conduït cap a una determinada actuació. Fixem-nos en la proximitat d’aquest plantejament amb el de Chaignet.

Hem vist que a través del discurs també es pot enganyar, que és el que pretén la manipulació. Observem què en diu Berrio: “quien escoge la vía de la manipulación utilizará razonamientos aparentes, fundamentados en una verosimilitud que sólo lo parece. Aquí, en el fondo, no existe razonamiento propiamente dicho, lo que sí existe es una importante llamada a la emotividad para hacerla jugar a favor de unos intereses que son ajenos a los del auditorio. Aquí no se quiere apelar a la razón; mejor, diríamos que lo que se quiere es que el individuo no razone.” Trobem interessant aquesta aportació: si el paradigma del discurs convincent és el que apel·la a la raó i dóna llibertat d’elecció a l’individu, a l’altre extrem hi ha el discurs persuasiu que apel·la als sentiments i recorre precisament al contrari: vol que l’individu no raoni. Com veurem, la frontera entre la persuasió i la manipulació és fina i fàcilment franquejable. Per Berrio, “la manipulación será un uso del lenguaje destinado, como la persuasión, a la influencia de la conducta humana pero que se diferencia de ella por un conjunto de razones éticas, psicológicas y también, posiblemente, por unas características específicas del mismo proceso de persuasión”. Aquest estudiós afegeix que es pot manipular presentant com a certes premisses que l’orador sap que són falses, seguint un procés d’argumentació fal·laç o basant-se en l’aspecte emotiu del procés argumentatiu. I afegeix: “En la manipulación existe la voluntad expresa de moverse en el terreno de la ambigüedad o de la mentira porque se persiguen unos determinados objetivos a los que todo se subordina, naturalmente también el auditorio, el cual se convierte en objeto en lugar de sujeto”.⁴

³ BERRIO, J. *Teoría social...* p. 74-75.

⁴ Ídem. p. 78.

De moment els estudiosos que hem citat que ja han observat la retòrica presidencial de guerra han constatat nombrosos casos d'argumentacions basades en l'apel·lació a les emocions: per exemple, Ivie constata que la imatge de l'enemic obeeix a un tòpic segons el qual es presenta com un salvatge tirànic, incivilitzat i sense llei (*lawless*) que actua de manera irracional, fent ús agressiu de la força, mentre que *nosaltres* defensem la llibertat, la racionalitat, la llei i l'estabilitat i anem a la guerra com a últim recurs, perquè no tenim altre remei que defensar-nos d'una agressió no provocada. Amb tot aquest procés es recorre a la tergiversació o deformació dels fets (*misrepresentation*, en termes de Winkler i de Campbell & Jamieson), que és la manera com el discurs que apel·la només a les emocions pretén construir la realitat política. Ivie també constata el sovintejat recurs purament emocional de despertar la por de l'opinió pública com a via per buscar la legitimació de la guerra (com quan el 1991 es presenta Saddam com un Hitler del món àrab). Un altre recurs és l'apel·lació a uns aspectes tan poc racionals com les creences i la fe, de manera que es presenta la guerra com una gesta contra el mal perquè es dona per fet (és un tret fundacional) que nosaltres estem del costat del bé, Déu està al nostre costat i per tant la guerra esdevé una lluita del bé contra el mal (Reagan, Bush pare i Bush fill sovint van apel·lar al mal per identificar l'enemic). Finalment, també hem vist que David Campbell ha arribat a la conclusió que en la retòrica presidencial de guerra sovint s'associa el perill a tota activitat de l'altre, amb la finalitat (que ell no explicita) d'exacerbar el sentiment de por entre el públic.

Considerem que en un discurs, com més apel·lem a la raó i a les idees, més respectuosos hem de ser amb la veracitat de les proves (si no, el discurs no funcionaria), i més respectuosos som per tant amb la llibertat de qui ens escolta; no li volem imposar una actuació sinó que li volem proporcionar elements de criteri. De fet, una retòrica basada en l'argumentació racional, que busqui oferir-nos la possibilitat de pensar i que pretengui que "nosaltres guanyem sobre nosaltres mateixos", en paraules de Chaignet, seria l'exigible en una democràcia respectuosa amb els ciutadans. Mentre que una retòrica basada en els recursos a les emocions, que busca una actuació immediata, material, i que no proporciona

elements per a la discussió i la deliberació, empobreix la democràcia i fins i tot suposa un menyspreu a la llibertat de l'individu.

Per Perelman, l'argumentació racional és una prova exemplar d'actuació en llibertat, que ens permet comportar-nos a partir d'uns raonaments no apremiants sinó fruit de la nostra discursió, no d'acord amb un ordre natural o imposat ni un ordre irracional o arbitrari. Més enllà de les ciències exactes i de la lògica formal, que actuen a partir de demostracions, una retòrica basada en els raonaments, en la convicció, no ens els sentiments o les emocions, permet als humans deliberar lliurement sobre el nostre futur i ens garanteix la llibertat en la presa de decisions.

Amb tots aquests antecedents ens posarem a observar com han argumentat els presidents nord-americans la necessitat d'anar a la guerra o preparar-se per fer-ho i organitzar el país per satisfer les necessitats d'aquesta activitat bèl·lica. Mirarem els discursos presidencials des d'aquesta òptica i en buscarem les seves característiques distintives.

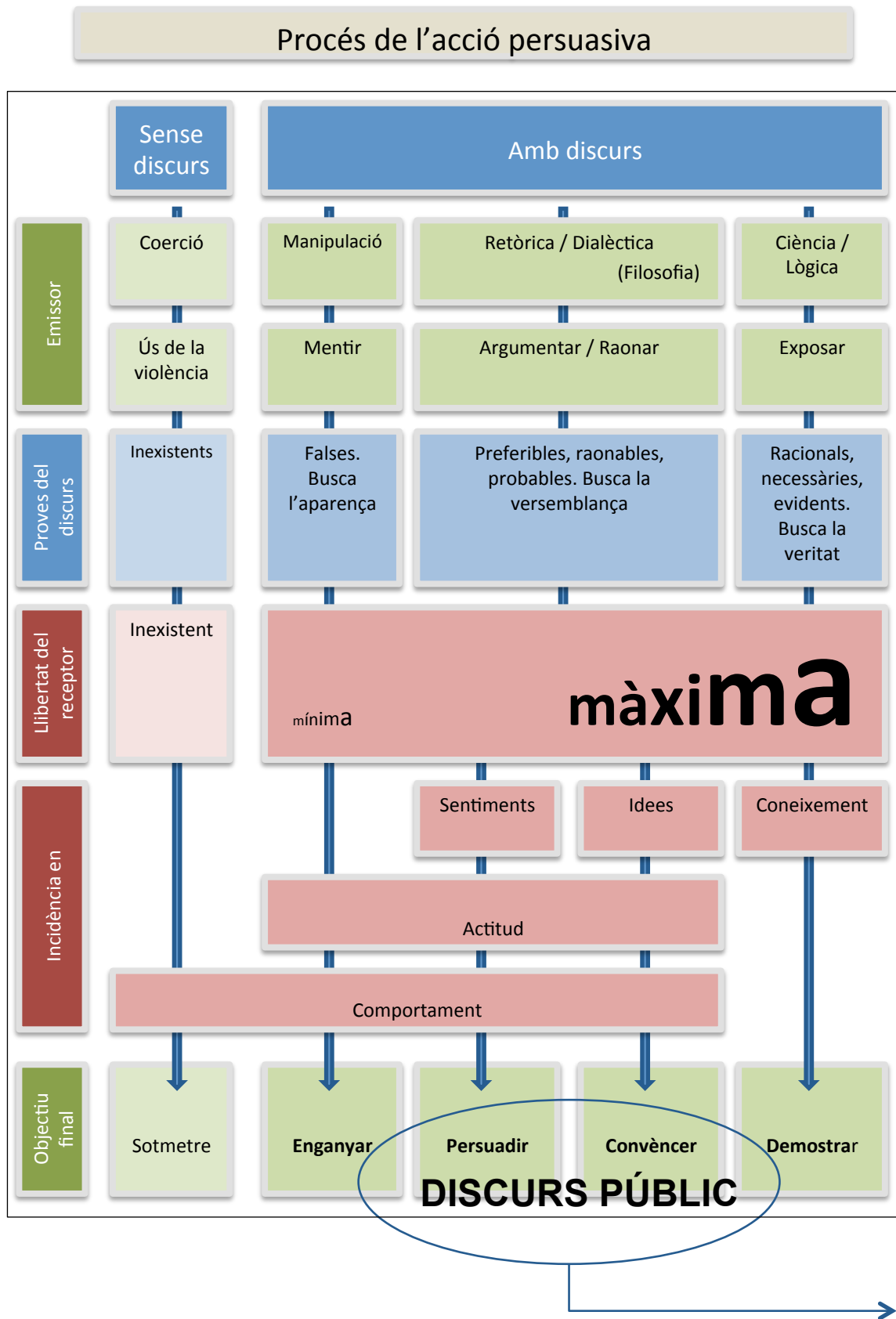


Figura número 1.

Doble tipologia del discurs públic

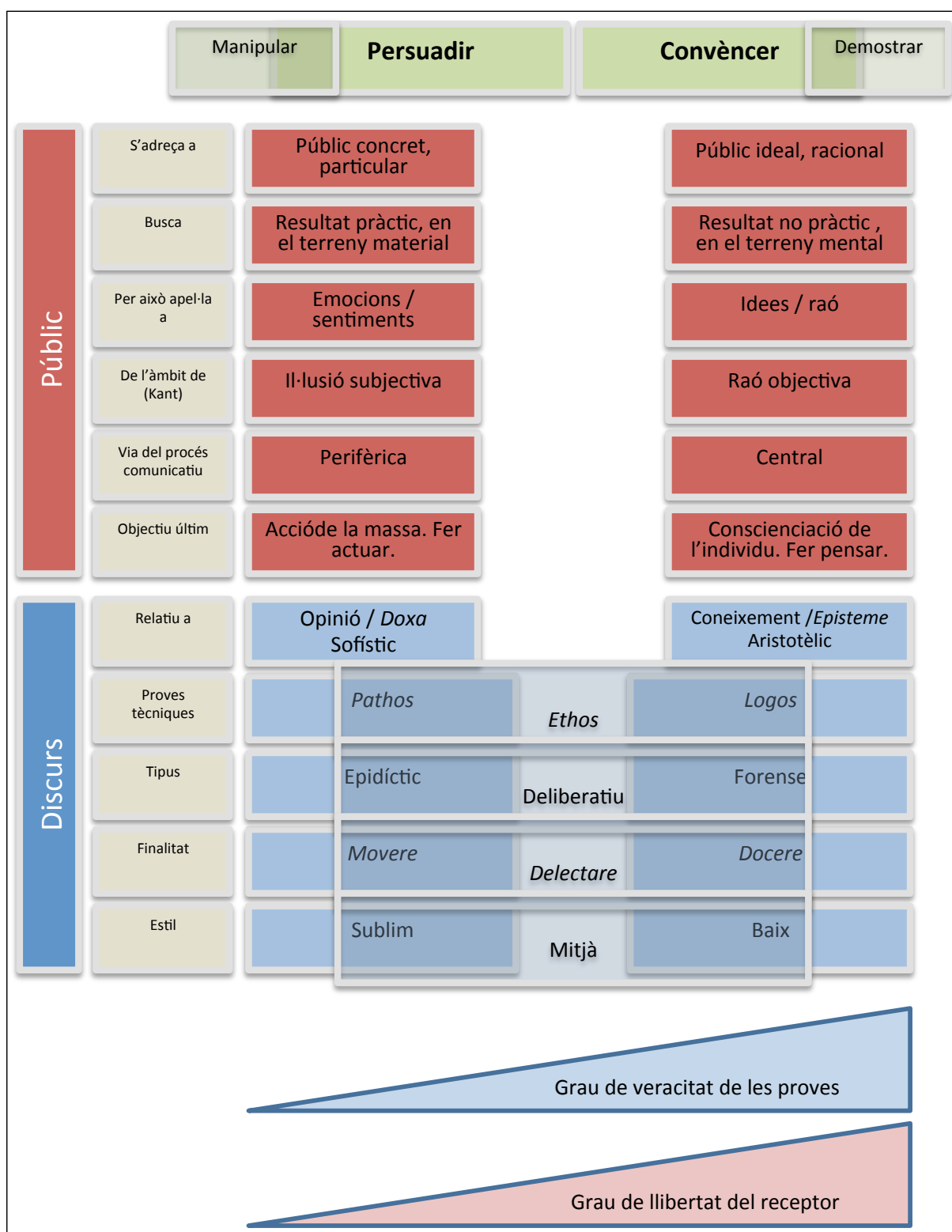


Figura número 2.

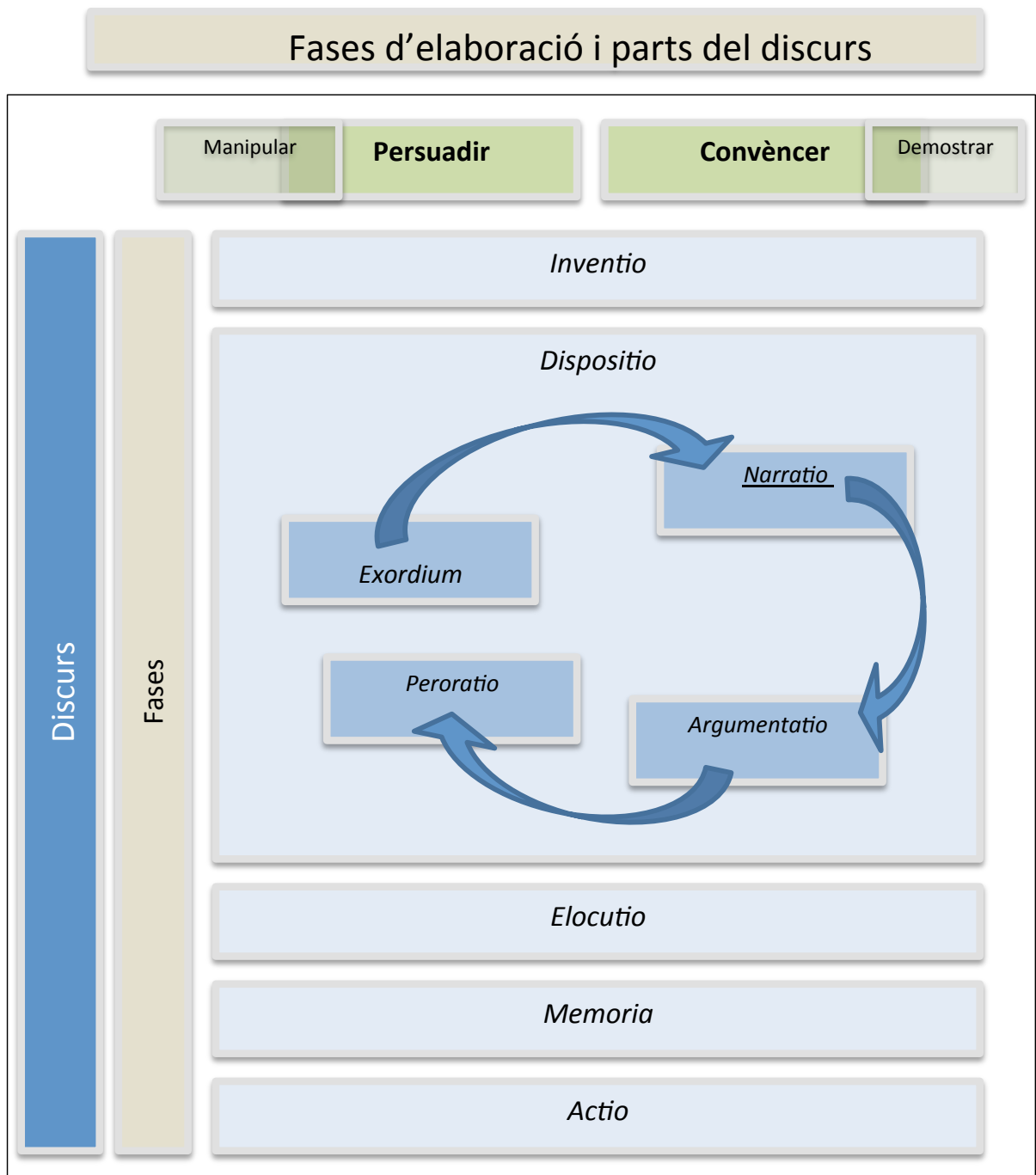


Figura número 3.

SEGONA PART. TREBALL DE CAMP

4. Metodologia

L'objecte de la present tesi és la retòrica de guerra en els discursos pronunciats pels presidents nord-americans. El material objecte d'estudi en concret és una mostra qualitativa representativa de discursos sobre la guerra de Vietnam i la guerra contra el terror, pronunciats pels presidents Lyndon Johnson, Richard Nixon, George W. Bush i Barack Obama; és a dir, són textos elaborats amb les tècniques del llenguatge oral que el president pronuncia davant d'un auditori. L'aspecte essencial del treball de camp, doncs, és l'anàlisi del contingut d'aquests textos, mètode que s'ha seguit per estudiar la mostra seleccionada, la qual es presenta a la segona part d'aquest capítol.

Cal especificar que en fem una anàlisi centrada en la retòrica –entesa com a conjunt de recursos argumentatius– amb la qual es justifica la necessitat de llançar el país a la guerra; l'anàlisi, per tant, no està centrada únicament en aspectes lingüístics o lèxics: l'objectiu és descobrir el significat, el sentit dels textos dels discursos, no tant els seus aspectes més formals. Per tant, sense renunciar-hi del tot, ens allunyem de l'escola dedicada estrictament a l'anàlisi del discurs i ens acostem a l'estudi de la retòrica i l'argumentació; per això en el treball de camp combinem mètodes qualitatius i mètodes quantitius: farem **una anàlisi interpretativa** de cada un dels discursos observant el seu contingut global, les principals idees expressades i aspectes com l'estil o la forma, tenint en compte sempre el context en què es va fer; alhora, mirarem aspectes lèxics, ens fixarem en algunes expressions i quantificarem l'ús d'algunes paraules, i també estudiarem el recurs a tècniques com la narració d'històries (*storytelling*). Per tant, recorrerem a mètodes qualitatius per fer una lectura analítica de cada un dels discursos i a mètodes quantitius per estudiar paraules i recursos expressius.

Considerem que és possible obtenir resultats fiables fent una recerca que combini els dos mètodes alhora, sense basar-se necessàriament només en l'un o en l'altre de manera excloent. José Ignacio Ruiz Olabuénaga exposa la "permanent" lluita que en les ciències socials o humanístiques hi ha entre els partidaris de l'una o l'altra metodologia:

Los matemáticos se presentan a sí mismos, en la línea de la filosofía positivista, como los únicos en aplicar correctamente el verdadero método científico. Todo aquel que no recurra al lenguaje matemático queda automáticamente estigmatizado como no científico. [...] Arrogándose para sí mismos una técnica –la única– capaz de mantener la “objetividad” y la “neutralidad” necesarias en todo trabajo científico, así como la “precisión” y la “replicabilidad” imprescindibles para poder presumir de fiabilidad investigadora, no tienen empacho en achacar a las técnicas cualitativas su dependencia ideológica, su ambigüedad y falta de precisión, la simplicidad formal y estructural de sus modelos relacionales carentes de toda sofisticación matemática.¹

En contraposició i enfrontats a aquests, diu Ruiz Olabuénaga:

los investigadores cualitativos [...] esgrimen sus programas en forma de análisis interpretativos, históricos, estructuralistas, fenomenológicos, etnometodológicos, configuracionales... acusando a sus oponentes de un formulismo irrelevante que, lejos de aproximarles a la realidad social, les aleja progresivamente de ella convirtiendo sus sofisticados modelos estadísticos en pura jerga, carente de todo contenido y al margen de cualquier problemática teórica o práctica de las que afrontan las verdaderas ciencias sociales.²

La nostra aproximació a l'estudi de la retòrica presidencial de guerra nord-americana, doncs, utilitza una metodologia multidisciplinària pròpia on es combinen una anàlisi interpretativa (qualitativa) dels discursos i una anàlisi quantitativa de diversos elements argumentatius i lingüístics presents en els textos dels discursos. Alguns experts, com Robert Philip Weber, asseguren que aquesta doble aproximació és la que dóna millors resultats en els estudis de textos: “The best content-analytic studies use both qualitative and quantitative operations on texts. Thus content analysis methods combine what are usually thought to be antithetical modes of analysis”.³

També hem pres en consideració l'anàlisi crítica del discurs, com manifestàvem a l'apartat dels objectius, però més com a enfocament o punt de

¹ RUIZ OLABUÉNAGA, José Ignacio. *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao. Universidad de Deusto, 1999. Pp. 26-27.

² Ídem. Pp. 26-27.

³ WEBER, Robert. Ph. *Basic content analysis*. Newbury Park: Sage, 1990. P. 10.

vista que com a mètode d'anàlisi, si bé costa diferenciar nítidament l'un de l'altre. Per tant, sembla honest exposar amb franquesa que en aquest treball hom adopta una actitud crítica davant l'objecte d'estudi, i entén la retòrica presidencial, com ja s'ha dit, com un més dels elements a través dels quals el poder exerceix la seva influència damunt l'opinió pública i la va conformant d'acord amb els seus interessos polítics, una aproximació que és present al llarg de tot el treball.

4.1. Mètode d'anàlisi

Un dels aspectes indefugibles de l'anàlisi de text és la interpretació. Agafant com a base elements dels referents teòrics presentats en l'anterior capítol, es procedirà en primer lloc a una lectura interpretativa, hermenèutica, dels textos presidencials seleccionats. Els principals investigadors de la retòrica presidencial nord-americana (Ivie, Medhurst, Tulis o Stuckey, per exemple) han recorregut sovint a la mateixa aproximació interpretativa. Mary E. Stuckey, autora del llibre *Playing the game: the presidential rethoric of Ronald Reagan*,⁴ ho exposa amb total honestedat a la introducció del seu llibre; per ella, una de les principals forteses de l'anàlisi retòrica –i també una clara feblesa potencial– és que és “interpretativa”. Reproduïm íntegre el fragment i deixem clar d'entrada que el subscrivim en la seva totalitat:

“Rhetorical analysis is a multidisciplinary approach, drawing from linguistics, anthropology, and philosophy. Its greatest strength, and clearest potential weakness, is that it is interpretive. It is much closer to the philosophical rather than the scientific intellectual tradition. The methodology involves ascertaining answers to certain questions. [...]

Because of its reliance upon interpretive techniques, it is clear that it is neither possible nor desirable for rhetorical analysis to be systematized. It is a technique that is unlikely to be easily or exactly replicated. The analyst is still bound by the rules of evidence, however, and good interpretation will minimize the “personal responses, peculiar tastes, and singularities of the critic”⁵.

The goal of rhetorical analysis is to uncover the meaning of a text. [...] No interpretation is definitive, for the meaning of a text changes with the context in which it is read. But a good interpretation will offer tools by which we can attain an understanding of both the context within which the text was created and the context within which it is read.

The critic thus walks a precarious line between mechanical and arid analysis of a text according to pseudoscientific rules and arbitrary and capricious interpretation based on personal whim. Both of these extremes can be avoided, however, and rhetorical analysis can provide an enriching and important contribution to our understanding of politics”.⁶

⁴ STUCKEY, Mary E.: *Playing the game: the presidential rethoric of Ronald Reagan*. New York: Praeger Publishers, 1990.

⁵ BLACK, Edwin: *Rhetorical Criticism: A Study in Method*. Madison: University of Wisconsin Press, 1978. p. xi citat per STUCKEY, Mary E.: *Playing the game...*

⁶ STUCKEY, Mary E. *Playing the game...* pp. 4-5.

Mary Stuckey exposa en aquest fragment, doncs, la mateixa dificultat metodològica amb què ens hem trobat a l'hora de definir un procediment adequat i rigorós per analitzar els discursos triats. Semblava que havíem d'optar entre, per un cantó, "una anàlisi mecànica i àrida d'un text a partir d'unes regles pseudocientífiques" i, per l'altre, "una interpretació arbitrària i capritxosa basada en els capricis personals". Veiem que Stuckey reproduïx la controvèrsia que enfronta els partidaris dels mètodes qualitatiu i quantitatiu de què ens parlava Ruiz Olabuénaga. Creiem possible situar-se en un terme mitjà i que es pot optar per no caure en un error ni en l'altre a partir de seguir totes dues vies alhora sense una actitud tan extrema. És el que s'ha intentat en aquest treball.

Per tant, en primer lloc s'ha fet una primera anàlisi interpretativa dels textos dels discursos de la mostra. D'acord amb l'afirmació de Stuckey que "the methodology involves ascertaining answers to certain questions", s'ha buscat resposta a diversos interrogants, com per exemple com argumentava cada president en cada context la necessitat d'anar a la guerra, quins referents paraaxiomàtics feia servir, com vinculava la seva actitud a la dels anteriors presidents, quines referència feia a la Història del país, quina mena d'estil de llenguatge feia servir (sobri o ampul·lós, auster o prosopopeic, planer i divulgatiu o poètic i enrevessat, etc.) i en quins passatges el feia servir, a quines fal·làcies recorria, etc... tot amb la finalitat de veure si es podien començar a establir una sèrie de trets generals que caracteritzessin la retòrica de cada un dels presidents o la retòrica vinculada a cada una de les dues guerres objecte d'estudi: la de Vietnam i la guerra contra el terror. A més a més, aquesta anàlisi interpretativa també s'ha fet per observar si es compleixen i fins a quin grau les característiques pròpies de la retòrica de guerra establertes pels estudiosos precedents i que hem exposat al tercer apartat del capítol 2.

A aquesta lectura interpretativa dels textos en la seva globalitat (pas òbviament imprescindible per capir el significat, el *sentit* que cada president vol donar al seu discurs), s'hi ha afegit una anàlisi de contingut basada en una observació empírica de la mateixa mostra, aplicant mètodes quantitatiu.

Prenent com a referents el que exposen el professor de Mètodes d'Investigació en Comunicació de la Universitat de Navarra José Javier Sánchez

Aranda al seu capítol del llibre col·lectiu *Investigar en Comunicació*,⁷ i el manual de Klaus Krippendorff sobre metodologia d'anàlisi de contingut,⁸ el següent pas ha estat, doncs, buscar en els textos unes determinades variables, ordenades i classificades prèviament per categories, que han de proporcionar de manera sistemàtica unes dades quantificables, avaluables, que es poden creuar, contrastar, comparar i arribar així a conclusions basades en l'observació empírica de l'objecte estudiat. Per tant, es tracta de recollir unes dades i a partir d'aquí inferir-ne determinades conclusions que ens permetin assolir els objectius plantejats al començament d'aquesta tesi.

Cal ser conscients, però, de les limitacions de la metodologia quantitativa de l'anàlisi del contingut: Albert Sáez recorda la crítica de Neil Postman a la febre quantificadora que ha envaït les ciències socials durant els dos últims segles i en recupera aquesta cita: “La simple activitat de comptar no fa ciència. Ser empíric vol dir mirar les coses abans de treure conclusions, no necessàriament comptar-les”.⁹ Pierre Bourdieu també alerta sobre “la falsa seguretat de les xifres”, segons cita Laurence Bardin.¹⁰ Tot i això, sí que s'ha intentat que aquesta part del treball de camp s'acostés al que estableix Berelson quan defineix el mètode d'anàlisi de contingut quantitativa com a “tècnica d'investigació per a la descripció objectiva, sistemàtica i quantitativa del contingut manifest de la comunicació”,¹¹ o Klaus Krippendorff quan diu que aquesta tècnica està “destinada a formular, a partir de ciertos datos, inferencias reproducibles y válidas que puedan aplicarse a su contexto”.¹² També hem tingut en compte el que diu Berelson, que l'objectiu ha de ser “mantenir l'objectivitat, la necessitat que diversos analistes arribin a idèntiques conclusions si apliquen les mateixes regles a un sol text. [...] Assegurar que l'estudi

⁷ SÁNCHEZ ARANDA, José. J. “Análisis de contenido cuantitativo de medios”, a: BERGANZA, M. Rosa; RUIZ, José. A: et al. *Investigar en comunicación*. Madrid: McGraw-Hill, 2005. Pp. 207-228.

⁸ KRIPPENDORFF, Klaus. *Metología del análisis de contenido. Teoría y práctica*. Barcelona: Paidós, 1990.

⁹ POSTMAN, Neil. *Tecnòpoli*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1994. p. 166. Citat per SÁEZ, A: *De la representació a la realitat*. Barcelona: Dèria editors, 1999, p. 71.

¹⁰ BARDIN, Laurence. *Análisis de contenido*. Torrejón de Ardoz. Akal, 1986. P. 21.

¹¹ BERELSON, Bernard. *Content Analysis in Communication Research*. Nova York: Hafner Publishing Company, 1971 (Facsimile of 1952 edition). Citat per SÁEZ, A: *De la representació...* p. 72, i per SÁNCHEZ ARANDA, J. J: “Análisis de contenido...” p. 212.

¹² KRIPPENDORFF, K. *Metología...* p. 28.

sigui sistemàtic, de manera que no s'interposi cap mena de tendenciositat en la selecció i el registre de les dades.”¹³

La regla d'inferència que apliquem en aquesta anàlisi és la de la freqüència. Entenem que per caracteritzar la mena de retòrica dels presidents o observar a quins arguments recorren haurem de tenir en compte la quantitat de vegades que les diferents variables estudiades apareixen en els discursos, de manera que com més vegades apareguin més *caracteritzadores* seran de l'objecte estudiat. És a dir, la quantificació de les variables i observar amb quina freqüència apareixen serà el procés per inferir les nostres conclusions, aplicant el que diu Kent Lindkvist, citat per Sáez: “s'estableix una identificació bàsica entre la freqüència de les unitats lingüístiques i la intencionalitat del productor del text. En principi, l'emissor està més interessat en les unitats més freqüents”.¹⁴

És interessant fer notar que tot aquest procediment es fa amb la finalitat de dotar el treball de camp de rigor científic, però reconforta que els mateixos postuladors dels criteris que cal seguir reconguin que cap metodologia és definitiva. Fixem-nos què diu Krippendorff, com també cita Sáez: “les inferències mai no ofereixen certituds absolutes. (...) En ciències socials, la major part dels coneixements són probabilístics”.¹⁵ O el que diu Sánchez Aranda: “Es inalcanzable por completo el ideal de absoluta objetividad en la aplicación de la técnica de la que tratamos”.¹⁶

Per tant, procedirem a una anàlisi interpretativa i alhora a una anàlisi de contingut quantitativa dels discursos seleccionats, com hem explicat. La combinació de les dues metodologies pal·liarà les mancances que Sáez atribueix a la mera anàlisi quantitativa: “Al cosat de la freqüència, l'anàlisi del discurs ha de plantejar-se, sobretot quan pretén comparar-los, l'estudi de les presències i absències d'idees i conceptes en el text”; i afegeix: “l'anàlisi de contingut és incapaç d'abastar el conjunt del significat del discurs, però cal situar-lo com un instrument al servei d'una estratègia global que situï el text en el seu context”.¹⁷ Situar el text en el seu context: aquesta és una de les pretensions bàsiques del treball, ja que per

¹³ SÁEZ, A. *De la representació...* p. 73.

¹⁴ Ídem. P. 75.

¹⁵ KRIPPENDORFF, K. *Metodología...* P. 148.

¹⁶ SÁNCHEZ ARANDA, J. J: “Análisis de contenido... P. 214.

¹⁷ SÁEZ, A. *De la representació...*p. 79.

interpretar els textos i observar quins recursos retòrics es fan servir és imprescindible estudiar el text tenint en compte el seu context, cosa que es fa amb l'anàlisi interpretativa de cada discurs. I això és perquè els discursos presidencials no són elements abstractes que es puguin analitzar de manera aïllada: són peces retòriques que quan el president les pronuncia es converteixen en actes de parla amb una accentuada dimensió perlocutiva; i per això quan el públic les percep s'activen els mecanismes referencials (jocs lingüístics de Wittgenstein), en els quals, com hem vist, intervenen tots aquells aspectes que conformen el context que envolta emissor i receptor.

Fixem-nos en una altra frase de Sáez, que defineix un aspecte essencial de la metodologia d'aquest treball: ha de ser "un instrument al servei d'una estratègia global". L'estratègia global té per objectiu conèixer com els presidents dels EUA han justificat la necessitat de portar el seu país a la guerra. I per això es recorre a la interpretació dels textos dels discursos on es tracta aquest tema i a l'anàlisi de contingut quantitativa d'algunes variables, les quals es presenten tot seguit.

Aquestes variables són de dos tipus: per un cantó s'ha observat la freqüència d'aparició en tots els discursos d'un mateix conjunt de paraules concretes, totes elles amb una considerable càrrega semàntica, de manera que puguem dir que la seva absència o la seva major o menor presència poden ser significatives de la voluntat de l'orador, com hem vist que assenyalava Lindkvist. I tot seguit, hem observat les idees, conceptes o arguments vinculats a tres ítems i que hem obtingut a partir de la resposta a aquestes interrogants:

- a) ¿Quins són els objectius de la guerra? La resposta a aquesta pregunta ens ha de donar informació sobre què pretén aconseguir el president a l'hora de decidir enviar el país a la guerra.
- b) ¿Com es presenten els dos bàndols enfrontats? Aquí s'ha mirat com cada president defineix els dos contendents: nosaltres i ells; el nostre bàndol i el bàndol contrari; els aliats i l'enemic. Aquí són de gran utilitat els estudis fets per Ivie, David Campbell, Campbell & Jamieson i Van Dijk.

Una de les referències que s'han pres és el treball de Pablo Rey García i Pedro Rivas Nieto, la matèria prima i els objectius del qual són comparables al

nostre. En el seu article *Política y discurso. Un modelo de análisis cualitativo*,¹⁸ proposen un mètode d'anàlisi del discurs dels polítics i agafen com a material d'estudi els dos discursos de la primera investidura com a presidents del govern espanyol de José María Aznar, el 1996, i José Luis Rodríguez Zapatero, el 2004. Estableixen una colla de categories a partir del contingut dels discursos, seguint aquesta divisió: temes dels quals parla cada president i solucions o propostes que presenta. Els temes tractats, que ells en diuen "continguts", els divideixen en les àrees de política nacional i de política exterior, i en cada una d'elles hi ha subcategories. Les de la política nacional van des de política social a l'agricultura o del medi ambient al terrorisme, i en política exterior divideixen les referències en les zones del planeta de les quals parla cada president electe: Europa, Europa de l'Est, Amèrica (dividida en Hispanoamèrica i els Estats Units), la Mediterrània i l'Orient Pròxim, Àsia-Pacífic i Reivindicacions territorials. Després comptabilitzen les vegades que cada un dels dos presidents es refereix a alguna d'aquestes categories i a partir d'aquí analitzen les dades, les creuen i arriben a una colla de conclusions.

Un altre treball pioner que ens serveix de referència és el que va publicar el juliol de 1937 John McDiarmid a *The Public Opinion Quarterly* sobre la simbologia verbal en els discursos inaugurals de tots els presidents. L'autor va comptar la presència d'aquelles paraules i expressions "which have great positive emotional value and relatively high frequency of occurrence".¹⁹ Per tal de sistematitzar la presentació, l'autor va agrupar aquestes paraules o expressions en quatre categories: símbols de la identitat nacional (Amèrica, Estats Units, Unió, el nostre país, la nostra unió, el nostre govern...); símbols històrics de referència (el nostre passat, les nostres tradicions, els fundadors...); símbols de referència a conceptes fonamentals (Déu, Constitució, llibertat, independència...) i símbols de futur i expectació (virtuts dels nord-americans, la prosperitat del moment, la confiança en el futur). Deixant de banda que aquesta sistematització pot semblar una mica arbitrària o que pot donar lloc a trobar-nos en alguns casos davant expressions difícilment classificables o que poden classificar-se en més d'una categoria alhora,

¹⁸ REY, Pablo; RIVAS, Pedro. "Política y discurso. Un modelo de análisis cualitativo". *Palabra Clave*. Vol. 10 (2007). Núm 2. pp. 27-45

¹⁹ McDIARMID, John. "Presidential inaugural addresses. A study in verbal symbols". *The public opinion quarterly* Vol 1. (Juliol 1937). Núm. 3 P. 79.

l'autor ja reconeix que no s'ha de parar atenció al detall de les variacions de xifres poc significatives, sinó fixar-se en el dibuix general ("the total picture", diu ell), que permet arribar a sis conclusions: 1) el to predominant de tots els discursos apel·la a una aproximació positiva al sistema de govern dels EUA, de manera que es presenta no només com un bon sistema sinó com "el millor" mai concebut; 2) és molt freqüent, gairebé constant, la referència als símbols de la identitat nacional (Amèrica, Estats Units, la Unió, "el nostre país"...); 3) s'elogia de manera repetida la història del país, els pares fundadors, el "nostre" passat... 4) també s'enalteixen els principals elements del sistema dels EUA, entre els quals hi ha la Constitució, la llibertat, la independència, l'autogovern o el govern del poble; 5) els ciutadans nord-americans es presenten sovint amb termes com virtuoses, il·luminats, grans... i 6) la situació econòmica del país es presenta en termes molt positius: "happy and prosperous" o "unexampled prosperity", per exemple.

Feta aquesta presentació i exposats aquests referents, concretem el tipus d'anàlisi de contingut quantitativa que ens proposem:

S'ha elaborat una fitxa per a cada discurs amb aquest contingut:

1. Com hem dit, per un cantó hem comptabilitzat les vegades que surten determinades **paraules**. La tria de les paraules a comptar s'ha fet tenint en compte el valor del seu significat en relació amb la guerra, el país, el govern i la política i la història dels Estats Units. La primera dificultat en aquest punt era trobar una sèrie de paraules la presència o l'absència de les quals pogués aportar valor inferencial per al propòsit que ens hem marcat. És a dir, com veurem en l'apartat de presentació de la mostra triada, estudiem discursos que s'han fet en un període de gairebé 50 anys: el primer l'agost de 1964 i l'últim el gener de 2012. Per tant, calia trobar un nombre de paraules reduït però que fos significatiu del contingut d'un discurs tant de Johnson com d'Obama, i que alhora tinguessin relació amb el conflicte concret de cada moment. En alguns casos és evident que alguna paraula no serà present en els discursos estudiats perquè són termes associats només a la guerra de Vietnam o només a la guerra contra el terror. Per exemple, es compten les vegades que surten les paraules *comunisme* o *comunista* i també *islam*, *islamisme* o *musulmà*, cosa que només té sentit en el primer cas en els discursos de la guerra de Vietnam i en el segon en la guerra contra el terror; però són útils per

veure també les diferències entre Johnson i Nixon i entre Bush i Obama. La segona dificultat era trobar les paraules adequades a comptabilitzar. Com que calia que fos en nombre reduït i aplicables a tots els discursos, s'ha recorregut a una colla de paraules amb forta càrrega semàntica l'ús de les quals pugui ser representatiu d'un determinat estil de retòrica (més endavant apareix la llista de paraules a buscar i al final hi ha una reproducció del model de fitxa que s'ha seguit per a l'anàlisi).

2. Per a la segona part de l'anàlisi quantitativa cal dir que no s'han establert les categories *a priori* de manera que es fixés primer una llista tancada d'ítems i després es comptabilitzessin, sinó que només s'han fixat els tres camps o grups d'arguments que ja hem presentat (recordem-los: objectius de la guerra i característiques de cada un dels dos bàndols) i s'ha procedit a un buidat dels discursos omplint cada un dels camps amb la referència exacta del lloc del discurs on apareix l'argument localitzat. Això ho ha permès el fet que s'han numerat les línies de tots els discursos estudiats i això facilita la localització, dins del text, dels arguments que s'han anat recollint a les fitxes d'anàlisi de cada discurs. Tant les fitxes com els discursos apareixen als annexos del present treball.

3. Finalment, en un tercer estadi, s'han recollit els casos en què es recorria a la tècnica del relat o *storytelling* com a mètode retòric per comunicar una idea o per provocar un determinat estat d'ànim en l'audiència.

Pel que fa a l'anàlisi terminològica, hem ampliat l'estudi amb les dades obtingudes amb dos programes de comptabilització: per un cantó hem recorregut a l'eina Wordcounter (www.wordcounter.com), d'accés gratuït a Internet, amb la qual hem observat quines són les 25 paraules més freqüents de cada un dels discursos analitzats, i després, les 25 més freqüents en tots els discursos seleccionats de cada un dels quatre presidents. Aquesta operació és una de les que ofereix gratuïtament el programa i es fa de manera automàtica.

Per altra banda, també hem utilitzat l'última versió, del 2007, del programa LIWC (Linguistic Inquiry and Word Count), d'anàlisi textual, que en una de les seves nombroses prestacions comptabilitza elements emocionals i cognitius presents en els textos a partir de la freqüència d'aparició de determinades paraules. Els seus autors, professors de les universitats de Texas, a Austin, i de la Universitat d'Auckland, a Nova Zelanda, diuen que "the ways that individuals talk

and write provide windows into their emotional and cognitive worlds”, i per això han creat el programa: “in order to provide an efficient and effective method for studying the various emotional, cognitive, and structural components present in individuals’ verbal and written speech samples.”²⁰ El diccionari del programa conté 4.500 paraules i lexemes. Quan processa un text, observa més de 80 variables. Compta el nombre de paraules, la mitjana de paraules per frase, el nombre de paraules de més de sis lletres, aspectes lingüístics com el nombre de categories gramaticals com pronoms, adjectius, verbs, etc. i també –i això és el que interessa per a aquest treball– el nombre de paraules de diversos camps semàntics que denoten els constructes psicològics de l’autor del text; el programa LIWC2007 classifica aquests processos psicològics observats en el llenguatge en tres categories: socials, afectius i cognitius. Els primers s’han dividit alhora en tres subcategories: família, amics i humanitat; els segons en dues, les emocions positives i les negatives, i aquestes últimes en tres subcategories més: ansietat, ira o enuig (*anger*) i tristesa; finalment, els processos cognitius s’han classificat en set subcategories: introspecció, causa, discrepància, tempteig, certesa, inhibició i inclusió. Per exemple, el diccionari del programa classifica les paraules *worried*, *fearful* i *nervous* dintre de la categoria de les que connoten un procés afectiu i dins d’aquesta una emoció negativa, i en concret, l’ansietat. Amb tot això, el programa *quantifica* el grau d’emocionalitat d’un discurs i estableix uns índexs que valoren si el discurs és més positiu o negatiu, si conté més elements vinculats amb la tristesa o la ira, o bé la introspecció o la inhibició, per exemple. Sense basar totalment l’anàlisi en aquestes dades, les valorem com un element més en el treball.

Amb totes aquestes eines, doncs, esperem extreure prou dades dels discursos analitzats per mirar de respondre les següents preguntes:

- Com hi apareixen (si hi apareixen) els següents termes o qüestions? Tenen valor significatiu la presència o l’absència de determinats termes? (són els 20 termes quantificats a la fixa de cada discurs)
 - o Freedom / free etc.

²⁰ PENNEBAKER, James W. *et. al. The development and Psychometric Properties of LIWC2007*. Els fragments citats són extrets del manual d’ús del programa. LIWC.net. Austin, Texas. EUA. 2007

- Liberty / liberate etc.
 - Human rights
 - Democracy
 - Peace / Peaceful/ Peacefully etc.
 - Security
 - War
 - God
 - Faith
 - Justice
 - Enemy
 - Tyrant / Tyranny
 - Terror / Terrorist / Terrorism
 - Dictator / Dictatorship
 - Comunism / Communist
 - Hostile / Hostility
 - Extremist/s / Extremism
 - Muslim
 - Islam / Islamic
 - Evil
-
- Quins són els principals arguments amb què es justifica la guerra?
 - Com presenta cada president els EUA i els seus aliats en els seus discursos?
 - Com presenta cada president l'enemic en els seus discursos?
 - Com evoluciona, si ho fa, aquesta presentació?
 - Quin ús es fa de fets històrics significatius? Què se n'explica i amb quina finalitat?
 - Quin ús fa cada president dels referents culturals i axiològics propis de la societat nord-americana (llibertat, democràcia, etc.)?
 - Quin ús es fa i quina evolució experimenta el recurs a l'explicació d'històries personals de ciutadans (*storytelling*)?

L'estudi de la informació obtinguda amb l'anàlisi dels discursos ens ha de permetre veure si es compleixen les hipòtesis plantejades a l'inici d'aquest treball, que establíem a partir de dos objectius:

Per un cantó, conèixer amb quins arguments es justifica la guerra i com s'estructura tota l'argumentació per persuadir o convèncer l'opinió pública de la necessitat (o inevitabilitat) de patir les penúries pròpies de l'activitat bèl·lica, sobretot observant amb quina finalitat es fa i com es presenten l'enemic i els EUA i els seus aliats, és a dir, el bàndol propi i el contrari. En aquest punt, un objectiu fonamental serà veure també la retòrica fa servir Barack Obama i com ha argumentat ell la necessitat de la guerra. Partim de les hipòtesis que hi ha una continuïtat al llarg de la història en l'argumentació amb la qual els presidents han justificat la guerra (hipòtesi 1) i que Obama pot haver trencat aquesta continuïtat i es distancia dels seus predecessors (hipòtesi 2).

El segon objectiu era saber quin tipus de retòrica han fet els presidents nord-americans en els últims 50 anys quan han parlat de la guerra, segons aquesta divisió: si una retòrica més tendent a la persuasió amb el recurs a proves emocionals i per tant propera a la manipulació de l'auditori, o bé una retòrica més convincent i més acostada a l'intel·lecte de l'auditori i que recorre a proves racionals. Partim de la hipòtesi (número 3) que ha proliferat la primera en detriment de la segona, potser a causa d'una major presència de la televisió en la comunicació política.

4.2. Model de fitxa del buidat dels discursos

Nom del president. Número de discurs. Títol del discurs. Data.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules:	
Freedom / free etc.		Enemy	
Liberty / liberate etc.		Tyrant / Tyranny	
Human rights		Terror / Terrorist / Terrorism	
Democracy		Dictator / Dictatorship	
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.		Comunism / Communist	
Security		Hostile / Hostility	
War		Extremist/s / Extremism	
God		Muslim	
Faith		Islam / Islamic	
Justice		Evil	

Objectius de la guerra

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)

Recurs a la tècnica del storytelling

4.3. Mostra triada

A l'hora de triar la mostra de discursos a analitzar s'han adoptat criteris qualitius. És immensament gran el nombre de vegades que cada un dels presidents analitzats ha parlat de la guerra al llarg de la seva presidència. Tenir en compte totes les intervencions públiques de cada president en les quals feia alguna referència a la guerra i agafar-ne una mostra aleatòria intentant que fos representativa no ens hauria semblat encertat. La selecció, per tant, s'ha fet seguint criteris qualitius i s'han estudiat aquells discursos que han sigut significatius per algun d'aquests motius:

- perquè és un discurs explícit sobre la guerra i en el qual el president exposa explícitament la seva estratègia, explica les seves resolucions i *comparteix* amb l'opinió pública els motius que el duen a prendre les seves decisions;
- perquè s'hi anuncia una decisió concreta que comporta un gir en el curs de la guerra (per exemple, quan Nixon anuncia que es procedirà a dur a terme incursions a Cambodja o que es minaran els ports de Vietnam del Nord) que després s'ha vist que ha tingut conseqüències en el decurs del conflicte;
- perquè han tingut transcendència en l'opinió pública i han quedat *fixats* en l'imaginari col·lectiu nord-americà com una peça retòrica significativa d'un president (per exemple, quan Johnson va dir el 7 d'abril de 1965 que el que buscava a Vietnam era pau sense conquesta –*peace without conquest*–, quan Nixon va anunciar la *vietnamització* de la guerra de Vietnam en el seu discurs del 3 de novembre de 1969, o quan Bush crea l'expressió *Axis of Evil* al discurs de l'Estat de la Unió del 29 de gener de 2002);
- perquè es donen amb motiu d'algun esdeveniment concret històric i per això són significatius (per exemple, quan el 19 de març de 2003 George Bush anuncia l'inici de la guerra d'Iraq o quan Barack Obama anuncia la intervenció a Líbia el 28 de març de 2011 o la mort de Bin Laden el 2 de maig del mateix any);
- perquè pel seu contingut es consideren especialment significatius en l'estudi de la retòrica presidencial de guerra (per exemple, el discurs

d'acceptació d'Obama del premi Nobel de la Pau, on va argumentar els motius pels quals els EUA feien la guerra a l'Afganistan);

- perquè es pronuncien davant d'estaments militars o vinculats amb els militars (acadèmia de *marines*, veterans de guerra) i tot el seu contingut gira al voltant de la guerra i els seus actors.

A partir d'aquests criteris, doncs, s'ha fet una selecció dels discursos presidencials i s'ha elaborat la mostra a estudiar. Per a la recerca s'han utilitzat dues pàgines web que han estat utilíssimes i del gran servei de les quals volem deixar constància. Són The American Presidency Project²¹ i Presidential Rhetoric.²² La primera és una pàgina web fundada el 1999 pel professor de la Universitat de Califòrnia a Santa Bàrbara (UCSB) John Woolley²³ i el graduat Gerhard Peters, que, a part de dedicar-se a múltiples estudis de la presidència dels Estats Units, recull prop de 100.000 documents relacionats amb la presidència, entre ells els discursos públics dels presidents. La segona és una pàgina web creada pel professor de la Universitat de Baylor a Waco, Texas, Martin J. Medhurst, molts treballs del qual ja han estat citats en aquesta tesi, dedicada, com diu la mateixa pàgina, a “proporcionar informació actualitzada i recursos sobre l'estudi de la retòrica presidencial”.

Tenint en compte aquests aspectes, doncs, s'ha fet una selecció de discursos a estudiar, la llista dels quals s'ofereix a continuació. A la mostra hi ha 31 discursos, dels quals 13 són de l'època de la guerra de Vietnam i 18 de la guerra contra el terror del segle XXI. Dels primers, sis són de Johnson i set són de Nixon. De la segona època, vuit són de George W. Bush i els altres deu són de Barack Obama. N'hi ha menys de la guerra del Vietnam perquè la retòrica al voltant d'aquella guerra ja ha estat molt estudiada, com hem referenciat anteriorment; aquestes aportacions sobre la retòrica de guerra del Vietnam es tindran en compte a l'hora de valorar els resultats i de veure les conclusions a les quals arribem. El mateix passa amb la retòrica de Bush sobre la guerra contra el terror. No tan sols es tindran en compte alguns dels estudis que se n'han fet i dels quals ja hem parlat al

²¹ [En línia]: < <http://www.presidency.ucsb.edu/>>

²² [En línia]: < <http://www.presidentialrhetoric.com/>>

²³ El perfil de John Woolley es pot consultar al web de la UCSB. [En línia]: <<http://www.polsci.ucsb.edu/people/academic/john-t-woolley>>

capítol 2, sinó que també s'utilitzaran en aquesta tesi elements obtinguts en el treball de recerca fet per l'autor per a l'obtenció del DEA.²⁴ La retòrica de guerra de Barack Obama, en canvi, no ha estat encara tan estudiada, motiu pel qual a la mostra hi apareix un nombre superior de discursos.

La llista de discursos estudiats apareix a continuació, amb el nom sota el qual estan recollits al web The American Presidency Project:

Lyndon B. Johnson

Discurs 1. Radio and Television Report to the American People Following Renewed Aggression in the Gulf of Tonkin. August 4, 1964.

És la intervenció radiofònica que Johnson fa després que dues patrulleres nord-americanes patissin un atac al golf de Tonkin i que va ser el pretext (l'atac va existir, però després s'ha sabut que les patrulleres feien tasques d'intel·ligència al servei de Vietnam del Sud) per justificar l'entrada de ple dels EUA en la guerra, ja que a partir de llavors va començar l'enviament massiu de tropes de combat.

Discurs 2. Special Message to the Congress on U.S. Policy in Southeast Asia. August 5, 1964.

És el discurs en el qual Johnson demana i aconsegueix del Congrés que li atorgui els poders especials per poder dedicar "tots els esforços que calgui" a la guerra del Vietnam. Comporta l'entrada total dels EUA a la guerra.

Discurs 3. Address at Johns Hopkins University: "Peace Without Conquest". April 7, 1965.

Johnson va fer aquest discurs poc després d'iniciar el seu segon mandat, ja *legitimat* per les urnes, i pocs mesos després que hagués ordenat el primer desplegament de tropes de combat al Vietnam. A finals d'aquell any 1965 ja hi havia al Vietnam 180.000 soldats.

²⁴ FRANCH, Pere. *La Guerra contra el terror en la retòrica de George Walker Bush*. Treball d'investigació per a l'obtenció del DEA. Barcelona: FC Blanquerna, 2009.

Discurs 4. Address on Vietnam Before the National Legislative Conference, San Antonio, Texas. September 29, 1967.

Quan es va fer aquest discurs ja hi havia un encès debat a la societat nord-americana sobre la conveniència d'aquella guerra. Johnson hi presenta el que després es va conèixer com el "principi de San Antonio", segons el qual els EUA estaven disposats a aturar els bombardejos massius si Vietnam del Nord es mostrava disposat a entrar en converses.

Discurs 5. Anouncing Steps To Limit the War in Vietnam and Reporting His Decision Not To Seek Reelection. March 31, 1968.

Johnson anuncia en aquest discurs que ha ordenat aturar els bombardejos a una part de Vietnam del Nord i també anuncia, davant la impopularitat de la guerra, que no es presentarà a la reelecció el novembre d'aquell any.

Discurs 6. Address to the Nation Upon Announcing His Decision To Halt the Bombing of North Vietnam. October 31, 1968.

És l'últim discurs rellevant de Johnson com a president, sis dies abans de l'elecció de Richard Nixon. Anuncia una primera aturada dels bombardejos perquè les converses de París (iniciades el maig anterior) comencen a donar resultats.

Richard Nixon

Discurs 1. Address to the Nation on Vietnam. May 14, 1969.

És el primer discurs de Nixon sobre Vietnam. Hi exposa la idea bàsica de la seva política sobre el conflicte: una sortida "honorable", aplicant la seva proposta d'assolir una "peace with honor".

Discurs 2. Address Before the 24th Session of the General Assembly of the United Nations. September 18, 1969.

És el primer discurs de Nixon davant l'Assemblea General de l'ONU. Hi exposa la seva visió de com sortir del Vietnam i parla també de les relacions dels EUA amb el bloc comunista.

Richard Nixon. Discurs 3. Address to the Nation on the War in Vietnam. November 3, 1969.

En aquest discurs Nixon anuncia el que després serà conegut com la *vietnamització* de la guerra, que consistia a retirar progressivament les tropes nord-americanes però mantenir l'assistència logística i econòmica a Vietnam del Sud amb la finalitat que aquest país es fes càrrec ell mateix de la seva defensa.

Discurs 4. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. April 30, 1970.

Anuncia la decisió de dur a terme operacions militars a l'interior de Cambodja, on, segons Nixon, s'havien infiltrat tropes nord-vietnamites i guerrillers del Vietcon que amenaçaven les tropes nord-americanes a Vietnam del Sud.

Discurs 5. Address to the Nation Making Public a Plan for Peace in Vietnam. January 25, 1972.

En aquest discurs Nixon revela que el secretari d'Estat Henry Kissinger està duent converses secretes amb Vietnam del Nord des de dos anys i mig abans, i fa pública la seva proposta de pau a les converses de París.

Discurs 6. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. May 8, 1972.

Aquest discurs és destacable perquè Nixon anuncia la instal·lació de mines als ports de Vietnam del Nord, per imposar un embargament total d'armes. Defensa el pla de pau que havia avançat el 25 de gener. Aquest discurs i l'anterior són importants perquè el mateix Henry Kissinger diu que Nixon hi havia presentat les condicions nord-americanes per a un acord.

Discurs 7. Address to the Nation Announcing Conclusion of an Agreement on Ending the War and Restoring Peace in Vietnam. January 23, 1973.

És el discurs on anuncia que s'ha arribat a un acord de pau al Vietnam. El pronuncia tres dies després de prendre possessió del seu segon mandat.

George W. Bush

Discurs 1. Address to the Nation Announcing Strikes Against Al Qaida Training Camps and Taliban Military Installations in Afghanistan. October 7, 2001.

Aquest discurs marca l'inici de la guerra d'Afganistan. Vint-i-sis dies després dels atemptats de l'11-S, Bush anuncia l'inici d'una acció militar que a 2013 encara no ha acabat.

Discurs 2. Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union. January 29, 2002.

Bush fa aquest discurs ja en plena guerra contra el terror; és el primer discurs de l'Estat de la Unió després de l'11 de setembre, i hi presenta l'expressió retòrica "Axis of Evil" per referir-se a Corea del Nord, l'Iran i l'Iraq, un recurs retòric que va ser referenciat en moltes ocasions.

Discurs 3. Address to the Nation on Iraq. March 17, 2003.

En aquest discurs Bush llança un ultimàtum a Saddam Hussein perquè abandoni l'Iraq en 48 hores si vol evitar la guerra.

Discurs 4. Address to the Nation on Iraq. March 19, 2003.

Bush anuncia que han començat els bombardejos sobre Iraq. És el dia 19 a Washington, la matinada del dia 20 a Bagdad.

Discurs 5. Address to the Nation on Iraq From the U.S.S. Abraham Lincoln. May 1, 2003

Quaranta dies després d'haver començat la guerra, Bush ja proclama la victòria des de la coberta del portaavions Abraham Lincoln al port de Sant Diego, de tornada del Golf Pèrsic. És un discurs davant la tropa que després s'ha recordat molt perquè darrere el president una pancarta deia "mission accomplished" però els militars nord-americans es van quedar a l'Iraq fins al desembre de 2011.

Discurs 6. Remarks at the American Legion National Convention in Salt Lake City. August 31, 2006.²⁵

La Legió Americana és l'associació de veterans de guerra més nombrosa dels EUA. Aquest discurs i els dos següents els va pronunciar Bush en el pitjor moment de la guerra d'Iraq i a pocs mesos de les eleccions al Congrés on els republicans van perdre la majoria. Tots ells són un bon exemple de retòrica justificatòria de la guerra contra el terror.

Discurs 7. Remarks on the War on Terror. September 6, 2006.

Bush va fer aquest discurs davant una representació de les víctimes de l'11-S, molt pocs dies abans del cinquè aniversari dels atemptats. Va ser un discurs transcendent i que va tenir àmplia repercussió mediàtica perquè Bush va admetre per primera vegada que existissin presons secretes de la CIA, i també va justificar la tortura com a mètode per interrogar els detinguts.

Discurs 8. Address to the Nation on the War on Terror. September 11, 2006.

Es fa amb motiu del cinquè aniversari de l'11-S. És significatiu pel que ja s'ha dit: menys de dos mesos després hi va haver eleccions en què els republicans van perdre la majoria a les cambres de què gaudien des de 1994. En menys d'un mes, Bush va fer sis discursos sobre la guerra contra el terror en el que es pot interpretar com una ofensiva retòrica per fer front al pèssim balanç que en aquell moment hi havia de la guerra contra el terror.

Barack Obama

Discurs 1. Remarks on Military Operations in Iraq at Camp Lejeune, North Carolina. February 27, 2009.

Barack Obama anuncia en aquest discurs el canvi d'estratègia respecte a la guerra d'Iraq i exposa el calendari de la retirada: una primera etapa en acabar les operacions de combat, el 31 d'agost de 2010, i la segona, a finals de 2011.

²⁵ Aquest discurs i els dos següents formen part dels textos analitzats a FRANCH, Pere. *La Guerra contra el terror en la retòrica de George Walker Bush*. Treball d'investigació per a l'obtenció del DEA. Barcelona: FC Blanquerna, 2009.

Discurs 2. Remarks on United States Military and Diplomatic Strategies for Afghanistan and Pakistan. March 27, 2009.

Obama presenta en aquest discurs la seva nova estratègia contra el terror (encara que no fa servir mai aquesta expressió) que consisteix en essència a augmentar els esforços militars per derrotar els talibans i Al-Qaida a l'Afganistan i al Pakistan i paral·lelament preparar les forces afganeses perquè es puguin fer càrrec de la seguretat del país.

Discurs 3. Address on the War in Afghanistan. West Point. December 1, 2009.

Obama anuncia que enviarà a l'Afganistan 30.000 soldats més i que al cap de 18 mesos començarà la retirada. Amb aquest discurs, que pronuncia dies abans de recollir el premi Nobel de la Pau, justifica l'augment de tropes, que es fa, diu, per reforçar la seguretat de l'Afganistan i preparar la transició del poder als afganesos.

Discurs 4. Address Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway. December 10, 2009.

Només una setmana després d'anunciar l'augment de tropes i d'esforços bèl·lics a l'Afganistan, Obama rebia el Nobel de la Pau i en el seu discurs d'acceptació justificava aquella guerra dient que era una "guerra justa", perquè tenia per objectiu lluitar per la llibertat i la prosperitat de les generacions futures.

Discurs 5. Commencement Address at the United States Military Academy in West Point, New York. May 22, 2010.

Obama exalta els valors propis de les forces armades i justifica les guerres en què estan immersos els EUA en aquell moment, la de l'Iraq, en la fase final, i la de l'Afganistan, dient que es fan per a un món més segur, més lliure i més pròsper.

Discurs 6. Address to the Nation on the End of Combat Operations in Iraq. August, 31st. 2010.

El president anuncia el final de les operacions de combat a l'Iraq i ret homenatge als caiguts en aquella guerra.

Discurs 7. Address to the Nation on the Situation in Libya. March 28, 2011.

Anuncia l'operació militar per, en compliment de la petició de l'ONU, crear un escut aeri per protegir la població civil de Líbia dels atacs del seu dirigent, Muammar Gaddafi.

Discurs 8. Remarks on the Death of Al Qaida Terrorist Organization Leader Usama bin Laden. May, 2nd. 2011.

Anuncia a la nació i al món la mort del dirigent d'Al-Qaida, Ossama Bin Laden, al Pakistan, a mans d'un commando militar nord-americà.

Discurs 9. Address to the Nation on the Drawdown of United States Military Personnel in Afghanistan. June 22, 2011.

Anuncia el calendari de la retirada dels militars nord-americans de l'Afganistan, un cop haurà acabat el progressiu trasllat de les tasques de defensa i seguretat a les forces afganeses.

Discurs 10. Remarks on the Defense Strategic Review. At the Pentagon. Arlington, Virginia. January 5, 2012.

Obama anuncia una nova estratègia de defensa, basada en unes forces armades menys voluminoses però més ben equipades i preparades, dotades de tecnologia molt més sofisticada, tot plegat fruit en part de la necessitat de retallar despeses en el context de la crisi iniciada el 2008.

5. Anàlisi de la mostra

5.1. Lyndon B. Johnson

Lyndon B. Johnson. Discurs 1. Radio and Television Report to the American People Following Renewed Aggression in the Gulf of Tonkin. August, 4, 1964.

Ja en el primer paràgraf, fins i tot en la primera frase, les primeres paraules que adreça als nord-americans són per dir-los que s'hi dirigeix com a “comandant en cap de les Forces Armades”, amb la qual cosa voldria legitimar, en la línia del que diuen Campbell & Jamieson, els poders especials que li confereix la situació d'emergència provocada per l'atac unilateral de Vietnam del Nord. Johnson deixa clar que actua compel·lit pels esdeveniments i per l'actuació de l'enemic: diu que és el seu deure “amb el poble americà” informar que han estat les “accions hostils” renovades contra els Estats Units el que l'ha obligat (“required me”) ordenar un contraatac, una acció de resposta.

Fixem-nos que l'actuació de l'enemic és qualificada amb aquests termes: “*hostile actions*”, “*initial attack (...) repeated today by hostile vessels attacking*”, “*act of aggression (...) by attacking boats*”. (9-13)¹ En contrast amb aquesta descripció de la conducta de l'enemic hi ha la descripció del propi bàndol: d'entrada, deixa clar que quan els vaixells han actuat, ho han fet complint les seves ordres, donades després de “l'atac d'agressió inicial”. Diu que aquest “*new act of aggression, aimed directly at our own forces*”, (20) demostra la importància de la lluita per la pau i la seguretat al sud-est asiàtic. Per tant, emmarca l'acció nord-americana en el context d'aquesta lluita per la pau i la seguretat a tot el sud-est asiàtic. Tot seguit afegeix un argument destacable: si fins ara els enemics agredien per mitjà del terror els “*peaceful villagers of South Vietnam*”, (22-23) ara a això s'hi afegeix l'agressió oberta a alta mar contra els vaixells dels Estats Units. Per tant, és l'enemic qui ha alterat la pau i els EUA no han tingut altre remei que actuar per mirar de preservar-la. Tot i això, l'atac és limitat, i es duu a terme en compliment del compromís dels EUA “amb el poble i el govern del Vietnam del Sud”.

¹ Els números entre parèntesis després de les citacions corresponen a les línies de la numeració amb què apareixen en els discursos als annexos de la part final d'aquest treball.

S'hi dóna també la característica que destaquen diversos dels autors estudiats quan diuen que l'acció bèl·lica dels EUA és l'últim recurs després que l'enemic hagi persistit de manera reiterada en la seva actitud hostil (“...attack (...) repeated today”). Johnson s’atribueix l’autoria moral de vetllar per evitar el risc que s’estengui el conflicte, cosa que “els americans” fan mentre “altres sembla que obliden”, en clara referència a Vietnam del Nord.

Després de dir que ha informat a diversos membres del Govern i també al Consell de Seguretat de l’ONU, anuncia que demanarà al Congrés que aprovi una resolució per “take all necessary measures in support of freedom and in defense of peace in southeast Asia”. (35-36) Novament apareix el suport a la llibertat i la defensa de la pau; i encara una vegada més al final, quan diu que la fermesa és indispensable per a la pau, que aquesta fermesa serà mesurada i que la missió és la pau. No diu *l’objectiu*, sinó *la missió*, una paraula amb clares referències al mite fonamental de la missió d’estendre la llibertat i la democràcia, el *manifest destiny*).

El discurs de Johnson conté diverses falsedats, ja que allò que ell en aquell moment dóna com a cert i que ni l’opinió pública ni els mitjans podien contrastar, s’ha demostrat anys després que era fals. En primer lloc, l’atac al destructor *Maddox* del dia 2 d’agost no va ser injustificat, sinó que després s’ha sabut que participava en una operació (OPLAN 34-A) per interceptar les transmissions de Vietnam del Nord i facilitar informació per als atacs de l’aviació del Vietnam del Sud. Pocs dies abans hi va haver un atac aeri sud-vietnamita contra dues illes nord-vietnamites que es va fer gràcies a la informació facilitada pel *Maddox*. Pel que fa al segon atac, el del dia 4 d’agost, va estar envoltat de molta confusió, mai no es va confirmar del tot, i el mateix secretari de Defensa del moment, Robert McNamara, va reconèixer anys després que no va existir.² Fins i tot Henry Kissinger ha

² Sobre les activitats d’intel·ligència militar del destructor *Maddox*, es pot consultar PRADOS, John: “Essay: 40th anniversary of the Gulf of Tonkin incident”, pujat al 4 d’agost de 2004 al web “The National Security Archive” de la George Washington University.

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB132/essay.htm>. [Data de consulta: 5 de desembre de 2011]. Per més informació, consulteu la pàgina dedicada als fets del golf de Tonkin de la web del “The National Security Archive” de la George Washington University:

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB132/>.

Consulteu també MAROLDA, Edward J: “Summary of the Tonkin Gulf Crisis of August 1964”, a la web del Naval History and Heritage Command, que pertany a l’arxiu nacional del departament de la Marina dels EUA <http://www.history.navy.mil/faqs/faq120-1.htm>. [Data de consulta: 5 de desembre de 2011].

Robert McNamara fa el seu reconeixement al documental: MORRIS, Errol. *The Fog of War. Eleven lessons from the life of Robert S. McNamara* (DVD) Estats Units: Sony Classics, 2003.

reconegut que Johnson va manipular el Congrés: “Desde luego, la resolución de Tonkín no se basaba en una presentación completa de los hechos [...]. Los métodos que se emplearon para llegar a la Resolución de Tonkín no serían aplicables hoy, y más vale así para la democracia norteamericana”,³ va escriure Kissinger el 1994. Deu anys després, amb la guerra d'Iraq, tindria un altre exemple de pràctica presidencial *nociva* per a la democràcia nord-americana.

Fontana suggereix que en la decisió de Johnson d'implicar-se a fons en el Vietnam hi havia la voluntat de no aparèixer davant l'opinió pública més tou o feble que el que seria el seu contrincant republicà a les presidencials tres mesos després, Barry Goldwater, tal com es desprèn d'una conversa que Johnson va tenir amb el financer texà Robert Anderson.⁴

³ KISSINGER, Henry. Diplomacia... p. 706.

⁴ FONTANA, Josep. *Por el bien del imperio*. Barcelona: Pasado y presente, 2011. P. 295.

Lyndon B. Johnson. Discurs 2. Special Message to the Congress on U.S. Policy in Southeast Asia. August, 5, 1964.

Johnson va fer aquest discurs l'endemà de la declaració radiofònica analitzada a les pàgines precedents. Demanava al Congrés que aprovés una resolució conjunta que li permetés adoptar “all necessary action to protect our armed forces and to assist nations covered by the SEATO Treaty”. (64) Volia legitimar la seva petició dient que l'avalaven anteriors presidents i compromisos i resolucions ja aprovats pel Senat. Així, al tercer paràgraf, diu que els compromisos dels EUA a la zona tenen el suport que hi va donar Eisenhower el 1954 i emanen del tractat de la SEATO que va aprovar el Senat el febrer de 1955.⁵ Més endavant torna a apel·lar a les institucions i a les resolucions i tractats internacionals per justificar la petició al Congrés. Ara bé, després de demanar poders especials, Johnson diu que continuarà buscant una sortida política amb l'objectiu de “effectively guarantee the removal of Communist subversion and the preservation of the independence of the nations of the area”. (66-68) És a dir, deixa clar que l'objectiu últim és acabar amb el comunisme a la zona, ja que si bé repeteix que pretén preservar la pau i la llibertat dels països amics, sí que diu que, en compliment dels compromisos adquirits pels EUA, vol posar fi “a l'agressió i a la subversió comunista”. Efectivament, no és casualitat que de les paraules comptabilitzades, la que apareix amb més freqüència en un discurs tan curt sigui “comunista” o “comunisme”, perquè a l'enemic s'hi refereix amb aquesta paraula,

⁵ El 8 de setembre de 1954 es va crear a Manila l'Organització del Tractat del Sud-est Asiàtic (SEATO), integrada pels Estats Units, Gran Bretanya, França, Austràlia, Nova Zelanda, Pakistan, Tailàndia i Filipines, que pretenia fer front a l'avenç del comunisme. Que aquest era l'objectiu ho deia explícitament Dwight Eisenhower en el document adreçat al Senat el 10 de novembre, on exposava que el tractat recollia que els EUA només entendrien com a perillós per a la seguretat dels membres de la SEATO un atac comunista: “The Treaty is designed to promote security and peace in Southeast Asia and the Southwestern Pacific by deterring communist and other aggression in that area. It is a treaty for defense against both open armed attack and internal subversion. Included in the Treaty is an Understanding on behalf of the United States that the only armed attack in the Treaty area which the United States would regard as necessarily dangerous to our peace and security would be a communist armed attack.” EISENHOWER, Dwight. “Special Message to the Senate Transmitting the Southeast Asia Collective Defense Treaty and Protocol Thereto.” American Presidency Project:

<www.presidency.ucsb.edu>10 de novembre de 1954. En línia.

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=10129&st=Asia&st1=#ixzz1g3izQMw6>> [Data de consulta: 9 de desembre de 2011].

que sempre està acompanyada de termes que expressen agressivitat, atacs o accions malintencionades: “agressió i/o subversió comunista” (22, 45, 59, 67, 77) “règim comunista que ha violat els acords de Ginebra, ha atacat o ha impedit les inspeccions” (37, 48, 50). En altres casos s’hi refereix com a “Vietnam del Nord”, però és curiós constatar que mai no apareix la paraula comunista sense anar associada a una activitat agressiva, subversiva o bèl·lica. També diu que tenen ambicions territorials –cosa que en canvi no atribueix als EUA– i que impedeixen l’activitat dels inspectors internacionals. Per tant, es compleixen les característiques bàsiques de la dicotomia del salvatge d’Ivie: nosaltres respectem els acords multilaterals, no tenim ambicions territorials i actuem militarment només com a últim recurs, només quan l’enemic, “subversiu”, “agressiu” i “ambiciós”, altera la pau, l’estabilitat i la independència dels nostres aliats.

Els historiadors han deixat constància també de com valoren la retòrica que va fer servir Johnson per aprovar la resolució del golf de Tonkín i aconseguir un poder il·limitat per fer la guerra: “Engañado por el relato deliberadamente falaz del incidente que efectuó Johnson, el Congreso otorgó un apoyo casi unánime a una resolución que daba poder al presidente para “tomar todas las medidas necesarias para rechazar cualquier ataque armado contra las fuerzas de los Estados Unidos y para evitar más agresiones en el sureste asiático”. La Resolución del Golfo de Tonkín no era una declaración de guerra, pero dio a Johnson una autoridad casi ilimitada para librarla”.⁶

⁶ JONES, Maldwyn A. *Historia de Estados Unidos. 1607-1992*. Madrid: Cátedra, 2001. P. 510.

Lyndon B. Johnson. Discurs 3. Address at Johns Hopkins University: "Peace Without Conquest". April 7, 1965

Johnson va fer aquest discurs només un mes després de començar la campanya de bombardejos massius sobre Vietnam del Nord, que va durar més de tres anys, fins el dia 1 de novembre de 1968. Feia relativament poc que havia iniciat el seu segon mandat, ara ja plenament legitimat per les urnes, després de la seva clara victòria damunt el republicà ultraconservador Barry Goldwater.⁷ A part els bombardejos, l'enviament de tropes de terra també va començar les setmanes prèvies a aquell discurs de Johnson. El nombre de militars desplegats fins llavors pels anteriors presidents (Eisenhower i Kennedy), sota la consideració d'assessors, rondava els 16.000, dels quals el 1964 n'havien mort 200.⁸ El març Johnson va ordenar el primer desplegament de tropes de combat, amb 3.500 marines. A finals de l'any 1965 el nombre de soldats ja arribava a 180.000 i el de morts a 1863.⁹ Per això Johnson necessitava justificar aquelles decisions. (88-90 i 99-101)

Molt a l'inici del discurs exposa l'objectiu de la guerra al Sud-asiàtic, que torna a ser defensar la capacitat dels pobles de decidir sobre el seu destí: "Americans and Asians are dying for a world where each people may choose its own path to change", (13-14) i tot seguit, amb una figura retòrica de repetició, fa una referència a la Història, quan diu que "this is the principle for which our ancestors fought in the valleys of Pennsylvania. It is the principle for which our sons fight tonight in the jungles of Vietnam". (15-16) Ho reitera poques línies més avall, quan diu que aconseguir que els pobles puguin crear el seu destí és la millor manera de garantir la llibertat dels nord-americans. Queda clar que per preservar aquesta llibertat cal evitar l'expansió del comunisme: una cosa depèn de l'altra, segons Johnson. Aquest és l'argument principal de la seva retòrica de guerra i, de

⁷ Goldwater, que era contrari als programes socials que impulsava Johnson i partidari de llançar la bomba atòmica sobre Vietnam del Nord, només va guanyar al seu Estat, Arizona, i a cinc estats més del Sud. Johnson va ser el president amb més diferència de vots respecte al seu rival de la història.

⁸ Quan Kennedy va ser assassinat, la xifra d'assessors era de 16.263. El 1964, l'últim any abans del desplegament de tropes de combat nord-americanes, els morts eren més de 200. Ho diu Henry Kissinger a *Diplomacia* (p. 699-700).

⁹ JONES, Maldwyn A. *Historia...* p. 510 i THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION. *Statistical information about casualties of the Vietnam War* [En línia]. Estats Units: National archives, 2007 <http://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics.html> [Data de consulta: 16 de desembre de 2011].

fet, de la retòrica que va envoltar la guerra del Vietnam: que els sud-vietnamites tinguessin dret a escollir els seus dirigents; amb aquest argument es justificava l'objectiu real de la guerra, que no era altre, com diu Johnson, que aturar l'avenç del comunisme a l'àrea, tot revestit amb la retòrica del compromís dels EUA en la "continued responsibility for the defense of freedom", (81) com ja destaca Ivie en els seus treballs.

Ja ho van fer a Europa, després de la Segona Guerra Mundial, i Johnson s'hi refereix de manera molt subtil per mostrar així que el seu compromís amb la llibertat és inherent a l'essència dels Estats Units; en una màxima que sintetitza la política de contenció, Johnson cita la Bíblia i diu: "We must say in southeast Asia--as we did in Europe--in the words of the Bible: "Hitherto shalt thou come, but no further.""¹⁰ (72-74) Però és destacable que en aquest discurs, Johnson atribueix l'expansionisme comunista només a la Xina; no cita l'URSS.

Fixem-nos com Johnson presenta aquest enemic comunista: ha atacat la nació independent del Vietnam del Sud; (35) actua amb brutalitat: assassina i segresta senzills camperols; estrangula dones i nens de nit perquè els seus marits i pares són fidels al govern; arrasa poblats indefensos, assalta poblacions i terroritza els cors de les ciutats. (40-44) I al darrere hi ha "la Xina comunista", un règim que ha destruït la llibertat del Tibet, ha atacat l'Índia, ha agredit Corea i ajuda les forces violentes de tots els continents; el que fa a Vietnam és una part d'un objectiu agressiu molt més ampli. (47-52) Per fer front a tot això és pel que els EUA són a Vietnam, però en compliment dels compromisos adquirits. Johnson, doncs, busca la legitimitat de la seva actuació en les decisions dels anteriors presidents i en el compromís amb els tractats internacionals. L'ONU només hi apareix per dir que li ha proposat que endegui un programa de desenvolupament amb les nacions del sud-est asiàtic al qual els EUA aportaran mil milions de dòlars. (149-154)

Apareix també en aquest discurs el tòpic de la guerra com a últim recurs. El nostre bàndol voldria negociar, som raonables, però l'altre (irracional, ambiciós) no ens deixa altra opció que la guerra: diu Johnson que el món on tothom decideixi sobre el seu futur no es construirà amb bombes i bales, però "the infirmities of man are such that force must often precede reason, and the waste of war, the works of

¹⁰ Job: 38:11. "Fins aquí, ni un pas més". Fragment del diàleg que té Déu amb Job quan, davant les seves queixes, li demana on era quan Ell va crear al món i al mar li va dir: "Fins aquí, ni un pas més".

peace". (27-29) Per tant, Johnson presenta la guerra com a inevitable (cosa que veurem que també farà fins i tot Obama per justificar la guerra d'Afganistan), com a mal indefugible consagrat a un bé superior: la llibertat dels pobles per decidir sobre el seu futur. És curiós com sent aquest l'objectiu de la guerra, la paraula "democràcia" no surti ni un cop entre les prop de 3.000 paraules del discurs.

La necessitat de la guerra es justifica també per mantenir l'ordre mundial: "we are also there to strengthen world order", (62) i per no decebre les esperances que moltes persones han posat en els EUA, ja que "des de Berlín fins a Tailàndia", el benestar de la gent depèn de la confiança posada en la protecció dels Estats Units, i no poden frustrar aquestes esperances. Aquest és un altre dels principals arguments de Johnson (i ho serà de Nixon): no podem decebre els nostres aliats, aquells que han confiat en nosaltres (Nixon dirà que és una qüestió d'"honor").

Un argument molt present en el discurs és que els EUA no tenen ambicions territorials mentre que l'enemic sí que vol ocupar el terreny de Vietnam del sud: "Its object is total conquest". (35) A part de dir en diverses ocasions que és partidari de les negociacions, també diu que és partidari d'ajudar els països de la zona a créixer, ja que el que vol la gent de Vietnam del Nord és "food for their hunger; health for their bodies; a chance to learn; progress for their country; and an end to the bondage of material misery." (130-132) Un país ric com els EUA els pot ajudar a aconseguir aquest benestar, per això Johnson anuncia un programa d'ajuda, però alhora fa servir aquest argument per vincular l'esforç de guerra al Vietnam amb els esforços del seu govern als EUA per tirar endavant programes socials de millora del benestar dels nord-americans: "Great social change--as we see in our own country now--does not always come without conflict". (183-184) Fixem-nos que l'ús dels termes no és indiferent: Johnson es refereix al "great social change", una referència a la seva expressió "Great society" que resumeix de manera simbòlica l'objectiu de la seva presidència.¹¹

Johnson evoca la famosa frase de Martin Luther King (del discurs de l'agost del 1963) i diu que "our generation has a dream. It is a very old dream. But we have the power and now we have the opportunity to make that dream come true".

¹¹ Johnson va fer, el 22 de maig de 1964 a la cerimònia de graduació de la Universitat de Michigan, el famós discurs en què exposava que volia per als EUA una societat no només més rica sinó més justa i igualitària, desig que va encarnar amb l'expressió "The great society". Es pot consultar a la pàgina web de Presidential rhetoric: <http://www.presidentialrhetoric.com/index.html>.

(191-193) Aquest somni és “a world where disputes are settled by law and reason”, (195) “an end to war”(197) i “a world where all are fed and charged with hope” (199). En una nova mostra de l'autorepresentació positiva, com diu Van Dijk, Johnson presenta el bàndol propi com el partidari del bé i del benestar de tot el món, i al capdavant això és el que els porta a la guerra. Pretén compensar el mal que fan els bombardejos nord-americans amb l'esperança que desperta la bondat dels objectius últims de la seva acció. Quan diu això, recorre a un llenguatge emotiu, a estones poètic, i en una velada aproximació a la tècnica del *storytelling*, diu: “The ordinary men and women of North Viet-Nam and South Viet-Nam--of China and India--of Russia and America--are brave people. They are filled with the same proportions of hate and fear, of love and hope. Most of them want the same things for themselves and their families. Most of them do not want their sons to ever die in battle, or to see their homes, or the homes of others, destroyed.” (201-205)

Johnson acaba aquest discurs amb una altra cita bíblica: “I call heaven and earth to record this day against you, that I have set before you life and death, blessing and cursing: therefore choose life, that both thou and thy seed may live.”¹²

¹² Deuteronomi, 30:19. “Avui prenc el cel i la terra com a testimonis contra vosaltres: et proposo d'escollir entre la vida i la mort, entre la benedicció i la maledicció. Escull la vida i viureu, tu i la teva descendència.”

Lyndon B. Johnson. Discurs 4. Address on Vietnam Before the National Legislative Conference, San Antonio, Texas. September 29, 1967.

La creixent implicació de Johnson en la guerra no tan sols no donava els resultats esperats sinó tot el contrari: el nombre de morts a Vietnam no feia més que créixer i les esperances d'una ràpida solució s'allunyaven. L'any anterior, el 1966, el nombre de soldats dels EUA morts va ser de 6.143, i aquell 1967 hi moriren 11.153 nord-americans més.¹³ En el seu discurs, Johnson informa que al Vietnam ja hi ha hagut 13.500 morts en combat. Mentrestant, les protestes contra la guerra a l'interior del país no feien més que augmentar.

Johnson es refereix a aquest debat intern (12-15) i s'escuda dient que el que fan els EUA respon al compromís que “three Presidents and a half a million of our young men have made”. (14-15) Ho repeteix quan es pregunta per què “three Presidents and the elected representatives of our people have chosen to defend this Asian nation”. (28-29) Amb aquestes expressions entenem que Johnson vol *repartir* amb els anteriors presidents la responsabilitat del fracàs que està sent la guerra, i presentar que el que fa està en consonància amb la tradició nord-americana de vetllar per la pau al món; i no només amb ajudes econòmiques, com indica amb una referència a la Llei de Préstecs i Arrendaments [Lend-lease Act] proposada per Roosevelt i aprovada el març de 1941, per la qual els EUA van proporcionar ajuda econòmica als països en guerra contra l'Alemanya nazi; un nou paral·lelisme entre la guerra de Vietnam i la Segona Guerra Mundial.

Diu Johnson que els EUA aprecien la llibertat i l'autodeterminació i “abhor the political murder of any state by another, and the bodily murder of any people by gangsters of whatever ideology”. (30-32) Per això s'han implicat en aquest conflicte davant “l'agressió” que pateix el Vietnam de part del “comunisme expansionista”, que creua “international frontiers in violation of international agreements; [...] it is killing and kidnaping; [...] it is ruthlessly attempting to bend free people to its will”. (23-25) Però remarca que en aquesta ocasió la implicació dels EUA també és militar, perquè està en joc “our own security”. (35) Afegeix que

¹³ THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION. *Statistical information about casualties of the Vietnam War* [En línia]. Estats Units: National archives, 2007
<http://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics.html> [Data de consulta: 17 de desembre de 2011]

tot president s'ha de preguntar si una determinada agressió és una amenaça no només per a la immediata víctima sinó també per als EUA i per a la “peace and security of the entire world” (39). La resposta torna a ser que tres presidents, Eisenhower, Kennedy i Johnson (es refereix a ell mateix en tercera persona) han decidit actuar, i ell busca novament l'argument d'autoritat dient que actua en compliment del que va decidir el Congrés: la ratificació del tractat de la SEATO el 1955 i la resolució del golf de Tonkín, aprovada per 504 vots contra dos. (43-49)

En una actitud que podríem considerar racional i amb la intenció de convèncer, Johnson defuig en una gran part del discurs (de les línies 58 a la 101) de l'emoció i apel·la a la raó dels oients recorrent a l'autoritat que suposa que els presidents anteriors i els líders dels països veïns del Vietnam vegin un gran risc en el comunisme. Per això cita Eisenhower, Kennedy, i els dirigents de Filipines, Tailàndia, Austràlia, Corea del Sud, Malàisia, Nova Zelanda i Singapur. També admet no poder assegurar que si el sud-est asiàtic cau a mans del comunisme hi haurà una Tercera Guerra Mundial, però diu que el que ha passat en “this tragic century” (112) li fa pensar que sí, en un nou paral·lelisme implícit entre el comunisme a Vietnam i el nazisme i el feixisme a la Segona Guerra Mundial.

Tot i aquesta apel·lació a la raó, Johnson cau en alguna fal·làcia: diu que al Vietnam hi ha un “positive movement toward constitutional government” (126). Es refereix al fet que el 3 de setembre, quatre setmanes abans, hi havia hagut eleccions; ara bé, el resultat no va fer més que refermar el poder dels militars que dirigien el país després dels cops i contracops que hi havia hagut des que el novembre de 1963 els EUA van acceptar el cop que va enderrocar Diem. En aquelles eleccions es van prohibir els partits budistes, es va suprimir la premsa i només es va votar als llocs controlats per Saigon; però tot i aquelles restriccions, el general Nguyen Van Thieu va obtenir només el 35 % dels vots,¹⁴ que tot i ser tan escassos van ser suficients per Johnson per dir que els vietnamites tenien el que volien: “an elected, responsive government” (129) que lluitaria per la justícia social i contra la corrupció. (138)

Una altra fal·làcia és la de pretendre fer creure que hi ha progressos també en el terreny militar. (143-145) Diu Johnson que ara el percentatge de població

¹⁴ CIMA, Ronald J. (ed.) *Vietnam: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress, 1987. En línia <<http://countrystudies.us/vietnam/28.htm>> [Data de consulta: 17 de desembre de 2011.]

que no viu en una zona “sota control comunista” ha passat del 45 al 65 per cent. (146-149) Creiem interessant observar que si bé en la seva essència aquestes afirmacions són falses, el tipus d'argumentació que contenen és racional, adreçada a l'intel·lecte, i això és el que els converteix en fal·làcies: Johnson no recorre aquí a remoure les emocions sinó que recorre a xifres, dades i fets per *convèncer* que al Vietnam s'estan fent progressos gràcies a la presència nord-americana.

Tot i això, admet que els EUA pateixen moltes baixes i mostra la seva disponibilitat a negociar, també a través de l'ONU. Per això reitera el que s'ha conegut com el “Principi de San Antonio”, que “The United States is willing to stop all aerial and naval bombardment of North Vietnam when this will lead promptly to productive discussions. We, of course, assume that while discussions proceed, North Vietnam would not take advantage of the bombing cessation or limitation”. (169-172) Però Vietnam del Nord no ho ha acceptat i per això, diu Johnson, “it is by Hanoi's choice--and not ours, and not the rest of the world's--that the war continues”. (174) Tornem a estar davant una mostra de l'argument que l'enemic no vol negociar i és el causant que continuïn les hostilitats.

A la part final, Johnson vol animar les tropes i, en un missatge adreçat a elles i a Vietnam del Nord, diu que no cediran tot i la duresa dels moments i la divisió que hi ha entre l'opinió nord-americana. Il·lustra el seu argument amb noves referències a la Història: els dirigents nord-vietnamites comprovaran la “força i la perseverança” (195) dels EUA igual com la van comprovar els propagandistes “nazis i estalinistes”, (196) i faran front al repte d'ara igual com des de la Segona Guerra Mundial han fet front als reptes de “Grècia, Turquia, Berlín, Corea i Cuba”. (204) També recorre a cites de Roosevelt i Kennedy per tornar a dir que fan la guerra a contracor, ja que els EUA fan ús de les armes només quan són atacats perquè el seu objectiu és defensar la llibertat de manera pacífica.

Lyndon B. Johnson. Discurs 5. Anouncing Steps To Limit the War in Vietnam and Reporting His Decision Not To Seek Reelection. March 31, 1968.

El discurs que Johnson va fer el 31 de març de 1968 televisat des del despatx oval és un dels que marquen un clar punt d'inflexió en la guerra de Vietnam. Acabava de tenir lloc l'ofensiva del Tet, l'any nou vietnamita, que va ser devastadora per a les tropes i la moral nord-americanes i que va constatar que, si no era impossible, la victòria al Sud-est asiàtic seria a canvi d'un elevadíssim cost. En el front intern l'oposició a la guerra no feia més que créixer i ja desgastava clarament el president (i encara no es tenia notícia, trigaria un any a saber-se, de la matança de civils de My Lai, perpetrada per una unitat nord-americana el 16 de març, dues setmanes abans del discurs). S'estava ja en plena campanya de les primàries i Robert Kennedy acabava de presentar la seva candidatura a presidenciable demòcrata amb un discurs clarament antibèl·lic. Els sondejos posaven de manifest la baixa popularitat de Johnson com a president i el poc suport que tenia la guerra. Segurament a conseqüència de tot això, en aquell discurs Johnson va anunciar una primera aturada dels bombardejos i va dir que no es presentaria a la reelecció.

Després de la del Tet, Johnson diu que una nova ofensiva de Vietnam del Nord no derrotarà Vietnam del Sud i els aliats, però farà augmentar les víctimes. Admet, doncs, que els EUA no poden guanyar la guerra, i potser per això tot seguit anuncia que vol negociar una sortida i que "unilateralment", ha ordenat ja aturar els bombardejos a bona part de Vietnam del Nord (una zona on viu el 90 % de la població, diu). Demana de l'altra part un gest semblant: "if our restraint is matched by restraint in Hanoi", (61) es poden acabar del tot els bombardejos; i més endavant diu solemnement que "we are prepared to withdraw our forces from South Vietnam as the other side withdraws its forces to the north, stops the infiltration, and the level of violence thus subsides". (237-239)

En un altre moment sembla que prepari l'opinió pública per al gest que faria el seu successor i que es coneixeria com a "vietnamització", perquè dedica una part del discurs a dir que els EUA poden proporcionar protecció als sud-vietnamites, però que el seu futur només depèn dels seus esforços. Després de donar a conèixer, en xifres d'homes mobilitzats, els esforços de Vietnam del Sud, Johnson diu que

“we applaud this evidence of determination on the part of South Vietnam. Our first priority will be to support their effort. We shall accelerate the reequipping of South Vietnam's armed forces”. (133-135)

Una part del discurs és per demanar al Congrés que aprovi un augment d'impostos per fer front a l'elevada despesa de la guerra, tot confiant que si s'acaba, es podran invertir aquells ingressos al país, un argument que sentirem, anys després, en boca d'Obama quan, a causa de la crisi originada el 2008, digui que acabar la guerra d'Iraq permetrà practicar el “nation building at home”.

També en aquest discurs apareix alguna clara tergiversació: Johnson diu que “Since 1966, Indonesia [...] has had a government that is dedicated to peace with its neighbors and improved conditions for its own people,” (245-247) quan des del 1966 tenia el poder a Indonèsia el general Suharto, que acabaria sent un dels dictadors més sanguinaris i corruptes del sud-est asiàtic. Johnson no es queda aquí i també diu que els nord-americans poden estar orgullosos del que han aportat a tot el Sud-Asiàtic i que el seu objectiu continua sent “help build a better land--a better land for men on both sides of the present conflict”. (257) No hi ha dades del nombre total de víctimes causades fins al març del 1968, quan Johnson deia aquestes paraules, però anys després alguns estudis han conclòs que la guerra va causar un total de tres milions de morts, dos al Nord i tres al Sud. A part d'això, set milions de sud-vietnamites van ser refugiats i, entre 1964 i 1972, els EUA i els aliats van llançar damunt el país 15 milions de tones de bombes, el doble de tot el que es va llançar sobre Europa i Àsia durant la Segona Guerra Mundial.¹⁵

Al final del discurs, Johnson adopta un vocabulari i to més evocadors, com si preparés l'audiència per acomiadar-se en anunciar que no es presentarà a la reelecció: primer deixa clar que l'objectiu últim de la guerra és la seguretat dels EUA, i repeteix l'argument d'altres discursos on defensa que un sud-est asiàtic lliure i en pau és imprescindible per una Amèrica segura i en pau. (284-292)

A aquest to evocador hi ajuda una referència que fa a Kennedy, que utilitzarà per tancar el discurs: diu Johnson que els americans estan compromesos amb la llibertat, estan disposats a “pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and the success

¹⁵ KOLKO, Gabriel. *Vietnam, anatomy of a peace*. Londres, Routledge, 1997. P. 2.

of liberty". (307-309) Aquest és l'únic cop que apareix la paraula *liberty* al discurs de Johnson, curiosament quan repeteix una frase del discurs inaugural de Kennedy, i ho fa per argumentar una de les idees que apareix amb més força en la mitologia nord-americana: "Of those to whom much is given, much is asked", (304) als que tenen molt, se'ls exigeix molt, i com que els EUA són rics, poderosos, agraciats per la Providència amb la terra que aquesta els ha atorgat, se'ls exigeix també sacrificar-se en ares de la llibertat i la pau.

Però per aconseguir això cal estar units, diu Johnson, i reconeix que ara el país no ho està: "There is division in the American house now. There is divisiveness among us all tonight". (327-328) Per tancar el seu discurs, doncs, fa una crida a la unitat del país, dient que la recompensa serà per a les generacions futures: "our reward will come in the life of freedom, peace, and hope that our children will enjoy through ages ahead", (342-343) i demana que la unitat que hi va haver quan, "in a moment of tragedy and trauma", va assumir la presidència després de l'assassinat de Kennedy, no es perdi "in suspicion, distrust, selfishness, and politics" (344-345). És per això que anuncia que no es presentarà a la reelecció, però es declara convençut que el país buscarà una "honorable peace [...] whatever the price, whatever the burden, whatever the sacrifice that duty may require" (356-358), repetint l'expressió de Kennedy.

Lyndon B. Johnson. Discurs 6. Address to the Nation Upon Announcing His Decision To Halt the Bombing of North Vietnam. October 31, 1968.

Johnson fa aquest discurs des de la Casa Blanca el dijous 31 d'octubre, cinc dies abans de les eleccions en les quals ell no es presenta i que donaran, per només mig milió de vots de diferència, la victòria al republicà Richard Nixon enfront el demòcrata Hubert Humphrey, amb presència d'un tercer candidat, l'independent George Wallace, que obté el 13% dels vots. El maig d'aquell any havien començat les converses de pau de París. Diu Johnson que com que aquell diàleg ha començat a donar resultat –que no especifica–, ha decidit ordenar una aturada total dels bombardejos a partir de l'endemà, dia 1 de novembre. Johnson va ocupar la presidència fins el 20 de gener, però aquell discurs va ser el darrer d'importància que va fer sobre Vietnam. L'objectiu és, doncs, informar dels progressos a París i en el terreny militar i anunciar l'aturada dels bombardejos sobre Vietnam del Nord.

Manté amb insistència l'argument que l'objectiu de la política dels EUA al sud-est asiàtic és aconseguir la pau: ho diu diverses vegades al llarg del discurs, i també quan diu que l'aturada dels bombardejos es fa “in the belief that this action can lead to progress toward a peaceful settlement of the Vietnamese war”. (42-43)

El discurs és per anunciar la fi dels bombardejos i justificar aquesta decisió davant l'opinió pública. L'argumentació de Johnson és més aviat racional, no fa servir arguments emocionals: exposa els passos que l'han dut a prendre la decisió i el que ha fet després. Informa que ha parlat amb els aliats, amb els màxims responsables militars i diplomàtics dels EUA, amb els líders del Congrés i els candidats a president de les eleccions del dimarts següent. Remarca que la decisió d'aturar els bombardejos és coherent amb el que ha dit, i reproduïx cites seves anteriors on deia que només ho faria si hi havia progressos.

En un altre moment del discurs pretén presentar la situació de manera positiva. Johnson diu que no pot explicar en detall els progressos de París però afirma que hi ha hagut una millora al Vietnam del Sud: el govern és més fort, el seu exèrcit més efectiu i les forces nord-americanes han fet progressos, diu. (121-127) Però la realitat va desmentir radicalment aquella afirmació: el 1968 va ser l'any amb més víctimes nord-americanes de tota la guerra, 16.592, i a finals d'any el total ja superava els 30.000.

És remarcable observar que la presentació de l'enemic en aquest discurs és molt menys negativa que en anteriors i trencaria la tònica observada en els altres, on sí que es compliria el tòpic del salvatge irracional d'Ivies. L'autorepresentació, però, sí que continua sent molt positiva: "The overriding consideration that governs us at this hour is the chance and the opportunity that we might have to save human lives, save human lives on both sides of the conflict". (81-83)

Com en l'anterior discurs analitzat, torna a utilitzar en aquest el terme "honorable" (ara dues vegades), per referir-se a la pau i al final que ell espera per al Vietnam, una expressió que llavors ja sí que feia servir Nixon, que una setmana després seria elegit president. Insisteix que per a aquesta sortida cal ser pacient, determinat, constant, coratjós, i, en una mostra d'actitud devota, demana als nord-americans "not only for your prayers but for the courageous and understanding support that Americans always give their President and their leader in an hour of trial". (146-148) Busca el suport i la complicitat de la població per compartir la responsabilitat de decidir com sortir de la guerra. Ho podem interpretar com una exaltació de la democràcia, ja que ell ocupa el lloc que ocupa perquè l'han elegit aquells que l'estan escoltant. I, en consonància amb això, acaba fent una referència a les eleccions i al procés de canvi al capdavant del Govern. Per això ja prepara la transició i acaba el discurs dient: "I shall do everything in my power to move us toward the peace that the new President--as well as this President and, I believe, every other American--so deeply and urgently desires". (171-173)

D'aquest discurs en destaquen alguns aspectes: pocs recursos emocionals, poc recurs al *storytelling*, i un llenguatge auster, poc o gens florit, poc emotiu (que no pretén, per tant, colpir, entendre o atemorir l'audiència) i, sobretot, amb arguments racionals: diu que com que hi ha hagut progressos en les converses i sobre el terreny, ara pot ordenar la fi dels bombardejos amb l'esperança que això porti a una fi de la guerra a la taula de París.

5.2. Richard M. Nixon

Richard Nixon. Discurs 1. Adres to the Nation on Vietnam. May, 14, 1969.

Aquest discurs va ser el primer que va fer Nixon sobre la guerra de Vietnam com a president, quatre mesos després de prendre possessió. Deixa molt clar que vol fer alguna cosa diferent del que ha fet l'administració anterior i presenta una proposta de retirada per acabar la guerra d'una manera "honorable", com havia dit durant la campanya electoral. En el discurs s'observa que Nixon ha assumit que no es guanyarà la guerra i, en una actitud pragmàtica i realista, diu que es pot debatre si calia haver-hi anat i també si s'ha gestionat bé, però destaca que l'urgent és veure què fan ara que ja hi ha mig milió de soldats nord-americans i més de 30.000 ja hi han perdut la vida. El que va ser el seu conseller de Seguretat Nacional, Henry Kissinger, va dir anys després que "Nixon estava ansioso por negociar una salida honorable, que definió como casi cualquier cosa salvo entregar a los comunistas norvietnamitas los millones de personas que habían sido convencidas por sus predecesores de que deberían confiar en los Estados Unidos. Nixon tomó en serio la credibilidad y el honor, porque definían la capacidad norteamericana de forjar un orden internacional pacífico".¹⁶

Efectivament, com diu Kissinger, en el discurs apareix l'argument que la població de Vietnam del Sud, no el govern ("millions of South Vietnamese men, women, and children", 66-67), ha confiat en els EUA i abandonar-los amb una retirada unilateral comportaria una matança i una decepció per als qui valoren la vida humana. Diu que abandonar el Vietnam comportaria posar en perill les esperances a llarg terme per la pau al món.

Un altre argument destacable (línies 83-90) és que cal continuar la guerra perquè retirar-se donaria ales als que creuen que surt a compte enfrontar-se als EUA; i ells volen demostrar que qui s'hi enfronta acaba derrotat i que en canvi és preferible apostar per la negociació, que, sense dir-ho explícitament, és la posició dels EUA. Una retirada ara portaria la pau de moment però augmentaria el risc d'una guerra pitjor més endavant. Per tant, diu, cal demostrar que és molt millor la negociació que la confrontació, i que aquesta és costosa i no recompensada. (90)

¹⁶ KISSINGER, Henry. *Diplomacia*. Barcelona: Ediciones B, 1996. P. 724.

Però l'objectiu principal de la guerra és que el poble de Vietnam del Sud pugui decidir lliurement sobre el seu futur. La paraula *free* apareix set vegades en el discurs, i en totes elles està vinculada a la decisió del futur dels vietnamites del Sud. També fa una referència a guerres anteriors, quan diu que al llarg del segle els EUA han participat en quatre guerres que han causat al voltant d'un milió de víctimes. Però que no han demanat mai res a canvi d'aquest sacrifici: han estat generosos amb els seus enemics en la reconstrucció.

Deixa molt clar que no volen imposar cap govern i que volen que totes les forces participin en la construcció del futur del Vietnam. Per aconseguir-ho, proposa la retirada de les tropes nord-americanes si Vietnam del Nord també es retira. Insisteix en la seva proposta a les negociacions de París (començades un any abans, el 13 de maig del 1968): retirada de totes les forces no sudvietnamites de Vietnam del Sud i eleccions lliures per al país. "Ni menys però tampoc més", ja que en un altre moment del discurs Nixon ha dit que no persegueixen ni bases permanents ni lligams militars. Un cop llançada l'oferta, també fa una advertència, gairebé amenaçadora: diu que no hi hauria pitjor error que confondre la flexibilitat amb la debilitat i el fet de ser "raonables" (233) amb la falta de decisió. Novament, la dicotomia racional/irracional a l'hora de confrontar el nosaltres amb l'enemic.

En aquest primer discurs Nixon acaba amb una claríssima apel·lació als sentiments (al *pathos*), i amb un recurs retòric que veladament recorda la tècnica de *storytelling*: diu que ha visitat els hospitals i ha vist ferits nord-americans, de Vietnam del Sud, i del Nord, i que tots eren de color, raça i religió diferents; però que aquestes diferències eren poques comparat amb com s'assemblaven, ja que tots eren homes valents, "i molt joves"; i en tots ells, la seva vida, els seus somnis de futur s'havien estrocat per una guerra que no podien controlar. Per això diu que "America could have no greater and prouder role than to help to end this war in a way which will bring nearer that day in which we can have a world order in which people can live together in peace and friendship". (251-253)

Richard Nixon. Discurs 2. Address Before the 24th Session of the General Assembly of the United Nations. September 18, 1969

Aquest és el primer discurs del president Nixon davant l'Assemblea General de l'ONU. Hi fa una defensa aferrissada de la pau, de manera genèrica. La guerra del Vietnam hi és present, però la major part del temps la dedica a les relacions amb el bloc comunista, la crisi del Pròxim Orient i els reptes de la humanitat del moment.

En una mostra de realisme, Nixon admet que els interessos dels EUA passen perquè es mantingui l'estabilitat mundial que permeti mantenir el progrés. Aquest és el seu argument: la pau no només és l'absència de la guerra, sinó que comporta també progrés que satisfaci les necessitats materials i espirituals de l'home. Per aconseguir-ho els EUA són determinants, ja que són una gran potència i, com ja ha aparegut en altres discursos, s'associa la tinença del poder amb la responsabilitat d'exercir-lo: "We know that with power goes responsibility, [...] as well as conferring certain advantages, it also imposes upon us certain obligations". (52-55) L'obligació que han adquirit els EUA amb el món ha estat convertir-se en els responsables de mantenir la pau: "At the end of World War II, the United States for the first time in history assumed the major responsibility for world peace". (57-58) Però Nixon reconeix, i aquí és on hi ha la mostra de realisme, que amb aquesta defensa de la pau s'estan defensant els interessos del propi país; l'objectiu és mantenir l'estabilitat favorable als interessos dels EUA. Ho diu sense embuts: "our most fundamental national interest is in maintaining that structure of international stability on which peace depends, and which makes orderly progress possible". (87-89) L'interès de la cita rau en les últimes paraules: una estructura d'estabilitat internacional que fa "possible un progrés de manera ordenada".

Sobre el Vietnam, Nixon torna a insistir en la idea ja presentada que els EUA volen acabar la guerra però amb "un final just", que passa perquè el Vietnam del Sud pugui "determine their own future free of any outside interference". (100) És amb aquest objectiu, "provide self-determination", (108) que els EUA participen a les converses de París. En aquesta part del discurs, Nixon fa una crida a l'ONU perquè s'impliqui de manera activa en la pau i li demana que pressioni Hanoi a negociar. I ho fa perquè afirma que l'altre bàndol no ha respost als seus gestos. Els EUA han aturat els bombardejors, han reduït tropes, però l'altra part no ha fet cap

gest: "The time has come for the other side to respond to these initiatives. The time has come for peace". (132-133) Amb aquestes paraules, Nixon pretén dos objectius: la presentació negativa de l'altre perquè no ha fet res per la pau, i la presentació positiva d'ell, que ja ha adoptat decisions concretes. A més, vol mostrar una actitud multilateral, ja que demana solemnement als 126 representats a l'ONU que mirin de persuadir Hanoi. La culpa, doncs, és de l'altre.

La resta del discurs Nixon la dedica a parlar de les relacions amb el bloc comunista, i diu (en una de les dues úniques vegades que apareix la paraula "comunista" al discurs) que "in relations between the United States and the various Communist powers, I have said that we move from an era of confrontation to an era of negotiation". (150-151) I efectivament, diu que cal buscar una sortida negociada al conflicte del Pròxim Orient i es mostra disposat a negociar una limitació de les armes estratègiques amb l'URSS. També diu que "whenever the leaders of Communist China choose to abandon their self-imposed isolation, we are ready to talk with them". (204-205) Aquí cal fer dues observacions: un dels escassos èxits de la presidència de Nixon va ser la normalització de relacions amb la Xina i la millora de relacions amb l'URSS, una plasmació de la voluntat expressada en aquestes paraules. Ara bé, aquest acostament al bloc comunista no es corresponia amb una política d'acceptació de la voluntat d'aquells pobles que optaven per un règim socialista o allunyat de l'òrbita dels EUA; el cas més clar és Xile: la participació nord-americana en la campanya contra Allende està fora de discussió.¹⁷ Per tant, aquesta defensa de la pau i l'autodeterminació de les nacions per justificar la guerra del Vietnam no es correspon amb la política envers Xile, on els EUA no van respectar la seva decisió d'optar per un govern socialdemòcrata com el d'Allende. D'aquest doble discurs en tenim una altra mostra concreta: diu Nixon que per a una solució al Pròxim Orient cal aplicar la resolució del Consell de Seguretat "de novembre de 1967". Es refereix a la famosa resolució 242, que exigeix a Israel que abandoni els territoris ocupats a la guerra dels Sis dies, dos

¹⁷ Ja el 1975 una comissió del Senat dedicada a estudiar l'acció del Govern en relació amb les activitats de la CIA va elaborar l'informe Church, ara desclassificat, que revela les implicacions dels EUA a través de la CIA en la campanya de fustigament contra l'esquerra xilena. DEPARTAMENT D'ESTAT. *Church report*. Washington, 1975. [En línia] <<http://www.foia.state.gov/Reports/ChurchReport.asp>> [Data de consulta: 20 de desembre de 2011]. I el setembre del 2000 també es va publicar l'informe Hinchey: DEPARTAMENT D'ESTAT *Hinchey report*. Washington, 18 de setembre de 2000. [En línia] <http://foia.state.gov/Reports/HincheyReport.asp>. [Data de consulta: 20 de desembre de 2011]

anys abans. Doncs bé, tot i les paraules de Nixon, els EUA mai han fet, almenys fins a gener de 2013, cap gest efectiu per forçar Israel a complir aquella resolució.

Al final, amb llenguatge poètic, afectat, solemne i èpic (apel·lant al pathos), Nixon fa una crida als líders del món a lluitar junts per la pau: "those of us who have the responsibilities for leadership in the world have an overwhelming world mandate from the people of the nations we represent to bring peace, to keep the peace, and to build the peace". (306-309) Després diu que en els últims anys hi ha hagut grans avenços científics que han fet dels humans una única comunitat, i posa l'exemple de l'arribada de l'home a la Lluna, aconseguida pels EUA encara no dos mesos abans, novament amb un llenguatge clarament evocador: "For the first time ever, man has stepped beyond his planet--and revealed us to ourselves as "riders on the earth together," bound inseparably on this one bright, beautiful speck in the heavens, so tiny in the universe and so incomparably welcoming as a home for man". (325-328) Aquesta descripció tan poètica de la Terra és la introducció a la seva declaració final, una exposició clara de la visió de Nixon del món i de les relacions entre països, en plena Guerra Freda i enmig de tensions amb l'URSS i el bloc comunista: diu que tots s'han d'esforçar per una pau duradora i per això,

"let us press toward an open world--a world of open doors, open hearts, open minds; a world open to the exchange of ideas and of people, and open to the reach of the human Spirit; a world open in the search for truth, and unconcerned with the fate of old dogmas and old isms; a world open at last to the light of justice, and the light of reason, and to the achievement of that true peace which the people of every land carry in their hearts and celebrate in their hopes". (331-336).

Davant un bloc comunista tancat, hermètic, nosaltres proposem, diu Nixon, un món obert a l'intercanvi d'idees, cosa que ha de portar, en la màxima expressió de l'esperit liberal establert per Milton o Stuart Mill, a la veritat, a la raó i, diu Nixon, a la pau.

Richard Nixon. Discurs 3. Address to the Nation on the War in Vietnam. November 3, 1969.

Aquest discurs és un dels més importants o potser el més important dels que va fer Nixon sobre la guerra de Vietnam. És el que marca el punt d'inflexió en la política nord-americana respecte al conflicte al sud-est asiàtic i el que llega per a la posteritat dels estudis de retòrica presidencial i de la política exterior nord-americana el terme "vietnamització", que sintetitza l'objectiu expressat per Nixon de retirar les tropes de Vietnam però a canvi donar els mitjans materials i econòmics necessaris perquè fossin els vietnamites els qui s'enfrontessin "a l'agressió comunista", en termes de Nixon. És més, és aquest discurs el que dona carta de naturalesa al que després s'ha conegut com la "doctrina Nixon", que consistiria a dedicar esforços militars a protegir els interessos vitals nord-americans, i com a conseqüència, intervenir per fer front a l'avenç del comunisme al sud-est asiàtic però sense implicar-hi tropes, en vista de l'elevat cost humà que això significa (31.000 morts quan Nixon fa el discurs) i de la controvèrsia a l'interior del país (dues setmanes abans, el 15 d'octubre, hi havia hagut la fins llavors més multitudinària protesta popular contra la guerra, que expressava l'oposició de la població, sobretot jove i estudiantil, una oposició a la guerra que continuaria i s'intensificaria els anys 1970 i 1971).

Per altra banda, aquest discurs és una peça retòrica ja força estudiada pels experts. Com s'ha referit anteriorment (epígraf 2.3), els quatre articles que es van publicar entre el 1970 i el 1972 sobre aquest discurs van donar un impuls al gènere de la retòrica presidencial i, en concret, a la retòrica presidencial de guerra.

L'objectiu de Nixon és mirar de fer front a la profunda divisió interna i començar la retirada de Vietnam però sense presentar-la com una derrota sinó com una sortida digna, que més endavant es plasmarà retòricament en l'expressió "peace with honor". Al començament, Nixon explica que ha heretat la guerra del seu predecessor i que el més fàcil hauria estat acabar-la immediatament, fent cas a la veu del carrer. Això hauria col·locat el fracàs en Johnson i ell n'hauria sortit exitós: "I could blame the defeat which would be the result of my action on him and come out as the peacemaker." (32-33) Hauria sigut l'única manera d'evitar que "Johnson's war to become Nixon's war". (34)

Es produeix, doncs, una situació que conté un cert paral·lelisme amb la de la guerra contra el terror, 30 anys després: una guerra llançada per George Bush i heretada per Barack Obama que aquest ha intentat acabar. En alguns mitjans s'ha parlat de la d'Afganistan com "la guerra d'Obama".¹⁸

Però què decideix fer Nixon? Apel·la a la seva responsabilitat amb les generacions futures i a l'objectiu d'aconseguir una pau duradora per a tota la zona i per a tot el món: "I had to think of the effect of my decision on the next generation and on the future of peace and freedom in America and in the world." (36-37) Apareix novament un dels tòpics de la retòrica de guerra i sobretot, de la retòrica relacionada amb la guerra del Vietnam: cal parar els peus ara al comunisme al lloc específic del Vietnam per evitar després haver de fer front al comunisme a tot Àsia, a Amèrica i al món. Està en joc "la pau i la llibertat d'Amèrica i del món". És la plasmació de la teoria del dòmino.¹⁹

Nixon fa un repàs de la implicació dels EUA en el conflicte, des d'Eisenhower fins a ell, i diu que l'origen de la intervenció va ser ajudar "the people of South Vietnam in their efforts to prevent a Communist takeover". Es pregunta que ara que ja estan en guerra, ¿quina és la millor manera de sortir-ne? I tot el discurs consisteix a presentar la seva proposta de retirada, però que no ha de ser "precipitada", ja que, novament, això seria un "desastre" no només pel Vietnam del Sud sinó també pels EUA i per "the cause of peace". (59) L'objectiu, diu Nixon, és que no es perdi la confiança en el lideratge americà, no només a Àsia sinó a tot el món. Per tant, la finalitat última és mantenir el lideratge entre les nacions, en una

¹⁸ THE ECONOMIST. Obama's war. 15 d'octubre de 2009. En línia <<http://www.economist.com/node/14644385>> [Data de consulta: 13 de desembre de 2011]. COHEN, Richard. "Afghanistan is Obama's war." *Real Clear Politics*, 13 de juliol de 2010. En línia: <http://www.realclearpolitics.com/articles/2010/07/13/it_is_obamas_war_now_106281.html> Data de consulta: [13 de desembre de 2011]

¹⁹ L'anomenada "teoria del dòmino" es va formalitzar en un document del Consell Nacional de Seguretat que "describía el ataque militar a Indochina como un peligro "inherente a la existencia de una China comunista hostil y agresiva", y afirmaba que la pérdida de un solo país del sureste de Asia conduciría a una "sumisión relativamente rápida o a una alienación con el comunismo por parte de todos los demás"" (KISSINGER, Henry. *Diplomacia...* p. 670). El president Dwight Eisenhower va posar el nom a aquesta teoria en una conferència de premsa el 7 d'abril de 1954, en plena batalla de Dien Bien Phu, quan va parlar de "the falling domino principle". EISENHOWER, Dwight. "The president's news conference." 7 d'abril de 1954. American Presidency Project. En línia <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=10202&st=domino&st1=#ixzz1gQMsovh7>>. [Data de consulta: 13 de desembre de 2011]

nova aplicació de la política del destí manifest de ser els capdavanters en la defensa de la llibertat de la humanitat.

Afirmar que una retirada precipitada seria “a disaster of immense magnitude” (86) és un nou exemple del recurs a la por, i Nixon especifica quines en serien les nocives conseqüències: una nació deixa de ser gran si traïciona i abandona els seus amics (“betrays its allies and lets down its friends”, 87), i aquesta traïció, que ell presenta com a “derrota i humiliació”, animaria les potències que volen dominar el món i, el pitjor de tot, estendria la violència allà on gràcies al compromís dels EUA s'està mantenint la pau: l'Orient Mitjà, Berlín i a tot l'hemisferi occidental. En definitiva, “this would cost more lives. It would not bring peace; it would bring more war” (93-94).

En compliment del patró d'Ivie, Nixon diu que ells han fet tots els esforços possibles per a la pau i per negociar i que l'altra part s'ha mostrat inflexible. Repassa les ofertes que ja va presentar en el discurs del dia 14 de maig i diu que l'altra part només vol a canvi la rendició incondicional. Després d'informar dels esforços negociadors fets en tots els fronts, Nixon conclou que “the obstacle in negotiating an end to the war is [...] the other side's absolute refusal to show the least willingness to join us in seeking a just peace.” (170-173)

Un cop exposat que s'han fet molts esforços per negociar i que és l'altra part la que no fa cap concessió, Nixon presenta la seva “doctrina”, que afirma que comporta un important canvi en la política exterior dels EUA i que es fa per evitar “altres Vietnams”: “a major shift in U.S. foreign policy [...] [that] has been described as the Nixon Doctrine--a policy which not only will help end the war in Vietnam, but which is an essential element of our program to prevent future Vietnams”, (186-189) i que és el que es coneix com a “vietnamització”: “The defense of freedom is everybody's business--not just America's business. And it is particularly the responsibility of the people whose freedom is threatened. In the previous administration, we Americanized the war in Vietnam. In this administration, we are Vietnamizing the search for peace”. (212-215) Aquesta frase i la següent resumeixen el concepte de la vietnamització: “Under the new orders, the primary mission of our troops is to enable the South Vietnamese forces to assume the full responsibility for the security of South Vietnam”. (224-226)

Després d'això, exposa dades empíriques, numèriques, amb les quals vol convèncer l'auditori dels bons resultats que està donant la seva política: a part d'informar de la reducció de tropes, diu que hi ha menys infiltracions de "l'enemic" i menys baixes dels EUA. Un bon exemple de retòrica adreçada a la raó, que no vol persuadir amb fiblades emocionals sinó convèncer amb arguments racionals.

A la part final del discurs es refereix a les protestes i a la divisió interna que ha provocat la guerra i pronuncia una altra de les expressions que han passat a la història, la de la "gran majoria silenciosa" que, segons ell, donava suport al govern.

Primer fa una referència a la Història i diu que davant altres crisis els EUA mai han optat per la via fàcil sinó per la via "correcta" per fer front als reptes. Admet que hi ha molta oposició a la guerra però diu que no s'ha d'actuar segons dicta una minoria cridant al carrer sinó d'acord amb la Constitució i a partir de com s'ha expressat a través de les urnes la majoria que està representada a les institucions: "For almost 200 years, the policy of this Nation has been made under our Constitution by those leaders in the Congress and the White House elected by all of the people. If a vocal minority, however fervent its cause, prevails over reason and the will of the majority, this Nation has no future as a free society". (319-322) Nixon fa aquesta defensa del sistema de representació democràtica per treure legitimitat a les protestes del carrer; ve a dir que és democràtica qualsevol decisió presa per les institucions si aquestes han estat elegides democràticament, i que aquesta decisió té més legitimitat que no pas l'expressió popular manifestada a crits als carrers. Si en teoria això és innegable, en la pràctica Nixon –en el segon mandat– va abusar tant del poder que li havien conferit les urnes i va degradar tant la institució que representava que va acabar dimitint per evitar ser destituït.

Apareix en aquest discurs un exemple de recurs a la tècnica del *storytelling*, quan Nixon diu que aquella setmana firmarà 83 cartes de condol a "mares, pares, esposes i éssers estimats d'homes que han donat la seva vida per Amèrica".

Després diu que, com els joves que es manifesten, ell també vol acabar la guerra, però d'una manera que faci que "their younger brothers and their sons will not have to fight in some future Vietnam someplace in the world". (335-336) Apareix ja el tòpic de la necessitat de deixar un món millor per a les generacions futures.

Al final és quan recorre a un vocabulari i uns arguments més emotius per justificar la guerra, dient que cal mantenir els EUA líders del món lliure. Admet que no està de moda parlar de patriotisme o del destí de la nació, però Nixon diu:

Two hundred years ago this Nation was weak and poor. But even then, America was the hope of millions in the world. Today we have become the strongest and richest nation in the world. And the Wheel of destiny has turned so that any hope the world has for the survival of peace and freedom will be determined by whether the American people have the moral stamina and the courage to meet the challenge of free world leadership. Let historians not record that when America was the most powerful nation in the world we passed on the other side of the road and allowed the last hopes for peace and freedom of millions of people to be suffocated by the forces of totalitarianism. (346-354)

Veiem com en dues ocasions recorre a la Història per dir que la seva decisió està en concordança amb la dels seus antecessors, en la defensa de la llibertat “de milions de persones” davant les “forces del totalitarisme”. I és per aquesta causa que demana el suport de “the great silent majority of my fellow Americans”. (355)

Abans d'acabar fa encara una altra referència històrica, ara al seu predecessor Woodrow Wilson, de qui diu que després de la Primera Guerra Mundial va dir que aquella guerra era per “acabar amb la guerra”. Wilson no ho va aconseguir, diu Nixon, però ell ha presentat un pla per acostar-se a aquell ideal, que és una “pau justa i duradora”.

Per tancar el discurs, Nixon apel·la directament als sentiments dels espectadors –en aquest a la religiositat– i, en un gest d'intimitat que busca la seva complicitat, els diu: “I pledge to you tonight that I shall meet this responsibility with all of the strength and wisdom I can command, in accordance with your hopes, mindful of your concerns, sustained by your prayers”.

Richard Nixon. Discurs 4. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. April 30, 1970. (Anuncia les incursions a Cambodja).

L'any 1969 va acabar amb uns 40.000 nord-americans morts a Vietnam i amb una oposició interna a la guerra que no feia més que créixer. Però les decisions de Nixon encara van atiar més el foc: sis setmanes abans hi havia hagut un cop d'Estat a Cambodja i el general pronord-americà Lon Nol va començar una ofensiva contra els comunistes dels Khmers rojos i les forces nord-vietnamites i del Vietcong infiltrades al país. Davant d'això, i per sorpresa de l'opinió pública, Nixon va anunciar que es farien incursions militars a Cambodja. Aquella decisió va provocar encara més protestes a les universitats, i quatre dies després, a Kent, Ohio, la Guàrdia nacional va matar a trets 4 manifestants i en va ferir nou més.

En la primera part del discurs Nixon adopta una actitud molt pedagògica, gairebé demostrativa (si es mira en vídeo²⁰ es veu com acompanya la seva explicació amb un mapa i fins i tot s'aixeca dues vegades), i fa servir un estil retòric auster, gens afectat i gens emotiu, adreçat a l'intel·lecte, per convèncer de manera molt didàctica els qui l'escolten que cal actuar militarment a Cambodja. Ara bé, els arguments que fa servir sí que apelen a les emocions perquè magnifiquen la maldat de l'enemic i fan ús, per tant, novament, del recurs de la por.

Diu que Cambodja és un país neutral i que mentre els EUA han respectat aquesta neutralitat, Vietnam del Nord no. Amb l'ajuda del mapa exposa amb tot detall els riscos que suposa per a les tropes que hi hagi "santuaris" de comunistes nord-vietnamites a Cambodja i a Laos tan a prop de la frontera. Tot i la "paciència" i la "contenció" dels sud-vietnamites, les accions de la guerrilla han augmentat i en aquests santuaris "they are building up to launch massive attacks". (48-49) Però a més, amenacen la capital, i per això el govern de Cambodja ha demanat ajuda als EUA. Ara bé, és en el propi interès que cal intervenir-hi, perquè si queia el règim, tot el país seria un refugi des d'on es llançarien atacs contra les tropes dels EUA. Aquest és un resum del seu argumentari.

²⁰ NIXON, Richard. Cambodian incursion address. American Rhetoric.com. [en línia] <<http://www.americanrhetoric.com/speeches/richardnixoncambodia.html>> [Data de consulta: 20 de desembre de 2011]

Davant d'això, Nixon ha decidit atacar juntament amb les forces sud-vietnamites "to clean out major enemy sanctuaries on the Cambodian-Vietnam border". (89) En una referència al discurs del 3 de novembre on va encunyar l'expressió "majoria silenciosa", Nixon diu en tres ocasions que la majoria del nord-americans volen la retirada de les tropes, acabar la guerra i que hi hagi el mínim de víctimes, i ell diu que precisament per això ha pres aquella decisió. Tot seguit veiem repetits els arguments utilitzats ja en anteriors discursos: vol una "pau justa", vol acabar la guerra a través de la negociació, vol que el futur de Vietnam del Sud el decideixin els sud-vietnamites. Nixon torna a recórrer a l'autopresentació positiva i a la presentació negativa de l'altre. Diu que han deixat de bombardejar, han reduït les operacions i han anunciat la retirada de 250.000 homes. La resposta de l'enemic "has been intransigence at the conference table, belligerence in Hanoi, massive military aggression in Laos and Cambodia, and stepped-up attacks in South Vietnam, designed to increase American casualties". (131-133)

Aquests anteriors arguments són per preparar la següent afirmació, que gairebé sintetitza en una sola idea la política nord-americana al Vietnam: si reaccionéssim a aquesta actitud només amb "queixoses protestes diplomàtiques", "the credibility of the United States would be destroyed in every area of the world where only the power of the United States deters aggression". (135-137) Reapareix, altra vegada, una forma evolucionada del mite del destí manifest, l'excepcionalitat nord-americana, la missió encomanada de ser l'única potència que dissuadeix l'agressió i, per tant, preserva la pau i l'estabilitat. Més endavant Nixon es referma en el mateix argument, després de lamentar les manifestacions d'estudiants, amb aquestes paraules: "we live in an age of anarchy, both abroad and at home. [...] Even here in the United States, great universities are being systematically destroyed". (154-157) Això li dóna peu a reiterar que si a l'hora de la veritat la nació més poderosa, els EUA, actuen com un gegant llastimós i indefens, "the forces of totalitarianism and anarchy will threaten free nations and free institutions throughout the world". (160-161) Aquest risc que presenta l'anarquia, procedent tant de fora com de dintre ("grans universitats estan sent destruïdes sistemàticament"), i la necessitat de fer-hi front és un dels elements que participen en el procés de construcció de la identitat nacional, explica David

Campbell. I un dels elements d'aquesta identitat és constituir-se en garants de la pau i la llibertat al planeta.

Al final Nixon no pot dissimular el que l'acabarà perdent: no suporta les crítiques internes. En un nou recurs a figures històriques venerades de les quals es presenta com a successor, diu amb certa prosopopeia que en aquella mateixa sala van acabar amb guerres o amenaces els seus antecessors Wilson, Roosevelt, Eisenhower i Kennedy. Ell no s'hi equipara, però destaca que, quan aquells presidents van prendre les seves decisions, "the American people were not assailed by counsels of doubt and defeat from some of the most widely known opinion leaders of the Nation". (186-187) I davant aquestes crítiques dels líders d'opinió torna a dir, com en anteriors discursos, que li hauria estat fàcil marxar del Vietnam i culpar de tot el seu antecessor, deixar els milions de persones que han confiat en els EUA a mans de "la barbàrie i les matances de Vietnam del Nord" i obtenir una "pau humiliant". Però malgrat les conseqüències polítiques que pugui tenir, no ho ha fet per les vides de 400.000 valents americans que "lluiten pel nostre país i per la pau i la llibertat a Vietnam" i per evitar que els EUA deixin de ser els líders de "the forces of freedom in this critical period in world history". (207)

Per acabar, Nixon apel·la novament al pathos de l'auditori i, amb llenguatge afectat i poètic, demana als nord-americans "your support for our brave men fighting tonight halfway around the world-not for territory--not for glory--but so that their younger brothers and their sons and your sons can have a chance to grow up in a world of peace and freedom and justice". (221-224) Per enèsima vegada, es vol fer creure que el règim o la forma d'organització d'un país de l'altra banda de la Terra determinarà la continuïtat del nostre propi estil de vida i la possibilitat que les generacions futures visquin en un món en pau, amb llibertat i amb justícia.

Richard Nixon. Discurs 5. Address to the Nation Making Public a Plan for Peace in Vietnam. January 25, 1972

Aquest discurs, bàsicament informatiu, el pronuncia Nixon després que el 1971 hagués estat un any molt negatiu en relació amb el Vietnam: les protestes van augmentar gairebé tant com va baixar la popularitat de Nixon, i, per desprestigiar encara més la gestió de la guerra, el juny el *The New York Times* publicava els *Pentagon papers*, documents interns de Defensa que demostraven que el govern de Johnson havia enganyat l'opinió pública en relació amb la guerra. Hi ha un detall important: just un mes abans s'havien reprès els bombardejos massius contra objectius militars de Vietnam del Nord, aturats el 1968 per Johnson.²¹

El més destacable del discurs és que Nixon revela que Henry Kissinger està duent personalment negociacions secretes amb Vietnam del Nord i exposa el seu pla de pau per convèncer que si la guerra continua és per culpa del règim de Hanoi.

Nixon admet que els resultats del procés de vietnamització presentat per ell tres anys abans és decebedor. Reitera que els EUA haurien volgut una sortida negociada, però que després de deu mesos de converses de París sense resultats, va decidir enviar-hi Kissinger a negociar en secret personalment amb Le Duc Tho. Aquest diàleg secret va començar el 4 d'agost de 1969, dos anys i mig abans. Fa un relat minuciós dels passos fets i explica que els nord-vietnamites estan exigint unes condicions en públic i unes altres en privat i que utilitzen aquest doble joc per dividir els americans i posar-los en contra del govern: "the other side exploits our good faith to divide America. [...] it misleads some Americans into accusing their own government of failing to do what it has already done". (66-69) "They induced many Americans in the press and the Congress into echoing their propaganda-- Americans who could not know they were being falsely used by the enemy to stir up divisiveness in this country". (110-113) Tornem a observar com Nixon pateix molt malament les crítiques internes, cada vegada més dures, i en culpa Hanoi.

²¹ De fet, els bombardejos contra objectius militars de Vietnam del Nord no es van aturar mai del tot, perquè, d'acord amb l'anomenada "entesa" o "understanding" acordada a París, es permetien vols de reconeixement sense armes; quan aquests vols van començar a ser amenaçats per les bateries antiaèries nord-vietnamites, se'ls va equipar amb escortes, que ben aviat van començar a atacar objectius militars que suposaven una amenaça per aquests vols; també s'atacaven bases de la ruta Ho Chi Minh de Laos i instal·lacions de Vietnam del Nord que abastien la ruta Ho Chi Minh. LEWY, Guenter. *America in Vietnam*. Oxford. Oxford University Press, 1980. P. 406-407.

Davant d'això, i després que hagin presentat noves propostes que han rebut com a resposta només una intensificació de la guerra, Nixon ha decidit fer públic el seu pla de pau, i espera que, en fer-ho, obtingui “the attention it deserves in Hanoi”. (143) Els punts principals d'aquest pla són: retirada dels EUA en un termini de sis mesos, intercanvi de presos, un alto-el-foc a tot Indo-xina i eleccions presidencials a Vietnam del Sud supervisades per un organisme internacional. (144-152)

En diversos moments del discurs, Nixon recorda el posicionament dels EUA: volen una pau “duradora” però no deixaran caure el govern de Vietnam del Sud. L'única cosa que no inclou la proposta de pau, diu, és “to overthrow our ally, which the United States of America will never do. If the enemy wants peace, it will have to recognize the important difference between settlement and surrender”. (181-183) Rebutjada del tot la “rendició”, reitera que la seva oferta és “generosa” però que davant aquesta generositat, la resposta de Vietnam del Nord ha estat intensificar la guerra i exigir la caiguda del govern de Vietnam del Sud. És per això que amb l'exposició del seu pla de pau espera demostrar que “Hanoi, not Washington or Saigon, has made the war go on” (141) i que “the choice is up to the enemy”. (174)

Al final se li nota a Nixon certa amargor quan rebutja les crítiques de què és objecte i diu que si ha fet pública aquesta iniciativa de pau és per evitar que els seus conciutadans es creguin tot allò que diuen els enemics i no es creuen en canvi el que diu el seu Govern: “Some of our citizens have become accustomed to thinking that whatever our Government says must be false, and whatever our enemies say must be true, as far as this war is concerned”. (201-203) Aquesta frase de Nixon amaga en ella mateixa una reflexió fonamental sobre la importància de la retòrica en la política: amb aquestes paraules, el mateix president reconeix que ell ha perdut la capacitat de persuadir o convèncer el públic i en canvi els “enemics” han guanyat, ja que aquest públic es creu més l'enemic que no pas el propi govern. És per això que fa un exercici de transparència²² i diu explícitament que vol donar a conèixer amb tota claredat la seva posició en la taula de negociacions per així “demostrar”, (204) –fixem-nos en les connotacions lògico-científiques del terme– que és l'enemic el causant de la continuïtat del conflicte.

²² Sobre la importància de la transparència en el discurs públic presidencial nord-americà, podeu consultar: FRANCH, Pere. “La franquesa i la transparència en la retòrica presidencial als Estats Units”. *Trípodos* (2007) núm. 20. Pp. 123-139.

Richard Nixon. Discurs 6. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. May 8, 1972.

Aquest és el discurs en el qual Nixon anuncia el minatge dels ports de Vietnam del Nord, per impedir que hi arribin armes. En el seu parlament, televisat en directe des del despatx oval en *prime time*, reitera el pla de pau avançat en el discurs del 25 de gener. La importància d'aquests dos discursos la destaca Henry Kissinger: "Nixon había fijado las condiciones norteamericanas para un acuerdo en dos importantes discursos, el 25 de enero y el 8 de mayo de 1972".²³ Un altre aspecte destacable és que Nixon també apel·la a la participació de la Unió Soviètica. En aquells moments s'estava negociant una limitació de les armes nuclears i pocs dies després, el 26 de maig, es van firmar a la cimera Nixon-Brejnev de Moscou el tractat antimíssils ABM i el tractat SALT I de limitació d'armes estratègiques.

La idea principal torna a ser que els EUA han estat continguts, han limitat els seus atacs a objectius militars i sobretot han reiterat la seva voluntat d'avançar en les converses per posar fi a la guerra. Davant d'això, diu Nixon, Vietnam del Nord ha respost amb més agressions, assalts brutals i bombardejos indiscriminats, que han provocat "over 20,000 civilian casualties, including women and children, in the cities which the North Vietnamese have shelled in wanton disregard of human life". (9-11) Com en els anteriors discursos, Nixon fa una relació cronològica de tots els passos que han fet els EUA per a una sortida negociada i reitera la seva oferta "generosa", i diu que davant d'això, Vietnam del Nord ha respost amb una escalada bèl·lica: "North Vietnam has met each of these offers with insolence and insult. They have flatly and arrogantly refused to negotiate an end to the war and bring peace. Their answer to every peace offer we have made has been to escalate the war". (42-45)

Per això es pregunta què pot fer-se davant una "invasió massiva" que posa en perill la vida dels 60.000 americans que resten al Vietnam i que podria deixar "els sud-vietnamites en una llarga nit de terror" (54) i davant la "completa intransigència" a la taula de negociacions. Diu que cal fer el que sigui per salvar la vida i "l'honor" dels americans, i presenta tres opcions, ja plantejades en anteriors

²³ KISSINGER, Henry. *Diplomacia...* p. 741.

discursos: una, marxar immediatament; però torna a dir que per ell seria el més fàcil, ja que la culpa del que passa al Vietnam no és seva, sinó dels seus antecessors, encara que no ho diu tan directament: “After all, I did not send over one-half million Americans to Vietnam. I have brought 500,000 men home from Vietnam since I took office.” (65-67) L’argument és el mateix: deixariem 17 milions de sud-vietnamites “sota el terror i la tirania comunistes”. (69) I el nostre abandó animaria aquesta mena d’agressions arreu del món.

La segona és la negociació, però ja ha dit que és l’altra part qui adopta una actitud “arrogant” i no vol negociar. La tercera opció és evitar que les armes arribin a mans dels “bandits de Vietnam del Nord”: “There is only one way to stop the killing. That is to keep the weapons of war out of the hands of the international outlaws of North Vietnam”. (89-90) I cal fer-ho perquè –novament apareix la fal·làcia del vincle entre el destí del règim a Vietnam del Sud i la pau mundial– si no s’actués amb contundència contra Hanoi, es trairia la confiança dipositada en els EUA i es posaria en perill la pau mundial: “any President who failed to act decisively would have betrayed the trust of his country and betrayed the cause of world peace”. (98-100) És per això que ha donat ordres de minar els ports de Vietnam del Nord, unes ordres que revocarà tan bon punt es compleixin les condicions ja posades damunt la taula de negociacions el 25 de gener, cosa que, diu, “they would permit the United States to withdraw with honor”, (126) la principal obsessió de Nixon.

En el discurs es torna a complir el tòpic d’Ivies que consisteix a presentar l’enemic com l’ofensiu i nosaltres com els defensius: ens limitem a defensar-nos, no som els agressors. Diu Nixon adreçant-se a l’URSS que entén que defensin els seus aliats com ells defensen els propis, però el que hem de fer les grans potències, diu, és “help our allies only for the purpose of their defense, not for the purpose of launching invasions against their neighbors”. (155-157) En un altre moment diu “we Americans did not choose to resort to war”. (180)

És destacable que en tot moment és present en la retòrica *nixoniana* l’argument que del que passi al sud-est asiàtic en depèn la pau a altres llocs del món: diu als nord-americans que ell vol “l’honor i no la derrota”, i una pau que no sigui el preludi d’una altra guerra sinó una pau duradora: “the kind of peace that will last”. (184)

Richard Nixon. Discurs 7. Address to the Nation Announcing an Agreement on Ending the War and Restoring Peace in Vietnam. January 23, 1973.

Entre l'anterior discurs analitzat (del 8 de maig del 1972) i aquest, va tenir lloc un fet determinant en la presidència de Nixon i en la història dels EUA: el 17 de juny de 1972 cinc homes van ser detinguts a les oficines del Comitè Nacional del Partit Demòcrata de l'edifici Watergate de Washington. Aquell escàndol, que acabaria amb la dimissió de Nixon dos anys després, no va començar a malmetre la seva presidència fins força més endavant. Ho demostra el fet que a les eleccions del 7 de novembre Nixon va arrasar a les urnes i, amb més de 67 milions de vots, va guanyar a tots els estats excepte Massachusetts i el districte de Columbia: 520 vots electorals enfront els 17 del demòcrata George McGovern. A aquella victòria històrica hi va ajudar que només un mes abans, el 8 d'octubre, es va anunciar un acord de pau a les converses de París.²⁴ Un acord, però, que no es va formalitzar fins al gener, després que, un cop passades les eleccions, el desembre de 1972 Nixon ordenés el més devastador bombardeig sobre Vietnam del Nord de tota la guerra.²⁵ El mes següent, el 23 de gener, s'anunciava l'acord per a la *retirada* dels EUA de Vietnam, que és el que va acabar sent aquell pacte malgrat presentar-lo com un "honorable agreement".

La idea més destacable de Nixon és que s'ha aconseguit la pau "amb honor". La paraula "pau" apareix 36 vegades en un discurs de només 1.249 paraules, i l'expressió "peace with honor" apareix en cinc ocasions. Nixon pretén convèncer els nord-americans que al final s'ha aconseguit el que els EUA sempre havien buscat: una sortida que no significués una derrota, que no acceptés l'exigència del Vietnam del Nord d'eliminar el govern de Vietnam del Sud, amb la qual cosa es mantenia intacta l'argumentació retòrica tan repetida que l'objectiu de la guerra era permetre que els sud-vietnamites decidissin ells mateixos el seu futur. Per això, en un discurs que podríem dir que és bàsicament informatiu o expositiu, on Nixon

²⁴ Aquell acord preveia que tropes nord-vietnamites podrien quedar-se a Vietnam del Sud. Algunes fonts indiquen que, quan alguns consellers van mostrar a Kissinger la inconveniència d'aquella concessió, ell els va dir "vull acabar aquesta guerra abans de les eleccions". GAVIN, Philip. *The History place*. [En línia] <<http://www.historyplace.com/unitedstates/vietnam/index-1969.html>> [Data de consulta: 26 de desembre de 2011]

²⁵ En 12 dies es van fer 729 atacs amb bombarders B-52 i mil amb caçabombarders, que van llançar en total 20.370 tones de bombes sobre Vietnam. LEWY, Guenter. *America in...* p. 412.

anuncia els termes i el calendari de l'acord, el president diu que una de les condicions acceptades és que "the people of South Vietnam have been guaranteed the right to determine their own future, without outside interference". (33-34)

Apareixen en aquest discurs, sintetitzades, les principals idees que van justificar la guerra del Vietnam: per això Nixon parla repetidament d'una mena de pau "correcta", "the right kind of peace". Aquesta pau al Sud-est asiàtic és decisiva, imprescindible, per a la pau mundial: "ending the war is only the first step toward building the peace, [...] a peace that not only ends the war in Southeast Asia but contributes to the prospects of peace in the whole world". (47-50) Més endavant diu que aquesta "pau honorable" no és una pau que hauria traït els nostres aliats (79), que hauria abandonat els nostres presos de guerra, (80) o que hauria acabat la guerra per a nosaltres però l'hauria continuada per a 50 milions de persones a Indo-xina, (81) sinó que és una pau per a la qual s'han esforçat 2 milions i mig de nord-americans, dels quals cal estar orgullosos, i que han lluitat per la llibertat del poble de Vietnam del Sud i per la pau al món: "let us be proud of those who sacrificed, who gave their lives so that the people of South Vietnam might live in freedom and so that the world might live in peace". (84-86)

Reapareix també un recurs argumentatiu molt recurrent, que consisteix a dir que els esforços per la pau ara són per deixar un món més segur i estable a les pròximes generacions. El deure amb la Història i la necessitat de llegar un món millor reapareix sovint en la retòrica presidencial de guerra: en un reconeixement del sacrifici fet pels familiars dels soldats morts i dels presos de guerra, Nixon diu que aquells que han mort i que han patit no ho han fet en va, "so that where this generation knew war, the next generation would know peace". (92)

Al final Nixon té un record per Johnson, que, ironies del destí, acabava de morir; l'home que més va empantanegar els EUA al Vietnam va morir just el 22 de gener de 1973, el dia abans que es fes públic l'acord que posava fi a aquell malson per als nord-americans. En el seu homenatge, Nixon torna a dir que Johnson volia una "pau duradora a tot el món": "In his life, President Johnson endured the vilification of those who sought to portray him as a man of war. But there was nothing he cared about more deeply than achieving a lasting peace in the world ". (94-97)

5.3. George W. Bush

George Bush. Discurs 1. Address to the Nation Announcing Strikes Against Al Qaida Training Camps and Taliban Military Installations in Afghanistan. October 7, 2001

Bush va fer aquest discurs el migdia del diumenge 7 d'octubre, per anunciar els atacs contra l'Afganistan, exactament 26 dies després dels atemptats de l'11-S. Poc després dels atacs, l'administració dels EUA en va atribuir l'autoria a Al-Qaida i va informar que es refugiava a l'Afganistan. Uns dies després Bush va plantejar un ultimàtum al règim talibà perquè entregués Bin Laden, i va llançar una de les idees-força de tota la retòrica de la guerra contra el terror: aquell que dóna suport als terroristes és un terrorista. Així es justificava actuar contra aquells governs, organismes o Estats que presumptament donessin suport al terrorisme.

En el seu discurs, després d'informar que ha ordenat els atacs “to disrupt the use of Afghanistan as a terrorist base of operations and to attack the military capability of the Taliban regime”, Bush destaca que ha llançat aquella operació amb el total suport de la comunitat internacional: “We are supported by the collective will of the world”. (13) Hi ha hagut controvèrsia sobre si la guerra d'Afganistan tenia o no l'autorització de l'ONU. Els dies 12 i 28 de setembre el Consell de Seguretat va aprovar les resolucions 1368 i 1373, respectivament, que condemnen els atemptats del dia 11 i fan una crida a fer front al terrorisme. Però cap d'elles, en especial la 1373, ja que la 1368 únicament és de condemna dels atemptats, autoritza explícitament l'ús de la força contra l'Afganistan. L'impacte dels atemptats i l'irredentisme del règim talibà van fer que la majoria de països donessin suport (o almenys no s'oposessin) a la guerra contra el país centreamericà. En el debat que va sorgir entre l'opinió pública es va apel·lar al capítol VII de la Carta de les Nacions Unides, que és el que regula “les accions col·lectives en cas d'amenaces a la pau, trencament de la pau o actes d'agressió”; i també a l'article 5 del Pacte Atlàntic pel qual els membres de l'OTAN consideren qualsevol atac a un d'ells com un atac a tots. Des del primer moment, el recurs retòric de Bush va ser mirar de persuadir que els atemptats de l'11-S eren un acte de guerra i que, per tant, els EUA estaven *en guerra*, amb totes les implicacions que això comporta.

En aquest primer discurs de Bush *en guerra* hi ha algunes característiques determinants de la retòrica de la guerra contra el terror, i que compleixen el paradigma presentat per Ivie i Van Dijk sobre la presentació negativa de l'altre: l'enemic té plans malèvols (“evil plans”, 20), reté injustament ciutadans americans (16), mentre que nosaltres els volem dur “davant la justícia” (24), i per aconseguir-ho, els traurem d'on s'amaguen (“the terrorists may burrow deeper into caves and other entrenched hiding places”, 21). Presentar l'enemic com un ésser que s'amaga sota terra, en coves profundes i indrets recòndits li fa augmentar aquesta pàtina de malignitat que pretén transmetre Bush.

En contrast, nosaltres som “generosos” (25) i al mateix temps que fem la guerra contra els terroristes, llançarem menjar, medicines i material a “homes, dones i nens que sofreixen i passen gana”, perquè som “amics dels afganesos” (29) i som amics dels gairebé mil milions de persones que practiquen la fe islàmica (30). Per tant, aquells contra qui s'enfronta els EUA no són els musulmans, no és l'islam, és contra aquells que han profanat l'islam, que fan una interpretació esbiaixada i equivocada de la religió islàmica i “maten en nom seu” (32).

L'acció militar, diu Bush, és només una part de l'àmplia campanya contra el terrorisme que té diversos fronts en més de 38 països. Insisteix a mostrar que l'acció és multilateral, que el nostre bàndol és el de la majoria i el de l'enemic el de la minoria. I aquesta acció afectarà tot país que doni suport al terrorisme, ja que – argument que repetirà al llarg de la seva presidència– aquell que hi dóna suport és també un terrorista: “If any government sponsors the outlaws and killers of innocents, they have become outlaws and murderers, themselves.” (40-42)

Reapareix en aquest discurs, com en la guerra del Vietnam, l'argument que nosaltres som pacífics i ens limitem a defensar-nos de l'atac de l'altre; per tant, anem a la guerra contra la nostra voluntat, però no tenim altre remei per preservar la pau i la llibertat mundials (com en la guerra del Vietnam): “We did not ask for this mission, but we will fulfill it. The name of today's military operation is Enduring Freedom. We defend not only our precious freedoms but also the freedom of people everywhere to live and raise their children free from fear.” (48-51) Fixem-nos que en aquest fragment tan curt hi apareix la paraula llibertat o lliure (freedom i free) en quatre ocasions. I un altre aspecte interessant: Bush anomena la guerra a l'Afganistan una missió (que no han demanat). Novament

veiem aparèixer, ara explícitament, una referència a la missió dels EUA d'estendre la llibertat arreu del món, la variant de què hem parlat del destí manifest.

Hi ha també una referència velada als seus antecessors: ell es col·loca de seguida dins de la història dels EUA i, com un president més, afronta el repte que li ha deparat el destí. Diu: "I'm speaking to you today from the Treaty Room of the White House, a place where American Presidents have worked for peace." (43-44) Amb aquesta expressió, es col·loca al costat dels seus antecessors que han forjat la història del seu país. Amb aquesta referència busca implícitament investir-se de l'autoritat dels anteriors presidents.

Al final, ret un emotiu i emocionat homenatge als militars, i com veurem que fa sovint, recorre a la tècnica del *storytelling*, per captivar les emocions dels oients: en aquest cas, diu que ha rebut una carta d'una nena de quart grau (10 anys) que diu que "As much as I don't want my dad to fight," she wrote, "I'm willing to give him to you". (75-76) Bush fa servir aquesta tendra imatge de la nena innocent que no vol que el "papa" vagi a la guerra però que tot i això l'hi dóna a ell, per enviar un altre missatge fonamental de la seva retòrica: la nena tan petita ja ha après el gran valor de la llibertat i el cost en deure i sacrifici per conservar-la. La guerra a l'Afganistan, per tant, és una guerra per la llibertat, una guerra "amb molts fronts" (81), una guerra que guanyarem, diu Bush al final: "peace and freedom will prevail". (82)

George Bush. Discurs 2. Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union. January 29, 2002

Bush fa aquest discurs un mes i mig després de la caiguda del règim talibà i de la presa de possessió del nou govern afganès de Hamid Karzai. La primera part la dedica a la guerra contra el terror, i és on presenta l'expressió "eix del mal" que es va convertir en un dels signes identificatius de la seva retòrica de guerra.

Ben bé al començament, Bush deixa clar que els EUA "estan en guerra": "as we gather tonight, our Nation is at war", (5) i afegeix que "the civilized world" (6) s'enfronta a perills sense precedents. Però presenta com un èxit i com a grans avenços el que han fet a l'Afganistan "[els EUA] rallied a great coalition, captured, arrested, and rid the world of thousands of terrorists, destroyed Afghanistan's terrorist training camps, saved a people from starvation, and freed a country from brutal oppression". (9-12) Amb voluntat triomfalista, afegeix que la bandera nord-americana torna a onejar a l'ambaixada dels EUA a Kabul, i que "terrorists who once occupied Afghanistan now occupy cells at Guantanamo Bay".²⁶

Tot seguit fa ús d'un recurs retòric que té més a veure amb l'escenificació que amb l'argumentació, en la línia del que hem dit que en l'era de la presidència electrònica sovint els presidents recorren a imatges per persuadir l'opinió pública: diu que ara els EUA i l'Afganistan són socis contra el terror i la prova d'aquesta aliança és la presència a la sala del president Karzai, a qui saluda. Tot seguit diu que les dones de l'Afganistan ja són lliures i ara formen part del nou govern, i presenta la ministra d'Afers per a la Dona, Sima Samar.²⁷ En tots dos casos, la retransmissió televisiva mostra plans mitjos de Karzai i Samar saludant i rebent els

²⁶ Els primers detinguts com a "combatents enemics" van arribar a la presó de Guantánamo el dia 11 de gener de 2002, dues setmanes abans del discurs.

²⁷ Sima Samar va estar pocs mesos al ministeri. Segons diu ella mateixa al periodista australià John Pilger, va deixar el càrrec després de rebre amenaces de radicals que la veien poc respectuosa amb la xaria: PILGER, John, CONNELLY, Steve. *Breaking the silence: truth and lies in the war on terror*. Gran Bretanya / Austràlia. Carlton Television, 2003. En deixar el govern, Sima Samar va passar a presidir l'Afganistan Independent Human Rights Commission, de la qual el gener del 2013 encara era presidenta. Afghanistan Independent Humann Rights Commission [En línia] <<http://www.aihrc.org.af/en/members/754/dr.sima-samar.html>> [Data de consulta: 2 de gener de 2013].

calorosos aplaudiments dels congressistes, una mostra *visual* del suport dels representants dels EUA als nous dirigents del país.²⁸

Però aquest recurs no acaba aquí: uns minuts més endavant trobem tres clars exemples de la narració d'històries, la pràctica del *storytelling*: després d'elogiar el coratge i la preparació de les tropes i dir que portaran els "enemics dels EUA" davant la justícia, parla d'aquests casos: no diu cap nom, però declara que "every day a retired firefighter returns to Ground Zero to feel closer to his two sons who died there". (31-32) Després, en una clara apel·lació al *pathos* de l'audiència, i amb la intenció d'impactar en els sentiments i les emocions, diu que en el lloc del memorial de Nova York un nen petit hi va deixar la seva pilota de futbol amb una nota que deia: "Dear Daddy, please take this to heaven. I don't want to play football until I can play with you again some day." (33-34)

L'altre recurs clar al *storytelling* és l'exemple concret de Shannon Spann, la vídua d'un *marine* mort a Mazar-e-Sharif. Això diu Bush: "Last month, at the grave of her husband, Micheal, a CIA officer and marine who died in Mazar-e-Sharif, Shannon Spann said these words of farewell, "Semper Fi, my love." (35-37) Tot seguit diu que la Shannon els acompanya aquell vespre i la saluda. Novament, ella rep els aplaudiments de la cambra i, en la versió televisada, la càmera mostra que és al costat, precisament, de Karzai. Després Bush diu: "Shannon, I assure you and all who have lost a loved one that our cause is just, and our country will never forget the debt we owe Micheal and all who gave their lives for freedom". (37-39) Aquí apareix el que serà el principal argument retòric de Bush per justificar la guerra contra el terror: Amèrica es sacrifica per la llibertat, no només dels nord-americans sinó també pels altres pobles del món. Veurem que tant a l'Afganistan com a l'Iraq, la finalitat és anar a preservar la llibertat, i per aquesta causa els ciutadans dels EUA estan disposats a sacrificar els seus estimats: el millor exemple, la presència a la Cambra de la vídua d'un agent de la CIA mort a l'Afganistan.

Es veu exemplificada en aquest discurs la retòrica de l'explotació del sentiment de la por entre la població de què parla Ivie i la tergiversació o exageració de què parlen Campbell & Jamieson i Winkler; la característica de la

²⁸ Es pot veure el vídeo del discurs a l'arxiu del canal de televisió C-SPAN: [En línia] <<http://www.c-spanvideo.org/program/168239-1>>. [Data de consulta: 21 de gener de 2012]

retòrica de guerra que presenta David Campbell que consisteix a associar totes les activitats de l'altre amb el perill també es dona en aquest discurs:

Our discoveries in Afghanistan confirmed our worst fears and showed us the true scope of the task ahead. We have seen the depth of our enemies' hatred in videos where they laugh about the loss of innocent life. And the depth of their hatred is equaled by the madness of the destruction they design. We have found diagrams of American nuclear powerplants and public water facilities, detailed instructions for making chemical weapons, surveillance maps of American cities, and thorough descriptions of landmarks in America and throughout the world. (40-47)

Bush reforça aquest recurs a la por quan, després de recordar que els 19 autors de l'11-S eren entrenats a l'Afganistan, diu: "Thousands of dangerous killers, schooled in the methods of murder, often supported by outlaw regimes, are now spread throughout the world like ticking timebombs, set to go off without warning". (51-53) Fixem-nos que presenta una altra de les idees-força del discurs, que donarà pas al concepte "eix del mal": diu que aquests terroristes tenen sovint "el suport de règims fora de la llei". Una idea que reforça al següent paràgraf, quan diu que "we must prevent the terrorists and regimes who seek chemical, biological, or nuclear weapons from threatening the United States and the world." (62-64) Per això diu que "while the most visible military action is in Afghanistan, America is acting elsewhere". (69-70) I aquesta acció no només és contra terroristes en concret, sinó que és contra els règims que els donen suport: "Our [...] goal is to prevent regimes that sponsor terror from threatening America or our friends and allies with weapons of mass destruction." (81-82)

Així descriu aquests règims (fixem-nos que és Iraq el que deixa per al final i al qual més atenció dedica):

North Korea is a regime arming with missiles and weapons of mass destruction, while starving its citizens.

Iran aggressively pursues these weapons and exports terror, while an unelected few repress the Iranian people's hope for freedom.

Iraq continues to flaunt its hostility toward America and to support terror. The Iraqi regime has plotted to develop anthrax and nerve gas and nuclear weapons for over a decade. This is a regime that has already used poison gas to murder thousands of its own

citizens, leaving the bodies of mothers huddled over their dead children. This is a regime that agreed to international inspections, then kicked out the inspectors. This is a regime that has something to hide from the civilized world. (85-95)

Presentats els tres actors, diu després que “States like these and their terrorist allies constitute an axis of evil, arming to threaten the peace of the world.” El pes de l’argumentació és en el fet que aquests estats tenen armes de destrucció massiva que poden fer arribar a terroristes i aquests posarien en risc la pau i l’estabilitat dels EUA i de tot el món. Com hem dit, aquesta és la base sobre la qual es basteix tot l’argumentari que justifica la guerra contra el terror. Com diu Bush, en senyal d’avertència: “America will do what is necessary to ensure our Nation's security”, (105-106) i afegeix: “The United States of America will not permit the world's most dangerous regimes to threaten us with the world's most destructive weapons.” (108-110)

Com es repetirà en posteriors discursos, Bush argumenta que la guerra que lliuren els EUA és un repte que la Història ha posat al país, i no és altre que lluitar per la llibertat, el motiu principal, insistim, de la guerra: “History has called America and our allies to action, and it is both our responsibility and our privilege to fight freedom's fight.” (114-116) És per garantir la seguretat de la nació, doncs, que el president ha presentat un pressupost al Congrés que preveu un considerable augment de la despesa, “the largest increase in defense spending in two decades, because while the price of freedom and security is high, it is never too high. Whatever it costs to defend our country, we will pay.” (134-136)

En la segona part del discurs, Bush justifica les mesures excepcionals en seguretat interior –moltes recollides a la Patriot Act– per al bé del país: “homeland security will make America not only stronger but, in many ways, better.” (150)

Com abans ja ha escenificat el suport dels EUA al *nou* Afganistan donant la benvinguda a Karzai i a Sima Samar, i a les famílies dels soldats morts amb la salutació a Shannon Spann, en el passatge del discurs dedicat a la seguretat interna anuncia la presència a la Cambra de les hostesses de vol Hermis Moutardier i

Christina Jones perquè pocs dies abans de Nadal van impedir que un terrorista cometés un atemptat en pel vol.²⁹

En un altre moment del discurs, Bush diu que els EUA estaran fermes al costat de les innegociables demandes de la dignitat humana: “the rule of law; limits on the power of the state; respect for women; private property; free speech; equal justice; and religious tolerance”. (281-283) Si se’ns permet una interpretació *política*, veiem que aquests són alguns dels principis bàsics del liberalisme; fixem-nos, en canvi, que no diu res de drets humans, benestar social, treball, habitatge, salut i educació universals, ni igualtat i equilibri entre les nacions, conceptes que per a Bush potser serien propis d’una retòrica d’esquerres. Tot seguit deixa clar que són aquells valors els que defensaran fermament: “America will take the side of brave men and women who advocate these values around the world, including the Islamic world”, (284-285) perquè “free markets and free trade and free societies are proving their power to lift lives”. (290)

Al final trobem un altra constatació del plantejament d’Ivie quan Bush presenta l’enemic *literalment* com l’encarnació del mal: “Evil is real, and it must be opposed.” (297) I es fa palesa la contraposició entre nosaltres i l’enemic: “They embrace tyranny and death as a cause and a creed. We stand for a different choice, made long ago on the day of our founding. We affirm it again today. We choose freedom and the dignity of every life.” (305-308)

Al final del discurs, doncs, apareixen dues de les principals idees de la retòrica de guerra de Bush: lluitem per la llibertat i aquesta lluita és el repte que ens ha plantejat la història: el dia 11 de setembre, “in a single instant, we realized that this will be a decisive decade in the history of liberty, that we've been called to a unique role in human events.” (302-303)

²⁹ Es refereix al cas del terrorista que va intentar fer esclatar els explosius que duia en la sola de la sabata, a un avió d American Airlines que anava de París a Nova York, el 22 de desembre de 2001.

George Bush. Discurs 3. Address to the Nation on Iraq. March 17, 2003

Bush va fer aquest discurs només tres dies abans de la invasió de l'Iraq. De fet, l'objectiu principal és fer públic l'ultimàtum donat a Saddam Hussein perquè deixi el poder en les següents 48 hores si vol evitar la guerra. Justifica aquesta decisió amb tot l'argumentari amb què va envoltar la decisió d'envair l'Iraq.

Diu que el país no ha complert els seus compromisos amb la comunitat internacional, ja que no ha destruït els seus arsenals d'armes de destrucció massiva, malgrat els esforços diplomàtics dels EUA i països aliats, que han actuat sempre, segons Bush, sota el paraigües de les resolucions del'ONU.

Tota l'argumentació per justificar la guerra, doncs, es basa en la falsedat de l'existència d'armes de destrucció massiva en aquell país. En molts discursos trobarem que afirma que el règim posseeix "sense cap mena de dubte" (18) armes de destrucció massiva, i això, a part de no quedar mai ratificat pels inspectors de l'AIEA³⁰ abans de la guerra, es va demostrar després que era fals. Per tant, es posa en evidència l'ús del recurs de la por que ja ha estudiat Ivie: apel·lant al *pathos* de

³⁰ El dia 7 de març de 2003, el llavors director de la Comissió de les Nacions Unides per al Control, Verificació i Inspecció d'armes de l'Iraq (UNMOVIC), el suec Hans Blix, va informar el Consell de Seguretat de l'ONU del seu dotzè informe trimestral sobre les inspeccions fetes a l'Iraq. Allà va dir que a l'hora de dur a terme les inspeccions, "we have faced relatively few difficulties" i que en aquells moments "we are able to perform professional no-notice inspections all over Iraq". Davant les informacions dels serveis d'intel·ligència que deien que hi havia moviments d'armes amb camions i producció d'armes biològiques en unitats mòbils o instal·lacions subterrànies, Blix va dir que "no evidence of proscribed activities have so far been found" i "no underground facilities for chemical or biological production or storage were found so far". Va informar que l'Iraq estava destruint el míssil Al Samoud 2 i que donava informació sobre la destrucció d'elements químics, cosa que li va fer dir que "after a period of somewhat reluctant cooperation, there has been an acceleration of initiatives from the Iraqi side since the end of January." Al final, va dir que calia més temps per poder verificar de manera irrefutable si el règim de Saddam tenia o no armes de destrucció massiva, i admetia que si s'agafava al peu de la lletra el text de la resolució 1441 on diu que l'Iraq ha de col·laborar "de manera immediata, incondicional i activa" amb la UNMOVIC, era cert que es podia qüestionar que aquesta col·laboració hagués respost a aquells adjectius: "It is obvious that, while the numerous initiatives, which are now taken by the Iraqi side with a view to resolving some long-standing open disarmament issues, can be seen as "active", or even "proactive", these initiatives 3-4 months into the new resolution cannot be said to constitute "immediate" cooperation. Nor do they necessarily cover all areas of relevance." Text de la declaració de Blix davant el Consell de Seguretat: http://www.un.org/Depts/unmovic/new/pages/security_council_briefings.asp#7. [Data de consulta: 8 de desembre de 2011].

El dia 5 de juny de 2003, en la seva última compareixença davant el Consell de Seguretat com a cap de la UNMOVIC, Hans Blix va dir que fins al dia 18 de març, quan van abandonar l'Iraq, dos dies abans de començar la guerra, els inspectors no havien trobat "**cap evidència**" de l'existència d'armes prohibides. Nota de premsa de l'ONU: <http://www.un.org/News/Press/docs/2003/sc7777.doc.htm>. [Data de consulta: 8 de desembre de 2011].

l'opinió pública, fa un sil·logisme fal·laç en el qual diu que com que el règim té armes de destrucció massiva i com que “ha ajudat, entrenat i acollit terroristes, alguns d'Al-Qaida”, aquestes armes acabaran a mans de terroristes que mataran “centenars de milers de persones innocents”. Vincula per tant de manera directa l'amenaça del terrorisme internacional a l'existència del règim de Saddam: “The terrorist threat to America and the world will be diminished the moment that Saddam Hussein is disarmed.” (103-104) I és interessant la metàfora a través de la qual vincula la continuïtat del règim de Saddam amb el risc d'un altre atemptat com el de l'11-S. Ho diu amb aquestes paraules: “We choose to meet that threat now, where it arises, before it can appear suddenly in our skies and cities”, en una clara referència a l'11-S. (122-124). Més endavant va encara més enllà i afirma que ja no és només la seguretat dels EUA sinó la de tot el món la que depèn de desarmar Saddam: “The security of the world requires disarming Saddam Hussein now.” (132-133)

Bush intenta persuadir que compleix la legalitat (interna i internacional): pel que fa a la política interna, a part de dir que el seu país és sobirà per defensar la seguretat nacional i que aquesta tasca li correspon en tant que comandant en cap de les Forces Armades, diu que el Congrés ja ha aprovat “l'ús de la força” contra Iraq. Quant a política externa, diu que des dels primers anys de la dècada dels 90, gràcies a les resolucions de l'ONU 678 i 687, els EUA i els seus aliats poden fer ús de la força per eliminar les armes de destrucció massiva de l'Iraq. Però a més a més, diu que el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1441, que amenaçava l'Iraq d'haver-se d'atenir a serioses conseqüències si el país no es desarmava. Afirma que l'Iraq no s'ha desarmat i que mentre Saddam sigui al poder no es desarmarà. Reitera que han treballat amb els seus aliats per aconseguir que l'Iraq compleixi les demandes de l'ONU però, amb una clara referència a França, diu que hi ha membres del Consell de Seguretat que vetaran qualsevol resolució que obligui l'Iraq a desarmar-se. Ens hem d'aturar aquí per observar la mena d'argumentació que fa servir Bush: França s'oposava a l'ús de la força i volia continuar fent pressió al règim per altres vies, ja que els inspectors de l'AIEA no havien certificat de manera inequívoca que l'Iraq tingués armes de destrucció massiva, com hem vist a la nota al peu de la pàgina anterior. Davant d'això, fixem-nos que el que diu Bush és que “aquests governs comparteixen amb nosaltres

l'existència del perill però no la nostra decisió de fer-hi front". Per tant, en una clara actitud maniquea, planteja només dues aproximacions al problema: la seva (ferma i resolutiva) i la dels que contemporitzen amb l'enemic (feble i condescendent).

Hi ha referències a anteriors conflictes: una de no explícita, quan diu que "Americans understand the costs of conflict because we have paid them in the past." (95-96) I una altra presentada amb prou ambigüitat com perquè es pugui interpretar de dues maneres. Ell diu: "in the 20th century, some chose to appease murderous dictators, whose threats were allowed to grow into genocide and global war. In this century, when evil men plot chemical, biological, and nuclear terror, a policy of appeasement could bring destruction of a kind never before seen on this Earth." (126-129) És una clara referència als fets previs a la Segona Guerra Mundial, quan a Munic les potències no van saber parar els peus a Hitler, però pot entendre's també com una referència a la Guerra freda, a l'enemic comunista, i una crítica als que pregonaven una política d'apaivagament (appeasement) enfront l'URSS.

Finalment, Bush exposa un altre dels que seran els arguments principals de la seva retòrica de guerra: un cop alliberat del "dictador", l'Iraq serà un exemple de democràcia per als pobles de l'Orient Mitjà. Amb aquesta intenció, la d'estendre la democràcia, els EUA honoren "the deepest commitments of our country" (135). Per tant, com que creuen que els iraquians es mereixen gaudir de la llibertat, el seu objectiu és estendre la llibertat i la pau en aquella regió, i contribuir així a la consecució de la pau mundial. És interessant observar al final que remarca que aquesta decisió l'han presa els EUA lliurement, i que les nacions lliures tenen el deure de defensar la població i unir-se per fer front al violent. I ara, com abans, els EUA han acceptat aquesta responsabilitat. Torna a aparèixer el mite de la missió, el destí manifest d'estendre la democràcia i la llibertat arreu.

George Bush. Discurs 4. Address to the Nation on Iraq. March 19, 2003

Aquest discurs de la nit del 19 de març –matinada del dia 20 a l'Iraq– està estretament lligat amb el del dia 17 en què Bush plantejava a Saddam Hussein un ultimàtum de 48 hores per abandonar el poder. És un discurs breu, bàsicament informatiu, per donar a conèixer a l'opinió nord-americana i mundial que ha començat la guerra contra Iraq.

Destaca el fet que a la primera frase Bush diu que qui fa l'atac són forces americanes i “de la coalició”. Diu que 35 països participen en una “campanya concertada” per a la “defensa comuna”. Per tant, vol desplaçar el protagonisme a la “coalició”, no vol mostrar-se davant els nord-americans ni davant el món com autor d'una guerra unilateral sinó multilateral.

Pel que fa a l'objectiu, també el deixa clar en la primera frase: desarmar l'Iraq, alliberar la seva gent i defensar el món d'un greu perill. En el tercer paràgraf, però, s'adreça directament a les tropes nord-americanes al Pròxim Orient, i aquí sí que els diu que depenen d'elles la pau del món i les esperances d'un poble oprimat, a qui “alliberaran”. Més endavant torna a dir que caldrà un compromís continuat per “ajudar els iraquians a aconseguir un país unit, estable i lliure”. Insisteix que respecten l'Iraq (els seus ciutadans, la seva “gran civilització” i les fes –en plural– que practiquen) i que no tenen altre objectiu que eliminar una amenaça i retornar el control del país a la seva gent. Apareix, doncs, novament el tòpic de la missió dels EUA d'estendre la democràcia i preservar la pau mundial. Ara bé, més endavant, en una de les principals fal·làcies del discurs i que de fet és la base de la retòrica de Bush en justificar la guerra d'Iraq, novament fa una figura metafòrica i diu que ara cal fer front amb l'exèrcit “a un règim que amenaça la pau mundial amb armes de destrucció massiva” per evitar després haver-hi de fer front amb “exèrcits de bombers, policies i metges als carrers de les nostres ciutats”. (39-40) Novament vincula la permanència de Saddam al poder amb la imminència de nous atemptats terroristes a ciutats d'Occident, cosa que només va existir en el discurs retòric de Bush, perquè ja hem vist que l'Iraq no tenia armes de destrucció massiva, el seu vincle amb terroristes era pràcticament inexistent i els autors dels atemptats de l'11-S, als quals fa referència Bush, no tenien res a veure amb l'Iraq.

Finalment, veiem clar en aquest discurs el *topoi* dicotòmic d'Ivie que presenta l'enemic com a salvatge i el propi bàndol com a civilitzat. Especialment en el quart paràgraf (18-23), on Bush diu que el règim de Saddam “has no regard for conventions of war or rules of morality”, i que Saddam “has placed iraqi troops and equipment in civilian areas, attempting to use innocent men, women, and children as shields for his own military, a final atrocity against his people”. En canvi, les forces de la coalició, “will make every effort to spare innocent civilians from harm”. El nombre de civils morts a la guerra d'Iraq va ser com a mínim de 104.000 persones.³¹

³¹ Un estudi publicat el gener de 2008 per *The New England Journal of Medicine* dona una xifra d'entre 104.000 i 223.000 morts. “Violence-Related Mortality in Iraq from 2002 to 2006” [En línia]. *The New England Journal of Medicine*, vol. 358 (31 de gener de 2008), núm. 5, pp. 484-493 <<http://content.nejm.org/cgi/content/full/NEJMs0707782>> [Consulta: 9 de desembre de 2011]. L'organització britànica Iraqbodycount diu que el nombre de víctimes civils iraquianes és a 2011 d'entre 104.035 i 113.680. (Iraq body count [En línia] <<http://www.iraqbodycount.org/>> [Data de consulta: 9 de desembre de 2011]).

George Bush. Discurs 5. Address to the Nation on Iraq From the U.S.S. Abraham Lincoln. May 1, 2003

En aquest discurs Bush anuncia el final de les operacions de combat a l'Iraq, a bord del portaavions *Lincoln* sota una pancarta on es diu "Mission accomplished". Aquesta proclamació prematura de la victòria va ser molt criticada perquè, si bé el règim havia caigut en 40 dies, pacificar l'Iraq va costar molt més.

Bush reitera alguns dels arguments ja defensats anteriorment: l'objectiu de la guerra és la llibertat, de manera genèrica, i la pau al món, però també alliberar la població iraquiana del jou del seu tirà. I amb això es contribueix a fer dels EUA un país més segur. Diu als soldats: "In this battle, we have fought for the cause of liberty and for the peace of the world. [...] Because of you, our Nation is more secure. Because of you, the tyrant has fallen, and Iraq is free." (7-12) Així presenta la defensa a ultrança de la llibertat com a distintiu de la nació americana:

Our commitment to liberty is America's tradition, declared at our founding, affirmed in Franklin Roosevelt's Four Freedoms, asserted in the Truman Doctrine and in Ronald Reagan's challenge to an evil empire. We are committed to freedom in Afghanistan, in Iraq, and in a peaceful Palestine. The advance of freedom is the surest strategy to undermine the appeal of terror in the world. Where freedom takes hold, hatred gives way to hope. When freedom takes hold, men and women turn to the peaceful pursuit of a better life. American values and American interests lead in the same direction: We stand for human liberty. (96-103)

Bush busca l'argument d'autoritat en referir-se als antecessors (pares fundadors, Roosevelt, Truman, Reagan) i enllaça la seva gestió amb l'essència de l'esperit nord-americà: la missió d'estendre la llibertat, sintetitzada en la darrera frase: "els valors i els interessos americans van en la mateixa direcció: estem per la llibertat humana".³² Més endavant diu explícitament "our Nation has a mission: We will answer threats to our security, and we will defend the peace". (108)

En un altre passatge torna a recórrer a la Història per justificar la seva posició. Hi busca paral·lelismes per persuadir que ell fa com els seus antecessors,

³² És interessant destacar que en cap moment apareix en aquest discurs l'expressió "drets humans". Si apareix la paraula "human" és per referir-se a la llibertat: en una ocasió apareix "human freedom" (44) i en una "human liberty". (103)

que la Història ha jutjat i consagrat: “The character of our military through history—the daring of Normandy, the fierce courage of Iwo Jima, the decency and idealism that turned enemies into allies— is fully present in this generation.” (27-29) Però la tecnologia ha aportat una gran millora, diu, perquè si bé “in defeating Nazi Germany and Imperial Japan, Allied forces destroyed entire cities” (36) ara la població civil queda sana i estalvia: “With new tactics and precision weapons, we can achieve military objectives without directing violence against civilians”. (40-41) Aquesta fal·làcia (ja hem vist que els càlculs més optimistes situen en més de 100.000 els civils morts a l'Iraq) és un exemple de la pretensió d'*higientizar* la guerra de què ja ens parla Ivie al llibre de Medhurst (1996).

La presentació de l'enemic compleix novament el paradigma d'Ivie: el qualifica de tirà (11) (aquí hi trobem reminiscències amb la retòrica dels pares fundadors; recordem que la independència de les colònies es va fer per alliberar-se de la “tirania” de Jordi III); l'enemic és mentider, intimidador, opressor i esclavitzador (45-46), dictador (54) i és un règim “dangerous and aggressive”. (40) Per això responem a una agressió que hem patit i l'ús de la força és el nostre últim recurs, fem la guerra a contracor: “The use of force has been and remains our last resort”. (107) Bush destaca que “el dictador” construïa palaus per a ell en comptes d'hospitals i escoles, i promet que els EUA estaran amb els nous líders per formar un govern “of, by, and for the iraqi people”, (56) en referència al famós discurs de Gettysburg de Lincoln.³³ Més endavant diu que qui ajudi els terroristes és enemic d'Amèrica i del “món civilitzat”, i torna a presentar el règim com “assassí d'innocents”, “fora de la llei (*outlaw*)”, que s'enfrontarà a la “justícia americana”. En tot moment afirma que als criminals nosaltres els apliquem els dictats del sistema judicial. Guantánamo converteix aquest argument novament en una fal·làcia.

En un altre recurs retòric fal·laç molt present a la seva retòrica, Bush diu que “the battle of Iraq is one victory in a war on terror that began on September

³³ El 19 de novembre de 1863, en plena guerra civil, Lincoln va visitar el cementiri de la ciutat de Gettysburg, on el juliol hi havia hagut una batalla que va causar una veritable matança en els dos bàndols i que va ser decisiva en el curs de la guerra: en menys d'una setmana van morir 23.000 soldats de la Unió i 28.000 de la Confederació (JONES A. Maldwyn. *Historia de Estados Unidos. 1607-1992*. Madrid: Cátedra, 2001. p. 214). En un brevíssim i cèlebre discurs, Lincoln va retre homenatge als morts i va dir que havien d'inspirar als vius perquè “el govern del poble, pel poble i per al poble no desaparegui de la Terra”. Versió íntegra en anglès: <http://www.presidentialrhetoric.com/historicspeeches/lincoln/gettysburg.html> [data de consulta: 8 de desembre de 2011]

the 11th, 2001, and still goes on". (60-61) Ell no es va cansar de repetir que per evitar un altre 11-S calia acabar amb el règim de Saddam, sense aportar cap prova ni argument convincents del vincle entre una cosa i l'altra. Més endavant repeteix: "The liberation of Iraq is a crucial advance in the campaign against terror". (78)

Com en la majoria de discursos, acaba amb el relat d'un cas personal, sempre molt emotiu, per transmetre una idea a l'audiència (*storytelling*); en aquest cas és per lloar el coratge i el servei prestat pels soldats. Diu que entre aquells que no tornen a casa (recordem que el discurs el fa al portaavions *Abraham Lincoln* quan acaba d'arribar a San Diego) hi ha el caporal Jason Mileo: "One of those who fell, Corporal Jason Mileo, spoke to his parents 5 days before his death. Jason's father said, "He called us from the center of Baghdad, not to brag but to tell us he loved us. Our son was a soldier."" (128-130)

Després d'aquest gest emotiu, continua intentant sacsejar els sentiments de l'audiència dient que per a les famílies dels caiguts no hi ha benvinguda, però que preguem per a ells, ja que "in God's time, their reunion will come". Instal·lat en aquest to emotiu i prosopopeic, Bush acaba dient, solemne:

Those we lost were last seen on duty. Their final act on this Earth was to fight a great evil and bring liberty to others. All of you—all in this generation of our military—have taken up the highest calling of history. You're defending your country and protecting the innocent from harm. And wherever you go, you carry a message of hope, a message that is ancient and ever new. In the words of the prophet Isaiah, "To the captives, 'come out,' and to those in darkness, 'be free.'" (134-139)

És a dir, els EUA han respost a una crida de la Història: "lluitar contra un gran mal i portar la llibertat als altres", i "defensar el país i protegir els innocents", un mandat que entronca amb la missió que Déu ha encomanat als EUA segons la mitologia del destí manifest, per això acaba identificant la missió que té el país amb el que recull Isaïes al verset 49:9 de l'Antic Testament, en què Jahvè diu al desvalgut que quan arribi la victòria l'ajudarà "a dir als presoners "sortiu!" i als qui estan a les tenebres: "mostreu-vos"".

George Bush. Discurs 6. Remarks at the American Legion National Convention in Salt Lake City. August 31st, 2006.

George Bush va fer aquest discurs dies abans del cinquè aniversari de l'11-S, davant la convenció anual de l'American Legion, una associació de veterans de guerra fundada el 1919 que aplega tres dels prop de 24 milions d'afiliats que es reparteixen les 48 associacions de veterans registrades al Department of Veteran Affairs del Govern nord-americà. És la més important del país. Quan Bush va fer aquest llarg discurs, la guerra d'Iraq feia tres anys i mig que durava i no s'hi veia una sortida ràpida; el 2005 a l'Iraq i a l'Afganistan hi havien mort 945 soldats nord-americans.³⁴ Dos mesos després, a les eleccions al Congrés, els republicans perdrien la majoria a les dues cambres, que conservaven des de 1994.

En compliment del paradigma d'Ivie, apareix ja en els primers passatges del discurs la idea que els EUA són defensors i promotors de valors associats al bé en general i que lluiten per la seva defensa de manera desinteressada: "For almost 90 years [l'American Legion es va fundar el 1919], Legionnaires have stood proudly "for God and country" [aquest és el lema de l'entitat]. From big cities to small towns, the American Legion name brings to mind the best of our Nation--decency, generosity, and character". (14-16) Decència, generositat i personalitat, tres dels valors que volen estendre arreu els nord-americans, en contraposició amb els dels seus enemics, representats pels terroristes i els governs que els donen suport.

El gran valor que es dona al servei a la pàtria és un element molt present en la retòrica de Bush: "As veterans, all of you stepped forward when America needed you most. From North Africa to Normandy, Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kuwait, your courage and service have made it possible for generations to live in liberty". (40-42) Torna a aparèixer la idea de la defensa de la llibertat associada a les accions militars dels EUA al llarg de la història. Com a les dues guerres mundials, tant a l'Àfrica, Europa o al Pacífic, o com a Corea, Vietnam o a Kuwait, ara a l'Iraq també hi han anat els nord-americans a lluitar per la llibertat:

At this hour, a new generation of Americans in uniform is showing great courage defending our freedom in the first war of the 21st century. I know that Legionnaires are

³⁴ Font: icasualties.org. [En línia]. <<http://icasualties.org/>>. [Data de consulta: 29 de desembre de 2011]

following this war closely, especially those of you with family and friends who wear our uniform. The images that come back from the frontlines are striking and sometimes unsettling. When you see innocent civilians ripped apart by suicide bombs or families buried inside their homes, the world can seem engulfed in purposeless violence. The truth is, there is violence, but those who cause it have a clear purpose. When terrorists murder at the World Trade Center or car bombers strike in Baghdad or hijackers plot to blow up planes over the Atlantic or terrorist militias shoot rockets at Israeli towns, they are all pursuing the same objective--to turn back the advance of freedom and impose a dark vision of tyranny and terror across the world. (76-87)

En aquest anterior paràgraf hi ha molts elements que mereixen ser observats amb deteniment: diu que a l'Iraq la finalitat és defensar la llibertat enfront de la tirania en "la primera guerra del segle XXI"; ja hem vist que des de l'endemà mateix de l'11-S, Bush va declarar solemnement que el país estava "en guerra". Però ara vol enllaçar la "guerra del segle XXI" amb les del segle XX, volent persuadir que l'ofensiva contra l'Iraq és una acció comparable a la lluita contra l'Alemanya nazi o el comunisme, amb la diferència que ara és contra el terrorisme, un terrorisme genèric i sense cap mena de matís distintiu, que es materialitza tant amb l'11-S com amb els cotxes bomba de Bagdad o amb els segrestos d'avions o amb els atacs palestins contra les ciutats israelianes. Per tant, no hi ha distinció entre les agressions que pateix el bàndol propi: defensem la llibertat enfront dels nazis, dels comunistes, dels terroristes (siguin d'Afganistan, de l'Iraq, palestins o libanesos); tampoc no distingeix, doncs, entre confessions; tots són "enemics de la llibertat": en el discurs diu que alguns són d'inspiració sunnita, fidels a Al-Qaida, d'altres xiïtes, seguidors de Hezbol·la, i d'altres fanàtics que viuen calladament en societats lliures que volen destruir; però formen un únic moviment que té una visió "esbiaixada" de l'islam i va contra la llibertat: "despite their differences, these groups form the outlines of a single movement, a worldwide network of radicals that use terror to kill those who stand in the way of their totalitarian ideology. And the unifying feature of this movement [...] is the rigid conviction that free societies are a threat to their twisted view of Islam". (93-98)

Parla que els terroristes tenen una "ideologia totalitària": per tant, la lluita no és contra algú que persegueix uns objectius materials o estratègics, en una lluita pel poder, sinó contra algú que vol imposar uns valors, una ideologia contrària a la

llibertat. Per això tot seguit diu que la guerra contra el terrorisme és una “guerra ideològica”. En el següent paràgraf veiem concentrats els elements que hem exposat fins aquí: que al llarg de tot el segle XX, els EUA han dedicat els seus esforços militars a lluitar al costat de les altres nacions lliures contra dictadors i totalitaris (tirans) en defensa de la llibertat i dels valors propis de la societat nord-americana; i la guerra d’ara contra el terrorisme no és més que la continuació d’aquells esforços, per això la d’ara és una guerra ideològica:

The war we fight today is more than a military conflict; it is the decisive ideological struggle of the 21st century. On one side are those who believe in the values of freedom and moderation--the right of all people to speak and worship and live in liberty. And on the other side are those driven by the values of tyranny and extremism--the right of a self-appointed few to impose their fanatical views on all the rest. As veterans, you have seen this kind of enemy before. They’re successors to Fascists, to Nazis, to Communists, and other totalitarians of the 20th century. And history shows what the outcome will be: This war will be difficult; this war will be long; and this war will end in the defeat of the terrorists and totalitarians and a victory for the cause of freedom and liberty. (99-108)

Observem que Bush diu explícitament que els terroristes del segle XXI són “els successors dels feixistes, els nazis, els comunistes i els altres totalitaris del segle XX”, amb l’objectiu d’establir una línia de continuïtat entre les guerres dels segle XX i convèncer que a l’Iraq s’està fent exactament el mateix que es va fer a Normandia en la lluita contra l’exèrcit alemany. En aquesta màxima simplificació que pretén presentar nazis, feixistes, comunistes i terroristes com una única cosa, en una identificació de l’enemic a què s’han enfrontat els EUA des del 1941 fins ara, hi hauria implícit un cert revisionisme històric: amb aquesta mena de discurs, Bush està proposant una *relectura* de la història no només del món sinó dels mateixos Estats Units, de manera que l’actuació en les anteriors guerres es *revisa* en la presentació de cada una de les guerres successives.

Bush defensa els suposats resultats de la guerra contra el terror i diu que l’Afganistan, de ser “a vicious tyranny that harbored the terrorists who planned the September the 11th attacks”, (174-175) ha passat a ser un país amb un govern democràtic, ja que ara “the future of Afghanistan belongs to the people of Afghanistan, and the future of Afghanistan belongs to freedom”. (185-186) I tot ha

estat gràcies a les tropes nord-americanes, que tenen la col·laboració de més de 40 nacions, incloses totes les de l'OTAN. Però la realitat era molt diferent: quan Bush va fer aquest discurs, se sabia que l'autoritat del govern de Karzai s'exercia poc més enllà de Kabul, perquè el país continuava dominat pels senyors de la guerra i, al sud, per un poderós reducte de talibans. El 2006 hi va haver 136 atacs suïcides, sis vegades més que el 2005;³⁵ i pel que fa al combat contra el conreu de la droga, la collita del 2006 va ser la més elevada fins llavors;³⁶ sobre el respecte dels drets humans, només cal llegir l'encapçalament de l'informe de Human Rights Watch de 2006: "A finals de 2006 l'Afganistan es trobava a punt de caure al precipici de tornar a ser un refugi per a violadors dels drets humans, criminals i extremistes militars, molts dels quals en el passat havien abusat dels afganesos, principalment dones i nenes, i havien amenaçat l'estabilitat del país, de la regió i del món".³⁷

Al llarg del discurs, Bush és molt crític amb l'Iran: diu que dona suport a una organització (Hezbollah) "which has killed more Americans than any terrorist network except Al Qaida". (206-207) Efectivament, l'atac contra la caserna dels *marines* de Beirut de 1983 va causar 241 morts nord-americanes i va ser obra de la milícia xiïta libanesa. A partir d'aquí podem pensar que l'argument de fons és que si els EUA han envaït l'Afganistan perquè protegia Al-Qaida, l'autora dels atemptats de l'11-S, l'Iran es fa mereixedor d'un atac perquè dona suport a Hezbollah. Què pretén Bush? ¿Justificar una eventual acció militar contra l'Iran intentant demostrar el paral·lelisme que hi ha amb l'Afganistan? Ho sembla, i potser per això continua descrivint la *maldat* del règim de Teheran: "The Iranian regime interferes in Iraq by sponsoring terrorists and insurgents, empowering unlawful militias, and supplying components for improvised explosive devices. The Iranian regime

³⁵ Aquesta dada apareix al sumari de l'informe de Human Rights Watch "The Human Cost", publicat el 2007. L'informe constata la precària situació de la seguretat a l'Afganistan i com la principal víctima d'aquella situació n'és la població civil. HUMAN RIGHTS WATCH: *The Human Cost. The consequences of insurgent attacks in Afghanistan*. [En línia] Nova York: 15 d'abril de 2007. <<http://www.hrw.org/en/reports/2007/04/15/human-cost-0>> [Consulta: 31 de juliol de 2008].

³⁶ Ho explica l'exfuncionari antidroga nord-americà Thomas Schweich, que va ser destinat a l'Afganistan el 2006: SCHWEICH, T: "Is Afghanistan a Narco-State?" [En línia] *The New York Times*, 27 de juliol de 2008 <<http://www.nytimes.com/2008/07/27/magazine/27AFGHAN-t.html?ref=asia>> [Consulta: 31 de juliol de 2008]

³⁷ La lectura completa de l'informe del 2006 sobre l'Afganistan demostra la precarietat amb què es trobava aquest país amb relació al respecte als drets humans. HUMAN RIGHTS WATCH "Afghanistan" [En línia] *World Report 2007* <<http://hrw.org/englishwr2k7/docs/2007/01/11/afghan14863.htm>> [Consulta: 31 de juliol de 2008]

denies basic human rights to millions of its people. And the Iranian regime is pursuing nuclear weapons in open defiance of its international obligations". (207-211) L'argument principal per evitar que l'Iran tingui l'arma nuclear és que acabarà a mans de terroristes perquè l'Iran dona suport al terrorisme.

Un cop llançada l'amenaça contra l'Iran, Bush justifica així la invasió de l'Iraq: "In Iraq, we saw a dictator who harbored terrorists, fired at military planes, paid the families of Palestinian suicide bombers, invaded a neighbor, and pursued and used weapons of mass destruction". (224-226) Acabar amb un règim com aquest es va fer en aplicació de les "justes demandes del món", segons ell: "We gave him a last chance to comply, and when he refused, we enforced the just demands of the world". (228-229) Una setmana abans de la invasió, els EUA van intentar inútilment que el Consell de Seguretat de l'ONU aprovés una resolució autoritzant explícitament l'ús de la força contra Iraq. Bush pretenia obtenir la victòria *moral* que haurien significat nou vots a favor encara que el veto de França i de Rússia n'haguessin impedit l'aprovació. Però no ho va aconseguir perquè, a part de Gran Bretanya i Espanya, només Bulgària li donava suport. A més, l'oposició a la guerra la van expressar milions de persones que es van manifestar arreu del món. Per tant, podem dir que afirmar que la invasió es va fer en aplicació de "les justes demandes del món" és una més de les fal·làcies de la retòrica de Bush.

Tot seguit Bush diu que tres anys després de la caiguda de Saddam, els iraquians han celebrat eleccions lliures i tenen una constitució. Constatem un argument freqüent en la política exterior dels EUA: l'objectiu és establir règims basats en la democràcia formal. Un cop s'ha establert un mecanisme que dona a una societat el sistema institucional propi de la democràcia liberal, el benestar de la població sembla no tenir importància. Hem vist que tant a l'Afganistan, com a l'Iraq, la situació al 2006 era pèssima per a la població, amb un clima propi de guerra civil i amb falta de garanties de tota mena. Però per Bush, el fet que hi hagués una constitució i un govern fruit d'unes eleccions ja justificava la invasió.

Repareix en aquest discurs l'argument que per a uns EUA més segurs, cal derrotar els terroristes a l'Iraq: "the battle for Iraq is now central to the ideological struggle of the 21st century. We will not allow the terrorists to dictate the future of this century--so we will defeat them in Iraq". (322-324) Els terroristes s'han convertit en el nou enemic a batre, ja que aquests volen imposar la seva voluntat,

però el que no justifica Bush és que aquesta batalla s'hagi de dur a terme a l'Iraq. No explica per què una hipotètica victòria contra els insurgents a l'Iraq hauria de provocar la fi del terrorisme. La mateixa feblesa argumentativa es repeteix més endavant, quan Bush torna a dir que cal lluitar contra el terrorisme a l'Iraq per no patir-lo als carrers dels Estats Units. Afirmar que amb l'Iraq a mans dels terroristes, aquests tindrien un país amb grans riqueses petroleres per poder dur a terme els seus actes. Aquest és l'únic moment d'aquest llarg discurs en què apareix la paraula "petroli", per dir que cal evitar que els terroristes explotin el petroli d'Iraq.

Bush plantejava que la democràcia que els EUA havien de portar a l'Iraq seria un exemple a seguir per la resta de països del Pròxim Orient i acabarien exportant la democràcia a tot el món àrab: "From Damascus to Tehran, people will look to a democratic Iraq as inspiration that freedom can succeed in the Middle East and as evidence that the side of freedom is the winning side". (350-352)

Més endavant, Bush fa ús d'un recurs que apareix sovint en la retòrica presidencial, fent referència a un dels pares fundadors: "In the early years of our Republic, Thomas Jefferson said that we cannot expect to move "from despotism to liberty in a featherbed."" (368-369) Reitera que vol garantir la llibertat enfront del despotisme, però l'objectiu principal és recordar que ell no fa més que actuar en conseqüència amb els presidents que l'han precedit: ja des dels orígens dels EUA, l'objectiu dels pares fundadors era alliberar-se de la tirania del monarca anglès; Bush, en consonància amb aquesta herència, fa el mateix i lluita per la llibertat. Vol legitimar-se a través de l'autoritat d'una figura inqüestionada com Jefferson, el principal defensor del dret dels pobles a aixecar-se en armes contra els tirans.³⁸

Al final del discurs, Bush torna a fer ús de la tècnica del relat (*storytelling*): explica el sacrifici heroic del soldat Adam Galvez, mort a l'Iraq, que ho va donar tot pels seus companys d'armes i per la defensa del país. Els pares del soldat són presents al lloc del discurs, i Bush posa el seu fill caigut com a exemple del que fan

³⁸ Aquesta referència no és gens casual: Thomas Jefferson, el tercer president dels Estats Units, va ser el principal redactor de la declaració d'independència, i una persona de qui s'han recollit cites com la següent, que podria perfectament subscriure George W. Bush: "What signify a few lives lost in a century or two? The tree of liberty must from time to time be refreshed with the blood of patriots and tyrants. It is its natural manure". Ho va escriure a William S. Smith, el gendre de John Adams. BERNSTEIN, R. B. *Thomas Jefferson. The Revolution of ideas* [En línia] Nova York, Oxford University Press US, 2004, p. 89.<http://books.google.es/books?id=iVkrOaEaWV8C&pg=PA89&vq=The+tree+of+liberty&source=gbs_search_r&cad=1_1#PPA89,M1> [Consulta: 21 de març de 2009].

els EUA per la llibertat: personalitza en un nom i cognoms concrets, en un individu, el que ell afirma que fa (i vol animar a fer) tot el país: sacrificar-se per la llibertat.

George Bush. Discurs 7. Remarks on the War on Terror. September 6, 2006.

Bush fa aquest discurs davant membres del seu Govern i d'una representació de les víctimes de l'11-S, a qui vol demostrar que l'Executiu ha procurat perseguir els autors d'aquella matança. Per això justifica que com a part de la guerra contra el terror existeixin Guantánamo i presons secretes de la CIA, i també justifica la tortura com a mètode per interrogar els detinguts, perquè, diu, són els qui tenen més informació per evitar nous atemptats.

Amb una metàfora denuncia la fragilitat de la societat nord-americana, exposada a l'elevat poder letal dels terroristes: diu que "nineteen men armed with box cutters took control of airplanes and turned them into missiles". (11-12) Presenta l'enemic com una greu amenaça amb elevat poder destructiu malgrat que faci ús de mitjans precaris o senzills. La sensació d'indefensió que vol transmetre Bush i que vol traslladar als nord-americans li permet justificar que s'adoptin mesures impopulars per fer front a l'amenaça terrorista: per això diu explícitament que els terroristes no han aconseguit tornar a atemptar als EUA gràcies al personal que s'ha dedicat a evitar-ho i també als canvis adoptats pel seu govern per donar a aquest personal els recursos necessaris per fer-ho (una referència explícita als canvis legislatius introduïts arran de l'11-S amb la Patriot Act).

Bush diu que s'enfronten a un enemic imprevisible, infiltrat en la nostra societat, dispers, inaprehensible, sense un govern, un país, un exèrcit o una estructurada al darrere: "[they] represent no nation; they defend no territory; and they wear no uniform. They do not mass armies on borders or flotillas of warships on the high seas. They operate in the shadows of society. They send small teams of operatives to infiltrate free nations; they live quietly among their victims; they conspire in secret, and then they strike without warning". (42-46) Calen, doncs, mesures excepcionals per aconseguir dels mateixos terroristes capturats la informació necessària per poder-hi fer front. Per evitar nous atacs, diu Bush, ha calgut detenir i interrogar en secret els sospitosos; alguns se'ls ha traslladat a Guantánamo, i a d'altres se'ls ha tancat i se'ls ha interrogat fora dels EUA, "in a separate program operated by the Central Intelligence Agency". (88) En aquest discurs Bush va admetre haver creat presons secretes de la CIA a diversos països i que en aquests centres es feia ús de la tortura per obtenir informació.

Per fer front a les crítiques, Bush descriu el cas del detingut Abu Zubaydah. L'explicació és ben clara: diu que la informació del detingut podia salvar vides, però havia après a resistir-se als interrogatoris; per això “the CIA used an alternative set of procedures. These procedures were designed to be safe, to comply with our laws, our Constitution, and our treaty obligations. [...] the procedures were tough, and they were safe and lawful and necessary”. (129-136) És irònicament remarcable que Bush deixa molt clar que els procediments “alternatius” eren segurs i respectuosos amb les lleis, la Constitució i les obligacions dels tractats; i que tot el programa estava supervisat pel departament de Justícia, els advocats i l'inspector general de la CIA i per congressistes rellevants dels dos partits. Tot això li dóna força argumental per, després de dir que els qui l'apliquen han estat curosament seleccionats, preparats i assessorats, afirmar: “I want to be absolutely clear with our people and the world: The United States does not torture. It's against our laws, and it's against our values. I have not authorized it, and I will not authorize it”. (226-228)³⁹

En tot moment Bush diu que aquests interrogatoris amb procediments “alternatius” es fan per protegir els nord-americans. Reconeix que són mètodes que costa d'acceptar, però són un mal necessari per evitar greus danys a la població nord-americana, a la qual sovint (en vuit ocasions) s'hi refereix amb l'adjectiu “innocent”. A més, afirma que és un programa vital també per als aliats dels EUA: “This program has been and remains one of the most vital tools in our war against the terrorists. It is invaluable to America and to our allies.” (211-213)

El discurs de Bush sembla tenir per objectiu mantenir els tribunals militars que ell va crear per jutjar els detinguts acusats de terrorisme. Per això diu que aquesta mena de tribunals ja els havien instaurat Washington i Roosevelt. El cas és que el 29 de juny del 2006, dos mesos abans de pronunciar el discurs que ara analitzem, el Tribunal Suprem havia prohibit els tribunals militars. I en aquells moments, el 6 de setembre, Bush demanava al Congrés que aprovés la modificació

³⁹ En les seves memòries (Decision Points), publicades l'octubre de 2010, George Bush admet que va autoritzar la tècnica del *waterboarding*. El fet clau és que per a ell aquesta pràctica de simular l'ofegament amb aigua no és tortura, mentre que pel fiscal general Eric Holder, sí. SHANE, Scott. “Remarks on Torture May Force New Administration's Hand”. *The New York Times*. [En línia] Nova York, 16 de gener de 2009. <<http://www.nytimes.com/2009/01/17/us/politics/17detain.html>> [Data de consulta: 30 de desembre de 2011]

legal que havia de permetre tornar a utilitzar els tribunals militars; per això el discurs d'aquell dia sembla tot ell encarat a aconseguir i a justificar aquest objectiu. En tot moment vol dotar de legalitat i legitimitat la seva pretensió; ja hem vist, com diu Ivie, que en el binomi civilitzat (nosaltres) versus salvatge (l'enemic), nosaltres actuem d'acord amb la justícia i la racionalitat. Per això diu Bush: "The procedures in the bill I am sending to Congress today reflect the reality that we are a nation at war and that it's essential for us to use all reliable evidence to bring these people to justice." (260-262) Bush pretén justificar l'excepcionalitat de les mesures que vol adoptar sense posar en dubte el caràcter democràtic de les institucions, tot destacant que, a diferència de l'enemic (els totalitarismes i les tiranies) als EUA hi ha mecanismes que garanteixen el funcionament democràtic de la societat: "America is a nation of law", (366) diu.

Que el discurs sembla tenir per objectiu refermar la política de Bush en relació amb Guantánamo ho confirma el fet que en un passatge diu solemnement que els tres principals acusats d'orquestrar l'11-S han estat traslladats a la presó de Cuba i que seran jutjats en el futur per tribunals militars. Després fa una relació de les entitats i organismes que han supervisat el seu funcionament i cita la Creu Roja, representants de més de 30 països i fins i tot algun delegat de l'OCDE, de qui diu que la va qualificar de "presó model". Acaba reblant aquest elogi dient: "Our troops can take great pride in the work they do at Guantanamo Bay, and so can the American people". (308-309) Seguidament s'adreça al Congrés i li demana que elabori una legislació clara per evitar que el personal que interroga els detinguts pugui ser demandat en aplicació de les convencions de Ginebra. L'objectiu, diu Bush, és perseguir els terroristes amb la llei i, torna a dir, fer més segurs els EUA.

És destacable el darrer paràgraf perquè Bush hi recupera els llocs comuns apareguts en la seva retòrica de guerra i els concentra en només sis ratlles i mitja:

Free nations have faced new enemies and adjusted to new threats before, and we have prevailed. Like the struggles of the last century, today's war on terror is, above all, a struggle for freedom and liberty. The adversaries are different, but the stakes in this war are the same: We're fighting for our way of life and our ability to live in freedom. We're fighting for the cause of humanity against those who seek to impose the darkness of tyranny and terror upon the entire world. And we're fighting for a peaceful future for our children and our grandchildren. (373-379)

Aquest paràgraf mereix una anàlisi detallada: les nacions lliures són qui lluita ara contra uns nous enemics i se'n sortiran, com ja van fer en el passat, quan es van enfrontar (no ho diu explícitament però la referència implícita hi torna a ser evident) al nazisme i al comunisme i se'n van sortir. La insistència en el fet que els enemics i les amenaces són "nous" serveix per justificar que davant aquesta excepcionalitat s'adoptin mesures també excepcionals. Bush afegeix que, com en el segle passat, la lluita d'ara contra el terrorisme és una lluita per la llibertat, i que cal dur-la entre tots els aliats. Si bé els adversaris són diferents, els reptes són els mateixos: preservar l'estil de vida i la capacitat de viure en llibertat. Bush s'atribueix la representació de tota la humanitat, ja que els EUA encapçalen la lluita contra aquells que volen imposar "la foscor de la tirania" i el terror a tot el món. Per tant, per Bush la guerra contra el terror no és només una guerra dels EUA contra els terroristes, sinó una guerra de tot el món lliure, o de tota la humanitat, encapçalada pels EUA, contra els que volen subjugar tot el planeta. I per això el principal benefactor de la nostra lluita d'avui és el nostre successor de demà, i acaba el discurs, dient, com a última frase, abans del tradicional "God bless you", que estem lluitant "per un futur en pau per als nostres fills i néts".

Tornem a estar davant un altre dels recursos freqüents de la retòrica presidencial nord-americana: la de dirigir tota la política, tant interna com externa, a deixar un món millor per a les generacions futures. Però aquest compromís de treballar per al futur no neix en el moment present, sinó que és també herència dels dirigents anteriors. Per tant, Bush ens ve a dir que, així com els nostres antecessors van lluitar per deixar-nos un món millor que el seu (i per això es van enfrontar al nazisme i al comunisme), nosaltres no hem de decebre la seva herència, ens hem de fer dipositaris del seu llegat i continuar la seva tasca per deixar als nostres successors també un món millor. Una lectura, com vèiem en pàgines anteriors, que porta implícita una revisió històrica que reduiria l'enemic a un de sol, tot esborrant les línies que distingirien el nazisme, l'imperialisme japonès, el comunisme o el terrorisme de qualsevol procedència.

George Bush. Discurs 8. Address to the Nation on the War on Terror. September 11, 2006

George Bush va fer aquest discurs per commemorar el cinquè aniversari dels atemptats de l'11-S. Es va televisar en directe des del despatx ovalde la Casa Blanca el dia 11 de setembre de 2006 a les 9,01 del vespre.

Ja en el primer paràgraf, Bush fa dues referències indirectes a la Història: diu que l'atac patit l'11-S no havia estat igualat abans i que els EUA i els seus aliats han començat una guerra diferent de totes les anteriors. Bush es torna a instal·lar en la Història del seu país i de la humanitat i parla des d'aquest púlpit: ell n'és protagonista, actua en el corrent històric en què està immers el seu país; les seves decisions no són individuals i personals, sinó que són decisions preses com a president dels EUA i en el marc de l'esdevenir de la nació al llarg dels temps. Torna a justificar el que es va anomenar "guerra preventiva", encara que ell no va fer servir mai aquesta expressió sinó que sempre als seus discursos s'hi refereix com a "anar a l'ofensa" o adoptar una actitud "ofensiva, no només defensiva".

En aquest discurs, com en els anteriors, Bush diu sovint que els EUA lluiten al costat dels seus aliats. Encara que la decisió d'envair l'Iraq va ser pràcticament unilateral, en la seva retòrica sempre diu que a l'Iraq es lluita contra el terrorisme en col·laboració amb els aliats del món lliure, del món civilitzat.

També és destacable el doble missatge que envia als nord-americans; els vol tranquil·litzar però alhora els adverteix: "Today, we are safer, but we are not yet safe." (9) També és destacable del primer paràgraf una idea sempre present als seus discursos: l'objectiu de la guerra és protegir la nació; en aquest cas hi afegeix que l'objectiu també és construir un Orient Mitjà en pau, que és la clau per portar la pau als EUA i a tot el món. Diu que vol parlar als nord-americans de "...what we are doing to protect our Nation, and the building of a more hopeful Middle East that holds the key to peace for America and the world". (11-13)

Apareix en aquest discurs un dels tòpics de descripció del salvatge: és l'encarnació del mal: "On 9/11, our Nation saw the face of evil." (14) Després de recordar que aquell dia els EUA es van encarar al mal, diu tot seguit que també van veure ciutadans normals actuant per al bé, amb coratge per ajudar els altres, cosa genuïnament americana: "Yet on that awful day, we also witnessed something

distinctly American: ordinary citizens rising to the occasion and responding with extraordinary acts of courage.” (14-16) Es refereix al coratge dels que estaven atrapats a les Torres Bessones i trucaven a casa seva per acomiadar-se i consolar-los; dels passatgers del vol UA 93 que van fer estavellar a Pennsilvània, i del personal del Pentàgon que, tot i el risc, ajudaven els seus congèneres. Com ja hem vist, la qualitat humana que atorga als nord-americans contrasta amb la maldat intrínseca que atribueix als terroristes i als seus inspiradors. Redueix el conflicte a la dicotomia del bé contra el mal, com assenyala ja Ivie: el bé encarnat per les nacions democràtiques, occidentals, amb els EUA al capdavant; el mal encarnat pels règims tirànics que donen suport al terrorisme i es volen dotar d’armes de destrucció massiva per dominar el món.

Fixem-nos en un detall que no ha de passar desapercebut: diu que vam veure coratge en els passatgers del UA 93, que abans d’assaltar la cabina van “recitar el salm 23” (19). El Salm 23 és el que es coneix com el del Bon Pastor, i tot ell és una proclamació en què el creient s’entrega plenament als dissenys de Déu. Amb aquesta metàfora Bush ens diu que els passatgers es van sotmetre plenament a la voluntat divina. La insistència de Bush a mirar de persuadir els nord-americans que el seu país està en guerra i que aquesta guerra no ha estat provocada per ells sinó pels terroristes, li fa dir que els passatgers que van fer estavellar l’avió UA 93 van proporcionar als EUA “la primera victòria” de la guerra contra el terror.⁴⁰ (28)

En aquest segon paràgraf ja tenim tres exemples del recurs a la tècnica del *storytelling*, si bé el cas més evident apareixerà, com sempre, al final del discurs. Per transmetre que els nord-americans són un poble solidari, coratjós, disposat a sacrificar-se per ajudar els altres i en defensa del bé, Bush explica les històries dels tres grups de persones: els atrapats a les Torres, els passatgers del UA 93 i els treballadors del Pentàgon.

En aquest discurs, escrit, pensat i interpretat (escenificat) per ser emès per televisió en hora de màxima audiència i des del despatx oval de la Casa Blanca, hi

⁴⁰ El sentit comú fa pensar que el que pretenien els passatgers del vol era fer-se amb el control de l’aparell i salvar la vida. Així s’explica també al film *United 93*, de Paul Greengrass, del 2006, elaborat, segons la productora, amb les aportacions dels familiars, alguns dels quals van poder parlar amb els passatgers abans de la tragèdia i aquests els van explicar les seves intencions. GREENGRASS, Paul. *United 93*. [DVD] Estats Units. Universal Pictures Video, 2006.

és evident un llenguatge i unes expressions adreçades clarament al pathos de l'audiència amb la intenció de commoure-la. Al tercer paràgraf diu que s'ha reunit amb bombers i policies que emmudeixen quan recorden els companys caiguts, que ha estat amb famílies que recorden orgullosos els seus estimats que van negar-se a ser víctimes i varen proporcionar la primera victòria en la guerra contra el terror (els del UA 93), i que s'ha assegut al costat de mares joves amb criatures de cinc anys que troben a faltar els "papis" ("daddies") que mai no els bressaran a coll. I després d'aquest tribut emotiu, passa a dir que esperen continuar honorant la seva memòria en un món més segur i més esperançador. I per això a partir d'aquest moment el discurs justifica la decisió de desencadenar la guerra contra el terror.

Al final del quart paràgraf Bush diu que aquesta guerra "is the decisive ideological struggle of the 21st century and the calling of our generation." (39-41) Que sigui una "crida a la nostra generació" pot entendre's com una crida a un compromís amb les generacions futures. Per això Bush torna a col·locar la seva actuació en el marc de la Història i diu que el país no havia estat posat davant una prova com aquesta des de la Guerra Freda: "Our Nation is being tested in a way that we have not been since the start of the cold war." (42) I davant d'aquest repte, Bush pensa en les generacions futures i diu que la guerra contra el terror té per objectiu llegar un futur millor als nostres descendents: "If we do not defeat these enemies now, we will leave our children to face a Middle East overrun by terrorist states and radical dictators armed with nuclear weapons." (49-51) Veiem que al setembre de 2006, quan no s'havia trobat a l'Iraq no hi havia cap rastre d'armes de destrucció massiva, Bush recorria encara a l'argument del perill d'un Orient Mitjà amb estats terroristes equipats amb armes nuclears. Aquest mateix argument el sosté a les seves memòries, publicades el 2010. Per cert, es dona el cas que a l'Orient Pròxim, l'únic Estat que té armes nuclears (encara que mai no ho ha reconegut) és Israel.⁴¹

⁴¹ Ho diuen institucions com el Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) en el seu balanç anual del 2008: KILE, Shanon N.; FEDCHENKO, Vitale; KRISTENSEN, Hans M: "Appendix 8A. World Nuclear Forces, 2008" [En línia] *SIPRI yearbook 2008. Armaments, disarmament and International Security*. <<http://www.sipri.org/yearbook/2008/08/08A>> [Consulta: 5 de gener de 2013]. I també l'International Institute for Strategic Studies (IISS) de Londres, que en el seu informe *Nuclear Programmes in the Middle East*, publicat el maig de 2008, afirma que Israel està considerat un "de facto nuclear power with an advanced and sizeable arsenal", i que "the fundamentals of Israel's nuclear capabilities and policies, though never officially confirmed, are accepted as fact throughout the world",

Tot seguit fa balanç del que han fet els EUA des de l'11-S i destaca novament que no distingeixen entre els terroristes i els Estats que els donen suport, i per això van acabar amb el règim dels talibans de l'Afganistan. Adreçant-se als terroristes, els diu: "No matter how long it takes, America will find you, and we will bring you to justice." (65-66) És destacable que, com en altres discursos, Bush deixa clar que l'objectiu és "portar els terroristes davant la justícia", nova constatació de la dicotomia legalitat del racional vs. barbàrie del salvatge.

En aquest discurs Bush admet veladament que Saddam Hussein no era el responsable de l'11-S però "the regime of Saddam Hussein was a clear threat. My administration, the Congress, and the United Nations saw the threat." (71-72). La seva administració i el Congrés potser sí que van veure en Saddam una amenaça, però ja hem vist que l'ONU, a diferència del que diu, no: és freqüent que en els seus discursos Bush pretengui fer creure que va actuar a l'Iraq d'acord amb la voluntat majoritària de la comunitat internacional.

L'altre gran argument per justificar la guerra és que cal estendre la democràcia i gràcies a ells ara els iraquians ja poden votar. I l'enllaça amb el que és el principal argument de tots: "The safety of America depends on the outcome of the battle in the streets of Baghdad." (87-88) L'argumentació sempre és la mateixa: cal guanyar la guerra d'Iraq per establir-hi un règim amic. Un règim amic evitarà que sigui un niu de terroristes. Si Iraq no és un niu de terroristes, evitarem que els EUA pateixin nous atacs com els de l'11-S.

Més endavant Bush fa un joc de paraules per col·locar els EUA, amb ell al capdavant, a l'avantguarda de la defensa de la civilització occidental. Diu que el pitjor enemic dels terroristes és la llibertat, i exemplifica aquesta llibertat en tres àmbits: llibertat política, igualitarisme i llibertat de culte: "[els terroristes] are thrown into panic at the sight of an old man pulling the election lever, girls enrolling in schools, or families worshiping God in their own traditions." (123-125) Diu que això ho han anomenat "xoc de civilitzacions" (en referència a Samuel Huntington) però per ell és una "lluita per la civilització". Novament recorre a la contraposició civilització *versus* barbàrie, sense citar el segon terme de manera

segons la informació publicada per Press TV i recollida pel mateix servei de comunicació de l'IISS (<<http://www.iiss.org/whats-new/iiss-in-the-press/may-2008/iiss-israel-has-sizeable-n-arsenal/?locale=en>>).

explícita, i hi afegeix que el motiu de la guerra és, en definitiva, preservar la manera de viure de les nacions lliures: “We are fighting to maintain the way of life enjoyed by free nations.” (128-129) Aquest és el principal argument de tota la seva retòrica: cal lluitar a l'Iraq per preservar el nostre model de vida. I aquesta lluita comporta imposar la llibertat i la democràcia per la força.

Aquesta actitud a favor de la democràcia no és res més, novament, que la continuació del que van fer els EUA al segle XX. No ho diu explícitament, però torna a recordar que ara el país fa el mateix que van fer els seus antecessors a Europa i Àsia quan van lluitar contra el nazisme, l'imperialisme japonés i el comunisme. “Do we have the confidence to do in the Middle East what our fathers and grandfathers accomplished in Europe and Asia?” (143-144), es pregunta Bush. Després torna a dir que els EUA ja s'han enfrontat al mal abans: “America has confronted evil before, and we have defeated it--sometimes at the cost of thousands of good men in a single battle”. (150-151) I tot seguit passa a citar textualment alguns dels seus antecessors i alguns dels símbols representatius, per als nord-americans, del triomf de la llibertat damunt l'opressió: el dia D, la victòria a Iwo Jima, la caiguda del mur de Berlín. Aquí Bush torna a recórrer a un llenguatge poètic i a una narració èpica de les gestes dels seus antecessors:

When Franklin Roosevelt vowed to defeat two enemies across two oceans, he could not have foreseen D-day and Iwo Jima, but he would not have been surprised at the outcome. When Harry Truman promised American support for free peoples resisting Soviet aggression, he could not have foreseen the rise of the Berlin Wall, but he would not have been surprised to see it brought down. (151-156)

Per tant, els nord-americans han vist la llibertat amenaçada però aquesta sempre ha triomfat gràcies al seu sacrifici i determinació. Bush vol persuadir que ara amb el terrorisme s'està davant el mateix tipus d'amenaça i que cal lluitar-hi igual com es va lluitar contra els nazis, els feixistes, el Japó imperialista i el comunisme, en una nova actitud velada de revisionisme de la història. La lectura que ell proposa, entenem, és que així com els seus antecessors van lluitar per la llibertat perquè les actuals generacions en puguin gaudir, aquestes han de pensar en les generacions futures: per això quan a l'Orient Mitjà hi hagi pau i democràcia,

“we will leave our children with a better and safer world”. (166) Més endavant repeteix que, superada aquesta prova prova que la Història els ha posat al davant, els EUA, líders de les nacions democràtiques “we will lead the 21st century into a shining age of human liberty. (172)

Al final, Bush torna a recórrer a la pràctica de la narració: explica el cas d’una dona amb un fill bomber i un altre militar que va perdre el seu marit, també bomber, l’11-S. Ella resa preocupada pels seus fills però alhora n’està orgullosa, com n’estaria el seu pare. Bush posa aquesta senyora, que cita pel nom sencer, RoseEllen Dowdell, com a exemple/model del que són i del que espera dels nord-americans: mares que entreguen els seus fills a la defensa del país. En aquesta part Bush reitera una de les idees ja apareguda: els terroristes volen alterar la nostra manera de viure; altres enemics ho han intentat abans sense aconseguir-ho (nazis, feixistes, japonesos, comunistes...); ara tampoc no ho aconseguiran: “Dangerous enemies have declared their intention to destroy our way of life. They’re not the first to try, and their fate will be the same as those who tried before.” (188-190)

També són destacables les referències explícites a la fe i la religió a la part final. Diu que els atemptats de l’11-S volien fer agenollar els nord-americans. I que ho van aconseguir, però no com volien els terroristes sinó que, units en la pregària, els nord-americans van ajudar els seus amics i van decidir que els seus enemics no tindrien la darrera paraula. Per això ara avancen decidits amb “fe en un Déu que ens estima i que ens ha fet lliures”. Podríem fins i tot veure en aquestes paraules un cert caràcter messiànic que Bush es vol atribuir: defensar la llibertat ja no és el deure constitucional del president elegit pel poble nord-americà, sinó un deure amb Déu, que és qui ha fet dels EUA i dels seus habitants un país i uns ciutadans lliures. Això vindria a ratificar la pertinència de l’afirmació d’Ivie en el seu article “Savagery in democracy’s empire”: com que els valors morals dels EUA són un do del Creador, el regal diví de la llibertat comporta la missió d’estendre-la arreu del món i aquest és el deure dels presidents.⁴²

⁴² IVIE, Robert L. “Savagery... p. 61

5.4. Barack Obama

Barack Obama. Discurs 1. Remarks on Military Operations in Iraq at Camp Lejeune, North Carolina. February 27, 2009

Barack Obama va fer aquest discurs només 38 dies després de prendre possessió del càrrec. En aplicació del seu programa electoral, anuncia el canvi d'estratègia respecte a la guerra d'Iraq i exposa el calendari de la retirada en dues fases: una primera etapa en acabar les operacions de combat, el 31 d'agost de 2010, i la segona, a finals de 2011; unes previsions que es van complir. També anuncia en aquest discurs que augmentarà els esforços militars a l'Afganistan i al Pakistan, un plantejament que elaborarà més detalladament en el discurs que farà un mes després i que analitzem unes pàgines més endavant. El lloc triat per aquest discurs és la base dels *marines* de Camp Lejeune, a Carolina del Nord. És, per tant, un discurs adreçat a militars, sense obviar que arriba també a l'opinió pública en general; per això hi anuncia oficialment el calendari de retirada de l'Iraq.

Obama mostra la seva cara més política i menys militar: diu que la solució a llarg termini a l'Iraq "must be political, not military, because the most important decisions that have to be made about Iraq's future must now be made by Iraqis". (71-72) És així com justifica la guerra davant uns *marines* als quals es presenta en dues ocasions com a màxim cap militar del país: els agraeix el sacrifici que han fet a l'Iraq i diu que aquest sacrifici ha estat per acabar amb el règim de Saddam Hussein, proporcionar una vida millor als iraquians i donar-los la capacitat de decidir sobre el seu propi futur i instituir un govern sobirà. Un govern, diu Obama, que els EUA ajudaran a formar i a fer que sigui "just, representative, and accountable, and that provides neither support nor safe haven to terrorists" (83-84). En cap moment, a diferència de Bush, diu Obama explícitament que la guerra d'Iraq s'ha fet per lluitar contra el terrorisme, però en aquesta frase veiem que diu que evitaran que el nou govern doni suport o refugi a terroristes. En algun altre moment del discurs, en canvi, sí que recupera alguns dels elements ja vistos en Bush: diu que els *marines* han lluitat "contra la tirania i el desordre" (combatre la tirania és, com hem vist, un dels elements essencials dels fonaments retòrics dels EUA; observem també que evitar el desordre és una de les constants de la retòrica

de guerra segons David Campbell); i després, adreçant-se als iraquians, Obama diu que els americans han sacrificat els seus joves per, junts, pal·liar els mals del despotisme, eradicar els enemics comuns i portar pau i prosperitat a les generacions futures: “We Americans have offered our most precious resource, our young men and women, to work with you to rebuild what was destroyed by despotism, to root out our common enemies, and to seek peace and prosperity for our children and grandchildren, and for yours.” (160-164) Un futur millor per a les generacions futures és, com hem vist, un dels arguments més recurrents en la retòrica de guerra de tots els presidents.

Al final del discurs hi ha un passatge en què Obama utilitza de manera gairebé exemplar la tècnica de *storytelling*: després d'haver anunciat que apujarà la paga dels marines i que augmentarà els fons per als serveis d'atenció als ferits, malalts i pensionistes, vol retre homenatge als caiguts i agrair el sacrifici dels qui han mort al camp de batalla, i amb aquest fi explica la història dels caporals Jonathan Yale i Jordan Haerter: narra amb detall que van aconseguir aturar un camió ple d'explosius a Anbar i que van salvar així més de 50 vides, però no la seva; i afegeix que al poble d'un d'ells un pont porta el seu nom. (264-278)

Després d'aquest clar recurs a l'emoció de l'auditori, Obama s'acosta al final del discurs amb una referència a un dels fonaments axiològics de l'essència nord-americana, la lluita per la llibertat, i no s'està de recordar, citant la Història, algunes de les anteriors guerres dels EUA, buscant així novament el paral·lelisme entre el que s'ha anat a fer a l'Iraq des de 2003 amb el que es va fer en les anteriors conteses: diu dels EUA que és “a nation that exists only because free men and women have bled for it, from the beaches of Normandy to the deserts of Anbar, from the mountains of Korea to the streets of Kandahar. You teach us that the price of freedom is great”. (287-289)

En passatges anteriors del seu discurs, Obama ha remarcat el que pretén que sigui una de les característiques del seu mandat: afavorir l'acció diplomàtica enfront de la militar en la política internacional: “we are renewing our diplomacy, while relieving the burden on our military. That is why we are refocusing on Al Qaida in Afghanistan and Pakistan, developing a strategy to use all elements of American power to prevent Iran from developing a nuclear weapon, and actively seeking a lasting peace between Israel and the Arab world.” (189-193) I en un altre

moment diu “we are launching a new era of engagement and diplomacy in the world”. (254) Ara bé, tot i presentar-se com un president partidari de la diplomàcia i amb actitud multilateralista, al final Obama recupera l’argument que els EUA han d’intervenir militarment per defensar la llibertat, seva i de la resta del món: la manera de concloure el discurs revela que, almenys davant els militars, Obama vol exaltar la seva suposada contribució a la llibertat no tan sols dels EUA sinó de la resta de pobles del món, i per això busca un paral·lelisme entre la Segona Guerra Mundial, Iraq, la guerra de Corea i la d’Afganistan (Normandia, Anbar, Korea i Kandahar), amb la pretensió de justificar les accions militars exteriors dels EUA en nom de la llibertat. Que la llibertat per la qual lluiten els *marines* és sobretot la dels Estats Units queda clar en l’expressió que els EUA és “a nation that exists only because free men and women have bled for it”, en una metàfora d’alta càrrega visual i simbòlica, ja que “dessagnar-se” (*bled*) per la nació és la màxima expressió de compromís amb el país i en la defensa dels compatriotes. De manera molt figurada, Obama ens ve a dir també que el sacrifici a l’Iraq, tot i que ell va estar en contra de la guerra,⁴³ ha estat per defensar la pròpia nació, com es va fer a Normandia en la lluita contra els nazis i a Corea per aturar l’expansió comunista. Novament, una interpretació de la història on es podria veure un cert revisionisme.

⁴³ El 2 d’octubre de 2002, sent senador per Illinois, Barack Obama va parlar en una concentració contra la guerra a la Federal Plaza de Chicago. Text del discurs: <http://usliberals.about.com/od/extraordinaryspeeches/a/Obama2002War.htm>. [data de consulta: 8 de desembre de 2011]. En una entrevista televisiva, el dia 25 de novembre de 2002 Obama va dir que hauria votat no a la resolució conjunta per la qual s’autoritzava l’ús de la força contra Iraq, aprovada el dia 11 d’octubre pel Senat. Fragment de l’entrevista: <http://www.youtube.com/watch?v=sXzmXy226po> [data de consulta: 8 de desembre de 2011].

Barack Obama. Discurs 2. Remarks on United States Military and Diplomatic Strategies for Afghanistan and Pakistan. March 27, 2009

Barack Obama va fer aquest discurs dos mesos després de prendre possessió del càrrec. Hi planteja la seva nova estratègia contra el terror (ell no fa servir mai aquesta expressió, però) que consisteix a augmentar els esforços militars per derrotar els talibans i Al-Qaida a l'Afganistan i a l'oest del Pakistan i paral·lelament preparar un exèrcit i una policia afganesos que es facin càrrec de la seguretat del país; i al Pakistan, augmentar l'ajuda econòmica per reforçar el govern en la seva lluita contra Al-Qaida. El que pretenia Obama era traslladar els esforços contra el terrorisme d'Iraq a l'Afganistan, o a l'*Afpak*, en una expressió de l'enviat especial d'Obama a la zona, l'exambaixador a l'ONU Richard Holbrooke.

Obama diu que presenta la nova estratègia després d'haver fet consultes amb comandaments militars, diplomàtics, els governs afganès i pakistanès, els aliats de l'OTAN i altres països donants i organitzacions internacionals. Per tant, remarca implícitament la seva actitud multilateral, la seva voluntat d'actuar en aquesta qüestió d'acord amb la comunitat internacional.

En una actitud pragmàtica i que podríem considerar racional, no emocional, reconeix que la situació està anant pitjor: "The situation is increasingly perilous", (23) i diu que, set anys després, "war rages on and insurgents control parts of Afghanistan and Pakistan. Attacks against our troops, our NATO allies, and the Afghan Government have risen steadily. And most painfully, 2008 was the deadliest year of the war for American forces." (24-27) Efectivament, el 2008 van morir 155 soldats nord-americans a l'Afganistan, la xifra més alta fins llavors, però que es doblaria el 2009 i que encara augmentaria més el 2010, fins als 499.⁴⁴

Un cop haver reconegut que les coses no van bé, Obama explica per què els EUA han d'augmentar els esforços militars i econòmics a l'Afganistan i al Pakistan:

Al Qaida and its allies, the terrorists who planned and supported the 9/11 attacks, are in Pakistan and Afghanistan. Multiple intelligence estimates have warned that Al Qaida is actively planning attacks on the United States homeland from its safe haven in Pakistan. And if the Afghan Government falls to the Taliban or allows Al Qaida to go unchallenged,

⁴⁴ Font: icasualties.org. [En línia].<<http://icasualties.org/>>. [Data de consulta: 31 de desembre de 2011]

that country will again be a base for terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can. (32-37)

Veiem que fa servir exactament el mateix argument que Bush en relació amb l'Iraq: si no guanyem aquesta guerra, els terroristes faran servir l'Afganistan com a base per preparar els seus atemptats contra nosaltres; per tant, és la nostra seguretat el que està en joc. La diferència és que en el cas d'Obama és plausible que Al-Qaida tindria facilitats per operar en un Afganistan a mans dels talibans, cosa que no es donava igual a l'Iraq, que era del que volia persuadir George Bush.

Obama explica que la zona fronterera de l'oest del Pakistan ha esdevingut "for the American people [...] the most dangerous place in the world", (44-45) perquè és des d'aquest terreny muntanyós des d'on Bin Laden i Ayman Al-Zawahiri amaguen i entrenen terroristes, preparen atacs i envien combatents a ajudar la insurgència afganesa. Però no només afecta els nord-americans, sinó que és la seguretat de tot el món el que està en joc: "The safety of people around the world is at stake." (51) I per això cal evitar que tornin els talibans al poder; seria negatiu per a la població afganesa: "For the Afghan people, a return to Taliban rule would condemn their country to brutal governance, international isolation, a paralyzed economy, and the denial of basic human rights to the Afghan people, especially women and girls", (52-54) però també per als EUA i la resta del món: no som a l'Afganistan, diu Obama, per controlar el país o dictar el seu futur, "we are in Afghanistan to confront a common enemy that threatens the United States, our friends and our allies, and the people of Afghanistan and Pakistan". (58-60) Per això l'objectiu clar és derrotar Al Qaida: "we have a clear and focused goal to disrupt, dismantle, and defeat Al Qaida in Pakistan and Afghanistan and to prevent their return to either country in the future. That's the goal that must be achieved; that is a cause that could not be more just." (62-65)

Per tot això, diu Obama, cal dedicar més mitjans a aquesta regió i treure'ls d'Iraq. "America must no longer deny resources to Afghanistan because of the war in Iraq"; (68-69) "for 6 years, Afghanistan has been denied the resources that it demands because of the war in Iraq". (138-139) Però per derrotar Al Qaida i evitar nous atemptats cal acompanyar l'esforç militar amb un pla d'ajudes econòmiques i accions en l'àmbit polític i social; un pla que tot seguit detalla.

Primer explica que “Al Qaida and its extremist allies are a cancer that risks killing Pakistan from within”. (88-89) Per això cal ajudar el país, però l'ajuda no pot ser un xec en blanc, diu; Pakistan ha de demostrar que vol eradicar Al-Qaida de les seves fronteres. En suport del govern, anuncia un pla d'ajudes per cinc anys de 1.500 milions cada any, “resources that will build schools and roads and hospitals and strengthen Pakistan's democracy.” (112-113) Aquests diners, però, són una inversió, un pagament avançat, en la seguretat dels nord-americans: “the American people must understand that this is a downpayment on our own future, because the security of America and Pakistan is shared.” (120-121) Com al Vietnam i a l'Iraq, es vincula directament la seguretat de la població nord-americana als esforços de guerra.⁴⁵

En relació amb l'Afganistan, Obama anuncia el desplegament de 17.000 soldats més, (141) que també contribuiran a la seguretat de cara a les eleccions que hi havia previstes per a l'agost següent (unes eleccions que, com veurem, van quedar totalment desacreditades a causa del frau massiu comès pels partidaris del president, Hamid Karzai). També anuncia plans d'instrucció i entrenament de les forces de seguretat afganeses (152-163) i un reforç de l'actuació civil per millorar les condicions econòmiques i reduir l'activitat relacionada amb el tràfic de droga: “to advance security, opportunity, and justice --not just in Kabul, but from the bottom up in the Provinces-- we need agricultural specialists and educators, engineers and lawyers. That's how we can help the Afghan Government serve its people and develop an economy that isn't dominated by illicit drugs.” (170-73) Almenys damunt el paper, aquesta actitud demostrava una actuació no només militarista sinó una voluntat de millora de les condicions de vida de la societat afganesa. Però Obama admet que es fa per a la pròpia seguretat i pel propi benefici dels Estats Units, i ho argumenta dient que aquests diners invertits en el futur d'Afganistan i el Pakistan “relieve the burden on our troops. They contribute directly to security. They make the American people safer”, (182-183) perquè a la llarga és molt més barat “to train a policeman to secure his or her own village or to

⁴⁵ Cal dir que malgrat aquests programes, les relacions amb el poder pakistanès no van pas millorar gaire. Quan el maig de 2011 un comando especial va matar Bin Laden després que portés anys amagat a Abbotabad, a pocs quilòmetres de la principal acadèmia militar de l'Exèrcit pakistanès, l'escassa col·laboració de part del règim d'Islamabad en la lluita contra Al Qaida es va fer evident i això va enterbolir les relacions entre els dos països.

help a farmer seed a crop than it is to send our troops to fight tour after tour of duty with no transition to Afghan responsibility". (184-187)

Obama és repetitiu, com els anteriors presidents analitzats, en l'argument que és important actuar en aquella regió perquè en depèn la seguretat col·lectiva de les nacions lliures: "because our own peace and security depends on it. And what's at stake at this time is not just our own security, it's the very idea that free nations can come together on behalf of our common security". (219-222) En relació amb aquest argument, a la part final del discurs, que sol ser aquella en la qual els presidents solen posar més èmfasi, o més solemnitat, Obama reitera el mateix argument:

We will use all elements of our national power to defeat Al Qaida and to defend America, our allies, and all who seek a better future. Because the United States of America stands for peace and security, justice and opportunity. That is who we are, and that is what history calls on us to do once more. (257-261)

Fixem-nos què diu: els EUA volem un futur millor i per això estem per la pau, la seguretat, la justícia i l'oportunitat; això és el que som i és el que la història ens encomana una vegada més. En aquest argument reapareixen, doncs, la missió dels EUA d'estendre el benestar en el món (Bush deia "la llibertat"; Obama diu "la pau, la seguretat, la justícia i l'oportunitat"), una missió duta pels antecessors i que ara, també amb Obama a la presidència, no fan més que continuar la tradició.

A la part final, Obama té unes paraules d'homenatge als morts a causa de la guerra i mostra l'agraïment de la nació cap als caiguts. A diferència d'anteriors discursos, tant d'ell com d'altres presidents, en aquest cas el to és sobri i moderat, no solemne ni prosopopeic. També diu, argument recurrent, que els EUA no han provocat aquesta guerra, i recorda tot seguit els morts de l'11-S, però afegeix que la major part de víctimes d'Al-Qaida són de països musulmans; per això diu que l'únic que Al-Qaida pot oferir a la gent d'Afganistan i el Pakistan és "a future without hope or opportunity, a future without justice or peace." (253-254)

Barack Obama. Discurs 3. Address on the War in Afghanistan. West point. December 1, 2009.

En aquest discurs a l'acadèmia militar dels *marines* de West Point, Obama anuncia que enviarà a l'Afganistan 30.000 soldats més i alhora que al cap de 18 mesos començaran a retirar-se les tropes. El pronuncia dies abans de recollir a Oslo el premi Nobel de la Pau, i amb la seva argumentació vol justificar aquell augment de tropes al país centreamericà: diu que l'objectiu és reforçar la seguretat del país i preparar la transició del poder als afganesos. Al capdavall, però, torna a dir que la finalitat última és que els EUA i la resta del món estiguin més segurs.

Primer fa un repàs de les decisions que han portat els EUA a enviar tropes a l'Afganistan. El relat és el mateix que el que feia Bush: Al-Qaida, uns extremistes que han tergiversat i profanat l'islam, van causar una matança d'innocents el 11-S i estaven refugiats a l'Afganistan sota la protecció del règim talibà. D'acord amb el Congrés i l'ONU i amb el suport de l'OTAN, vam enviar-hi tropes per perseguir Al-Qaida, enderrocar els talibans i portar una pau duradora a aquell país.

És interessant veure com Obama reconeix que si bé les tropes van evitar que els talibans fessin fracassar les eleccions presidencials de l'Afganistan (agost de 2009), aquestes, tot i que van quedar "espatllades" (*marred*) pel frau, han donat lloc a un govern que és coherent amb les lleis i la constitució afganeses. Observem com aquí la retòrica de la necessitat de portar la democràcia al país queda diluïda amb la contradicció flagrant de celebrar que hi hagi hagut eleccions –admet que totalment desacreditades per un frau massiu– però que han donat lloc a un govern que actua "d'acord amb les lleis i la constitució afganeses". Sembla que Obama accepta les *peculiaritats* de la democràcia afganesa, una concessió que no s'ha fet en altres casos ni amb altres règims al llarg de la història dels EUA.

La justificació per enviar més tropes és que si bé hi ha hagut millores, hi ha encara grans reptes, ja que els talibans conserven poder, Al-Qaida es refugia a la frontera amb Pakistan i per això "the status quo is not sustainable." Però l'augment de tropes es fa per al "nostre interès nacional vital", (103) ja que l'objectiu és preparar l'Afganistan perquè els nord-americans en puguin marxar. (105-106)

Tot seguit recupera l'argument que ja observàvem en Bush que la seguretat dels nord-americans depèn del que passi a l'Afganistan i al Pakistan, ja que és allà

on es preparen els atemptats contra Occident: “I am convinced that our security is at stake in Afghanistan and Pakistan.” (126-127) Per persuadir d'això, diu que aquella zona és l'epicentre de l'extremisme violent practicat per Al-Qaida, recorda que allà es va preparar l'11-S i que s'hi preparen nous atemptats: “it is from here that new attacks are being plotted as I speak.” (129) En un nou exemple del recurs a la por, afegeix:

This is no idle danger; no hypothetical threat. In the last few months alone, we have apprehended extremists within our borders who were sent here from the border region of Afghanistan and Pakistan to commit new acts of terror. And this danger will only grow if the region slides backwards, and al Qaeda can operate with impunity. We must keep the pressure on al Qaeda, and to do that, we must increase the stability and capacity of our partners in the region. (130-135)

Més endavant reforça aquesta por advertint del risc que Al-Qaida obtingui armes atòmiques d'un Estat nuclear com el Pakistan. Per tant, repeteix que l'objectiu és evitar que Al-Qaida prepari atemptats, entrenar les forces afganeses per transferir-los el poder i fer que siguin els afganesos qui es responsabilitzi de la seva seguretat. Però hi ha un element innovador: l'esforç militar s'acompanya d'un esforç civil, conjuntament amb els aliats i l'ONU, per lluitar contra la corrupció i ajudar en àrees, com l'agricultura, que poden millorar la vida dels afganesos. “America is your partner, and never your patron”, diu. (195)

Fa una referència a Vietnam, però per rebatre els arguments d'aquells que diuen que l'Afganistan és un altre Vietnam, i diu que, a diferència de llavors, ara és una coalició de 43 països la que hi lluita, no hi ha una insurrecció popular àmplia i diu que el poble nord-americà va ser atacat des de l'Afganistan i continua sent un objectiu per als extremistes. Reitera l'argument ja dit anteriorment: “To abandon this area now –and to rely only on efforts against al Qaeda from a distance– would significantly hamper our ability to keep the pressure on al Qaeda, and create an unacceptable risk of additional attacks on our homeland and our allies”. (234-237)

Deixa clar que posa un termini per a la sortida d'Afganistan perquè si no, s'endinsarien en una dinàmica de “nation building” que duraria més d'una dècada. Fixar una data límit posarà pressió en l'Afganistan per assumir que han de ser responsables de la seva seguretat, diu. A més, recorda la necessitat econòmica de

reduir el dèficit dels EUA en moments de crisi; per això diu que amb la retirada de l'Iraq i la transferència de les tasques de seguretat a l'Afganistan, es tindran més recursos per dedicar-se al *nation building* del propi país, els EUA: “the nation that I'm most interested in building is our own.” (277)

El paràgraf 278-283 planteja una línia argumental interessant: diu que la lluita contra “l'extremisme violent” no s'acabarà aviat i que s'estén molt més enllà de l'Afganistan i el Pakistan: “It will be an enduring test of our free society, and our leadership in the world. And unlike the great power conflicts and clear lines of division that defined the 20th century, our effort will involve disorderly regions, failed states, diffuse enemies”. (280-283) Per tant, Obama planteja, d'una manera no tan brusca ni tan rudimentària com Bush, el mateix argument: “el terrorisme és un risc per al món lliure i per al nostre lideratge”. D'aquí es dedueix, sense que ho digui explícitament, que cal anar a la guerra per mantenir el lideratge dels EUA en el món lliure, i això en un context molt més confús i difícil que abans. Abans estava clar qui i on era l'enemic; ara no, els nostres enemics són més “difusos”.

A partir d'ara, diu Obama, “America will have to show our strength in the way that we end wars and prevent conflict -- not just how we wage wars.” (284-285) Per tant, en comptes de guerres preventives, vol prevenir els conflictes i, per fer-ho, diu que no n'hi ha prou amb poder militar; calen quatre coses: 1) millorar el servei d'intel·ligència; 2) eliminar les armes nuclears; 3) recórrer a la diplomàcia i no actuar sols, sinó multilateralment (recorda que ha forjat un *new beginning* amb els països musulmans, una referència al discurs d'El Caire) i 4) defensar la fortalesa dels nostres valors. En aquest darrer punt, Obama recupera la retòrica del mite de la missió dels EUA, el destí manifest –ampliat a tot el món– d'estendre la llibertat arreu. Després de recordar que en defensa d'aquests valors ha prohibit la tortura i ha ordenat el tancament de Guantánamo (cosa que no aconseguiria), afegeix, amb un llenguatge no exempt de càrrega èpica i emotiva:

We must make it clear to every man, woman and child around the world who lives under the dark cloud of tyranny that America will speak out on behalf of their human rights, and tend to the light of freedom and justice and opportunity and respect for the dignity of all peoples. That is who we are. That is the source, the moral source, of America's authority. (308-313)

Parem atenció al fet que apareix la paraula tirania, que ja hem dit que és la que feien servir els pares fundadors per referir-se al rei Jordi III d'Anglaterra. La metàfora de la llum per referir-se a la llibertat en contraposició a la foscor de la tirania també és una metàfora recurrent.

El moment del clímax del discurs és al final, quan recorre als arguments i al llenguatge més emotiu. Amb referències a la història i a valors i mites fonamentals dels nord-americans, Obama sembla voler apel·lar als sentiments del públic, que són, recordem-ho, militars, membres de l'acadèmia de West Point. Les línies de la 314 a la 364 són un compendi dels principals arguments emocionals (adreçats al *pathos*) amb què Obama justifica no ja el fet d'enviar més soldats a l'Afganistan, sinó la seva política i la dels Estats Units, basada en la defensa arreu de la democràcia, la prosperitat i la llibertat d'oportunitats.

Diu que des del temps de Franklin Roosevelt i dels anys de "servei i sacrifici dels nostres avis i besavis", els nord-americans han dut una pesada càrrega en els afers mundials: han vessat sang i han dedicat els seus guanys a reconstruir nacions des de la runa, i han ajudat a construir institucions "that provide for the common security and prosperity of human beings", i cita l'ONU, l'OTAN i el Banc Mundial.

També diu que no sempre se'ls han agraït aquests esforços, i afegeix que "more than any other nation, the United States of America has underwritten global security for over six decades -- a time that, for all its problems, has seen walls come down, and markets open, and billions lifted from poverty, unparalleled scientific progress and advancing frontiers of human liberty". (322-325) Atribueix als EUA haver garantit la seguretat del món des de la Segona Guerra Mundial i haver aconseguit que caigués el mur de Berlín, que el bloc comunista s'obris als mercats i que amb la globalització milions de persones sortissin de la pobresa, hi hagués progressos científics i s'ampliés la llibertat dels humans.

Els tres paràgrafs següents són novament una síntesi perfecta de la plasmació, al segle XXI, del mite de la missió: diu que a diferència de les potències velles, els EUA no volen dominar el món: "Our union was founded in resistance to oppression. We do not seek to occupy other nations. [...] What we have fought for -- what we continue to fight for -- is a better future for our children and grandchildren. And we believe that their lives will be better if other peoples' children and

grandchildren can live in freedom and access opportunity". (326-332) Vet aquí un altre dels recursos argumentals freqüents en els presidents: allò que fan ho fan al capdavant per aconseguir un futur millor per a les pròximes generacions. Els EUA d'avui són hereus d'una tradició de lluita per la llibertat (diu Obama que el país ja no és tan jove ni tan innocent com quan Roosevelt era president, però "yet we are still heirs to a noble struggle for freedom." (335)) i el deure de la generació actual és mantenir-se fidel als seus predecessors i continuar lluitant perquè "els fills i els néts de l'altra gent puguin viure en llibertat i amb accés a desenvolupar les seves oportunitats". Per reblar aquest argument, apel·la als sentiments i de manera velada a la tècnica del *storytelling* per personificar d'on ve la fortalesa dels EUA:

It derives from our people -- from the workers and businesses who will rebuild our economy; from the entrepreneurs and researchers who will pioneer new industries; from the teachers that will educate our children, and the service of those who work in our communities at home; from the diplomats and Peace Corps volunteers who spread hope abroad; and from the men and women in uniform who are part of an unbroken line of sacrifice that has made government of the people, by the people, and for the people a reality on this Earth." (339-345)

Davant dels militars de West Point, acaba aquesta referència als "homes i dones d'uniforme" que han mantingut el seu sacrifici per fer realitat a la Terra "un govern del poble, pel poble i per al poble", repetint les paraules de Lincoln en el famós discurs de Gettysburg, com ja havia fet Bush en el discurs de l'1 de maig de 2003 des de, precisament, el portaavions *Abraham Lincoln*.

Al final, Obama fa una crida a la unitat dels nord-americans (com la que hi havia just després de l'11-S) i acaba amb unes paraules d'ànim, coratge i ferma: "our cause is just, our resolve unwavering. We will go forward with the confidence that right makes might, and with the commitment to forge an America that is safer, a world that is more secure, and a future that represents not the deepest of fears but the highest of hopes". (360-363) O sigui, la finalitat és una Amèrica i un món més segurs; aquesta és, hem d'entendre, la finalitat de la guerra. I observem com l'última paraula del discurs és *hope*, que va ser central en la campanya que el va dur a la presidència.

Barack Obama. Discurs 4. Address Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway. December 10, 2009.

En aquest discurs, Obama recorre al concepte de “guerra justa” i intenta argumentar que accepta el Nobel de la Pau –tot i haver anunciat l’enviament de 30.000 soldats més a la guerra d’Afganistan vuit dies abans– perquè a l’Afganistan s’està lluitant contra un mal molt nociu no només per als EUA sinó per a tota la humanitat. La primera meitat està dedicada a la guerra i a la seva justificació; a la segona hi presenta tres vies per construir “una pau justa i duradora”. (181)

En les primeres línies del discurs Obama fa una referència a la controvèrsia que va aixecar aquell premi, fet que provoca una moderada riallada del públic. El premi va ser rebut amb sorpresa per destacats mitjans d’informació i alguns líders van considerar que era “precipitat”, pel fet que Obama no podia encara presentar cap èxit concret de la seva presidència en la lluita per la pau.

Obama presenta la guerra com a mal inevitable, inherent a la condició humana, “simplement un fet, com la sequera o la malaltia”, que es remunta als orígens de la humanitat: “War, in one form or another, appeared with the first man. At the dawn of history, its morality was not questioned; it was simply a fact, like drought or disease, the manner in which tribes and then civilizations sought power and settled their differences”. (30-33) Després defensa el concepte de “guerra justa”, amb aquest argument: “war is justified only when certain conditions were met: if it is waged as a last resort or in self-defense; if the force used is proportional; and if, whenever possible, civilians are spared from violence.” (36-39) Fixem-nos en les condicions que, segons Obama, fan una guerra justa: si és l’últim recurs i només per a defensar-se, si l’ús de la força és proporcionat i si s’eviten al màxim els danys a civils. En el cas de l’Afganistan, els fets han demostrat que la d’Obama no era una “guerra justa”: que els soldats nord-americans tinguessin *la intenció* de ser mesurats i evitar víctimes civils és impossible de comprovar; que els danys causats són desproporcionats i que han provocat nombroses víctimes civils és un fet inqüestionable.⁴⁶

⁴⁶ Caldria afegir que sota el seu mandat, Obama va augmentar considerablement els atacs selectius amb avions no tripulats contra objectius de l’oest del Pakistan, alguns d’ells amb nombroses víctimes civils. Bush en va fer en total 45; Obama, fins al 28 de maig de 2012, n’havia fet 252. Font: BECKER, Jo; SCOTT,

En un altre moment destacable del discurs torna a aparèixer l'argument que el president dels EUA és hereu del llegat dels seus antecessors i es mou en el corrent històric en què està immers el seu país: com si ell estigués al servei de la Història, del llegat històric. Obama recorda a Oslo que el Senat del seu país va rebutjar la creació de la Lliga de les Nacions però després de la Segona Guerra Mundial, els EUA van liderar el món per construir el pla Marshall i les Nacions Unides, que eren part dels “mechanisms to govern the waging of war, treaties to protect human rights, prevent genocide, restrict the most dangerous weapons.” (54-56) Quina lectura en podem fer? Doncs, novament, Obama busca el paral·lelisme de la situació actual amb la lluita contra el nazisme: si va ser justa aquella guerra –Obama diu: “it's hard to conceive of a cause more just than the defeat of the Third Reich and the Axis powers”–, també és just ara fer la guerra contra els talibans, Al-Qaida i el terrorisme, que a més a més, es fa seguint el mandat d'aquells mecanismes que vam crear entre tots.

A més, diu que aquells esforços per una seguretat col·lectiva (un concepte que té el seu principal exponent en Woodrow Wilson després de la Primera Guerra Mundial, encara que el seu precursor és el britànic William Ewart Gladstone, segons Kissinger)⁴⁷ van tenir èxit, ja que el món va avançar econòmicament, va caure el mur i “the ideals of liberty and self-determination, equality and the rule of law have haltingly advanced.” (60-61) Tot i això, si bé el món ja no “s'estremeix” davant el risc d'una confrontació nuclear entre dues potències (com en la Guerra Freda), hi ha encara greus amenaces: “modern technology allows a few small men with outsized rage to murder innocents on a horrific scale”. (67-68) Per això contra aquests “few small men” cal fer-hi, irremissiblement, la guerra.

Fa un homenatge al moviment de la no violència, encarnada en Martin Luther King, receptor també del Nobel de la Pau, i diu que ell mateix és una “direct consequence of Dr. King's life work” (86) i un testimoni vivent de la força moral de la no violència. Ara bé, i aquí hi ha l'essència de la seva argumentació en favor del que per a ell és una guerra justa: “as a head of state sworn to protect and defend my nation”, (89) no pot ser no violent com eren King o Gandhi, ja que “make no

Shane. “Secret ‘kill list’ proves Obama’s principles and will” [en línia]. *The New York Times*. Nova York, 29 de maig de 2012. http://www.nytimes.com/2012/05/29/world/obamas-leadership-in-war-on-al-qaeda.html?pagewanted=1&_r=2&ref=world [data de consulta: 26 de juliol de 2012].

⁴⁷ KISSINGER, Henry. *Diplomacia...* p. 47.

mistake: Evil does exist in the world” (91), i per això diu: “A nonviolent movement could not have halted Hitler's armies. Negotiations cannot convince Al Qaida's leaders to lay down their arms. To say that force may sometimes be necessary is not a call to cynicism; it is a recognition of history, the imperfections of man, and the limits of reason.” (92-95) Veiem com novament reapareix l’analogia històrica amb el nazisme: l’amenaça actual és semblant a l’amenaça del nazisme, de Hitler. Al-Qaida, els talibans, el terrorisme actual són, com eren Hitler i el feixisme, l’encarnació del mal a la terra; i contra aquest mal no hi ha més remei que lluitar-hi amb les armes, amb la guerra; és un reconeixement que la Història és així, que l’home és imperfecte i que la raó té limitacions, ens diu Obama.

Tot seguit recorre a un argument –en el fons però no en la forma– calcat de la retòrica de Bush: diu que l’estabilitat i la pau de després de la Segona Guerra Mundial no van venir només gràcies a tractats i acords entre els països i les institucions internacionals; van ser gràcies al sacrifici dels soldats nord-americans, i ho van fer per a un futur millor per a les pròximes generacions, convençudes que el seu futur serà millor si el futur dels altres és en llibertat i prosperitat. Aquestes són les paraules d’Obama:

The United States of America has helped underwrite global security for more than six decades with the blood of our citizens and the strength of our arms. The service and sacrifice of our men and women in uniform has promoted peace and prosperity from Germany to Korea and enabled democracy to take hold in places like the Balkans. We have borne this burden not because we seek to impose our will. We have done so out of enlightened self-interest, because we seek a better future for our children and grandchildren, and we believe that their lives will be better if others' children and grandchildren can live in freedom and prosperity. (102-110)

Hi ha un detall interessant en les paraules d’Obama: admet que els EUA s’han sacrificat per la democràcia no per imposar la seva voluntat sinó per “un interès propi intel·ligent” (enlightened self-interest) ja que volen un futur millor per als seus fills i néts i aquest passa per un futur en llibertat i prosperitat per als fills i néts dels altres. No d’una manera tan prosopopeica ni tan solemne o afectada com en Bush, però veiem com Obama també justifica, de manera implícita, la

guerra amb la defensa de la llibertat de les generacions futures, igual com ha fet en els seus discursos analitzats a les pàgines anteriors.

Hi ha un passatge del discurs (128-132) en què Obama diu que el món va fer costat als EUA després de l'11-S i que el món entén que l'autodefensa justifica la seva actuació a l'Afganistan, com va entendre que calia mostrar a Saddam Hussein el cost d'haver envaït Kuwait; però no fa cap referència a la invasió de l'Iraq del seu predecessor, en la qual estava, com hem dit, en contra.

En el paràgraf 169-177, Obama fa unes afirmacions que, temps després, han deixat en evidència algunes de les seves debilitats: diu que una de les fonts de la fortalesa dels EUA és que es comporten d'acord amb els estàndards internacionals; per això ha prohibit la tortura, diu, per això compleixen les Convencions de Ginebra i per això ha ordenat tancar Guantánamo. El tancament de la presó de Guantánamo de Cuba –on es vulneren de manera flagrant les Convencions de Ginebra– no va ser possible bàsicament a causa de l'oposició del Congrés, sense entrar a analitzar si Obama va pecar d'un excés d'optimisme ni si va dedicar-hi prou esforços.⁴⁸ L'incompliment d'aquesta promesa, però, ha malmès més la seva imatge internacional que no pas a l'interior del seu país, on la major part de l'opinió pública estava a favor de mantenir obert el centre de Guantánamo.⁴⁹

A partir de la línia 178, Obama deixa el tema de la guerra i exposa tres vies per construir una pau justa i duradora: el primer que cal és aplicar sancions a les nacions que incompleixen les normes: "Those regimes that break the rules must be held accountable. Sanctions must exact a real price." (185-186)

El segon element per a una pau justa i duradora és que es respectin els drets de totes les persones, "for peace is not merely the absence of visible conflict. Only a just peace based on the inherent rights and dignity of every individual can truly be lasting." (308-210) Per això no hi ha pau sense llibertat d'expressió, de culte, política i de reunió: "I believe that peace is unstable where citizens are denied the right to

⁴⁸ Alguns analistes consideren que a la primera meitat del seu mandat, Obama va *cremar* gran part del seu capital polític en la reforma sanitària i va dedicar pocs esforços a complir la promesa de tancar Guantánamo. FINN, Peter i KORNBLUT, Anne E. "Guantanamo bay: why Obama hasn't fulfilled his promise to close the facility". *The Washington Post*. [En línia] (April, 24, 2011) <http://www.washingtonpost.com/world/guantanamo-bay-how-the-white-house-lost-the-fight-to-close-it/2011/04/14/AFtxR5XE_story.html>. [Data de consulta: 7 de gener de 2012]

⁴⁹ NEWPORT, Frank. *Americans Oppose Closing Gitmo, Moving Prisoners to U.S.* [En línia] Princeton: Gallup, 2009. [Data de consulta: 2 de gener de 2013] <<http://www.gallup.com/poll/124727/Americans-Oppose-Closing-Gitmo-Moving-Prisoners.aspx>>

speak freely or worship as they please, choose their own leaders or assemble without fear". (221-223) En aquesta part del discurs Obama reitera que els EUA sempre han estat defensors de la llibertat i la democràcia, idea fonamental en la retòrica presidencial nord-americana, com hem vist en múltiples ocasions en aquest treball: "America has never fought a war against a democracy, and our closest friends are governments that protect the rights of their citizens." (225-227). Aquí sí que estem clarament davant una fal·làcia que faria vàlida l'expressió sofisticada que en un discurs cal persuadir l'auditori sense importar la certesa dels arguments: durant la Guerra Freda els EUA van donar suport a través de la CIA a cops d'Estat militars que enderrocaven governs sorgits de les urnes quan els resultats no convenien als seus interessos; i que "els amics més propers són governs que respecten els drets dels seus ciutadans" no és una fal·làcia, és una mentida sense pal·liatius: Aràbia Saudita, Kuwait, el Marroc o fins i tot Israel estan entre els principals aliats dels EUA i no són exemplars en el respecte als drets dels seus ciutadans (Israel en el tracte amb els àrabs, ciutadans seus i, sobretot amb els que té sota ocupació a Cisjordània i Gaza). Però Obama no parla d'aquests casos sinó que diu que estan amb els que lluiten per la llibertat a països com Birmània (Aung Sang Suu Ky), Zimbabwe o Iran: "it is the responsibility of all free people and free nations to make clear that these movements of hope and history, they have us on their side". (235-237) Com també deia Bush, els EUA estan al costat dels que lluiten per la llibertat.

Finalment, el tercer element per a una pau justa i duradora és la millora de les condicions de vida de les persones, que tinguin "economic security and opportunity" (254), ja que "security does not exist where human beings do not have access to enough food, or clean water, or the medicine and shelter they need to survive. It does not exist where children can't aspire to a decent education or a job that supports a family". (256-259) Amb aquesta afirmació Obama fa palès el seu tarannà progressista i la seva posició a favor de polítiques socials pròpies de l'esquerra, que proposen sanitat i educació universals i uns mínims d'habitatge i subsistència per a totes les persones.

Al final, Obama condemna aquells que maten en nom de la religió a partir d'una visió distorsionada que profana l'Islam: "religion is used to justify the murder of innocents by those who have distorted and defiled the great religion of Islam, and who attacked my country from Afghanistan", (286-288) i afegeix la

perillositat d'aquesta actitud, ja que "if you truly believe that you are carrying out divine will, then there is no need for restraint, no need to spare the pregnant mother, or the medic, or the Red Cross worker, or even a person of one own's faith." (290-293) Aquesta actitud no és pròpia només dels integristes islàmics, ja que sota anteriors presidents, els EUA han fet guerres convençuts que tenien el mandat diví d'estendre la democràcia arreu del món, com observa encertadament Robert Ivie.

Com sovint en altres discursos presidencials, al final Obama recorre a la tècnica del *storytelling* i, sense posar noms i cognoms als protagonistes, presenta tres històries amb un rerefons que pretén ser molt emotiu i entenedor:

Somewhere today, in the here and now, in the world as it is, a soldier sees he's outgunned, but stands firm to keep the peace. Somewhere today in this world, a young protestor awaits the brutality of her government, but has the courage to march on. Somewhere today, a mother facing punishing poverty still takes the time to teach her child, scrapes together what few coins she has to send that child to school because she believes that a cruel world still has a place for that child's dreams." (316-322)

Els tres exemples sintetitzen els tres fronts presentats per Obama: el soldat que fa la guerra per obtenir la pau, el manifestant que lluita per la democràcia i la mare que lluita per millorar l'educació i les condicions de vida del seu fill. Què ens ve a dir Obama? Que tots ells s'esforcen per a un món millor. Per això la guerra a l'Afganistan està justificada, perquè és una guerra per a un món millor, per a la pau, per pacificar el país i evitar nous atemptats d'Al-Qaida. Per això al final acaba amb una frase que vol ser com una sentència: "we can understand that there will be war and still strive for peace. We can do that, for that is the story of human progress. That's the hope of all the world, and at this moment of challenge, that must be our work here on Earth." (325-328) El progrés de la humanitat, ens diu Obama, fa inevitable la guerra quan és per aconseguir la pau; és llavors quan estem davant una "guerra justa", principal argument del discurs d'Obama en rebre el Nobel de la Pau.

Barack Obama. Discurs 5. Commencement Address at the United States Military Academy in West Point, New York. May 22, 2010.

El president Barack Obama portava gairebé un any i mig al càrrec quan va fer aquest discurs a la cerimònia de graduació dels cadets de l'acadèmia militar de West Point. Com en pràcticament tots els discursos davant militars, exalta els valors propis de les forces armades i justifica les guerres en què estan immersos els EUA en aquell moment, la de l'Iraq, en la fase final, i la de l'Afganistan.

Obama destaca la diversitat ètnica, cultural i religiosa de la tropa (65-66) i el sentit del deure, l'honor, el compromís i l'amor a la pàtria (71, 72, 76, 84). Ja hem dit que Obama va estar en contra de la guerra d'Iraq i la seva estratègia en la lluita contra el terrorisme era reduir la presència militar en aquell país i augmentar la de l'Afganistan. Tot i això, com en anteriors discursos, en aquest també comprovem que, un cop president del país, justifica l'acció militar –tant a l'Iraq com a l'Afganistan, sense distinció– amb la necessitat de defensar els EUA, protegir la nació i augmentar la seguretat dels ciutadans nord-americans; uns arguments no gaire diferents dels de George Bush.

Diu que la guerra va començar “only because our own cities and civilians were attacked by violent extremists who plotted from a distant place, and it continues only because that plotting persists to this day”. (92-94) Obama destaca que durant anys es van centrar en l'Iraq i que l'estiu següent, l'agost de 2010, acabaran les missions de combat en aquell país i a finals del 2011 n'haurà acabat la retirada. En aquesta part del discurs, torna a esmentar els objectius d'aquella intervenció, molt semblants als que deia en el seu dia George Bush: “an Iraq that provides no haven to terrorists; a democratic Iraq that is sovereign and stable and self-reliant.” (106-108) Sobre l'Afganistan, recorda que sis mesos abans va ser a l'acadèmia per presentar la nova estratègia (el dia 1 de desembre de 2009, on va fer un discurs analitzat més amunt) i anuncia als cadets que molts hauran de marxar a la guerra, amb aquest objectiu: “break the momentum of a Taliban insurgency and train Afghan security forces”, enfortir el govern sobirà del país, i evitar que “their country does not fall prey to our common enemies”. (120-124)

Aquest argument el va repetint Obama al llarg del discurs amb diferents formulacions, però el fons és sempre el mateix. Els EUA van a la guerra per fer un

món millor, més pròsper, més ric i on les persones siguin més felices, amb l'objectiu que d'aquesta manera els EUA i, per tant, la seva gent, també estarà més segura ja que haurà desaparegut l'amenaça de tornar a patir uns atacs com els que van tenir lloc l'11-S. Obama no ho diu amb aquestes paraules, però la idea argumental central és aquesta. Comprovem-ho:

“We have to build the sources of America's strength and influence and shape a world that's more peaceful and more prosperous.” (130-132) “You, and all who wear America's uniform, remain the cornerstone of our national defense, the anchor of global security.” (137-138) Fixem-nos que recorre a una metàfora molt visual per definir les Forces Armades dels EUA: l'àncora de la seguretat global. Sense l'exèrcit dels EUA, la humanitat seria un vaixell a la deriva sotmès a les inclemències d'un món inestable, tempestuós, insegur i amb futur incert. Més endavant relaciona la guerra d'ara amb les anteriors (contra el feixisme i el comunisme) i fins i tot amb la pròpia guerra civil: “We are the United States of America, and we have repaired our Union and faced down fascism and outlasted communism. We've gone through turmoil, we've gone through civil war, and we have come out stronger, and we will do so once more.” (211-214) Que els EUA és el paradigma de la llibertat era un dels arguments centrals de la retòrica de Bush. Obama no es queda curt. Diu que Al Qaida “will continue to recruit and plot and exploit our open society” (199), i que “we should not discard our freedoms because extremists try to exploit them” (209), ja que “this country is both the land of the free and the home of the brave”. (220-221)

Obama basa la seva argumentació en un dels principis fonamentals dels EUA, la declaració d'independència: “[that] all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain inalienable rights, that among these are life, liberty and the pursuit of happiness”.⁵⁰ (229-231) Obama admet que la defensa d'aquests valors forma part de l'estratègia per reforçar la seguretat del país: “a fundamental part of our strategy for our security has to be America's support for

⁵⁰ Fragment del segon paràgraf de la declaració d'independència redactada per Thomas Jefferson i aprovada el 4 de juliol de 1776 pel segon Congrés continental, document amb el qual les colònies americanes trencaven el seu vincle amb el Regne Unit. UNITED STATES CONGRESS LIBRARY. *Declaration of independence* [en línia] Baltimore, in Maryland : Printed by Mary Katharine Goddard, 1777. <<http://memory.loc.gov/cgi-bin/query/r?ammem/bdsbib:@field%28NUMBER+@band%28bdsdcc+02101%29%29>> [Consulta: 3 d'abril de 2012]

those universal rights that formed the creed of our founding". (238-239) Per això, en aplicació d'aquest principi bàsic, essencial, dels Estats Units, defineix així el seu país i els valors que defensa, amb un llenguatge poètico-metafòric que pretén indissimuladament afectar les emocions de l'auditori i persuadir més que convèncer de les virtuts que la retòrica presidencial presenta com a intrínseques del tarannà nord-americà: "when an individual is being silenced, we aim to be her voice. Where ideas are suppressed, we provide space for open debate. Where democratic institutions take hold, we add a wind at their back. When humanitarian disaster strikes, we extend a hand. Where human dignity is denied, America opposes poverty and is a source of opportunity. That is who we are. That is what we do." (245-249)

És a la part final del discurs on la idea que pren més força és que la seguretat dels ciutadans nord-americans és inseparable de la seguretat de la resta del món. Destaquem aquests tres fragments: "We fight to keep our families and communities safe. We fight for the security of our allies and partners, because America believes that we will be safer when our friends are safer, that we will be stronger when the world is more just." (264-267) Adreçant-se als cadets que es graduen, diu Obama: "you go abroad because your service is fundamental to our security back home. You go abroad as representatives of the values that this country was founded upon." (268-270) I al final de tot els diu: "I have no doubt that your legacy will be an America that has emerged stronger and a world that is more just, because we are Americans, and our destiny is never written for us, it is written by us, and we are ready to lead once more." (298-301)

Un discurs patriòtic, que reproduïx el mite del destí manifest i exalta la necessitat d'estendre arreu del món els valors dels nord-americans, que Obama no expressa de manera manifesta sinó metafòrica en les línies 245-249: llibertat d'expressió, democràcia, solidaritat i llibertat per desenvolupar les oportunitats individuals.

Barack Obama. Discurs 6. Address to the Nation on the End of Combat Operations in Iraq. August, 31st. 2010.

Tornem a estar davant un discurs transcendental, que vol marcar un punt d'inflexió en la història dels Estats Units, i que s'acompanya de la solemnitat i la prosopopeia pròpia de les grans ocasions. Barack Obama va anunciar des del despatx oval de la Casa Blanca i amb retransmissió televisiva en hora de màxima audiència la fi de la guerra d'Iraq. En un discurs de 18 minuts, anuncia el final de les operacions de combat, ret homenatge als caiguts en aquella guerra, reafirma els esforços fets a l'Afganistan i al Pakistan i alerta de la necessitat de fer front a la crisi econòmica que pateix el país.

Obama admet les diferències amb Bush, però com sempre que ha parlat de la guerra d'Iraq o de la guerra contra el terror, encara que ell mai fa servir aquesta expressió, els arguments per justificar-la són els mateixos: "Together with Iraqis and coalition partners, who made huge sacrifices of their own, our troops fought block by block to help Iraq seize the chance for a better future [...] to protect the Iraqi people, [train] Iraqi security forces, and took out terrorist leaders. [...] Iraq has the opportunity to embrace a new destiny". (28-33) I més endavant diu que la finalitat de la guerra, per la qual els EUA han pagat un preu elevat, és "to put the future of Iraq in the hands of its people". (77)

De fet, ben bé al començament, Obama fa una afirmació que és tota una declaració de principis, que defineix l'objectiu de la política exterior del país: "the United States of America intends to sustain and strengthen our leadership in this young century". (14-15) Reforçar el lideratge dels EUA al món; aquesta és la idea que presideix tot el discurs (i tota la retòrica presidencial nord-americana, podríem dir) i per això després de donar a l'Iraq l'oportunitat de decidir lliurement sobre el seu futur, cal fer el mateix amb l'Afganistan per convertir aquests països en aliats i socis. Prèviament, però, cal derrotar els talibans i Al Qaida, que té la seva base sobretot a la zona fronterera amb el Pakistan. "As we speak, Al Qaida continues to plot against us, and its leadership remains anchored in the border regions of Afghanistan and Pakistan", (98-100) diu Obama, i repeteix textualment l'expressió habitual amb què ha definit l'objectiu de la guerra a l'Afganistan: "We will disrupt, dismantle, and defeat Al Qaida, while preventing Afghanistan from

again serving as a base for terrorists.” (100-101) Per això cal “to break the Taliban's momentum”, (107) i ajudar militarment els afganesos “to build their capacity and secure their own future”. (109) Per tant, es repeteix l’argument que les intervencions militars han servit per proporcionar als iraquians i als afganesos l’oportunitat de decidir el futur per ells mateixos, una expressió que ja vèiem en Nixon quan justificava la necessitat d’una sortida honorable del Vietnam.

Per aconseguir això i per liderar el món no n’hi ha prou amb el poder militar. Per afavorir els seus interessos, els EUA han de recórrer a allò que Joseph Nye anomena “poder tou” (soft power), i que és la capacitat de ser atractiu, que els altres vulguin ser com tu. Obama no cita Nye però expressa força fidelment la idea defensada pel professor de la Universitat de Harvard: “American influence around the world is not a function of military force alone. We must use all elements of our power, including our diplomacy, our economic strength, and the power of America's example, to secure our interests and stand by our allies.” (117-120) L’objectiu, però, com en la retòrica de Bush, és garantir la llibertat i la seguretat dels EUA; aquesta és la finalitat última de la lluita per la seguretat i la llibertat dels altres: “Throughout our history, America has been willing to bear the burden of promoting liberty and human dignity overseas, understanding its links to our own liberty and security.” (131-133)

L’aspecte més interessant del discurs és al final. En els quatre últims paràgrafs hi apareixen quatre característiques molt destacables: hi trobem 1) un exemple paradigmàtic del recurs a la tècnica del *storytelling*, 2) un exemple clar de la voluntat d’influir en el pathos de l’audiència amb el recurs a l’emotivitat, 3) referències històriques clau i repetides ja en la majoria de discursos i 4) l’argument que l’objectiu de la guerra és proporcionar un demà millor per a les generacions futures. Obama explica la sortida d’Iraq de la 4a Brigada de vehicles Stryker de l’Exèrcit, amb un llenguatge poètic i evocador i amb un to de veu⁵¹ que pretén de manera evident tocar la fibra sensible de l’audiència i obtenir la seva adhesió; per exemple: “the soldiers left much behind. Some were teenagers when the war began. Many have served multiple tours of duty, far from families who bore a heroic burden of their own, enduring the absence of a husband's embrace or a

⁵¹ El vídeo es pot veure al web de la Casa Blanca: <<http://www.whitehouse.gov/>> [Data de la consulta: 3 d’abril de 2012].

mother's kiss.” (181-184) Tot seguit té un record per als 4.400 militars que van morir a l'Iraq i diu que aquests “gave their lives for the values that have lived in the hearts of our people for over two centuries”. (188) I afegeix que juntament amb el milió i mig que van servir-hi, van lluitar en un lloc llunyà per una gent que ni tan sols coneixien: “They stared into the darkest of human creations—war—and helped the Iraqi people seek the light of peace.” (191-192) Tornem a estar davant l'argument propi de Bush que els soldats nord-americans es van sacrificar pel benestar dels iraquians.

Finalment, recurrent novament a la línia que uneix totes les guerres en què han participat els nord-americans des del segle XVIII, Obama ens diu que totes les accions militars han tingut per objectiu un futur millor per als nostres successors: “Every American who serves joins an unbroken line of heroes that stretches from Lexington to Gettysburg, from Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kandahar, Americans who have fought to see that the lives of our children are better than our own.” (194-197) Quina és la finalitat argumental d'Obama? *Humanitzar* la guerra, ja que si es fa per millorar la vida dels altres i així acabar millorant la vida dels nostres fills, no es pot retreure el mal i la destrucció que provoquem. És una reflexió en la qual aprofundirem més endavant. Quedem-nos de moment amb la constatació que Obama no distingeix entre la Guerra de la Independència (Lexington), la Guerra Civil (Gettysburg), la Segona Guerra Mundial (Iwo Jima), la de Corea (Inchon), la de Vietnam (Khe Sanh) i la de l'Afganistan (Kandahar); en tots aquests casos l'esperit que menava els combatents era el mateix, segons Obama: un món millor per als nostres fills. El que potser és significatiu és que en aquesta llista no hi inclou la guerra d'Iraq. Amb aquesta actitud Obama adoptaria també per un cert revisionisme històric, com hem considerat que feia Bush, al buscar tots dos una continuïtat directa entre les guerres del passat i les actuals.

Barack Obama. Discurs 7. Address to the Nation on the Situation in Libya. March 28, 2011.

És molt pertinent en aquest treball analitzar aquest discurs perquè és aquell en el qual Barack Obama justifica davant l'opinió pública nord-americana una intervenció militar decidida per ell. Quan arriba a la presidència, Obama es troba que ha de gestionar la sortida de dos conflictes militars heretats del seu antecessor: Iraq i Afganistan. La de Líbia, en canvi, és la primera actuació militar contra un règim *hostil* decidida per l'Administració Obama. I veurem com l'argumentació a què recorre pràcticament no es distingeix de la de Bush respecte a l'Iraq.

En aquest discurs, pronunciat a la Universitat Nacional de la Defensa a Fort Lesley J. McNair, a Washington mateix, hi apareixen algunes característiques ja conegudes: presentació positiva d'un mateix, com a defensor de la llibertat i l'estabilitat mundials, i negativa de l'altre, amb el recurs a la por per presentar-ne una imatge vinculada al mal, la repressió, la brutalitat i les atrocitats. Alhora, si bé no d'una manera tan explícita com en els casos de l'Iraq o l'Afganistan, també apareix en aquest discurs l'argument que la intervenció a Líbia acabarà beneficiant la pròpia seguretat i el propi benestar.

Fixem-nos primer com presenta Gaddafi: "For more than four decades, the Libyan people have been ruled by a tyrant, Muammar Qadhafi. He has denied his people freedom, exploited their wealth, murdered opponents at home and abroad, and terrorized innocent people around the world, including Americans who were killed by Libyan agents." (21-25) Diu que és un tirà, que nega la llibertat del seu poble, explotador, lladre, assassí i terrorista; fins i tot els seus agents han matat nord-americans (es refereix a Lockerbie). I quan els libis han sortit a reclamar llibertat, seguint l'exemple de Tunísia i Egipte, ell ha atacat el seu poble. Davant d'això els EUA, sempre d'acord amb la comunitat internacional i per tant, amb el mandat de les Nacions Unides i de manera multilateral, van adoptar una colla de mesures per respondre les "agressions" de Gaddafi (33): "We froze more than \$33 billion of Qadhafi's regime's assets. Joining with other nations at the United Nations Security Council, we broadened our sanctions, imposed an arms embargo, and enabled Qadhafi and those around him to be held accountable for their crimes." (33-36) En resposta, Gaddafi va reaccionar de manera brutal i aquesta

reacció és el que permet a Obama presentar-lo davant els nord-americans gairebé com l'encarnació del mal, encara que no faci servir aquesta paraula; hi podríem trobar un cert paral·lelisme amb la personalització que feia Bush de Saddam com a focalitzador dels mals a combatre:

“In the face of the world's condemnation, Qadhafi chose to escalate his attacks, launching a military campaign against the Libyan people. Innocent people were targeted for killing. Hospitals and ambulances were attacked. Journalists were arrested, sexually assaulted, and killed. Supplies of food and fuel were choked off. Water for hundreds of thousands of people in Misurata was shut off. Cities and towns were shelled, mosques were destroyed, and apartment buildings reduced to rubble. Military jets and helicopter gunships were unleashed upon people who had no means to defend themselves against assaults from the air.” (39-46)

Més endavant Obama diu que en el passat “we have seen [Gaddafi] hang civilians in the streets and kill over a thousand people in a single day.” (61-62) És per tot això, per aturar aquesta “repressió brutal”, (47) “aturar els atacs del règim des de l'aire”, (52) “protegir el poble libi”, (53) i evitar la “matança” (65) que podia patir la ciutat de Bengasi, cosa que hauria “tacat la consciència del món”, (66) que ell, Obama, va autoritzar l'acció militar sempre en compliment del mandat de l'ONU: “I authorized military action to stop the killing and enforce U.N. Security Council Resolution 1973.” (69-70)

A Obama li interessa deixar clar que la seva actuació a Líbia es fa en resposta a una petició del poble libi, per protegir-lo de la repressió del seu “dictador”, sense la implicació de tropes de terra nord-americanes, i en coordinació amb la comunitat internacional; no és, per tant, una acció unilateral.

Però l'objectiu no és tan sols evitar la repressió, sinó democratitzar el país i donar l'oportunitat als libis de decidir sobre el seu futur, un argument que veiem repetit en Johnson, Nixon, Bush i ara Obama, sempre amb una terminologia adaptada al moment, això sí. Fixem-nos que diu Obama: “while our military mission is narrowly focused on saving lives, we continue to pursue the broader goal of a Libya that belongs not to a dictator, but to its people.” (121-123) Enllaçat amb aquest argument, reapareix novament la missió encomanada als EUA de ser líders en la defensa de la vida, la democràcia, la llibertat i la dignitat humanes: ja ho

diu força al començament del discurs, de manera ben explícita: “For generations, the United States of America has played a unique role as an anchor of global security and as an advocate for human freedom.” (14-15) Observem que l’expressió “àncora de la seguretat global” ja ha aparegut en anteriors discursos. Aquesta condició de garants de la seguretat global i advocats de la llibertat humana és el que comporta per als EUA una gran responsabilitat, que si ara no s’hagués mantingut, hauria suposat una traïció a les essències dels Estats Units: “To brush aside America's responsibility as a leader, and more profoundly, our responsibilities to our fellow human beings under such circumstances would have been a betrayal of who we are. Some nations may be able to turn a blind eye to atrocities in other countries. The United States of America is different.” (148-151) Els EUA han de respondre, doncs, quan la Història ho reclama:

Sometimes the course of history poses challenges that threaten our common humanity and our common security: responding to natural disasters, for example, or preventing genocide and keeping the peace, ensuring regional security and maintaining the flow of commerce. [...] the United States, as the world's most powerful nation, will often be called upon to help. (208-214)

Obama insisteix en la missió dels EUA: “wherever people long to be free, they will find a friend in the United States. Ultimately, it is that faith, those ideals that are the true measure of American leadership”, (249-251) i també: “for generations, we have done the hard work of protecting our own people, as well as millions around the globe.” (258-259)

Ara bé, aquest esforç per fer que els libis puguin “decidir el seu propi destí”, (195) aquesta oposició a la violència de Gaddafi “contra el seu propi poble”, (243) el suport “als drets universals, inclosa la llibertat de la gent a expressar-se i elegir els seus dirigents”, (244) no es fa només en compliment de la missió dels EUA d’estendre la llibertat i la democràcia arreu, sinó que també es fa en benefici de la pròpia seguretat: “I am convinced that a failure to act in Libya would have carried a far greater price for America”, (163-164) diu Obama, i afegeix més endavant: “Libya and the world would be better off with Qadhafi out of power”, (169-170) un argument que és **calcat** de la retòrica de Bush quan deia que Iraq i el món serien

millors sense Saddam al poder. Per reblar aquesta argumentació, Obama diu al final del discurs, amb el to i llenguatge emfàtics propis dels finals emotius, que si els EUA, durant generacions, han protegit “milions de persones arreu del món”, ho han fet “because we know that our own future is safer, our own future is brighter, if more of mankind can live with the bright light of freedom and dignity.” (260-261) I remata l'argumentació amb la següent frase (just abans del tradicional “que Déu us beneeixi i que Déu beneeixi Amèrica”): “let us look to the future with confidence and hope not only for our own country, but for all those yearning for freedom around the world.” (263-265) Què ens diu Obama? Que els EUA, com han fet al llarg de la història, estaran al costat dels qui “anhelen” (*yearn*) la llibertat. Com en Bush, Nixon, Johnson i altres presidents al llarg de la història, la defensa de la llibertat ha justificat accions militars que altrament tindrien difícil defensa davant una opinió pública crítica i ben informada. De totes maneres, aquí no es tracta de discutir la legitimitat moral o ètica de les actuacions militars dels Estats Units, sinó de veure com es justifiquen retòricament des de la presidència. I veiem que la defensa de la llibertat apareix, de moment, com una constant.

Barack Obama. Discurs 8. Remarks on the Death of Al Qaida Terrorist Organization Leader Usama bin Laden. May, 2nd. 2011.

És curt, però aquest discurs és un dels més significatius de la presidència de Barack Obama: a les 23:35 del dia 1 de maig de 2011 anunciava, dret, des de la Sala Est de la Casa Blanca (lloc reservat per a les grans ocasions) la mort d'Ossama bin Laden. Un comando militar reduït, altament tecnificat, havia irromput a la casa de la població pakistanesa d'Abbottabad on s'amagava i, després d'un tiroteig, l'havia matat, segons explica el mateix Obama.

És un discurs eminentment informatiu, amb el qual el president vol donar a conèixer als seus conciutadans i al món que els EUA han acabat amb la vida del promotor dels atemptats de l'11-S. Per això després de donar a conèixer el fet, a la primera frase, té un record per les víctimes de l'11-S, amb un llenguatge evocador i emotiu, i amb una certa dosi de contingut propi de la tècnica del *storytelling*: “the worst images are those that were unseen to the world: the empty seat at the dinner table; children who were forced to grow up without their mother or their father; parents who would never know the feeling of their child's embrace; nearly 3,000 citizens taken from us, leaving a gaping hole in our hearts.” (14-18)

És destacable que Obama insisteix que amb la mort de Bin Laden “s’ha fet justícia”. No entrarem en la controvèrsia mediàtica que es va crear arran de les especulacions sobre si els Navy Seals van executar directament Bin Laden o realment van intentar detenir-lo per jutjar-lo. En qualsevol cas, Obama deixa clar que l’objectiu era fer justícia i se n’ha fet, segons ell: ho diu en quatre ocasions en un discurs on la paraula “justícia” apareix cinc vegades.

Agraeix i exalta el treball fet per “our military and our counterterrorism professionals,” (30-31 i 90-91) i també remarca que després de l’11-S han fet caure el govern talibà, que donava suport a Bin Laden, i que la lluita contra Al-Qaida s’ha fet en col·laboració amb els amics i aliats. Per tant, com en la majoria de discursos, Obama deixa clar que les iniciatives en aquest terreny són multilaterals.

Finalment, cal destacar tres aspectes d’aquest discurs: 1) Obama recupera aquí un argument freqüent (molt freqüent) en Bush i que alguns estudiosos (Ivie, Campbell & Jamieson) assenyalen com a característic de la retòrica presidencial de guerra: es fa la guerra (aquí Obama diu “lluita” contra el terrorisme) perquè no hi

ha més remei; no l'hem buscada sinó que ha estat l'agressió de l'enemic el que ha provocat la nostra reacció: "The American people did not choose this fight. It came to our shores and started with the senseless slaughter of our citizens." (79-80)

2) És dels escassos discursos on apareixen les paraules "musulmà" o "islam/islàmic", i Obama les diu per destacar que els EUA no estan en guerra amb l'islam i que Bin Laden no era un líder musulmà sinó "a mass murderer of Muslims", (66) i afegeix que "Al Qaida has slaughtered scores of Muslims in many countries, including our own", (66-67) per la qual cosa la seva mort hauria de ser ben rebuda per tothom qui creu "in peace and human dignity." (67-68)

3) Obama no desaprofita l'ocasió per fer una proclama patriòtica, exaltar la nació i tornar a presentar novament els EUA com un país que té per missió (desinteressada) la defensa de la humanitat, la llibertat i la justícia i que se sacrifica per "fer del món un lloc més segur": diu que la mort de Bin Laden és una prova de "the greatness of our country and the determination of the American people"; (102-103) afegeix que com que són tan grans, els EUA poden fer allò que es proposin: "That is the story of our history, whether it's the pursuit of prosperity for our people or the struggle for equality for all our citizens, our commitment to stand up for our values abroad and our sacrifices to make the world a safer place." (105-108) Però al final, com sempre amb un to emfàtic i amb certa càrrega emotiva, Obama diu que la capacitat dels EUA no és gràcies a la seva riquesa o al seu poder, sinó "per ser qui som", i fa aquesta descripció: "one nation under God, indivisible, with liberty and justice for all", (110-111) frase que pronuncia just abans de l'habitual en ell "que Déu us beneeixi i que Déu beneeixi Amèrica". Cal que ens detinguem una mica en aquella última frase: els EUA són una única nació, indivisible, que accepta la superioritat divina (under God) i que té com a objectiu la llibertat i la justícia per a tothom. Això és el que els proporciona l'autoritat moral per dur a terme intervencions militars exteriors que si bé causen danys, víctimes i destrucció, es justifiquen perquè sempre (de Johnson a Obama; i, de fet, des de la fundació del país) tenen per finalitat un bé indiscutible: la llibertat i la justícia per a la humanitat. D'una manera no tan evident com en anteriors presidents, però tornem a estar davant del missatge messiànic de la missió autoassumida pels EUA de ser els encarregats de vetllar per la llibertat, la felicitat i el benestar de tots els humans.

Barack Obama. Discurs 9. Address to the Nation on the Drawdown of United States Military Personnel in Afghanistan. June 22, 2011.

Obama pronuncia aquest discurs també des de la Sala Est de la Casa Blanca, per anunciar de manera oficial el calendari de retirada de l'Afganistan. Diu que gràcies a l'augment de tropes que va anunciar a West Point (el dia 1 de desembre de 2009, en un discurs analitzat més amunt), s'estan aconseguint els objectius proposats, que eren perseguir Al-Qaida, frenar l'avenç talibà i preparar les forces de seguretat afganeses per fer-se càrrec de la defensa del seu país. Per això pot anunciar un calendari de retirada progressiva amb finalització el 2014.

Pel que fa al contingut, també són destacables altres aspectes:

Obama anuncia la voluntat de negociar amb els talibans:⁵² “as we strengthen the Afghan Government and security forces, America will join initiatives that reconcile the Afghan people, including the Taliban.” (62-64) De fet, ja diu tot seguit que aquesta negociació l'ha de portar el govern afganès, i que els qui vulguin formar part d'un Afganistan en pau han de trencar tot vincle amb Al-Qaida, renunciar a la violència i respectar la Constitució. Com que algunes filtracions van informar d'aquests eventuais negociacions, Obama sembla voler curar-se en salut i fer saber que amb aquells talibans que deixin la violència s'hi podria negociar per mirar d'aconseguir una certa estabilitat a l'Afganistan.

Ja des del començament deixa clar que tot i la retirada, es manté l'objectiu d'evitar que el país sigui un santuari des d'on Al-Qaida pugui llançar atacs contra els EUA i els seus aliats. I diu que també cal evitar que hi hagi aquests santuaris al Pakistan: “our efforts must also address terrorist safe havens in Pakistan”, (78) i afegeix, resolutiu: “so long as I am President, the United States will never tolerate a safe haven for those who aim to kill us. They cannot elude us, nor escape the justice they deserve”. (83-85) L'estratègia d'Obama en la guerra contra el terrorisme es va caracteritzar, com hem vist, per acabar amb la presència militar a l'Iraq i reforçar la de l'Afganistan. Per Obama, la base des d'on Al-Qaida preparava les accions era

⁵² Almenys al llarg de 2011 els EUA van mantenir contactes secrets amb representants talibans per mirar de començar una negociació. A abril de 2012, no s'havia informat de progressos en aquest camp. MEYERS, Steven L. et al. “Against odds, path opens up for US-taliben talks” [En línia] *The New York Times*, 11 de gener de 2012 <<http://www.nytimes.com/2012/01/12/world/asia/quest-for-taliban-peace-talks-at-key-juncture.html?pagewanted=all>> [Consulta: 6 d'abril de 2012]

la zona fronterera del Pakistan, l'àrea de les anomenades FATA (les Àres Tribals Administrades Federalment, amb una traducció literal del seu nom en anglès: Federally Administered Tribal Areas), zona habitada majoritàriament per l'ètnia paixtu, a la qual pertany la majoria dels talibans, i que escapa al control del Pakistan. Com hem vist (nota al peu del discurs 4), sota el mandat d'Obama van augmentar significativament els atacs militars amb *drones* (avions de la CIA no tripulats) en aquesta zona, alguns d'ells molt contestats per les matances de civils que comportaven. Per això Obama vol justificar davant l'opinió pública les incursions en territori pakistanès.

També és destacable, com a la majoria de discursos d'Obama, el seu esforç per deixar clar que les seves actuacions són multilaterals, que té en compte els seus aliats i que no actua sol, com en el cas de Líbia:

When threatened, we must respond with force. [...] When innocents are being slaughtered and global security endangered, we don't have to choose between standing idly by or acting on our own. Instead, we must rally international action, which we're doing in Libya, where we do not have a single soldier on the ground, but are supporting allies in protecting the Libyan people and giving them the chance to determine their own destiny. (105-112)

Però la *manera* com s'han compromès a Líbia, donant suport a una acció multilateral, no treu que Obama mantingui l'objectiu de la implicació internacional dels EUA: continua dient que mantenen la seva responsabilitat, una altra vegada, "as an anchor of global security", (99) i, com en anteriors ocasions, responent a una responsabilitat històrica: "like generations before, we must embrace America's singular role in the course of human events." (103-104) I aquest paper dels EUA en el curs dels esdeveniments humans no és altre que, novament, la defensa de la justícia, els drets individuals dels ciutadans, la capacitat dels pobles per decidir el seu futur (com a Líbia) i escampar arreu la prosperitat i la llibertat, que són l'essència dels principis fonamentals de la nació, cosa que fa únics els Estats Units: "we must remember that what sets America apart is not solely our power, it is the principles upon which our Union was founded. We're a nation that brings our enemies to justice while adhering to the rule of law and respecting the rights of all our citizens. We protect our own freedom and prosperity by extending it to others.

We stand not for empire, but for self-determination.” (113-117) Per això diu que donaran suport a les revolucions àrabs, perquè creuen que “all human beings deserve to live with freedom and dignity.” (120-121)

Al final, torna a acabar amb una referència emotiva presentada en forma d'història personal (*storytelling*) per exposar com a colofó una proclama patriòtica que exalta els valors que consagren el país com a garant de la llibertat, la iniciativa individual i l'oportunitat d'un demà millor, sempre en benefici de les generacions futures. Ho diu de manera molt subtil però aquesta vegada fent referència explícita al somni americà. Primer recorda que un membre de l'equip dels Navy Seals que va matar Bin Laden li va dir que la seva unitat era com una gran família. I Obama fa servir aquest símil per acabar amb una apel·lació clara a l'emotivitat de l'auditori:

“We are all a part of one American family. [...] we are bound together by the creed that is written into our founding documents and a conviction that the United States of America is a country that can achieve whatever it sets out to accomplish. Now let us [...] reclaim the American Dream that is at the center of our story. With confidence in our cause, with faith in our fellow citizens, and with hope in our hearts, let us go about the work of extending the promise of America for this generation and the next”. (148-155)

Veiem com novament la *missió* dels EUA és estendre “la promesa d'Amèrica”, una altra manera de referir-se al somni americà, de generació en generació.

Barack Obama. Discurs 10. Remarks on the Defense Strategic Review. At the Pentagon. Arlington, Virginia. January 5, 2012.

Aquest és un discurs molt curt que va fer el president Obama al costat de les màximes autoritats militars per presentar una revisió de l'estratègia de Defensa dels EUA. A diferència dels anteriors, és una peça retòrica sòbria, bàsicament informativa, per exposar als periodistes les línies mestres de la nova estratègia (al final dóna la paraula al secretari de Defensa i al cap de la Junta de l'Estat Major perquè especifiquin els detalls) i s'hi nota l'absència dels recursos més propis dels discursos adreçats al gran públic o vinculats als grans esdeveniments. Malgrat tot, hi ha alguns aspectes interessants a observar.

S'hi reitera la idea que els EUA són els màxims defensors mundials de la llibertat i la seguretat que hi ha hagut mai a la Història de la humanitat i que aquesta defensa es fa sobretot a través del seu exèrcit, també el millor de la Història. És la primera frase que diu Obama: "The United States of America is the greatest force for freedom and security that the world has ever known. And [...] that's because we've built the best-trained, best-led, best-equipped military in history". (4-7) Obama diu que això continuarà així, tot i que un dels elements centrals del discurs és anunciar una reducció del pressupost de Defensa. Abans, però, repassa els èxits de les Forces Armades sota el seu mandat:

"We've ended our war in Iraq. We've decimated al Qaeda's leadership. We've delivered justice to Osama bin Laden, and we've put that terrorist network on the path to defeat. We've made important progress in Afghanistan, and we've begun to transition so Afghans can assume more responsibility for their own security. We joined allies and partners to protect the Libyan people as they ended the regime of Muammar Qaddafi." (17-22)

Fixem-nos que novament destaca que la intervenció a Líbia era un acte multilateral on l'objectiu era "protegir els libis mentre **ells** acabaven amb el règim de Gaddafi". En aquest cas, estaríem davant una possible fal·làcia, perquè està fora de dubte que el règim no va caure per l'escomesa militar dels libis sinó que els bombardejos de l'OTAN, que en un primer moment havien de protegir la població civil aplicant el mandat de l'ONU, van anar castigant les forces de Gaddafi fins que el van fer fora del poder. En qualsevol cas, la campanya de Líbia sí que és un

exemple on els EUA no van portar el lideratge militar ni polític sinó que eren un membre més (dels importants) d'una aliança, com destaca més endavant Obama: "around the globe we've strengthened alliances, forged new partnerships", (26-27) cosa que ha permès convertir els EUA en una "force for universal rights and human dignity". (27) Torna a aparèixer la idea que l'Exèrcit nord-americà està al servei dels drets humans i de la dignitat humana arreu del món. A més, tots aquests èxits militars han permès el lideratge global: "we've restored America's global leadership. That makes us safer and it makes us stronger." (29-30)

Un cop dit això, Obama exposa les línies mestres de la nova estratègia, que passa per reduir el nombre de forces convencionals i millorar els equipaments tecnològics en intel·ligència, inspecció i reconeixement i contraterrorisme. L'objectiu, diu Obama, és mantenir la superioritat militar dels EUA amb unes Forces Armades "agile, flexible and ready for the full range of contingencies and threats". (86) I al final tranquil·litza l'audiència dient que "we can keep our military strong and our nation secure with a defense budget that continues to be larger than roughly the next 10 countries combined." (108-109)

S'hi observa, també, que Obama reitera un dels principis bàsics de la seva retòrica: els EUA són els responsables de la seguretat col·lectiva al món i com a tals han de seguir actuant: "we have global responsibilities that demand our leadership". (105) Però el primer de tot és mantenir els EUA forts i segurs, i això passa per unes forces armades preparades: "the goal that we all share: keeping America strong and secure in the 21st century, and keeping our Armed Forces the very best in the world". (114-116)

No apareix d'una manera tan clara com en anteriors discursos, però la idea de la missió dels EUA per garantir la pau i la llibertat arreu hi continua ben present.

6. Discussió de resultats

L'anàlisi dels 31 discursos estudiats al capítol 5 i l'observació de les dades que apareixen a les fitxes de l'annex 1 d'aquest treball ens permeten procedir a la següent discussió dels resultats.

6.1. Anàlisi lexicogràfica

Observarem primer els resultats obtinguts en la comptabilització de les 20 paraules seleccionades (taules 1 i 2, annex 2), després els de les 25 paraules més freqüents comptades amb el programa Wordcounter (taules 3 a 7, annex 3) i finalment els resultats sobre els aspectes cognitius i emocionals obtinguts amb el programa LIWC (taula 8, annex 4).

6.1.1. Les 20 paraules observades

Els resultats que apareixen a **les taules 1 i 2** de l'annex 2 poden llegir-se verticalment i horitzontalment.

En una lectura vertical, observem que les paraules (de les vint que hem estudiat) més utilitzades per Johnson són *pau* o derivats (*peace / peaceful / peacefully*), *guerra (war)*, *llibertat (freedom o free)* i *comunisme*. Pràcticament les mateixes que Nixon, que recorre a la paraula *pau* en 195 ocasions en un total de poc més de vint mil paraules, que significa més del 9,5‰, és dir, gairebé una de cada cent. Ens sembla rellevant que Nixon no fa servir ni un sol cop *democràcia* en les vint mil paraules de tots els discursos estudiats i Johnson, només dues vegades en les més de treze mil paraules dels discursos.

Bush pronuncia la paraula *terror* o derivats (*terrorista o terrorisme*) en 201 ocasions, el 9,4‰, gairebé una de cada cent. Ara bé, cal destacar que 69 d'aquestes vegades, una tercera part, apareixen en un sol discurs, el número 7, que és el que pronuncia el 2006 davant una representació de víctimes de l'11-S i en el qual justifica Guantánamo i els vols secrets de la CIA. La segona paraula més utilitzada per Bush és *llibertat (freedom, free, freely)*, en 114 ocasions, que, en aquest cas, si les sumem a les vegades que utilitza *liberty* ens proporcionaria un total de 139 vegades, una proporció de 6,5‰. *Terror* i *llibertat*, doncs, són les dues paraules més

utilitzades per Bush. Fa servir només una vegada *drets humans* i, significativament, 13 vegades la paraula *mal* (*evil*), gairebé tantes com *justícia*, 17 vegades.

Finalment, la paraula d'aquestes vint que més fa servir Obama és *guerra*, en total 172 vegades, el 5,6%. D'aquestes, 44 vegades, una quarta part, les utilitza en un sol discurs, el d'Oslo el 2009 en acceptar el Nobel de la Pau, on va argumentar la necessitat de la "guerra justa". En segon lloc, i això ens sembla significatiu, hi trobem la paraula *seguretat*: la fa servir en total 108 vegades, el 3,5%.

De totes maneres, és força més interessant i profitosa la lectura horitzontal, de la qual se'n poden extreure diversos detalls significatius: la paraula que més fan servir Johnson i Nixon és *pau*, com hem vist, una paraula molt menys present en Bush i Obama. La que més fa servir Bush és *terrorisme*, i Obama, *guerra*. És destacable que la paraula *extremista*, inexistent en la retòrica de Vietnam, apareix en Obama 27 vegades, i entenem que ho fa per vincular terrorisme amb extremisme; o evitar el mot *terrorisme* per referir-s'hi amb el mot *extremisme*. En la retòrica de Bush aquesta paraula hi és molt poc present.

Freedom i *liberty* són dues paraules molt presents en tots els discursos, però és destacable que on més apareix és en Bush i on menys en Obama, proporcionalment. La mera presència tan elevada d'aquesta paraula en peces retòriques dedicades a la guerra ja pot fer pensar que hi ha un **vinde argumental entre l'acció bèl·lica i la lluita per la llibertat**, cosa que es corrobora amb l'anàlisi dels arguments dels discursos.

És interessant constatar que l'expressió *drets humans* no apareix en Johnson i surt 10 vegades en Nixon; i només una vegada en Bush però 19 vegades en Obama. D'aquí se'n podria extreure més sensibilitat *retòrica* (només retòrica) sobre aquest tema en Nixon que no pas en Johnson; i més en Obama que no pas en Bush.

Una cosa semblant passa amb la paraula *democràcia*. Pràcticament no apareix en la retòrica del Vietnam (dues vegades la diu Johnson i cap Nixon) i en canvi moltes en la guerra contra el terror: 26 vegades en Bush i 14 en Obama. Per què? La resposta pot estar en el fet que durant la Guerra Freda els règims comunistes s'atorgaven l'adjectiu *democràtic* per distingir-se dels règims

capitalistes (com per exemple la República Democràtica d'Alemanya), i per evitar aquesta connotació no el fan servir ni Johnson ni Nixon.

Fixem-nos en les paraules *pau* i *seguretat*. La primera és molt present en tots els discursos però ho és molt més en els del Vietnam (especialment en Nixon) que no pas en els de la guerra contra el terror. En canvi, *seguretat* té una presència no destacable en els discursos sobre el Vietnam i és significativa en els de la guerra contra el terror, i molt especialment, en Obama.

La paraula *terror* ja hem vist que és la paraula més freqüent en Bush i una de les més presents en la retòrica d'Obama. En canvi, és testimonial en la retòrica de la guerra del Vietnam. Això pot semblar bastant obvi, i una primera interpretació fa pensar que en Bush i Obama es parla tant del terror i el terrorisme perquè és l'enemic a batre, contra qui estem lluitant; en canvi, en Johnson i Nixon, l'enemic a batre era el *comunisme*, per això és una de les paraules més presents en els discursos de la guerra del Vietnam (25 vegades en Johnson i 30 en Nixon). *Comunisme* i *comunista*, en canvi, Bush la diu dues vegades i Obama una. ¿Com és que la diuen tan poques vegades si les seves referències a la contenció del comunisme són molt freqüents? Doncs perquè s'hi refereixen amb altres paraules: imperi, imperialisme, totalitarisme, dictadura, enemics, o directament pel nom del país escenari del conflicte: Corea, Vietnam o sud-est asiàtic, Xina, URSS, Berlín,...

Muslim i *islam* i *islamic* no apareixen mai en la retòrica del Vietnam (cosa òbvia) però tampoc apareixen tant significativament en la retòrica de la guerra contra el terror com una primera intuïció podria fer pensar. Una lectura superficial podia atribuir a Bush una animadversió cap a la cultura o el món islàmic, però a partir d'aquest estudi pensem que en la seva retòrica costa de veure-hi aquesta apreciació. Això fa pensar que els redactors dels discursos han tingut molta cura a no vincular les paraules *musulmà* o *islàmic* amb conceptes o termes negatius, com passa en canvi amb la guerra de Vietnam on sí que es vincula el terme *comunisme* amb conceptes negatius, que denoten agressivitat, hostilitat o amenaça.

Finalment, les paraules *Déu* i *fe* són molt més presents en la retòrica de la guerra contra el terror que en la del Vietnam, igual que la paraula *evil*, que és un terme propi de la guerra contra el terror i associat, sobretot, a George Bush, que el pronuncia 13 vegades per només quatre que ho fa Obama. No podem obviar les

connotacions religioses de la paraula *evil*, tot i que la traduïm per *mal* i no per *diable* com es feia en alguns mitjans quan es reproduïen les expressions de Bush.

6.1.2. Les 25 paraules més freqüents

La recopilació de les 25 paraules més freqüents s'ha fet amb el programa gratuït Wordcounter, disponible a Internet (www.wordcounter.com) que no és res més que un motor que compta la freqüència en què apareixen cada una de les paraules que hi ha en un text i després presenta la llista de les més freqüents (es pot optar entre 25, 50, 100 o 200 paraules). S'han buscat discurs per discurs i després en un sol text amb tots els discursos de cada president, sense encapçalaments ni notes al final. El programa ofereix l'opció de descartar les paraules molt curtes com pronoms, preposicions o articles, cosa que s'ha fet per augmentar-ne la pertinència.

En les **taules de la 3 a la 7** de l'annex 3 apareixen els resultats. Entenem que recomptar simplement la freqüència de les paraules sense tenir en compte el context ni el sentit que s'hi vol donar aporta poca cosa a la ciència, com deien Neil Postman i Pierre Bourdieu. Per tant, no ens entretindrem gaire en aquestes dades, però algunes observacions poden ser interessants per a la nostra investigació. Per exemple, constatem la similitud que hi ha entre les paraules més freqüents utilitzades per Johnson i per Nixon: tots dos tenen entre les cinc primeres les paraules *Vietnam* (la més freqüent en tots dos casos), *south*, *peace* i *american*. La paraula *pau*, però, no apareix en Bush ni en Obama entre les 25 més pronunciades.

En el cas de la paraula *people*, observem que és la més utilitzada per Obama, la segona més freqüent en Johnson, la cinquena en Bush i la sisena en Nixon. Que el mot *terror* està estretament associat a la retòrica de Bush ho demostra el fet que *terror* i *terrorista* són la primera i la tercera paraules més freqüents en Bush, mentre que no estan entre les 25 més freqüents d'Obama ni, evidentment, de Johnson i Nixon. *Freedom* també és una paraula que només apareix entre les 25 més usades per Bush, i no en els altres tres presidents.

La paraula *negotiation* només surt en Nixon, en la 15 posició, i no apareix en cap altre president. *Enemy* només apareix en els republicans Nixon i Bush, i no en els demòcrates Johnson i Obama. *Retirada (withdrawal)* també apareix només en Nixon i en cap altre president. *Country* apareix en Bush i Obama però no en els discursos sobre Vietnam. La setena paraula més freqüent en Obama és *security*,

que apareix en dinovè lloc en Bush i no apareix en els discursos de Vietnam. D'aquestes dades no se'n poden inferir conclusions definitives, però juntament amb els altres resultats poden aportar elements que ens permetran acostar-nos al que pretenem: conèixer la retòrica de guerra dels quatre presidents estudiats.

6.1.3. Aspectes cognitius i emocionals

El programa LIWC pretén determinar el contingut cognitiu i emocional que es desprèn d'un text a partir de les paraules que hi apareixen. La **taula número 8** de l'annex 4 presenta els resultats de l'escrutini fet pel programa en tots els discursos analitzats de cada un dels presidents. La quantitat de categories gramaticals o temps verbals així com el nombre d'apòstrofs o guions, per exemple, no ens interessen per a la nostra anàlisi, però sí que pot ser pertinent la franja de resultats del mig de la taula, ressaltada, perquè hi ha informació que ens pot ser útil: a cada quadre correspon un índex que quantifica el grau d'elements cognitius, psicològics o emocionals dels discursos de cada un dels oradors; i a cada columna allò que es mesura és la mena de processos psicològics associats a les expressions o paraules trobades. La classificació l'hem exposada al capítol de la metodologia. S'observen tres tipus de processos psicològics: socials, afectius i cognitius.

Què hi trobem d'interessant? En els aspectes lingüístics relacionats amb els processos socials, tots quatre presidents tenen aproximadament el mateix índex: el menor Johnson i el major Bush. Pel que fa a les referències a la família, Bush és el que en fa més, seguit d'Obama i Johnson, i Nixon pràcticament gens. En canvi, qui més referència fa als amics i a la humanitat és Obama. Qui fa servir un llenguatge amb més connotacions afectives és Bush, dos punts per sobre d'Obama i dos i mig per sobre de Johnson i Nixon. Aquestes connotacions afectives es tradueixen en paraules associades a emocions positives o negatives. Fixem-nos que aquí tots els presidents tenen un índex molt més elevat en el camp de les emocions positives que no pas en el de les negatives, excepte Bush: Johnson, 3.99 de positives per 2.67 de negatives; Nixon, 4.11 per 2.63; Obama, 4.14 per 2.99; però Bush té una ràtio de 4.54 per a les emocions positives i 4.58 per a les negatives. I, novament, es constata un fet no gens sorprenent: en la distribució en estats d'ànim associats a aquestes emocions negatives, en el llenguatge de Bush en primer lloc hi ha la ira o l'enuig, amb un 2.67; en segon lloc l'ansietat amb un 1.25, i finalment la tristesa amb un

0.38; en aquesta última està per sota de Nixon i Obama i empatat amb Johnson, mentre que en les altres dues classificacions està clarament per sobre.

Per tant, aquestes dades ens dirien que en el llenguatge de Bush hi ha més expressions associades a les emocions que no pas en els altres presidents, tot i que Obama ocupa el segon lloc. I que en Bush, aquest llenguatge afectiu es refereix més a les emocions negatives que no pas positives; i dintre de les negatives, les que connoten enuig i ansietat són molt més nombroses que no pas les que connoten tristesa. Aquestes dades empíriques ajudarien a confirmar una de les nostres hipòtesis, ja que els discursos de Bush i Obama, tots ells televisats, contenen més elements adreçats a la passió de l'auditori que no pas els de Johnson i Nixon, que tindrien més arguments adreçats a la raó. Però l'observació dels arguments dels discursos és el que ens ha de permetre arribar a conclusions més fonamentades.

La tercera categoria observada quantifica els processos cognitius i els subdivideix en set categories: introspecció, causa, discrepància, tempteig, certesa, inhibició, inclusió i exclusió. No s'observa cap tret especialment significatiu distintiu d'un o altre president: el que més grau de certesa mostra és Johnson i el que menys Bush; el que menys paraules associades a la inhibició usa és Nixon i el que més Obama, i en tots ells hi ha molt major ús de llenguatge inclusiu que no pas exclusiu. Ara bé, aquests elements retòrics no poden avaluar-se només amb el llenguatge. El gest, el to de veu, l'expressió de la cara, la posició del cos, la mirada... tots aquests aspectes no verbals aporten molts més elements determinants, però ja hem insistit que no són motiu d'estudi d'aquest treball. Donem importància a la freqüència en l'ús de determinades paraules, però ens fixem sobretot en els arguments en el marc de la totalitat dels discursos analitzats al capítol anterior.

6.2. Anàlisi dels arguments

6.2.1. Objectius de la guerra

El buidat d'aquest aspecte dels discursos no s'ha fet a partir d'una selecció de categories prèvies, ja establertes i fixades, sinó que durant la lectura interpretativa dels 31 discursos s'han anat anotant a cada una de les fitxes els objectius que cada president atribuïa a la guerra en què el seu país estava implicat. És per això que fer-ne un recompte i una categorització amb absoluta precisió pot ser tan difícil com innecessari. Els objectius de la guerra expressats en els discursos, doncs, s'han estudiat a partir de la tendència observada gràcies a les dades registrades a les fitxes de cada discurs però sobretot amb el que hem extret de la lectura dels textos i de l'anàlisi interpretativa que n'hem fet en el capítol anterior. També cal fer notar que quan a la fitxa de cada discurs es consigna un determinat objectiu de la guerra és perquè el president l'explicita de manera clara i manifesta; no es recullen les meres referències passatgeres a intencions o voluntats, sinó expressions que deixen clar què es persegueix amb la guerra.

Per **Johnson**, els principals objectius de la guerra són aconseguir la llibertat, la pau, la seguretat i la independència del Sud-est asiàtic. També recorre molt sovint a justificar la intervenció no en nom de "cap ambició militar o territorial" dels Estats Units, sinó en nom de la pau en general i de la llibertat en general o de la llibertat "de la humanitat", una pau i una llibertat amenaçades per "l'agressió i la subversió comunistes". La intervenció per fer front a aquesta agressió es fa en compliment dels acords internacionals als quals s'ha compromès el govern de Washington. Els principals objectius de la guerra, doncs, són **la pau, la llibertat, la seguretat i la independència del Sud-est asiàtic**, però en els seus discursos Johnson també hi introdueix uns altres objectius clau en la retòrica de guerra nord-americana: reforçar l'ordre mundial i, sobretot, garantir la pròpia seguretat dels EUA, la llibertat del país i protegir els fills i els néts, és a dir, millorar el món de les generacions futures de nord-americans.

No deixa de ser curiós constatar com **Nixon** no fa servir mai en cap dels set discursos analitzats la paraula "democràcia" però en canvi recorre sovint a

l'argument que l'objectiu de la guerra és aconseguir que el poble de Vietnam del Sud tingui "l'oportunitat de decidir lliurement el seu futur", "expressar-se de manera lliure" o "determinar el seu propi esdevenir". I per fer això cal la pau. Ara bé, aquesta pau ha de ser una "pau amb honor", una pau duradora i justa. És el principal *leit motiv* de la seva retòrica: **la pau, però ha de ser una pau honorable**. Era la manera que tenia Nixon d'expressar que la pau que volia portar al Vietnam no podia consistir en una retirada unilateral. Volia que les tropes abandonessin el Vietnam deixant al país un règim democràtic (però ja hem dit que ell no fa servir mai aquesta paraula, entenem que per evitar l'associació amb els règims del comunisme popular) que permetés als vietnamites del Sud i, per extensió, a tot el sud-est asiàtic, elegir lliurement els seus dirigents, alliberats de la "ingerència" i "l'agressió" comunistes. De fet, aquest objectiu, que els pobles del sud-est asiàtic estiguessin en pau i decidissin lliurement el seu futur, era la manera d'assegurar "als fills dels vietnamites i als nostres fills" un món "en pau, amb llibertat i amb justícia". Aquest argument d'un futur amb pau per a les generacions futures també és molt present en la retòrica de Nixon, i diu també en més d'una ocasió que el que està en joc és **la confiança en el lideratge dels EUA** i que cal **preservar el lideratge del món lliure**. No hi apareix explícitament l'argument de la necessitat de garantir la seguretat i la llibertat dels Estats Units, però sí l'argument que cal fer la guerra al Vietnam per aconseguir una "pau" duradora per a tot el món: el seu pla de vietnamització presentat el 3 de novembre de 1969 "will end the war and serve the cause of peace not just in Vietnam but in the Pacific and in the world". És a dir, la figura que els EUA són els responsables al capdavant del futur de tot el món també és present en l'argumentació de Nixon, però ho serà molt més en Bush i Obama.

En canvi, per **Bush**, el principal objectiu de la guerra contra el terrorisme és reforçar la seguretat dels nord-americans, garantir el manteniment del model de vida dels Estats Units i els seus aliats i proporcionar un món més estable, segur, i esperançador per a les generacions futures. I per aconseguir això, Bush intenta persuadir els seus conciutadans i la resta de l'opinió pública mundial que calia enderrocar el règim dels talibans a l'Afganistan i el règim de Saddam Hussein a l'Iraq. L'objectiu final és **el màxim grau de llibertat per a tota la humanitat**; en

molts moments dels seus discursos justifica la guerra amb la defensa de la llibertat, de manera genèrica, sense especificar, com a valor conceptual universal. En molts altres moments diu també que la guerra s'ha fet per alliberar la població de l'Iraq i portar-hi la democràcia, la unitat i l'estabilitat, primer pas per estendre la democràcia a la resta del món àrab i musulmà i d'aquí la consegüent (segons Bush) desaparició del risc d'atemptats als EUA: "Farem front als règims que ens amenacen amb les seves armes de destrucció massiva i ho farem amb les Forces Armades per evitar haver-ho de fer amb exèrcits de bombers, policies i metges als carrers de les nostres ciutats", va dir el 19 de març de 2003, quan anunciava l'operació contra l'Iraq; "we will fight the terrorists overseas so we do not have to face them here at home", va dir l'agost de 2006 davant els membres de l'American Legion. De fet, aquest argument de justificar la guerra d'Iraq per evitar que hi hagi nous atemptats terroristes contra els Estats Units apareix de manera molt clara als seus últims discursos. Als primers, la guerra es justificava per la necessitat d'acabar amb el règim talibà, eliminar les bases terroristes de l'Afganistan i així aconseguir un món més segur i més just. Després de la guerra d'Iraq, un cop vist que no es podia justificar per l'amenaça de les armes de destrucció massiva i després pels vincles de Saddam amb els terroristes, Bush va recórrer a **l'argument de la defensa de la llibertat i del model de vida dels nord-americans**.

Els objectius de la guerra en la retòrica d'**Obama es distingeixen poc dels de Bush**. La finalitat és "**la seguretat dels Estats Units i dels seus aliats** (ell no diu tan sovint com Bush explícitament "la llibertat" dels EUA, sinó "la seguretat"). És interessant, no obstant, observar una subtil diferència quan parla de l'Iraq o quan parla de l'Afganistan. Quan parla de l'Iraq, Obama posa l'accent en el futur dels iraquians: s'ha anat a lluitar a l'Iraq per donar una oportunitat als iraquians a construir un futur millor, sense Saddam, sense un dictador, per tenir millors oportunitats; en molt poques ocasions, de fet **només en una en tots els discursos analitzats**, diu que l'objectiu d'anar a l'Iraq era la seguretat "back home", als EUA, que era en canvi un dels principals arguments de Bush (diu Obama: "You go abroad because your service is fundamental to our security back home. You go abroad as representatives of the values that this country was founded upon", deia als cadets que es van llicenciar el 22 de maig de 2010 a West Point). En canvi, quan Obama ha

de justificar la seva guerra, la de l'Afganistan, l'argumentació és calcada de la de Bush: cal anar a lluitar contra els talibans per acabar amb el seu règim, eliminar un santuari per als terroristes, acabar derrotant així Al-Qaida i, al capdavall, proporcionar als afganesos un futur millor per així **augmentar la seguretat dels EUA**; en definitiva, la seguretat dels EUA està directament relacionada amb el que passi a l'Afganistan: un règim fidel i amic, que elimini l'amenaça dels talibans és la garantia per a la seguretat dels aliats, de la resta de països del món i, al capdavall, dels EUA i la seva població. El mateix que deia Bush respecte a l'Iraq.

Obama també recorre, gairebé amb la mateixa proporció que Bush, a l'argument que la guerra es fa per aconseguir un **futur millor per a les generacions futures**. És destacable així mateix que, a diferència de Bush, Obama no justifica la guerra amb l'argument de la defensa de la pau i la democràcia, en sentit genèric. També és l'únic president que en algun moment dels seus discursos diu explícitament que la guerra es fa **en aplicació de les resolucions de l'ONU**: és en referència a l'operació de protecció de la població civil de Líbia, l'única guerra de les estudiades que es va fer en estricte compliment del mandat explícit de l'ONU.

Trobem fonamental constatar que **hi ha poques diferències de fons entre els quatre presidents a l'hora d'explicitar els objectius de la guerra**. Johnson, Bush i Obama deixen sovint molt clar que l'objectiu últim és la pròpia seguretat dels EUA. Nixon és qui se'n desmarca una mica i no diu explícitament que al Vietnam estigui en joc la seguretat i la llibertat dels ciutadans nord-americans. Tots ells, però amb terminologia diferent, mantenen l'argument que els EUA són responsables del futur de tot el món i que envien els soldats nord-americans a preservar la pau (sobretot Johnson i Nixon) , la llibertat (sobretot Bush) i la seguretat (sobretot Obama) de tot el món. Constataríem, doncs, que **recórrer als mites del messianisme i el destí manifest és una constant en la retòrica de guerra nord-americana**.

Ara bé, a tall de primera conclusió, podríem començar a apuntar que les guerres que els Estats Units van lliurar a Vietnam, l'Afganistan i l'Iraq van ser unes guerres *instrumentals*. L'objectiu era sempre avançar cap un disseny mundial que afavorís els seus interessos econòmics i geoestratègics. Johnson i Nixon volen parar els peus al comunisme, un sistema perjudicial per als interessos del bloc

capitalista en plena Guerra Freda. Un cop caigut el comunisme, el terrorisme atempta contra el sistema de lliure mercat d'abast mundial acabat d'aconseguir. Per això Bush argumenta la guerra contra el terror en nom de la llibertat, i Obama en nom de la seguretat. Però l'objectiu continua sent el mateix: preservar i estendre un sistema econòmic que faciliti al màxim l'intercanvi de béns i serveis entre els països i generar així riquesa per als qui tenen capacitat per produir-los. La coartada és que així garantirem un futur millor per a tots, sobretot per als nostres fills i néts.

6.2.2. Representació dels dos bàndols enfrontats

Com en el punt precedent, a cada fitxa de cada discurs analitzat s'han registrat els principals arguments i les principals descripcions amb què cada president representa el dos bàndols enfrontats en la guerra: el propi i el de l'enemic. Aquesta classificació no s'ha fet a partir d'un grup tancat de categories fixades prèviament sinó que s'han anotat a mesura que es feia l'anàlisi de cada discurs. Com en el punt precedent, doncs, en lloc de fer-ne un recompte que ens semblaria estèril i poc productiu, en fem una anàlisi on podem observar les següents tendències:

Es constata que en tots els casos es compleix el paradigma presentat per Ivie segons el qual en la guerra s'enfronten la civilització versus la barbàrie, o el civilitzat contra el salvatge; en la terminologia de Van Dijk, s'hi constata una autopresentació positiva i una presentació negativa de l'altre. A partir dels ítems que hem extret d'aquest apartat i prenent com a referència els tres *topoi* que Ivie presenta en la construcció de la imatge pròpia i de l'enemic (defensa vs. agressió; racionalitat vs. irracionalitat i llibertat vs. ús de la força), proposem construir un nou paradigma en el qual distingiríem en tres categories aquells elements que a l'hora de descriure'ns i de descriure l'enemic ens representen: els que tenen a veure **1) en l'acció** (el civilitzat es defensa d'una agressió del salvatge), **2) en la raó o el constructe racional que justifica aquella acció** (el civilitzat és racional i el salvatge irracional) i **3) en els valors o el constructe axiològic que justifica aquella acció** (el civilitzat té valors positius i pretén el bé mentre que el salvatge té inherents valors negatius i pretén el mal).

1). En la seva acció pragmàtica, **en la seva actuació**, damunt el terreny, el civilitzat es **defensa davant una agressió** i actua únicament en resposta a un atac patit i com a últim recurs; no actua per ambicions territorials sinó per preservar la seguretat pròpia i la de tot el món, i perquè ha estat víctima innocent d'un atac immerescut; malgrat tot, és moderat i proporcionat en l'ús de la força. En canvi, **el salvatge és l'agressor**, és el qui provoca les hostilitats, ja que té ambicions territorials i de domini d'aquells a qui vol sotmetre i per això duu activitats subversives i desestabilitzadores (assassinats, atemptats, atacs de tota mena).

2). **El civilitzat és racional** i en conseqüència respecta i actua d'acord amb els pactes i els tractats internacionals; per tant, està al costat de la legalitat i té el suport de la majoria; per això la seva actuació és multilateral i en representació d'aquesta majoria. Defensa la negociació i el diàleg, és flexible i obert a la diversitat; per tant, el que defensa és la democràcia, la seguretat i la protecció pròpia i dels aliats, amb l'objectiu últim de la prosperitat de tota la humanitat. En canvi, **el salvatge és irracional** i no respecta els tractats internacionals ni vol negociar; és una minoria aïllada que està al marge de la legalitat i que adopta una actitud fanàtica, extremista, inflexible i intransigent, pròpia de les dictadures, les tiranies i els règims totalitaris, que actuen amb arbitrarietat i on regna l'anarquia.

3). Finalment el civilitzat defensa **valors universals positius** associats a la consecució del bé com la llibertat, la pau (aquests dos valors són els que apareixen amb més freqüència), la justícia i la generositat, i la seva actuació va vinculada a valors com la responsabilitat, la unitat, el valor i el coratge, la constància, la perseverança i la determinació, però alhora la paciència. Actua de manera altruista per solidaritat amb el que ha estat agredit pel salvatge i ajuda el qui ha estat víctima de l'agressió, ja que aquesta víctima ha dipositat la seva confiança en el poder i la superioritat del civilitzat. Per això és un honor sacrificar-se per una causa tan noble. Alhora, té l'esperança en la fe i la devoció com a font de fortalesa. El salvatge, en canvi, és maligne per naturalesa i sovint és presentat, per contrast, com a enemic de la llibertat, i els seus **valors van associats a l'odi, la destrucció, l'engany i la mentida**. No persegueix la justícia sinó el propi interès i les seves accions s'exposen de manera que se'n destaca el seu grau de brutalitat i crueltat.

Fins aquí una exposició genèrica de com en els discursos analitzats apareixen representats els dos bàndols enfrontats en la guerra. Ara bé, feta aquesta generalització, hi alguns aspectes que sembla interessant destacar:

En **Johnson** és destacable que presenta els EUA com un país unit: “the United States will continue to protect its national interests, and that in these matters there is no division among us” (discurs 2); “we lie in the unity of our people” (discurs 5); i en un dels últims discursos com a president, el 31 d’octubre de 1968, va afirmar que “we have been able to present a united voice supporting our men in Vietnam” (discurs 6). Són Johnson i Nixon qui amb més freqüència presenten els EUA sense ambicions territorials en contrast amb l’enemic, a qui atribueixen un insaciable desig de conquesta. Això és especialment evident en el discurs número 3 de Johnson, on diu explícitament, en relació amb el Vietnam i el sud-est asiàtic, que “we have no territory there, nor we do seek any”, mentre que de l’enemic diu que el seu objectiu es “total conquest”. En aquell discurs, a més, concreta que l’enemic és la Xina, de la qual diu: “has destroyed freedom in Tibet [...], has attacked India [...] has been condemned by the United Nations for aggression in Korea [...] and is helping the forces of violence in almost every continent”, per acabar dient que el que Xina fa al Vietnam “is part of a wider pattern of aggressive purposes”, ja que vol dominar tot el sud-est asiàtic. En els discursos 3, 4 i 5 Johnson presenta l’enemic com un règim salvatge i brutal, “agressor, hostil, subversiu” que assassina, segresta i terroritza el seu propi poble, a qui impedeix ser lliure i vol sotmetre a la seva voluntat, tot provocant gran trasbals i sofriment. Ara bé, en el discurs 6, l’últim dels analitzats, Johnson anuncia que aturarà els bombardejos a Vietnam del Nord i aquí en canvi sorprenentment presenta l’enemic amb expressions tan *amables* com “representants” de Vietnam del Nord, del govern de Hanoi o del Front d’Alliberament Nacional o simplement “els nord-vietnamites” o, en dues ocasions, “the other side”.

Precisament “the other side” és una de les expressions més recurrents en el primer discurs de **Nixon**. És en aquest president on veiem que l’enemic és presentat de la manera menys visceralment negativa de tots els quatre analitzats, sense que això vulgui dir que es presenta de manera neutra. Sí que es compleix, per

tant, el tòpic de presentar el contrari com a incivilitzat brutal, com ho fa per exemple en el discurs més significatiu de Nixon, el del 3 de novembre de 1969: “a bloody reign of terror in which 3.000 civilians were clubbed, shot to death, and buried in mass graves”. Ara bé, en els primers discursos, quan vol persuadir de la seva intenció d'una pau honorable i aposta per la negociació, el retrat de l'enemic no és tan negatiu. I s'observa també això en l'últim discurs, quan anuncia finalment l'acord de pau, on Nixon es refereix a l'enemic de manera neutra: “Hanoi”, “Vietnam del Nord” o “República Democràtica de Vietnam”. Fins i tot quan ha de justificar una acció com les incursions a Cambodja (discurs 4) sí que destaca la maldat de l'enemic, però no ho fa tan sovint amb els adjectius propis d'altres presidents (“assassí”, “segrestador”, “terrorista”...) sinó que presenta l'actuació de l'enemic amb un llenguatge més descriptiu: diríem per tant que vol persuadir el públic de la necessitat de penetrar a Cambodja però no ho fa tant a través del recurs a la por a l'altre i del perill que suposa l'altre de què ens parlen Ivie i David Campbell sinó que amb un llenguatge més racional i més descriptiu, no tan emocional i figuratiu, vol convèncer de la necessitat de dur a terme les accions militars que presenta.

En la retòrica del Vietnam però sobretot en Nixon hi és molt visible la presentació dels EUA com a país pacient, tolerant, flexible i comprensiu enfront un enemic intransigent i inflexible, a qui s'atribueix la responsabilitat de continuar la guerra. S'hi dona el tòpic de presentar l'enemic com l'únic responsable de les hostilitats, perquè és qui va atacar primer (per tant nosaltres ens defensem) i qui no vol ni escoltar l'oferta de negociació que li fem nosaltres. Una oferta de negociació que no es donarà mai en la retòrica de la guerra contra el terror. El que tampoc no es dona en la retòrica de la guerra contra el terror és l'argument que l'enemic té ambicions territorials; aquest apareix només en la guerra del Vietnam.

En la retòrica de guerra de **Bush** cal distingir els dos fronts bèl·lics que ell va encetar: el de l'Afganistan i el de l'Iraq. En tots dos casos posa molt l'accent en el fet que és una guerra per defensar-se d'una agressió, ja que l'enemic és qui la va provocar, perquè va atacar primer. A part de presentar-se com a defensors de la llibertat de manera persistent, els EUA de Bush són capdavanters, líders, d'una coalició de països enfrontats a uns terroristes malignes, brutals, sanguinaris i

desprietats a qui volen dur davant la justícia. És a dir, no busquen venjança sinó fer justícia. Per tant, es presenten com el paradigma de la justícia; per això Bush insisteix que els EUA actuen de manera multilateral en resposta a una agressió injustificada com van ser els atemptats de l'11-S. En el cas de la guerra contra l'Afganistan hi va haver un cert suport multilateral (però no una resolució de l'ONU autoritzant explícitament l'ús de la força); ara bé, en el cas de l'Iraq no hi va haver ni tan sols aquest suport. Potser es deu a aquesta feblesa la insistència de Bush de presentar els EUA com a capdavanters d'una coalició de nacions, representatives, en la seva retòrica, del món lliure, defensores de la llibertat i la democràcia. Davant la manca evident de suport multilateral, el que fa Bush és presentar-se com a representant de la, segons ell, majoria.

L'enemic, en contrast, és presentat de la pitjor manera possible: és en Bush on trobem les descripcions més gràfiques i més carregades de significat negatiu de tots els quatre presidents analitzats. Fixem-nos en alguns dels adjectius que els dedica: enemics de la llibertat, brutals, assassins, errats, malignes –ja hem vist que associar la paraula mal (*evil*) a l'enemic és un dels trets característics de la retòrica de guerra de Bush–, “barbaric criminals”, “outlaws and killers of innocents” (discurs 1); “the terrorist parasites who threaten their countries and our own” (discurs 2); referint-se a Saddam: dictador, tirà, i a la seva gent els diu “thugs and killers” (discurs 3); mentider, opressor, esclavitzador, fanàtics, sectaris.

Observem que si pel que fa al contingut descriptiu de l'enemic no hi ha gran diferència entre el que en diu Bush del que en diuen la resta de presidents, en la terminologia que fa servir sí que podem constatar que és la pròpia d'una retòrica més adreçada a la passió de l'auditori que no pas al seu intel·lecte. Vol incitar a la por de l'auditori perquè aquest trobi acceptable la guerra. No són els raonaments de Bush els que pretenen convèncer, sinó la mera descripció tan carregada de simbolisme de Bush (“criminals bàrbars, bandits malignes, assassins d'innocents”) el que vol persuadir l'audiència, apel·lant al seu *pathos*, de la necessitat de fer desaparèixer amb tots els mitjans necessaris el greu perill que tenim al davant.

Un altre tret característic de Bush és que associa l'enemic actual als anteriors: estableix una connexió sense solució de continuïtat entre els nazis, els feixistes, l'imperialisme japonès, el comunisme i el terrorisme. És per això que destaca molt sovint, gairebé tant com Obama, que, com els presidents anteriors, ell

és responsable davant les generacions futures i diu que va a la guerra per preservar la llibertat i deixar un món millor als fills i néts. Bush ens diu que mentre la seva visió és a llarg termini, amb futur, la de l'enemic és curta de mires, busca només el guany immediat i momentani. De fet, mai s'explicita que sigui aquest l'objectiu de l'enemic, el que es diu d'ell és que vol l'anarquia, sembrar l'odi, la destrucció, el mal pel mal perquè, en la retòrica de Bush, l'enemic és dolent intrínsecament. Així com els EUA lluiten per la llibertat i el benestar dels seus fills i néts, i per la llibertat en general, com a virtut universal, l'enemic no té un objectiu estratègic que beneficiï ningú: vol el mal perquè és dolent i busca el mal en general, com a vici inherent a la condició humana. Per tant, així com vèiem que en la guerra del Vietnam s'atribuïen ambicions territorials a l'enemic, en la guerra contra el terror (tant Bush com Obama però sobretot el primer), a l'enemic no se li atribueix una finalitat clara ni un objectiu estratègic: és dolent per naturalesa i busca únicament el mal.

En la retòrica de guerra d'**Obama**, el primer que hom constata pel que fa a la representació dels dos bàndols enfrontats és que a l'hora d'identificar l'enemic ell se centra en els terroristes d'Al-Qaida, els talibans i els qui donen suport a uns i altres. Per això en els deu discursos analitzats, l'Iraq no hi és representat com a enemic, ni en referències al passat; en aquells discursos centrats en l'Iraq, els números 1 i 6, sí que diu que les tropes nord-americanes hi van portar la llibertat i van lluitar-hi contra la tirania i el desordre o l'anarquia, i que encara hi haurà extremistes sectaris que faran atemptats, però la referència no va més enllà d'aquí. En canvi, quan Obama parla dels terroristes d'Al-Qaida amagats a l'est de l'Afganistan i l'oest del Pakistan i dels grups de talibans que els donen suport, el seu vocabulari es torna més assertiu i la seva retòrica més agressiva i contundent; cosa que, per cert, l'acosta a Bush i que esdevé paradigmàtica en el discurs on justifica la participació dels EUA en la intervenció militar contra el règim de Gaddafi a Líbia el març de 2011. Als terroristes s'hi refereix sovint com a "extremistes", i encara que sovint no els distingeix dels talibans, el retrat que en fa respon al paradigma del salvatge presentat anteriorment: assassins en massa, aïllacionistes que neguen els drets humans a la seva població, sobretot dones i nenes, a qui terroritzen i reprimeixen i a qui neguen tot futur i tota esperança, que

són fins i tot un “càncer” per al Pakistan (discurs 2). I el dia 1 de desembre, en anunciar l’augment de tropes a l’Afganistan (discurs 3), deia que el talibà és un moviment despietat, repressiu i radical i que Al-Qaida comet devastadors atacs terroristes contra els pakistanesos. Sovint es refereix a l’enemic com “those who kill innocents”, “terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can” o també dient que el que volen és “to murder innocents in a horrific scale” (discurs 4). Aquest enemic només vol destruir, són una minoria en el costat equivocat de la Història i mata indiscriminadament, tergiversa l’islam i assassina en nom d’una visió esbiaixada de la religió musulmana, un argument calcat de la retòrica de Bush. Assassí d’innocents, als EUA i a tot el món, i assassí en massa de musulmans és el que diu de Bin Laden el dia que anuncia la seva mort, el 2 de maig de 2011 (discurs 8).

De totes maneres, ja hem dit que el més significatiu és com retrata l’enemic per justificar la intervenció a Líbia (discurs 7). Descriu Gaddafi com a tirà, explotador, assassí i terrorista, que nega la llibertat del seu poble: “the Libyan people have been ruled by a tyrant, Muammar Qadhafi. He has denied his people freedom, exploited their wealth, murdered opponents at home and abroad, and terrorized innocent people around the world, including Americans who were killed by Libyan agents”. Gaddafi deixa el seu poble sense menjar ni aigua; bombardeja ciutats, mesquites i habitatges, arresta, viola i mata periodistes, i ataca des d’avions i helicòpters el seu poble indefens, fins i tot hospitals i ambulàncies, amb la seva “brutal repression”; titlla els seus ciutadans de “rates”, ha penjat civils als carrers i ha arribat a matar mil persones en un dia: “In the past, we have seen him hang civilians in the streets and kill over a thousand people in a single day.” És el recurs a la por que provoca el salvatge incivilitzat que posa en perill la nostra posició i per tant cal recórrer a la guerra per eliminar un risc tan elevat.

Davant d’aquest enemic tan perillós, nosaltres ens sacrifiquem per la seguretat, diu Obama. En la representació del propi bàndol, Obama presenta els militars que serveixen el país com a honorables, complidors, sacrificats heroicament per la nació i pels seus conciutadans, valents, abnegats, coratjosos, sempre en defensa de la llibertat, la democràcia i, sobretot, de “la seguretat”. Ja hem dit que, a diferència de Bush, que duia el país a la guerra “per la llibertat”, Obama hi va per “protegir” els nord-americans i per garantir “la seguretat”, no

només dels EUA, sinó de tot el món, com feia Bush amb la llibertat. Diu en tres ocasions que els EUA o el seu exèrcit és “the anchor of global security”, textualment: el 22 de maig de 2010 a la cerimònia de graduació de l'acadèmia militar de West Point, el 28 de març de 2011 quan justifica la intervenció a Líbia i el 22 de juny de 2011 quan anuncia el calendari de retirada d'Iraq. Una metàfora significativa: la del policia mundial és agressiva i desgastada per l'ús que en va fer l'esquerra en l'època de la Guerra Freda; ara Obama substitueix aquella figura per la de l'àncora, mecanisme que assegura que el vaixell no se'n va a la deriva i resta ferm, que la podem tirar i llevar a voluntat i, per tant, representa de manera ben gràfica l'estabilitat sota control. La seguretat mundial és la responsabilitat global que té assumit el país i que es garanteix amb l'exèrcit més ben equipat i entrenat del món, que controla l'estabilitat mundial davant l'adversitat perquè té a les seves mans l'instrument (l'àncora) que ho permet.

6.3. Recurs a la tècnica del relat (*storytelling*)

En els sis discursos de **Johnson** apareix només un passatge on el president recorre al *storytelling*, i encara de manera molt velada, molt poc representativa d'aquesta tècnica: diu el 7 d'abril de 1965 a la Universitat Johns Hopkins que els homes normals de Vietnam del Nord i del Sud, de la Xina i de l'Índia, de Rússia i Amèrica, són tots iguals, i recorre a descriure que tots tenen la mateixa proporció d'odi i por, amor i esperança, i que no volen que els seus fills morin a la guerra.

En els set discursos de **Nixon**, només en dues ocasions apareix el recurs al *storytelling*, també de manera molt poc representativa: quan el 14 de maig de 1969 diu que en les seves visites als hospitals ha vist que els ferits en les guerres són molt diferents però tots amb una cosa que els uneix: són joves amb les seves il·lusions estroncades. El segon cas on apareix aquesta tècnica també personalitza el sofriment dels soldats nord-americans morts i ho fa dient que aquella setmana haurà de "firmar 83 cartes per a mares, pares, esposes i estimats d'homes que al Vietnam han donat la vida per Amèrica".

En canvi, en els discursos restants és freqüent aquest recurs. De fet, en els vuit discursos de **Bush** es recorre a aquesta tècnica en tots menys en tres, i en molts casos en més d'una ocasió dins del mateix discurs. No ho fa en els discursos on anuncia l'ultimàtum a Iraq i l'inici de la guerra, els dies 17 i 19 de març de 2003, i tampoc en el del 6 de setembre de 2006. No és sorprenent, perquè en els dos primers l'objectiu és informar puntualment de l'ultimàtum i de l'inici de l'operació militar, i el tercer és davant una representació de víctimes de l'11-S a qui justifica l'existència de la presó de Guantánamo i admet la tortura i els vols secrets de la CIA. En la resta de discursos apareix sempre en un moment o altre el recurs al relat personalitzat d'una història per exaltar el patriotisme, el sacrifici, la solidaritat, l'entrega, la voluntat de servei dels ciutadans. A més, en molts casos se segueix un esquema idèntic. És paradigmàtic el que utilitza al discurs 6, el 31 d'agost de 2006 a Salt Lake City davant l'American Legion. Bush explica amb tot detall la història personal del caporal de Marines Adam Galvez: va ser ferit a l'Iraq en un atemptat suïcida, però, ferit i tot, va córrer a buscar una pala per ajudar els seus companys a sortir de sota la runa. Recuperat de les ferides, va oferir-se voluntari per tornar al front, i poc després va morir quan el seu vehicle va trepitjar una mina. La seva mare, present a l'acte, l'acabava d'enterrar just abans del discurs, i havia enviat una

carta al president de la qual ell llegeix un fragment, on la mare emocionada diu que el seu fill tenia tanta fe en el país que fins i tot li va donar la vida, i que espera que tothom es comporti igual amb les tropes nord-americanes.

Aquest esquema (relat de la història d'un personatge i declaracions d'algú pròxim a ell reproduïdes textualment a l'audiència) apareix molt sovint en la retòrica de Bush; és un recurs freqüent, especialment en els discursos davant un grup nombrós de persones, i no l'hem observat només en els vuit discursos analitzats per a aquest treball; és present també a molts d'altres. En els d'aquest treball apareix als discursos 1, 2, 5, 6 i 8. A més a més, sempre és a la part final, a la cloenda (en el cas que ens ocupa això no es compleix en el discurs 2; en la resta, sí).

El mateix model de recurs al *storytelling* trobem en **Obama**. Dels deu discursos analitzats, només a tres no apareix aquesta tècnica, i en els que hi apareix, en molts hi és en més d'una ocasió. El president no usa aquesta tècnica en els discursos 2 i 10, en què anuncia la seva nova estratègia per a l'Afganistan i el Pakistan; i tampoc en el discurs 5, durant la cerimònia de graduació a l'acadèmia militar de West Point el 22 de maig de 2010. En la resta de casos, Obama recorre sempre al *storytelling*, i en algun discurs de manera paradigmàtica: al discurs 1 explica la història dels caporals Jonathan Yale i Jordan Haerter, seguint l'esquema que hem descrit en la retòrica de Bush. Primer explica els fets; van morir a l'Iraq en esclatar un camió carregat d'explosius que havien aturat. Ells van morir però van salvar la vida de molts dels seus companys, i un d'ells va assistir a la cerimònia d'inauguració d'un pont que duu el nom d'un dels dos *sacrificats*. En aquell acte va fer unes declaracions en memòria seva i el president les reproduïx textualment en el seu discurs. Aquest esquema (relat de la història i declaracions reproduïdes textualment als oients) el veiem repetit en els discursos 6, 7 i 9 i en tots ells és també en la part final del discurs, just abans de la cloenda.

L'explicació feta fins aquí i la **taula número 9** de l'annex 5 mostren clarament que el recurs a la tècnica del *storytelling* és una característica pròpia de Bush i Obama, sense diferències significatives, i que en canvi és pràcticament inexistent en Johnson i Nixon. Per tant, aquest recurs no era present en la retòrica del Vietnam i sí en la de la guerra contra el terror. De fet, ja hem vist en l'apartat dels referents teòrics que en l'àmbit de la retòrica presidencial aquesta tècnica la va *inaugurar* Ronald Reagan. Fins llavors era inexistent o inapreciable. Això vindria

a respondre algun dels interrogants plantejats en aquest treball: el recurs a aquesta tècnica és molt present en la retòrica de la guerra contra el terror –sense distinció entre Bush i Obama, cosa que ens sembla destacable–, mentre que és pràcticament insignificant en la retòrica de la guerra del Vietnam.

La nostra hipòtesi és que aquest major ús d'aquesta tècnica es deu a la major presència de la televisió en la comunicació política. Ara bé, no hem de menystenir que, tot i els paral·lelismes ja constatats, en l'imaginari nord-americà la de Vietnam i la del terror són dos tipus de guerra que presenten una diferència almenys pel que fa a les víctimes causades per l'enemic: la del Vietnam era una guerra convencional en el sentit que les víctimes de l'enemic eren directament les tropes nord-americanes o en tot cas els civils de Vietnam del Sud; en el cas del terrorisme les víctimes són directament *nosaltres*; ens han vingut a atacar *a casa*, en uns atemptats que tots vam veure en directe per televisió i que va deixar un trauma emocional profund en l'opinió pública. Potser això contribueix al fet que a l'hora de justificar la guerra contra el terror l'ús de recursos emocionals basats en el relat d'experiències personals sigui més freqüent.

CONCLUSIONS

7. Diverses constants en la retòrica de guerra

El primer objectiu del treball era veure com ha evolucionat la retòrica presidencial de guerra des del conflicte del Vietnam fins a la guerra contra el terror. I havíem plantejat la hipòtesi que **existeix una continuïtat en els arguments amb els quals els presidents nord-americans justifiquen la guerra davant l'opinió pública**. Després de l'anàlisi dels 31 discursos seleccionats, creiem que **es pot confirmar aquella hipòtesi**, ja que constatem que es donen una sèrie de constants en la retòrica de guerra als EUA.

El recurs a la por i l'exageració: l'enemic com a salvatge

La presentació de **l'enemic com a salvatge és una característica permanent**, com ja va observar Ivie. El 1980 ell ja constatava aquest fet des de la guerra de la Independència fins a la guerra del Vietnam. A partir d'aquest treball podem afirmar que **aquest tòpic es manté en la retòrica de la guerra contra el terror**, com de fet ja deia el mateix Ivie el 2005: "The USA's present war on terrorism is a variation on an old theme of defending civilisation against savagery".¹ Ivie deia de Bush que recorria al "language of savagery to justify his so-called war on international terrorism".² Amb aquest estudi hem comprovat que **aquest recurs argumentatiu també es dona en Obama**.

De fet, pot ser paradigmàtic i exemplar comprovar-ho agafant un discurs de cada un dels presidents per veure com hi presenten l'enemic. En tots els casos es compleixen els tres topoi presentats per Ivie: un, es va a la guerra perquè l'actitud de l'enemic no deixa altra opció, ell és l'agressor i nosaltres ens limitem a defensar-nos; dos, nosaltres som racionals i ell és irracional; i, per tant, tres, nosaltres som els civilitzats i l'enemic és el bàrbar. A més, a més, també hem observat que **una altra constant que es manté en la retòrica de guerra és el recurs a l'argument de la por i l'exageració** de què parlen Ivie, David Campbell, Campbell & Jamieson i Winkler per obtenir l'adhesió (més que la comprensió) del públic.

¹ IVIE, Robert L. "Savagery in..." p. 55.

² Ídem, p. 61.

Fixem-nos en aquests exemples on es revela clarament la presentació de l'enemic com a bàrbar: "it is a war of unparalleled brutality. Simple farmers are the targets of assassination and kidnapping. Women and children are strangled in the night because their men are loyal to their government. And helpless villages are ravaged by sneak attacks" (Johnson, discurs 3, línies 40-43); Nixon diu que quan els comunistes van obtenir el poder a Vietnam del Nord, "they murdered more than 50,000 people and hundreds of thousands more died in slave labor camps", i que si els comunistes guanyen a Vietnam del Sud, es repetirà el que va passar a la ciutat de Hue un any abans: "there was a bloody reign of terror in which 3,000 civilians were clubbed, shot to death, and buried in mass graves" (Nixon, discurs 3, línies 63-68); Bush presenta el règim iraquetà dient d'ell que "ha abusat de la diplomàcia", "amenança, espia i enganya els inspectors de l'ONU", "odia els EUA", "ajuda, entrena i acull terroristes" i que un cop "alliberat Iraq", "there will be no more wars of aggression against your neighbors, no more poison factories, no more executions of dissidents, no more torture chambers and rape rooms. The tyrant will soon be gone" (Bush, discurs 3, línies 76-79).

I com hem dit, la mateixa característica es dona en la retòrica d'Obama: el 27 de març de 2009 deia que calia evitar que l'Afganistan esdevingués "a base for terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can" (discurs 2, línia 37); i per això calia evitar el retorn dels talibans, perquè hauria significat per als afganesos "condemn their country to brutal governance, international isolation, a paralyzed economy, and the denial of basic human rights to the Afghan people, especially women and girls" (línies 52-54), perquè els talibans no ofereixen a la població res més que "terror and repression" (línia 208). Però el recurs a presentar l'enemic com a bàrbar no només l'utilitza Obama en els discursos sobre la guerra contra el terror, sinó també per justificar altres actuacions militars. Fixem-nos com parla de Líbia i del coronel Muammar al Gaddafi el març de 2011: "For more than four decades, the Libyan people have been ruled by a tyrant, Muammar Qadhafi. He has denied his people freedom, exploited their wealth, murdered opponents at home and abroad, and terrorized innocent people around the world, including Americans who were killed by Libyan agents." (Obama, discurs 7, línies 21-25). A més, diu del règim de Gaddafi que ataca el seu propi poble sense pietat, assalta hospitals i ambulàncies, arresta, viola i mata periodistes, i bombardeja ciutats,

mesquites i cases; ha penjat civils als carrers i en el passat en només un dia ha matat més de mil persones.

De fet, podem constatar la continuïtat d'aquesta característica perquè és present també en altres períodes i en altres presidents no estudiats en aquest treball. Fixem-nos que per justificar la intervenció a l'illa de Grenada, Ronald Reagan deia el 1983 que no era un paradís per al turisme, sinó "a Soviet-Cuban colony, being readied as a major military bastion to export terror and undermine democracy."³ I a l'URSS, en el discurs on la va titllar de "imperi del mal", demanava això a l'audiència: "let us pray for the salvation of all of those who live in that totalitarian darkness -pray they will discover the joy of knowing God", ja que, deia "they are the focus of evil in the modern world."⁴ En el cas de George H. Bush (Bush pare), ja hem vist que Pollock (1994) explica que en la guerra del Golf de 1991 va presentar Saddam com "un Hitler del món àrab" per superar la síndrome del Vietnam, ja que el trauma dels 48.000 morts al sud-est asiàtic obstaculitzava que l'opinió pública acceptés una altra intervenció a l'estranger. Equiparar Saddam a Hitler ho va fer també molt sovint Bush fill en els seus discursos per justificar la guerra d'Iraq de 2003, encara que no d'una manera explícita.

Finalment, encara un altre exemple de presentació de l'enemic com a bàrbar: Clinton deia el 7 d'octubre de 1993 que els senyors de la guerra somalis volien "return Somalia to anarchy and mass famine", i afegia que els EUA no podien marxar llavors del país africà perquè –com deien Johnson i Nixon respecte als vietnamites del sud–, deixarien els somalis desemparats a mans de l'enemic, quedaria malmesa la imatge dels EUA com a garants de la pau al món i s'obriria la veda contra els nord-americans a mans de agressors, bandits i terroristes: "all around the world, aggressors, thugs, and terrorists will conclude that the best way to get us to change our policies is to kill our people".⁵

³ REAGAN, R. "Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada". American Presidency Project: <www.presidency.ucsb.edu>27 d'octubre de 1983. En línia.

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=40696>>[Data de consulta: 30 de juliol de 2012].

⁴ REAGAN, R. "Remarks at the Annual Convention of the National Association of Evangelicals in Orlando, Florida". American Presidency Project: <www.presidency.ucsb.edu> 8 de març de 1983. En línia.

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=41023>>[Data de consulta: 30 de juliol de 2012].

⁵ CLINTON, W. "Address to the nation on Somalia". American Presidency Project:

<www.presidency.ucsb.edu> 7 d'octubre de 1993. En línia.

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=47180>>[Data de consulta: 30 de juliol de 2012]

De manera justificada o no, doncs, **la presentació de l'enemic com a bàrbar i salvatge i l'exacerbació de la por a aquest enemic és manté com una constant en la retòrica de guerra dels presidents nord-americans. L'arribada d'Obama al poder no ha fet variar aquesta característica.**

En el cas de la guerra contra el terror, però, és interessant introduir-hi un matís: en contra d'algunes visions simples, superficials o precipitades, ni en els discursos de Bush ni en els d'Obama no s'han observat elements que facin pensar que aquest retrat de l'enemic com a bàrbar s'apliqui a l'islam, la cultura islàmica o el món àrab o musulmà. Huntington apuntava que després de la Guerra Freda els conflictes vindrien provocats per l'enfrontament entre civilitzacions, i ell preveia un xoc entre l'occidental i la islàmica; sembla inqüestionable que aquesta visió geoestratègica va influir en Bush i sobretot en els seus principals assessors, agrupats en el que durant la seva presidència es va conèixer com el moviment *neoon*,⁶ però en la retòrica de Bush i sobretot en la d'Obama, podem afirmar que no s'observen evidències de les 1uals inferir que presenten l'islam o el món islàmic com l'enemic; tots dos diuen que Al-Qaida i els terroristes, siguin d'adscripció sunnita o xiïta, defensen una visió "esbiaixada, sectària o errònia" de l'islam i que de fet provoquen més víctimes entre els mateixos musulmans que no pas no musulmans. Deixant de banda la seva política, que aquí no es valora, almenys en la seva retòrica els redactors dels discursos de Bush i d'Obama han tingut cura de no transmetre aquesta imatge negativa de l'islam. De fet, acostar-se al món islàmic va ser el principal objectiu del discurs d'Obama del 4 de juny de 2009 al Caire.

Defensa de la pròpia seguretat

Una altra constant observada és que **la guerra sempre es justifica amb la defensa de la pròpia seguretat i el propi benestar dels Estats Units.** I això passa tant en la guerra del Vietnam com en la del terror: el comunisme es presenta

⁶ Els seus principals exponents estaven organitzats al voltant del ja inexistent *think tank* Project for the New American Century (PNAC) i són Dick Cheney, vicepresident; Lewis *Scooter* Libby, el cap de Gabinet de Cheney; Donald Rumsfeld, secretari de Defensa; Paul Wolfowitz, sotssecretari de Defensa; Douglas Feith, adjunt al departament de Defensa; Karl Rove, sotscap de Gabinet de la Casa Blanca i principal assessor de Bush; Richard Perle, assessor de política de defensa; John Bolton, sotssecretari d'Estat; i els escriptors-periodistes Robert Kagan i William Kristol, fundadors del PNAC.

com l'enemic que pretén acabar amb el nostre sistema de vida, que té per objectiu imposar-nos el seu model de societat i que cal destruir si volem preservar el nostre; per això és tan important anar a parar-li els peus al sud-est asiàtic, a l'altra extrem del planeta, perquè la seva ambició és insaciable. Això deia Johnson a San Antonio el 29 de setembre de 1967: "the key to all that we have done is really our own security" (discurs 4, línia 35); i Nixon deia a l'ONU el 18 de setembre del 1969 que els EUA han adquirit la responsabilitat de defensar la pau al món però admet que això es fa en defensa dels propis interessos: "our most fundamental national interest is in maintaining that structure of international stability on which peace depends, and which makes orderly progress possible" (discurs 2, línies 87-89). Exactament igual es presenta el terrorisme en la retòrica de la guerra contra el terror, un enemic "sense Estat ni exèrcit", diu Bush, que cal combatre arreu per evitar que acabi soscavant el nostre sistema i faci desaparèixer el nostre model econòmic i polític. Això deia Bush l'1 de maig de 2003 a bord el portaavions *Abraham Lincoln* als soldats que tornaven de l'Iraq: "Because of you, our Nation is more secure." (discurs 5, línia 11) I Obama diu als cadets que es llicencien el dia 22 de maig de 2010 a l'acadèmia militar de West Point: "You go abroad because your service is fundamental to our security back home" (discurs 5, línia 269).

El més significatiu, però, és que fins i tot la intervenció a Líbia es justifica en defensa de la pròpia seguretat, amb l'argument següent: sense Gaddafi al poder el món és més segur; i un món més segur es tradueix immediatament en uns Estats Units més segurs; per tant, també anem a Líbia a protegir la nostra seguretat. Així, doncs, aquella intervenció es fa per ajudar els libis a decidir el seu propi destí (com deien Johnson i Nixon dels vietnamites i Bush dels iraquians), però alhora per buscar-hi un benefici: "I am convinced that a failure to act in Libya would have carried a far greater price for America", diu Obama, i afegeix que "Libya and the world would be better off with Qadhafi out of power" (discurs 7, línies 163-170), un argument calcat de Bush quan deia que el món seria millor sense Saddam al poder.

La llibertat

A part la defensa de la seguretat dels nord-americans, tots els presidents justifiquen la guerra en **defensa de la llibertat**, en el que constitueix **una altra constant en la retòrica de guerra en la història del Estats Units**. Ivie (1974) ja

havia arribat a la conclusió que la retòrica de guerra del segle XIX posa l'accent sobretot en el respecte a la llei, i la del segle XX hi afegeix l'extensió de la democràcia, però sempre i en tots els casos hi ha també la salvaguarda dels drets dels nord-americans, entre els quals destaca per damunt de tot el de la llibertat.

De fet, la defensa de la llibertat és un argument que no es pot desvincular de l'anterior, la defensa de la seguretat. Ara bé, hi ha alguns matisos a fer: en el cas de la retòrica del Vietnam, la llibertat que es vol assegurar és la dels ciutadans de Vietnam del Sud i, d'aquesta manera, la dels pobles del Sud-est asiàtic, i després la de tot el continent i de tot el món (teoria del dòmino). Ho deia Johnson el 7 d'abril de 1965 a la Johns Hopkins University: després d'haver lluitat a Europa, els EUA eren al Vietnam per la seva "continued responsibility for the defense of freedom" (discurs 3, línia 81). En la retòrica de Nixon, defensar la llibertat de decisió dels sud-vietnamites és el principal argument per justificar la guerra; però en ell, la translació de la llibertat del sud-est asiàtic com a pas previ i imprescindible per a la llibertat de la resta del món i per tant i sobretot la llibertat dels EUA, no hi és tan present; sí que ho diu, però amb molta menys insistència que Johnson. De fet, Nixon fa servir aquest argument però en relació amb *la pau*, no amb *la llibertat*; és a dir, el que cal és aconseguir la pau al sud-est asiàtic perquè d'aquella pau en depèn la pau a tot el món. Això diu el 3 de novembre de 1969 als nord-americans en presentar el seu pla per acabar la guerra de Vietnam: "a plan which will end the war and serve the cause of peace--not just in Vietnam but in the Pacific and in the world." (discurs 3, 297-298) Al capdavall és el mateix argument, però ens sembla un matís important ja notat que Nixon posa l'accent en la pau allà on Johnson el posa en la llibertat.

La defensa de la llibertat també és la causa principal de la guerra contra el terror per Bush; és el seu principal argument i el més repetit en tots els discursos. També en Obama, tot i que en la seva retòrica posa molt més l'accent en la seguretat del país, com hem vist. L'argument de fons, però, és el mateix en tots els presidents: de la pau, la llibertat o la seguretat d'allà on hem anat a fer la guerra (Vietnam, Iraq o Pakistan) en traurem com a guany un reforçament de la pau, la llibertat i la seguretat nostra i de tot el món. Ho diu Bush des de la coberta de *l'Abraham Lincoln*: "In this battle, we have fought for the cause of liberty and for the peace of the world." (discurs 5, línia 7) I ho torna a dir Obama quan anuncia, el 31 d'agost de 2010, la fi

de les operacions de combat de l'Iraq: "Throughout our history, America has been willing to bear the burden of promoting liberty and human dignity overseas, understanding its links to our own liberty and security." (discurs 6, línies 131-133).

Veiem, doncs, que tots els presidents presenten que **la pau, la llibertat i la seguretat dels EUA és inseparable de la de la resta del món**. Aquest argument, de fet, també és central en altres presidents però de manera especial en la retòrica de Ronald Reagan. Per exemple, en el discurs pronunciat el 27 d'octubre de 1983 per informar de l'atemptat contra la caserna de *marines* de Beirut i l'enviament de tropes a Grenada, Reagan justifica la presència militar a l'estranger amb aquesta franquesa: "We're a nation with global responsibilities. We're not somewhere else in the world protecting someone else's interests; we're there protecting our own." Per tant, de manera més explícita o menys, la retòrica presidencial de guerra als EUA estableix que es fa la guerra per protegir els propis interessos i la pròpia seguretat, la pròpia llibertat i el propi benestar. A més, això s'ha fet sempre al llarg de la història del país, des de la seva fundació.

Compliment d'un mandat de la Història

Destacar **la continuïtat entre els esforços bèl·lics del passat i els d'ara és un altre tret distintiu constant en la retòrica de guerra**. En alguns casos es remunten fins a la guerra de la Independència. Com Johnson, que deia el 7 d'abril de 1965 a la universitat Johns Hopkins que la guerra de Vietnam es feia per aconseguir un món "where each people may choose its own path to change. This is the principle for which our ancestors fought in the valleys of Pennsylvania. It is the principle for which our sons fight tonight in the jungles of Vietnam." (discurs 3, línies 13-16) Johnson i Nixon diuen també que el que fan al Vietnam és la continuïtat del que han fet a Europa contra el nazisme o el feixisme. Però en els seus discursos són molt més freqüents les referències a la guerra de Corea o a les accions dutes a terme en el marc de la Guerra Freda contra l'expansió del comunisme, cosa previsible perquè al Vietnam el comunisme era l'enemic a batre. El 29 de setembre de 1967 a San Antonio, Johnson deia que els dirigents nord-vietnamites comprovarien la "força i la perseverança" dels EUA igual com la van comprovar els propagandistes "nazis i estalinistes", i afegia que els EUA farien

front al repte de Vietnam com des de la Segona Guerra Mundial van fer front als reptes de “Grècia, Turquia, Berlín, Corea i Cuba” (discurs 4, línies 195-204), on es van enfrontar a l'*enemic* comunista.

En canvi, tant Bush com Obama, sense distinció, enllacen l'activitat bèl·lica duta a terme sota el seu mandat amb pràcticament totes les anteriors guerres dels EUA, almenys al segle XX. Argumenten que els EUA sempre han estat al costat de la llibertat, la seguretat, el benestar de tot el món, i que per tant no hi ha cap diferència entre els motius que els van dur a enfrontar-se al nazisme, al feixisme, a l'imperialisme japonès, al comunisme, al terrorisme, a Al-Qaida, al règim de Saddam Hussein, als talibans, a Gaddafi o als aiatol·làs de l'Iran. El que pretenen els presidents Bush i Obama és que no hi ha distinció entre els motius que els van portar a lluitar contra el que al capdavall és un mateix enemic que vol acabar amb el *nostre* sistema de vida, sigui encarnat en el feixisme i el nazisme primer, el comunisme després o el terrorisme més endavant.

Obama fins i tot va més enllà i estableix una línia contínua no ja des de la Segona Guerra Mundial, sinó que es remunta, com Johnson, a la guerra de la Independència: fixem-nos què deia dels militars nord-americans el dia que anunciava la fi de les operacions de combat a l'Iraq, el 31 d'agost de 2010: “Every American who serves joins an unbroken line of heroes that stretches from Lexington to Gettysburg, from Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kandahar, Americans who have fought to see that the lives of our children are better than our own.” (discurs 6, línies 194-197) Parla d'una “línia infrangible d'herois” que uneix la Guerra de la Independència (Lexington), la Guerra Civil (Gettysburg), la Segona Guerra Mundial (Iwo Jima), la de Corea (Inchon), la de Vietnam (Khe Sanh) i la de l'Afganistan (Kandahar). I el mateix diu el 27 de febrer de 2009, quan defineix així els EUA: “a nation that exists only because free men and women have bled for it, from the beaches of Normandy to the deserts of Anbar, from the mountains of Korea to the streets of Kandahar. You teach us that the price of freedom is great.” (discurs 1, línies 287-289). Un argument amb referents idèntics als que feia servir Bush el 31 d'agost de 2006 davant els veterans de la Legió Americana: “From North Africa to Normandy, Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kuwait, your courage and service have made it possible for generations to live in liberty” (discurs 6, línies 40-42).

Aquesta uniformització de les guerres protagonitzades pels EUA i la simplificació dels seus objectius creiem que comporta un cert revisionisme implícit, perquè deixa de banda les circumstàncies concretes que van envoltar cada un dels conflictes i els redueix a una lluita per la llibertat, a un enfrontament, com veurem, entre el bé i el mal, on el nostre bàndol sempre ha representat la màxima expressió del bé i l'enemic sempre ha encarnat el pitjor de tots els mals. Amb aquesta actitud reduccionista de pretendre que totes les batalles van ser en defensa de la llibertat es força en un determinat sentit la interpretació de la història.

Per tant, ja des de la seva fundació, els EUA es van independitzar de la *tirania* del rei d'Anglaterra per viure en llibertat, i totes els guerres que han lluitat des de llavors han estat guiades pel mateix principi, per gaudir d'aquesta llibertat en la nostra generació però també, diu Obama, per veure que “the lives of our children are better than our own”. Apareix aquí una altra constant de la retòrica presidencial de guerra nord-americana.

El benestar de les generacions futures

Totes aquestes guerres es fan, com hem vist, per assegurar la pervivència del nostre sistema de vida, del nostre model, del tipus de societat que ens hem procurat perquè estem convençuts que és el millor sistema que hi ha, basat sobretot en la llibertat d'oportunitats de l'individu i la democràcia representativa. I aquest model és **el millor que podem deixar per a les generacions futures**; aquest argument apareix constantment en la retòrica de guerra, tant en la del Vietnam com en la del terror, però amb més força en aquesta última.

Ho diu Johnson per dir què fan a la guerra del Vietnam: “reduce the danger for our children and for our grandchildren” (discurs 4, línies 118-119). Ho diu Nixon quan anuncia el 23 de gener de 1973 l'acord de pau amb Vietnam del Nord, recordant que aquells que han mort no han fet en va, ja que “where this generation knew war, the next generation would know peace” (discurs 7, línia 92). Però és un argument molt més recurrent, com diem, en la guerra contra el terror. Ho diu Bush, per exemple, el 6 de setembre de 2006: “We’re fighting for a peaceful future for our children and our grandchildren” (discurs 7, línia 379) i ho repeteix sovint Obama, com per exemple quan diu que juntament amb els iraquians, els EUA han lluitat “to seek peace and prosperity for our children and grandchildren, and for yours”

(discurs 1, línia 164). De totes maneres, l'argument que més repeteix Obama en relació amb aquest aspecte és que si els EUA busquen un món millor per als seus fills i néts, el que cal és un món millor per als fills i néts dels altres, ja que el futur dels nostres descendents serà millor “if other people’s children and grandchildren can live in freedom and access opportunity” (discurs 3, línia 332) o “if other people’s children and grandchildren can live in freedom and prosperity” (discurs 4, línia 110). Com veiem, la frase es repeteix gairebé textualment. Quin és l'objectiu? *Humanitzar* la guerra, redimir el mal que puguem causar perquè l'objectiu últim no és més que millorar el benestar de tots els pobles de la Terra i proporcionar-los, a tots, un futur millor. De fet, és una variant de l'argument que vèiem més amunt que vinculava la llibertat, la seguretat, el benestar dels nord-americans a la de la resta del món.

El bé contra el mal

Així, doncs, tots els presidents –i Bush i Obama de manera insistent–, presenten les operacions militars dutes a terme pels EUA al llarg de la història com diferents materialitzacions concretes de **l'ideal de defensar la llibertat, la democràcia i la seguretat arreu per deixar un món millor a les generacions futures, amb la convicció que els nostres fills i néts estaran millor si també estan millor els fills i néts dels altres.**

D'aquí se'n desprenen dues idees relacionades l'una amb l'altra: una, que **els EUA continuen considerant-se els garants de l'estabilitat al món** i que s'hi consideren en tant que dipositaris de l'encàrrec del Creador d'estendre la llibertat arreu, argument que atribueix al dissenyador el que al capdavall (aquesta és la segona idea) no és més que **la defensa, legítima, dels propis interessos polítics, geoestratègics i, sobretot, econòmics.**

Per això **les guerres que lliuren els EUA es presenten com una batalla del bé contra el mal**: ja vèiem que Reagan demanava als nord-americans que resessin per la salvació dels qui vivien sota l'imperi soviètic, “in that totalitarian darkness”, perquè descobrissin “the joy of knowing God”. Hem de dir que aquesta idea és subjacent en la retòrica dels quatre presidents estudiats però on més clarament s'observa és en Bush i no tant en els altres tres.

Al final del discurs 2 diu Bush: “Evil is real, and it must be opposed” (línia 297). Al discurs 5, també al final, diu dels soldats morts al camp de batalla que “their final act on this Earth was to fight a great evil and bring liberty to others.” I acaba amb una referència bíblica: “wherever you go, you carry a message of hope, a message that is ancient and ever new. In the words of the prophet Isaiah, “To the captives, ‘come out,’ and to those in darkness, ‘be free.’” (discurs 5, línies 134-139) És a dir, Bush reforça l’argument del mandat diví d’estendre la llibertat arreu, en el que és una plasamació del mite del destí manifest, i il·lustra aquesta missió fent un paral·lelisme amb el que diu el verset 49:9 d’Isaïes de l’Antic Testament, en què Jahvè diu al desvalgut que el dia que arribi la victòria l’ajudarà “a dir als presoners “sortiu!” i als qui estan a les tenebres: “sigueu lliures””. El mateix fa Bush al final del discurs 8, quan diu que els terroristes de l’11-S volien que els nord-americans s’agenollessin, cosa que sí que van aconseguir, però no com els terroristes volien sinó que, “units en la pregària, els nord-americans van ajudar els seus amics i van decidir que els seus enemics no tindrien la darrera paraula”. Per això ara els nord-americans avancen decidits amb “fe en un Déu que ens estima i que ens ha fet lliures”. La lectura que en fem és que, amb el recurs a aquests paral·lelismes, per Bush defensar la llibertat ja no és el deure constitucional del president elegit pel poble nord-americà, sinó un compromís adquirit amb Déu, que és qui ha fet dels EUA i dels seus habitants un país i uns ciutadans lliures. Ja hem vist que Ivie cita l’historiador Frederick Merck, per qui al llarg de la història el mite de la missió universal ha impregnat tot l’esperit nacional dels EUA; en el seu primer treball del 1974, Ivie ja afirmava que coincidia amb Merck, i més endavant (Ivie, 2005) ha refermat aquesta idea, que amb aquest treball es confirma: **defensar els ideals de la llibertat dels pobles i dels individus és vist pels EUA com un encàrrec diví; el regal de la llibertat concedit per Déu s’ha d’estendre arreu, per fer-ne gaudir tota la humanitat.** Per això coincidim amb Ivie quan diu que la guerra en defensa de la llibertat, convertida en una guerra del bé contra el mal, queda exonerada de culpa perquè es fa en compliment de la voluntat divina.

Aquest és l’objectiu retòric que hi ha darrere de l’argumentació que justifica la guerra en defensa de la llibertat, el bé, la justícia i el benestar de les generacions futures: Déu està amb nosaltres; per tant, estem exempts de culpa i el mal que hàgim pogut causar està justificat.

Necessitats geoestratègiques

En paral·lel amb l'argument de la defensa del bé, hi ha subjacent una altra idea, que alguns presidents exposen de manera explícita: és en **defensa dels interessos més fonamentals del país que es va a fer la guerra**. Això ens porta al debat entre idealistes i realistes: la guerra en defensa del bé universal seria un argument característic dels idealistes, i la guerra en defensa dels interessos propis seria característic dels realistes; però no es pot establir una divisió clara entre uns presidents i altres: tots recorren a arguments de tot tipus en diversos moments de la seva presidència. Ara bé, que al capdavant són els interessos polítics, econòmics i estratègics del país el que es defensa amb la guerra sembla innegable; ara i al llarg de la història dels EUA. Obama deia, una setmana abans de rebre el Nobel de la Pau, que havia decidit enviar 30.000 militars més a l'Afganistan en defensa de "our vital national interest" (discurs 3, línia 103). Un argument calcat del que deia Bush davant la Legió Americana a Salt Lake City el 2006: "The freedom agenda is based upon our deepest ideals and our vital interests." (discurs 6, línies 151-152) Però qui més clarament ho deia era Nixon quan el 18 de setembre del 1969 afirmava: "our most fundamental national interest is in maintaining that structure of international stability on which peace depends, and which makes orderly progress possible" (discurs 2, línies 87-89). Fixem-nos que en plena Guerra Freda, amb dos sistemes econòmics enfrontats, Nixon admetia que l'interès nacional més fonamental dels EUA era mantenir l'estabilitat internacional que feia possible "progressar de manera ordenada".

Pocs presidents ho reconeixen explícitament, però ens sembla que seria fàcil arribar a la conclusió, doncs, que la finalitat última de la política exterior nord-americana (i per tant també de tota la seva activitat bèl·lica) ha estat i és la de preservar una estructura internacional estable que permeti el "**progrés de manera ordenada**". Això vol dir, en una economia de mercat, que l'intercanvi de capitals, serveis i mercaderies funcioni de manera com més fluida millor i amb tan poques traves com sigui possible. Es tractaria, doncs, d'estendre arreu el sistema d'economia liberal; i si aquest era l'objectiu a la Guerra Freda contra el comunisme, està també subjacent en la guerra contra el terror. De fet, un dels principals ideòlegs de la política de George Bush, el periodista Robert Kagan, deia

explícitament el 2008 que la guerra contra el terror es va desencadenar en defensa dels interessos dels Estats Units, no per exportar per motius filantròpics la democràcia enlloc. Kagan deia que a finals dels 90 fins i tot alguns pensadors d'esquerres van donar suport a una acció contra l'Iraq, amb la finalitat de preservar un ordre internacional liberal: "Those liberals and progressists who favored war against Iraq did so for much the same reason they had favoured war in the Balkans: as necessary to help preserve the liberal international order".⁷ Kagan conclou afirmant que les democràcies d'Àsia i Europa "need to rediscover that progress toward this more perfect liberal order depends not only on law and popular will but also on powerful nations that can support and defend it".⁸ Fins i tot el mateix Obama deia pocs dies abans de la cimera del G-20 de l'abril de 2009: "we have learned that the success of the American economy is inextricably linked to the global economy. There is no line between action that restores growth within our borders and action that supports it beyond".⁹ Unes fronteres fluides i permeables que garanteixin aquesta llibertat de moviments, aquest "perfect liberal order" de què parla Kagan o aquell "progrés ordenat" de què parlava Nixon, és i ha estat, en línies generals, al capdavant l'últim objectiu de la política exterior dels Estats Units; ara i fa 40 anys; a la Guerra Freda i en la guerra contra el terror. Pensem que aquesta és la finalitat última –legítima, insistim– de les decisions adoptades pels presidents que s'han succeït a la Casa Blanca des dels inicis de la història dels Estats Units. I aquests objectius polítics, estratègics i econòmics, sovint han comportat guerres, que s'han justificat amb tota una sèrie de recursos retòrics que pretenien fer-les acceptables per a la població.

La retòrica presidencial de guerra als EUA respon a les característiques que apareixen en aquesta descripció: els EUA s'han atribuït el paper de defensors de la llibertat i la seguretat al món, en compliment del que entenen com un disseny de la

⁷ KAGAN, Robert. "The september 12 Paradigm". *Foreign affairs*. Vol 87, núm. 5. Setembre-octubre 2008. p. 35.

⁸ Ídem. P. 39

⁹ Ho afirmava en un article distribuït a diversos mitjans arreu del món dues setmanes abans de la cimera del G-20 d'abril de 2009. OBAMA, Barack: "A time for global action" [En línia] Office of the Press Secretary. The White House. WASHINGTON, 24 de març de 2009.

<http://www.whitehouse.gov/the_press_office/President-Obama-Op-Ed-A-Time-for-Global-Action>
[Consulta: 4 de gener de 2013]

providència, que els ha *regalat* un continent on els individus, lliures i iguals davant Déu, tenen tots els mateixos drets per explotar les oportunitats que se'ls presenten i procurar-se, amb seguretat i sense amenaces, la prosperitat. De fet, aquests principis estan establerts en un document tan fonamental en l'imaginari nord-americà com la declaració d'independència, on en un dels seus passatges més famosos diu: “sostenim com a evidents aquestes veritats: que tots els homes són creats iguals i que el Creador els ha dotat de certs drets inalienables, entre els quals hi ha el dret a la vida, a la llibertat i a la recerca de la felicitat”.¹⁰ Aquest model de vida que busca el bé, la llibertat i el respecte als drets individuals i un futur sempre millor per a les generacions futures està amenaçat a vegades per enemics malèvols, dolents en essència (*evil*) que, sense haver estat provocats, combaten aquest model i no deixen altra alternativa que defensar-se. No s'expliquen les causes de l'actitud de l'enemic: actua així perquè és dolent *per se*; la seva agressió està injustificada; la defensa, en canvi, és la legítima reacció a aquesta agressió patida.

Juntament amb aquesta descripció, veiem que en els discursos analitzats en aquest treball s'hi donen una colla de característiques, que resumim a continuació, moltes de les quals ja recollíem en l'epígraf 2.3.8:

- Es va a la guerra per defensar els drets propis, la democràcia i, sobretot, la llibertat (especialment en Bush) i la seguretat (especialment en Obama).
- La presentació d'un mateix sempre és positiva, defensors del bé (no hi ha autocrítica), i la de l'enemic sempre és negativa i només pretén el mal; és intrínscament dolent (no s'expliquen les causes de la seva actuació).
- La guerra significa un enfrontament entre el bé i el mal, la civilització i la barbàrie, que es concreta en aquests binomis: defensa davant l'agressió, diversitat contra uniformització, racionalitat contra irracionalitat, legalitat contra il·legalitat, estabilitat contra caos, justícia contra arbitrarietat.
- L'enemic, per tant, fa por, se'l presenta molt perillós: s'exagera i es magnifica l'amenaça que representa (*misrepresentation*) per justificar les decisions adoptades.

¹⁰ ESTATS UNITS. Declaració d'independència. Títol original: “In Congress, July 4, 1776. The unanimous declaration of the thirteen United States of America”. Washington. Library of Congress. [En línia] <[http://memory.loc.gov/cgi-bin/query/r?ammem/bdsdcc:@field\(DOCID+@lit\(bdsdcc02101\)\)>](http://memory.loc.gov/cgi-bin/query/r?ammem/bdsdcc:@field(DOCID+@lit(bdsdcc02101))>)

- La guerra és l'últim recurs, es vol evitar per totes les vies possibles però la intransigència de l'enemic la fa inevitable.
- S'actua obeint el mandat diví per escampar la llibertat arreu. Déu, per tant, és amb nosaltres.

Recapitulant, doncs, podem reiterar que **es compleix la primera hipòtesi plantejada al començament d'aquest treball**, perquè la retòrica de guerra nord-americana manté unes característiques constants que al llarg dels anys es conserven a l'hora de justificar la guerra davant l'opinió pública, també en la retòrica sobre Vietnam i sobre la guerra contra el terror, sense distinció de la retòrica de Barack Obama. Per tant, **no es confirma la segona hipòtesi plantejada** sinó que veiem que **en l'àmbit de la retòrica de guerra, Obama no es distancia dels seus predecessors i no s'observa -en aquest àmbit, insistim- el missatge de canvi i renovació que va acompanyar la seva elecció el 2008.**

8. Persuadir de la guerra, paradigma de la retòrica presidencial del segle XXI

El segon gran objectiu plantejat al començament del treball el concretàvem en la comprovació de la tercera hipòtesi, que **la major influència de la televisió en la comunicació política als EUA ha facilitat una retòrica de guerra que apel·la més a les emocions que a l'intel·lecte de l'auditori, cosa que ha donat lloc al predomini de la *retòrica de la persuasió* enfront la *retòrica de la convicció***. Podem constatar que, estudiats els recursos argumentatius dels presidents, efectivament s'hi donen dos tipus de retòrica que podem fer correspondre a la *retòrica de la convicció* i a la *retòrica de la persuasió* i que aquesta darrera és molt més present en els discursos sobre la guerra contra el terror que en els del Vietnam. *Ens sembla que a això hi contribueix el fet que els discursos de Bush i Obama són transmesos per televisió i arriben a la població, majoritàriament, en forma de missatges televisius. Però no creiem que en sigui l'única causa; pensem que hi intervenen altres factors que no s'han observat en aquest estudi.*

Recordem les característiques que havíem atribuït a cadascun dels dos *tipus* de retòrica: el discurs propi de la retòrica de la convicció s'acosta, sense ser-ho en cap moment, a la demostració, va adreçat a un públic ideal, purament racional (*idealment racional*, podríem dir) amb l'objectiu que faci servir la raó per processar la informació que li envia l'orador. Amb aquest discurs l'orador no busca un resultat pràctic immediat, en el terreny material, sinó un resultat més intangible, en la ment de l'oient. Per això apel·la a les idees i a la raó, segueix la via central del procés comunicatiu (en terminologia de Spang) i té per objectiu últim la conscienciació de l'individu, no l'actuació de la massa; és a dir, fer pensar l'ésser racional que constituïm cadascun de nosaltres en tant que individus. En canvi, el discurs propi de la retòrica de la persuasió s'acosta a la manipulació, s'adreça a un públic concret i particular i busca un objectiu pràctic i més immediat en el terreny material. Per això apel·la a les emocions i als sentiments de l'auditori, recorre a la via del procés comunicatiu perifèrica, que en paraules de Spang és on s'accentua la persuasió a través de fenòmens paralingüístics, extraverbals i performatius, i el seu objectiu últim és aconseguir una actuació de la massa uniforme, com més nombrosa millor.

Al mateix temps, doncs, la retòrica de la convicció, per tot això que s'acaba de dir, busca la màxima versemblança i mira d'aportar proves en el seu discurs que tinguin el màxim grau de veracitat possible; això comporta també atorgar a l'oient el màxim grau de llibertat. La retòrica de la persuasió, en canvi, no es preocupa de la veracitat de les proves i, d'aquesta manera, al privar l'oient de proves veritables o veraces, el priva també de la llibertat, o si més no li atorga menys grau de llibertat; si jo vull que el meu receptor decideixi en llibertat sobre el seu futur o el del seu país, li he de donar la màxima quantitat d'informació veraç i contrastada.

Finalment, pel que fa als discursos en si, i aquí utilitzem la sistematització dels clàssics, els que pretenen convèncer estan vinculats al coneixement (*episteme*), els considerariem propis dels filòsofs, recorren a proves que apel·len sobretot al *logos*, solen ser d'un estil auster i poc prosopopeic (per tant, d'estil baix, en terminologia ciceroniana), l'objectiu és ensenyar (*docere*) i troba el seu màxim exponent en el discurs judicial o forense. Pel que fa a les fases, allà on trobem més elements amb la finalitat de convèncer i no tant de persuadir és en la narració i en l'argumentació. En canvi, el discurs de la retòrica de la persuasió estaria més vinculat a l'opinió (*doxa*), és el propi dels sofistes, recorre sobretot o de manera significativa a proves que apel·len al *pathos*, el seu estil és sublim, la seva finalitat commoure (*movere*) i troba la seva representació més clara en el discurs epidíctic. Dins del discurs mateix, les fases on més es dóna la retòrica de la persuasió és en l'inici (exordi) i al final (peroració).

Per tant, amb la *retòrica de la convicció* es pretén que l'oient, de manera individual, conscientment i voluntàriament, després d'un procés d'enraonament amb ell mateix i sospesant tota la informació, certa i veraç, que se li ha proporcionat, acabi acceptant els arguments de l'orador i llavors, d'acord amb aquesta presa de posició, en llibertat i sense pressions ni enganys, decideixi quina actitud adoptar davant el tema de debat i en conseqüència hi adequi el seu comportament. En la *retòrica de la persuasió*, en canvi, el que pretén l'orador precisament és que l'oient no raoni (en expressió de Berrio), sinó que, convertit en un element indistint de la massa, reaccioni de manera irreflexiva als estímuls emocionals que li provoca la retòrica de l'orador i actuï d'acord amb els desitjos d'aquest.

Una de les primeres conclusions a les quals arribem amb aquest treball és que, en línies molt generals, **la retòrica pròpia de la guerra del Vietnam és una**

retòrica més pròxima a la retòrica de la convicció que no pas la de la guerra contra el terror, que és més acostada a la de la persuasió.¹ Defensar aquesta afirmació de manera empírica presenta algunes dificultats, però a partir de l'observació dels discursos, dels arguments emprats i la forma utilitzada per presentar-los, pensem que es pot sostenir aquesta afirmació.

Hem comprovat, en l'anàlisi dels discursos, com en general els textos de Johnson i Nixon són d'un estil més baix, menys pretesament poètics, menys prosopopeics o afectats que no pas els d'Obama i, sobretot, Bush, que coincidirien més amb el model d'estil sublim o sublimat establert per Ciceró. El recurs a figures poètiques, metàfores i evocacions passionals o emocionals és molt menys present en Johnson i Nixon que no pas en Bush i Obama. Amb més freqüència els discursos de Johnson i Nixon són més descriptius que no pas els de Bush i Obama; els primers narren uns fets i unes situacions concretes i exposen unes decisions preses determinades, més que no pas defensar explícitament i obertament uns valors essencials i ideològics abstractes, cosa que sí que fan més sovint Bush i Obama. És especialment significatiu, per exemple, el discurs televisat en què Nixon explica els motius pels quals ha ordenat els bombardejos sobre Cambodja: com si d'una classe es tractés, s'acompanya d'un mapa i s'aixeca en diverses ocasions de la cadira per tal d'assenyalar, amb el bolígraf, els punts del territori cambodjà on suposadament hi ha instal·lades les unitats del Vietnam del Nord que amenacen, a l'altre costat de la frontera, els destacaments nord-americans. De fet, és en Nixon on es dona més clarament aquesta mena de retòrica de la convicció: en els seus discursos hi exposa amb la màxima claredat i fredor la seva posició i espera trobar el suport (que tant desitjava) de l'opinió pública. No s'hi aprecia una elevada presència de termes o expressions pròpies d'un llenguatge bel·licista, demagògic o manipulador; poc sovint fa ús de manera evident i palmària de l'emotivitat, la manipulació o els recursos efectistes. És una retòrica més continguda en qualsevol cas que la de Bush o Obama.

Podem dir el mateix de Johnson, però en menor mesura. El seu estil és també molt menys ampul·lós, afectat i emotiu que el d'Obama i Bush, però sí que

¹ A això hi pot contribuir el fet que la guerra té unes regles acceptades en principi pels contendents, mentre que el terrorisme no. A partir d'aquí, doncs, podem pensar que l'àmbit de la guerra convencional és més *racional* i el del terrorisme més *passional*. Una idea que simplement apuntem i que en aquest treball no es desenvolupa.

s'hi dóna una característica pròpia de la retòrica de la persuasió: el poc respecte per la veritat, com passa en el primer i el segon discurs, per exemple, on va justificar la intervenció amb tropes de combat a la guerra del Vietnam amb els atacs patits al golf de Tonkín, on ja hem vist que no eren injustificats els que ell va presentar com “atacs inicials contra la patrullera *Maddox*”, “accions hostils contra els EUA”, o “actes d'agressió contra les nostres forces” segons ell en aigües internacionals. O els suposats avenços sobre el terreny militar i en el procés democratitzador de Vietnam del Sud exposats en el discurs de San Antonio, el 29 de setembre de 1967, clarament inexistents. Són només dos exemples de les fal·làcies que apareixen en els discursos de Johnson, cosa que els acostaria a la retòrica de la persuasió pel que fa al contingut, si bé en la forma el seu estil és en general més sobri i auster (baix) que no pas en els discursos de la guerra contra el terror; però també hi ha excepcions: el final del discurs 5, el 31 de març de 1968, Johnson *s'acomia* dels nord-americans dient que no es presentarà a la reelecció amb una referència marcadament emotiva a Kennedy i amb una crida a la unitat del país, molt dividit ja en aquell moment a causa de la guerra.

L'anàlisi lexicogràfica també ens corrobora que la retòrica de la guerra del Vietnam respon més a la de la convicció i la de la guerra contra el terror més a la de la persuasió: al Vietnam, els discursos presidencials (sobretot en Nixon) parlen de la guerra i de la necessitat d'aconseguir la pau; guerra i pau són les dues paraules més usades. En la guerra contra el terror, la significativa presència de paraules com llibertat, justícia (en Bush), seguretat (en Obama), o democràcia (en tots dos) i també les paraules Déu o fe, fan pensar que els presidents volen estar més a prop del públic fent referència a alguns dels valors essencials de la cultura nord-americana. De totes maneres, dels aspectes lexicogràfics de la nostra anàlisi, el que millor corrobora la nostra hipòtesi és l'estudi fet amb el programa LIWC (taula 8), que mesura la presència de paraules que denoten els processos psicològics de l'orador; ja vam veure que els classificava en tres tipus: socials, afectius i cognitius. Pel que fa als aspectes lingüístics relacionats amb els processos socials, n'hi observem una molt major presència en la retòrica de la guerra contra el terror que no pas en la del Vietnam; i pel que fa als aspectes afectius, també és en els discursos de Bush i Obama on n'hi ha més presència que no pas en els de Johnson i Nixon. Per tant, en l'ús de les

paraules també hi notem una tendència reveladora diferencial del tipus de retòrica: buscant la convicció en el Vietnam i la persuasió en la guerra contra el terror.

També en l'ús d'alguns arguments veiem que la retòrica de la guerra contra el terror busca d'una manera més clara la persuasió que no pas la del Vietnam. La presentació de l'enemic com a bàrbar, salvatge, brutal, que constitueix una greu amenaça que cal combatre perquè està en perill el nostre sistema de vida és una constant en la retòrica de tots els presidents, però l'exageració (*misrepresentation*) de què parlen Campbell & Jamieson i Winkler es dona molt més en Obama i sobretot en Bush que no pas en Johnson i Nixon. Així, l'argument de la defensa del nostre sistema de vida seria racional, pragmàtic, propi de la retòrica de la convicció, però el recurs a la por i a l'exageració per magnificar el risc que suposa l'enemic i així exaltar el temor de la població perquè s'adhereixi a la posició bel·licista seria propi de la retòrica de la persuasió; més encara quan aquest risc es basa en fal·làcies, pel fet que, com diuen Campbell & Jamieson, l'opinió pública no pot contrastar la informació que proporciona el president perquè aquest és l'únic que té accés a les fonts que informen de la greu amenaça que pateix el país. El cas més flagrant va ser en la guerra d'Iraq, on es van atribuir a Saddam Hussein unes inexistentes armes de destrucció massiva amb un poder devastador. Quan s'exagera l'amenaça de l'enemic basant-se en una informació que només coneix el president, doncs, estem davant un cas de retòrica que vol persuadir, no convèncer, i això es dona molt més en la guerra contra el terror, sobretot en Bush, que en la del Vietnam.

Retòrica performativa

De totes maneres, si ens sembla que podem establir que la retòrica d'Obama i sobretot de Bush contrasta amb la de Johnson i Nixon en aquest aspecte no és perquè la de la guerra del Vietnam sigui una retòrica que busca clarament la convicció sinó perquè és la retòrica de Bush i d'Obama la que de manera especialment significativa busca sobretot la persuasió del públic amb els estímuls emocionals que els presidents li fan arribar. El fet que en la guerra contra el terror es recorri tan sovint a la tècnica del *storytelling* en contrast amb la guerra del Vietnam, com mostra la taula número 9, és la constatació que la de la guerra contra el terror és una **retòrica sobretot performativa més que no pas argumentativa**,

on allò que es pretén és aconseguir l'adhesió de l'auditori apel·lant al *pathos* i no al *logos*. Gairebé sempre que es recorre a aquesta tècnica és a la part final del discurs, i el relat que s'explica s'embolcalla amb un llenguatge clarament emotiu o evocador. En trobem exemples molt clars en el discurs de George Bush de l'Estat de la Unió del 29 de gener de 2002; per exemple, quan diu que en el memorial de l'11-S de Nova York un nen petit hi va deixar una pilota de futbol amb una nota que deia: "Estimat papa, emporta't això al cel; no vull tornar a jugar a futbol fins que no ho pugui fer un altre cop amb tu" (discurs 2, línies 33-34). A part el contingut de la frase, el to de veu de Bush i la cadència que donava a les seves paraules clarament pretenien influir en l'emotivitat dels oients. En el mateix discurs, Bush recorda les paraules d'una vídua (Shannon Spann) adreçades al seu marit mort a l'Afganistan pocs dies abans, però amb el recurs escènic i visual, més que argumentatiu, que la vídua és present a la sala del Congrés, al costat del president afganès Hamid Karzai, també present a l'acte i el qual ha presentat abans, juntament amb la nova ministra afganesa d'Afers per a la Dona, Sima Samar, també a l'hemicicle, a qui fa servir com a exemple del canvi que hi ha hagut a l'Afganistan: si abans les dones i les nenes eren captives a casa seva, ara "són lliures i formen part del nou govern afganès" (discurs 2, línia 21). Amb aquesta posada en escena, més que *argumentar* la necessitat d'anar a l'Afganistan a ajudar els afganesos, es *representa* o *s'escenifica* aquesta necessitat, amb el relat subtil, subliminal, de la història següent: els nord-americans ens sacrifiquem (com el marit de Shannon Spann) per portar la llibertat de les dones a l'Afganistan, com queda clarament representat, *visualitzat*, amb la presència a la sala de la nova ministra d'Afers per a la Dona. Exactament el mateix recurs fa servir Bush en el discurs de l'Estat de la Unió del 2 de febrer de 2005, que no forma part de la mostra analitzada però on trobem un altre bon exemple d'aquesta retòrica performativa: davant les cambres Bush va presentar l'opositora iraquiana Safia Taleb al Suhail, que pocs dies abans havia pogut votar per primera vegada a l'Iraq. Poc després va presentar els pares del sergent Norwood, mort a Fallujah, als quals havien estat situats a la sala estratègicament just darrera de Safia. A l'hora de retre homenatge als soldats nord-americans morts a l'Iraq, Bush va demanar un aplaudiment pels pares del sergent finat, i, enmig d'una llarga ovació, Safia i la mare del sergent, ploroses, es van abraçar, detall que les càmeres de televisió es van cuidar d'enregistrar amb tot detall. La metàfora no pot ser més

visual: l'Iraq democràtic agraeix als nord-americans el sacrifici dels seus fills per a la seva llibertat i la seva democratització. Estem davant un recurs retòric performatiu, no argumentatiu. Són, aquests, dos exemples clars de recursos retòrics adreçats a les emocions de l'auditori, propis d'una retòrica performativa, unidireccional, que més que *fer pensar*, vol *fer sentir* als oients i així influir en la seva actitud i condicionar el seu comportament.

El pioner del recurs a una retòrica més performativa que argumentativa, amb clars exemples de la tècnica del *storytelling*, va ser el conegut com a *great communicator* Ronald Reagan. Ja hem vist que ho havien observat Christian Salmon i Lourdes Martín Salgado (epígraf 1.4.1). Un exemple: després de l'atemptat contra la caserna dels marines de Beirut el 23 d'octubre de 1983, en què van morir 241 nord-americans, Reagan va justificar la presència al Líban dient que la seguretat i l'estabilitat al Pròxim Orient eren vitals per als EUA, i ja recorria (com després faria Bush) al *storytelling* per exaltar l'esperit de sacrifici dels nord-americans. Això deia Reagan:

I received a message from the father of a marine in Lebanon. He told me, "In a world where we speak of human rights, there is a sad lack of acceptance of responsibility. My son has chosen the acceptance of responsibility for the privilege of living in this country. Certainly in this country one does not inherently have rights unless the responsibility for these rights is accepted." Dr. Kenneth Morrison said that while he was waiting to learn if his son was one of the dead. I was thrilled for him to learn today that his son Ross is alive and well and carrying on his duties in Lebanon.²

Com veiem, un altre cas paradigmàtic de recurs a la narració: un personatge amb nom i cognoms, del qual s'explica una història amb començament, nus i desenllaç (en aquest cas, feliç, perquè el fill marine continua viu i "complint les seves obligacions al Líban", diu Reagan).

El fet que en Bush i en Obama observem tants casos de recurs a la tècnica del *storytelling* ens fa dir que, en un context en què la televisió és molt present en la vida social i política, **sembla com si fos el fet que els discursos es retransmeten**

² REAGAN, Ronald. "Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada". American Presidency Project: <www.presidency.ucsb.edu>27 d'octubre de 1983. En línia. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=40696>>[Data de consulta: 30 de juliol de 2012].

per televisió el que provoca que aquests discursos siguin més visuals o performatius que no pas argumentatius, com ens plantejàvem a la tercera hipòtesi d'aquesta tesi. Aquesta constatació confirmaria els punts de vista (tractats a l'epígraf 2.2) de McLuhan, Postman (1990) i, en certa manera, Bourdieu (1997), en el sentit que la forma del discurs en determina el contingut i, per tant, també en la retòrica presidencial la televisió ha tingut uns efectes semblants als que ha tingut en la resta de continguts pensats per televisió: els ha simplificat, banalitzat, vulgaritzat, els ha convertit en discursos comprensibles per a “una gran majoria d'ignorants” (diu MacDonald referint-se a la cultura) i els ha allunyat de la raó (pròpia de la impremta, del discurs escrit) acostant-los a la passió o l'emoció (pròpies de la televisió), en un plantejament exposat per Postman. Els efectes de la televisió en la retòrica presidencial els han estudiat autors com Martín Salgado (2002), López Eire i De Santiago Guervós (2000) i Campbell i Jamieson (2008), però qui millor ha sabut veure aquesta influència ha estat Bruce E. Gronbeck (1996), que hem vist que deia que “depiction rather than word smithing is now the main task of president's key aides”. Ara, ja en ple segle XXI, per tant, constatem després d'observar la retòrica de guerra de Johnson, Nixon, Bush i Obama que la principal tasca dels redactors de discursos dels presidents ja no és forjar paraules sinó representacions (*depiction*), cosa que **confirma la hipòtesi que la retòrica de la convicció està en desús i la de la persuasió està en auge**. És això *a causa* de la televisió? En aquest treball hem estudiat *com són* els discursos dels presidents, no *per què* són com són. Per tant, ens refermem que els discursos del Vietnam són més uns discursos que busquen la convicció en major grau que els de la guerra contra el terror, que per contra busquen molt més la persuasió; però la causa que això sigui així *creiem* que és, i ho diem com a hipòtesi per a futur treballs, per la decisiva presència de la televisió en la vida político-social nord-americana, però no ho podem assegurar de manera irrefutable perquè no ha estat el motiu d'estudi del nostre treball. Es constata un fet, no la seva causa.

Afegiríem aquí una reflexió que deixarem en el terreny de l'especulació però que pot obrir nous camins per a la recerca: en uns moments en què gràcies a la televisió i a les xarxes socials els presidents estan comunicant permanentment, es confirma que tot allò que fan i diuen, allà on van o deixen d'anar, sempre que fan

alguna cosa que és coneguda per l'opinió pública, estan fent *retòrica*: tot allò que comuniquen a través de la multiplicitat de canals que ara tenen al seu abast és un *acte retòric* que té per tant la finalitat d'influir en la conducta dels oients. Això reforça el seu poder de comunicació i augmenta la seva presència entre l'audiència. Alhora, però, es considera que aquests avenços tecnològics també han permès uns mitjans de comunicació molt més *democràtics*, en el sentit que faciliten molt més la participació i la interacció de l'audiència en la vida pública via telèfon, sms, twitter, facebook, i al mateix temps han comportat la proliferació de blogs on tothom es pot convertir en *comunicador* i fer sentir la seva veu en la nova àgora del segle XXI. Aquest canvi de paradigma és un fet: si durant la guerra del Vietnam la comunicació era gairebé totalment unidireccional i el públic pràcticament no tenia capacitat d'interactuar, ara la possibilitat de participació dels auditoris és molt major i la seva veu pot ser molt més present i influent en la presa de decisions del poder. Ja vèiem que Walter Ong tipificava aquesta situació amb l'expressió *segona oralitat*: els sondejos d'opinió, la facilitat de conèixer què diu l'audiència, proporcionen elements als governants per anar modelant la seva política.

Doncs bé, si bé aparentment aquests avenços poden comportar una major participació dels ciutadans en la vida política i poden significar un pas endavant en la democràcia, la transparència i el bon govern, creiem que amb aquest treball es deixa clar que això no és així, sinó més aviat al contrari: la *presidència electrònica* adopta una mena de retòrica que no proporciona a l'auditori informació perquè pensi, raoni i prengui decisions en llibertat i de manera conscient, de manera que el *convenci*, sinó que recorre a una retòrica que estimula les emocions, les pors, l'efectisme visual i emocional per tal que l'auditori actuï no de manera conscient i raonada sinó impulsada pels ressorts més primaris dels prejudicis, els estereotips i les idees preconcebudes. Bush i Obama, doncs, s'haurien convertit en una mena de *sofistes* del segle XXI per excel·lència, amb una retòrica *performativa*, que vol *fer veure*, més que no pas *argumentativa*, que vol *fer pensar*, i on, per tant, el que busquen és l'adhesió de l'auditori més que no pas la veracitat. ¿Quina diferència hi ha, sinó, entre el recurs plenament *sofistic* d'Hipèrides quan per salvar la bella Friné mostra el seu cos nu al tribunal, segons ens diu Quintilià, i l'espectacle (sense escrúpols) de mostrar a l'audiència el dolor de la vídua o la mare d'un soldat nord-americà que han *sacriificat* el seu marit o el seu fill a la guerra per "defensar la

llibertat”? Ja vèiem que en el diàleg que Plató té amb Fedre aquest li diu que “no és pas necessari per al futur orador aprendre el que és realment just, sinó allò que s’opina entre la gent, que és la que judicarà; ni tampoc el que és realment bo o bell, sinó solament allò que ho sembla, car la persuasió prové d’això i no pas de la veritat” (Fedre, 260). Bush i Obama, doncs, amb el recurs a tècniques pròpies d’una retòrica de la persuasió, el que fan és reforçar encara més aquell caràcter retòric de la presidència que el 1981 van *denunciar* Jeffrey Tulis i els seus col·legues. Recuperant la distinció que feia Woodrow Wilson entre demagog i líder, diríem que els presidents que volen persuadir s’acosten a la demagògia i els que volen convèncer s’acosten al lideratge, ja que els primers “apel·len a l’estat d’ànim popular del moment, a la passió transitòria del públic, i busquen reforçar el seu poder personal”, mentre que els segons apel·len “al sentiment veritable i durador de la majoria i busquen afavorir l’interès permanent de la comunitat”. Per tant, la prevalença de la retòrica que en diem *de la persuasió*, facilitada per uns mitjans de comunicació aparentment cada vegada més democràtics i participatius, és la constatació que aquests mitjans facilitarien en realitat la demagògia en detriment del lideratge, reforçarien el caràcter retòric de la institució presidencial i estarien per tant empobrint la democràcia i allunyant, més que acostant, els ciutadans dels veritables centres que tenen el poder de decisió sobre les nostres vides. És només una reflexió.

BIBLIOGRAFIA I RECURSOS ELECTRÒNICS

- ALBALADEJO, Tomás. *Retórica*. Madrid: Síntesis, 1991.
- ALSTON, William. P. *Filosofía del lenguaje*. Madrid: Alianza, 1985.
- ARISTÒTIL. *Retòrica. Poètica*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- ARNT AUNE, James i MEDHURST Martin J. (eds). *The prospect of Presidential Rhetoric*. College Station. Texas A & M University Press, 2008.
- AUSTIN, John L. *Cómo hacer cosas con palabras*. Barcelona: Paidós, 1990
- BARDIN, Laurence. *Análisis de contenido*. Torrejón de Ardoz. Akal, 1986.
- BAUER, Marvin G. "The influence of Lincoln's Audience on His Speeches". *Quarterly Journal of Speech Education* 11 (1925).
- BECKER, Jo; SCOTT, Shane. "Secret 'kill list' proves Obama's principles and will". *The New York Times*. Nova York, 29 de maig de 2012 [En línia].
<<http://www.nytimes.com/2012/05/29/world/obamas-leadership-in-war-on-al-qaeda.html?pagewanted=1&r=2&ref=world>>
- BEISECKER, Thomas. D. & PARSON, Donn. W. *The process of social influence*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1972.
- BERGANZA, M. Rosa; RUIZ, José. A: et al. *Investigar en comunicación*. Madrid: McGraw-Hill, 2005. Pp. 207-228.
- BERNSTEIN, Richard. B. *Thomas Jefferson. The Revolution of ideas* Nova York, Oxford University Press US, 2004 [En línia].
<http://books.google.es/books?id=iVkrOaEaWV8C&pg=PA89&vq=The+tree+of+liberty&source=gbs_search_r&cad=1_1#PPA89,M1>
- BERRIO, Jordi. *Teoría social de la persuasión*. Barcelona: Mitre, 1983.
- BOURDIEU, Pierre. *Sobre la televisión*. Barcelona: Anagrama, 1997.
- BURGUET, Francesc. *Les trampes dels periodistes*. Barcelona: Edicions 62, 2004.
- BUSH, George W. "Address to the Nation Announcing Strikes Against Al Qaida Training Camps and Taliban Military Installations in Afghanistan". American

Presidency Project. 1 d'octubre de 2001 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=65088>>

BUSH, George W. "Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union". American Presidency Project. 29 de gener de 2002. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29644>>

BUSH, George W. "Address to the Nation on Iraq". American Presidency Project. 17 de març de 2003 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=63713>>

BUSH, George W. "Address to the Nation on Iraq". American Presidency Project. 19 de març de 2003 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=63368>>

BUSH, George W. "Address to the Nation on Iraq From the U.S.S. *Abraham Lincoln*". American Presidency Project. 1 de maig de 2003. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=68675>>

BUSH, George W. "Remarks at the American Legion National Convention in Salt Lake City". American Presidency Project. 31 d'agost de 2006. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=749>>

BUSH, George W. "Remarks on the War on Terror". American Presidency Project. 6 de setembre de 2006. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=779&st=&st1>>

BUSH, George W. "Address to the Nation on the War on Terror". American Presidency Project. 11 de setembre de 2006. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=73962>>

BUSQUET, Jordi. *El sublim i el vulgar*. Barcelona: Proa, 1998.

CALSAMIGLIA, Helena; TUSÓN, Amparo. *Las cosas del decir. Manual de anàlisis del discurso*. Barcelona: Ariel, 1999.

CAMPBELL, David. "Cold Wars. Securing identity, identifying danger", a DOLAN, Frederick H. i DUMM, Thomas L. *Rhetorical Republic. Governing representations in American Politics*. Amherst: The University of Massachusetts Press, 1993.

CAMPBELL, Karlyn K. i JAMIESON, Kathleen H. *Presidents creating the presidency. Deeds done in words*. Chicago & London: The University of Chicago Press, 2008.

CAMPBELL, Karlyn Khors: "An Exercise in the Rhetoric of Mythical America". *Critiques of Contemporary Rhetoric*. Belmont: Wadsworth, 1972.

CEASER, James W.; THUROW, Glen E.; TULIS, Jeffrey i BESSETTE, Joseph M: "The rise of the rhetorical presidency". *Presidential Studies Quarterly* Vol 11. (Spring 1981) Núm. 2.

CICERÓN. *El orador*. Madrid. Alianza, 2001.

CIMA, Ronald J. (ed.) *Vietnam: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress, 1987 [En línia]. <<http://countrystudies.us/vietnam/28.htm>>

CLINTON, W. "Address to the nation on Somalia". American Presidency Project. 7 d'octubre de 1993 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=47180>>

COHEN, Richard. "Afghanistan is Obama's war." *Real Clear Politics*, 13 de juliol de 2010 [En línia]. <http://www.realclearpolitics.com/articles/2010/07/13/it_is_obamas_war_now_106281.html>

CHAIGNET, Antelme-Édouard. *La rhétorique et son histoire*. París: E. Bouillon et E. Vieweg, 1888.

CHARAUDEAU, Patrick. "Quand l'argumentation n'est que visée persuasive. L'exemple du discours politique" a BURGER, Marcel. et MARTEL, Guylaine: *Argumentation et communication dans les médias*. Québec. Éditions Nota Bene, 2005 [En línia]. <<http://www.patrick-charaudeau.com/Quand-l-argumentation-n-est-que.html>>

CHERWITZ, Richard A, i ZAGACKI, Kenneth S. "Consummatory versus Justificatory Crisis Rhetoric". *The Western Journal Speech Communication* 50 (1986).

DIJK, Teun Van. "El estudio del discurso" a *El discurso como estructura y proceso*. (compilador: DIJK, Teun Van). Barcelona: Gedisa, 2000.

DIJK, Teun Van. "La retórica belicista de un aliado menor. Implicaturas políticas y legitimación de la guerra de Irak por parte de José M^a Aznar". *Oralia*, vol 7, 2004.

EDELMAN, Murray. *Constructing the political spectacle*. Chicago: University of Chicago Press, 1988.

EISENHOWER, Dwight. "Special Message to the Senate Transmitting the Southeast Asia Collective Defense Treaty and Protocol Thereto." American Presidency Project. 10 de novembre de 1954. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley] <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=10129&st=Asia&st1=#ixzz1g3izQMw6>>

EISENHOWER, Dwight. "The president's news conference." 7 d'abril de 1954. American Presidency Project [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=10202&st=domino&st1=#ixzz1gQMsovh7>>.

FINN, Peter i KORNBLUT, Anne E. "Guantanamo bay: why Obama hasn't fulfilled his promise to close the facility". *The Washington Post*, 24 d'abril de 2011 [En línia]. <http://www.washingtonpost.com/world/guantanamo-bay-how-the-white-house-lost-the-fight-to-close-it/2011/04/14/AftxR5XE_story.html>.

FONTANA, Josep. *Por el bien del imperio*. Barcelona: Pasado y presente, 2011.

FRANCH, P. "Tucídides, la sofística, George Bush i la retòrica" *Trípodos* (2003) núm. 15.

FRANCH, Pere. "La franquesa i la transparència en la retòrica presidencial als Estats Units". *Trípodos* (2007) núm. 20.

FRANCH, Pere. *La Guerra contra el terror en la retòrica de George Walker Bush*. Treball d'investigació per a l'obtenció del DEA. Barcelona: FC Blanquerna, 2009.

GAVIN, Philip. "The Vietnam War". *The History place* [En línia]. <<http://www.historyplace.com/unitedstates/vietnam/index.html>>

GIDDENS, Anthony. *Sociología*. Madrid: Alianza Editorial, 2007.

GREENGRASS, Paul. *United 93*. [DVD] Estats Units. Universal Pictures Video, 2006.

GRONBECK, Bruce E. "The presidency in the age of second orality" a MEDHURST, Martin. J: *Beyond the rhetorical presidency...* College Station. Texas A & M University Press, 1996.

HAMILTON, Alexander, MADISON, James, i JAY, John. *El Federalista*. México: Fondo de Cultura Económica (1943). Edició de 2001.

HENRY, David. "Ronald Reagan and Aid to the *Contras*: An Analysis of the Rhetorical Presidency", a *Rhetorical Dimensions in Media: A Critical Casebook*, ed. Martin J. Medhurst and Thomas W. Benson, 2nd. Ed. Dubuque: Kendall/Hunt, 1991.

HILL, Forbes I. "Conventional wisdom-Traditional Form: The President's Message of November, 3, 1969". *Quarterly Journal of Speech* 58 (1972).

HOVLAND, Carl I.; JANIS, Irving L. i KELLEY, Harold H.: *Communication and persuasion. Psychological studies of opinions change*. New Haven i Londres: Yale University Press, 1953. Catorzena reimpressió: 1976.

HUMAN RIGHTS WATCH "Afghanistan" *World Report 2007* [En línia].
<<http://hrw.org/englishwr2k7/docs/2007/01/11/afghan14863.htm>>

HUMAN RIGHTS WATCH: *The Human Cost. The consequences of insurgent attacks in Afghanistan*. Nova York: 15 d'abril de 2007 [En línia].
<<http://www.hrw.org/en/reports/2007/04/15/human-cost-0>>

HUNTINGTON, Samuel. *El choque de civilizaciones*. Barcelona: Paidós, 1997.

ICASUALTIES.ORG [En línia]. <<http://icasualties.org/>>.

INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES (IISS) "Nuclear Programmes in the Middle East". Londres, 2008 [En línia].
<<http://www.iiss.org/whats-new/iiss-in-the-press/may-2008/iiss-israel-has-sizeable-n-arsenal/?locale=en>>

IRAQ BODY COUNT [En línia]. <<http://www.iraqbodycount.org/>>

IRAQ FAMILY HEALTH SURVEY STUDY GROUP. "Violence-Related Mortality in Iraq from 2002 to 2006". *The New England Journal of Medicine*, vol. 358 (31 de gener de 2008), núm. 5 [En línia].
<<http://content.nejm.org/cgi/content/full/NEJMsa070778>>

IVIE, Robert L. "Images of savagery in American justifications for war". *Communication monographs*, 47, 1980.

IVIE, Robert L. "Presidential motives for war". *Quarterly Journal of Speech* 60 (1974).

IVIE, Robert L. "Savagery in democracy's empire". *Third World Quarterly* Vol 26 (2005), núm. 1.

IVIE, Robert. L. "Tragic fear and rhetorical presidency: combating evil in the Persian Gulf", a MEDHURST, Martin. J: *Beyond the rhetorical presidency...* College Station. Texas A & M University Press, 1996.

JONES, Maldwyn A. *Historia de Estados Unidos. 1607-1992*. Madrid: Cátedra, 2001.

JOHNSON, Lyndon B. "Radio and Television Report to the American People Following Renewed Aggression in the Gulf of Tonkin." American Presidency Project. 4 d'agost de 1964 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26418>>

JOHNSON, Lyndon B. "Special Message to the Congress on U.S. Policy in Southeast Asia." American Presidency Project. 5 d'agost de 1964 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26422>>

JOHNSON, Lyndon B. "Address at Johns Hopkins University: 'Peace Without Conquest'". American Presidency Project. 7 d'abril de 1965 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26877>>

JOHNSON, Lyndon B. "Address on Vietnam Before the National Legislative Conference, San Antonio, Texas." American Presidency Project. 29 de setembre de 1967 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=28460>>

JOHNSON, Lyndon B. "Anouncing Steps To Limit the War in Vietnam and Reporting His Decision Not To Seek Reelection." American Presidency Project. 31 de març de 1968 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=28772>>

JOHNSON, Lyndon B. "Address to the Nation Upon Announcing His Decision To Halt the Bombing of North Vietnam." American Presidency Project. 31 d'octubre de 1968 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29218>>

KAGAN, Robert. "The september 12 Paradigm" *Foreign affairs*. Vol 87, núm. 5. Setembre-octubre 2008.

KILE, Shanon N.; FEDCHENKO, Vitale; KRISTENSEN, Hans M: "Appendix 8A. World Nuclear Forces, 2008" *SIPRI yearbook 2008. Armaments, disarmament and International Security* [En línia]. <<http://www.sipri.org/yearbook/2008/08/08A>>

KISSINGER, Henry. *Diplomacia*. Barcelona: Ediciones B, 1996.

KOLKO, Gabriel. *Vietnam, anatomy of a peace*. Londres, Routledge, 1997.

KRIPPENDORFF, Klaus. *Metología del análisis de contenido. Teoría y práctica*. Barcelona: Paidós, 1990.

LABORDA, Xavier. *De retòrica: la comunicació persuasiva*. Barcelona: Barcanova, 1993.

LASSWELL, Harold Dwight. "The structure and function of communication in society", a *The communication of ideas. A series of addresses* (1948). Nova York: Cooper Square Publishers Inc, 1964.

LAUSBERG, Heinrich. *Manual de retórica literaria*. 3 vols (1960). Madrid: Gredos, 1990.

LEÓN, José Luis. *Persuasión de masas*. Madrid: Deusto, 1996.

LEWY, Guenter. *America in Vietnam*. Oxford. Oxford University Press, 1980.

LÓPEZ EIRE, Antonio; DE SANTIAGO GUERVÓS, Javier. *Retórica y comunicación política*. Madrid: Cátedra, 2000.

MAROLDA, Edward J: "Summary of the Tonkin Gulf Crisis of August 1964". Naval History and Heritage Command [En línia].

<<http://www.history.navy.mil/faqs/faq120-1.htm>.>

MARTÍN SALGADO, Lourdes. *Marketing político: arte y ciencia de la persuasión en democracia*. Barcelona: Paidós, 2002.

McDIARMID, John. "Presidential inaugural addresses. A study in verbal symbols". *The public opinion quarterly* Vol 1. (Juliol 1937). Núm. 3.

MEDHURST, Martin J. (ed). *Beyond the rhetorical presidency*. College Station: Texas A & M University Press, 1996.

MEYERS, Steven L. et al. "Against odds, path opens up for US-taliban talks" *The New York Times*, 11 de gener de 2012 [En línia].

<<http://www.nytimes.com/2012/01/12/world/asia/quest-for-taliban-peace-talks-at-key-juncture.html?pagewanted=all>>

MINC, Alain. *La borrachera democrática*. Madrid: Temas de hoy, 1995.

MORRIS, Errol. *The Fog of War. Eleven lessons from the life of Robert S. McNamara* (DVD) Estats Units: Sony Classics, 2003.

MORTARA GARAVELLI, Bice. *Manual de retórica*. Madrid: Cátedra, 1991.

MUGRIDGE, Christine; GANNON, Marie. *John Paul II: Development of a Theology of Communications*. Ciutat del Vaticà: Libreria editrice Vaticana, 2008.

NEWMAN, Robert P. "Under the veneer: Nixon's Vietnam Speech of November, 3, 1969". *Quarterly Journal of Speech* 56 (1970).

NEWPORT, Frank. *Americans Oppose Closing Gitmo, Moving Prisoners to U.S.* Princeton: Gallup, 2009 [En línia].

<<http://www.gallup.com/poll/124727/Americans-Oppose-Closing-Gitmo-Moving-Prisoners.aspx>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation on Vietnam". American Presidency Project. 14 de maig de 1969. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2047>>

NIXON, Richard M. "Address Before the 24th Session of the General Assembly of the United Nations". American Presidency Project. 18 de setembre de 1969. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2236>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation on the War Vietnam". American Presidency Project. 3 de novembre de 1969. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2303>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia". American Presidency Project. 30 d'abril de 1970. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2490>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation Making Public a Plan for Peace in Vietnam". American Presidency Project. 25 de gener de 1972. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=3475>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia". American Presidency Project. 8 de maig de 1972. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=3404>>

NIXON, Richard M. "Address to the Nation Announcing Conclusion of an Agreement on Ending the War and Restoring Peace in Vietnam". American Presidency Project. 23 de gener de 1973. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=3808>>

NYE, Joseph: *Soft power: the means to success in world politics*. Nova York: Public Affairs, 2004.

O'KEEFE, Daniel. J. *Persuasion: Theory and Research*. Newbury Park: Sage, 1990.

OBAMA, Barack H. "Remarks on Military Operations in Iraq at Camp Lejeune, North Carolina". American Presidency Project. 27 de febrer de 2009. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=85807>>

OBAMA, Barack H. "Remarks on United States Military and Diplomatic Strategies for Afghanistan and Pakistan". American Presidency Project. 27 de març de 2009. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=85924>>

OBAMA, Barack H. "Address on the War in Afghanistan in West Point". American Presidency Project. 1 de desembre de 2009. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=86948>>

OBAMA, Barack H. "Address Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway". American Presidency Project. 10 de desembre de 2009 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=86978>>

OBAMA, Barack H. "Commencement Address at the United States Military Academy in West Point". American Presidency Project. 22 de maig de 2010. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=87930>>

OBAMA, Barack H. "Address to the Nation on the End of Combat Operations in Iraq". American Presidency Project. 31 d'agost de 2010. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=88362>>

OBAMA, Barack H. "Address to the Nation on the Situation in Libya". American Presidency Project. 28 de març de 2011. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=90195>>

OBAMA, Barack H. "Remarks on the Death of Al Qaida Terrorist Organization Leader Usama bin Laden". American Presidency Project. 1 de maig de 2011. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=90315>>

OBAMA, Barack H. "Address to the Nation on the Drawdown of United States Military Personnel in Afghanistan". American Presidency Project. 22 de juny de 2011. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=90556>>

OBAMA, Barack H. "Remarks on the Defense Strategic Review. At the Pentagon. Arlington, Virginia". American Presidency Project. 5 de gener de 2012. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley].

<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=98803>>

OBAMA, Barack H. "A time for global action". Office of the Press Secretary. The White House. Washington, 24 de març de 2009 [En línia].

<http://www.whitehouse.gov/the_press_office/President-Obama-Op-Ed-A-Time-for-Global-Action>

ONG, Walter J. *Orality and literacy: The technologicizing of the world*. New York: Methuen, 1982. Reeditat el 2012 per Routledge.

- PASTOR, Lluís. *Retòrica exprés*. Barcelona: UOC, 2010.
- PENNEBAKER, James W. et al. *The development and Psychometric Properties of LIWC2007*. LIWC.net. Austin, Texas. EUA. 2007
- PERELMAN, Chaïm; OLBRECHTS-TYTECA, Lucie: *Tratado de la argumentación. La nueva retórica*. Madrid: Gredos, 1989.
- PETTY, Richard E. I CACIOPPO, John T. *Communication and Persuasion: Central and Peripheral Routes of Attitude Change*. Nova York: Springer-Verlag, 1986.
- PILGER, John, CONNELLY, Steve. *Breaking the silence: truth and lies in the war on terror*. Gran Bretanya / Austràlia. Carlton Television, 2003.
- PLATÓ. *El banquet. Fedre*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- PLATÓN. *Protàgoras. Gorgias. Carta séptima*. Madrid: Alianza, 1998.
- POLLOCK, Mark A. "The battle for the past: Bush and the Gulf Crisis". *The modern presidency and Crisis Rhetoric*, editat per KIEWE, Amos. Westport: Praeger, 1994.
- POSTMAN, Neil. *Divertim-nos fins a morir*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1990.
- POSTMAN, Neil. *Tecnòpoli*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1994.
- PRADOS, John: "Essay: 40th anniversary of the Gulf of Tonkin incident". *The National Security Archive*. Washington: George Washington University, 2004 [En línia]. <<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB132/essay.htm>>.
- Presidential Rhetoric.com <<http://www.presidentialrhetoric.com/>>
- QUINTILIÀ. *Institució oratòria*. 3 vols. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1961.
- REAGAN, Ronald. "Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada". American Presidency Project. 27 d'octubre de 1983. [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley] <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=40696>>
- REAGAN, Ronald. "Remarks at the Annual Convention of the National Association of Evangelicals in Orlando, Florida". American Presidency Project. 8 de març de 1983 [En línia per Gerhard Peters i John T. Woolley]. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=41023>>

REARDON, Kathleen. *La persuasión en la comunicación. Teoría y contexto*. Barcelona: Paidós, 1983.

REY, Pablo; RIVAS, Pedro. "Política y discurso. Un modelo de análisis cualitativo". *Palabra Clave*. Vol. 10 (2007). Núm 2.

RITTER, K. "Reassessing Reagan's oratory: The rhetorical presidency from a classical perspective", Working Paper N. 4, Center for Presidential Studies, Texas A & M University, 1994.

RUIZ OLABUÉNAGA, José Ignacio. *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao. Universidad de Deusto, 1999.

SÁEZ MATEU, Ferran. *Comunicació i argumentació*. Barcelona: Trípod. FC Blanquerna, 2003.

SÁEZ, Albert. *De la representació a la realitat*. Barcelona: Dèria editors, 1999.

SALMON, Christian. *Storytelling. La máquina de fabricar historias y formatear las mentes*. Barcelona: Península, 2008.

SCHWEICH, T: "Is Afghanistan a Narco-State?" *The New York Times*, 27 de juliol de 2008 [En línia]. <<http://www.nytimes.com/2008/07/27/magazine/27AFGHAN-t.html?ref=asia>>

SHANE, Scott. "Remarks on Torture May Force New Administration's Hand". *The New York Times*. Nova York, 16 de gener de 2009 [En línia]. <<http://www.nytimes.com/2009/01/17/us/politics/17detain.html>>

SPANG, Kurt. *Persuasió. Fundamentos de retórica*. Pamplona: EUNSA, 2005.

STELZNER, Herman G. "The Quest Story and Nixon's November 3, 1969 Address". *Quarterly Journal of Speech* 71 (1971).

STIFF, James J. *Persuasive communication*. New York: The Guilford Press, 1994.

STUCKEY, Mary E.: *Playing the game: the presidential rethoric of Ronald Reagan*. New York: Praeger Publishers, 1990.

THE ECONOMIST. "Obama's war". 15 d'octubre de 2009 [En línia]. <<http://www.economist.com/node/14644385>>

- THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION. *Statistical information about casualties of the Vietnam War*. Estats Units: National archives, 2007 [En línia]. <<http://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics.html>>
- TUCÍDIDES. *Historia de la guerra del Peloponeso*. Madrid, Cátedra, 2002.
- TULIS, Jeffrey K. *The rhetorical presidency*. Princeton: Princeton University Press, 1987.
- TULIS, Jeffrey. "Revising the rhetorical presidency" a MEDHURST, Martin. J. : *Beyond the rhetorical presidency...* College Station. Texas A & M University Press, 1996.
- UNITED NATIONS PRESS SERVICE. "UN inspectors found no evidence of prohibited weapons programmes". Press release SC/ 7777. New York: United Nations, 2003 [En línia]. <<http://www.un.org/News/Press/docs/2003/sc7777.doc.htm>>
- US CONGRESS LIBRARY. *Declaration of independence* Baltimore: Printed by Mary Katharine Goddard, 1777 [En línia]. <<http://memory.loc.gov/cgi-bin/query/r?ammem/bdsbib:@field%28NUMBER+@band%28bdsdcc+02101%29%29:>>>
- US STATE DEPARTMENT. *Church report*. Washington, 1975 [En línia]. <<http://www.foia.state.gov/Reports/ChurchReport.asp>>
- US STATE DEPARTMENT. *Hinchey report*. Washington, 2000 [En línia]. <<http://foia.state.gov/Reports/HincheyReport.asp>>
- WEBER, Max. *Economia y sociedad*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1964.
- WEBER, Robert. Ph. *Basic content analysis*. Newbury Park: Sage, 1990.
- WILSON, Woodrow: *Leaders of men*. Princeton: Princeton University Press, 1952.
- WINKLER, Carol. "Parallels in preemptive war rhetoric: Reagan on Libya; Bush 43 on Iraq". *Rhetoric & Public Affairs*, Vol 10 (2007) núm. 2.
- WOLFOWITZ, Paul; KHALILZAD, Zalmay M. "Overthrow him". *The Weekly Standard*, 1 de desembre de 1997. Washington: Clarity Media Group, 1997.

ZAREFSKY, David. *President Johnson's war on poverty: Rhetoric and history*.
University: University of Alabama Press, 1986.



Universitat Ramon Llull

Aquesta Tesi Doctoral ha estat defensada el dia ____ d _____ de 2012

al Centre _____

de la Universitat Ramon Llull

davant el Tribunal format pels Doctors sotasignants, havent obtingut la qualificació:

President/a

Secretari/ària

Vocal

Doctorand/a

GUERRA I PERSUASIÓ

**La justificació de l'acció militar en la retòrica
presidencial nord-americana: de Vietnam a
l'Afganistan**

TESI DOCTORAL

ANNEXOS

**Autor: Pere Franch Puig
Director: Ferran Sáez i Mateu**

**Programa de doctorat Política, Mèdia i Societat
Facultat de Comunicació Blanquerna
Universitat Ramon Llull**

FEBRER 2013

GUERRA I PERSUASIÓ

La justificació de l'acció militar en la retòrica presidencial
nord-americana: de Vietnam a l'Afganistan

TESI DOCTORAL

ANNEXOS

Autor: Pere Franch Puig
Director: Ferran Sáez i Mateu

Programa de doctorat Política, Mèdia i Societat
Facultat de Comunicació Blanquerna
Universitat Ramon Llull

FEBRER 2013

ANNEXOS

Annex 1. Fitxes d'anàlisi dels discursos _____	345
Annex 2. Taules 1 i 2. Les 20 paraules seleccionades _____	409
Annex 3. Taules 3 a 7. Les 25 paraules més freqüents _____	415
Annex 4. Taula 8. Aspectes cognitius i emocionals _____	427
Annex 5. Taula 9. Recurs a la tècnica de storytelling _____	431
Annex 6. Textos dels discursos _____	435

Annex 1

Fitxes d'anàlisi dels discursos

Lyndon B. Johnson. Discurs 1. Radio and Television Report to the American People Following Renewed Aggression in the Gulf of Tonkin. August 4, 1964.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 544	
Freedom / free etc.	1	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	1
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	0
Security	1	Hostile / Hostility	3
War	1	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra

Destaca la importància de la "lluita per la pau i la seguretat al sud-est d'Àsia. (21-22)

Suport a la llibertat i defensa de la pau al Sud-est asiàtic. (35 -36)

La fermesa del Govern és indispensable per a la pau; la seva missió és la pau. (46-47)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Actuem (take action) perquè responem (reply) a renovades accions hostils (renewed hostile actions) (7-8)	"Renewed hostile actions" (6) "hostile vessels" (10) "hostile operations" (19)
Moderats en l'ús de la força (27-28) (46)	Aggressió per mitjà del terror (22)
"Peaceful villagers of South Vietnam" (23)	
Defensors de la pau	
Ferms en la defensa de la pau	

Recurs a la tècnica del storytelling

No

Lyndon B. Johnson. Discurs 2. Special Message to the Congress on U.S. Policy in Southeast Asia. August 5, 1964.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 961	
Freedom / free etc.	6	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	8
Security	1	Hostile / Hostility	2
War	2	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
"supporting freedom and in protecting peace in Southeast Asia". (13-14)
"Our purpose is peace. We have no military, political or territorial ambitions in the area" (29-30)
" a struggle for freedom on every front of human activity" (31)
" helping these countries to repel aggression and strengthen their independence". (33-34)
" assisting the free nations of the area to defend their freedom". (55-56)
" to bring about the end of Communist subversion and aggression in the area". (59)
" the full and effective restoration of the international agreements" (61-62)
" the removal of Communist subversion and the preservation of the independence of the nations of the area". (66-68)
" to defend freedom and preserve peace in southeast Asia in accordance with the obligations of the United States under the southeast Asia Treaty". (73-75) (78-79)
"the United States will continue to protect its national interests" (83-84)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Compromesos i subjectes als tractats firmats amb els aliats. "America keeps her word" i "honor our commitments" (25) (60-62)	Comunistes agressius, hostils (6) (8) (22) (33), (45)(59)(76) (82) i subversius (38) (59) (67)
Sense ambicions territorials: "We have no military, political or territorial ambitions in the area". (29-30)	No respecte pels acords: "This Communist regime has violated the Geneva Accords for Vietnam". (37) i (43)
"Unit i decidit" en la defensa de la pau. (13)	Amb ambicions territorials: "The North Vietnamese regime has constantly sought to take over South Vietnam and Laos". (35-36)
Units en la protecció dels interessos dels EUA (84-85)	Una amenaça a les nacions lliures (35) (45)
	Les forces comunistes impedeixen inspeccions internacionals. (49)

Recurs a la tècnica del storytelling
No

Lyndon B. Johnson. Discurs 3. Address at Johns Hopkins University: "Peace Without Conquest". April 7, 1965.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.857	
Freedom / free etc.	5	Enemy	4
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	3
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	17	Comunism / Communist	1
Security	1	Hostile / Hostility	0
War	10	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
"Americans and Asians are dying for a world where each people may choose its own path to change". (13-14)
"to live in a world where every country can shape its own destiny" (24 -25)
Assegurar la llibertat dels EUA: " only in such a world will our own freedom be finally secure" (25-26)
Mantenir la promesa i l'ajuda que des de 1954 donen a Vietnam del Sud. No fer-ho seria un deshonor.
" We are also there to strengthen world order" (62)
Marxar no acabaria la guerra: "The battle would be renewed in one country and then another". (70)
"continued responsibility for the defense of freedom" després de la Segona Guerra Mundial. (80)
"Independence of South VietNam, and its freedom from attack". (83)
"the people of South VietNam be allowed to guide their own country in their own way". (85)
Els atacs aeris són per "to slow down aggression". (91)
"to increase the confidence of the brave people of South VietNam". (94)
"to convince the leaders of North VietNam [that] we will not be defeated". (95)
"an independent South VietNam –securely guaranteed and able to shape its own relationships to all others–free from outside interference–tied to no alliance–a military base for no other country". (112-114)
" our own security is at stake" (190)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Sense ambicions territorials: "We have no territory there, nor do we seek any". (17-18) (188)	Vietnam del Nord vol conquerir Vietnam del Sud: "Its object is total conquest". (35)
País d'oportunitats: "America that is bursting with opportunity and promise". (19)	Actua amb brutalitat: assassins, segrestadors, arrasen poblets, terroritzen ciutats. (40-44)
Mantenim els compromisos. (55) (59)	Vell enemic (comunisme) amb nova cara. (45)
Ajudem el poble de Vietnam a construir, a defensar-se i a defensar la seva independència. (55-58)	La Xina, agressora: "has destroyed freedom in Tibet". (49) "has attacked India". (49) "has been condemned by the United Nations for aggression in Korea". (50) "is helping the forces of violence in almost every continent". (51)
Defensors de la llibertat (81)	El que Xina fa al Vietnam "is part of a wider pattern of aggressive purposes". (52)

Ús de la força amb moderació. (125-127)	La Xina vol dominar tot el sud-est asiàtic (76)
Incansables a la negociació. (120-122)	Agressors (52) (71) (91)
Raonables. (110)	
Lluitem per valors i principis, no per territoris o colònies; la nostra paciència i determinació no tenen fi. (107-109)	Lluitem per territoris i colònies (ho diu implícitament). (108)
Generosos (142)	
Rics i poderosos: "our own warehouses overflow with an abundance of wheat and corn, rice and cotton". (172-173) (186)	
Raonables i partidaris de la llei: "we dream of a world where disputes are settled by law and reason" (194-195)	

Recurs a la tècnica del storytelling

Mínima: "The ordinary men and women of North Vietnam and South Vietnam –of China and India– of Russia and America–are brave people. They are filled with the same proportions of hate and fear, of love and hope. Most of them want the same things for themselves and their families. Most of them do not want their sons to ever die in battle, or to see their homes, or the homes of others, destroyed." (201-205)

Lyndon B. Johnson. Discurs 4. Address on Vietnam Before the National Legislative Conference, San Antonio, Texas. September 29, 1967.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.801	
Freedom / free etc.	12	Enemy	4
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	3
Democracy / democratic	1	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	14	Comunism / Communist	12
Security	9	Hostile / Hostility	0
War	14	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
"our own security". (35) "nation's security" (206)
"securing South Vietnam from armed domination". (50-51)
"reduce the danger for our children and for our grandchildren". (118-119)
"prevent the dismemberment of the country by the Vietcong and the North Vietnamese". (141)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
We cherish freedom". (30)	Autor d'una "powerful aggression" (20)
Volem "self-determination for all people". (30)	Té "appetite for conquest" (21)
Avorrim "the political murder of any state by another, and the bodily murder of any people by gangsters of whatever ideology" (31-32)	"Communist expansionism" (22)
	"is aggressively at work" (22)
Volem "to strengthen free people against domination by aggressive foreign powers". (33)	"is crossing international frontiers in violation of international agreements" (23-24)
	"is killing and kidnapping" (24)
	"is ruthlessly attempting to bend free people to its will" (24-25)
"keepers of peace". (238)	El que fa és una "armed aggression" (53)
"our democracy". (189)	El que fa és "a vicious campaign of Communist terror and assassination" (130)
Mostren "strength and perseverance". (195)	"totalitarian regimes" (189)
Volem la pau: "Our goal has been [...] and it is now peace" (212)	Col·loquen "the terrorist's grip around the villages of Vietnam" (225)
our brave men (234) "These gallant men" (236)	

Recurs a la tècnica del storytelling
No

Lyndon B. Johnson. Discurs 5. Announcing Steps To Limit the War in Vietnam and Reporting His Decision Not To Seek Reelection. March 31, 1968.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 4.129	
Freedom / free etc.	6	Enemy	5
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	1	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	31	Comunism / Communist	4
Security	9	Hostile / Hostility	1
War	10	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
"[Not] the annihilation of the enemy. It has been to bring about a recognition in Hanoi that its objective--taking over the South by force--could not be achieved" (230-232)
"permit the South Vietnamese--all the South Vietnamese--to chart their course free of any outside domination or interference" (234-235)
"peace and self-determination in Vietnam". (240)
"help build a better land--a better land for men on both sides of the present conflict". (256-257)
Assegurar la pau: "Peace will come also because America sent her sons to help secure it". (272)
La seguretat dels EUA. "What we are doing now, in Vietnam, is vital not only to the security of Southeast Asia, but it is vital to the security of every American". (279-280) "The heart of our involvement [...] has always been America's own security." (284-286) "With such an Asia, our country--and the world--will be far more secure than it is tonight" (291-292)
"Resist aggression". (283)
"the larger purpose of our involvement has always been to help the nations of Southeast Asia become independent and stand alone, self-sustaining, [...]at peace with themselves, and at peace with all others."(287-290)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Defensors de la pau (16-17) (272-273)	Agressors (283)
Democràtics, el seu poder sorgeix de les urnes: "the elected government of South Vietnam" (20)	Provoquen "widespread disruption and suffering". (28)
Partidaris de negociar (47)(68) (75) (83) (220)	Dominadors (100)
Moderats en l'acció militar: "restraint" (61)	"Communist invaders". (137)
Acció multilateral (70-73)	
Ferms, decidits, determinats (84-85) (100)	
Defensors de la llibertat: ""pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and the success of liberty."" (307-309) Cita Kennedy	Salvatges: "a savage assault on the people, the government, and the allies of South Vietnam" (l'ofensiva del Tet) (18)
Units (316)	
Forts (339)	
Justos (339)	
Terra d'oportunitats (340)	

Recurs a la tècnica del storytelling

No

Lyndon B. Johnson. Discurs 6. Address to the Nation Upon Announcing His Decision To Halt the Bombing of North Vietnam. October 31, 1968.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.098	
Freedom / free etc.	3	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	13	Comunism / Communist	0
Security	0	Hostile / Hostility	0
War	4	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	2	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra

Autodeterminació de Vietnam del sud: "The very principle for which we are engaged in South Vietnam--the principle of self-determination..." (109-110)

"search for peace" (5) (153-154) (167) (172)

"to seek the basis for a durable peace in Southeast Asia" (136) (141)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Volem la pau: "search for peace" (5) (141) (153-154) (167) (172)	"representatives of North Vietnam" (17)
Legitimats per les urnes: "the legitimate elected Government of South Vietnam" (14)	"the northvietnamese" (31)
Multilaterals (27)	"the other side" (50) (70)
Partidaris de negociar (68) (92)	"representatives of the Hanoi Government" (61)
Constants "on our national purpose" (135)	"the representatives of the National Liberation Front" (62)
Moderats, continguts, en l'acció militar (82)	
Militars ben preparats (125) valents (130)	
Determinats, constants, pacients. (135) (143) (144)	
Devots: "we pray God" (85) "your prayers" (139) (146)	
Units (163)	

Recurs a la tècnica del storytelling

No

Richard Nixon. Discurs 1. Adres to the Nation on Vietnam. May, 14, 1969.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.209	
Freedom / free etc.	7	Enemy	6
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	24	Comunism / Communist	2
Security	1	Hostile / Hostility	0
War	23	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	2	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra

Un món més segur en el futur: evitar "that the younger brothers of our soldiers in Vietnam will not have to fight in the future in another Vietnam someplace else in the world." (15-16)

Defensar Vietnam del Sud: "helping defend South Vietnam". (66)

La seguretat de les altres nacions: "the leaders of non-Communist Asia have told me that they would consider a one-sided American withdrawal from Vietnam to be a threat to the security of their own nations" (91-93)

Que el poble de Vietnam del Sud puguin decidir lliurement el seu futur: (96-97) (117) (122) (158-159)(173-175)

Que els grups polítics del Vietnam del Sud tinguin una oportunitat real de participar en la vida política del país. (142-143)

Pau veritable i duradora al món. "Abandoning the South Vietnamese people [...] would threaten our long-term hopes for peace in the world" (70-72) "a world order in which people can live together in peace and friendship" (252-253) "true and lasting peace in Vietnam, in the Pacific, and in the world" (265-266)

Representació dels dos bàndols enfrontats**Nosaltres (bàndol propi)**

Una gran nació que compleix les seves promeses i en la qual es pot confiar. (72)

Sacrificats en anteriors guerres. (104)

Generosos en l'oferta de pau i ho han estat en la reconstrucció en anteriors guerres. (104)

Els soldats lluiten amb dignitat i coratge, amb valor per uns objectius no egoistes. (128-129)

Esperit negociador i disposat a escoltar l'altra part. Flexible i raonable. (131) (163-169) (212-214) (219-223) (233)

Els (l'enemic)

S'hi refereix almenys cinc vegades com "the other side" (20, 35, 168, 212, 214)

"Ruthless enemy" (125)

Recurs a la tècnica del storytelling

Ha visitat als hospitals ferits de tots els bàndols i ha vist que malgrat les seves diferències, tots són molts joves i amb els somnis estroncats per la guerra. (243...)

Richard Nixon. Discurs 2. Address Before the 24th Session of the General Assembly of the United Nations. September 18, 1969.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.884	
Freedom / free etc.	3	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Rights / Human rights	7	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	48	Comunism / Communist	2
Security	5	Hostile / Hostility	0
War	9	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
Proporcionar a "the people of South Vietnam the basic right to determine their own future free of any outside interference". (99-100)
"bring peace and provide self-determination" (108)
Que el poble de Vietnam del Sud decideixi lliurement el seu futur: "To secure this right—and to secure this principle—is our one limited but fundamental objective". (105-106)
"A lasting peace" (no només objectiu de la guerra, sinó de de tota nació)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Preocupats pels problemes del món: "We have not turned away from the world". (51)	
Responsables de la pau al món: "At the end of World War II, the United States for the first time in history assumed the major responsibility for world peace". (57-58)	
Donen suport a les iniciatives locals, no tutel·len els països: "local and regional initiatives, [...]national independence and self-sufficiency". (82)	Arbitrari, interfereix en els països i els priva del dret a l'autodeterminació: "arbitrarily dictate the political future of South Vietnam and deny [...] the basic right to determine their own future free of any outside interference". (98-100) (111)
Estem amb la majoria. (134-136)	Aïllacionistes. (Xina) (204-205)
Hem adoptat iniciatives per la pau. Aturar bombardeigs i reduir tropes. (118-131)	No responen a les nostres iniciatives. (132-133)

Recurs a la tècnica del storytelling

**Richard Nixon. Discurs 3. Address to the Nation on the War in Vietnam.
November 3, 1969.**

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 4.577	
Freedom / free etc.	13	Enemy	10
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	1
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	39	Comunism / Communist	9
Security	2	Hostile / Hostility	0
War	46	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
En els seus orígens, Eisenhower ja va enviar ajuda econòmica i equipament militar "to assist the people of South Vietnam in their efforts to prevent a Communist takeover" (48-49)
Evitar que Vietnam del Nord, amb l'ajuda de la Xina Comunista i de la Unió Soviètica, imposi un govern comunista a Vietnam del Sud.
Evitar "a collapse of confidence in American leadership, not only in Asia but throughout the world". (73-74)
Eleccions lliures a Vietnam del Sud (104) (110-111)
"a just peace" (ho diu en una carta que revela que va enviar a Ho Chi Minh; després ho repeteix) (149) (173) (291)
"a just and lasting peace" (376)
"help the people of those countries [Corea i Vietnam] defend their freedom against Communist aggression" (193-195)
El seu pla de Vietnamització " will end the war and serve the cause of peace--not just in Vietnam but in the Pacific and in the world". (297-298)
"free world leadership" (351)
"peace and freedom" (353-354)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Compleixen els compromisos adquirits amb els seus amics i aliats. (87) (202)	Vietnam del Nord vol imposar un govern comunista a Vietnam del Sud. (45)
Representatiu del sentir de la majoria de la població, respectuós amb les institucions; per tant, democràtic. (314-322)	Autors de matances, assassinats i morts en camps de treball (61-64)
Defensors de la llibertat: "The defense of freedom is [...] not just America's business." (212) (354)	Règim de terror: "a bloody reign of terror in which 3,000 civilians were clubbed, shot to death, and buried in mass graves". (66-68)
Líders del món lliure (349-351)	
Donen la vida pel país, per Amèrica (330)	Pretenen la "world conquest" (90)
Flexibles, partidaris de negociar (108-113)	Inflexibles i inamovibles. No volen negociar (114-117) (172-173)
Strongest, richest, the most powerful (347, 348, 352)	"forces of totalitarianism". (354)

Recurs a la tècnica del storytelling

“ This week I will have to sign 83 letters to mothers, fathers, wives, and loved ones of men who have given their lives for America in Vietnam.” (328-330)

Richard Nixon. Discurs 4. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. April 30, 1970.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.709	
Freedom / free etc.	7	Enemy	15
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Rights / Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	11	Comunism / Communist	4
Security	2	Hostile / Hostility	0
War	17	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
“protect our men who are in Vietnam and to guarantee the continued success of our withdrawal and Vietnamization programs”. (18-19)
“cleaning out major North Vietnamese and Vietcong occupied territories”. (81-82) (89-90) Però no envair ni ocupar àrees de Cambodja. (104-105).
“ending the war in Vietnam and winning the just peace we all desire” (121) (218)
“the future of South Vietnam be determined [...] by the people of South Vietnam. (129-130)
Els soldats lluiten perquè “their younger brothers and their sons and your sons can have a chance to grow up in a world of peace and freedom and justice”. (223-224)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
	Agressiu (11)
“respect the neutrality of the Cambodian people” (26-27) (42)	“North Vietnam, however, has not respected that neutrality”. (32) (51) (102)
Pacients i continguts (44-45)	Ocupa zones dins de Cambodja (34)
Som “the only power that deters aggression” (141)	“has stepped up his guerrilla actions and he is concentrating his main forces [...] is building up to launch massive attacks”. (46-48)
Esperit negociador. “ready for negotiations”. (148) (151)	Envaeix Cambodja, encercla la capital. (51)
Pacient, cociliador però determinat: “patient in working for peace; [...] conciliatory at the conference table, but not humiliated. We will not be defeated. We will not allow American men by the thousands to be killed by an enemy from privileged sanctuaries”. (143-146)	“intransigence at the conference table, belligerence in Hanoi, massive military aggression in Laos and Cambodia, and stepped-up attacks in South Vietnam, designed to increase American casualties”. (131-133)
Líders del món lliure (207)	“forces of totalitarianism and anarchy [that] threaten free nations and free institutions throughout the world”. (160-161)
“the richest and strongest nation in the history of the world”. (164)	“rejects every effort to win a just peace, ignores our warning, tramples on solemn agreements, violates the neutrality of an unarmed people, and uses our prisoners as hostages”. (165-167)
	Salvatges i assassins. (197)

Recurs a la tècnica del storytelling

Richard Nixon. Discurs 5. Address to the Nation Making Public a Plan for Peace in Vietnam. January 25, 1972.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.515	
Freedom / free etc.	1	Enemy	10
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Rights / Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	19	Comunism / Communist	1
Security	0	Hostile / Hostility	0
War	19	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra

"a peace that could last, not only for the United States, but for the long-suffering people of Southeast Asia". (18-19)

"a permanent peace throughout Indochina". (190)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
"generous". (9) (178)	Rebutgen les nostres ofertes.
Busquen " a peace that could last". (18)	Volen fer caure el govern de Saigon. (89) (103-104)
Preferim la negociació (21)	Respon a les nostres propostes de pau amb una intensificació de la guerra. (128)
"spirit of conciliation. (188)	Únic responsable que la guerra continuï (141)
	D'ell depèn la pau: "The choice is up to the enemy". (174)

Recurs a la tècnica del storytelling

Richard Nixon. Discurs 6. Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. May 8, 1972.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.224	
Freedom / free etc.	0	Enemy	5
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	1
Rights / Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	2
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	18	Comunism / Communist	12
Security	0	Hostile / Hostility	0
War	26	Extremist/s / Extremism	0
God	1	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
"safeguard American lives and American honor". (55) "withdraw with honor" (127)
Evitar que 17 milions de sud-vietnamites caiguin sota " Communist tyranny and terror". (69). Evitar un règim comunista a Vietnam del Sud (82-83)
"Peace not conquest". (94)
"A peace thta will last"
El minat dels ports de Vietnam del Nord per " keep the weapons of war out of the hands of the international outlaws of North Vietnam". (89-90)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Els sud-vietnamites lluiten amb valor: "have fought bravely" (8)	Han llançat una "invasió massiva" (5)
Continguts. Fan atacs limitats. (13)	Brutal (8) (147)
Responen als atacs amb propostes de pau per acabar la guerra per la via de la negociació (16)	Inhumans: bombardegen sense tenir en cap mena de consideració la vida humana. (11)
Persistentes en buscar una sortida negociada (17-43)	Respon a les ofertes de negociació amb "insolència, insults i arrogància". (43-44)
Mostrem la contenció ("restraint") propi d'una gran nació (92.93)	Davant les ofertes de pau, responen amb "escalada de la guerra". (45)
Generosos. (125)	Intransigents. (56)
	Bandits internacionals: " international outlaws of North Vietnam". (90)
	" the enemy abandons all restraint, throws its whole army into battle in the territory of its neighbor, refuses to negotiate". (95-96)

Recurs a la tècnica del storytelling

Richard Nixon. Discurs 7. Address to the Nation Announcing Conclusion of an Agreement on Ending the War and Restoring Peace in Vietnam. January 23, 1973.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 1.249	
Freedom / free etc.	1	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Rights / Human rights	3	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	36	Comunism / Communist	0
Security	1	Hostile / Hostility	0
War	15	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra

Peace with honor (7) (21) (23) (68)

Garantir al poble de Vietnam del Sud " the right to determine their own future, without outside interference". (33-34)

Contribuir a la pau de tot el món: "a peace that not only ends the war in Southeast Asia but contributes to the prospects of peace in the whole world". (49-50)

Evitar una guerra que hauria afectat "50 milions people of INdochina". (81)

" the people of South Vietnam might live in freedom and so that the world might live in peace". (85-86)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)

Coratjosos i sacrificats (57-58)

Els EUA i Vietnam del Sud, "friends in peace, allies in war". (60)

Fidels amb els nostres aliats, no els hem traït. (79)

No hem abandonat els nostres presos de guerra. (80)

Desinteressats: selfless (83)

Orgullosos d'haver-se sacrificat per la llibertat i la pau (85)

Els (l'enemic)

S'hi refereix de manera neutra: Hanoi, Vietnam del Nord o República Democràtica de Vietnam.

Recurs a la tècnica del storytelling

George Bush. Discurs 1. Address to the Nation Announcing Strikes Against Al Qaida Training Camps and Taliban Military Installations in Afghanistan. October 7, 2001

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 969	
Freedom / free etc.	6	Enemy	2
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	9
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	0
Security	2	Hostile / Hostility	0
War	1	Extremist/s / Extremism	0
God	1	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	1
Justice	1	Evil	1

Objectius de la guerra
"to disrupt the use of Afghanistan as a terrorist base of operations". (6)
"to attack the military capability of the Taliban regime". (7)
"By destroying camps and disrupting communications, we will make it more difficult for the terror network to train new recruits and coordinate their evil plans". (18-20)
Trobar els terroristes i "bring them to justice". (23-24)
"defend not only our precious freedoms but also the freedom of people everywhere to live and raise their children free from fear" (49-51)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Multilaterals. Actuem d'acord amb la voluntat del món. (13)	Malignes: "evil plans" (20)
Nosaltres creiem i actuem d'acord amb la justícia: volem portar els terroristes davant la justícia. (24)	No actuen d'acord amb un sistema propi d'un estat de dret: "American citizens, unjustly detained". (16-17)
Generosos: drem menjar, medicines i equipaments als qui pateixen i passen gana a l'Afganistan. (25-28) (29)	Oprimeixen el seu propi poble. (25)
Defensors de la llibertat (50)	
Amics del miler de milions que practiquen la fe islàmica. (30)	
"We're a peaceful nation." (44) Però no tenim altre remei que perseguir els que amenacen la pau. (47)	"barbaric criminals who profane a great religion by committing murder in its name". (32)
No buscàvem aquesta guerra (Bush diu "mission") però la complirem. (48)	Bandits i assassins d'innocents: "outlaws and killers of innocents". (41)
Ens protegim perquè els altres ens agredeixen. (52-57)	
Pacients i sacrificats. (58-69)	

Recurs a la tècnica del storytelling

"I recently received a touching letter that says a lot about the state of America in these difficult times, a letter from a fourthgrade girl with a father in the military: "As much as I don't want my dad to fight," she wrote, "I'm willing to give him to you."

This is a precious gift, the greatest she could give. This young girl knows what America is all about. Since September 11, an entire generation of young Americans has gained new understanding of the value of freedom and its cost in duty and in sacrifice". (73-80)

George Bush. Discurs 2. Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union. January, 29, 2002.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.830	
Freedom / free etc.	21	Enemy	2
Liberty / liberate etc.	2	Tyrant / Tyranny	2
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	36
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	0
Security	17	Hostile / Hostility	1
War	12	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	5
Justice	6	Evil	5

Objectius de la guerra

"Capturar, arrestar i acabar amb milers de terroristes, destruir els camps d'entrenament dels terroristes a Afganistan, salvar la gent de la fam i alliberar un país d'una opressió brutal" (10-12)

Capturar els terroristes i que no escapin a la justícia dels EUA. (29) (62)

Freedom (de manera genèrica) (39) (58) (116) (135) (291-293) (311)

Perseguir els terroristes onsevulla que siguin (57)

"two great objectives. First, we will shut down terrorist camps, disrupt terrorist plans, and bring terrorists to justice. And second, we must prevent the terrorists and regimes who seek chemical, biological, or nuclear weapons from threatening the United States and the world." (61-64)

"ensure our Nation's security" (106) (135-136)

"a just and peaceful world" (286)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
"the civilized world" (6)	Condemnen la seva població a la fam (11)
"a great coalition" (10)	Brutal (12)
Volem dur els terroristes davant la justícia. (29)	Líders que duen els seus fridels al sacrifici (15)
"aliats contra el terror" (16)	Fomenten l'odi (42) (43)
Decidits i poderosos (23-24)	Fomenten la destrucció (43)
Tropes amb "courage and skill" (25)	Paràsits (76)
Partidaris d'aplicar la justícia (29) (62)	Equivocats i malignes (as wrong as evil, 228)
Defensors de la llibertat (12) (39) (58) (116) (293) (308-311)	
Lluiten per una causa justa (38) (40)	
Víctimes innocents (43)	
Coratjosos, compassius, forts i decidits (230)	

Recurs a la tècnica del storytelling

En tres ocasions: 1. "Every day a retired firefighter returns to Ground Zero to feel closer to his two sons who died there. (31-32)

2. At a memorial in New York, a little boy left his football with a note for his lost father: "Dear Daddy, please take this to heaven. I don't want to play football until I can play with you again some day." (32-34)

3. Last month, at the grave of her husband, Micheal, a CIA officer and marine who died in Mazar-e-Sharif, Shannon Spann said these words of farewell, "Semper Fi, my love." Shannon is with us tonight. Shannon, I assure you and all who have lost a loved one that our cause is just, and our country will never forget the debt we owe Micheal and all who gave their lives for freedom.(35-39)

George Bush. Discurs 3. Address to the Nation on Iraq. 17 de març de 2003

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 1763	
Freedom / free etc.	6	Enemy	3
Liberty / liberate etc.	4	Tyrant / Tyranny	1
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	10
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	4
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	12	Comunism / Communist	0
Security	4	Hostile / Hostility	0
War	11	Extremist/s / Extremism	0
God	1	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	1

Objectius de la guerra
Desarmar Saddam per fer desaparèixer el perill que els terroristes tinguin armes de destrucció massiva proporcionades per Iraq.
assuring its own national security (dels EUA) (34)
Evitar que els dictadors "attack the innocent and destroy the peace" (41)
Enforce the just demands of the world (60)
Advance liberty and peace in Iraq and in the region (76) (139)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Es va a la guerra com a últim recurs ("final days of decision") (3) ja que som pacients i volem desarmar l'enemic sense guerra (4-5)	Han abusat de la diplomàcia com a tretxa (ploy) per guanyar temps (12).
Mostra de bona fe (11)	No compleix el compromís de desarmar-se.
Actitud multilateral a través de la diplomàcia i el Consell de Seguretat (8-9)	Desafia les resolucions i amenaça, espia i enganya els inspectors de l'ONU. (13-15)
Innocent people.	No són persones pacífiques (16)
No hem fet res per merèixer patir o haver-nos d'enfrontar al risc que ens posa l'enemic.	Té una història d'agressivitat temerària
Volíem resoldre el conflicte pacíficament (39)	Odia els EUA i "els nostres amics"
Poderosos militarment, com en el passat, i determinats a utilitzar aquest poder (94-96)	Ajuda, entrena i acull terroristes, fins i tot d'Al-Qaida.
Peaceful people. Not fragil people.	Dictador, lawless men, apparatus of terror, tirà.
Nosaltres som les "free nations" (125)	Ha practicat durant decennis "l'engany i la crueltat" (66)
Defensors de la llibertat (76) (144-146)	Té fàbriques de verí, executa els dissidents, té cambres de tortura i sales de violació (77-78)
	Thugs and killers (bruts i assassins) (116)
	Violent (145)

Recurs a la tècnica del storytelling
No

George W. Bush. Discurs 4. Address to the Nation on Iraq. March 19, 2003.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 576	
Freedom / free etc.	4	Enemy	2
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	0
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	3	Comunism / Communist	0
Security	0	Hostile / Hostility	0
War	2	Extremist/s / Extremism	0
God	1	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
Disarm Iraq (4)
Free the people of Iraq (4)
Defend the world from grave danger (5)
undermine Saddam Hussein's ability to wage war (7)
Common defense (12)
helping Iraqis achieve a united, stable, and free country (25-26)
to remove a threat and restore control of that country to its own people. (28-29)
defend our freedom. (46)
bring freedom to others. (46)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Supportem el deure i compartim l'honor de la defensa comuna. (11-12)	No respecta convencions de guerra ni regles de moral (18-19)
Els militars americans: "honorable and decent spirit". (17)	
Anem en compte a no fer mal als civils: "coalition forces will make every effort to spare innocent civilians from harm" (22-23)	Fa servir la seva pròpia població com a escuts humans. És atroç contra el seu poble. (19-21)
Creients i devots: "the families of our military are praying" (30); "Millions of Americans are praying". (31)	Règim fora de la llei que posa en risc la pau: "an outlaw regime that threatens the peace with weapons of mass murder". (36-37)
Va a la guerra perquè no hi ha més remei: "Our Nation enters this conflict reluctantly". (35)	
Defensors de la llibertat (4) (26) (46)	
Unit en el propòsit: "will meet that threat now with our Army, Air Force, Navy, Coast Guard, and Marines". (37-38)	
Decidit i perseverant: aplicarem una força decisiva i no acceptarem cap altra sortida que la victòria. (41-43)	
Continuen treballant per la pau. (45)	

Recurs a la tècnica del storytelling

George Bush. Discurs 5. Address Address to the Nation on Iraq From the U.S.S. Abraham Lincoln. May 1, 2003.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 1815	
Freedom / free etc.	19	Enemy	7
Liberty / liberate etc.	7	Tyrant / Tyranny	2
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	19
Democracy	1	Dictator / Dictatorship	2
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	4	Comunism / Communist	0
Security	3	Hostile / Hostility	1
War	10	Extremist/s / Extremism	0
God	3	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	2	Evil	3

Objectius de la guerra
"we have fought for the cause of liberty and for the peace of the world". (7)
"our Nation is more secure", "the tyrant has fallen, and Iraq is free". (11-12)
L'alliberament d'Iraq. " the liberation of their own country". (23) (59) (78)
Llibertat: (44-45) (95) (96) (98-99) (100) (103) (104)
Portar la democràcia a l'Iraq: " The transition from dictatorship to democracy". (57)
Ajudar l'Afganistan a enderrocar els talibans i millorar les infraestructures: "we destroyed the Taliban, many terrorists, and the camps where they trained. We continue to help the Afghan people lay roads, restore hospitals, and educate all of their children." (67-69)
Perseguir el terrorisme: " The liberation of Iraq is a crucial advance in the campaign against terror". (78)
"our Nation has a mission: answer threats to our security, and [...] defend the peace". (104) (109)
Protegir els EUA (114-15)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Forces ben preparades i poderoses: "the skill and the might of the American Armed Forces". (18-19) "greater power"(39)	Tirà (11). Mentider, intimidador, opressor i esclavitzador (45-46). Dictador (54)
Estem amb la majoria, som una coalició. (20)	"dangerous and aggressive regime". (40)
Lluitem per una causa noble. (20)	Ideologia de l'odi: "hateful ideology". (62)
Tenim fortalesa, amabilitat i bona voluntat. "strength and kindness and good will". (30)	"plot against free people". (112)
Volen dur els criminals davant la justícia (52) (75-76)	"enemies of freedom". (113)
Volem la llibertat, nostra i dels altres. (7) (12) (39) (59) (95) (96) (98) (103)(104)	
Resposta "proporcional" a l'atac patit: "our actions have been [...] proportionate to the offense". (83)	
"civilized world". (93)	
Treballem per la pau i som lleials als qui també hi lluiten (95)	
"broad coalition of nations". (106)	
L'ús de la força és "our last resort". (108)	

Recurs a la tècnica del storytelling

One of those who fell, Corporal Jason Mileo, spoke to his parents 5 days before his death. Jason's father said, "He called us from the center of Baghdad, not to brag but to tell us he loved us. Our son was a soldier." (128-130)

George Bush. Discurs 6. Remarks at the American Legion National Convention in Salt Lake City. August 31st, 2006.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 5.183	
Freedom / free etc.	33	Enemy	18
Liberty / liberate etc.	6	Tyrant / Tyranny	5
Human rights	1	Terror / Terrorist / Terrorism	44
Democracy	21	Dictator / Dictatorship	3
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	9	Comunism / Communist	2
Security	8	Hostile / Hostility	0
War	27	Extremist/s / Extremism	5
God	7	Muslim	1
Faith	0	Islam / Islamic	1
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
Defensar / difondre la llibertat (42) (86) (101) (108) (119) (151) (163) (165) (243) (364) (379)
Defensar la llibertat dels EUA (77)
Promoure la democràcia (156) (166) (181) (275)
Vèncer la ideologia de l'enemic (150) (322) (350) (360)
Un món millor sense Saddam (232)
Un Iraq unit, democràtic, constitucional, lliure, aliat contra el terror (170) (233-236) (241) (269) (274-275) (289) (345-346) (351-354)
Acabar amb els talibans i portar la democràcia a l'Afganistan. (173-178) (184-185)
Un Iraq exemplar per a la resta del Món Àrab (350-352)
Derrotar el terrorisme / lluitar contra el terrorisme (107) (116) (120) (145) (147) (237-244) (290) (312) (324) (331) (333) (335) (337) (341) (346) (401)
Guanyar els terroristes a l'Iraq per no tenir-los als EUA (145-146) (170-171) (335-336) (355-356)
Uns Estats Units més segurs per als nostre fills i néts (171)
Un món més segur (340)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Militars amb coratge i valor que es sacrifiquen al servei de la pàtria (40) (56-61) (62-67) (73) (75) (323-324) (368-375) (377-381) (382-384)	Contraris a la llibertat (86) (88) (173) (289) (295) (317)
Militars al servei de Déu (14)	Volen imposar la tirania arreu (87) (102) (174)
Promotors del bé (16) (60) (398-400)	Xarxa global (95)
Defensors de la llibertat ara (42) (77) (101) (150-155) (163) (165) (170) (351-354)	Tirans, totalitaris, extremistes, fanàtics, dictadors (96) (102-104) (105) (224)
Defensors de la llibertat al llarg de la història (40-42) (344) (368-375)	Sectaris i instigadors de greuges locals (97) (253-261)
Promotors de la democràcia (155-156) (166) (167) (178) (181)	Tenen una visió esbiaixada de l'islam (98)
Tolerants i moderats (101) (168)	Successors o comparables a Nazis, Feixistes, Comunistes (105)
Les víctimes, civils innocents (80)	Iran, creixent amenaça (205). Dóna suport a grups terroristes al Líban i a Iraq (205-207). Vol construir armes de destrucció massiva (210) Vulnera els drets de la seva població (209)
Responsables davant les generacions futures	Neguen la justícia (230)

(42) (323-324) (402-403)	
Estan amb el poble (101) (163) (177) (186)	Actuen amb violència brutal i indiscriminada, despietats (238) (245-248) (253) (262)
Multilaterals, estem amb la majoria (183) (200-201) (214)	Són una minoria (264)
En col·laboració amb l'ONU (189) (215) (226)	
Apliquen la justícia (230)	
Al costat de la majoria d'iraquians (265) (274)	
Líders del món civilitzat (340) (359-360)	

Recurs a la tècnica del storytelling

"One brave American we remember is Marine Corporal Adam Galvez from here in Salt Lake City. Yesterday Adam's mom and dad laid their son to rest. We're honored by their presence with us today. About a month ago, Adam was wounded by a suicide bomb in Iraq's Anbar Province. When he regained consciousness, he found he was buried alive, so he dug himself out of the rubble. And then he ran through gunfire to get a shovel to dig out his fellow marines. As soon as he recovered from his injuries, Adam volunteered to go back to the frontlines. And 11 days ago, he was killed when a roadside bomb hit his convoy.

Here is what Adam's mom and dad said about the cause for which their son gave his life: "Though many are debating the justification of this war, Adam believed in his country--Adam's belief in his country did not waver, even to the point of the ultimate sacrifice. It's our hope and our prayer that people share the same conviction and dedication to our troops and fellow Americans." (385-397)

**George Bush. Discurs 7. Remarks on the War on Terror. September 6th, 2006.
Davant representants de les víctimes de l'11-S.**

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 4.694	
Freedom / free etc.	6	Enemy	15
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	1
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	69
Democracy	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	1	Comunism / Communist	0
Security	8	Hostile / Hostility	0
War	22	Extremist/s / Extremism	0
God	1	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	6	Evil	0

Objectius de la guerra
Defensar la nostra llibertat / la llibertat dels EUA (41) (372) (375) (377)
Protegir els EUA i aliats (40) (186-187) (210) (315) (341) (363)
Per preservar la nostra manera de viure (376)
Garantir la pau per a les generacions futures (379)
Perseguir / derrotar / acabar amb el terrorisme (47) (53) (54) (57) (59) (241) (310) (314) (335-337) (343) (374)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Víctimes d'un atac inesperat i immerescut (10-20)	Són assassins en massa (196)
Actuem en col·laboració amb els aliats (58) (70) (98) (104) (197) (193) (210) (213)	Nous enemics, constitueixen una nova amenaça (373)
Pietosos, salvem i curem els enemics ferits / No torturem (112-113) (226-228) (281-282) (301)	Volen imposar la tirania arreu (378)
Apliquem la justícia dels tribunals, no som arbitraris, actuem d'acord amb la llei (259-262) (276) (279) (314) (323) (354) (366)	Xarxa global que actua a tot arreu, infiltrats als EUA, i sense un país o un exèrcit al darrere (23-26) (42-46)
Militars (i membres dels serveis secrets) amb coratge i valor en defensa de la pàtria, del país, de la gent (335-336) (337) (362-363)	
Defensa de la llibertat ara i al llarg de la història (373-377)	Actuen amb violència brutal i indiscriminada, despietats (84-85) (114) (285) (164-167) (337)
Líders, capdavanters de les nacions lliures (373)	
Líders del món civilitzat (365)	
Les víctimes, civils innocents (12)	
Responsables davant les generacions futures (379)	
Tolerants i moderats (281-285)	

Recurs a la tècnica del storytelling
No

George Bush. Discurs 8. Address to the Nation on the War on Terror. September 11th, 2006.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.600	
Freedom / free etc.	19	Enemy	15
Liberty / liberate etc.	4	Tyrant / Tyranny	1
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	14
Democracy	4	Dictator / Dictatorship	1
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	4	Comunism / Communist	0
Security	1	Hostile / Hostility	0
War	13	Extremist/s / Extremism	6
God	3	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	2
Justice	1	Evil	3

Objectius de la guerra
Ajudar, protegir, defensar l'Iraq i la seva població (74-76) (81-82) (83-84) (93-94)
Ajudar fer fora els talibans del poder a l'Afganistan (57-58)
Guanyar a Iraq per evitar que els terroristes ataquin els EUA (87-88)
La llibertat (132) (139)
La democràcia (139)
Protegir els EUA (87) (101) (106) (119) (172)
Guerra per preservar la nostra llibertat i la nostra manera de viure (128-129) (188)
Garantir la pau per a les generacions futures (50) (52) (166)
Portar la pau al Pròxim Orient, per portar la pau als EUA i al món (12)
Portar la democràcia i la llibertat a l'Iraq (i per extensió, al Pròxim Orient) (141)
Un món més segur sense Saddam Hussein (73)
Derrotar el terrorisme / lluitar contra el terrorisme (28) (93) (100) (121)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Ciudadans solidarism i coratjosos per ajudar els seus conciudadans. (14-23)	Fan la guerra contra el món lliure (9)
Ciudadans amb esperit religiós, creients. (19)	No respecten la llibertat de culte (38) (124-125)
Víctimes d'un atac inesperat i immerescut. (47)	Bàrbars (6), assassins (7). Actuen amb violència brutal i indiscriminada, despietats. (33) (46-47)
Col·laboradors amb els aliats. (8)	Volen imposar la tirania arreu (132)
Militars, policies i agents d'intel·ligència al servei de la patria. (97-104) (105) (110-112)	Tenen una visió "pervertida" de l'islam (35)
Defensors de la democràcia. (139)	Ideologia totalitària, (35) intolerants, (36) professen l'odi (35) (114), extremistes (34) (49) (77) (92) (126) (149)
Defensors de la llibertat i la civilització. (127-132) (139) (172-173)	Contraris a la llibertat (35) (77-78) (122) (126-127)
Defensa de la llibertat al llarg de la història. (a Europa i Àsia al s. XX) (144) (150) (156-158)	Volen crear un imperi radical islàmic (37) (51)
Líders, capdavaners de les nacions lliures i del món civilitzat. (128-129) (172-173) (39)	L'expressió del mal (evil) (14) (33) (150)
Tolerants i moderats (127) (134)	Volen tenir armes de destrucció massiva (51)

Les víctimes de l'11-S, gent de tot color, creença i nacionalitat, (7) civils innocents. (22)	Xarxa global (34)
Responsables davant les generacions futures (41) (50) (52-53) (166-167) (172-173)	
Apliquen la justícia dels tribunals, no són arbitraris (65-66)	

Recurs a la tècnica del storytelling

"We saw courage in office workers who were trapped on the high floors of burning skyscrapers and called home so that their last words to their families would be of comfort and love. We saw courage in passengers aboard Flight 93, who recited the 23d Psalm and then charged the cockpit. And we saw courage in the Pentagon staff who made it out of the flames and smoke and ran back in to answer cries for help." (16-21)

"Earlier this year, I traveled to the United States Military Academy. I was there to deliver the commencement address to the first class to arrive at West Point after the attacks of September the 11th. That day I met a proud mom named RoseEllen Dowdell. She was there to watch her son, Patrick, accept his commission in the finest Army the world has ever known. A few weeks earlier, RoseEllen had watched her other son, James, graduate from the Fire Academy in New York City. On both these days, her thoughts turned to someone who was not there to share the moment, her husband, Kevin Dowdell. Kevin was one of the 343 firefighters who rushed to the burning towers of the World Trade Center on September the 11th and never came home. His sons lost their father that day but not the passion for service he instilled in them. Here is what RoseEllen says about her boys: "As a mother, I cross my fingers and pray all the time for their safety. But as worried as I am, I'm also proud, and I know their dad would be too.'" (174-186)

Barack Obama. Discurs 1. Remarks on Military Operations in Iraq at Camp Lejeune, North Carolina. February 27, 2009.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.820	
Freedom / free etc.	3	Enemy	2
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	2
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	3
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	9	Comunism / Communist	0
Security	17	Hostile / Hostility	1
War	18	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
Lluitar contra la tirania i el desordre (38)
Un futur millor per a l'Iraq (94-95)
Una oportunitat a la gent de l'Iraq (40)
Treballar amb els iraquians per "reconstruir el que va destruir el despotisme" (162)
Treballar amb els iraquians per "eradicar els enemics comuns" (162)
Treballar amb els iraquians per "buscar la pau i la prosperitat per als nostres fills i néts i per als vostres" (163)
"acabar amb el règim de Saddam Hussein" (238)
"ajudar a establir un govern sobirà" (239)
"donar als iraquians l'oportunitat d'una vida millor" (240)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Militars que serveixen el país amb honor (42) (122)	Dèspota (162)
Complidors incansables del seu deure (36-37)	Forces que destrueixen nacions i comporten només desesperació. (167)
Pragmàtics i preparats (133)	
Coratjosos i capacitats (134)	
Moralment responsables amb l'Iraq (146)	
Les millors forces de lluita de la història (257)	
Els militars, sacrificats per l'existència dels EUA (287- 289)	
Els militars, sacrificats per la llibertat (289)	

Recurs a la tècnica del storytelling
"You volunteered to bear the heaviest burden. And for you and your families, the war does not end when you come home. It lives on in the memories of your fellow soldiers, sailors, airmen, and marines who gave their lives. It endures in the wound that is slow to heal, the disability that isn't going away, the dream that wakes you up at night, the stiffening in your spine when a car backfires down the street." (207-212)
Història dels caporals Jonathan Yale i Jordan Haerter (264-278)

Barack Obama. Discurs 2. Remarks on United States Military and Diplomatic Strategies for Afghanistan and Pakistan. March 27, 2009.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.266	
Freedom / free etc.	2	Enemy	6
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	2	Terror / Terrorist / Terrorism	12
Democracy / democratic	3	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	0
Security	23	Hostile / Hostility	0
War	8	Extremist/s / Extremism	7
God	2	Muslim	1
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	3	Evil	0

Objectius de la guerra

Lluitar a l'Afganistan contra Al Qaida i els seus aliats: "Al Qaida and its allies, the terrorists who planned and supported the 9/11 attacks, are in Pakistan and Afghanistan". (32-33)
Evitar nous atemptats d'Al-Qaida: "Al Qaida is actively planning attacks on the United States homeland from its safe haven in Pakistan". (34-35) "To prevent Afghanistan from becoming the Al Qaida safe haven that it was before 9/11" (132-133)
Evitar que el govern afganès caigui a mans dels talibans: "if the Afghan Government falls to the Taliban or allows Al Qaida to go unchallenged, that country will again be a base for terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can." (35-37)
Uns EUA i un món més segur: "to confront a common enemy that threatens the United States, our friends and our allies, and the people of Afghanistan and Pakistan". (59-60) "The safety of people around the world is at stake." (51)
Derrotar Al Qaida: "to disrupt, dismantle, and defeat Al Qaida in Pakistan and Afghanistan and to prevent their return to either country in the future." (63-64)
"to defeat an enemy that heeds no borders or laws of war". (71)
"reverse the Taliban's gains and promote a more capable and accountable Afghan Government" (134-135)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Treballem conjuntament amb els aliats i amb la comunitat internacional. (17-21)	Assassins en massa: "terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can". (37)
	Extremistes (39) (61) (82) (85) (88) (96)
Donem suport als drets humans dels afganesos, sobretot dones i nenes. (208-209)	Brutals, aïllacionistes, neguen els drets humans a la seva població, especialment a les dones i les nenes (52-54)
Tropes que han lluitat amb valentia, civils que han sofert grans sacrificis. (136-137)	No respecten fronteres ni lleis de guerra (71)
	Un càncer per al Pakistan (88-89)
	Desprietats (ruthless) (136)
	Els talibans reprimeixen i terroritzen la pròpia població afganesa: "nothing to offer the Afghan people but terror and repression". (207-208)
	Al-Qaida ofereix a afganesos i pakistanesos només "a future without hope or opportunity, a future without justice or peace." (253-254)

Recurs a la tècnica del storytelling

Barack Obama. Discurs 3. Address on the War in Afghanistan. West point. December 1, 2009.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 4.636	
Freedom / free etc.	4	Enemy	2
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	1
Human rights	2	Terror / Terrorist / Terrorism	6
Democracy / democratic	2	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	2	Comunism / Communist	0
Security	25	Hostile / Hostility	0
War	27	Extremist/s / Extremism	11
God	2	Muslim	1
Faith	2	Islam / Islamic	1
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
Perseguir Al-Qaida, autors dels atemptats de l'11-S i enderrocar els talibans, el règim que l'acull al seu país. (35-37)
Portar a l'Afganistan una pau duradora a un país devastat per la guerra.
A l'Iraq, donar als iraquians una oportunitat de dissenyar el seu futur. (51)
Augmentar l'esforç bèl·lic a l'Afganistan per acabar amb els santuaris dels extremistes al Pakistan. (71-72)
"entorpir, desmantellar i derrotar Al-Qaida i els seus aliats extremistes". (73)
A l'Afganistan hem evitat que els talibans atuessin les eleccions presidencials.
Entrenar les forces de seguretat i protegir la població. (87-88)
Defensar "our vital national interest" (103)
Mantenir la pressió sobre Al-Qaida, i per això cal augmentar la capacitat i l'estabilitat dels nostres socis a la regió. (135)
"to disrupt, dismantle, and defeat al Qaeda in Afghanistan and Pakistan, and to prevent its capacity to threaten America and our allies in the future." (143-145)
Està en joc la seguretat dels aliats i la seguretat col·lectiva del món. (165-166)
Pressionar Al-Qaida i evitar el risc de més atacs a casa nostra i contra els nostres aliats. (237)
To defend our homeland and the values we hold dear. (353)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Som víctimes innocents. (de l'11-S) (14-15)	Al-Qaida: extremistes que han "tergiversat i profanat" l'Islam per justificar la matança d'innocents (18-20)
Som democràtics. (17)	Talibans: un "moviment despietat, repressiu i radical". (21)
A l'Afganistan hem actuat d'acord amb el que han aprovat la Cambra, el Senat, l'ONU i amb el suport de l'OTAN	Els afganesos van elegir un govern legítim, però es veu obstaculitzat per "corruption, the drug trade, an under-developed economy, and insufficient security forces". (57-58)
Les tropes tenen coratge, valor (grit) i perseverança. (50-51)	Al Qaida i els talibans volen fer caure el govern afganès.
	Cometen "devastadors i descarats (brazen)" atacs terroristes contra els pakistanesos. (62)
"those who stand up for peace and prosperity and human dignity". (304)	"those who kill innocents". (303)

Recurs a la tècnica del storytelling

Diu que ha firmat cartes de condol per a les famílies dels morts, ha llegit cartes de pares i cònjuges dels mobilitzats, ha visitat "our courageous wounded warriors" a l'hospital Walter Reed, i ha rebut, embolcallats amb la bandera, els taüts de "18 Americans returning home to their final resting place". (116-122)

Al final, diu que la fortalesa dels EUA va de la gent, i posa exemples concrets: "the workers and businesses who will rebuild our economy; from the entrepreneurs and researchers who will pioneer new industries; from the teachers that will educate our children, and the service of those who work in our communities at home; from the diplomats and Peace Corps volunteers who spread hope abroad; and from the men and women in uniform..." (339-343)

Barack Obama. Discurs 4. Address Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway. December 10, 2009.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 4.214	
Freedom / free etc.	7	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	7	Terror / Terrorist / Terrorism	2
Democracy / democratic	2	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	32	Comunism / Communist	0
Security	0	Hostile / Hostility	0
War	44	Extremist/s / Extremism	1
God	2	Muslim	0
Faith	4	Islam / Islamic	1
Justice	3	Evil	2

Objectius de la guerra
"to defend ourselves and all nations from further attacks". (24)
"a better future for our children and grandchildren" (108-109)
"freedom and prosperity" (110)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
No vam buscar la guerra (d'Afganistan) (22-23)	Pocs i petits però furiosos "few small men with outsized rage" (68)
"the world's sole military superpower" (98)	Assassins en massa d'innocents: volen "to murder innocents in a horrific scale". (68) (287)
"not makers of war, but wagers of peace." (163)	Dolent per naturalesa, no observa les normes: "vicious adversary that abides by no rules" (171)
Defensors de la democràcia: "America has never fought a war against a democracy, and our closest friends are governments that protect the rights of their citizens" (225-227)	Assassins d'innocents que han distorsionat i profanat l'Islam: "religion is used to justify the murder of innocents by those who have distorted and defiled the great religion of Islam". (287)
No tortura i compleix les convencions de Ginebra (173-175)	Maten en nom de Déu. (289)
Estan al costat dels defensors de la llibertat: "it is the responsibility of all free people and free nations to make clear that these movements of hope and history, they have us on their side" (235-237)	

Recurs a la tècnica del storytelling
" Somewhere today, in the here and now, in the world as it is, a soldier sees he's outgunned, but stands firm to keep the peace. Somewhere today in this world, a young protestor awaits the brutality of her government, but has the courage to march on. Somewhere today, a mother facing punishing poverty still takes the time to teach her child, scrapes together what few coins she has to send that child to school because she believes that a cruel world still has a place for that child's dreams." (316-322)

Barack Obama. Discurs 5. Commencement Address at the United States Military Academy in West Point, New York. May 22, 2010.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.827	
Freedom / free etc.	6	Enemy	3
Liberty / liberate etc.	2	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	4	Terror / Terrorist / Terrorism	5
Democracy / democratic	2	Dictator / Dictatorship	1
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	4	Comunism / Communist	1
Security	8	Hostile / Hostility	0
War	21	Extremist/s / Extremism	4
God	2	Muslim	1
Faith	1	Islam / Islamic	2
Justice	1	Evil	1

Objectius de la guerra

Respondre a l'atac patit i combatre l'amenaça de nous atacs: "The war began only because our own cities and civilians were attacked by violent extremists who plotted from a distant place, and it continues only because that plotting persists to this day" (92-94)

"an Iraq that provides no haven to terrorists; a democratic Iraq that is sovereign and stable and self-reliant." (105-107)

"break the momentum of a Taliban insurgency and train Afghan security forces". (120-121)

"influence and shape a world that's more peaceful and more prosperous". (131-132)

"to disrupt, dismantle, and to defeat Al Qaida". (194)

La seguretat de les nostres famílies i les nostres comunitats, (264) dels nostres aliats (265) i, al capdavant, del nostre país: "You go abroad because your service is fundamental to our security back home". (269-270)

Ser més segurs i més forts, perquè ho som quan ho són els nostres aliats i la resta del món. (266)

Uns EUA més forts i un món més segur: "your legacy will be an America that has emerged stronger and a world that is more just". (300)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Diversos culturalment, ètnicament, i això ens dona força. (64-66) (232)	Talibans: assassins, maten indiscriminadament i intimiden. (115-116)
Representants dels valors del "deure, l'honor i l'amor al país". (84)	Al Qaida tergiversa l'Islam, no respecta la vida humana i es nodreix de la por, l'odi i els prejudicis (203-205)
Competents, creatius i coratjosos. (99)	Al Qaida: "small men on the wrong side of history" (207)
L'Exèrcit dels EUA és "the anchor of global security". (138)	Al Qaida no dirigeix cap nació ni religió. (207)
Marines: sacrificats i abnegats. (140)	
Els EUA són una "open society" (199)	
Objectiu dels EUA: construir. (129)	Objectiu dels terroristes: destruir. (128)
Terra dels lliures i dels valents: "this country is both the land of the free and the home of the brave" (220)	

Recurs a la tècnica del storytelling

Barack Obama. Discurs 6. Address to the Nation on the End of Combat Operations in Iraq. August, 31st. 2010.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.550	
Freedom / free etc.	2	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	2	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	7
Democracy / democratic	3	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	4	Comunism / Communist	0
Security	11	Hostile / Hostility	0
War	21	Extremist/s / Extremism	2
God	2	Muslim	0
Faith	0	Islam / Islamic	0
Justice	0	Evil	0

Objectius de la guerra
"disarm a state". (17)
"a fight against insurgency". (18)
"defeat a regime that had terrorized its people". (28)
"help Iraq seize the chance for a better future". (30)
"protect the Iraqi people". (31)
"take out terrorist leaders". (31)
Donar a l'Iraq una oportunitat d'abraçar un nou destí (33)
" to put the future of Iraq in the hands of its people". (77)
"disrupt, dismantle, and defeat Al Qaida". (100)
Evitar que Al-Qaida ens torni a atacar: "prevent Afghanistan from again serving as a base for terrorists". (101)
"break the Taliban's momentum." (108)
Ajudar els afganesos " to build their capacity and secure their own future". (109)
Ajudar els iraquians a buscar la pau. (192)
Que la vida dels nostres fills sigui millor que la nostra. (197)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Voluntat de lideratge del món (15)	Extremistes i sectaris (69-70)
Els militars coratjosos i decidits (24)	
Sacrificats (26) (78) (185)	
Amic i soci d'Iraq (75)	
Líders del món lliure (128)	
Promotors de la llibertat i la dignitat humana arreu (132-133)	
Valents (brave) (180)	
Herois (183) (195)	

Recurs a la tècnica del storytelling
El relat de la retirada de la 4a Brigada de vehicles Stryker de l'Exèrcit, 55 membres de la qual van morir a l'Iraq. Reprodueix declaracions emotives d'un sergent d'aquesta brigada en record dels seus companys caiguts (175-187)

Barack Obama. Discurs 7. Address to the Nation on the Situation in Libya. March 28, 2011.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 3.374	
Freedom / free etc.	9	Enemy	1
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	2
Human rights	3	Terror / Terrorist / Terrorism	1
Democracy / democratic	1	Dictator / Dictatorship	2
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	3	Comunism / Communist	0
Security	4	Hostile / Hostility	0
War	1	Extremist/s / Extremism	0
God	2	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
Defensar els nostres interessos i els nostres valors: "when our interests and values are at stake, we have a responsibility to act". (17-18)
Protegir i defensar el poble de Líbia. (53) (82) (85) (89) (99) (101) (167) (173)
Aturar la matança i aplicar la resolució 1973 del Consell de Seguretat de l'ONU. (69-70)
Salvar Bengazi (71) i aturar el "deadly" avanç de Gaddafi. (76)
"protect civilians, stop an advancing army, prevent a massacre, and establish a no-fly zone with our allies and partners." (85-86)
"our military mission is narrowly focused on saving lives", però "we continue to pursue the broader goal of a Libya that belongs not to a dictator, but to its people." (122-123)
Fer un món millor foragitant Gaddafi del poder "Libya and the world would be better off with Qadhafi out of power." (169-170)
"support the aspirations of the Libyan people, stop a massacre [and] maintain the safety of civilians". (187)
Permetre als libis "be able to determine their own destiny". (195)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Soldats amb "coratge, professionalitat i patriotisme". (6)	Gaddafi: "tirà", (22) (127) "nega la llibertat del poble", (23) "explotador", (23) "assassí", (23) "terrorista". (24)
"anchor of global security and [...] advocate for human freedom". (15)	Gaddafi: ataca el seu poble. (30) (40) Ataca hospitals i ambulàncies. (41)
Una coalició forta i àmplia, que inclou països àrabs (Qatar i els EAU). (77-81)	Arresta, viola i mata periodistes. (42)
Oposats a la violència contra els civils. (243)	Deixa el seu poble sense menjar i aigua. (42-43)
Donem suport als drets universals, inclosa la llibertat d'expressió i d'elecció. (244-245)	Bombardeja ciutats, mesquites i habitatges (44)
EUA, amic dels qui volen ser lliures. (249-250)	Repressor brutal (47)
Protectors de la nostra gent i de "millions around the globe". (259)	Dispara des d'avions i helicòpters contra el poble indefens. (45)
Al costat dels qui arreu del món "anhelen" la llibertat. (265)	No té pietat (mercy) amb el seu poble (60): diu que són "rates" i en el passat ha penjat civils als carrers i ha matat mil persones en un dia. (62)

Recurs a la tècnica del storytelling

Un pilot que va haver de llançar-se en paracaigudes a Líbia i que en comptes de trobar un poble hostil va trobar gent amable i acollidora, que el van rebre com a salvador. (223-230)

Barack Obama. Discurs 8. Remarks on the Death of Al Qaida Terrorist Organization Leader Usama bin Laden. May, 2nd. 2011.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 1.381	
Freedom / free etc.	0	Enemy	0
Liberty / liberate etc.	1	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	7
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	1	Comunism / Communist	0
Security	3	Hostile / Hostility	0
War	8	Extremist/s / Extremism	0
God	4	Muslim	3
Faith	0	Islam / Islamic	2
Justice	5	Evil	0

Objectius de la guerra
Protegir i defensar els nostres ciutadans, els nostres amics i els nostres aliats. (29) (86)
Impedir atacs terroristes i reforçar la defensa del país. (32)
Enderrocar el règim talibà i capturar o matar terroristes d'Al Qaida. (33-35)
"disrupt, dismantle, and defeat" Al Qaida. (42)
Prevenir un altre atac al nostre país. (100)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Ells (l'enemic)
Els passatgers del vol 93 que es va estavellar a Pensilvània: "ciutadans herois". (13)	Bin Laden: assassí de milers d'homes, dones i nens innocents. (6-7)
Solidaris i units: "united as one American family". (19-23) (101)	Van cometre un "vicious attack". (25)
Partidaris de dur els autors de l'11-S davant la justícia. (25)	Al Qaida: vol matar innocents al nostre país i a tot el món. (27-28)
Militars i agents antiterroristes: heroics i incansables. (30)	Xarxa mundial (39)
Miren d'evitar víctimes civils. (54)	Bin Laden, "mass murderer of Muslims". (66)
Creuen en la pau i en la dignitat humana. (68)	
Professionals, patriotes i coratjosos. (95)	
Gran país amb gent decidida. (103)	
Busquen la prosperitat, la igualtat i fer del món un lloc més segur. (105-108)	
Obama defineix el país així: "one nation under God, indivisible, with liberty and justice for all." (110-111)	

Recurs a la tècnica del storytelling
Personalitza els absents morts als atemptats de l'11-S: "the empty seat at the dinner table; children who were forced to grow up without their mother or their father; parents who would never know the feeling of their child's embrace". (15-17)

Barack Obama. Discurs 9. Address to the Nation on the Drawdown of United States Military Personnel in Afghanistan. June 22, 2011.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 2.020	
Freedom / free etc.	3	Enemy	1
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	0	Terror / Terrorist / Terrorism	3
Democracy / democratic	1	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	5	Comunism / Communist	0
Security	10	Hostile / Hostility	0
War	15	Extremist/s / Extremism	2
God	2	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	1
Justice	2	Evil	1

Objectius de la guerra

"to refocus on Al Qaida, to reverse the Taliban's momentum and train Afghan security forces to defend their own country." (19-21)

Evitar un santuari des d'on Al-Qaida pugui fer atacs: "no safe haven from which Al Qaida or its affiliates can launch attacks against our homeland or our allies." (69-71) (84)

"our efforts must also address terrorist safe havens in Pakistan" (78)

Sobre Líbia diu que hi som per "protecting the Libyan people and giving them the chance to determine their own destiny". (111-112)

Representació dels dos bàndols enfrontats

Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Els militars, "extraordinaris", (24) sacrificats, (133) patriotes. (137)	Bin Laden i Al-Qaida: assassins en massa de d'homes, dones i nens innocents. (5-8)
Volem ser socis de l'Afganistan: "a partnership [...] that [...]ensures [...] we will be able to continue targeting terrorists and supporting a sovereign Afghan Government" (75-77)	"the cancer of violent extremism". (82)
Els morts a l'Iraq i a l'Afganistan s'han sacrificat defensant la llibertat. (87-90)	Al-Qaida "s'encamina a la derrota". (45)
Responsables de ser "an anchor of global security". (99)	
Ens distingim no només pel nostre poder, sinó pels nostres principis fonamentals. (114)	
Portem els enemics davant la justícia, ens regim per lleis i respectem els drets dels ciutadans. (114-116)	
Defensem l'autodeterminació. (117)	
Donem suport a la revolta àrab. (119)	
Promovem les oportunitats individuals. (122)	
Podem aconseguir tot el que ens proposem. (151)	

Recurs a la tècnica del storytelling

Recorda les paraules d'un membre dels comando de Navy Seals que va matar Bin Laden que diu que els militars confien entre ells com en una família. (137-147)

Barack Obama. Discurs 10. Remarks on the Defense Strategic Review. At the Pentagon. Arlington, Virginia. January 5, 2012.

Freqüència d'aparició de les paraules més significatives		Nombre total de paraules: 1.550	
Freedom / free etc.	1	Enemy	1
Liberty / liberate etc.	0	Tyrant / Tyranny	0
Human rights	1	Terror / Terrorist / Terrorism	2
Democracy / democratic	0	Dictator / Dictatorship	0
Peace / Peaceful/ Peacefully etc.	0	Comunism / Communist	0
Security	7	Hostile / Hostility	0
War	9	Extremist/s / Extremism	0
God	0	Muslim	0
Faith	1	Islam / Islamic	0
Justice	1	Evil	0

Objectius de la guerra
We've decimated al Qaeda's leadership. (17)
We've delivered justice to Osama bin Laden, and we've put that terrorist network on the path to defeat. (18-19)
We've made important progress in Afghanistan, and we've begun to transition so Afghans can assume more responsibility for their own security. (19-20)
We joined allies and partners to protect the Libyan people as they ended the regime of Muammar Qaddafi. (21-22)

Representació dels dos bàndols enfrontats	
Nosaltres (bàndol propi)	Els (l'enemic)
Els EUA són "the greatest force for freedom and security that the world has ever known." (4-5)	
L'exèrcit dels EUA és "the best-trained, best-led, best-equipped [...] in history" (6)	
Servim com a "force for universal rights and human dignity" (27)	
Superioritat militar amb unes Forces Armades "àgils, flexibles i preparades per gran varietat de contingències i amenaces". (85-86)	
"we have global responsibilities that demand our leadership". (105)	
"les millors forces armades del món". (115)	

Recurs a la tècnica del storytelling

Annex 2

Taules 1 i 2

Les 20 paraules seleccionades

Taula número 1.
Les 20 paraules analitzades. Resultats globals.

	Johnson 1	Johnson 2	Johnson 3	Johnson 4	Johnson 5	Johnson 6	JOHNSON TOTAL	Nixon 1	Nixon 2	Nixon 3	Nixon 4	Nixon 5	Nixon 6	Nixon 7	NIXON TOTAL	Bush 1	Bush 2	Bush 3	Bush 4	Bush 5	Bush 6	Bush 7	Bush 8	BUSH TOTAL	Obama 1	Obama 2	Obama 3	Obama 4	Obama 5	Obama 6	Obama 7	Obama 8	Obama 9	Obama 10	OBAMA TOTAL
Freedom / free etc.	1	6	5	12	6	3	33	7	3	13	7	1	0	1	32	6	21	6	4	19	33	6	19	114	3	2	4	7	6	2	9	0	3	1	37
Liberty / liberate etc.	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	7	6	1	4	25	0	0	1	1	2	2	0	1	0	0	7
Human rights	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	3	10	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	2	7	4	0	3	0	0	1	19
Democracy	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	21	0	4	26	0	3	2	2	2	3	1	0	1	0	14
Peace / -ful/ -fully	5	5	17	14	31	13	85	24	48	39	11	19	18	36	195	5	5	12	3	4	9	1	4	43	9	5	2	32	4	4	3	1	5	0	65
Security	1	1	1	9	9	0	21	1	5	2	2	0	0	1	11	2	17	4	0	3	8	8	1	43	17	23	25	0	8	11	4	3	10	7	108
War	1	2	10	14	10	4	41	23	9	46	17	19	26	15	155	1	12	11	2	10	27	22	13	98	18	8	27	44	21	21	1	8	15	9	172
God	0	0	0	2	2	2	6	0	0	0	0	0	1	0	1	1	2	1	1	3	7	1	3	19	2	2	2	2	2	2	4	2	0	2	20
Faith	0	0	0	0	0	2	2	2	0	1	0	0	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	1	5	1	1	2	4	1	0	1	0	1	1	12
Justice	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	2	1	6	0	0	2	1	6	1	17	1	3	1	3	1	0	1	5	2	1	18
Enemy	0	0	4	4	5	0	13	6	0	10	15	10	5	0	46	2	2	3	2	7	18	15	15	64	2	6	2	0	3	0	1	0	1	1	16
Tyrant / Tyranny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	1	0	2	5	1	1	12	2	0	1	0	0	0	2	0	0	0	5
Terror / -ist / -ism	1	0	3	3	0	0	7	0	0	1	0	0	2	0	3	9	36	10	0	19	44	69	14	201	3	12	6	2	5	7	1	7	3	2	48
Dictator / Dictatorship	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	2	3	0	1	10	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	3
Comunism / Communist	0	8	1	12	4	0	25	2	2	9	4	1	12	0	30	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Hostile / Hostility	3	2	0	0	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Extremist/s / Extremism	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	6	11	0	7	11	1	4	2	0	0	2	0	27
Muslim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	3	0	0	6
Islam / Islamic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	0	0	0	1	0	2	9	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0	7
Evil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	0	3	0	0	3	13	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0	4
TOTAL	13.385							20.367							21.430							30.645													

Taula número 2.
Les 20 paraules analitzades. Resultats proporcionals.

	NOSNHOF	00/0	NIXON	00/0	BUSH	00/0	OBAMA	00/0
Freedom / free etc.	33	13.385	2,465	20367	1,571	21430	37	30645
Liberty / liberate etc.	1	13.385	0,075	20367	0	21430	7	30645
Human rights	0	13.385	0	20367	0,491	21430	19	30645
Democracy	2	13.385	0,149	20367	0	21430	14	30645
Peace / Peaceful/ Peacefully	85	13.385	6,35	20367	9,574	21430	65	30645
Security	21	13.385	1,569	20367	0,54	21430	108	30645
War	41	13.385	3,063	20367	7,61	21430	172	30645
God	6	13.385	0,448	20367	0,049	21430	20	30645
Faith	2	13.385	0,149	20367	0,147	21430	12	30645
Justice	1	13.385	0,075	20367	0,098	21430	18	30645
Enemy	13	13.385	0,971	20367	2,259	21430	16	30645
Tyrant / Tyranny	0	13.385	0	20367	0,049	21430	5	30645
Terror / Terrorist / Terrorism	7	13.385	0,523	20367	0,147	21430	48	30645
Dictator / Dictatorship	0	13.385	0	20367	0	21430	3	30645
Communism / Communist	25	13.385	1,868	20367	1,473	21430	1	30645
Hostile / Hostility	6	13.385	0,448	20367	0	21430	1	30645
Extremist/s / Extremism	0	13.385	0	20367	0	21430	27	30645
Muslim	0	13.385	0	20367	0	21430	6	30645
Islam / Islamic	0	13.385	0	20367	0	21430	7	30645
Evil	0	13.385	0	20367	0	21430	4	30645
		13.385		20367		21430		30645

Annex 3

Taules 3 a 7 Les 25 paraules més freqüents

Elaborat amb <http://www.wordcounter.com/>

Taula número 3
Les 25 paraules més freqüents. Johnson

DISCURS 1	DISCURS 2	DISCURS 3	DISCURS 4	DISCURS 5	DISCURS 6	TOTAL
unit	10 stat	11 vietnam	24 vietnam	25 vietnam	32 vietnam	111
stat	8 unit	11 people	20 people	18 peace	29 talk	75
support	5 congress	10 world	20 american	15 south	28 govern	71
against	5 asia	9 nation	16 war	14 people	28 south	69
peace	4 southeast	9 country	13 president	12 year	24 peace	55
act	4 commun	7 must	13 said	12 tonight	19 president	54
today	4 threat	7 south	12 asia	11 american	17 bomb	49
aggression	4 vietnamese	7 peace	12 south	11 nation	16 progress	49
american	4 nation	7 american	12 north	11 unit	15 north	47
force	4 action	7 asia	10 unit	10 asia	14 very	41
action	4 north	6 because	10 go	10 southeast	14 made	41
attack	3 attack	6 effort	9 stat	9 north	14 paris	40
rep	3 regime	6 attack	9 peace	9 must	14 good	39
order	3 resolution	6 war	9 time	9 force	13 men	39
make	3 laos	6 come	8 commun	9 come	12 military	38
govern	3 area	6 hope	8 world	9 men	11 tonight	37
destroyer	3 south	5 necessary	8 very	8 america	11 general	37
vietnam	3 vietnam	5 dream	8 vietnamese	8 vietnamese	10 people	33
hostile	3 force	5 men	7 answer	8 take	10 american	31
congress	2 territory	4 make	7 aggression	8 bring	10 new	31
two	2 peace	4 conflict	7 many	7 time	10 vietnamese	31
military	2 treaty	4 impressive	7 southeast	7 govern	10 well	29
tonight	2 aggression	4 north	7 question	7 war	10 stop	28
security	2 support	4 help	7 think	7 to	10 many	27
asia	2 arm	4 over	6 nation	7 help	10 development	25
TOTAL	544	961	2857	2797	4128	13.385

Elaborat amb <http://www.wordcounter.com/>Taula número 4
Les 25 paraules més freqüents. Nixon

DISCURS 1	DISCURS 2	DISCURS 3	DISCURS 4	DISCURS 5	DISCURS 6	DISCURS 7	TOTAL
vietnam	52 peace	45 vietnam	53 vietnam	41 plan	23 vietnam	26 peace	vietnam 228
south	41 world	28 war	45 south	26 public	22 war	24 vietnam	peace 182
vietnamese	25 nation	24 american	37 american	25 private	19 american	19 war	war 153
peace	24 unit	21 peace	34 cambodia	20 american	19 north	18 agree	south 139
war	23 vietnam	21 south	28 north	18 war	19 peace	18 south	american 124
people	21 people	19 end	23 vietnamese	17 peace	18 vietnamese	13 people	people 92
american	17 stat	17 people	21 war	17 offer	16 south	12 end	vietnamese 81
force	15 south	15 force	20 unit	16 vietnam	16 offer	12 time	unit 79
settle	13 international	13 withdrawal	18 decision	16 negotiation	16 commun	11 last	nation 78
political	13 first	13 policy	18 action	16 month	13 stat	10 right	north 78
unit	12 interest	12 nation	18 stat	15 vietnamese	13 unit	10 honor	end 74
stat	11 time	12 year	18 enemy	15 secret	13 end	10 january	stat 71
withdrawal	10 one	12 president	14 force	14 north	12 nation	10 effort	force 71
end	10 national	11 want	14 tonight	13 proposal	10 soviet	9 settle	world 64
north	10 new	11 plan	13 nation	13 south	10 negotiation	9 american	negotiation 55
want	10 open	10 vietnamese	12 people	12 meet	10 want	9 republic	year 48
side	9 war	10 unit	12 sanctuary	12 enemy	10 action	8 support	want 47
point	8 man	9 world	12 attack	12 end	10 every	6 know	enemy 45
nation	8 great	9 bring	11 men	11 force	10 people	6 govern	president 44
offer	8 north	9 stat	10 military	9 paris	10 negotiate	6 negotiation	offer 44
negotiation	8 end	8 way	10 peace	9 tonight	8 union	6 achiev	withdrawal 43
choice	8 must	8 great	10 world	9 negotiate	8 force	6 di	time 42
tonight	7 develop	8 become	10 made	8 agree	8 aggression	6 party	one 39
men	7 talk	8 many	9 country	7 side	8 know	6 stat	tonight 39
free	7 year	8 result	9 liv	7 ago	7 must	6 dure	public 39
TOTAL	3209	3884	4577	2709	2515	2224	20.367

Elaborat amb <http://www.wordcounter.com/>Taula número 5
Les 25 paraules més freqüents. Bush

DISCURS 1	DISCURS 2	DISCURS 3	DISCURS 4	DISCURS 5	DISCURS 6	DISCURS 7	DISCURS 8	TOTAL	
military	9 america	33 iraq	20 people	7 nation	13 iraq	45 terrorist	44 america	106 terror	
america	8 terror	24 nation	14 force	7 terror	12 war	27 information	37 people	104 america	
every	6 american	23 iraqi	12 military	5 freedom	12 freedom	26 attack	32 enemy	99 terrorist	
terror	6 security	19 security	12 country	5 iraq	11 american	25 terror	30 world	97 war	
today	6 world	19 unit	12 american	5 war	10 middle	24 question	27 east	95 people	
freedom	5 must	18 war	11 come	4 world	10 east	24 program	26 middle	95 nation	
operation	5 nation	16 against	11 coalition	4 unit	9 people	22 war	22 nation	95 world	
afghanistan	5 work	15 people	10 know	4 stat	8 world	22 help	22 attack	94 iraq	
many	4 people	14 stat	9 unit	4 country	8 terrorist	22 guantanamo	21 day	94 american	
peace	4 good	14 weapon	9 world	4 military	7 nation	21 al	20 war	75 freedom	
american	4 freedom	14 threat	9 peace	3 terrorist	7 terror	20 provide	19 iraq	69 unit	
sacrifice	4 country	13 saddam	9 defend	3 free	7 iraqi	19 people	19 freedom	68 country	
taliban	4 job	13 country	9 campaign	3 enemy	7 force	18 american	19 terrorist	66 enemy	
friend	4 new	13 hussein	9 conflict	3 america	7 thank	17 intelligence	19 men	63 stat	
country	4 afghanistan	13 council	8 iraq	3 american	7 enemy	17 gaida	19 free	61 attack	
patience	4 act	12 regime	8 nation	3 iraqi	6 america	16 military	17 terror	59 work	
stat	3 weapon	12 power	7 innocent	3 regime	6 new	16 held	17 american	59 new	
time	3 war	12 military	7 citizen	3 men	6 unit	15 cia	17 saw	58 military	
terrorist	3 regime	11 america	7 stat	2 force	6 veteran	14 unit	16 every	53 security	
know	3 terrorist	10 disarm	7 freedom	2 coalition	6 govern	14 work	16 fight	48 force	
people	3 train	10 peaceful	7 men	2 thank	5 come	13 new	16 across	47 help	
battle	3 stat	9 world	7 danger	2 people	5 country	13 stat	15 leave	46 al	
new	3 congress	9 act	6 every	2 battle	5 support	13 country	15 threat	45 day	
intelligence	3 citizen	9 destruction	6 pray	2 against	5 stat	13 congress	15 year	43 men	
camp	3 every	8 day	6 fellow	2 women	5 join	13 operativ	15 september	43 iraqi	
TOTAL	969	3830	1763	576	1815	5183	4694	2600	21.430

Elaborat amb <http://www.wordcounter.com/>Taula número 6
Les 25 paraules més freqüents. Obama

DISCURS 1	DISCURS 2	DISCURS 3	DISCURS 4	DISCURS 5	DISCURS 6	DISCURS 7	DISCURS 8	DISCURS 9	DISCURS 10	TOTAL
iraq										
iraq	67 afghan	33 afghanistan	44 war	44 america	25 iraq	33 people	40 bin	15 must	16 military	14 people
people	19 pakistan	33 security	28 world	32 war	20 people	21 qadhafi	28 laden	15 al	15 defense	13 war
war	18 afghanistan	33 people	25 peace	29 country	18 war	19 libyan	22 al	13 qaida	15 force	9 iraq
military	17 people	32 war	25 imust	25 time	15 american	18 libya	21 qaida	13 afghan	14 ne	8 must
iraqi	17 must	25 qaeda	22 human	22 must	15 iraqi	17 unit	19 american	10 war	14 budget	8 america
security	17 al	24 afghan	22 nation	21 nation	14 must	14 military	17 people	9 america	13 war	8 afghanistan
force	16 qaida	23 al	22 america	15 see	14 troop	12 america	16 against	9 afghanistan	12 thank	7 security
america	16 security	22 must	21 right	13 american	12 security	11 world	16 attack	8 security	10 go	7 american
nation	15 ally	17 pakistan	21 just	13 world	12 force	11 stat	14 war	8 force	10 keep	7 world
american	15 future	14 america	19 country	11 fight	11 serv	10 american	14 country	8 troop	9 world	7 nation
must	13 unit	14 troop	16 one	11 unit	11 future	9 country	10 pakistan	7 american	9 america	6 al
work	12 american	13 iraq	15 believe	10 today	11 support	9 power	10 unit	7 country	8 come	6 force
support	11 partner	11 nation	14 conflict	10 because	11 america	9 coalition	10 fought	6 one	8 security	6 country
new	11 country	11 lover	13 cannot	10 stat	10 mission	9 international	10 kill	6 people	7 over	6 unit
serv	10 support	11 force	13 still	9 people	9 home	8 action	10 work	6 time	7 today	6 military
men	10 clear	10 one	13 force	9 through	9 end	8 change	9 citizen	6 govern	7 leadership	5 afghan
end	10 force	10 clear	12 effort	9 history	9 fought	8 regime	9 stat	5 new	7 troop	5 time
govern	10 troop	10 effort	12 seek	8 know	9 world	8 nation	9 effort	5 responsible	6 time	5 troop
want	10 effort	10 govern	12 make	8 day	9 time	7 force	9 know	5 laden	6 american	5 stat
marin	10 international	10 american	12 arm	8 academy	9 combat	7 effort	9 operation	5 effort	6 want	5 pakistan
thank	9 train	10 taliban	12 nuclear	8 new	9 iraqis	7 support	9 justice	5 bin	6 year	5 qaida
family	9 stat	9 world	12 time	8 cadet	9 one	7 protect	9 usama	5 support	6 nation	5 one
country	9 seek	9 military	11 power	7 year	9 many	6 security	8 year	5 taliban	6 strategy	5 effort
unit	9 border	9 country	11 know	7 soldier	8 responsible	6 kill	8 god	4 next	5 afghanistan	5 support
strategy	9 america	9 ally	11 way	7 thank	8 base	6 civilian	8 thank	4 home	5 stat	4 work
TOTAL	3.820	3266	4643	4214	3.827	2.550	3.374	1.381	2.020	1.550
										30.645

Elaborat amb <http://www.wordcounter.com/>Taula número 7
Les 25 paraules més freqüents. Comparativa

	JOHNSON		NIXON		BUSH		OBAMA	
1	vietnam	111	vietnam	228	terror	106	people	170
2	people	75	peace	182	america	104	war	165
3	south	71	war	153	terrorist	99	iraq	137
4	peace	69	south	139	war	97	must	135
5	american	55	american	124	people	95	america	130
6	unit	54	people	92	nation	95	afghanistan	121
7	asia	49	vietnamese	81	world	95	security	119
8	nation	49	unit	79	iraq	94	american	110
9	north	47	nation	78	american	94	world	102
10	world	41	north	78	freedom	75	nation	101
11	southeast	41	end	74	unit	69	al	93
12	stat	40	stat	71	country	68	force	91
13	must	39	force	71	enemy	66	country	90
14	war	39	world	64	stat	63	unit	89
15	tonight	38	negotiation	55	attack	61	military	83
16	president	37	year	48	work	59	afghan	80
17	year	37	want	47	new	59	time	74
18	govern	33	enemy	45	military	58	troop	71
19	vietnamese	31	president	44	security	53	stat	70
20	men	31	offer	44	force	48	pakistan	69
21	time	31	withdrawal	43	help	47	qaida	67
22	force	29	time	42	al	46	one	65
23	very	28	one	39	day	45	effort	63
24	attack	27	tonight	39	men	43	support	62
25	talk	25	public	39	iraqi	43	work	62
	TOTAL	13.385		20.367		21.430		30.645

Annex 4

Taula 8
Aspectes cognitius i emocionals

Obtinguts amb el programa LIWC

Taula número 8
Aspectes emocionals i cognitius presents en els discursos

WC	Dic	funct	pronoun	ppron	i	we	you	shehe	they	ipron	article	verb	auxverb	past	present	future
Johnson	13323	84.44	55.56	12.17	6.30	1.74	2.98	0.34	0.18	1.07	8.01	11.44	8.17	1.94	6.50	1.90
Nixon	20224	84.49	55.15	11.77	6.29	1.80	3.05	0.44	0.22	0.78	8.61	11.12	8.24	2.23	5.93	1.73
Bush	21441	82.49	51.70	11.65	7.45	0.86	3.91	0.62	0.43	1.61	7.88	10.98	7.22	2.56	6.09	1.60
Obama	30624	82.46	54.10	13.21	7.70	1.03	4.69	0.72	0.23	1.04	7.37	11.29	8.01	2.08	6.48	1.81

adverb	preps	conj	negate	quant	number	swear
Johnson	3.17	15.56	5.76	1.26	2.87	1.39
Nixon	2.65	16.13	4.82	1.26	2.82	1.79
Bush	2.15	14.58	6.44	0.94	2.23	1.15
Obama	2.82	14.66	7.00	1.17	2.27	1.10

1 SOCIALS										2 AFECTIUS										3 COGNITIUS									
					Em. positives					Em. Negatives																			
	família	amics	humans							anxietat	ira	tristesa					introspecció	causa	discrepancia	tempteig	certesa	inhibició	inclúsio	exclúsio					
Johnson	8.81	0.05	0.12	1.17	6.74	3.99	2.67	0.33	1.64	0.38	17.56	1.90	2.11	1.63	1.83	2.27	2.11	2.17	1.79	1.65	1.47	1.36	5.91	1.79					
Nixon	9.37	0.05	0.13	0.84	6.83	4.11	2.63	0.20	1.65	0.46	16.39	2.13	2.17	1.79	1.65	1.47	2.13	2.17	1.79	1.65	1.47	1.04	5.38	1.85					
Bush	11.59	0.35	0.20	1.35	9.14	4.54	4.58	1.25	2.67	0.38	16.79	1.83	1.81	1.03	1.43	1.41	1.83	1.81	1.03	1.43	1.41	1.40	7.38	1.33					
Obama	10.89	0.20	0.33	1.45	7.13	4.14	2.99	0.48	1.71	0.41	17.92	1.38	2.08	1.28	1.35	1.92	1.38	2.08	1.28	1.35	1.92	1.65	7.68	1.55					
	percept	see	hear	feel	bio	body	health	sexual	ingest	relativ	motion	space	time	work	achieve	leisure													
Johnson	0.71	0.14	0.36	0.19	0.57	0.18	0.21	0.05	0.14	15.07	1.83	8.08	5.00	2.64	3.14	0.29													
Nixon	0.68	0.23	0.25	0.17	0.68	0.17	0.41	0.07	0.03	15.43	1.70	8.42	5.14	2.99	3.11	0.31													
Bush	0.83	0.40	0.22	0.17	0.65	0.21	0.30	0.07	0.06	13.91	1.87	7.27	4.59	2.68	3.12	0.52													
Obama	0.71	0.23	0.24	0.18	0.67	0.26	0.29	0.06	0.07	13.54	2.00	6.85	4.63	2.98	3.60	0.34													
	home	money	relig	death	assent	nonfl	filler	period	comma	colon	semic	qmark	exclam	dash	quote	apostro	parenth	otherp	allpct										
Johnson	0.17	0.50	0.30	0.47	0.05	0.12	0.02	5.12	4.15	0.41	0.13	0.17	0.00	3.25	0.41	0.27	0.01	0.02	13.94										
Nixon	0.23	0.24	0.21	0.72	0.03	0.08	0.01	4.98	4.54	0.26	0.15	0.08	0.00	1.71	0.11	0.26	0.02	0.01	12.15										
Bush	0.28	0.74	0.56	0.79	0.02	0.03	0.07	5.46	4.75	0.23	0.30	0.02	0.00	0.57	0.30	1.20	0.03	0.08	12.97										
Obama	0.32	0.68	0.51	0.72	0.04	0.06	0.08	5.08	5.34	0.25	0.20	0.02	0.01	0.95	0.13	1.44	0.05	0.09	13.61										

Annex 5

Taula 9 Recurs a la tècnica de storytelling

Taula número 9
Recurs a la tècnica de storytelling

Guerra	President	Nombre de discursos	Amb recurs a storytelling	%	Casos de storytelling
Vietnam	Johnson	6	1	16,6	1
	Nixon	7	2	28,5	2
Terror	Bush	8	5	62,5	8
	Obama	10	7	70	9

Annex 6

Textos dels discursos

1 **Discurs 1 Lyndon B. Johnson**

2 **Radio and Television Report to the American People Following Renewed**
3 **Aggression in the Gulf of Tonkin. August 4, 1964**

4 My fellow Americans:

5 As President and Commander in Chief, it is my duty to the American people to
6 report that renewed hostile actions against United States ships on the high seas in
7 the Gulf of Tonkin have today required me to order the military forces of the
8 United States to take action in reply.

9 The initial attack on the destroyer 'Maddox, on August 2, was repeated today by a
10 number of hostile vessels attacking two U.S. destroyers with torpedoes. The
11 destroyers and supporting aircraft acted at once on the orders I gave after the
12 initial act of aggression. We believe at least two of the attacking boats were sunk.
13 There were no U.S. losses.

14 The performance of commanders and crews in this engagement is in the highest
15 tradition of the United States Navy. But repeated acts of violence against the
16 Armed Forces of the United States must be met not only with alert defense, but
17 with positive reply. That reply is being given as I speak to you tonight. Air action is
18 now in execution against gunboats and certain supporting facilities in North
19 Vietnam which have been used in these hostile operations.

20 In the larger sense this new act of aggression, aimed directly at our own forces,
21 again brings home to all of us in the United States the importance of the struggle
22 for peace and security in southeast Asia. Aggression by terror against the peaceful
23 villagers of South Vietnam has now been joined by open aggression on the high
24 seas against the United States of America.

25 The determination of all Americans to carry out our full commitment to the people
26 and to the government of South Vietnam will be redoubled by this outrage. Yet our
27 response, for the present, will be limited and fitting. We Americans know, although
28 others appear to forget, the risks of spreading conflict. We still seek no wider war.

29 I have instructed the Secretary of State to make this position totally clear to friends
30 and to adversaries and, indeed, to all. I have instructed Ambassador Stevenson to
31 raise this matter immediately and urgently before the Security Council of the
32 United Nations. Finally, I have today met with the leaders of both parties in the
33 Congress of the United States and I have informed them that I shall immediately
34 request the Congress to pass a resolution making it clear that our Government is
35 united in its determination to take all necessary measures in support of freedom
36 and in defense of peace in southeast Asia.

37 I have been given encouraging assurance by these leaders of both parties that such
38 a resolution will be promptly introduced, freely and expeditiously debated, and
39 passed with overwhelming support. And just a few minutes ago I was able to reach

40 Senator Goldwater and I am glad to say that he has expressed his support of the
41 statement that I am making to you tonight.

42 It is a solemn responsibility to have to order even limited military action by forces
43 whose overall strength is as vast and as awesome as those of the United States of
44 America, but it is my considered conviction, shared throughout your Government,
45 that firmness in the right is indispensable today for peace; that firmness will
46 always be measured. Its mission is peace.

47 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 2 Lyndon B. Johnson**

2 **Special Message to the Congress on U.S. Policy in Southeast Asia. August 5,**
3 **1964**

4 To the Congress of the United States:

5 Last night I announced to the American people that the North Vietnamese regime
6 had conducted further deliberate attacks against US naval vessels operating in
7 international waters, and that I had therefore directed air action against gun boats
8 and supporting facilities used in these hostile operations. This air action has now
9 been carried out with substantial damage to the boats and facilities. Two US
10 aircraft were lost in the action.

11 After consultation with the leaders of both parties in the Congress, I further
12 announced a decision to ask the Congress for a Resolution expressing the unity and
13 determination of the United States in supporting freedom and in protecting peace
14 in Southeast Asia.

15 These latest actions of the North Vietnamese regime have given a new and grave
16 turn to the already serious situation in Southeast Asia. Our commitments in that
17 area are well known to the Congress. They were first made in 1954 by President
18 Eisenhower. They were further defined in the Southeast Asia Collective Defense
19 Treaty approved by the Senate in February 1955.

20 This Treaty with its accompanying protocol obligates the United States and other
21 members to act in accordance with their Constitutional processes to meet
22 Communist aggression against any of the parties or protocol states.

23 Our policy in Southeast Asia has been consistent and unchanged since 1954. I
24 summarized it on June 2 in four simple propositions:

25 1. America keeps her word. Here as elsewhere, we must and shall honor our
26 commitments.

27 2. The issue is the future of Southeast Asia as a whole. A threat to any nation in that
28 region is a threat to all, and a threat to us.

29 3. Our purpose is peace. We have no military, political or territorial ambitions in
30 the area.

31 4. This is not just a jungle war, but a struggle for freedom on every front of human
32 activity. Our military and economic assistance to South Vietnam and Laos in
33 particular has the purpose of helping these countries to repel aggression and
34 strengthen their independence.

35 The threat to the free nations of Southeast Asia has long been clear. The North
36 Vietnamese regime has constantly sought to take over South Vietnam and Laos.

37 This Communist regime has violated the Geneva Accords for Vietnam. It has
38 systematically conducted a campaign of subversion, which includes the direction,
39 training, and supply of personnel and arms for the conduct of guerrilla warfare in
40 South Vietnamese territory. In Laos, the North Vietnamese regime has maintained
41 military forces, used Laotian territory for infiltration into South Vietnam, and most
42 recently carried out combat operations--all in direct violation of the Geneva
43 Agreements of 1962.

44 In recent months, the actions of the North Vietnamese regime have become
45 steadily more threatening. In May, following new acts of Communist aggression in
46 Laos, the United States undertook reconnaissance flights over Laotian territory, at
47 the request of the Government of Laos. These flights had the essential mission of
48 determining the situation in territory where Communist forces were preventing
49 inspection by the International Control Commission. When the Communists
50 attacked these aircraft, I responded by furnishing escort fighters with instructions
51 to fire when fired upon. Thus, these latest North Vietnamese attacks on our naval
52 vessels are not the first direct attack on armed forces of the United States.

53 As President of the United States I have concluded that I should now ask the
54 Congress, on its part, to join in affirming the national determination that all such
55 attacks will be met, and that the U.S. will continue in its basic policy of assisting the
56 free nations of the area to defend their freedom.

57 As I have repeatedly made clear, the United States intends no rashness, and seeks
58 no wider war. We must make it clear to all that the United States is united in its
59 determination to bring about the end of Communist subversion and aggression in
60 the area. We seek the full and effective restoration of the international agreements
61 signed in Geneva in 1954, with respect to South Vietnam, and again in Geneva in
62 1962, with respect to Laos.

63 I recommend a Resolution expressing the support of the Congress for all necessary
64 action to protect our armed forces and to assist nations covered by the SEATO
65 Treaty. At the same time, I assure the Congress that we shall continue readily to
66 explore any avenues of political solution that will effectively guarantee the removal
67 of Communist subversion and the preservation of the independence of the nations
68 of the area.

69 The Resolution could well be based upon similar resolutions enacted by the
70 Congress in the past--to meet the threat to Formosa in 1955, to meet the threat to
71 the Middle East in 1957, and to meet the threat in Cuba in 1962. It could state in
72 the simplest terms the resolve and support of the Congress for action to deal
73 appropriately with attacks against our armed forces and to defend freedom and
74 preserve peace in southeast Asia in accordance with the obligations of the United
75 States under the southeast Asia Treaty. I urge the Congress to enact such a
76 Resolution promptly and thus to give convincing evidence to the aggressive
77 Communist nations, and to the world as a whole, that our policy in southeast Asia
78 will be carried forward--and that the peace and security of the area will be
79 preserved.

80 The events of this week would in any event have made the passage of a
81 Congressional Resolution essential. But there is an additional reason for doing so
82 at a time when we are entering on three months of political campaigning. Hostile
83 nations must understand that in such a period the United States will continue to
84 protect its national interests, and that in these matters there is no division among
85 us.

86 *Note: A joint resolution "to promote the maintenance of international peace and*
87 *security in southeast Asia" was approved by the President on August 10 (see Item*
88 *507).*

89 **Citation:** John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project*
90 [online]. Santa Barbara, CA: University of California (hosted), Gerhard Peters
91 (database): www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 3 Lyndon B. Johnson's**

2 **Address at Johns Hopkins University: "Peace Without Conquest". April 7,**
3 **1965**

4 Mr. Garland, Senator Brewster, Senator Tydings, Members of the congressional
5 delegation, members of the faculty of Johns Hopkins, student body, my fellow
6 Americans:

7 Last week 17 nations sent their views to some two dozen countries having an
8 interest in southeast Asia. We are joining those 17 countries and stating our
9 American policy tonight which we believe will contribute toward peace in this area
10 of the world.

11 I have come here to review once again with my own people the views of the
12 American Government.

13 Tonight Americans and Asians are dying for a world where each people may
14 choose its own path to change.

15 This is the principle for which our ancestors fought in the valleys of Pennsylvania.
16 It is the principle for which our sons fight tonight in the jungles of Vietnam.

17 Vietnam is far away from this quiet campus. We have no territory there, nor do we
18 seek any. The war is dirty and brutal and difficult. And some 400 young men, born
19 into an America that is bursting with opportunity and promise, have ended their
20 lives on Vietnam's steaming soil.

21 Why must we take this painful road?

22 Why must this Nation hazard its ease, and its interest, and its power for the sake of
23 a people so far away?

24 We fight because we must fight if we are to live in a world where every country can
25 shape its own destiny. And only in such a world will our own freedom be finally
26 secure.

27 This kind of world will never be built by bombs or bullets. Yet the infirmities of
28 man are such that force must often precede reason, and the waste of war, the
29 works of peace.

30 We wish that this were not so. But we must deal with the world as it is, if it is ever
31 to be as we wish.

32 **THE NATURE OF THE CONFLICT**

33 The world as it is in Asia is not a serene or peaceful place.

34 The first reality is that North Vietnam has attacked the independent nation of
35 South Vietnam. Its object is total conquest.

36 Of course, some of the people of South Vietnam are participating in attack on their
37 own government. But trained men and supplies, orders and arms, flow in a
38 constant stream from north to south.

39 This support is the heartbeat of the war.

40 And it is a war of unparalleled brutality. Simple farmers are the targets of
41 assassination and kidnapping. Women and children are strangled in the night
42 because their men are loyal to their government. And helpless villages are ravaged
43 by sneak attacks. Large-scale raids are conducted on towns, and terror strikes in
44 the heart of cities.

45 The confused nature of this conflict cannot mask the fact that it is the new face of
46 an old enemy.

47 Over this war--and all Asia--is another reality: the deepening shadow of
48 Communist China. The rulers in Hanoi are urged on by Peking. This is a regime
49 which has destroyed freedom in Tibet, which has attacked India, and has been
50 condemned by the United Nations for aggression in Korea. It is a nation which is
51 helping the forces of violence in almost every continent. The contest in Vietnam is
52 part of a wider pattern of aggressive purposes.

53 WHY ARE WE IN VIETNAM ?

54 Why are these realities our concern? Why are we in South Vietnam ?

55 We are there because we have a promise to keep. Since 1954 every American
56 President has offered support to the people of South Vietnam. We have helped to
57 build, and we have helped to defend. Thus, over many years, we have made a
58 national pledge to help South Vietnam defend its independence.

59 And I intend to keep that promise.

60 To dishonor that pledge, to abandon this small and brave nation to its enemies, and
61 to the terror that must follow, would be an unforgivable wrong.

62 We are also there to strengthen world order. Around the globe, from Berlin to
63 Thailand, are people whose well-being rests, in part, on the belief that they can
64 count on us if they are attacked. To leave Vietnam to its fate would shake the
65 confidence of all these people in the value of an American commitment and in the
66 value of America's word. The result would be increased unrest and instability, and
67 even wider war.

68 We are also there because there are great stakes in the balance. Let no one think
69 for a moment that retreat from Vietnam would bring an end to conflict. The battle
70 would be renewed in one country and then another. The central lesson of our time

71 is that the appetite of aggression is never satisfied. To withdraw from one
72 battlefield means only to prepare for the next. We must say in southeast Asia--as
73 we did in Europe--in the words of the Bible: "Hitherto shalt thou come, but no
74 further."

75 There are those who say that all our effort there will be futile--that China's power
76 is such that it is bound to dominate all southeast Asia. But there is no end to that
77 argument until all of the nations of Asia are swallowed up.

78 There are those who wonder why we have a responsibility there. Well, we have it
79 there for the same reason that we have a responsibility for the defense of Europe.
80 World War II was fought in both Europe and Asia, and when it ended we found
81 ourselves with continued responsibility for the defense of freedom.

82 OUR OBJECTIVE IN VIETNAM

83 Our objective is the independence of South Vietnam, and its freedom from attack.
84 We want nothing for ourselves--only that the people of South Vietnam be allowed
85 to guide their own country in their own way.

86 We will do everything necessary to reach that objective. And we will do only what
87 is absolutely necessary.

88 In recent months attacks on South Vietnam were stepped up. Thus, it became
89 necessary for us to increase our response and to make attacks by air. This is not a
90 change of purpose. It is a change in what we believe that purpose requires.

91 We do this in order to slow down aggression.

92 We do this to increase the confidence of the brave people of South Vietnam who
93 have bravely borne this brutal battle for so many years with so many casualties.

94 And we do this to convince the leaders of North Vietnam--and all who seek to share
95 their conquest--of a very simple fact: We will not be defeated. We will not grow
96 tired.

97 We will not withdraw, either openly or under the cloak of a meaningless
98 agreement.

99 We know that air attacks alone will not accomplish all of these purposes. But it is
100 our best and prayerful judgment that they are a necessary part of the surest road
101 to peace.

102 We hope that peace will come swiftly. But that is in the hands of others besides
103 ourselves. And we must be prepared for a long continued conflict. It will require
104 patience as well as bravery, the will to endure as well as the will to resist.

105 I wish it were possible to convince others with words of what we now find it
106 necessary to say with guns and planes: Armed hostility is futile. Our resources are

107 equal to any challenge. Because we fight for values and we fight for principles,
108 rather than territory or colonies, our patience and our determination are
109 unending.

110 Once this is clear, then it should also be clear that the only path for reasonable men
111 is the path of peaceful settlement.

112 Such peace demands an independent South Vietnam--securely guaranteed and able
113 to shape its own relationships to all others--free from outside interference--tied to
114 no alliance--a military base for no other country.

115 These are the essentials of any final settlement.

116 We will never be second in the search for such a peaceful settlement in Vietnam.

117 There may be many ways to this kind of peace: in discussion or negotiation with
118 the governments concerned; in large groups or in small ones; in the reaffirmation
119 of old agreements or their strengthening with new ones.

120 We have stated this position over and over again, fifty times and more, to friend
121 and foe alike. And we remain ready, with this purpose, for unconditional
122 discussions.

123 And until that bright and necessary day of peace we will try to keep conflict from
124 spreading. We have no desire to see thousands die in battle--Asians or Americans.
125 We have no desire to devastate that which the people of North Vietnam have built
126 with toil and sacrifice. We will use our power with restraint and with all the
127 wisdom that we can command.

128 But we will use it.

129 This war, like most wars, is filled with terrible irony. For what do the people of
130 North Vietnam want? They want what their neighbors also desire: food for their
131 hunger; health for their bodies; a chance to learn; progress for their country; and
132 an end to the bondage of material misery. And they would find all these things far
133 more readily in peaceful association with others than in the endless course of
134 battle.

135 A COOPERATIVE EFFORT FOR DEVELOPMENT

136 These countries of southeast Asia are homes for millions of impoverished people.
137 Each day these people rise at dawn and struggle through until the night to wrestle
138 existence from the soil. They are often wracked by disease, plagued by hunger, and
139 death comes at the early age of 40.

140 Stability and peace do not come easily in such a land. Neither independence nor
141 human dignity will ever be won, though, by arms alone. It also requires the work of
142 peace. The American people have helped generously in times past in these works.

143 Now there must be a much more massive effort to improve the life of man in that
144 conflict-torn corner of our world.

145 The first step is for the countries of southeast Asia to associate themselves in a
146 greatly expanded cooperative effort for development. We would hope that North
147 Vietnam would take its place in the common effort just as soon as peaceful
148 cooperation is possible.

149 The United Nations is already actively engaged in development in this area. As far
150 back as 1961 I conferred with our authorities in Vietnam in connection with their
151 work there. And I would hope tonight that the Secretary General of the United
152 Nations could use the prestige of his great office, and his deep knowledge of Asia,
153 to initiate, as soon as possible, with the countries of that area, a plan for
154 cooperation in increased development.

155 For our part I will ask the Congress to join in a billion dollar American investment
156 in this effort as soon as it is underway.

157 And I would hope that all other industrialized countries, including the Soviet
158 Union, will join in this effort to replace despair with hope, and terror with
159 progress.

160 The task is nothing less than to enrich the hopes and the existence of more than a
161 hundred million people. And there is much to be done.

162 The vast Mekong River can provide food and water and power on a scale to dwarf
163 even our own TVA.

164 The wonders of modern medicine can be spread through villages where thousands
165 die every year from lack of care.

166 Schools can be established to train people in the skills that are needed to manage
167 the process of development.

168 And these objectives, and more, are within the reach of a cooperative and
169 determined effort.

170 I also intend to expand and speed up a program to make available our farm
171 surpluses to assist in feeding and clothing the needy in Asia. We should not allow
172 people to go hungry and wear rags while our own warehouses overflow with an
173 abundance of wheat and corn, rice and cotton.

174 So I will very shortly name a special team of outstanding, patriotic, distinguished
175 Americans to inaugurate our participation in these programs. This team will be
176 headed by Mr. Eugene Black, the very able former President of the World Bank.

177 In areas that are still ripped by conflict, of course development will not be easy.
178 Peace will be necessary for final success. But we cannot and must not wait for
179 peace to begin this job.

180 THE DREAM OF WORLD ORDER

181 This will be a disorderly planet for a long time. In Asia, as elsewhere, the forces of
182 the modern world are shaking old ways and uprooting ancient civilizations. There
183 will be turbulence and struggle and even violence. Great social change--as we see
184 in our own country now--does not always come without conflict.

185 We must also expect that nations will on occasion be in dispute with us. It may be
186 because we are rich, or powerful; or because we have made some mistakes; or
187 because they honestly fear our intentions. However, no nation need ever fear that
188 we desire their land, or to impose our will, or to dictate their institutions.

189 But we will always oppose the effort of one nation to conquer another nation.

190 We will do this because our own security is at stake.

191 But there is more to it than that. For our generation has a dream. It is a very old
192 dream. But we have the power and now we have the opportunity to make that
193 dream come true.

194 For centuries nations have struggled among each other. But we dream of a world
195 where disputes are settled by law and reason. And we will try to make it so.

196 For most of history men have hated and killed one another in battle. But we dream
197 of an end to war. And we will try to make it so.

198 For all existence most men have lived in poverty, threatened by hunger. But we
199 dream of a world where all are fed and charged with hope. And we will help to
200 make it so.

201 The ordinary men and women of North Vietnam and South Vietnam--of China and
202 India--of Russia and America--are brave people. They are filled with the same
203 proportions of hate and fear, of love and hope. Most of them want the same things
204 for themselves and their families. Most of them do not want their sons to ever die
205 in battle, or to see their homes, or the homes of others, destroyed.

206 Well, this can be their world yet. Man now has the knowledge--always before
207 denied--to make this planet serve the real needs of the people who live on it.

208 I know this will not be easy. I know how difficult it is for reason to guide passion,
209 and love to master hate. The complexities of this world do not bow easily to pure
210 and consistent answers.

211 But the simple truths are there just the same. We must all try to follow them as
212 best we can.

213 CONCLUSION

214 We often say how impressive power is. But I do not find it impressive at all. The
215 guns and the bombs, the rockets and the warships, are all symbols of human
216 failure. They are necessary symbols. They protect what we cherish. But they are
217 witness to human folly.

218 A dam built across a great river is impressive.

219 In the countryside where I was born, and where I live, I have seen the night
220 illuminated, and the kitchens warmed, and the homes heated, where once the
221 cheerless night and the ceaseless cold held sway. And all this happened because
222 electricity came to our area along the humming wires of the REA. Electrification of
223 the countryside--yes, that, too, is impressive.

224 A rich harvest in a hungry land is impressive.

225 The sight of healthy children in a classroom is impressive.

226 These--not mighty arms--are the achievements which the American Nation
227 believes to be impressive.

228 And, if we are steadfast, the time may come when all other nations will also find it
229 so.

230 Every night before I turn out the lights to sleep I ask myself this question: Have I
231 done everything that I can do to unite this country? Have I done everything I can to
232 help unite the world, to try to bring peace and hope to all the peoples of the world?
233 Have I done enough?

234 Ask yourselves that question in your homes--and in this hall tonight. Have we, each
235 of us, all done all we could? Have we done enough?

236 We may well be living in the time foretold many years ago when it was said: "I call
237 heaven and earth to record this day against you, that I have set before you life and
238 death, blessing and cursing: therefore choose life, that both thou and thy seed may
239 live."

240 This generation of the world must choose: destroy or build, kill or aid, hate or
241 understand.

242 We can do all these things on a scale never dreamed of before.

243 Well, we will choose life. In so doing we will prevail over the enemies within man,
244 and over the natural enemies of all mankind.

245 To Dr. Eisenhower and Mr. Garland, and this great institution, Johns Hopkins, I
246 thank you for this opportunity to convey my thoughts to you and to the American
247 people.

248 Good night.

249 *NOTE: The President spoke at 9 p.m. in Shriver Hall Auditorium at Johns Hopkins*
250 *University, Baltimore, Md. In his opening words, he referred to Charles S. Garland,*
251 *Chairman of the University's Board of Trustees, and Senators Daniel B. Brewster and*
252 *Joseph D. Tydings of Maryland.*

253 *Later he referred to Dr. Milton Eisenhower, President of Johns Hopkins University,*
254 *and Eugene Black, former President of the World Bank and adviser to the President*
255 *on southeast Asia social and economic development.*

256 *Earlier, on the same day, the White House released the text of the statements, made*
257 *to the press in the Theater at the White House, by George W. Ball, Under Secretary of*
258 *State, Robert S. McNamara, Secretary of Defense, and McGeorge Bundy, Special*
259 *Assistant to the President, which defined the context of the President's speech.*

260 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 4 Lyndon B. Johnson**

2 **Address on Vietnam Before the National Legislative Conference, San Antonio,**
3 **Texas. September 29, 1967**

4 Speaker Barnes, Governor Hughes, Governor Smith, Congressman Kazen,
5 Representative Graham, most distinguished legislators, ladies and gentlemen:

6 I deeply appreciate this opportunity to appear before an organization whose
7 members contribute every day such important work to the public affairs of our
8 State and of our country.

9 This evening I came here to speak to you about Vietnam.

10 I do not have to tell you that our people are profoundly concerned about that
11 struggle.

12 There are passionate convictions about the wisest course for our Nation to follow.
13 There are many sincere and patriotic Americans who harbor doubts about
14 sustaining the commitment that three Presidents and a half a million of our young
15 men have made.

16 Doubt and debate are enlarged because the problems of Vietnam are quite
17 complex. They are a mixture of political turmoil--of poverty--of religious and
18 factional strife--of ancient servitude and modern longing for freedom. Vietnam is all
19 of these things.

20 Vietnam is also the scene of a powerful aggression that is spurred by an appetite
21 for conquest.

22 It is the arena where Communist expansionism is most aggressively at work in the
23 world today--where it is crossing international frontiers in violation of
24 international agreements; where it is killing and kidnaping; where it is ruthlessly
25 attempting to bend free people to its will.

26 Into this mixture of subversion and war, of terror and hope, America has entered--
27 with its material power and with its moral commitment. Why?

28 Why should three Presidents and the elected representatives of our people have
29 chosen to defend this Asian nation more than 10,000 miles from American shores?

30 We cherish freedom--yes. We cherish self-determination for all people--yes. We
31 abhor the political murder of any state by another, and the bodily murder of any
32 people by gangsters of whatever ideology. And for 27 years--since the days of lend-
33 lease--we have sought to strengthen free people against domination by aggressive
34 foreign powers.

35 But the key to all that we have done is really our own security. At times of crisis-
36 before asking Americans to fight and die to resist aggression in a foreign land--
37 every American President has finally had to answer this question:

38 Is the aggression a threat--not only to the immediate victim--but to the United
39 States of America and to the peace and security of the entire world of which we in
40 America are a very vital part?

41 That is the question which Dwight Eisenhower and John Kennedy and Lyndon
42 Johnson had to answer in facing the issue in Vietnam.

43 That is the question that the Senate of the United States answered by a vote of 82
44 to 1 when it ratified and approved the SEATO treaty in 1955, and to which the
45 Members of the United States Congress responded in a resolution that it passed in
46 1964 by a vote of 504 to 2, "... the United States is, therefore, prepared, as the
47 President determines, to take all necessary steps, including the use of armed force,
48 to assist any member or protocol state of the Southeast Asia Collective Defense
49 Treaty requesting assistance in defense of its freedom."

50 Those who tell us now that we should abandon our commitment--that securing
51 South Vietnam from armed domination is not worth the price we are paying--must
52 also answer this question. And the test they must meet is this: What would be the
53 consequences of letting armed aggression against South Vietnam succeed? What
54 would follow in the time ahead? What kind of world are they prepared to live in 5
55 months or 5 years from tonight?

56 For those who have borne the responsibility for decision during these past years,
57 the stakes to us have seemed clear--and have seemed high.

58 President Dwight Eisenhower said in 1959:

59 "Strategically, South Vietnam's capture by the Communists would bring their
60 power several hundred miles into a hitherto free region. The remaining countries
61 in Southeast Asia would be menaced by a great flanking movement. The freedom of
62 12 million people would be lost immediately, and that of 150 million in adjacent
63 lands would be seriously endangered. The loss of South Vietnam would set in
64 motion a crumbling process that could, as it progressed, have grave consequences
65 for us and for freedom.... "

66 And President John F. Kennedy said in 1962:

67 "...withdrawal in the case of Vietnam and the case of Thailand might mean a
68 collapse of the entire area."

69 A year later, he reaffirmed that:

70 "We are not going to withdraw from that effort. In my opinion, for us to withdraw
71 from that effort would mean a collapse not only of South Vietnam, but Southeast
72 Asia. So we are going to stay there," said President Kennedy.

- 73 This is not simply an American viewpoint, I would have you legislative leaders
74 know. I am going to call the roll now of those who live in that part of the world--in
75 the great arc of Asian and Pacific nations--and who bear the responsibility for
76 leading their people, and the responsibility for the fate of their people.
- 77 The President of the Philippines had this to say:
- 78 "Vietnam is the focus of attention nowIt may happen to Thailand or the
79 Philippines, or anywhere, wherever there is misery, disease, ignorance....For you to
80 renounce your position of leadership in Asia is to allow the Red Chinese to gobble
81 up all of Asia." The Foreign Minister of Thailand said: "(The American) decision
82 will go down in history as the move that prevented the world from having to face
83 another major conflagration."
- 84 The Prime Minister of Australia said:
- 85 "We are there because while Communist aggression persists the whole of
86 Southeast Asia is threatened."
- 87 President Park of Korea said:
- 88 "For the first time in our history, we decided to dispatch our combat troops
89 overseas... because in our belief any aggression against the Republic of Vietnam
90 represented a direct and grave menace against the security and peace of free Asia,
91 and therefore directly jeopardized the very security and freedom of our own
92 people."
- 93 The Prime Minister of Malaysia warned his people that if the United States pulled
94 out of South Vietnam, it would go to the Communists, and after that, it would be
95 only a matter of time until they moved against neighbouring states.
96 The Prime Minister of New Zealand said: "We can thank God that America at least
97 regards aggression in Asia with the same concern as it regards aggression in
98 Europe-and is prepared to back up its concern with action."
- 99 The Prime Minister of Singapore said:
- 100 "I feel the fate of Asia--South and Southeast Asia--will be decided in the next few
101 years by what happens in Vietnam."
- 102 I cannot tell you tonight as your President-with certainty--that a Communist
103 conquest of South Vietnam would be followed by a Communist conquest of
104 Southeast Asia. But I do know there are North Vietnamese troops in Laos. I do
105 know that there are North Vietnamese trained guerrillas tonight in northeast
106 Thailand. I do know that there are Communist-supported guerrilla forces
107 operating in Burma. And a Communist coup was barely averted in Indonesia, the
108 fifth largest nation in the world.

109 So your American President cannot tell you--with certainty--that a Southeast Asia
110 dominated by Communist power would bring a third world war much closer to
111 terrible reality. One could hope that this would not be so.

112 But all that we have learned in this tragic century strongly suggests to me that it
113 would be so. As President of the United States, I am not prepared to gamble on the
114 chance that it is not so. I am not prepared to risk the security--indeed, the survival-
115 -of this American Nation on mere hope and wishful thinking. I am convinced that
116 by seeing this struggle through now, we are greatly reducing the chances of a much
117 larger war--perhaps a nuclear war. I would rather stand in Vietnam, in our time,
118 and by meeting this danger now, and facing up to it, thereby reduce the danger for
119 our children and for our grandchildren.

120 I want to turn now to the struggle in Vietnam itself.

121 There are questions about this difficult war that must trouble every really
122 thoughtful person. I am going to put some of these questions. And I am going to
123 give you the very best answers that I can give you.

124 First, are the Vietnamese--with our help, and that of their other allies--really
125 making any progress? Is there a forward movement? The reports I see make it
126 clear that there is. Certainly there is a positive movement toward constitutional
127 government. Thus far the Vietnamese have met the political schedule that they laid
128 down in January 1966.

129 The people wanted an elected, responsive government. They wanted it strongly
130 enough to brave a vicious campaign of Communist terror and assassination to vote
131 for it. It has been said that they killed more civilians in 4 weeks trying to keep them
132 from voting before the election than our American bombers have killed in the big
133 cities of North Vietnam in bombing military targets.

134 On November 1, subject to the action, of course, of the Constituent Assembly, an
135 elected government will be inaugurated and an elected Senate and Legislature will
136 be installed. Their responsibility is clear: To answer the desires of the South
137 Vietnamese people for self-determination and for peace, for an attack on
138 corruption, for economic development, and for social justice.

139 There is progress in the war itself, steady progress considering the war that we are
140 fighting; rather dramatic progress considering the situation that actually prevailed
141 when we sent our troops there in 1965; when we intervened to prevent the
142 dismemberment of the country by the Vietcong and the North Vietnamese.

143 The campaigns of the last year drove the enemy from many of their major interior
144 bases. The military victory almost within Hanoi's grasp in 1965 has now been
145 denied them. The grip of the Vietcong on the people is being broken.

146 Since our commitment of major forces in July 1965 the proportion of the
147 population living under Communist control has been reduced to well under 20

148 percent. Tonight the secure proportion of the population has grown from about 45
149 percent to 65 percent-and in the contested areas, the tide continues to run with us.

150 But the struggle remains hard. The South Vietnamese have suffered severely, as
151 have we--particularly in the First Corps area in the north, where the enemy has
152 mounted his heaviest attacks, and where his lines of communication to North
153 Vietnam are shortest. Our casualties in the war have reached about 13,500 killed in
154 action, and about 85,000 wounded. Of those 85,000 wounded, we thank God that
155 79,000 of the 85,000 have been returned, or will return to duty shortly. Thanks to
156 our great American medical science and the helicopter.

157 I know there are other questions on your minds, and on the minds of many sincere,
158 troubled Americans: "Why not negotiate now?" so many ask me. The answer is that
159 we and our South Vietnamese allies are wholly prepared to negotiate tonight.

160 I am ready to talk with Ho Chi Minh, and other chiefs of state concerned, tomorrow.

161 I am ready to have Secretary Rusk meet with their foreign minister tomorrow.

162 I am ready to send a trusted representative of America to any spot on this earth to
163 talk in public or private with a spokesman of Hanoi.

164 We have twice sought to have the issue of Vietnam dealt with by the United
165 Nations-and twice Hanoi has refused.

166 Our desire to negotiate peace--through the United Nations or out--has been made
167 very, very clear to Hanoi--directly and many times through third parties.

168 As we have told Hanoi time and time and time again, the heart of the matter is
169 really this: The United States is willing to stop all aerial and naval bombardment of
170 North Vietnam when this will lead promptly to productive discussions. We, of
171 course, assume that while discussions proceed, North Vietnam would not take
172 advantage of the bombing cessation or limitation.

173 But Hanoi has not accepted any of these proposals.

174 So it is by Hanoi's choice--and not ours, and not the rest of the world's--that the
175 war continues.

176 Why, in the face of military and political progress in the South, and the burden of
177 our bombing in the North, do they insist and persist with the war?

178 From many sources the answer is the same. They still hope that the people of the
179 United States will not see this struggle through to the very end. As one Western
180 diplomat reported to me only this week-he had just been in Hanoi--"They believe
181 their staying power is greater than ours and that they can't lose." A visitor from a
182 Communist capital had this to say: "They expect the war to be long, and that the
183 Americans in the end will be defeated by a breakdown in morale, fatigue, and
184 psychological factors." The Premier of North Vietnam said as far back as 1962:

185 "Americans do not like long, inconclusive war Thus we are sure to win in the
186 end."
187 Are the North Vietnamese right about us?

188 I think not. No. I think they are wrong. I think it is the common failing of
189 totalitarian regimes that they cannot really understand the nature of our
190 democracy:

191 --They mistake dissent for disloyalty.

192 --They mistake restlessness for a rejection of policy.

193 --They mistake a few committees for a country.

194 --They misjudge individual speeches for public policy.

195 They are no better suited to judge the strength and perseverance of America than
196 the Nazi and the Stalinist propagandists were able to judge it. It is a tragedy that
197 they must discover these qualities in the American people, and discover them
198 through a bloody war.

199 And, soon or late, they will discover them. In the meantime, it shall be our policy to
200 continue to seek negotiations--confident that reason will some day prevail; that
201 Hanoi will realize that it just can never win; that it will turn away from fighting and
202 start building for its own people.

203 Since World War II, this Nation has met and has mastered many challenges--
204 challenges in Greece and Turkey, in Berlin, in Korea, in Cuba.

205 We met them because brave men were willing to risk their lives for their nation's
206 security. And braver men have never lived than those who carry our colors in
207 Vietnam at this very hour.

208 The price of these efforts, of course, has been heavy. But the price of not having
209 made them at all, not having seen them through, in my judgment would have been
210 vastly greater.

211 Our goal has been the same--in Europe, in Asia, in our own hemisphere. It has
212 been--and it is now--peace.

213 And peace cannot be secured by wishes; peace cannot be preserved by noble
214 words and pure intentions. "Enduring peace," Franklin D. Roosevelt said, "cannot
215 be bought at the cost of other people's freedom."

216 The late President Kennedy put it precisely in November 1961, when he said: "We
217 are neither warmongers nor appeasers, neither hard nor soft. We are Americans
218 determined to defend the frontiers of freedom by an honorable peace if peace is
219 possible but by arms if arms are used against us."

220 The true peace-keepers in the world tonight are not those who urge us to retire
221 from the field in Vietnam--who tell us to try to find the quickest, cheapest exit from
222 that tormented land, no matter what the consequences to us may be.

223 The true peace-keepers are those men who stand out there on the DMZ at this very
224 hour, taking the worst that the enemy can give. The true peace-keepers are the
225 soldiers who are breaking the terrorist's grip around the villages of Vietnam--the
226 civilians who are bringing medical care and food and education to people who
227 have already suffered a generation of war.

228 And so I report to you that we are going to continue to press forward. Two things
229 we must do. Two things we shall do.

230 First, we must not mislead the enemy. Let him not think that debate and dissent
231 will produce wavering and withdrawal. For I can assure you they won't. Let him
232 not think that protests will produce surrender. Because they won't. Let him not
233 think that he will wait us out. For he won't.

234 Second, we will provide all that our brave men require to do the job that must be
235 done. And that job is going to be done.

236 These gallant men have our prayers--have our thanks--have our heart-felt praise--
237 and our deepest gratitude.

238 Let the world know that the keepers of peace will endure through every trial--and
239 that with the full backing of their countrymen, they are going to prevail.

240
241 *Note: The President spoke at 8:34 p.m. at the Villita Assembly Hall in San Antonio,*
242 *Texas, before a group of 2,000 delegates to the National Legislative Conference,*
243 *conducted by the Council of State Governments. In his opening words he referred to*
244 *Ben Barnes, Speaker of the Texas House of Representatives, Governor Harold E.*
245 *Hughes of Iowa, Lieutenant Governor Preston Smith of Texas, Representative*
246 *Abraham Kazen, Jr., of Texas, and Thomas Graham, member of the Missouri House of*
247 *Representatives. The address was broadcast nationally.*

248 *Following the President's address, Mrs. Johnson spoke briefly. The text of her remarks*
249 *was released by the White House Press Office.*

250

251 **Citation:** John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project*
252 [online]. Santa Barbara, CA: University of California (hosted), Gerhard Peters
253 (database). American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 5 Lyndon B. Johnson**

2 **Announcing Steps To Limit the War in Vietnam and Reporting His Decision**
3 **Not To Seek Re-election. March 31, 1968**

4 Good evening, my fellow Americans:

5 Tonight I want to speak to you of peace in Vietnam and Southeast Asia.

6 No other question so preoccupies our people. No other dream so absorbs the 250
7 million human beings who live in that part of the world. No other goal motivates
8 American policy in Southeast Asia.

9 For years, representatives of our Government and others have travelled the world-
10 -seeking to find a basis for peace talks.

11 Since last September, they have carried the offer that I made public at San Antonio.
12 That offer was this:

13 That the United States would stop its bombardment of North Vietnam when that
14 would lead promptly to productive discussions--and that we would assume that
15 North Vietnam would not take military advantage of our restraint.

16 Hanoi denounced this offer, both privately and publicly. Even while the search for
17 peace was going on, North Vietnam rushed their preparations for a savage assault
18 on the people, the government, and the allies of South Vietnam.

19 Their attack--during the Tet holidays--failed to achieve its principal objectives.

20 It did not collapse the elected government of South Vietnam or shatter its army--as
21 the Communists had hoped.

22 It did not produce a "general uprising" among the people of the cities as they had
23 predicted.

24 The Communists were unable to maintain control of any of the more than 30 cities
25 that they attacked. And they took very heavy casualties.

26 But they did compel the South Vietnamese and their allies to move certain forces
27 from the countryside into the cities.

28 They caused widespread disruption and suffering. Their attacks, and the battles
29 that followed, made refugees of half a million human beings.

30 The Communists may renew their attack any day.

31 They are, it appears, trying to make 1968 the year of decision in South Vietnam--
32 the year that brings, if not final victory or defeat, at least a turning point in the
33 struggle.

34 This much is clear:

35 If they do mount another round of heavy attacks, they will not succeed in
36 destroying the fighting power of South Vietnam and its allies.

37 But tragically, this is also clear: Many men--on both sides of the struggle--will be
38 lost. A nation that has already suffered 20 years of warfare will suffer once again.
39 Armies on both sides will take new casualties. And the war will go on.

40 There is no need for this to be so.

41 There is no need to delay the talks that could bring an end to this long and this
42 bloody war.

43 Tonight, I renew the offer I made last August--to stop the bombardment of North
44 Vietnam. We ask that talks begin promptly, that they be serious talks on the
45 substance of peace. We assume that during those talks Hanoi will not take
46 advantage of our restraint.

47 We are prepared to move immediately toward peace through negotiations.

48 So, tonight, in the hope that this action will lead to early talks, I am taking the first
49 step to deescalate the conflict. We are reducing--substantially reducing--the
50 present level of hostilities.

51 And we are doing so unilaterally, and at once.

52 Tonight, I have ordered our aircraft and our naval vessels to make no attacks on
53 North Vietnam, except in the area north of the demilitarized zone where the
54 continuing enemy buildup directly threatens allied forward positions and where
55 the movements of their troops and supplies are clearly related to that threat.

56 The area in which we are stopping our attacks includes almost 90 percent of North
57 Vietnam's population, and most of its territory. Thus there will be no attacks
58 around the principal populated areas, or in the food-producing areas of North
59 Vietnam.

60 Even this very limited bombing of the North could come to an early end--if our
61 restraint is matched by restraint in Hanoi. But I cannot in good conscience stop all
62 bombing so long as to do so would immediately and directly endanger the lives of
63 our men and our allies. Whether a complete bombing halt becomes possible in the
64 future will be determined by events.

65 Our purpose in this action is to bring about a reduction in the level of violence that
66 now exists.

67 It is to save the lives of brave men--and to save the lives of innocent women and
68 children. It is to permit the contending forces to move closer to a political
69 settlement.

70 And tonight, I call upon the United Kingdom and I call upon the Soviet Union--as
71 cochairmen of the Geneva Conferences, and as permanent members of the United
72 Nations Security Council--to do all they can to move from the unilateral act of
73 deescalation that I have just announced toward genuine peace in Southeast Asia.

74 Now, as in the past, the United States is ready to send its representatives to any
75 forum, at any time, to discuss the means of bringing this ugly war to an end.

76 I am designating one of our most distinguished Americans, Ambassador Averell
77 Harriman, as my personal representative for such talks. In addition, I have asked
78 Ambassador Llewellyn Thompson, who returned from Moscow for consultation, to
79 be available to join Ambassador Harriman at Geneva or any other suitable place--
80 just as soon as Hanoi agrees to a conference.

81 I call upon President Ho Chi Minh to respond positively, and favorably, to this new
82 step toward peace.

83 But if peace does not come now through negotiations, it will come when Hanoi
84 understands that our common resolve is unshakable, and our common strength is
85 invincible.

86 Tonight, we and the other allied nations are contributing 600,000 fighting men to
87 assist 700,000 South Vietnamese troops in defending their little country.

88 Our presence there has always rested on this basic belief: The main burden of
89 preserving their freedom must be carried out by them--by the South Vietnamese
90 themselves.

91 We and our allies can only help to provide a shield behind which the people of
92 South Vietnam can survive and can grow and develop. On their efforts--on their
93 determination and resourcefulness--the outcome will ultimately depend.

94 That small, beleaguered nation has suffered terrible punishment for more than 20
95 years.

96 I pay tribute once again tonight to the great courage and endurance of its people.
97 South Vietnam supports armed forces tonight of almost 700,000 men--and I call
98 your attention to the fact that this is the equivalent of more than 10 million in our
99 own population. Its people maintain their firm determination to be free of
100 domination by the North.

101 There has been substantial progress, I think, in building a durable government
102 during these last 3 years. The South Vietnam of 1965 could not have survived the
103 enemy's Tet offensive of 1968. The elected government of South Vietnam survived
104 that attack--and is rapidly repairing the devastation that it wrought.

- 105 The South Vietnamese know that further efforts are going to be required:
- 106 • --to expand their own armed forces,
 - 107 • --to move back into the countryside as quickly as possible,
 - 108 • --to increase their taxes,
 - 109 • --to select the very best men that they have for civil and military
 - 110 responsibility,
 - 111 • --to achieve a new unity within their constitutional government, and
 - 112 • --to include in the national effort all those groups who wish to preserve
 - 113 South Vietnam's control over its own destiny.
- 114 Last week President Thieu ordered the mobilization of 135,000 additional South
115 Vietnamese. He plans to reach--as soon as possible--a total military strength of
116 more than 800,000 men.
- 117 To achieve this, the Government of South Vietnam started the drafting of 19-year-
118 olds on March 1st. On May 1st, the Government will begin the drafting of 18-year-
119 olds.
- 120 Last month, 10,000 men volunteered for military service--that was two and a half
121 times the number of volunteers during the same month last year. Since the middle
122 of January, more than 48,000 South Vietnamese have joined the armed forces--and
123 nearly half of them volunteered to do so.
- 124 All men in the South Vietnamese armed forces have had their tours of duty
125 extended for the duration of the war, and reserves are now being called up for
126 immediate active duty.
- 127 President Thieu told his people last week:
- 128 "We must make greater efforts and accept more sacrifices because, as I have said
129 many times, this is our country. The existence of our nation is at stake, and this is
130 mainly a Vietnamese responsibility."
- 131 He warned his people that a major national effort is required to root out
132 corruption and incompetence at all levels of government.
- 133 We applaud this evidence of determination on the part of South Vietnam. Our first
134 priority will be to support their effort.
- 135 We shall accelerate the reequipment of South Vietnam's armed forces--in order to
136 meet the enemy's increased firepower. This will enable them progressively to
137 undertake a larger share of combat operations against the Communist invaders.
- 138 On many occasions I have told the American people that we would send to Vietnam
139 those forces that are required to accomplish our mission there. So, with that as our
140 guide, we have previously authorized a force level of approximately 525,000.

141 Some weeks ago--to help meet the enemy's new offensive--we sent to Vietnam
142 about 11,000 additional Marine and airborne troops. They were deployed by air in
143 48 hours, on an emergency basis. But the artillery, tank, aircraft, medical, and other
144 units that were needed to work with and to support these infantry troops in
145 combat could not then accompany them by air on that short notice.

146 In order that these forces may reach maximum combat effectiveness, the Joint
147 Chiefs of Staff have recommended to me that we should prepare to send--during
148 the next 5 months--support troops totaling approximately 13,500 men.

149 A portion of these men will be made available from our active forces. The balance
150 will come from reserve component units which will be called up for service.

151 The actions that we have taken since the beginning of the year:

- 152 • --to reequip the South Vietnamese forces,
- 153 • --to meet our responsibilities in Korea, as well as our responsibilities in
154 Vietnam,
- 155 • --to meet price increases and the cost of activating and deploying reserve
156 forces,
- 157 • --to replace helicopters and provide the other military supplies we need, all
158 of these actions are going to require additional expenditures.

159 The tentative estimate of those additional expenditures is \$2.5 billion in this fiscal
160 year, and \$2.6 billion in the next fiscal year.

161 These projected increases in expenditures for our national security will bring into
162 sharper focus the Nation's need for immediate action: action to protect the
163 prosperity of the American people and to protect the strength and the stability of
164 our American dollar.

165 On many occasions I have pointed out that, without a tax bill or decreased
166 expenditures, next year's deficit would again be around \$20 billion. I have
167 emphasized the need to set strict priorities in our spending. I have stressed that
168 failure to act and to act promptly and decisively would raise very strong doubts
169 throughout the world about America's willingness to keep its financial house in
170 order.

171 Yet Congress has not acted. And tonight we face the sharpest financial threat in the
172 postwar era--a threat to the dollar's role as the keystone of international trade and
173 finance in the world.

174 Last week, at the monetary conference in Stockholm, the major industrial countries
175 decided to take a big step toward creating a new international monetary asset that
176 will strengthen the international monetary system. I am very proud of the very
177 able work done by Secretary Fowler and Chairman Martin of the Federal Reserve
178 Board.

179 But to make this system work the United States just must bring its balance of
180 payments to--or very close to--equilibrium. We must have a responsible fiscal
181 policy in this country. The passage of a tax bill now, together with expenditure
182 control that the Congress may desire and dictate, is absolutely necessary to protect
183 this Nation's security, to continue our prosperity, and to meet the needs of our
184 people.

185 What is at stake is 7 years of unparalleled prosperity. In those 7 years, the real
186 income of the average American, after taxes, rose by almost 30 percent--a gain as
187 large as that of the entire preceding 19 years.

188 So the steps that we must take to convince the world are exactly the steps we must
189 take to sustain our own economic strength here at home. In the past 8 months,
190 prices and interest rates have risen because of our inaction.

191 We must, therefore, now do everything we can to move from debate to action--
192 from talking to voting. There is, I believe--I hope there is--in both Houses of the
193 Congress--a growing sense of urgency that this situation just must be acted upon
194 and must be corrected.

195 My budget in January was, we thought, a tight one. It fully reflected our evaluation
196 of most of the demanding needs of this Nation.

197 But in these budgetary matters, the President does not decide alone. The Congress
198 has the power and the duty to determine appropriations and taxes.

199 The Congress is now considering our proposals and they are considering
200 reductions in the budget that we submitted.

201 As part of a program of fiscal restraint that includes the tax surcharge, I shall
202 approve appropriate reductions in the January budget when and if Congress so
203 decides that that should be done.

204 One thing is unmistakably clear, however: Our deficit just must be reduced. Failure
205 to act could bring on conditions that would strike hardest at those people that all
206 of us are trying so hard to help.

207 These times call for prudence in this land of plenty. I believe that we have the
208 character to provide it, and tonight I plead with the Congress and with the people
209 to act promptly to serve the national interest, and thereby serve all of our people.

210 Now let me give you my estimate of the chances for peace:

- 211 • --the peace that will one day stop the bloodshed in South Vietnam,
- 212 • --that will permit all the Vietnamese people to rebuild and develop their
- 213 land,
- 214 • --that will permit us to turn more fully to our own tasks here at home.

215 I cannot promise that the initiative that I have announced tonight will be
216 completely successful in achieving peace any more than the 30 others that we have
217 undertaken and agreed to in recent years.

218 But it is our fervent hope that North Vietnam, after years of fighting that have left
219 the issue unresolved, will now cease its efforts to achieve a military victory and
220 will join with us in moving toward the peace table.

221 And there may come a time when South Vietnamese--on both sides--are able to
222 work out a way to settle their own differences by free political choice rather than
223 by war.

224 As Hanoi considers its course, it should be in no doubt of our intentions. It must
225 not miscalculate the pressures within our democracy in this election year.

226 We have no intention of widening this war.

227 But the United States will never accept a fake solution to this long and arduous
228 struggle and call it peace.

229 No one can foretell the precise terms of an eventual settlement.

230 Our objective in South Vietnam has never been the annihilation of the enemy. It
231 has been to bring about a recognition in Hanoi that its objective--taking over the
232 South by force--could not be achieved.

233 We think that peace can be based on the Geneva Accords of 1954--under political
234 conditions that permit the South Vietnamese--all the South Vietnamese--to chart
235 their course free of any outside domination or interference, from us or from
236 anyone else.

237 So tonight I reaffirm the pledge that we made at Manila--that we are prepared to
238 withdraw our forces from South Vietnam as the other side withdraws its forces to
239 the north, stops the infiltration, and the level of violence thus subsides.

240 Our goal of peace and self-determination in Vietnam is directly related to the
241 future of all of Southeast Asia--where much has happened to inspire confidence
242 during the past 10 years. We have done all that we knew how to do to contribute
243 and to help build that confidence.

244 A number of its nations have shown what can be accomplished under conditions of
245 security. Since 1966, Indonesia, the fifth largest nation in all the world, with a
246 population of more than 100 million people, has had a government that is
247 dedicated to peace with its neighbors and improved conditions for its own people.
248 Political and economic cooperation between nations has grown rapidly.

249 I think every American can take a great deal of pride in the role that we have
250 played in bringing this about in Southeast Asia. We can rightly judge--as
251 responsible Southeast Asians themselves do--that the progress of the past 3 years

252 would have been far less likely--if not completely impossible--if America's sons
253 and others had not made their stand in Vietnam.

254 At Johns Hopkins University, about 3 years ago, I announced that the United States
255 would take part in the great work of developing Southeast Asia, including the
256 Mekong Valley, for all the people of that region. Our determination to help build a
257 better land--a better land for men on both sides of the present conflict--has not
258 diminished in the least. Indeed, the ravages of war, I think, have made it more
259 urgent than ever.

260 So, I repeat on behalf of the United States again tonight what I said at Johns
261 Hopkins--that North Vietnam could take its place in this common effort just as
262 soon as peace comes.

263 Over time, a wider framework of peace and security in Southeast Asia may become
264 possible. The new cooperation of the nations of the area could be a foundation-
265 stone. Certainly friendship with the nations of such a Southeast Asia is what the
266 United States seeks--and that is all that the United States seeks.

267 One day, my fellow citizens, there will be peace in Southeast Asia.

268 It will come because the people of Southeast Asia want it--those whose armies are
269 at war tonight, and those who, though threatened, have thus far been spared.

270 Peace will come because Asians were willing to work for it--and to sacrifice for it--
271 and to die by the thousands for it.

272 But let it never be forgotten: Peace will come also because America sent her sons to
273 help secure it.

274 It has not been easy--far from it. During the past 4½ years, it has been my fate and
275 my responsibility to be Commander in Chief. I have lived---daily and nightly--with
276 the cost of this war. I know the pain that it has inflicted. I know, perhaps better
277 than anyone, the misgivings that it has aroused.

278 Throughout this entire, long period, I have been sustained by a single principle:
279 that what we are doing now, in Vietnam, is vital not only to the security of
280 Southeast Asia, but it is vital to the security of every American.

281 Surely we have treaties which we must respect. Surely we have commitments that
282 we are going to keep. Resolutions of the Congress testify to the need to resist
283 aggression in the world and in Southeast Asia.

284 But the heart of our involvement in South Vietnam--under three different
285 presidents, three separate administrations--has always been America's own
286 security.

287 And the larger purpose of our involvement has always been to help the nations of
288 Southeast Asia become independent and stand alone, self-sustaining, as members

289 of a great world community--at peace with themselves, and at peace with all
290 others.

291 With such an Asia, our country--and the world--will be far more secure than it is
292 tonight.

293 I believe that a peaceful Asia is far nearer to reality because of what America has
294 done in Vietnam. I believe that the men who endure the dangers of battle--fighting
295 there for us tonight--are helping the entire world avoid far greater conflicts, far
296 wider wars, far more destruction, than this one.

297 The peace that will bring them home someday will come. Tonight I have offered
298 the first in what I hope will be a series of mutual moves toward peace.

299 I pray that it will not be rejected by the leaders of North Vietnam. I pray that they
300 will accept it as a means by which the sacrifices of their own people may be ended.
301 And I ask your help and your support, my fellow citizens, for this effort to reach
302 across the battlefield toward an early peace.

303 Finally, my fellow Americans, let me say this:

304 Of those to whom much is given, much is asked. I cannot say and no man could say
305 that no more will be asked of us.

306 Yet, I believe that now, no less than when the decade began, this generation of
307 Americans is willing to "pay any price, bear any burden, meet any hardship,
308 support any friend, oppose any foe to assure the survival and the success of
309 liberty."

310 Since those words were spoken by John F. Kennedy, the people of America have
311 kept that compact with mankind's noblest cause.

312 And we shall continue to keep it.

313 Yet, I believe that we must always be mindful of this one thing, whatever the trials
314 and the tests ahead. The ultimate strength of our country and our cause will lie not
315 in powerful weapons or infinite resources or boundless wealth, but will lie in the
316 unity of our people.

317 This I believe very deeply.

318 Throughout my entire public career I have followed the personal philosophy that I
319 am a free man, an American, a public servant, and a member of my party, in that
320 order always and only.

321 For 37 years in the service of our Nation, first as a Congressman, as a Senator, and
322 as Vice President, and now as your President, I have put the unity of the people
323 first. I have put it ahead of any divisive partisanship.

324 And in these times as in times before, it is true that a house divided against itself by
325 the spirit of faction, of party, of region, of religion, of race, is a house that cannot
326 stand.

327 There is division in the American house now. There is divisiveness among us all
328 tonight. And holding the trust that is mine, as President of all the people, I cannot
329 disregard the peril to the progress of the American people and the hope and the
330 prospect of peace for all peoples.

331 So, I would ask all Americans, whatever their personal interests or concern, to
332 guard against divisiveness and all its ugly consequences.

333 Fifty-two months and 10 days ago, in a moment of tragedy and trauma, the duties
334 of this office fell upon me. I asked then for your help and God's, that we might
335 continue America on its course, binding up our wounds, healing our history,
336 moving forward in new unity, to clear the American agenda and to keep the
337 American commitment for all of our people.

338 United we have kept that commitment. United we have enlarged that commitment.

339 Through all time to come, I think America will be a stronger nation, a more just
340 society, and a land of greater opportunity and fulfillment because of what we have
341 all done together in these years of unparalleled achievement.

342 Our reward will come in the life of freedom, peace, and hope that our children will
343 enjoy through ages ahead.

344 What we won when all of our people united just must not now be lost in suspicion,
345 distrust, selfishness, and politics among any of our people.

346 Believing this as I do, I have concluded that I should not permit the Presidency to
347 become involved in the partisan divisions that are developing in this political year.

348 With America's sons in the fields far away, with America's future under challenge
349 right here at home, with our hopes and the world's hopes for peace in the balance
350 every day, I do not believe that I should devote an hour or a day of my time to any
351 personal partisan causes or to any duties other than the awesome duties of this
352 office--the Presidency of your country.

353 Accordingly, I shall not seek, and I will not accept, the nomination of my party for
354 another term as your President.

355 But let men everywhere know, however, that a strong, a confident, and a vigilant
356 America stands ready tonight to seek an honorable peace--and stands ready
357 tonight to defend an honored cause--whatever the price, whatever the burden,
358 whatever the sacrifice that duty may require.

359 Thank you for listening.

360 Good night and God bless all of you.

361 *NOTE: The President spoke at 9 p.m. in his office at the White House. The address was*
362 *broadcast nationally.*

363 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 6 Lyndon B. Johnson**

2 **Address to the Nation Upon Announcing His Decision To Halt the Bombing of**
3 **North Vietnam. October 31, 1968**

4 *Good evening, my fellow Americans:*

5 I speak to you this evening about very important developments in our search for
6 peace in Vietnam.

7 We have been engaged in discussions with the North Vietnamese in Paris since last
8 May. The discussions began after I announced on the evening of March 31st in a
9 television speech to the Nation that the United States--in an effort to get talks
10 started on a settlement of the Vietnam war--had stopped the bombing of North
11 Vietnam in the area where 90 percent of the people live.

12 When our representatives--Ambassador Harriman and Ambassador Vance--were
13 sent to Paris, they were instructed to insist throughout the discussions that the
14 legitimate elected Government of South Vietnam must take its place in any serious
15 negotiations affecting the future of South Vietnam.

16 Therefore, our Ambassadors Harriman and Vance made it abundantly clear to the
17 representatives of North Vietnam in the beginning that--as I had indicated on the
18 evening of March 31st--we would stop the bombing of North Vietnamese territory
19 entirely when that would lead to prompt and productive talks, meaning by that
20 talks in which the Government of Vietnam was free to participate.

21 Our ambassadors also stressed that we could not stop the bombing so long as by
22 doing so we would endanger the lives and the safety of our troops.

23 For a good many weeks, there was no movement in the talks at all. The talks
24 appeared to really be deadlocked.

25 Then a few weeks ago, they entered a new and a very much more hopeful phase.

26 As we moved ahead, I conducted a series of very intensive discussions with our
27 allies, and with the senior military and diplomatic officers of the United States
28 Government, on the prospects for peace. The President also briefed our
29 congressional leaders and all of the presidential candidates.

30 Last Sunday evening, and throughout Monday, we began to get confirmation of the
31 essential understanding that we had been seeking with the North Vietnamese on
32 the critical issues between us for some time. I spent most of all day Tuesday
33 reviewing every single detail of this matter with our field commander, General
34 Abrams, whom I had ordered home, and who arrived here at the White House at
35 2:30 in the morning and went into immediate conference with the President and
36 the appropriate members of his Cabinet. We received General Abrams' judgment
37 and we heard his recommendations at some length.

38 Now, as a result of all of these developments, I have now ordered that all air, naval,
39 and artillery bombardment of North Vietnam cease as of 8 a.m., Washington time,
40 Friday morning.

41 I have reached this decision on the basis of the developments in the Paris talks.

42 And I have reached it in the belief that this action can lead to progress toward a
43 peaceful settlement of the Vietnamese war.

44 I have already informed the three presidential candidates, as well as the
45 congressional leaders of both the Republican and the Democratic Parties of the
46 reasons that the Government has made this decision.

47 This decision very closely conforms to the statements that I have made in the past
48 concerning a bombing cessation.

49 It was on August 19th that the President said: "This administration does not intend
50 to move further until it has good reason to believe that the other side intends
51 seriously"--seriously--"to join us in deescalating the war and moving seriously
52 toward peace."

53 And then again on September 10th, I said: "The bombing will not stop until we are
54 confident that it will not lead to an increase in American casualties."

55 The Joint Chiefs of Staff, all military men, have assured me--and General Abrams
56 very firmly asserted to me on Tuesday in that early, 2:30 a.m. meeting--that in
57 their military judgment this action should be taken now, and this action would not
58 result in any increase in American casualties.

59 A regular session of the Paris talks is going to take place next Wednesday,
60 November 6th, at which the representatives of the Government of South Vietnam
61 are free to participate. We are informed by the representatives of the Hanoi
62 Government that the representatives of the National Liberation Front will also be
63 present. I emphasize that their attendance in no way involves recognition of the
64 National Liberation Front in any form. Yet, it conforms to the statements that we
65 have made many times over the years that the NLF would have no difficulty
66 making its views known.

67 But what we now expect--what we have a right to expect--are prompt, productive,
68 serious, and intensive negotiations in an atmosphere that is conducive to progress.

69 We have reached the stage where productive talks can begin. We have made clear
70 to the other side that such talks cannot continue if they take military advantage of
71 them. We cannot have productive talks in an atmosphere where the cities are
72 being shelled and where the demilitarized zone is being abused.

73 I think I should caution you, my fellow Americans, that arrangements of this kind
74 are never foolproof. For that matter, even formal treaties are never foolproof, as
75 we have learned from our experience.

76 But in the light of the progress that has been made in recent weeks, and after
77 carefully considering and weighing the unanimous military and diplomatic advice
78 and judgment rendered to the Commander in Chief, I have finally decided to take
79 this step now and to really determine the good faith of those who have assured us
80 that progress will result when bombing ceases and to try to ascertain if an early
81 peace is possible. The overriding consideration that governs us at this hour is the
82 chance and the opportunity that we might have to save human lives, save human
83 lives on both sides of the conflict. Therefore, I have concluded that we should see if
84 they are acting in good faith.

85 We could be misled--and we are prepared for such a contingency. We pray God it
86 does not occur.

87 But it should be clear to all of us that the new phase of negotiations which opens on
88 November 6th does not--repeat, does not--mean that a stable peace has yet come
89 to Southeast Asia. There may well be very hard fighting ahead. Certainly, there is
90 going to be some very hard negotiating, because many difficult and critically
91 important issues are still facing these negotiators. But I hope and I believe that
92 with good will we can solve them. We know that negotiations can move swiftly if
93 the common intent of the negotiators is peace in the world.

94 The world should know that the American people bitterly remember the long,
95 agonizing Korean negotiations of 1951 through 1953--and that our people will just
96 not accept deliberate delay and prolonged procrastination again.

97 Well then, how has it come about that now, on November 1st, we have agreed to
98 stop the bombardment of North Vietnam?

99 I would have given all I possess if the conditions had permitted me to stop it
100 months ago; if there had just been any movement in the Paris talks that would
101 have justified me in saying to you, "Now it can be safely stopped."

102 But I, the President of the United States, do not control the timing of the events in
103 Hanoi. The decisions in Hanoi really determine when and whether it would be
104 possible for us to stop the bombing.

105 We could not retract our insistence on the participation of the Government of
106 South Vietnam in serious talks affecting the future of their people--the people of
107 South Vietnam. For though we have allied with South Vietnam for many years in
108 this struggle, we have never assumed and we shall never demand the role of
109 dictating the future of the people of South Vietnam. The very principle for which
110 we are engaged in South Vietnam--the principle of self-determination--requires
111 that the South Vietnamese people themselves be permitted to freely speak for
112 themselves at the Paris talks and that the South Vietnamese delegation play a
113 leading role in accordance with our agreement with President Thieu at Honolulu.

114 It was made just as clear to North Vietnam that a total bombing halt must not risk
115 the lives of our men.

116 When I spoke last March 31st, I said that evening: "Whether a complete bombing
117 halt becomes possible in the future will be determined by events."

118 Well, I cannot tell you tonight specifically in all detail why there has been progress
119 in Paris. But I can tell you that a series of hopeful events has occurred in South
120 Vietnam:

121 --The Government of South Vietnam has grown steadily stronger.

122 --South Vietnam's Armed Forces have been substantially increased to the point
123 where a million men are tonight under arms, and the effectiveness of these men
124 has steadily improved.

125 --The superb performance of our own men, under the brilliant leadership of
126 General Westmoreland and General Abrams, has produced truly remarkable
127 results.

128 Now, perhaps some or all of these factors played a part in bringing about progress
129 in the talks. And when at last progress did come, I believe that my responsibilities
130 to the brave men--our men--who bear the burden of battle in South Vietnam
131 tonight, and my duty to seek an honorable settlement of the war, required me to
132 recognize and required me to act without delay.

133 I have acted tonight.

134 There have been many long days of waiting for new steps toward peace--days that
135 began in hope, only to end at night in disappointment. Constancy to our national
136 purpose--which is to seek the basis for a durable peace in Southeast Asia--has
137 sustained me in all of these hours when there seemed to be no progress whatever
138 in these talks.

139 But now that progress has come, I know that your prayers are joined with mine
140 and with those of all humanity, that the action I announce tonight will be a major
141 step toward a firm and an honorable peace in Southeast Asia. It can be.

142 So, what is required of us in these new circumstances is exactly that steady
143 determination and patience which has brought us to this more hopeful prospect.

144 What is required of us is a courage and a steadfastness, and a perseverance here at
145 home, that will match that of our men who fight for us tonight in Vietnam.

146 So, I ask you not only for your prayers but for the courageous and understanding
147 support that Americans always give their President and their leader in an hour of
148 trial. With that understanding, and with that support, we shall not fail.

149 Seven months ago I said that I would not permit the Presidency to become
150 involved in the partisan divisions that were then developing in this political year.
151 Accordingly, on the night of March 31st, I announced that I would not seek nor
152 accept the nomination of my party for another term as President.

153 I have devoted every resource of the Presidency to the search for peace in
154 Southeast Asia. Throughout the entire summer and fall I have kept all of the
155 presidential candidates fully briefed on developments in Paris as well as in
156 Vietnam. I have made it abundantly clear that no one candidate would have the
157 advantage over others--either in information about those developments, or in
158 advance notice of the policy the Government intended to follow. The chief
159 diplomatic and military officers of this Government all were instructed to follow
160 the same course.

161 Since that night on March 31st, each of the candidates has had differing ideas about
162 the Government's policy. But generally speaking, however, throughout the
163 campaign we have been able to present a united voice supporting our Government
164 and supporting our men in Vietnam. I hope, and I believe, that this can continue
165 until January 20th of next year when a new President takes office. Because in this
166 critical hour, we just simply cannot afford more than one voice speaking for our
167 Nation in the search for peace.

168 I do not know who will be inaugurated as the 37th President of the United States
169 next January. But I do know that I shall do all that I can in the next few months to
170 try to lighten his burdens as the contributions of the Presidents who preceded me
171 have greatly lightened mine. I shall do everything in my power to move us toward
172 the peace that the new President--as well as this President and, I believe, every
173 other American--so deeply and urgently desires.

174 Thank you for listening. Good night and God bless all of you.

175 *NOTE: The President recorded the address on October 30, 1968, in the Family*
176 *Theater at the White House for broadcast over nationwide radio and television at 8*
177 *p.m. on October 31. In his address he referred to W. Averell Harriman and Cyrus R.*
178 *Vance, U.S. representatives at the Paris peace talks with North Vietnam, Gen.*
179 *Creighton W. Abrams, Commander, U.S. Military Assistance Command, Vietnam, and*
180 *Gen. William C. Westmoreland, Army Chief of Staff who preceded General Abrams as*
181 *U.S. commander in Vietnam.*

182 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 1 Richard Nixon**

2 **Address to the Nation on Vietnam. May 14, 1969**

3 Good evening, my fellow Americans:

4 I have asked for this television time tonight to report to you on our most difficult
5 and urgent problem--the war in Vietnam.

6 Since I took office 4 months ago, nothing has taken so much of my time and energy
7 as the search for a way to bring lasting peace to Vietnam. I know that some believe
8 that I should have ended the war immediately after the inauguration by simply
9 ordering our forces home from Vietnam.

10 This would have been the easy thing to do. It might have been a popular thing to
11 do. But I would have betrayed my solemn responsibility as President of the United
12 States if I had done so.

13 I want to end this war. The American people want to end this war. The people of
14 South Vietnam want to end this war. But we want to end it permanently so that the
15 younger brothers of our soldiers in Vietnam will not have to fight in the future in
16 another Vietnam someplace else in the world.

17 The fact that there is no easy way to end the war does not mean that we have no
18 choice but to let the war drag on with no end in sight.

19 For 4 years American boys have been fighting and dying in Vietnam. For 12 months
20 our negotiators have been talking with the other side in Paris. And yet the fighting
21 goes on. The destruction continues. Brave men still die.

22 The time has come for some new initiatives. Repeating the old formulas and the
23 tired rhetoric of the past is not enough. When Americans are risking their lives in
24 war, it is the responsibility of their leaders to take some risks for peace.

25 I would like to report to you tonight on some of the things we have been doing in
26 the past 4 months to bring true peace, and then I would like to make some concrete
27 proposals to speed that day.

28 Our first step began before inauguration. This was to launch an intensive review of
29 every aspect of the Nation's Vietnam policy. We accepted nothing on faith, we
30 challenged every assumption and every statistic. We made a systematic, serious
31 examination of all the alternatives open to us. We carefully considered
32 recommendations offered both by critics and supporters of past policies.

33 From the review, it became clear at once that the new administration faced a set of
34 immediate operational problems:

35 --The other side was preparing for a new offensive.

- 36 --There was a wide gulf of distrust between Washington and Saigon.
- 37 --In 8 months of talks in Paris, there had been no negotiations directly concerned
38 with a final settlement.
- 39 Therefore, we moved on several fronts at once.
- 40 We frustrated the attack which was launched in late February. As a result, the
41 North Vietnamese and the Vietcong failed to achieve their military objectives.
- 42 We restored a close working relationship with Saigon. In the resulting atmosphere
43 of mutual confidence, President Thieu and his Government have taken important
44 initiatives in the search for a settlement.
- 45 We speeded up the strengthening of the South Vietnamese forces. I am glad to
46 report tonight that, as a result, General Abrams told me on Monday that progress
47 in the training program had been excellent and that, apart from any developments
48 that may occur in the negotiations in Paris, the time is approaching when South
49 Vietnamese forces will be able to take over some of the fighting fronts now being
50 manned by Americans.
- 51 In weighing alternate courses, we have had to recognize that the situation as it
52 exists today is far different from what it was 2 years ago or 4 years ago or 10 years
53 ago.
- 54 One difference is that we no longer have the choice of not intervening. We have
55 crossed that bridge. There are now more than a half million American troops in
56 Vietnam and 35,000 Americans have lost their lives.
- 57 We can have honest debate about whether we should have entered the war in
58 Vietnam. We can have honest debate about how the war has been conducted. But
59 the urgent question today is what to do now that we are there.
- 60 Against that background, let me discuss first, what we have rejected, and second,
61 what we are prepared to accept.
- 62 We have ruled out attempting to impose a purely military solution on the
63 battlefield.
- 64 We have also ruled out either a one-sided withdrawal from Vietnam, or the
65 acceptance in Paris of terms that would amount to a disguised American defeat.
- 66 When we assumed the burden of helping defend South Vietnam, millions of South
67 Vietnamese men, women, and children placed their trust in us. To abandon them
68 now would risk a massacre that would shock and dismay everyone in the world
69 who values human life.
- 70 Abandoning the South Vietnamese people, however, would jeopardize more than
71 lives in South Vietnam. It would threaten our long-term hopes for peace in the

72 world. A great nation cannot renege on its pledges. A great nation must be worthy
73 of trust.

74 When it comes to maintaining peace, "prestige" is not an empty word. I am not
75 speaking of false pride or bravado--they should have no place in our policies. I
76 speak rather of the respect that one nation has for another's integrity in defending
77 its principles and meeting its obligations.

78 If we simply abandoned our effort in Vietnam, the cause of peace might not survive
79 the damage that would be done to other nations' confidence in our reliability.

80 Another reason for not withdrawing unilaterally stems from debates within the
81 Communist world between those who argue for a policy of confrontation with the
82 United States, and those who argue against it.

83 If Hanoi were to succeed in taking over South Vietnam by force--even after the
84 power of the United States had been engaged--it would greatly strengthen those
85 leaders who scorn negotiation, who advocate aggression, who minimize the risks
86 of confrontation with the United States. It would bring peace now but it would
87 enormously increase the danger of a bigger war later.

88 If we are to move successfully from an era of confrontation to an era of negotiation,
89 then we have to demonstrate--at the point at which confrontation is being tested--
90 that confrontation with the United States is costly and unrewarding.

91 Almost without exception, the leaders of non-Communist Asia have told me that
92 they would consider a one-sided American withdrawal from Vietnam to be a threat
93 to the security of their own nations.

94 In determining what choices would be acceptable, we have to understand our
95 essential objective in Vietnam: What we want is very little, but very fundamental.
96 We seek the opportunity for the South Vietnamese people to determine their own
97 political future without outside interference.

98 Let me put it plainly: What the United States wants for South Vietnam is not the
99 important thing. What North Vietnam wants for South Vietnam is not the
100 important thing. What is important is what the people of South Vietnam want for
101 South Vietnam.

102 The United States has suffered over a million casualties in four wars in this
103 century. Whatever faults we may have as a nation, we have asked nothing for
104 ourselves in return for those sacrifices. We have been generous toward those
105 whom we have fought. We have helped our former foes as well as our friends in
106 the task of reconstruction. We are proud of this record, and we bring the same
107 attitude in our search for a settlement in Vietnam.

108 In this spirit, let me be explicit about several points:

109 --We seek no bases in Vietnam.

- 110 --We seek no military ties.
- 111 --We are willing to agree to neutrality for South Vietnam if that is what the South
112 Vietnamese people freely choose.
- 113 --We believe there should be an opportunity for full participation in the political
114 life of South Vietnam by all political elements that are prepared to do so without
115 the use of force or intimidation.
- 116 --We are prepared to accept any government in South Vietnam that results from
117 the free choice of the South Vietnamese people themselves.
- 118 --We have no intention of imposing any form of government upon the people of
119 South Vietnam, nor will we be a party to such coercion.
- 120 --We have no objection to reunification, if that turns out to be what the people of
121 South Vietnam and the people of North Vietnam want; we ask only that the
122 decision reflect the free choice of the people concerned.
- 123 At this point, I would like to add a personal word based on many visits to South
124 Vietnam over the past 5 years. This is the most difficult war in America's history,
125 fought against a ruthless enemy. I am proud of our men who have carried the
126 terrible burden of this war with dignity and courage, despite the division and
127 opposition to the war in the United States. History will record that never have
128 America's fighting men fought more bravely for more unselfish goals than our men
129 in Vietnam. It is our responsibility to see that they have not fought in vain.
- 130 In pursuing our limited objective, we insist on no rigid diplomatic formula. Peace
131 could be achieved by a formal negotiated settlement. Peace could be achieved by
132 an informal understanding, provided that the understanding is clear, and that
133 there were adequate assurances that it would be observed. Peace on paper is not
134 as important as peace in fact.
- 135 And so this brings us to the matter of negotiations.
- 136 We must recognize that peace in Vietnam cannot be achieved overnight. A war that
137 has raged for many years will require detailed negotiations and cannot be settled
138 by a single stroke.
- 139 What kind of a settlement will permit the South Vietnamese people to determine
140 freely their own political future? Such a settlement will require the withdrawal of
141 all non-South Vietnamese forces, including our own, from South Vietnam, and
142 procedures for political choice that give each significant group in South Vietnam a
143 real opportunity to participate in the political life of the nation.
- 144 To implement these principles, I reaffirm now our willingness to withdraw our
145 forces on a specified timetable. We ask only that North Vietnam withdraw its
146 forces from South Vietnam, Cambodia, and Laos into North Vietnam, also in
147 accordance with a timetable.

148 We include Cambodia and Laos to ensure that these countries would not be used as
149 bases for a renewed war.

150 Our offer provides for a simultaneous start on withdrawal by both sides, for
151 agreement on a mutually acceptable timetable, and for the withdrawal to be
152 accomplished quickly.

153 The North Vietnamese delegates have been saying in Paris that political issues
154 should be discussed along with military issues, and that there must be a political
155 settlement in the South. We do not dispute this, but the military withdrawal
156 involves outside forces, and can, therefore, be properly negotiated by North
157 Vietnam and the United States, with the concurrence of its allies.

158 The political settlement is an internal matter which ought to be decided among the
159 South Vietnamese themselves, and not imposed by outsiders. However, if our
160 presence at these political negotiations would be helpful, and if the South
161 Vietnamese concerned agreed, we would be willing to participate, along with the
162 representatives of Hanoi, if that also were desired.

163 Recent statements by President Thieu have gone far toward opening the way to a
164 political settlement. He has publicly declared his Government's willingness to
165 discuss a political solution with the National Liberation Front, and has offered free
166 elections. This was a dramatic step forward, a reasonable offer that could lead to a
167 settlement. The South Vietnamese Government has offered to talk without
168 preconditions. I believe the other side should also be willing to talk without
169 preconditions.

170 The South Vietnamese Government recognizes, as we do, that a settlement must
171 permit all persons and groups that are prepared to renounce the use of force to
172 participate freely in the political life of South Vietnam. To be effective, such a
173 settlement would require two things: first, a process that would allow the South
174 Vietnamese people to express their choice, and, second, a guarantee that this
175 process would be a fair one.

176 We do not insist on a particular form of guarantee. The important thing is that the
177 guarantees should have the confidence of the South Vietnamese people, and that
178 they should be broad enough and strong enough to protect the interests of all
179 major South Vietnamese groups.

180 This, then, is the outline of the settlement that we seek to negotiate in Paris. Its
181 basic terms are very simple: mutual withdrawal of non-South Vietnamese forces
182 from South Vietnam and free choice for the people of South Vietnam. I believe that
183 the long-term interests of peace require that we insist on no less, and that the
184 realities of the situation require that we seek no more.

185 And now, to make very concrete what I have said, I propose the following specific
186 measures which seem to me consistent with the principles of all parties. These
187 proposals are made on the basis of full consultation with President Thieu.

188 --As soon as agreement can be reached, all non-South Vietnamese forces would
189 begin withdrawals from South Vietnam.

190 --Over a period of 12 months, by agreed-upon stages, the major portions of all U.S.,
191 allied, and other non-South Vietnamese forces would be withdrawn. At the end of
192 this 12-month period, the remaining U.S., allied, and other non-South Vietnamese
193 forces would move into designated base areas and would not engage in combat
194 operations.

195 --The remaining U.S. and allied forces would complete their withdrawals as the
196 remaining North Vietnamese forces were withdrawn and returned to North
197 Vietnam.

198 --An international supervisory body, acceptable to both sides, would be created for
199 the purpose of verifying withdrawals, and for any other purposes agreed upon
200 between the two sides.

201 --This international body would begin operating in accordance with an agreed
202 timetable and would participate in arranging supervised cease-fires in Vietnam.

203 --As soon as possible after the international body was functioning, elections would
204 be held under agreed procedures and under the supervision of the international
205 body.

206 --Arrangements would be made for the release of prisoners of war on both sides at
207 the earliest possible time.

208 --All parties would agree to observe the Geneva Accords of 1954 regarding South
209 Vietnam and Cambodia, and the Laos Accords of 1962.

210 I believe this proposal for peace is realistic, and takes account of the legitimate
211 interests of all concerned. It is consistent with President Thieu's six points. It can
212 accommodate the various programs put forth by the other side. We and the
213 Government of South Vietnam are prepared to discuss the details with the other
214 side.

215 Secretary Rogers is now in Saigon and he will be discussing with President Thieu
216 how, together, we may put forward these proposed measures most usefully in
217 Paris. He will, as well, be consulting with our other Asian allies on these measures
218 while on his Asian trip. However, I would stress that these proposals are not
219 offered on a take-it-or-leave-it basis. We are quite willing to consider other
220 approaches consistent with our principles.

221 We are willing to talk about anybody's program--Hanoi's 4 points, the NLF's
222 [National Liberation Front] 10 points-provided it can be made consistent with the
223 very few basic principles I have set forth here tonight.

224 Despite our disagreement with several of its points, we welcome the fact that the
225 NLF has put forward its first comprehensive program. We are studying that

226 program carefully. However, we cannot ignore the fact that immediately after the
227 offer, the scale of enemy attacks stepped up and American casualties in Vietnam
228 increased.

229 Let me make one point clear. If the enemy wants peace with the United States, that
230 is not the way to get it.

231 I have set forth a peace program tonight which is generous in its terms. I have
232 indicated our willingness to consider other proposals. But no greater mistake
233 could be made than to confuse flexibility with weakness or of being reasonable
234 with lack of resolution. I must also make clear, in all candor, that if the needless
235 suffering continues, this will affect other decisions. Nobody has anything to gain by
236 delay.

237 Reports from Hanoi indicate that the enemy has given up hope for a military
238 victory in South Vietnam, but is counting on a collapse of American will in the
239 United States. There could be no greater error in judgment.

240 Let me be quite blunt. Our fighting men are not going to be worn down; our
241 mediators are not going to be talked down; and our allies are not going to be let
242 down.

243 My fellow Americans, I have seen the ugly face of war in Vietnam. I have seen the
244 wounded in field hospitals--American boys, South Vietnamese boys, North
245 Vietnamese boys. They were different in many ways--the color of their skins, their
246 religions, their races; some were enemies; some were friends.

247 But the differences were small, compared with how they were alike. They were
248 brave men, and they were so young. Their lives--their dreams for the future--had
249 been shattered by a war over which they had no control.

250 With all the moral authority of the Office which I hold, I say that America could
251 have no greater and prouder role than to help to end this war in a way which will
252 bring nearer that day in which we can have a world order in which people can live
253 together in peace and friendship.

254 I do not criticize those who disagree with me on the conduct of our peace
255 negotiations. And I do not ask unlimited patience from a people whose hopes for
256 peace have too often been raised and then cruelly dashed over the past 4 years.

257 I have tried to present the facts about Vietnam with complete honesty, and I shall
258 continue to do so in my reports to the American people.

259 Tonight, all I ask is that you consider these facts, and, whatever our differences,
260 that you support a program which can lead to a peace we can live with and a peace
261 we can be proud of. Nothing could have a greater effect in convincing the enemy
262 that he should negotiate in good faith than to see the American people united
263 behind a generous and reasonable peace offer.

264 In my campaign for the Presidency, I pledged to end this war in a way that would
265 increase our chances to win true and lasting peace in Vietnam, in the Pacific, and in
266 the world. I am determined to keep that pledge. If I fail to do so, I expect the
267 American people to hold me accountable for that failure.

268 But while I will never raise false expectations, my deepest hope, as I speak to you
269 tonight, is that we shall be able to look back on this day, at that critical turning
270 point when American initiative moved us off dead center, and forward to the time
271 when this war would be brought to an end and when we shall be able to devote the
272 unlimited energies and dedication of the American people to the exciting
273 challenges of peace.

274 Thank you and good night.

275 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 2 Richard Nixon**

2 **Address Before the 24th Session of the General Assembly of the United**
3 **Nations. September 18, 1969**

4 Madam President, Mr. Secretary General, distinguished Foreign Ministers, Prime
5 Ministers, delegates--my fellow citizens of the world community:

6 I first wish to express my deep appreciation for the honor of addressing this
7 organization for the first time and also to take this opportunity to welcome all of
8 those from 126 countries who are here at the United Nations General Assembly
9 session.

10 Particularly, on a personal note, I appreciate the opportunity to have been
11 welcomed today by the Secretary General. It is hard to realize, as we were
12 reminiscing, that just 16 years ago he welcomed me to Burma when he was Chief of
13 Protocol and I was Vice President.

14 Since then, we have both come up in the world to a certain extent.

15 I think we would all agree that there is no nobler destiny, nor any greater gift that
16 one age could make to the ages that follow, than to forge the key to a lasting peace.

17 In this great Assembly, the desirability of peace needs no affirmation. The methods
18 of achieving it are what so greatly challenge our courage, our intelligence, our
19 discernment.

20 Surely if one lesson above all rings resoundingly among the many shattered hopes
21 in this world, it is that good words are not a substitute for hard deeds, and noble
22 rhetoric is no guarantee of noble results.

23 We might describe peace as a process embodied in a structure.

24 For centuries, peace was the absence of war; stability was the absence of change.
25 But in today's world, there can be no stability without change--so that peace
26 becomes a continuing process of creative evolution. It is no longer enough to
27 restrain war. Peace must also embrace progress--both in satisfying man's material
28 needs and in fulfilling his spiritual needs.

29 The test of the structure of peace is that it ensure for the people of each nation the
30 integrity of their borders, their right to develop in peace and safety, and their right
31 to determine their own destiny without outside interference.

32 As long as we live with the threat of aggression, we need physical restraints to
33 contain it.

34 But the truest peace is based on self-restraint--on the voluntary acceptance of
35 those basic rules of behavior that are rooted in mutual respect and demonstrated
36 in mutual forbearance.

37 The more closely the world community adheres to a single standard in judging
38 international behavior, the less likely that standard is to be violated.

39 ROLE OF THE UNITED STATES

40 I am well aware that many nations have questions about the world role of the
41 United States in the years ahead--about the nature and extent of our future
42 contribution to the structure of peace.

43 Let me address those doubts and address them quite candidly before this
44 organization.

45 In recent years, there has been mounting criticism here in the United States of the
46 scope and the results of our international commitments.

47 This trend, however, has not been confined to the United States alone. In many
48 countries we find a tendency to withdraw from responsibilities, to leave the
49 world's often frustrating problems to the other fellow and just to hope for the best.

50 As for the United States, I can state here today without qualification: We have not
51 turned away from the world.

52 We know that with power goes responsibility.

53 We are neither boastful of our power, nor apologetic about it. We recognize that it
54 exists, and that, as well as conferring certain advantages, it also imposes upon us
55 certain obligations.

56 As the world changes, the pattern of those obligations and responsibilities changes.

57 At the end of World War II, the United States for the first time in history assumed
58 the major responsibility for world peace.

59 We were left in 1945 as the one nation with sufficient strength to contain the new
60 threats of aggression, and with sufficient wealth to help the injured nations back to
61 their feet.

62 For much of the world, those first difficult postwar years were a time of
63 dependency.

64 The next step was toward independence, as new nations were born and old
65 nations revived.

66 Now we are maturing together into a new pattern of interdependence.

67 It is against this background that we have been urging other nations to assume a
68 greater share of responsibility for their own security, both individually and
69 together with their neighbors. The great challenge now is to enlist the cooperation
70 of many nations in preserving peace and in enriching life. This cannot be done by
71 American edict, or by the edict of any other nation. It must reflect the concepts and
72 the wishes of the people of those nations themselves.

73 The history of the postwar period teaches that nationalism can be dangerously
74 disruptive--or powerfully creative.

75 Our aim is to encourage the creative forms of nationalism; to join as partners
76 where our partnership is appropriate, and where it is wanted, but not to let a U.S.
77 presence substitute for independent national effort or infringe on national dignity
78 and national pride.

79 It is not my belief that the way to peace is by giving up our friends or letting down
80 our allies. On the contrary, our aim is to place America's international
81 commitments on a sustainable, long term basis, to encourage local and regional
82 initiatives, to foster national independence and self-sufficiency, and by so doing to
83 strengthen the total fabric of peace.

84 It would be dishonest, particularly before this sophisticated audience, to pretend
85 that the United States has no national interests of its own, or no special concern for
86 its own interests.

87 However, our most fundamental national interest is in maintaining that structure
88 of international stability on which peace depends, and which makes orderly
89 progress possible.

90 TOWARD PEACE IN VIETNAM

91 Since I took office as President, no single question has occupied so much of my
92 time and energy as the search for an end to the war in Vietnam--an end fair to the
93 people of South Vietnam, fair to the people of North Vietnam, and fair to those
94 others who would be affected by the outcome.

95 We in the United States want to end this war, and we are ready to take every
96 reasonable step to achieve that goal. But let there be no question on this one
97 fundamental point: In good conscience we cannot--in the long term interests of
98 peace we will not--accept a settlement that would arbitrarily dictate the political
99 future of South Vietnam and deny to the people of South Vietnam the basic right to
100 determine their own future free of any outside interference.

101 As I put it in my address to the American people last May: "What the United States
102 wants for South Vietnam is not the important thing. What North Vietnam wants for
103 South Vietnam is not the important thing. What is important is what the people of
104 South Vietnam want for South Vietnam."

105 To secure this right--and to secure this principle--is our one limited but
106 fundamental objective.

107 Both in public and at the Paris talks, we have offered a number of proposals which
108 would bring peace and provide self-determination. And we are ready to consider
109 any other proposals that have the same objective. The missing ingredient so far has
110 been the willingness of the other side to talk on any terms other than those that
111 would predetermine the result and deny the right of self-determination to the
112 people of South Vietnam. Once that willingness exists, and once there is a genuine
113 willingness by the other side to reach agreement, the practical solutions can
114 readily be found.

115 This makes it urgent that the U.N. members, those in this room who have long
116 taken an active interest in peace in Vietnam, now take an active hand in achieving
117 it.

118 Many urged that if only we halted our bombing of the North, peace would follow.
119 Nearly a year has passed since the bombing of the North was halted.

120 Three months have passed since we began the process of troop replacement,
121 signaling both our own genuine desire for a settlement and the increased
122 readiness of the South Vietnamese to manage their own defense.

123 As I announced on Tuesday, by December 15 our troop strength in Vietnam will
124 have been reduced by a minimum of 60,000 men.

125 On September 2, 1969, North Vietnam's chief negotiator in Paris said that if the
126 United States committed itself to the principle of totally withdrawing its forces
127 from South Vietnam, and if it withdrew a significant number of troops, Hanoi
128 would take this into account.

129 I repeat here today what I said in my speech of May 14: that we are prepared to
130 withdraw all of our forces from South Vietnam.

131 And the replacement of 60,000 troops is a significant step.

132 The time has come for the other side to respond to these initiatives. The time has
133 come for peace.

134 And in the name of peace, I urge all of you here--representing 126 nations--to use
135 your best diplomatic efforts to persuade Hanoi to move seriously into the
136 negotiations which could end this war. The steps we have taken have been
137 responsive to views expressed in this room. And we hope that views from this
138 organization may also be influential in Hanoi. If these efforts are successful, this
139 war can end.

140 The people of Vietnam, North and South alike, have demonstrated heroism enough
141 to last a century. And I speak from personal observation. I have been to North
142 Vietnam, to Hanoi, in 1953, and all over South Vietnam. I have seen the people of

143 the North and the people of the South. The people of Vietnam, North and South,
144 have endured an unspeakable weight of suffering for a generation. And they
145 deserve a better future.

146 When the war ends, the United States will stand ready to help the people of
147 Vietnam--all of them in their tasks of renewal and reconstruction. And when peace
148 comes at last to Vietnam, it can truly come with healing in its wings.

149 AN ERA OF NEGOTIATIONS

150 In relations between the United States and the various Communist powers, I have
151 said that we move from an era of confrontation to an era of negotiation.

152 I believe our relations with the Soviet Union can be conducted in a spirit of mutual
153 respect, recognizing our differences and also our right to differ, recognizing our
154 divergent interests and also our common interests, recognizing the interests of our
155 respective allies as well as our own.

156 Now, it would be idle to pretend that there are not major problems between us,
157 and conflicting interests. The tensions of the past 30 years have not been caused by
158 mere personal misunderstandings. This is why we have indicated the need for
159 extended negotiations on a broad front of issues.

160 Already, as you know, we have had extensive consultations with the Soviet Union
161 as well as with others about the Middle East, where events of the past few days
162 point up anew the urgency of a stable peace.

163 The United States continues to believe that the U.N. cease-fire resolutions define
164 the minimal conditions that must prevail on the ground if settlement is to be
165 achieved in the Middle East. We believe the Security Council resolution of
166 November 1967 charts the way to that settlement.

167 A peace, to be lasting, must leave no seeds of a future war. It must rest on a
168 settlement which both sides have a vested interest in maintaining.

169 We seek a settlement based on respect for the sovereign right of each nation in the
170 area to exist within secure and recognized boundaries. We are convinced that
171 peace cannot be achieved on the basis of substantial alterations in the map of the
172 Middle East. And we are equally convinced that peace cannot be achieved on the
173 basis of anything less than a binding, irrevocable commitment by the parties to live
174 together in peace.

175 Failing a settlement, an agreement on the limitation of the shipment of arms to the
176 Middle East might help to stabilize the situation. We have indicated to the Soviet
177 Union, without result, our willingness to enter such discussions.

178 In addition to our talks on the Middle East, we hope soon to begin talks with the
179 Soviet Union on the limitation of strategic arms. There is no more important task
180 before us.

181 The date we proposed for the opening of talks has passed for lack of response. We
182 remain ready to enter negotiations.

183 Since the United States first proposed strategic arms talks 3 years ago, the task of
184 devising an effective agreement has become more difficult.

185 The Soviet Union has been vigorously expanding its strategic forces; weapons
186 systems themselves have become more sophisticated, more destructive. But as the
187 difficulty of the talks increases, so, too, does their importance.

188 Though the issues are complex, we are prepared to deal with them seriously,
189 concretely, and purposefully--and to make a determined effort not only to limit the
190 buildup of strategic arms, but to reverse it.

191 Meanwhile, I want to affirm our support for arms control proposals which we hope
192 the Geneva conference will place before this Assembly, with regard to the seabed
193 and chemical and bacteriological weapons. We hope also that the Nuclear
194 Nonproliferation Treaty will soon enter into force.

195 We should be under no illusion, however, that arms control will in itself bring
196 peace. Wars are fought by soldiers, but they are declared by politicians. Peace also
197 requires progress on those stubbornly persistent political questions, questions
198 that are considered in this room, questions that still divide the world--and it
199 requires other exchanges, not only of words but of deeds, that can gradually weave
200 a fabric of mutual trust among the nations and the peoples of the world.

201 We intend to conduct our negotiations with the Soviet Union soberly and seriously,
202 neither encumbered by prejudice nor blinded by sentimentality, seeking to reach
203 agreement, rather than to make propaganda.

204 Whenever the leaders of Communist China choose to abandon their self-imposed
205 isolation, we are ready to talk with them in the same frank and serious spirit.

206 PEACE-KEEPING AND PEACE-BUILDING

207 For nearly a quarter of a century, the U.N. has struggled with the often thankless
208 task of peace-keeping.

209 As we look to the future, however, keeping the peace is only part of our task. We
210 also must concentrate on building the peace.

211 Let us be candid. There are many differences among the great powers, and among
212 other powers, which as realists we know cannot be resolved quickly, cannot be
213 resolved even by this organization. But we also know that there are at least five
214 areas in particular of great concern to everyone here with regard to which there
215 should be no national differences, in which our interests are common and on which
216 there should be unanimity. They are these:

217 --securing the safety of international air travel,

218 --encouraging international voluntary service,

219 --fostering economic development, population control,

220 --protecting our threatened environment,

221 --exploring the frontiers of space. By any standards, aircraft hijackings are morally,
222 politically, and legally indefensible. The Tokyo Convention ¹ has now been brought
223 into force, providing for prompt release of passengers, crew, and aircraft. Along
224 with other nations, we also are working on a new convention for the punishment
225 of hijackers. But neither of these conventions can be fully effective without
226 cooperation; sky piracy cannot be ended as long as the pirates receive asylum.

227 ¹The Tokyo Convention on Offenses and Certain Other Acts Committed on Board
228 Aircraft was favorably considered by the Senate on May 13, 1969. It was ratified by
229 the President on June 30, 1969, and the instrument of ratification was deposited on
230 September 5, 1969. The text is printed in United States Treaties and Other
231 International Agreements (20 UST 2941).

232 Consequently, I urge the United Nations to give high priority to this matter. This is
233 an issue which transcends politics; there is no need for it to become the subject of
234 polemics or a focus of political differences. It involves the interests of every nation,
235 the safety of every air passenger, and the integrity of that structure of order on
236 which a world community depends.

237 The creative, dynamic kind of peace I have spoken of, of course, requires more than
238 such basic protections as the one I have just described.

239 To build this kind of peace, we must join together in building our societies--in
240 raising a great cathedral of the spirit, which celebrates the infinite possibilities of
241 man himself.

242 Such a peace requires a fuller enlistment, not only of government resources and of
243 private enterprise resources, but also of the dedication and skill of those thousands
244 of people all over the world who are ready to volunteer in the cause of human
245 achievement. Our own Peace Corps has helped in many countries. And I especially
246 welcome the consideration of the U.N. itself, which it is now giving to
247 establishment of an International Volunteer Corps. We stand ready to give this
248 exciting new venture our full and enthusiastic cooperation.

249 As the U.N. looks toward the beginning of its second development decade, it faces a
250 time of enormous challenge, but enormous opportunity.

251 We can only guess at the new scientific discoveries that the seventies may bring.
252 But we can see with chilling clarity the gap that already exists between the
253 developed economies and the economies of the developing countries and the
254 urgent need for international cooperation in spurring economic development.

255 If, in the course of that second development decade, we can make both significant
256 gains in food production and significant reductions in the rate of population
257 growth, we shall have opened the way to a new era of splendid prosperity. If we do
258 only one without the other, we shall be standing still, and if we fail in both, great
259 areas of the world will face human disaster.

260 Increasingly, the task of protecting man's environments is a matter of international
261 concern. Pollution of air and water, upsetting the balance of nature--these are not
262 only local problems, and not only national problems, but matters that affect 'the
263 basic relationships of man to his planet.

264 The United Nations already is planning a conference on the environment in 1972. I
265 pledge the strongest support of the United States for that effort. I hope that even
266 before then we can launch new national and international initiatives toward
267 restoring the balance of nature, and maintaining our world as a healthy and
268 hospitable place for man.

269 Of all of man's great enterprises, none lends itself more logically or more
270 compellingly to international cooperation than the venture into space. Here, truly,
271 mankind is one: as fellow creatures from the planet earth, exploring the heavens
272 that all of us enjoy.

273 The journey of Apollo 11 to the moon and back was not an end, but the beginning.

274 There will be new journeys of discovery. Beyond this, we are just beginning to
275 comprehend the benefits that space technology can yield here on earth. And the
276 potential is enormous.

277 For example, we now are developing earth resource survey satellites, with the first
278 experimental satellite to be launched sometime early in the decade of the
279 seventies.

280 Present indications are that these satellites should be capable of yielding data
281 which could assist in as widely varied tasks as these: the location of schools of fish
282 in the oceans, the location of mineral deposits on land, the health of agricultural
283 crops.

284 I feel it is only right that we should share both the adventures and the benefits of
285 space. As an example of our plans, we have determined to take actions with regard
286 to earth resource satellites, as this program proceeds and fulfills its promise.

287 The purpose of those actions is that this program will be dedicated to produce
288 information not only for the United States, but also for the world community.

289 We shall be putting several proposals in this respect before the United Nations.

290 These are among the positive, concrete steps we intend to take toward
291 internationalizing man's epic venture into space--an adventure that belongs not to
292 one nation but to all mankind, and one that should be marked not by rivalry but by

293 the same spirit of fraternal cooperation that so long has been the hallmark of the
294 international community of science.

295 And now, Madam President, Mr. Secretary General, if I could speak a personal word
296 to the representatives gathered in this room.

297 I recognize that those here are dedicating their lives to the cause of peace and that,
298 in this room, what is done here will have an enormous effect on the future of
299 peace.

300 I have had the great privilege over the past 23 years to travel to most of the
301 countries represented in this room. I have met most of the leaders of the nations
302 represented in this room. And I have seen literally thousands of people in most of
303 the countries represented in this room.

304 There are differences between the nations and differences between the leaders
305 and differences between the peoples in this world. But based on my own
306 experience, of this one thing I am sure: The people of the world, wherever they are,
307 want peace. And those of us who have the responsibilities for leadership in the
308 world have an overwhelming world mandate from the people of the nations we
309 represent to bring peace, to keep the peace, and to build the peace.

310 Now, I realize that a survey of history might discourage those who seek to
311 establish peace.

312 But we have entered a new age, different not only in degree but in kind from any
313 that has ever gone before.

314 For the first time ever, we have truly become a single world community.

315 For the first time ever, we have seen the staggering fury of the power of the
316 universe unleashed, and we know that we hold that power in a very precarious
317 balance.

318 For the first time ever, technological advance has brought within reach what once
319 was only a poignant dream for hundreds of millions: freedom from hunger and
320 freedom from want--want and hunger that I have personally seen in nation after
321 nation all over this world.

322 For the first time ever, we have seen changes in a single lifetime in our lifetime--
323 that dwarf the achievements of centuries before, and those changes continue to
324 accelerate.

325 For the first time ever, man has stepped beyond his planet--and revealed us to
326 ourselves as "riders on the earth together," bound inseparably on this one bright,
327 beautiful speck in the heavens, so tiny in the universe and so incomparably
328 welcoming as a home for man.

329 In this new age of "firsts," even the goal of a just and lasting peace is a "first" we
330 can dare to strive for. We must achieve it. And I believe we can achieve it.

331 In that spirit, then, let us press toward an open world--a world of open doors, open
332 hearts, open minds; a world open to the exchange of ideas and of people, and open
333 to the reach of the human Spirit; a world open in the search for truth, and
334 unconcerned with the fate of old dogmas and old isms; a world open at last to the
335 light of justice, and the light of reason, and to the achievement of that true peace
336 which the people of every land carry in their hearts and celebrate in their hopes.

337
338 *Note: The President spoke at 11:23 a.m. at United Nations headquarters in New York.*
339 *The President of the General Assembly was Miss Angie Brooks, Assistant Secretary of*
340 *State of Liberia, and the Secretary General of the United Nations was U Thant of*
341 *Burma.*

342 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 3 Richard Nixon**

2 **Address to the Nation on the War in Vietnam. November 3, 1969**

3 Good evening, my fellow Americans:

4 Tonight I want to talk to you on a subject of deep concern to all Americans and to
5 many people in all parts of the world-the war in Vietnam.

6 I believe that one of the reasons for the deep division about Vietnam is that many
7 Americans have lost confidence in what their Government has told them about our
8 policy. The American people cannot and should not be asked to support a policy
9 which involves the overriding issues of war and peace unless they know the truth
10 about that policy.

11 Tonight, therefore, I would like to answer some of the questions that I know are on
12 the minds of many of you listening to me.

13 How and why did America get involved in Vietnam in the first place?

14 How has this administration changed the policy of the previous administration?

15 What has really happened in the negotiations in Paris and on the battlefield in
16 Vietnam?

17 What choices do we have if we are to end the war?

18 What are the prospects for peace? Now, let me begin by describing the situation I
19 found when I was inaugurated on January 20.

20 --The war had been going on for 4 years.

21 --31,000 Americans had been killed in action.

22 --The training program for the South Vietnamese was behind schedule.

23 --540,000 Americans were in Vietnam with no plans to reduce the number.

24 --No progress had been made at the negotiations in Paris and the United States had
25 not put forth a comprehensive peace proposal.

26 --The war was causing deep division at home and criticism from many of our
27 friends as well as our enemies abroad.

28 In view of these circumstances there were some who urged that I end the war at
29 once by ordering the immediate withdrawal of all American forces.

30 From a political standpoint this would have been a popular and easy course to
31 follow. After all, we became involved in the war while my predecessor was in
32 office. I could blame the defeat which would be the result of my action on him and
33 come out as the peacemaker. Some put it to me quite bluntly: This was the only
34 way to avoid allowing Johnson's war to become Nixon's war.

35 But I had a greater obligation than to think only of the years of my administration
36 and of the next election. I had to think of the effect of my decision on the next
37 generation and on the future of peace and freedom in America and in the world.

38 Let us all understand that the question before us is not whether some Americans
39 are for peace and some Americans are against peace. The question at issue is not
40 whether Johnson's war becomes Nixon's war.

41 The great question is: How can we win America's peace?

42 Well, let us turn now to the fundamental issue. Why and how did the United States
43 become involved in Vietnam in the first place?

44 Fifteen years ago North Vietnam, with the logistical support of Communist China
45 and the Soviet Union, launched a campaign to impose a Communist government on
46 South Vietnam by instigating and supporting a revolution.

47 In response to the request of the Government of South Vietnam, President
48 Eisenhower sent economic aid and military equipment to assist the people of
49 South Vietnam in their efforts to prevent a Communist takeover. Seven years ago,
50 President Kennedy sent 16,000 military personnel to Vietnam as combat advisers.
51 Four years ago, President Johnson sent American combat forces to South Vietnam.

52 Now, many believe that President Johnson's decision to send American combat
53 forces to South Vietnam was wrong. And many others--I among them--have been
54 strongly critical of the way the war has been conducted.

55 But the question facing us today is: Now that we are in the war, what is the best
56 way to end it?

57 In January I could only conclude that the precipitate withdrawal of American
58 forces from Vietnam would be a disaster not only for South Vietnam but for the
59 United States and for the cause of peace.

60 For the South Vietnamese, our precipitate withdrawal would inevitably allow the
61 Communists to repeat the massacres which followed their takeover in the North
62 15 years before.

63 --They then murdered more than 50,000 people and hundreds of thousands more
64 died in slave labor camps.

65 --We saw a prelude of what would happen in South Vietnam when the Communists
66 entered the city of Hue last year. During their brief rule there, there was a bloody

67 reign of terror in which 3,000 civilians were clubbed, shot to death, and buried in
68 mass graves.

69 --With the sudden collapse of our support, these atrocities of Hue would become
70 the nightmare of the entire nation--and particularly for the million and a half
71 Catholic refugees who fled to South Vietnam when the Communists took over in
72 the North. For the United States, this first defeat in our Nation's history would
73 result in a collapse of confidence in American leadership, not only in Asia but
74 throughout the world.

75 Three American Presidents have recognized the great stakes involved in Vietnam
76 and understood what had to be done.

77 In 1963, President Kennedy, with his characteristic eloquence and clarity, said: "we
78 want to see a stable government there, carrying on a struggle to maintain its
79 national independence.

80 "We believe strongly in that. We are not going to withdraw from that effort. In my
81 opinion, for us to withdraw from that effort would mean a collapse not only of
82 South Viet-Nam, but Southeast Asia. So we are going to stay there."

83 President Eisenhower and President Johnson expressed the same conclusion
84 during their terms of office.

85 For the future of peace, precipitate withdrawal would thus be a disaster of
86 immense magnitude.

87 --A nation cannot remain great if it betrays its allies and lets down its friends.

88 --Our defeat and humiliation in South Vietnam without question would promote
89 recklessness in the councils of those great powers who have not yet abandoned
90 their goals of world conquest.

91 --This would spark violence wherever our commitments help maintain the peace--
92 in the Middle East, in Berlin, eventually even in the Western Hemisphere.

93 Ultimately, this would cost more lives. It would not bring peace; it would bring
94 more war.

95 For these reasons, I rejected the recommendation that I should end the war by
96 immediately withdrawing all of our forces. I chose instead to change American
97 policy on both the negotiating front and battlefield.

98 In order to end a war fought on many fronts, I initiated a pursuit for peace on many
99 fronts.

100 In a television speech on May 14, in a speech before the United Nations, and on a
101 number of other occasions I set forth our peace proposals in great detail.

102 --We have offered the complete withdrawal of all outside forces within 1 year.

103 --We have proposed a cease-fire under international supervision.

104 --We have offered free elections under international supervision with the
105 Communists participating in the organization and conduct of the elections as an
106 organized political force. And the Saigon Government has pledged to accept the
107 result of the elections.

108 We have not put forth our proposals on a take-it-or-leave-it basis. We have
109 indicated that we are willing to discuss the proposals that have been put forth by
110 the other side. We have declared that anything is negotiable except the fight of the
111 people of South Vietnam to determine their own future. At the Paris peace
112 conference, Ambassador Lodge has demonstrated our flexibility and good faith in
113 40 public meetings.

114 Hanoi has refused even to discuss our proposals. They demand our unconditional
115 acceptance of their terms, which are that we withdraw all American forces
116 immediately and unconditionally and that we overthrow the Government of South
117 Vietnam as we leave.

118 We have not limited our peace initiatives to public forums and public statements. I
119 recognized, in January, that a long and bitter war like this usually cannot be settled
120 in a public forum. That is why in addition to the public statements and negotiations
121 I have explored every possible private avenue that might lead to a settlement.

122 Tonight I am taking the unprecedented step of disclosing to you some of our other
123 initiatives for peace--initiatives we undertook privately and secretly because we
124 thought we thereby might open a door which publicly would be closed.

125 I did not wait for my inauguration to begin my quest for peace.

126 --Soon after my election, through an individual who is directly in contact on a
127 personal basis with the leaders of North Vietnam, I made two private offers for a
128 rapid, comprehensive settlement. Hanoi's replies called in effect for our surrender
129 before negotiations.

130 --Since the Soviet Union furnishes most of the military equipment for North
131 Vietnam, Secretary of State Rogers, my Assistant for National Security Affairs, Dr.
132 Kissinger, Ambassador Lodge, and I, personally, have met on a number of
133 occasions with representatives of the Soviet Government to enlist their assistance
134 in getting meaningful negotiations started. In addition, we have had extended
135 discussions directed toward that same end with representatives of other
136 governments which have diplomatic relations with North Vietnam. None of these
137 initiatives have to date produced results.

138 --In mid-July, I became convinced that it was necessary to make a major move to
139 break the deadlock in the Paris talks. I spoke directly in this office, where I am now
140 sitting, with an individual who had known Ho Chi Minh [President, Democratic

141 Republic of Vietnam] on a personal basis for 25 years. Through him I sent a letter
142 to Ho Chi Minh. I did this outside of the usual diplomatic channels with the hope
143 that with the necessity of making statements for propaganda removed, there might
144 be constructive progress toward bringing the war to an end. Let me read from that
145 letter to you now.

146 "Dear Mr. President:

147 "I realize that it is difficult to communicate meaningfully across the gulf of four
148 years of war. But precisely because of this gulf, I wanted to take this opportunity to
149 reaffirm in all solemnity my desire to work for a just peace. I deeply believe that
150 the war in Vietnam has gone on too long and delay in bringing it to an end can
151 benefit no one--least of all the people of Vietnam

152 "The time has come to move forward at the conference table toward an early
153 resolution of this tragic war. You will find us forthcoming and open-minded in a
154 common effort to bring the blessings of peace to the brave people of Vietnam. Let
155 history record that at this critical juncture, both sides turned their face toward
156 peace rather than toward conflict and war."

157 I received Ho Chi Minh's reply on August 30, 3 days before his death. It simply
158 reiterated the public position North Vietnam had taken at Paris and flatly rejected
159 my initiative.

160 The full text of both letters is being released to the press.

161 --In addition to the public meetings that I have referred to, Ambassador Lodge has
162 met with Vietnam's chief negotiator in Paris in 11 private sessions.

163 --We have taken other significant initiatives which must remain secret to keep
164 open some channels of communication which may still prove to be productive. But
165 the effect of all the public, private, and secret negotiations which have been
166 undertaken since the bombing halt a year ago and since this administration came
167 into office on January 20, can be summed up in one sentence: No progress
168 whatever has been made except agreement on the shape of the bargaining table.
169 Well now, who is at fault?

170 It has become clear that the obstacle in negotiating an end to the war is not the
171 President of the United States. It is not the South Vietnamese Government.

172 The obstacle is the other side's absolute refusal to show the least willingness to
173 join us in seeking a just peace. And it will not do so while it is convinced that all it
174 has to do is to wait for our next concession, and our next concession after that one,
175 until it gets everything it wants.

176 There can now be no longer any question that progress in negotiation depends
177 only on Hanoi's deciding to negotiate, to negotiate seriously.

178 I realize that this report on our efforts on the diplomatic front is discouraging to
179 the American people, but the American people are entitled to know the truth--the
180 bad news as well as the good news--where the lives of our young men are involved.

181 Now let me turn, however, to a more encouraging report on another front.

182 At the time we launched our search for peace I recognized we might not succeed in
183 bringing an end to the war through negotiation. I, therefore, put into effect another
184 plan to bring peace--a plan which will bring the war to an end regardless of what
185 happens on the negotiating front.

186 It is in line with a major shift in U.S. foreign policy which I described in my press
187 conference at Guam on July 25. Let me briefly explain what has been described as
188 the Nixon Doctrine--a policy which not only will help end the war in Vietnam, but
189 which is an essential element of our program to prevent future Vietnams.

190 We Americans are a do-it-yourself people. We are an impatient people. Instead of
191 teaching someone else to do a job, we like to do it ourselves. And this trait has been
192 carried over into our foreign policy.

193 In Korea and again in Vietnam, the United States furnished most of the money,
194 most of the arms, and most of the men to help the people of those countries defend
195 their freedom against Communist aggression.

196 Before any American troops were committed to Vietnam, a leader of another Asian
197 country expressed this opinion to me when I was traveling in Asia as a private
198 citizen. He said: "When you are trying to assist another nation defend its freedom,
199 U.S. policy should be to help them fight the war but not to fight the war for them."

200 Well, in accordance with this wise counsel, I laid down in Guam three principles as
201 guidelines for future American policy toward Asia:

202 --First, the United States will keep all of its treaty commitments.

203 --Second, we shall provide a shield if a nuclear power threatens the freedom of a
204 nation allied with us or of a nation whose survival we consider vital to our security.

205 --Third, in cases involving other types of aggression, we shall furnish military and
206 economic assistance when requested in accordance with our treaty commitments.
207 But we shall look to the nation directly threatened to assume the primary
208 responsibility of providing the manpower for its defense.

209 After I announced this policy, I found that the leaders of the Philippines, Thailand,
210 Vietnam, South Korea, and other nations which might be threatened by Communist
211 aggression, welcomed this new direction in American foreign policy.

212 The defense of freedom is everybody's business--not just America's business. And
213 it is particularly the responsibility of the people whose freedom is threatened. In

214 the previous administration, we Americanized the war in Vietnam. In this
215 administration, we are Vietnamizing the search for peace.

216 The policy of the previous administration not only resulted in our assuming the
217 primary responsibility for fighting the war, but even more significantly did not
218 adequately stress the goal of strengthening the South Vietnamese so that they
219 could defend themselves when we left.

220 The Vietnamization plan was launched following Secretary Laird's visit to Vietnam
221 in March. Under the plan, I ordered first a substantial increase in the training and
222 equipment of South Vietnamese forces.

223 In July, on my visit to Vietnam, I changed General Abrams' orders so that they were
224 consistent with the objectives of our new policies. Under the new orders, the
225 primary mission of our troops is to enable the South Vietnamese forces to assume
226 the full responsibility for the security of South Vietnam.

227 Our air operations have been reduced by over 20 percent.

228 And now we have begun to see the results of this long overdue change in American
229 policy in Vietnam.

230 --After 5 years of Americans going into Vietnam, we are finally bringing American
231 men home. By December 15, over 60,000 men will have been withdrawn from
232 South Vietnam including 20 percent of all of our combat forces.

233 --The South Vietnamese have continued to gain in strength. As a result they have
234 been able to take over combat responsibilities from our American troops.

235 Two other significant developments have occurred since this administration took
236 office.

237 --Enemy infiltration, infiltration which is essential if they are to launch a major
238 attack, over the last 3 months is less than 20 percent of what it was over the same
239 period last year.

240 --Most important--United States casualties have declined during the last 2 months
241 to the lowest point in 3 years.

242 Let me now turn to our program for the future.

243 We have adopted a plan which we have worked out in cooperation with the South
244 Vietnamese for the complete withdrawal of all U.S. combat ground forces, and their
245 replacement by South Vietnamese forces on an orderly scheduled timetable. This
246 withdrawal will be made from strength and not from weakness. As South
247 Vietnamese forces become stronger, the rate of American withdrawal can become
248 greater.

249 I have not and do not intend to announce the timetable for our program. And there
250 are obvious reasons for this decision which I am sure you will understand. As I
251 have indicated on several occasions, the rate of withdrawal will depend on
252 developments on three fronts.

253 One of these is the progress which can be or might be made in the Paris talks. An
254 announcement of a fixed timetable for our withdrawal would completely remove
255 any incentive for the enemy to negotiate an agreement. They would simply wait
256 until our forces had withdrawn and then move in.

257 The other two factors on which we will base our withdrawal decisions are the level
258 of enemy activity and the progress of the training programs of the South
259 Vietnamese forces. And I am glad to be able to report tonight progress on both of
260 these fronts has been greater than we anticipated when we started the program in
261 June for withdrawal. As a result, our timetable for withdrawal is more optimistic
262 now than when we made our first estimates in June. Now, this clearly
263 demonstrates why it is not wise to be frozen in on a fixed timetable.

264 We must retain the flexibility to base each withdrawal decision on the situation as
265 it is at that time rather than on estimates that are no longer valid.

266 Along with this optimistic estimate, I must--in all candor--leave one note of
267 caution.

268 If the level of enemy activity significantly increases we might have to adjust our
269 timetable accordingly.

270 However, I want the record to be completely clear on one point.

271 At the time of the bombing halt just a year ago, there was some confusion as to
272 whether there was an understanding on the part of the enemy that if we stopped
273 the bombing of North Vietnam they would stop the shelling of cities in South
274 Vietnam. I want to be sure that there is no misunderstanding on the part of the
275 enemy with regard to our withdrawal program.

276 We have noted the reduced level of infiltration, the reduction of our casualties, and
277 are basing our withdrawal decisions partially on those factors.

278 If the level of infiltration or our casualties increase while we are trying to scale
279 down the fighting, it will be the result of a conscious decision by the enemy.

280 Hanoi could make no greater mistake than to assume that an increase in violence
281 will be to its advantage. If I conclude that increased enemy action jeopardizes our
282 remaining forces in Vietnam, I shall not hesitate to take strong and effective
283 measures to deal with that situation.

284 This is not a threat. This is a statement of policy, which as Commander in Chief of
285 our Armed Forces, I am making in meeting my responsibility for the protection of
286 American fighting men wherever they may be.

287 My fellow Americans, I am sure you can recognize from what I have said that we
288 really only have two choices open to us if we want to end this war.

289 --I can order an immediate, precipitate withdrawal of all Americans from Vietnam
290 without regard to the effects of that action.

291 --Or we can persist in our search for a just peace through a negotiated settlement if
292 possible, or through continued implementation of our plan for Vietnamization if
293 necessary--a plan in which we will withdraw all of our forces from Vietnam on a
294 schedule in accordance with our program, as the South Vietnamese become strong
295 enough to defend their own freedom. I have chosen this second course. It is not the
296 easy way. It is the right way.

297 It is a plan which will end the war and serve the cause of peace--not just in Vietnam
298 but in the Pacific and in the world.

299 In speaking of the consequences of a precipitate withdrawal, I mentioned that our
300 allies would lose confidence in America.

301 Far more dangerous, we would lose confidence in ourselves. Oh, the immediate
302 reaction would be a sense of relief that our men were coming home. But as we saw
303 the consequences of what we had done, inevitable remorse and divisive
304 recrimination would scar our spirit as a people.

305 We have faced other crises in our history and have become stronger by rejecting
306 the easy way out and taking the right way in meeting our challenges. Our greatness
307 as a nation has been our capacity to do what had to be done when we knew our
308 course was right.

309 I recognize that some of my fellow citizens disagree with the plan for peace I have
310 chosen. Honest and patriotic Americans have reached different conclusions as to
311 how peace should be achieved.

312 In San Francisco a few weeks ago, I saw demonstrators. carrying signs reading:
313 "Lose in Vietnam, bring the boys home."

314 Well, one of the strengths of our free society is that any American has a right to
315 reach that conclusion and to advocate that point of view. But as President of the
316 United States, I would be untrue to my oath of office if I allowed the policy of this
317 Nation to be dictated by the minority who hold that point of view and who try to
318 impose it on the Nation by mounting demonstrations in the street.

319 For almost 200 years, the policy of this Nation has been made under our
320 Constitution by those leaders in the Congress and the White House elected by all of
321 the people. If a vocal minority, however fervent its cause, prevails over reason and
322 the will of the majority, this Nation has no future as a free society.

323 And now I would like to address a word, if I may, to the young people of this Nation
324 who are particularly concerned, and I understand why they are concerned, about
325 this war.

326 I respect your idealism.

327 I share your concern for peace. I want peace as much as you do. There are powerful
328 personal reasons I want to end this war. This week I will have to sign 83 letters to
329 mothers, fathers, wives, and loved ones of men who have given their lives for
330 America in Vietnam. It is very little satisfaction to me that this is only one-third as
331 many letters as I signed the first week in office. There is nothing I want more than
332 to see the day come when I do not have to write any of those letters.

333 --I want to end the war to save the lives of those brave young men in Vietnam.

334 --But I want to end it in a way which will increase the chance that their younger
335 brothers and their sons will not have to fight in some future Vietnam someplace in
336 the world.

337 --And I want to end the war for another reason. I want to end it so that the energy
338 and dedication of you, our young people, now too often directed into bitter hatred
339 against those responsible for the war, can be turned to the great challenges of
340 peace, a better life for all Americans, a better life for all people on this earth.

341 I have chosen a plan for peace. I believe it will succeed.

342 If it does succeed, what the critics say now won't matter. If it does not succeed,
343 anything I say then won't matter.

344 I know it may not be fashionable to speak of patriotism or national destiny these
345 days. But I feel it is appropriate to do so on this occasion

346 Two hundred years ago this Nation was weak and poor. But even then, America
347 was the hope of millions in the world. Today we have become the strongest and
348 richest nation in the world. And the Wheel of destiny has turned so that any hope
349 the world has for the survival of peace and freedom will be determined by whether
350 the American people have the moral stamina and the courage to meet the
351 challenge of free world leadership.

352 Let historians not record that when America was the most powerful nation in the
353 world we passed on the other side of the road and allowed the last hopes for peace
354 and freedom of millions of people to be suffocated by the forces of totalitarianism.

355 And so tonight--to you, the great silent majority of my fellow Americans--I ask for
356 your support.

357 I pledged in my campaign for the Presidency to end the war in a way that we could
358 win the peace. I have initiated a plan of action which will enable me to keep that
359 pledge.

360 The more support I can have from the American people, the sooner that pledge can
361 be redeemed; for the more divided we are at home, the less likely the enemy is to
362 negotiate at Paris.

363 Let us be united for peace. Let us also be united against defeat. Because let us
364 understand: North Vietnam cannot defeat or humiliate the United States. Only
365 Americans can do that.

366 Fifty years ago, in this room and at this very desk,¹ President Woodrow Wilson
367 spoke words which caught the imagination of a war-weary world. He said: "This is
368 the war to end war." His dream for peace after World War I was shattered on the
369 hard realities of great power politics and Woodrow Wilson died a broken man.

370 Tonight I do not tell you that the war in Vietnam is the war to end wars. But I do
371 say this: I have initiated a plan which will end this war in a way that will bring us
372 closer to that great goal to which Woodrow Wilson and every American President
373 in our history has been dedicated--the goal of a just and lasting peace.

374 As President I hold the responsibility for choosing the best path to that goal and
375 then leading the Nation along it.

376 I pledge to you tonight that I shall meet this responsibility with all of the strength
377 and wisdom I can command in accordance with your hopes, mindful of your
378 concerns, sustained by your prayers.

379 Thank you and goodnight.

380 *Note: The President spoke at 9:32 p.m. in his office at the White House. The address*
381 *was broadcast on radio and television.*

382 *On November 3, 1969, the White House Press Office released an advance text of the*
383 *address.*

384 ¹ Later research indicated that the desk had not been President Woodrow Wilson's
385 as had long been assumed but was used by Vice President Henry Wilson during
386 President Grant's administration.

387 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu
388 <http://americanrhetoric.com/speeches/richardnixongreatsilentmajority.html>

1 **Discurs 4 Richard Nixon**

2 **Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. April 30, 1970**

3 Good evening my fellow Americans:

4 Ten days ago, in my report to the Nation on Vietnam, I announced a decision to
5 withdraw an additional 150,000 Americans from Vietnam over the next year. I said
6 then that I was making that decision despite our concern over increased enemy
7 activity in Laos, in Cambodia, and in South Vietnam.

8 At that time, I warned that if I concluded that increased enemy activity in any of
9 these areas endangered the lives of Americans remaining in Vietnam, I would not
10 hesitate to take strong and effective measures to deal with that situation.

11 Despite that warning, North Vietnam has increased its military aggression in all
12 these areas, and particularly in Cambodia.

13 After full consultation with the National Security Council, Ambassador Bunker,
14 General Abrams, and my other advisers, I have concluded that the actions of the
15 enemy in the last 10 days clearly endanger the lives of Americans who are in
16 Vietnam now and would constitute an unacceptable risk to those who will be there
17 after withdrawal of another 150,000.

18 To protect our men who are in Vietnam and to guarantee the continued success of
19 our withdrawal and Vietnamization programs, I have concluded that the time has
20 come for action.

21 Tonight, I shall describe the actions of the enemy, the actions I have ordered to
22 deal with that situation, and the reasons for my decision.

23 Cambodia, a small country of 7 million people, has been a neutral nation since the
24 Geneva agreement of 1954--an agreement, incidentally, which was signed by the
25 Government of North Vietnam.

26 American policy since then has been to scrupulously respect the neutrality of the
27 Cambodian people. We have maintained a skeleton diplomatic mission of fewer
28 than 15 in Cambodia's capital, and that only since last August. For the previous 4
29 years, from 1965 to 1969, we did not have any diplomatic mission whatever in
30 Cambodia. And for the past 5 years, we have provided no military assistance
31 whatever and no economic assistance to Cambodia.

32 North Vietnam, however, has not respected that neutrality.

33 For the past 5 years--as indicated on this map that you see here--North Vietnam
34 has occupied military sanctuaries all along the Cambodian frontier with South
35 Vietnam. Some of these extend up to 20 miles into Cambodia. The sanctuaries are
36 in red and, as you note, they are on both sides of the border. They are used for hit
37 and run attacks on American and South Vietnamese forces in South Vietnam.

38 These Communist occupied territories contain major base camps, training sites,
39 logistics facilities, weapons and ammunition factories, airstrips, and prisoner-of-
40 war compounds.

41 For 5 years, neither the United States nor South Vietnam has moved against these
42 enemy sanctuaries because we did not wish to violate the territory of a neutral
43 nation. Even after the Vietnamese Communists began to expand these sanctuaries
44 4 weeks ago, we counseled patience to our South Vietnamese allies and imposed
45 restraints on our own commanders.

46 In contrast to our policy, the enemy in the past 2 weeks has stepped up his
47 guerrilla actions and he is concentrating his main forces in these sanctuaries that
48 you see on this map where they are building up to launch massive attacks on our
49 forces and those of South Vietnam.

50 North Vietnam in the last 2 weeks has stripped away all pretense of respecting the
51 sovereignty or the neutrality of Cambodia. Thousands of their soldiers are invading
52 the country from the sanctuaries; they are encircling the capital of Phnom Penh.
53 Coming from these sanctuaries, as you see here, they have moved into Cambodia
54 and are encircling the capital.

55 Cambodia, as a result of this, has sent out a call to the United States, to a number of
56 other nations, for assistance. Because if this enemy effort succeeds, Cambodia
57 would become a vast enemy staging area and a springboard for attacks on South
58 Vietnam along 600 miles of frontier--a refuge where enemy troops could return
59 from combat without fear of retaliation.

60 North Vietnamese men and supplies could then be poured into that country,
61 jeopardizing not only the lives of our own men but the people of South Vietnam as
62 well.

63 Now confronted with this situation, we have three options.

64 First, we can do nothing. Well, the ultimate result of that course of action is clear.
65 Unless we indulge in wishful thinking, the lives of Americans remaining in Vietnam
66 after our next withdrawal of 150,000 would be gravely threatened.

67 Let us go to the map again. Here is South Vietnam. Here is North Vietnam. North
68 Vietnam already occupies this part of Laos. If North Vietnam also occupied this
69 whole band in Cambodia, or the entire country, it would mean that South Vietnam
70 was completely outflanked and the forces of Americans in this area, as well as the
71 South Vietnamese, would be in an untenable military position.

72 Our second choice is to provide massive military assistance to Cambodia itself.
73 Now unfortunately, while we deeply sympathize with the plight of 7 million
74 Cambodians whose country is being invaded, massive amounts of military
75 assistance could not be rapidly and effectively utilized by the small Cambodian
76 Army against the immediate threat. With other nations, we shall do our best to
77 provide the small arms and other equipment which the Cambodian Army of 40,000

78 needs and can use for its defense. But the aid we will provide will be limited to the
79 purpose of enabling Cambodia to defend its neutrality and not for the purpose of
80 making it an active belligerent on one side or the other.

81 Our third choice is to go to the heart of the trouble. That means cleaning out major
82 North Vietnamese and Vietcong occupied territories--these sanctuaries which
83 serve as bases for attacks on both Cambodia and American and South Vietnamese
84 forces in South Vietnam. Some of these, incidentally, are as close to Saigon as
85 Baltimore is to Washington. This one, for example [indicating], is called the
86 Parrot's Beak. It is only 33 miles from Saigon.

87 Now faced with these three options, this is the decision I have made.

88 In cooperation with the armed forces of South Vietnam, attacks are being launched
89 this week to clean out major enemy sanctuaries on the Cambodian-Vietnam
90 border.

91 A major responsibility for the ground operations is being assumed by South
92 Vietnamese forces. For example, the attacks in several areas, including the Parrot's
93 Beak that I referred to a moment ago, are exclusively South Vietnamese ground
94 operations under South Vietnamese command with the United States providing air
95 and logistical support.

96 There is one area, however, immediately above Parrot's Beak, where I have
97 concluded that a combined American and South Vietnamese operation is
98 necessary.

99 Tonight, American and South Vietnamese units will attack the headquarters for the
100 entire Communist military operation in South Vietnam. This key control center has
101 been occupied by the North Vietnamese and Vietcong for 5 years in blatant
102 violation of Cambodia's neutrality.

103 This is not an invasion of Cambodia. The areas in which these attacks will be
104 launched are completely occupied and controlled by North Vietnamese forces. Our
105 purpose is not to occupy the areas. Once enemy forces are driven out of these
106 sanctuaries and once their military supplies are destroyed, we will withdraw.

107 These actions are in no way directed to the security interests of any nation. Any
108 government that chooses to use these actions as a pretext for harming relations
109 with the United States will be doing so on its own responsibility, and on its own
110 initiative, and we will draw the appropriate conclusions.

111 Now let me give you the reasons for my decision.

112 A majority of the American people, a majority of you listening to me, are for the
113 withdrawal of our forces from Vietnam. The action I have taken tonight is
114 indispensable for the continuing success of that withdrawal program.

115 A majority of the American people want to end this war rather than to have it drag
116 on interminably. The action I have taken tonight will serve that purpose.

117 A majority of the American people want to keep the casualties of our brave men in
118 Vietnam at an absolute minimum. The action I take tonight is essential if we are to
119 accomplish that goal.

120 We take this action not for the purpose of expanding the war into Cambodia but for
121 the purpose of ending the war in Vietnam and winning the just peace we all desire.
122 We have made--we will continue to make every possible effort to end this war
123 through negotiation at the conference table rather than through more fighting on
124 the battlefield.

125 Let us look again at the record. We have stopped the bombing of North Vietnam.
126 We have cut air operations by over 20 percent. We have announced withdrawal of
127 over 250,000 of our men. We have offered to withdraw all of our men if they will
128 withdraw theirs. We have offered to negotiate all issues with only one condition--
129 and that is that the future of South Vietnam be determined not by North Vietnam,
130 and not by the United States, but by the people of South Vietnam themselves.

131 The answer of the enemy has been intransigence at the conference table,
132 belligerence in Hanoi, massive military aggression in Laos and Cambodia, and
133 stepped-up attacks in South Vietnam, designed to increase American casualties.

134 This attitude has become intolerable. We will not react to this threat to American
135 lives merely by plaintive diplomatic protests. If we did, the credibility of the United
136 States would be destroyed in every area of the world where only the power of the
137 United States deters aggression.

138 Tonight, I again warn the North Vietnamese that if they continue to escalate the
139 fighting when the United States is withdrawing its forces, I shall meet my
140 responsibility as Commander in Chief of our Armed Forces to take the action I
141 consider necessary to defend the security of our American men.

142 The action that I have announced tonight puts the leaders of North Vietnam on
143 notice that we will be patient in working for peace; we will be conciliatory at the
144 conference table, but we will not be humiliated. We will not be defeated. We will
145 not allow American men by the thousands to be killed by an enemy from privileged
146 sanctuaries.

147 The time came long ago to end this war through peaceful negotiations. We stand
148 ready for those negotiations. We have made major efforts, many of which must
149 remain secret. I say tonight: All the offers and approaches made previously remain
150 on the conference table whenever Hanoi is ready to negotiate seriously.

151 But if the enemy response to our most conciliatory offers for peaceful negotiation
152 continues to be to increase its attacks and humiliate and defeat us, we shall react
153 accordingly.

154 My fellow Americans, we live in an age of anarchy, both abroad and at home. We
155 see mindless attacks on all the great institutions which have been created by free
156 civilizations in the last 500 years. Even here in the United States, great universities
157 are being systematically destroyed. Small nations all over the world find
158 themselves under attack from within and from without.

159 If, when the chips are down, the world's most powerful nation, the United States of
160 America, acts like a pitiful, helpless giant, the forces of totalitarianism and anarchy
161 will threaten free nations and free institutions throughout the world.

162 It is not our power but our will and character that is being tested tonight. The
163 question all Americans must ask and answer tonight is this: Does the richest and
164 strongest nation in the history of the world have the character to meet a direct
165 challenge by a group which rejects every effort to win a just peace, ignores our
166 warning, tramples on solemn agreements, violates the neutrality of an unarmed
167 people, and uses our prisoners as hostages?

168 If we fail to meet this challenge, all other nations will be on notice that despite its
169 overwhelming power the United States, when a real crisis comes, will be found
170 wanting.

171 During my campaign for the Presidency, I pledged to bring Americans home from
172 Vietnam. They are coming home.

173 I promised to end this war. I shall keep that promise.

174 I promised to win a just peace. I shall keep that promise.

175 We shall avoid a wider war. But we are also determined to put an end to this war.

176 In this room, Woodrow Wilson made the great decisions which led to victory in
177 World War I. Franklin Roosevelt made the decisions which led to our victory in
178 World War II. Dwight D. Eisenhower made decisions which ended the war in Korea
179 and avoided war in the Middle East. John F. Kennedy, in his finest hour, made the
180 great decision which removed Soviet nuclear missiles from Cuba and the Western
181 Hemisphere.

182 I have noted that there has been a great deal of discussion with regard to this
183 decision that I have made and I should point out that I do not contend that it is in
184 the same magnitude as these decisions that I have just mentioned. But between
185 those decisions and this decision there is a difference that is very fundamental. In
186 those decisions, the American people were not assailed by counsels of doubt and
187 defeat from some of the most widely known opinion leaders of the Nation.

188 I have noted, for example, that a Republican Senator has said that this action I have
189 taken means that my party has lost all chance of winning the November elections.
190 And others are saying today that this move against enemy sanctuaries will make
191 me a one-term President.

192 No one is more aware than I am of the political consequences of the action I have
193 taken. It is tempting to take the easy political path: to blame this war on previous
194 administrations and to bring all of our men home immediately, regardless of the
195 consequences, even though that would mean defeat for the United States; to desert
196 18 million South Vietnamese people, who have put their trust in us and to expose
197 them to the same slaughter and savagery which the leaders of North Vietnam
198 inflicted on hundreds of thousands of North Vietnamese who chose freedom when
199 the Communists took over North Vietnam in 1954; to get peace at any price now,
200 even though I know that a peace of humiliation for the United States would lead to
201 a bigger war or surrender later.

202 I have rejected all political considerations in making this decision.

203 Whether my party gains in November is nothing compared to the lives of 400,000
204 brave Americans fighting for our country and for the cause of peace and freedom in
205 Vietnam. Whether I may be a one-term President is insignificant compared to
206 whether by our failure to act in this crisis the United States proves itself to be
207 unworthy to lead the forces of freedom in this critical period in world history. I
208 would rather be a one-term President and do what I believe is right than to be a
209 two-term President at the cost of seeing America become a second-rate power and
210 to see this Nation accept the first defeat in its proud 190-year history.

211 I realize that in this war there are honest and deep differences in this country
212 about whether we should have become involved, that there are differences as to
213 how the war should have been conducted. But the decision I announce tonight
214 transcends those differences.

215 For the lives of American men are involved. The opportunity for Americans to
216 come home in the next 12 months is involved. The future of 18 million people in
217 South Vietnam and 7 million people in Cambodia is involved. The possibility of
218 winning a just peace in Vietnam and in the Pacific is at stake.

219 It is customary to conclude a speech from the White House by asking support for
220 the President of the United States. Tonight, I depart from that precedent. What I
221 ask is far more important. I ask for your support for our brave men fighting tonight
222 halfway around the world--not for territory--not for glory--but so that their
223 younger brothers and their sons and your sons can have a chance to grow up in a
224 world of peace and freedom and justice.

225 Thank you and good night.

226 *Note: The President spoke at 9 p.m. in his office at the White House. His address was*
227 *broadcast live on radio and television.*

228 *On the same day, the White House Press Office released an advance text of the*
229 *President's address.*

230 *On May 5, 1970, the President met on two separate occasions with congressional*
231 *leaders to discuss the Southeast Asian operations. The White House released*

232 *transcripts of news briefings following these meetings: The first by Senator John G.*
233 *Tower of Texas and Representatives L. Mendel Rivers of South Carolina and Leslie C.*
234 *Arends of Illinois on the meeting with the Members of the Senate and House Armed*
235 *Services Committees; the second by Senators George D. Aiken of Vermont and Robert*
236 *P. Griffin of Michigan and Representatives Thomas E. Morgan of Pennsylvania and E.*
237 *Ross Adair of Indiana on the meeting with the Members of the Senate Foreign*
238 *Relations Committee and the House Foreign Affairs Committee.*

239 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

240 Àudio:

241 <http://www.americanrhetoric.com/speeches/richardnixoncambodia.html>

1 **Discurs 5 Richard Nixon**

2 **Address to the Nation Making Public a Plan for Peace in Vietnam. January 25,**
3 **1972**

4 *Good evening:*

5 I have asked for this television time tonight to make public a plan for peace that
6 can end the war in Vietnam.

7 The offer that I shall now present, on behalf of the Government of the United States
8 and the Government of South Vietnam, with the full knowledge and approval of
9 President Thieu, is both generous and far-reaching.

10 It is a plan to end the war now; it includes an offer to withdraw all American forces
11 within 6 months of an agreement; its acceptance would mean the speedy return of
12 all the prisoners of war to their homes.

13 Three years ago when I took office, there were 550,000 Americans in Vietnam; the
14 number killed in action was running as high as 300 a week; there were no plans to
15 bring any Americans home, and the only thing that had been settled in Paris was
16 the shape of the conference table.

17 I immediately moved to fulfill a pledge I had made to the American people: to bring
18 about a peace that could last, not only for the United States, but for the long-
19 suffering people of Southeast Asia.

20 There were two honorable paths open to us.

21 The path of negotiation was, and is, the path we prefer. But it takes two to
22 negotiate; there had to be another way in case the other side refused to negotiate.

23 That path we called Vietnamization. What it meant was training and equipping the
24 South Vietnamese to defend themselves, and steadily withdrawing Americans, as
25 they developed the capability to do so.

26 The path of Vietnamization has been successful. Two weeks ago, you will recall, I
27 announced that by May 1, American forces in Vietnam would be down to 69,000.
28 That means almost one-half million Americans will have been brought home from
29 Vietnam over the past 3 years. In terms of American lives, the losses of 300 a week
30 have been reduced by over 95 percent--to less than 10 a week.

31 But the path of Vietnamization has been the long voyage home. It has strained the
32 patience and tested the perseverance of the American people. What of the shortcut,
33 the shortcut we prefer, the path of negotiation?

34 Progress here has been disappointing. The American people deserve an accounting
35 of why it has been disappointing. Tonight I intend to give you that accounting, and
36 in so doing, I am going to try to break the deadlock in the negotiations.

37 We have made a series of public proposals designed to bring an end to the conflict.
38 But early in this Administration, after 10 months of no progress in the public Paris
39 talks, I became convinced that it was necessary to explore the possibility of
40 negotiating in private channels, to see whether it would be possible to end the
41 public deadlock.

42 After consultation with Secretary of State Rogers, our Ambassador in Saigon, and
43 our chief negotiator in Paris, and with the full knowledge and approval of
44 President Thieu, I sent Dr. Kissinger to Paris as my personal representative on
45 August 4, 1969, 30 months ago, to begin these secret peace negotiations.

46 Since that time, Dr. Kissinger has traveled to Paris 12 times on these secret
47 missions. He has met seven times with Le Duc Tho, one of Hanoi's top political
48 leaders, and Minister Xuan Thuy, head of the North Vietnamese delegation to the
49 Paris talks, and he has met with Minister Xuan Thuy five times alone. I would like,
50 incidentally, to take this opportunity to thank President Pompidou of France for
51 his personal assistance in helping to make the arrangements for these secret talks.

52 This is why I initiated these private negotiations: Privately, both sides can be more
53 flexible in offering new approaches and also private discussions allow both sides to
54 talk frankly, to take positions free from the pressure of public debate.

55 In seeking peace in Vietnam, with so many lives at stake, I felt we could not afford
56 to let any opportunity go by--private or public--to negotiate a settlement. As I have
57 stated on a number of occasions, I was prepared and I remain prepared to explore
58 any avenue, public or private, to speed negotiations to end the war.

59 For 30 months, whenever Secretary Rogers, Dr. Kissinger, or I were asked about
60 secret negotiations we would only say we were pursuing every possible channel in
61 our search for peace. There was never a leak, because we were determined not to
62 jeopardize the secret negotiations. Until recently, this course showed signs of
63 yielding some progress.

64 Now, however, it is my judgment that the purposes of peace will best be served by
65 bringing out publicly the proposals we have been making in private.

66 Nothing is served by silence when the other side exploits our good faith to divide
67 America and to avoid the conference table. Nothing is served by silence when it
68 misleads some Americans into accusing their own government of failing to do what
69 it has already done. Nothing is served by silence when it enables the other side to
70 imply possible solutions publicly that it has already flatly rejected privately.

71 The time has come to lay the record of our secret negotiations on the table. Just as
72 secret negotiations can sometimes break a public deadlock, public disclosure may
73 help to break a secret deadlock.

74 Some Americans, who believed what the North Vietnamese led them to believe,
75 have charged that the United States has not pursued negotiations intensively. As
76 the record that I now will disclose will show, just the opposite is true.

77 Questions have been raised as to why we have not proposed a deadline for the
78 withdrawal of all American forces in exchange for a cease-fire and the return of our
79 prisoners of war; why we have not discussed the seven-point proposal made by
80 the Vietcong last July in Paris; why we have not submitted a new plan of our own
81 to move the negotiations off dead center.

82 As the private record will show, we have taken all these steps and more-and have
83 been flatly rejected or ignored by the other side.

84 On May 31, 1971, 8 months ago, at one of the secret meetings in Paris, we offered
85 specifically to agree to a deadline for the withdrawal of all American forces in
86 exchange for the release of all prisoners of war and a cease-fire.

87 At the next private meeting, on June 26, the North Vietnamese rejected our offer.
88 They privately proposed instead their own nine-point plan which insisted that we
89 overthrow the Government of South Vietnam.

90 Five days later, on July 1, the enemy publicly presented a different package of
91 proposals--the seven-point Vietcong plan.

92 That posed a dilemma: Which package should we respond to, the public plan or the
93 secret plan?

94 On July 12, at another private meeting in Paris, Dr. Kissinger put that question to
95 the North Vietnamese directly. They said we should deal with their nine-point
96 secret plan, because it covered all of Indochina including Laos and Cambodia, while
97 the Vietcong seven-point proposal was limited to Vietnam.

98 So that is what we did. But we went even beyond that, dealing with some of the
99 points in the public plan that were not covered in the secret plan.

100 On August 16, at another private meeting, we went further. We offered the
101 complete withdrawal of U.S. and allied forces within 9 months after an agreement
102 on an overall settlement. On September 13, the North Vietnamese rejected that
103 proposal. They continued to insist that we overthrow the South Vietnamese
104 Government.

105 Now, what has been the result of these private efforts? For months, the North
106 Vietnamese have been berating us at the public sessions for not responding to
107 their side's publicly presented seven-point plan.

108 The truth is that we did respond to the enemy's plan, in the manner they wanted
109 us to respond--secretly. In full possession of our complete response, the North
110 Vietnamese publicly denounced us for not having responded at all. They induced
111 many Americans in the press and the Congress into echoing their propaganda--

112 Americans who could not know they were being falsely used by the enemy to stir
113 up divisiveness in this country.

114 I decided in October that we should make another attempt to break the deadlock. I
115 consulted with President Thieu, who concurred fully in a new plan. On October 11,
116 I sent a private communication to the North Vietnamese that contained new
117 elements that could move negotiations forward. I urged a meeting on November 1
118 between Dr. Kissinger and Special Adviser Le Due Tho, or some other appropriate
119 official from Hanoi.

120 On October 25, the North Vietnamese agreed to meet and suggested November 20
121 as the time for a meeting. On November 17, just 3 days before the scheduled
122 meeting, they said Le Duc Tho was ill. We offered to meet as soon as he recovered,
123 either with him, or immediately with any other authorized leader who could come
124 from Hanoi.

125 Two months have passed since they called off that meeting. The only reply to our
126 plan has been an increase in troop infiltration from North Vietnam and Communist
127 military offensives in Laos and Cambodia. Our proposal for peace was answered by
128 a step-up in the war on their part.

129 That is where matters stand today.

130 We are being asked publicly to respond to proposals that we answered, and in
131 some respects accepted, months ago in private.

132 We are being asked publicly to set a terminal date for our withdrawals when we
133 already offered one in private.

134 And the most comprehensive peace plan of this conflict lies ignored in a secret
135 channel, while the enemy tries again for military victory.

136 That is why I have instructed Ambassador Porter to present our plan publicly at
137 this Thursday's session of the Paris peace talks, along with alternatives to make it
138 even more flexible.

139 We are publishing the full details of our plan tonight. It will prove beyond doubt
140 which side has made every effort to make these negotiations succeed. It will show
141 unmistakably that Hanoi not Washington or Saigon--has made the war go on.

142 Here is the essence of our peace plan; public disclosure may gain it the attention it
143 deserves in Hanoi.

144 Within 6 months of an agreement:

145 --We shall withdraw all U.S. and allied forces from South Vietnam.

146 --We shall exchange all prisoners of war.

147 --There shall be a cease-fire throughout Indochina.

148 --There shall be a new presidential election in South Vietnam.

149 President Thieu will announce the elements of this election. These include
150 international supervision and an independent body to organize and run the
151 election, representing all political forces in South Vietnam, including the National
152 Liberation Front.

153 Furthermore, President Thieu has informed me that within the framework of the
154 agreement outlined above, he makes the following offer: He and Vice President
155 Huong would be ready to resign one month before the new election. The Chairman
156 of the Senate, as caretaker head of the Government, would assume administrative
157 responsibilities in South Vietnam, but the election would be the sole responsibility
158 of the independent election body I have just described.

159 There are several other proposals in our new peace plan; for example, as we
160 offered privately on July 26 of last year, we remain prepared to undertake a major
161 re. construction program throughout Indochina, including North Vietnam, to help
162 all these peoples recover from the ravages of a generation of war.

163 We will pursue any approach that will speed negotiations.

164 We are ready to negotiate the plan I have outlined tonight and conclude a
165 comprehensive agreement on all military and political issues. Because some parts
166 of this agreement could prove more difficult to negotiate than others, we would be
167 willing to begin implementing certain military aspects while negotiations continue
168 on the implementation of other issues, just as we suggested in our private proposal
169 in October.

170 Or, as we proposed last May, we remain willing to settle only the military issues
171 and leave the political issues to the Vietnamese alone. Under this approach, we
172 would withdraw all U.S. and allied forces within 6 months in exchange for an
173 Indochina cease-fire and the release of all prisoners.

174 The choice is up to the enemy.

175 This is a settlement offer which is fair to North Vietnam and fair to South Vietnam.
176 It deserves the light of public scrutiny by these nations and by other nations
177 throughout the world. And it deserves the united support of the American people.

178 We made the substance of this generous offer privately over 3 months ago. It has
179 not been rejected, but it has been ignored. I reiterate that peace offer tonight. It can
180 no longer be ignored.

181 The only thing this plan does not do is to join our enemy to overthrow our ally,
182 which the United States of America will never do. If the enemy wants peace, it will
183 have to recognize the important difference between settlement and surrender.

184 This has been a long and agonizing struggle. But it is difficult to see how anyone,
185 regardless of his past position on the war, could now say that we have not gone the
186 extra mile in offering a settlement that is fair, fair to everybody concerned.

187 By the steadiness of our withdrawal of troops, America has proved its resolution to
188 end our involvement in the war; by our readiness to act in the spirit of conciliation,
189 America has proved its desire to be involved in the building of a permanent peace
190 throughout Indochina.

191 We are ready to negotiate peace immediately.

192 If the enemy rejects our offer to negotiate, we shall continue our program of
193 ending American involvement in the war by withdrawing our remaining forces as
194 the South Vietnamese develop the capability to defend themselves.

195 If the enemy's answer to our peace offer is to step up their military attacks, I shall
196 fully meet my responsibility as Commander in Chief of our Armed Forces to protect
197 our remaining troops.

198 We do not prefer this course of action.

199 We want to end the war not only for America but for all the people of Indochina.
200 The plan I have proposed tonight can accomplish that goal.

201 Some of our citizens have become accustomed to thinking that whatever our
202 Government says must be false, and whatever our enemies say must be true, as far
203 as this war is concerned. Well, the record I have revealed tonight proves the
204 contrary. We can now demonstrate publicly what we have long been
205 demonstrating privately--that America has taken the initiative not only to end our
206 participation in this war, but to end the war itself for all concerned.

207 This has been the longest, the most difficult war in American history.

208 Honest and patriotic Americans have disagreed as to whether we should have
209 become involved at all 9 years ago; and there has been disagreement on the
210 conduct of the war. The proposal I have made tonight is one on which we all can
211 agree.

212 Let us unite now, unite in our search for peace--a peace that is fair to both sides--a
213 peace that can last.

214 Thank you and good night.

215 _____
216 *Note: The President spoke at 8:30 p.m. in the Oval Office at the White House. The*
217 *address was broadcast live on radio and television.*

218 *Before delivering the address, he met with the bipartisan leadership of the Congress.*

219 *The President spoke from a prepared text. An advance text of his address was*
 220 *released on the same day, as well as the text of the joint U.S.-South Vietnam peace*
 221 *proposal which read as follows:*

222 *1. There will be a total withdrawal from South Vietnam of all U.S. forces and other*
 223 *foreign forces allied with the Government of South Vietnam within 6 months of an*
 224 *agreement.*

225 *2. The release of all military men and innocent civilians captured throughout*
 226 *Indochina will be carried out in parallel with the troop withdrawals mentioned in*
 227 *point 1. Both sides will present a complete list of military men and innocent civilians*
 228 *held throughout Indochina on the day the agreement is signed. The release will begin*
 229 *on the same day as the troop withdrawals and will be completed when they are*
 230 *completed.*

231 *3. The following principles will govern the political future of South Vietnam:*

232 *The political future of South Vietnam will be left for the South Vietnamese people to*
 233 *decide for themselves, free from outside interference.*

234 *There will be a free and democratic Presidential election in South Vietnam within 6*
 235 *months of an agreement. This election will be organized and run by an independent*
 236 *body representing all political forces in South Vietnam which will assume its*
 237 *responsibilities on the date of the agreement. This body will, among other*
 238 *responsibilities, determine the qualification of candidates. All political forces in South*
 239 *Vietnam can participate in the election and present candidates. There will be*
 240 *international supervision of this election.*

241 *One month before the Presidential election takes place, the incumbent President and*
 242 *Vice President of South Vietnam will resign. The Chairman of the Senate, as caretaker*
 243 *head of the Government, will assume administrative responsibilities except for those*
 244 *pertaining to the election, which will remain with the independent election body.*

245 *The United States, for its part, declares that it:*
 246 *--will support no candidate and will remain completely neutral in the election,*
 247 *--will abide by the outcome of this election and any other political processes shaped*
 248 *by the South Vietnamese people themselves,*
 249 *--is prepared to define its military and economic assistance relationship with any*
 250 *government that exists in South Vietnam. Both sides agree that:*
 251 *--South Vietnam, together with the other countries of Indochina, should adopt a*
 252 *foreign policy consistent with the military provisions of the 1954 Geneva Accords.*
 253 *--Reunification of Vietnam should be decided on the basis of discussions and*
 254 *agreements between North and South Vietnam without constraint and annexation*
 255 *from either party, and without foreign interference.*

256 *4. Both sides will respect the 1954 Geneva Agreements on Indochina and those of*
 257 *1962 on Laos. There will be no foreign intervention in the Indo-Chinese countries and*
 258 *the Indo-Chinese peoples will be left to settle their own affairs by themselves.*

259 5. *The problems existing among the Indo-Chinese countries will be settled by the*
260 *Indo-Chinese parties on the basis of mutual respect for independence, sovereignty,*
261 *territorial integrity, and non-interference in each other's affairs. Among the problems*
262 *that will be settled is the implementation of the principle that all armed forces of the*
263 *countries of Indochina must remain within their national frontiers.*

264 6. *There will be a general cease-fire throughout Indochina, to begin when the*
265 *agreement is signed. As part of the cease-fire, there will be no further infiltration of*
266 *outside forces into any of the countries of Indochina.*

267 7. *There will be international supervision of the military aspects of this agreement*
268 *including the cease-fire and its provisions, the release of prisoners of war and*
269 *innocent civilians, the withdrawal of outside forces from Indochina, and the*
270 *implementation of the principle that all armed forces of the countries of Indochina*
271 *must remain within their national frontiers.*

272 8. *There will be an international guarantee for the fundamental national rights of the*
273 *Indo-Chinese peoples, the status of all the countries in Indochina, and lasting peace in*
274 *this region.*

275 *Both sides express their willingness to participate in an international conference for*
276 *this and other appropriate purposes.*

277 *On January 26, the White House released the transcript of a news briefing on the*
278 *secret negotiations in Paris by Henry A. Kissinger, Assistant to the President for*
279 *National Security Affairs. Dr. Kissinger's news briefing is printed in the Weekly*
280 *Compilation of Presidential Documents (vol. 8, p. 126). On the same day, the White*
281 *House also released the transcript of a news briefing on the President's plan for peace*
282 *by Republican Congressional Leaders Senator Hugh Scott and Representative Gerald*
283 *R. Ford following a meeting with the President.*

284 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 6 Richard Nixon.**

2 **Address to the Nation on the Situation in Southeast Asia. May 8, 1972**

3 Good evening:

4 Five weeks ago, on Easter weekend, the Communist armies of North Vietnam
5 launched a massive invasion of South Vietnam, an invasion that was made possible
6 by tanks, artillery, and other advanced offensive weapons supplied to Hanoi by the
7 Soviet Union and other Communist nations.

8 The South Vietnamese have fought bravely to repel this brutal assault. Casualties
9 on both sides have been very high. Most tragically, there have been over 20,000
10 civilian casualties, including women and children, in the cities which the North
11 Vietnamese have shelled in wanton disregard of human life.

12 As I announced in my report to the Nation 12 days ago, the role of the United
13 States in resisting this invasion has been limited to air and naval strikes on military
14 targets in North and South Vietnam. As I also pointed out in that report, we have
15 responded to North Vietnam's massive military offensive by undertaking wide-
16 ranging new peace efforts aimed at ending the war through negotiation.

17 On April 20, I sent Dr. Kissinger to Moscow for 4 days of meetings with General
18 Secretary Brezhnev and other Soviet leaders. I instructed him to emphasize our
19 desire for a rapid solution to the war and our willingness to look at all possible
20 approaches. At that time, the Soviet leaders showed an interest in bringing the war
21 to an end on a basis just to both sides. They urged resumption of negotiations in
22 Paris, and they indicated they would use their constructive influence.

23 I authorized Dr. Kissinger to meet privately with the top North Vietnamese
24 negotiator, Le Duc Tho, on Tuesday, May 2, in Paris. Ambassador Porter, as you
25 know, resumed the public peace negotiations in Paris on April 27 and again on May
26 4. At those meetings, both public and private, all we heard from the enemy was
27 bombastic rhetoric and a replaying of their demands for surrender. For example, at
28 the May 2 secret meeting, I authorized Dr. Kissinger to talk about every
29 conceivable avenue toward peace. The North Vietnamese flatly refused to consider
30 any of these approaches. They refused to offer any new approach of their own.
31 Instead, they simply read verbatim their previous public demands.

32 Here is what over 3 years of public and private negotiations with Hanoi has come
33 down to: The United States, with the full concurrence of our South Vietnamese
34 allies, has offered the maximum of what any President of the United States could
35 offer.

36 We have offered a deescalation of the fighting. We have offered a cease-fire with a
37 deadline for withdrawal of all American forces. We have offered new elections
38 which would be internationally supervised with the Communists participating
39 both in the supervisory body and in the elections themselves.

40 President Thieu has offered to resign one month before the elections. We have
41 offered an exchange of prisoners of war in a ratio of 10 North Vietnamese
42 prisoners for every one American prisoner that they release. And North Vietnam
43 has met each of these offers with insolence and insult. They have flatly and
44 arrogantly refused to negotiate an end to the war and bring peace. Their answer to
45 every peace offer we have made has been to escalate the war.

46 In the 2 weeks alone since I offered to resume negotiations, Hanoi has launched
47 three new military offensives in South Vietnam. In those 2 weeks the risk that a
48 Communist government may be imposed on the 17 million people of South
49 Vietnam has increased, and the Communist offensive has now reached the point
50 that it gravely threatens the lives of 60,000 American troops who are still in
51 Vietnam.

52 There are only two issues left for us in this war. First, in the face of a massive
53 invasion do we stand by, jeopardize the lives of 60,000 Americans, and leave the
54 South Vietnamese to a long night of terror? This will not happen. We shall do
55 whatever is required to safeguard American lives and American honor.

56 Second, in the face of complete intransigence at the conference table do we join
57 with our enemy to install a Communist government in South Vietnam? This, too,
58 will not happen. We will not cross the line from generosity to treachery.

59 We now have a clear, hard choice among three courses of action: Immediate
60 withdrawal of all American forces, continued attempts at negotiation, or decisive
61 military action to end the war.

62 I know that many Americans favor the first course of action, immediate
63 withdrawal. They believe the way to end the war is for the United States to get out,
64 and to remove the threat to our remaining forces by simply withdrawing them.

65 From a political standpoint, this would be a very easy choice for me to accept. After
66 all, I did not send over one-half million Americans to Vietnam. I have brought
67 500,000 men home from Vietnam since I took office. But, abandoning our
68 commitment in Vietnam here and now would mean turning 17 million South
69 Vietnamese over to Communist tyranny and terror. It would mean leaving
70 hundreds of American prisoners in Communist hands with no bargaining leverage
71 to get them released.

72 An American defeat in Vietnam would encourage this kind of aggression all over
73 the world, aggression in which smaller nations armed by their major allies, could
74 be tempted to attack neighboring nations at will in the Mideast, in Europe, and
75 other areas. World peace would be in grave jeopardy.

76 The second course of action is to keep on trying to negotiate a settlement. Now this
77 is the course we have preferred from the beginning and we shall continue to
78 pursue it. We want to negotiate, but we have made every reasonable offer and
79 tried every possible path for ending this war at the conference table.

80 The problem is, as you all know, it takes two to negotiate and now, as throughout
81 the past 4 years, the North Vietnamese arrogantly refuse to negotiate anything but
82 an imposition, an ultimatum that the United States impose a Communist regime on
83 17 million people in South Vietnam who do not want a Communist government.

84 It is plain then that what appears to be a choice among three courses of action for
85 the United States is really no choice at all. The killing in this tragic war must stop.
86 By simply getting out, we would only worsen the bloodshed. By relying solely on
87 negotiations, we would give an intransigent enemy the time he needs to press his
88 aggression on the battlefield.

89 There is only one way to stop the killing. That is to keep the weapons of war out of
90 the hands of the international outlaws of North Vietnam.

91 Throughout the war in Vietnam, the United States has exercised a degree of
92 restraint unprecedented in the annals of war. That was our responsibility as a
93 great Nation, a Nation which is interested-and we can be proud of this as
94 Americans-as America has always been, in peace not conquest.

95 However, when the enemy abandons all restraint, throws its whole army into
96 battle in the territory of its neighbor, refuses to negotiate, we simply face a new
97 situation.

98 In these circumstances, with 60,000 Americans threatened, any President who
99 failed to act decisively would have betrayed the trust of his country and betrayed
100 the cause of world peace.

101 I therefore concluded that Hanoi must be denied the weapons and supplies it
102 needs to continue the aggression. In full coordination with the Republic of
103 Vietnam, I have ordered the following measures which are being implemented as I
104 am speaking to you.

105 All entrances to North Vietnamese ports will be mined to prevent access to these
106 ports and North Vietnamese naval operations from these ports. United States
107 forces have been directed to take appropriate measures within the internal and
108 claimed territorial waters of North Vietnam to interdict the delivery of any
109 supplies. Rail and all other communications will be cut off to the maximum extent
110 possible. Air and naval strikes against military targets in North Vietnam will
111 continue.

112 These actions are not directed against any other nation. Countries with ships
113 presently in North Vietnamese ports have already been notified that their ships
114 will have three daylight periods to leave in safety. After that time, the mines will
115 become active and any ships attempting to leave or enter these ports will do so at
116 their own risk.

117 These actions I have ordered will cease when the following conditions are met:

- 118 First, all American prisoners of war must be returned.
- 119 Second, there must be an internationally supervised cease-fire throughout
120 Indochina.
- 121 Once prisoners of war are released, once the internationally supervised cease-fire
122 has begun, we will stop all acts of force throughout Indochina, and at that time we
123 will proceed with a complete withdrawal of all American forces from Vietnam
124 within 4 months.
- 125 Now, these terms are generous terms. They are terms which would not require
126 surrender and humiliation on the part of anybody. They would permit the United
127 States to withdraw with honor. They would end the killing. They would bring our
128 POW's home. They would allow negotiations on a political settlement between the
129 Vietnamese themselves. They would permit all the nations which have suffered in
130 this long war--Cambodia, Laos, North Vietnam, South Vietnam--to turn at last to the
131 urgent works of healing and of peace. They deserve immediate acceptance by
132 North Vietnam.
- 133 It is appropriate to conclude my remarks tonight with some comments directed
134 individually to each of the major parties involved in the continuing tragedy of the
135 Vietnam war.
- 136 First, to the leaders of Hanoi, your people have already suffered too much in your
137 pursuit of conquest. Do not compound their agony with continued arrogance;
138 choose instead the path of a peace that redeems your sacrifices, guarantees true
139 independence for your country, and ushers in an era of reconciliation.
- 140 To the people of South Vietnam, you shall continue to have our firm support in
141 your resistance against aggression. It is your spirit that will determine the outcome
142 of the battle. It is your will that will shape the future of your country.
- 143 To other nations, especially those which are allied with North Vietnam, the actions
144 I have announced tonight are not directed against you. Their sole purpose is to
145 protect the lives of 60,000 Americans, who would be gravely endangered in the
146 event that the Communist offensive continues to roll forward, and to prevent the
147 imposition of a Communist government by brutal aggression upon 17 million
148 people.
- 149 I particularly direct my comments tonight to the Soviet Union. We respect the
150 Soviet Union as a great power. We recognize the right of the Soviet Union to defend
151 its interests when they are threatened. The Soviet Union in turn must recognize
152 our right to defend our interests.
- 153 No Soviet soldiers are threatened in Vietnam. Sixty thousand Americans are
154 threatened. We expect you to help your allies, and you cannot expect us to do other
155 than to continue to help our allies, but let us, and let all great powers, help our

156 allies only for the purpose of their defense, not for the purpose of launching
157 invasions against their neighbors.

158 Otherwise the cause of peace, the cause in which we both have so great a stake,
159 will be seriously jeopardized.

160 Our two nations have made significant progress in our negotiations in recent
161 months. We are near major agreements on nuclear arms limitation, on trade, on a
162 host of other issues.

163 Let us not slide back toward the dark shadows of a previous age. We do not ask
164 you to sacrifice your principles, or your friends, but neither should you permit
165 Hanoi's intransigence to blot out the prospects we together have so patiently
166 prepared.

167 We, the United States and the Soviet Union, are on the threshold of a new
168 relationship that can serve not only the interests of our two countries, but the
169 cause of world peace. We are prepared to continue to build this relationship. The
170 responsibility is yours if we fail to do so.

171 And finally, may I say to the American people, I ask you for the same strong
172 support you have always given your President in difficult moments. It is you most
173 of all that the world will be watching.

174 I know how much you want to end this war. I know how much you want to bring
175 our men home. And I think you know from all that I have said and done these past
176 3 1/2 years how much I, too, want to end the war to bring our men home.

177 You want peace. I want peace. But, you also want honor and not defeat. You want a
178 genuine peace, not a peace that is merely a prelude to another war.

179 At this moment, we must stand together in purpose and resolve. As so often in the
180 past, we Americans did not choose to resort to war. It has been forced upon us by
181 an enemy that has shown utter contempt toward every overture we have made for
182 peace. And that is why, my fellow Americans, tonight I ask for your support of this
183 decision, a decision which has only one purpose, not to expand the war, not to
184 escalate the war, but to end this war and to win the kind of peace that will last.

185 With God's help, with your support, we will accomplish that great goal.
186 Thank you and good night.

187

188 *Note: The President spoke at 9 p.m. in the Oval Office at the White House. His address*
189 *was broadcast live on radio and television. He spoke from a prepared text.*

190 *Before delivering his address to the Nation, the President met with the bipartisan*
191 *leadership of the Congress to discuss its contents.*

192 *On May 9, 1972, the White House released the transcript of a news briefing by Henry*
193 *A. Kissinger, Assistant to the President for National Security Affairs, on the situation*
194 *in Southeast Asia. The transcript is printed in the Weekly Compilation of Presidential*
195 *Documents (vol. 8, p. 842).*

196 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 7 Richard Nixon**

2 **Address to the Nation Announcing Conclusion of an Agreement on Ending the**
3 **War and Restoring Peace in Vietnam. January 23, 1973.**

4 Good evening:

5 I have asked for this radio and television time tonight for the purpose of
6 announcing that we today have concluded an agreement to end the war and bring
7 peace with honor in Vietnam and in Southeast Asia.

8 The following statement is being issued at this moment in Washington and Hanoi:

9 At 12:30 Paris time today, January 23, 1973, the Agreement on Ending the War and
10 Restoring Peace in Vietnam was initialed by Dr. Henry Kissinger on behalf of the
11 United States, and Special Adviser Le Duc Tho on behalf of the Democratic Republic
12 of Vietnam.

13 The agreement will be formally signed by the parties participating in the Paris
14 Conference on Vietnam on January 27, 1973, at the International Conference
15 Center in Paris.

16 The cease-fire will take effect at 2400 Greenwich Mean Time, January 27, 1973.
17 The United States and the Democratic Republic of Vietnam express the hope that
18 this agreement will insure stable peace in Vietnam and contribute to the
19 preservation of lasting peace in Indochina and Southeast Asia.

20 That concludes the formal statement. Throughout the years of negotiations, we
21 have insisted on peace with honor. In my addresses to the Nation from this room of
22 January 25 and May 8 [1972], I set forth the goals that we considered essential for
23 peace with honor.

24 In the settlement that has now been agreed to, all the conditions that I laid down
25 then have been met:

26 A cease-fire, internationally supervised, will begin at 7 p.m., this Saturday, January
27 27, Washington time.

28 Within 60 days from this Saturday, all Americans held prisoners of war throughout
29 Indochina will be released. There will be the fullest possible accounting for all of
30 those who are missing in action.

31 During the same 60-day period, all American forces will be withdrawn from South
32 Vietnam.

33 The people of South Vietnam have been guaranteed the right to determine their
34 own future, without outside interference.

35 By joint agreement, the full text of the agreement and the protocol to carry it out
36 will be issued tomorrow.

37 Throughout these negotiations we have been in the closest consultation with
38 President Thieu and other representatives of the Republic of Vietnam. This
39 settlement meets the goals and has the full support of President Thieu and the
40 Government of the Republic of Vietnam, as well as that of our other allies who are
41 affected.

42 The United States will continue to recognize the Government of the Republic of
43 Vietnam as the sole legitimate government of South Vietnam.

44 We shall continue to aid South Vietnam within the terms of the agreement, and we
45 shall support efforts by the people of South Vietnam to settle their problems
46 peacefully among themselves.

47 We must recognize that ending the war is only the first step toward building the
48 peace. All parties must now see to it that this is a peace that lasts, and also a peace
49 that heals--and a peace that not only ends the war in Southeast Asia but
50 contributes to the prospects of peace in the whole world.

51 This will mean that the terms of the agreement must be scrupulously adhered to.
52 We shall do everything the agreement requires of us, and we shall expect the other
53 parties to do everything it requires of them. We shall also expect other interested
54 nations to help insure that the agreement is carried out and peace is maintained.

55 As this long and very difficult war ends, I would like to address a few special words
56 to each of those who have been parties in the conflict.

57 First, to the people and Government of South Vietnam: By your courage, by your
58 sacrifice, you have won the precious right to determine your own future, and you
59 have developed the strength to defend that right. We look forward to working with
60 you in the future--friends in peace as we have been allies in war.

61 To the leaders of North Vietnam: As we have ended the war through negotiations,
62 let us now build a peace of reconciliation. For our part, we are prepared to make a
63 major effort to help achieve that goal. But just as reciprocity was needed to end the
64 war, so too will it be needed to build and strengthen the peace.

65 To the other major powers that have been involved even indirectly: Now is the
66 time for mutual restraint so that the peace we have achieved can last.

67 And finally, to all of you who are listening, the American people: Your steadfastness
68 in supporting our insistence on peace with honor has made peace with honor
69 possible. I know that you would not have wanted that peace jeopardized. With our
70 secret negotiations at the sensitive stage they were in during this recent period, for
71 me to have discussed publicly our efforts to secure peace would not only have
72 violated our understanding with North Vietnam, it would have seriously harmed
73 and possibly destroyed the chances for peace. Therefore, I know that you now can

74 understand why, during these past several weeks, I have not made any public
75 statements about those efforts.

76 The important thing was not to talk about peace, but to get peace--and to get the
77 right kind of peace. This we have done.

78 Now that we have achieved an honorable agreement, let us be proud that America
79 did not settle for a peace that would have betrayed our allies, that would have
80 abandoned our prisoners of war, or that would have ended the war for us but
81 would have continued the war for the 50 million people of Indochina. Let us be
82 proud of the 2 1/2 million young Americans who served in Vietnam, who served
83 with honor and distinction in one of the most selfless enterprises in the history of
84 nations. And let us be proud of those who sacrificed, who gave their lives so that
85 the people of South Vietnam might live in freedom and so that the world might live
86 in peace.

87 In particular, I would like to say a word to some of the bravest people I have ever
88 met--the wives, the children, the families of our prisoners of war and the missing in
89 action. When others called on us to settle on any terms, you had the courage to
90 stand for the right kind of peace so that those who died and those who suffered
91 would not have died and suffered in vain, and so that where this generation knew
92 war, the next generation would know peace. Nothing means more to me at this
93 moment than the fact that your long vigil is coming to an end.

94 Just yesterday, a great American, who once occupied this office, died. In his life,
95 President Johnson endured the vilification of those who sought to portray him as a
96 man of war. But there was nothing he cared about more deeply than achieving a
97 lasting peace in the world.

98 I remember the last time I talked with him. It was just the day after New Year's. He
99 spoke then of his concern with bringing peace, with making it the right kind of
100 peace, and I was grateful that he once again expressed his support for my efforts to
101 gain such a peace. No one would have welcomed this peace more than he.

102 And I know .he would join me in asking-for those who died and for those who live--
103 let us consecrate this moment by resolving together to make the peace we have
104 achieved a peace that will last. Thank you and good evening.

105 *Note: The President spoke at 10:01 p.m. in the Oval Office at the White House. His*
106 *address was broadcast live on nationwide radio and television. An advance text of the*
107 *President's address was released on the same day.*

109 *Before delivering the address, the President met separately with members of the*
110 *Cabinet and 6 members of the bipartisan leadership of the Congress.*

111 *On January 24, 1973, the President met with the expanded bipartisan leadership of*
112 *the Congress to discuss the agreement. On the same day, the White House released*
113 *the following related material: the texts of the agreement and protocol to the*

114 *agreement; the transcript of a news briefing on the agreement by Henry A. Kissinger,*
115 *Assistant to the President for National Security Affairs; and fact sheets on the basic*
116 *elements of the agreement, the International Commission of Control and Supervision,*
117 *and the Four-Party Joint Military Commission. The texts of the agreement and*
118 *protocol and Dr. Kissinger's news briefing are printed in the Weekly Compilation of*
119 *Presidential Documents (vol. 9, pp. 45-74).*

120

121 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 1 George Bush**

2 **Address to the Nation Announcing Strikes Against Al Qaida Training Camps**
3 **and Taliban Military Installations in Afghanistan. October 7, 2001**

4 Good afternoon. On my orders, the United States military has begun strikes against
5 Al Qaida terrorist training camps and military installations of the Taliban regime in
6 Afghanistan. These carefully targeted actions are designed to disrupt the use of
7 Afghanistan as a terrorist base of operations and to attack the military capability of
8 the Taliban regime.

9 We are joined in this operation by our staunch friend Great Britain. Other close
10 friends, including Canada, Australia, Germany, and France, have pledged forces as
11 the operation unfolds. More than 40 countries in the Middle East, Africa, Europe,
12 and across Asia have granted air transit or landing rights. Many more have shared
13 intelligence. We are supported by the collective will of the world.

14 More than 2 weeks ago, I gave Taliban leaders a series of clear and specific
15 demands: Close terrorist training camps; hand over leaders of the Al Qaida
16 network; and return all foreign nationals, including American citizens, unjustly
17 detained in your country. None of these demands were met. And now the Taliban
18 will pay a price. By destroying camps and disrupting communications, we will
19 make it more difficult for the terror network to train new recruits and coordinate
20 their evil plans.

21 Initially, the terrorists may burrow deeper into caves and other entrenched hiding
22 places. Our military action is also designed to clear the way for sustained,
23 comprehensive, and relentless operations to drive them out and bring them to
24 justice.

25 At the same time, the oppressed people of Afghanistan will know the generosity of
26 America and our allies. As we strike military targets, we'll also drop food, medicine,
27 and supplies to the starving and suffering men and women and children of
28 Afghanistan.

29 The United States of America is a friend to the Afghan people, and we are the
30 friends of almost a billion worldwide who practice the Islamic faith. The United
31 States of America is an enemy of those who aid terrorists and of the barbaric
32 criminals who profane a great religion by committing murder in its name.

33 This military action is a part of our campaign against terrorism, another front in a
34 war that has already been joined through diplomacy, intelligence, the freezing of
35 financial assets, and the arrests of known terrorists by law enforcement agents in
36 38 countries. Given the nature and reach of our enemies, we will win this conflict
37 by the patient accumulation of successes, by meeting a series of challenges with
38 determination and will and purpose.

39 Today we focus on Afghanistan, but the battle is broader. Every nation has a choice
40 to make. In this conflict, there is no neutral ground. If any government sponsors
41 the outlaws and killers of innocents, they have become outlaws and murderers,
42 themselves. And they will take that lonely path at their own peril.

43 I'm speaking to you today from the Treaty Room of the White House, a place where
44 American Presidents have worked for peace. We're a peaceful nation. Yet, as we
45 have learned so suddenly and so tragically, there can be no peace in a world of
46 sudden terror. In the face of today's new threat, the only way to pursue peace is to
47 pursue those who threaten it.

48 We did not ask for this mission, but we will fulfill it. The name of today's military
49 operation is Enduring Freedom. We defend not only our precious freedoms but
50 also the freedom of people everywhere to live and raise their children free from
51 fear.

52 I know many Americans feel fear today, and our Government is taking strong
53 precautions. All law enforcement and intelligence agencies are working
54 aggressively around America, around the world, and around the clock. At my
55 request, many Governors have activated the National Guard to strengthen airport
56 security. We have called up Reserves to reinforce our military capability and
57 strengthen the protection of our homeland.

58 In the months ahead, our patience will be one of our strengths: patience with the
59 long waits that will result from tighter security; patience and understanding that it
60 will take time to achieve our goals; patience in all the sacrifices that may come.

61 Today those sacrifices are being made by members of our Armed Forces who now
62 defend us so far from home, and by their proud and worried families. A
63 Commander in Chief sends America's sons and daughters into a battle in a foreign
64 land only after the greatest care and a lot of prayer. We ask a lot of those who wear
65 our uniform. We ask them to leave their loved ones, to travel great distances, to
66 risk injury, even to be prepared to make the ultimate sacrifice of their lives. They
67 are dedicated; they are honorable; they represent the best of our country. And we
68 are grateful.

69 To all the men and women in our military—every sailor, every soldier, every
70 airman, every coastguardsman, every marine— I say this: Your mission is defined;
71 your objectives are clear; your goal is just; you have my full confidence; and you
72 will have every tool you need to carry out your duty.

73 I recently received a touching letter that says a lot about the state of America in
74 these difficult times, a letter from a fourthgrade girl with a father in the military:
75 "As much as I don't want my dad to fight," she wrote, "I'm willing to give him to
76 you."

77 This is a precious gift, the greatest she could give. This young girl knows what
78 America is all about. Since September 11, an entire generation of young Americans

79 has gained new understanding of the value of freedom and its cost in duty and in
80 sacrifice.

81 The battle is now joined on many fronts. We will not waver; we will not tire; we
82 will not falter; and we will not fail. Peace and freedom will prevail.

83 Thank you. May God continue to bless America.

84

85 *NOTE: The President spoke at 1 p.m. from the Treaty Room at the White House. The*
86 *Office of the Press Secretary also released a Spanish language transcript of this*
87 *address.*

88

89 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 2 George Bush**

2 **Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union.** 3 **January 29, 2002**

4 Thank you very much. Mr. Speaker, Vice President Cheney, Members of Congress,
5 distinguished guests, fellow citizens: As we gather tonight, our Nation is at war;
6 our economy is in recession; and the civilized world faces unprecedented dangers.
7 Yet, the state of our Union has never been stronger.

8 We last met in an hour of shock and suffering. In 4 short months, our Nation has
9 comforted the victims, begun to rebuild New York and the Pentagon, rallied a great
10 coalition, captured, arrested, and rid the world of thousands of terrorists,
11 destroyed Afghanistan's terrorist training camps, saved a people from starvation,
12 and freed a country from brutal oppression.

13 The American flag flies again over our Embassy in Kabul. Terrorists who once
14 occupied Afghanistan now occupy cells at Guantanamo Bay. And terrorist leaders
15 who urged followers to sacrifice their lives are running for their own.
16 America and Afghanistan are now allies against terror. We'll be partners in
17 rebuilding that country. And this evening we welcomed the distinguished interim
18 leader of a liberated Afghanistan, Chairman Hamid Karzai.

19 The last time we met in this Chamber, the mothers and daughters of Afghanistan
20 were captives in their own homes, forbidden from working or going to school.
21 Today, women are free and are part of Afghanistan's new Government. And we
22 welcome the new Minister of Women's Affairs, Dr. Sima Samar.

23 Our progress is a tribute to the spirit of the Afghan people, to the resolve of our
24 coalition, and to the might of the United States military. When I called our troops
25 into action, I did so with complete confidence in their courage and skill. And
26 tonight, thanks to them, we are winning the war on terror. The men and women of
27 our Armed Forces have delivered a message now clear to every enemy of the
28 United States: Even 7,000 miles away, across oceans and continents, on
29 mountaintops and in caves, you will not escape the justice of this Nation.

30 For many Americans, these 4 months have brought sorrow and pain that will never
31 completely go away. Every day a retired firefighter returns to Ground Zero to feel
32 closer to his two sons who died there. At a memorial in New York, a little boy left
33 his football with a note for his lost father: "Dear Daddy, please take this to heaven. I
34 don't want to play football until I can play with you again some day."

35 Last month, at the grave of her husband, Micheal, a CIA officer and marine who
36 died in Mazar-e-Sharif, Shannon Spann said these words of farewell, "Semper Fi,
37 my love." Shannon is with us tonight. Shannon, I assure you and all who have lost a
38 loved one that our cause is just, and our country will never forget the debt we owe
39 Micheal and all who gave their lives for freedom.

40 Our cause is just, and it continues. Our discoveries in Afghanistan confirmed our
41 worst fears and showed us the true scope of the task ahead. We have seen the
42 depth of our enemies' hatred in videos where they laugh about the loss of innocent
43 life. And the depth of their hatred is equaled by the madness of the destruction
44 they design. We have found diagrams of American nuclear powerplants and public
45 water facilities, detailed instructions for making chemical weapons, surveillance
46 maps of American cities, and thorough descriptions of landmarks in America and
47 throughout the world.

48 What we have found in Afghanistan confirms that, far from ending there, our war
49 against terror is only beginning. Most of the 19 men who hijacked planes on
50 September the 11th were trained in Afghanistan's camps, and so were tens of
51 thousands of others. Thousands of dangerous killers, schooled in the methods of
52 murder, often supported by outlaw regimes, are now spread throughout the world
53 like ticking timebombs, set to go off without warning.

54 Thanks to the work of our law enforcement officials and coalition partners,
55 hundreds of terrorists have been arrested. Yet, tens of thousands of trained
56 terrorists are still at large. These enemies view the entire world as a battlefield,
57 and we must pursue them wherever they are. So long as training camps operate, so
58 long as nations harbor terrorists, freedom is at risk. And America and our allies
59 must not and will not allow it.

60 Our Nation will continue to be steadfast and patient and persistent in the pursuit of
61 two great objectives. First, we will shut down terrorist camps, disrupt terrorist
62 plans, and bring terrorists to justice. And second, we must prevent the terrorists
63 and regimes who seek chemical, biological, or nuclear weapons from threatening
64 the United States and the world.

65 Our military has put the terror training camps of Afghanistan out of business, yet
66 camps still exist in at least a dozen countries. A terrorist underworld, including
67 groups like Hamas, Hizballah, Islamic Jihad, Jaish-e-Mohammed, operates in
68 remote jungles and deserts and hides in the centers of large cities.

69 While the most visible military action is in Afghanistan, America is acting
70 elsewhere. We now have troops in the Philippines, helping to train that country's
71 armed forces to go after terrorist cells that have executed an American and still
72 hold hostages. Our soldiers, working with the Bosnian Government, seized
73 terrorists who were plotting to bomb our Embassy. Our Navy is patrolling the
74 coast of Africa to block the shipment of weapons and the establishment of terrorist
75 camps in Somalia.

76 My hope is that all nations will heed our call and eliminate the terrorist parasites
77 who threaten their countries and our own. Many nations are acting forcefully.
78 Pakistan is now cracking down on terror, and I admire the strong leadership of
79 President Musharraf. But some governments will be timid in the face of terror. And
80 make no mistake about it: If they do not act, America will.

81 Our second goal is to prevent regimes that sponsor terror from threatening
82 America or our friends and allies with weapons of mass destruction. Some of these
83 regimes have been pretty quiet since September the 11th, but we know their true
84 nature.

85 North Korea is a regime arming with missiles and weapons of mass destruction,
86 while starving its citizens.

87 Iran aggressively pursues these weapons and exports terror, while an unelected
88 few repress the Iranian people's hope for freedom.

89 Iraq continues to flaunt its hostility toward America and to support terror. The
90 Iraqi regime has plotted to develop anthrax and nerve gas and nuclear weapons for
91 over a decade. This is a regime that has already used poison gas to murder
92 thousands of its own citizens, leaving the bodies of mothers huddled over their
93 dead children. This is a regime that agreed to international inspections, then
94 kicked out the inspectors. This is a regime that has something to hide from the
95 civilized world.

96 States like these and their terrorist allies constitute an axis of evil, arming to
97 threaten the peace of the world. By seeking weapons of mass destruction, these
98 regimes pose a grave and growing danger. They could provide these arms to
99 terrorists, giving them the means to match their hatred. They could attack our
100 allies or attempt to blackmail the United States. In any of these cases, the price of
101 indifference would be catastrophic.

102 We will work closely with our coalition to deny terrorists and their state sponsors
103 the materials, technology, and expertise to make and deliver weapons of mass
104 destruction. We will develop and deploy effective missile defenses to protect
105 America and our allies from sudden attack. And all nations should know: America
106 will do what is necessary to ensure our Nation's security.

107 We'll be deliberate; yet, time is not on our side. I will not wait on events while
108 dangers gather. I will not stand by as peril draws closer and closer. The United
109 States of America will not permit the world's most dangerous regimes to threaten
110 us with the world's most destructive weapons.

111 Our war on terror is well begun, but it is only begun. This campaign may not be
112 finished on our watch; yet, it must be and it will be waged on our watch. We can't
113 stop short. If we stop now, leaving terror camps intact and terrorist states
114 unchecked, our sense of security would be false and temporary. History has called
115 America and our allies to action, and it is both our responsibility and our privilege
116 to fight freedom's fight.

117 Our first priority must always be the security of our Nation, and that will be
118 reflected in the budget I send to Congress. My budget supports three great goals
119 for America: We will win this war; we will protect our homeland; and we will
120 revive our economy.

121 September the 11th brought out the best in America and the best in this Congress.
122 And I join the American people in applauding your unity and resolve. Now
123 Americans deserve to have this same spirit directed toward addressing problems
124 here at home. I'm a proud member of my party. Yet as we act to win the war,
125 protect our people, and create jobs in America, we must act, first and foremost, not
126 as Republicans, not as Democrats but as Americans.

127 It costs a lot to fight this war. We have spent more than a billion dollars a month,
128 over \$30 million a day, and we must be prepared for future operations.
129 Afghanistan proved that expensive precision weapons defeat the enemy and spare
130 innocent lives, and we need more of them. We need to replace aging aircraft and
131 make our military more agile to put our troops anywhere in the world quickly and
132 safely. Our men and women in uniform deserve the best weapons, the best
133 equipment, the best training, and they also deserve another pay raise.

134 My budget includes the largest increase in defense spending in two decades,
135 because while the price of freedom and security is high, it is never too high.
136 Whatever it costs to defend our country, we will pay.

137 The next priority of my budget is to do everything possible to protect our citizens
138 and strengthen our Nation against the ongoing threat of another attack. Time and
139 distance from the events of September the 11th will not make us safer unless we
140 act on its lessons. America is no longer protected by vast oceans. We are protected
141 from attack only by vigorous action abroad and increased vigilance at home.

142 My budget nearly doubles funding for a sustained strategy of homeland security,
143 focused on four key areas: bioterrorism, emergency response, airport and border
144 security, and improved intelligence. We will develop vaccines to fight anthrax and
145 other deadly diseases. We'll increase funding to help States and communities train
146 and equip our heroic police and firefighters. We will improve intelligence
147 collection and sharing, expand patrols at our borders, strengthen the security of air
148 travel, and use technology to track the arrivals and departures of visitors to the
149 United States.

150 Homeland security will make America not only stronger but, in many ways, better.
151 Knowledge gained from bioterrorism research will improve public health. Stronger
152 police and fire departments will mean safer neighborhoods. Stricter border
153 enforcement will help combat illegal drugs. And as government works to better
154 secure our homeland, America will continue to depend on the eyes and ears of
155 alert citizens.

156 A few days before Christmas, an airline flight attendant spotted a passenger
157 lighting a match. The crew and passengers quickly subdued the man, who had been
158 trained by Al Qaida and was armed with explosives. The people on that plane were
159 alert and, as a result, likely saved nearly 200 lives. And tonight we welcome and
160 thank flight attendants Hermis Moutardier and Christina Jones.

161 Once we have funded our national security and our homeland security, the final
162 great priority of my budget is economic security for the American people. To

163 achieve these great national objectives—to win the war, protect the homeland, and
164 revitalize our economy—our budget will run a deficit that will be small and short
165 term, so long as Congress restrains spending and acts in a fiscally responsible
166 manner. We have clear priorities, and we must act at home with the same purpose
167 and resolve we have shown overseas. We'll prevail in the war, and we will defeat
168 this recession.

169 Americans who have lost their jobs need our help, and I support extending
170 unemployment benefits and direct assistance for health care coverage. Yet,
171 American workers want more than unemployment checks; they want a steady
172 paycheck. When America works, America prospers, so my economic security plan
173 can be summed up in one word: jobs.

174 Good jobs begin with good schools, and here we've made a fine start. Republicans
175 and Democrats worked together to achieve historic education reform so that no
176 child is left behind. I was proud to work with members of both parties: Chairman
177 John Boehner and Congressman George Miller; Senator Judd Gregg. And I was so
178 proud of our work, I even had nice things to say about my friend Ted Kennedy.
179 *[Laughter]* I know the folks at the Crawford coffee shop couldn't believe I'd say
180 such a thing— *[laughter]*—but our work on this bill shows what is possible if we
181 set aside posturing and focus on results.

182 There is more to do. We need to prepare our children to read and succeed in school
183 with improved Head Start and early childhood development programs. We must
184 upgrade our teacher colleges and teacher training and launch a major recruiting
185 drive with a great goal for America, a quality teacher in every classroom.

186 Good jobs also depend on reliable and affordable energy. This Congress must act to
187 encourage conservation, promote technology, build infrastructure, and it must act
188 to increase energy production at home so America is less dependent on foreign oil.

189 Good jobs depend on expanded trade. Selling into new markets creates new jobs,
190 so I ask Congress to finally approve trade promotion authority.

191 On these two key issues, trade and energy, the House of Representatives has acted
192 to create jobs, and I urge the Senate to pass this legislation.

193 Good jobs depend on sound tax policy. Last year, some in this Hall thought my tax
194 relief plan was too small; some thought it was too big. But when the checks arrived
195 in the mail, most Americans thought tax relief was just about right. Congress
196 listened to the people and responded by reducing tax rates, doubling the child
197 credit, and ending the death tax. For the sake of long-term growth and to help
198 Americans plan for the future, let's make these tax cuts permanent.

199 The way out of this recession, the way to create jobs, is to grow the economy by
200 encouraging investment in factories and equipment and by speeding up tax relief
201 so people have more money to spend. For the sake of American workers, let's pass
202 a stimulus package.

203 Good jobs must be the aim of welfare reform. As we reauthorize these important
204 reforms, we must always remember the goal is to reduce dependency on
205 government and offer every American the dignity of a job.

206 Americans know economic security can vanish in an instant without health
207 security. I ask Congress to join me this year to enact a patients' bill of rights, to give
208 uninsured workers credits to help buy health coverage, to approve an historic
209 increase in the spending for veterans' health, and to give seniors a sound and
210 modern Medicare system that includes coverage for prescription drugs.

211 A good job should lead to security in retirement. I ask Congress to enact new
212 safeguards for 401(k) and pension plans. Employees who have worked hard and
213 saved all their lives should not have to risk losing everything if their company fails.
214 Through stricter accounting standards and tougher disclosure requirements,
215 corporate America must be made more accountable to employees and
216 shareholders and held to the highest standards of conduct.

217 Retirement security also depends upon keeping the commitments of Social
218 Security, and we will. We must make Social Security financially stable and allow
219 personal retirement accounts for younger workers who choose them.

220 Members, you and I will work together in the months ahead on other issues:
221 productive farm policy; a cleaner environment; broader homeownership,
222 especially among minorities; and ways to encourage the good work of charities
223 and faith-based groups. I ask you to join me on these important domestic issues in
224 the same spirit of cooperation we've applied to our war against terrorism.

225 During these last few months, I've been humbled and privileged to see the true
226 character of this country in a time of testing. Our enemies believed America was
227 weak and materialistic, that we would splinter in fear and selfishness. They were
228 as wrong as they are evil.

229 The American people have responded magnificently, with courage and
230 compassion, strength and resolve. As I have met the heroes, hugged the families,
231 and looked into the tired faces of rescuers, I have stood in awe of the American
232 people.

233 And I hope you will join me—I hope you will join me in expressing thanks to one
234 American for the strength and calm and comfort she brings to our Nation in crisis,
235 our First Lady, Laura Bush.

236 None of us would ever wish the evil that was done on September the 11th. Yet,
237 after America was attacked, it was as if our entire country looked into a mirror and
238 saw our better selves. We were reminded that we are citizens with obligations to
239 each other, to our country, and to history. We began to think less of the goods we
240 can accumulate and more about the good we can do.

241 For too long our culture has said, "If it feels good, do it." Now America is embracing
242 a new ethic and a new creed, "Let's roll." In the sacrifice of soldiers, the fierce

243 brotherhood of firefighters, and the bravery and generosity of ordinary citizens,
244 we have glimpsed what a new culture of responsibility could look like. We want to
245 be a nation that serves goals larger than self. We've been offered a unique
246 opportunity, and we must not let this moment pass.

247 My call tonight is for every American to commit at least 2 years, 4,000 hours over
248 the rest of your lifetime, to the service of your neighbors and your Nation. Many
249 are already serving, and I thank you. If you aren't sure how to help, I've got a good
250 place to start. To sustain and extend the best that has emerged in America, I invite
251 you to join the new USA Freedom Corps. The Freedom Corps will focus on three
252 areas of need: responding in case of crisis at home; rebuilding our communities;
253 and extending American compassion throughout the world.

254 One purpose of the USA Freedom Corps will be homeland security. America needs
255 retired doctors and nurses who can be mobilized in major emergencies, volunteers
256 to help police and fire departments, transportation and utility workers well-
257 trained in spotting danger.

258 Our country also needs citizens working to rebuild our communities. We need
259 mentors to love children, especially children whose parents are in prison. And we
260 need more talented teachers in troubled schools. USA Freedom Corps will expand
261 and improve the good efforts of AmeriCorps and Senior Corps to recruit more than
262 200,000 new volunteers.

263 And America needs citizens to extend the compassion of our country to every part
264 of the world. So we will renew the promise of the Peace Corps, double its
265 volunteers over the next 5 years, and ask it to join a new effort to encourage
266 development and education and opportunity in the Islamic world.

267 This time of adversity offers a unique moment of opportunity, a moment we must
268 seize to change our culture. Through the gathering momentum of millions of acts of
269 service and decency and kindness, I know we can overcome evil with greater good.

270 And we have a great opportunity during this time of war to lead the world toward
271 the values that will bring lasting peace. All fathers and mothers, in all societies,
272 want their children to be educated and live free from poverty and violence. No
273 people on Earth yearn to be oppressed or aspire to servitude or eagerly await the
274 midnight knock of the secret police. If anyone doubts this, let them look to
275 Afghanistan, where the Islamic "street" greeted the fall of tyranny with song and
276 celebration. Let the skeptics look to Islam's own rich history, with its centuries of
277 learning and tolerance and progress. America will lead by defending liberty and
278 justice because they are right and true and unchanging for all people everywhere.

279 No nation owns these aspirations, and no nation is exempt from them. We have no
280 intention of imposing our culture. But America will always stand firm for the
281 nonnegotiable demands of human dignity: the rule of law; limits on the power of
282 the state; respect for women; private property; free speech; equal justice; and
283 religious tolerance.

284 America will take the side of brave men and women who advocate these values
285 around the world, including the Islamic world, because we have a greater objective
286 than eliminating threats and containing resentment. We seek a just and peaceful
287 world beyond the war on terror.

288 In this moment of opportunity, a common danger is erasing old rivalries. America
289 is working with Russia and China and India, in ways we have never before, to
290 achieve peace and prosperity. In every region, free markets and free trade and free
291 societies are proving their power to lift lives. Together with friends and allies from
292 Europe to Asia and Africa to Latin America, we will demonstrate that the forces of
293 terror cannot stop the momentum of freedom.

294 The last time I spoke here, I expressed the hope that life would return to normal. In
295 some ways, it has. In others, it never will. Those of us who have lived through these
296 challenging times have been changed by them. We've come to know truths that we
297 will never question: Evil is real, and it must be opposed. Beyond all differences of
298 race or creed, we are one country, mourning together and facing danger together.
299 Deep in the American character, there is honor, and it is stronger than cynicism.
300 And many have discovered again that even in tragedy—especially in tragedy—
301 God is near.

302 In a single instant, we realized that this will be a decisive decade in the history of
303 liberty, that we've been called to a unique role in human events. Rarely has the
304 world faced a choice more clear or consequential.

305 Our enemies send other people's children on missions of suicide and murder. They
306 embrace tyranny and death as a cause and a creed. We stand for a different choice,
307 made long ago on the day of our founding. We affirm it again today. We choose
308 freedom and the dignity of every life.

309 Steadfast in our purpose, we now press on. We have known freedom's price. We
310 have shown freedom's power. And in this great conflict, my fellow Americans, we
311 will see freedom's victory.

312 Thank you all. May God bless.

313
314 *NOTE: The President spoke at 9:15 p.m. in the House Chamber of the Capitol. In his*
315 *remarks, he referred to Corona, CA, resident Guillermo Sobero, who was kidnaped*
316 *May 27, 2001, and later killed by the Abu Sayyaf terrorist group operating in the*
317 *southern Philippines; President Pervez Musharraf of Pakistan; and alleged terrorist*
318 *Richard C. Reid. The Office of the Press Secretary also released a Spanish language*
319 *transcript of this address. The Executive order of January 29 establishing the USA*
320 *Freedom Corps is listed in Appendix D at the end of this volume.*

321
322

323 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 3 George Bush**

2 **Address to the Nation on Iraq. March 17, 2003**

3 My fellow citizens, events in Iraq have now reached the final days of decision. For
4 more than a decade, the United States and other nations have pursued patient and
5 honorable efforts to disarm the Iraqi regime without war. That regime pledged to
6 reveal and destroy all its weapons of mass destruction as a condition for ending
7 the Persian Gulf war in 1991.

8 Since then, the world has engaged in 12 years of diplomacy. We have passed more
9 than a dozen resolutions in the United Nations Security Council. We have sent
10 hundreds of weapons inspectors to oversee the disarmament of Iraq. Our good
11 faith has not been returned.

12 The Iraqi regime has used diplomacy as a ploy to gain time and advantage. It has
13 uniformly defied Security Council resolutions demanding full disarmament. Over
14 the years, U.N. weapon inspectors have been threatened by Iraqi officials,
15 electronically bugged, and systematically deceived. Peaceful efforts to disarm the
16 Iraqi regime have failed again and again because we are not dealing with peaceful
17 men.

18 Intelligence gathered by this and other governments leaves no doubt that the Iraq
19 regime continues to possess and conceal some of the most lethal weapons ever
20 devised. This regime has already used weapons of mass destruction against Iraq's
21 neighbors and against Iraq's people.

22 The regime has a history of reckless aggression in the Middle East. It has a deep
23 hatred of America and our friends. And it has aided, trained, and harbored
24 terrorists, including operatives of Al Qaida.

25 The danger is clear: Using chemical, biological or, one day, nuclear weapons
26 obtained with the help of Iraq, the terrorists could fulfill their stated ambitions and
27 kill thousands or hundreds of thousands of innocent people in our country or any
28 other.

29 The United States and other nations did nothing to deserve or invite this threat.
30 But we will do everything to defeat it. Instead of drifting along toward tragedy, we
31 will set a course toward safety. Before the day of horror can come, before it is too
32 late to act, this danger will be removed.

33 The United States of America has the sovereign authority to use force in assuring
34 its own national security. That duty falls to me as Commander in Chief, by the oath
35 I have sworn, by the oath I will keep.

36 Recognizing the threat to our country, the United States Congress voted
37 overwhelmingly last year to support the use of force against Iraq. America tried to
38 work with the United Nations to address this threat because we wanted to resolve

39 the issue peacefully. We believe in the mission of the United Nations. One reason
40 the U.N. was founded after the Second World War was to confront aggressive
41 dictators actively and early, before they can attack the innocent and destroy the
42 peace.

43 In the case of Iraq, the Security Council did act in the early 1990s. Under
44 Resolutions 678 and 687, both still in effect, the United States and our allies are
45 authorized to use force in ridding Iraq of weapons of mass destruction. This is not
46 a question of authority. It is a question of will.

47 Last September, I went to the U.N. General Assembly and urged the nations of the
48 world to unite and bring an end to this danger. On November 8th, the Security
49 Council unanimously passed Resolution 1441, finding Iraq in material breach of its
50 obligations and vowing serious consequences if Iraq did not fully and immediately
51 disarm.

52 Today, no nation can possibly claim that Iraq has disarmed, and it will not disarm
53 so long as Saddam Hussein holds power. For the last 4 1/2 months, the United
54 States and our allies have worked within the Security Council to enforce that
55 Council's long-standing demands. Yet, some permanent members of the Security
56 Council have publicly announced they will veto any resolution that compels the
57 disarmament of Iraq. These governments share our assessment of the danger but
58 not our resolve to meet it.

59 Many nations, however, do have the resolve and fortitude to act against this threat
60 to peace, and a broad coalition is now gathering to enforce the just demands of the
61 world. The United Nations Security Council has not lived up to its responsibilities,
62 so we will rise to ours.

63 In recent days, some governments in the Middle East have been doing their part.
64 They have delivered public and private messages urging the dictator to leave Iraq,
65 so that disarmament can proceed peacefully. He has thus far refused.

66 All the decades of deceit and cruelty have now reached an end. Saddam Hussein
67 and his sons must leave Iraq within 48 hours. Their refusal to do so will result in
68 military conflict, commenced at a time of our choosing. For their own safety, all
69 foreign nationals, including journalists and inspectors, should leave Iraq
70 immediately.

71 Many Iraqis can hear me tonight in a translated radio broadcast, and I have a
72 message for them: If we must begin a military campaign, it will be directed against
73 the lawless men who rule your country and not against you. As our coalition takes
74 away their power, we will deliver the food and medicine you need. We will tear
75 down the apparatus of terror, and we will help you to build a new Iraq that is
76 prosperous and free. In a free Iraq, there will be no more wars of aggression
77 against your neighbors, no more poison factories, no more executions of
78 dissidents, no more torture chambers and rape rooms. The tyrant will soon be
79 gone. The day of your liberation is near.

80 It is too late for Saddam Hussein to remain in power. It is not too late for the Iraqi
81 military to act with honor and protect your country by permitting the peaceful
82 entry of coalition forces to eliminate weapons of mass destruction. Our forces will
83 give Iraqi military units clear instructions on actions they can take to avoid being
84 attacked and destroyed. I urge every member of the Iraqi military and intelligence
85 services: If war comes, do not fight for a dying regime that is not worth your own
86 life.

87 And all Iraqi military and civilian personnel should listen carefully to this warning:
88 In any conflict, your fate will depend on your actions. Do not destroy oil wells, a
89 source of wealth that belongs to the Iraqi people. Do not obey any command to use
90 weapons of mass destruction against anyone, including the Iraqi people. War
91 crimes will be prosecuted. War criminals will be punished. And it will be no
92 defense to say, "I was just following orders."

93 Should Saddam Hussein choose confrontation, the American people can know that
94 every measure has been taken to avoid war and every measure will be taken to
95 win it. Americans understand the costs of conflict because we have paid them in
96 the past. War has no certainty, except the certainty of sacrifice. Yet, the only way to
97 reduce the harm and duration of war is to apply the full force and might of our
98 military, and we are prepared to do so.

99 If Saddam Hussein attempts to cling to power, he will remain a deadly foe until the
100 end. In desperation, he and terrorists groups might try to conduct terrorist
101 operations against the American people and our friends. These attacks are not
102 inevitable. They are, however, possible. And this very fact underscores the reason
103 we cannot live under the threat of blackmail. The terrorist threat to America and
104 the world will be diminished the moment that Saddam Hussein is disarmed.

105 Our Government is on heightened watch against these dangers. Just as we are
106 preparing to ensure victory in Iraq, we are taking further actions to protect our
107 homeland. In recent days, American authorities have expelled from the country
108 certain individuals with ties to Iraqi intelligence services. Among other measures, I
109 have directed additional security of our airports and increased Coast Guard patrols
110 of major seaports. The Department of Homeland Security is working closely with
111 the Nation's Governors to increase armed security at critical facilities across
112 America.

113 Should enemies strike our country, they would be attempting to shift our attention
114 with panic and weaken our morale with fear. In this, they would fail. No act of
115 theirs can alter the course or shake the resolve of this country. We are a peaceful
116 people. Yet we're not a fragile people, and we will not be intimidated by thugs and
117 killers. If our enemies dare to strike us, they and all who have aided them will face
118 fearful consequences.

119 We are now acting because the risks of inaction would be far greater. In 1 year, or
120 5 years, the power of Iraq to inflict harm on all free nations would be multiplied
121 many times over. With these capabilities, Saddam Hussein and his terrorist allies

122 could choose the moment of deadly conflict when they are strongest. We choose to
123 meet that threat now, where it arises, before it can appear suddenly in our skies
124 and cities.

125 The cause of peace requires all free nations to recognize new and undeniable
126 realities. In the 20th century, some chose to appease murderous dictators, whose
127 threats were allowed to grow into genocide and global war. In this century, when
128 evil men plot chemical, biological, and nuclear terror, a policy of appeasement
129 could bring destruction of a kind never before seen on this Earth.

130 Terrorists and terror states do not reveal these threats with fair notice, in formal
131 declarations. And responding to such enemies only after they have struck first is
132 not self-defense; it is suicide. The security of the world requires disarming Saddam
133 Hussein now.

134 As we enforce the just demands of the world, we will also honor the deepest
135 commitments of our country. Unlike Saddam Hussein, we believe the Iraqi people
136 are deserving and capable of human liberty. And when the dictator has departed,
137 they can set an example to all the Middle East of a vital and peaceful and self-
138 governing nation.

139 The United States, with other countries, will work to advance liberty and peace in
140 that region. Our goal will not be achieved overnight, but it can come over time. The
141 power and appeal of human liberty is felt in every life and every land. And the
142 greatest power of freedom is to overcome hatred and violence and turn the
143 creative gifts of men and women to the pursuits of peace.

144 That is the future we choose. Free nations have a duty to defend our people by
145 uniting against the violent. And tonight, as we have done before, America and our
146 allies accept that responsibility.

147 Good night, and may God continue to bless America.

148

149 *NOTE: The President spoke at 8:01 p.m. in the Cross Hall at the White House. In his*
150 *remarks, he referred to President Saddam Hussein of Iraq. The Office of the Press*
151 *Secretary also released a Spanish language transcript of this address.*

152 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 4 George Bush**

2 **Address to the Nation on Iraq. March 19, 2003**

3 My fellow citizens, at this hour, American and coalition forces are in the early
4 stages of military operations to disarm Iraq, to free its people, and to defend the
5 world from grave danger.

6 On my orders, coalition forces have begun striking selected targets of military
7 importance to undermine Saddam Hussein's ability to wage war. These are
8 opening stages of what will be a broad and concerted campaign. More than 35
9 countries are giving crucial support, from the use of naval and air bases, to help
10 with intelligence and logistics, to the deployment of combat units. Every nation in
11 this coalition has chosen to bear the duty and share the honor of serving in our
12 common defense.

13 To all the men and women of the United States Armed Forces now in the Middle
14 East, the peace of a troubled world and the hopes of an oppressed people now
15 depend on you. That trust is well-placed. The enemies you confront will come to
16 know your skill and bravery. The people you liberate will witness the honorable
17 and decent spirit of the American military.

18 In this conflict, America faces an enemy who has no regard for conventions of war
19 or rules of morality. Saddam Hussein has placed Iraqi troops and equipment in
20 civilian areas, attempting to use innocent men, women, and children as shields for
21 his own military, a final atrocity against his people. I want Americans and all the
22 world to know that coalition forces will make every effort to spare innocent
23 civilians from harm.

24 A campaign on the harsh terrain of a nation as large as California could be longer
25 and more difficult than some predict. And helping Iraqis achieve a united, stable,
26 and free country will require our sustained commitment. We come to Iraq with
27 respect for its citizens, for their great civilization, and for the religious faiths they
28 practice. We have no ambition in Iraq except to remove a threat and restore
29 control of that country to its own people.

30 I know that the families of our military are praying that all those who serve will
31 return safely and soon. Millions of Americans are praying with you for the safety of
32 your loved ones and for the protection of the innocent. For your sacrifice, you have
33 the gratitude and respect of the American people. And you can know that our
34 forces will be coming home as soon as their work is done.

35 Our Nation enters this conflict reluctantly. Yet our purpose is sure. The people of
36 the United States and our friends and allies will not live at the mercy of an outlaw
37 regime that threatens the peace with weapons of mass murder. We will meet that
38 threat now with our Army, Air Force, Navy, Coast Guard, and Marines, so that we
39 do not have to meet it later with armies of firefighters and police and doctors on
40 the streets of our cities.

41 Now that conflict has come, the only way to limit its duration is to apply decisive
42 force. And I assure you, this will not be a campaign of half measures, and we will
43 accept no outcome but victory.

44 My fellow citizens, the dangers to our country and the world will be overcome. We
45 will pass through this time of peril and carry on the work of peace. We will defend
46 our freedom. We will bring freedom to others, and we will prevail.

47 May God bless our country and all who defend her.

48

49 *NOTE: The President spoke at 10:16 p.m. from the Oval Office at the White House. In*
50 *his remarks, he referred to President Saddam Hussein of Iraq. The Office of the Press*
51 *Secretary also released a Spanish language transcript of this address.*

52 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 5 George W. Bush**

2 **Address to the Nation on Iraq From the U.S.S. *Abraham Lincoln*. May 1, 2003**

3 Thank you all very much. Admiral Kelly, Captain Card, officers and sailors of the
4 U.S.S. *Abraham Lincoln*, my fellow Americans: Major combat operations in Iraq
5 have ended. In the battle of Iraq, the United States and our allies have prevailed.
6 And now our coalition is engaged in securing and reconstructing that country.

7 In this battle, we have fought for the cause of liberty and for the peace of the world.
8 Our Nation and our coalition are proud of this accomplishment; yet it is you, the
9 members of the United States military, who achieved it. Your courage, your
10 willingness to face danger for your country and for each other, made this day
11 possible. Because of you, our Nation is more secure. Because of you, the tyrant has
12 fallen, and Iraq is free.

13 Operation Iraqi Freedom was carried out with a combination of precision and
14 speed and boldness the enemy did not expect and the world had not seen before.
15 From distant bases or ships at sea, we sent planes and missiles that could destroy
16 an enemy division or strike a single bunker. Marines and soldiers charged to
17 Baghdad across 350 miles of hostile ground, in one of the swiftest advances of
18 heavy arms in history. You have shown the world the skill and the might of the
19 American Armed Forces.

20 This Nation thanks all the members of our coalition who joined in a noble cause.
21 We thank the Armed Forces of the United Kingdom, Australia, and Poland, who
22 shared in the hardships of war. We thank all the citizens of Iraq who welcomed our
23 troops and joined in the liberation of their own country. And tonight I have a
24 special word for Secretary Rumsfeld, for General Franks, and for all the men and
25 women who wear the uniform of the United States: America is grateful for a job
26 well done.

27 The character of our military through history—the daring of Normandy, the fierce
28 courage of Iwo Jima, the decency and idealism that turned enemies into allies— is
29 fully present in this generation. When Iraqi civilians looked into the faces of our
30 service men and women, they saw strength and kindness and good will. When I
31 look at the members of the United States military, I see the best of our country, and
32 I'm honored to be your Commander in Chief.

33 In the images of fallen statues, we have witnessed the arrival of a new era. For a
34 hundred of years of war, culminating in the nuclear age, military technology was
35 designed and deployed to inflict casualties on an ever-growing scale. In defeating
36 Nazi Germany and Imperial Japan, Allied forces destroyed entire cities, while
37 enemy leaders who started the conflict were safe until the final days. Military
38 power was used to end a regime by breaking a nation.

39 Today, we have the greater power to free a nation by breaking a dangerous and
40 aggressive regime. With new tactics and precision weapons, we can achieve

41 military objectives without directing violence against civilians. No device of man
42 can remove the tragedy from war; yet it is a great advance when the guilty have far
43 more to fear from war than the innocent.

44 In the images of celebrating Iraqis, we have also seen the ageless appeal of human
45 freedom. Decades of lies and intimidation could not make the Iraqi people love
46 their oppressors or desire their own enslavement. Men and women in every
47 culture need liberty like they need food and water and air. Everywhere that
48 freedom arrives, humanity rejoices, and everywhere that freedom stirs, let tyrants
49 fear.

50 We have difficult work to do in Iraq. We're bringing order to parts of that country
51 that remain dangerous. We're pursuing and finding leaders of the old regime, who
52 will be held to account for their crimes. We've begun the search for hidden
53 chemical and biological weapons and already know of hundreds of sites that will
54 be investigated. We're helping to rebuild Iraq, where the dictator built palaces for
55 himself instead of hospitals and schools. And we will stand with the new leaders of
56 Iraq as they establish a Government of, by, and for the Iraqi people.

57 The transition from dictatorship to democracy will take time, but it is worth every
58 effort. Our coalition will stay until our work is done. And then we will leave, and
59 we will leave behind a free Iraq.

60 The battle of Iraq is one victory in a war on terror that began on September the
61 11th, 2001, and still goes on. That terrible morning, 19 evil men, the shock troops
62 of a hateful ideology, gave America and the civilized world a glimpse of their
63 ambitions. They imagined, in the words of one terrorist, that September the 11th
64 would be the "beginning of the end of America." By seeking to turn our cities into
65 killing fields, terrorists and their allies believed that they could destroy this
66 Nation's resolve and force our retreat from the world. They have failed.

67 In the battle of Afghanistan, we destroyed the Taliban, many terrorists, and the
68 camps where they trained. We continue to help the Afghan people lay roads,
69 restore hospitals, and educate all of their children. Yet we also have dangerous
70 work to complete. As I speak, a Special Operations task force, led by the 82d
71 Airborne, is on the trail of the terrorists and those who seek to undermine the free
72 Government of Afghanistan. America and our coalition will finish what we have
73 begun.

74 From Pakistan to the Philippines to the Horn of Africa, we are hunting down Al
75 Qaida killers. Nineteen months ago, I pledged that the terrorists would not escape
76 the patient justice of the United States. And as of tonight, nearly one-half of Al
77 Qaida's senior operatives have been captured or killed.

78 The liberation of Iraq is a crucial advance in the campaign against terror. We've
79 removed an ally of Al Qaida and cut off a source of terrorist funding. And this much
80 is certain: No terrorist network will gain weapons of mass destruction from the
81 Iraqi regime, because the regime is no more.

82 In these 19 months that changed the world, our actions have been focused and
83 deliberate and proportionate to the offense. We have not forgotten the victims of
84 September the 11th—the last phone calls, the cold murder of children, the
85 searches in the rubble. With those attacks, the terrorists and their supporters
86 declared war on the United States, and war is what they got.

87 Our war against terror is proceeding according to the principles that I have made
88 clear to all: Any person involved in committing or planning terrorist attacks
89 against the American people becomes an enemy of this country and a target of
90 American justice; any person, organization, or government that supports, protects,
91 or harbors terrorists is complicit in the murder of the innocent and equally guilty
92 of terrorist crimes; any outlaw regime that has ties to terrorist groups and seeks or
93 possesses weapons of mass destruction is a grave danger to the civilized world and
94 will be confronted; and anyone in the world, including the Arab world, who works
95 and sacrifices for freedom has a loyal friend in the United States of America.

96 Our commitment to liberty is America's tradition, declared at our founding,
97 affirmed in Franklin Roosevelt's Four Freedoms, asserted in the Truman Doctrine
98 and in Ronald Reagan's challenge to an evil empire. We are committed to freedom
99 in Afghanistan, in Iraq, and in a peaceful Palestine. The advance of freedom is the
100 surest strategy to undermine the appeal of terror in the world. Where freedom
101 takes hold, hatred gives way to hope. When freedom takes hold, men and women
102 turn to the peaceful pursuit of a better life. American values and American
103 interests lead in the same direction: We stand for human liberty.

104 The United States upholds these principles of security and freedom in many ways,
105 with all the tools of diplomacy, law enforcement, intelligence, and finance. We're
106 working with a broad coalition of nations that understand the threat and our
107 shared responsibility to meet it. The use of force has been and remains our last
108 resort. Yet all can know, friend and foe alike, that our Nation has a mission: We will
109 answer threats to our security, and we will defend the peace.

110 Our mission continues. Al Qaida is wounded, not destroyed. The scattered cells of
111 the terrorist network still operate in many nations, and we know from daily
112 intelligence that they continue to plot against free people. The proliferation of
113 deadly weapons remains a serious danger. The enemies of freedom are not idle,
114 and neither are we. Our Government has taken unprecedented measures to defend
115 the homeland, and we will continue to hunt down the enemy before he can strike.

116 The war on terror is not over, yet it is not endless. We do not know the day of final
117 victory, but we have seen the turning of the tide. No act of the terrorists will
118 change our purpose or weaken our resolve or alter their fate. Their cause is lost.
119 Free nations will press on to victory.

120 Other nations in history have fought in foreign lands and remained to occupy and
121 exploit. Americans, following a battle, want nothing more than to return home. And
122 that is your direction tonight. After service in the Afghan and Iraqi theaters of war,
123 after 100,000 miles on the longest carrier deployment in recent history, you are

124 homeward bound. Some of you will see new family members for the first time; 150
125 babies were born while their fathers were on the *Lincoln*. Your families are proud
126 of you, and your Nation will welcome you.

127 We are mindful as well that some good men and women are not making the
128 journey home. One of those who fell, Corporal Jason Mileo, spoke to his parents 5
129 days before his death. Jason's father said, "He called us from the center of Baghdad,
130 not to brag but to tell us he loved us. Our son was a soldier."

131 Every name, every life, is a loss to our military, to our Nation, and to the loved ones
132 who grieve. There's no homecoming for these families. Yet we pray, in God's time,
133 their reunion will come.

134 Those we lost were last seen on duty. Their final act on this Earth was to fight a
135 great evil and bring liberty to others. All of you—all in this generation of our
136 military—have taken up the highest calling of history. You're defending your
137 country and protecting the innocent from harm. And wherever you go, you carry a
138 message of hope, a message that is ancient and ever new. In the words of the
139 prophet Isaiah, "To the captives, 'come out,' and to those in darkness, 'be free.'"

140 Thank you for serving our country and our cause. May God bless you all, and may
141 God continue to bless America.

142

143 *NOTE: The President spoke at 6 p.m. on the deck of the U.S.S. Abraham Lincoln at sea*
144 *off the coast of San Diego, CA. In his remarks, he referred to Rear Adm. John M. Kelly,*
145 *USN, commander, Abraham Lincoln Battle Group; Capt. Kendall L. Card, USN,*
146 *commanding officer, U.S.S. Abraham Lincoln; and Gen. Tommy R. Franks, USA,*
147 *combatant commander, U.S. Central Command. The Office of the Press Secretary also*
148 *released a Spanish language transcript of this address.*

149 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 6 George Bush**

2 **Remarks at the American Legion National Convention in Salt Lake City**
3 **August 31st, 2006**

4 Thank you all very much. Please be seated. Thanks for the warm welcome. It's
5 great to join you here in one of America's most beautiful cities. I appreciate your
6 hospitality. I'm proud to stand before some of our country's finest patriots, our
7 veterans and their families. And I'm pleased to call you my fellow Legionnaires--I
8 suspect I may be the only one here, though, from Post 77, Houston, Texas. That's
9 what I thought. [Laughter] If you're from Post 77, behave yourself here in Salt
10 Lake. [Laughter]

11 Laura did remind me the other night, though, that a few of my fellow members--at
12 least I've joined a few of my fellow members in another illustrious organization,
13 the "Over 60 Club." [Laughter]

14 For almost 90 years, Legionnaires have stood proudly "for God and country." From
15 big cities to small towns, the American Legion name brings to mind the best of our
16 Nation--decency, generosity, and character. I thank you for a lifetime of service. I
17 thank you for the positive contributions you make to our Nation, and I'm proud to
18 join you today.

19 First, I want to thank Tom Bock, the national commander, for his kind introduction
20 and his strong leadership. I always am pleased to welcome the commander to the
21 Oval Office to discuss common issues, and you've done a fine job leading this
22 organization, Tom. I also want to thank your wife, Elaine, and I particularly want to
23 pay respect to your son, Captain Bock of the United States Army, who's joined us
24 today.

25 I appreciate being here with Carol Van Kirk, the national president of the American
26 Legion Auxiliary. And I want to thank all the Auxiliary members who are with us
27 here today as well.

28 I'm proud that the Governor of this great State, Jon Huntsman, and his wife, Mary
29 Kaye, have joined us. Governor, thank you for your time. I'm also proud to be
30 joined by two United States Senators who are strong supporters of the United
31 States military, Senator Orrin Hatch and Senator Bob Bennett.

32 Members of the congressional delegation from the State of Utah have joined us,
33 Congressman Rob Bishop and Congressman Chris Cannon. Thank you both for
34 coming. Proud you're here. I thank the State Senator John Valentine, who is the
35 president of the Utah State Senate. I appreciate Speaker Greg Curtis. I want to
36 thank all the State and local officials who have joined us here today. Most
37 particularly, I want to thank you all for giving me a chance to come and speak to
38 you. I particularly want to thank all the Gold Star families who have joined us
39 today. May God bless you. May God bless you.

40 As veterans, all of you stepped forward when America needed you most. From
41 north Africa to Normandy, Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kuwait, your
42 courage and service have made it possible for generations to live in liberty. And we
43 owe you more than just thanks; we owe you the support of the Federal
44 Government. And so in my first 4 years as President, we increased funding for
45 veterans more than the previous administration did in 8 years. Since then, we've
46 increased it even more. My budget for this year provides more than \$80 billion for
47 veterans-- that's a 75-percent increase since I took office. It's the highest level of
48 support for veterans in American history.

49 For many veterans, health care is a top priority, and it's a top priority of my
50 administration. When Congress passes my 2007 budget, we will have increased the
51 VA health care budget by 69 percent since 2001. We've extended treatment to a
52 million additional veterans, including more than 300,000 men and women
53 returning from Afghanistan and Iraq. We're building new VA facilities in places
54 where veterans are retiring so that more veterans can get top-quality health care
55 closer to their homes.

56 I appreciate the Legion's strong history of care and compassion for your fellow
57 veterans. Earlier this week, I travelled to Mississippi and Louisiana to mark the
58 first anniversary of Hurricane Katrina. Veterans were hit hard by this storm, and
59 American Legion posts all across the United States responded with vital relief. In
60 an hour of suffering, you showed the good heart of our Nation, and you showed the
61 world that America can always count on Legionnaires.

62 I also appreciate the Legion's long history of supporting wise legislation in the
63 Nation's Capital. Earlier this year, the Senate voted on a constitutional amendment
64 to ban flag desecration--we came within a single vote of passing it. The
65 administration looks forward to continuing working with the American Legion to
66 make sure we get this important protection in the Constitution of the United States
67 of America.

68 Your organization supported another good piece of legislation called the Respect
69 for America's Fallen Heroes Act. This bill ensures that families of fallen service
70 members will not have to endure protests during military funerals.

71 My administration will also continue to work to locate the men and women in
72 uniform whose fate is still undetermined, our prisoners of war and personnel
73 missing in action. We will not forget these brave Americans. We must not rest until
74 we've accounted for every soldier, sailor, airman, coast-guardsmen, and marine.
75 And we will always honor their courage.

76 At this hour, a new generation of Americans in uniform is showing great courage in
77 defending our freedom in the first war of the 21st century. I know that
78 Legionnaires are following this war closely, especially those of you with family and
79 friends who wear our uniform. The images that come back from the frontlines are
80 striking and sometimes unsettling. When you see innocent civilians ripped apart
81 by suicide bombs or families buried inside their homes, the world can seem
82 engulfed in purposeless violence. The truth is, there is violence, but those who

83 cause it have a clear purpose. When terrorists murder at the World Trade Center
84 or car bombers strike in Baghdad or hijackers plot to blow up planes over the
85 Atlantic or terrorist militias shoot rockets at Israeli towns, they are all pursuing the
86 same objective--to turn back the advance of freedom and impose a dark vision of
87 tyranny and terror across the world.

88 The enemies of liberty come from different parts of the world, and they take
89 inspiration from different sources. Some are radicalized followers of the Sunni
90 tradition who swear allegiance to terrorist organizations like Al Qaida. Others are
91 radicalized followers of the Shi'a tradition who join groups like Hizballah and take
92 guidance from state sponsors like Syria and Iran. Still others are "homegrown"
93 terrorists--fanatics who live quietly in free societies they dream to destroy. Despite
94 their differences, these groups form--form the outlines of a single movement, a
95 worldwide network of radicals that use terror to kill those who stand in the way of
96 their totalitarian ideology. And the unifying feature of this movement, the link that
97 spans sectarian divisions and local grievances, is the rigid conviction that free
98 societies are a threat to their twisted view of Islam.

99 The war we fight today is more than a military conflict; it is the decisive ideological
100 struggle of the 21st century. On one side are those who believe in the values of
101 freedom and moderation--the right of all people to speak and worship and live in
102 liberty. And on the other side are those driven by the values of tyranny and
103 extremism--the right of a self-appointed few to impose their fanatical views on all
104 the rest. As veterans, you have seen this kind of enemy before. They're successors
105 to Fascists, to Nazis, to Communists, and other totalitarians of the 20th century.
106 And history shows what the outcome will be: This war will be difficult; this war
107 will be long; and this war will end in the defeat of the terrorists and totalitarians
108 and a victory for the cause of freedom and liberty.

109 We're now approaching the fifth anniversary of the day this war reached our
110 shores. As the horror of that morning grows more distant, there is a tendency to
111 believe that the threat is receding and this war is coming to a close. That feeling is
112 natural and comforting--and wrong. As we recently saw, the enemy still wants to
113 attack us. We're in a war we didn't ask for, but it's a war we must wage and a war
114 we will win.

115 In the coming days, I'll deliver a series of speeches describing the nature of our
116 enemy in the war on terror, the insights we've gained about their aims and
117 ambitions, the successes and setbacks we've experienced, and our strategy to
118 prevail in this long war. Today I'll discuss a critical aspect of this war: the struggle
119 between freedom and terror in the Middle East, including the battle in Iraq, which
120 is the central front in our fight against terrorism.

121 To understand the struggle unfolding in the Middle East, we need to look at the
122 recent history of the region. For a half-century, America's primary goal in the
123 Middle East was stability. This was understandable at the time; we were fighting
124 the Soviet Union in the cold war, and it was important to support Middle Eastern
125 governments that rejected communism. Yet over the decades, an undercurrent of
126 danger was rising in the Middle East. Much of the region was mired in stagnation

127 and despair. A generation of young people grew up with little hope to improve
128 their lives, and many fell under the sway of radical extremism. The terrorist
129 movement multiplied in strength, and resentment that had simmered for years
130 boiled over into violence across the world.

131 Extremists in Iran seized American hostages. Hizballah terrorists murdered
132 American troops at the Marine barracks in Beirut and Khobar Towers in Saudi
133 Arabia. Terrorists set off a truck bomb at the World Trade Center. Al Qaida blew up
134 two U.S. Embassies in east Africa and bombed the USS Cole. Then came the
135 nightmare of September the 11th, 2001, when 19 hijackers killed nearly 3,000
136 men, women, and children.

137 In the space of a single morning, it became clear that the calm we saw in the Middle
138 East was only a mirage. We realized that years of pursuing stability to promote
139 peace had left us with neither. Instead, the lack of freedom in the Middle East made
140 the region an incubator for terrorist movements.

141 The status quo in the Middle East before September the 11th was dangerous and
142 unacceptable, so we're pursuing a new strategy. First, we're using every element of
143 national power to confront Al Qaida, those who take inspiration from them, and
144 other terrorists who use similar tactics. We have ended the days of treating
145 terrorism simply as a law enforcement matter. We will stay on the offense. We will
146 fight the terrorists overseas so we do not have to face them here at home.

147 Second, we have made it clear to all nations: If you harbor terrorists, you are just
148 as guilty as the terrorists. You're an enemy of the United States, and you will be
149 held to account.

150 And third, we've launched a bold new agenda to defeat the ideology of the enemy
151 by supporting the forces of freedom in the Middle East and beyond. The freedom
152 agenda is based upon our deepest ideals and our vital interests. Americans believe
153 that every person of every religion on every continent has the right to determine
154 his or her own destiny. We believe that freedom is a gift from an Almighty God,
155 beyond any power on Earth to take away. And we also know, by history and by
156 logic, that promoting democracy is the surest way to build security. Democracies
157 don't attack each other or threaten the peace. Governments accountable to the
158 voters focus on building roads and schools, not weapons of mass destruction.
159 Young people who have a say in their future are less likely to search for meaning in
160 extremism. Citizens who can join a peaceful political party are less likely to join a
161 terrorist organization. Dissidents with the freedom to protest around the clock are
162 less likely to blow themselves up during rush hour. And nations that commit to
163 freedom for their people will not support terrorists--they will join us in defeating
164 them.

165 So America has committed its influence in the world to advancing freedom and
166 democracy as the great alternatives to repression and radicalism. We will take the
167 side of democratic leaders and reformers across the Middle East. We will support
168 the voices of tolerance and moderation in the Muslim world. We stand with the
169 mothers and fathers in every culture who want to see their children grow up in a

170 caring and peaceful world. And by supporting the cause of freedom in a vital
171 region, we'll make our children and our grandchildren more secure.

172 Over the past 5 years, we've begun to see the results of our actions, and we have
173 seen how our enemies respond to the advance of liberty. In Afghanistan, we saw a
174 vicious tyranny that harbored the terrorists who planned the September the 11th
175 attacks. Within weeks, American forces were in Afghanistan. Along with Afghan
176 allies, we captured or killed hundreds of Al Qaida and Taliban fighters; we closed
177 down their training camps; and we helped the people of Afghanistan replace the
178 Taliban with a democratic government that answers to them.

179 Our enemies saw the transformation in Afghanistan, and they've responded by
180 trying to roll back all the progress. Al Qaida and the Taliban lost a coveted base in
181 Afghanistan, and they know they will never reclaim it when democracy succeeds.
182 And so they're trying to return to power by attacking Afghanistan's free
183 institutions, and they will fail. Forces from 40 nations, including every member of
184 NATO, are now serving alongside American troops to support the new Afghan
185 Government. The days of the Taliban are over. The future of Afghanistan belongs to
186 the people of Afghanistan, and the future of Afghanistan belongs to freedom.

187 In Lebanon, we saw a sovereign nation occupied by the Syrian dictatorship. We
188 also saw the courageous people of Lebanon take to the streets to demand their
189 independence. So we worked to enforce a United Nations resolution that required
190 Syria to end its occupation of the country. The Syrians withdrew their armed
191 forces, and the Lebanese people elected a democratic government that began to
192 reclaim their country.

193 Our enemies saw the transformation in Lebanon and set out to destabilize the
194 young democracy. Hizballah launched an unprovoked attack on Israel that
195 undermined the democrat Government in Beirut. Yet their brazen action caused
196 the world to unite in support for Lebanon's democracy. Secretary Rice worked
197 with the Security Council to pass Resolution 1701, which will strengthen Lebanese
198 forces as they take control of southern Lebanon--and stop Hizballah from acting as
199 a state within a state.

200 I appreciate the troops pledged by France and Italy and other allies for this
201 important international deployment. Together we're going to make it clear to the
202 world that foreign forces and terrorists have no place in a free and democratic
203 Lebanon.

204 This summer's crisis in Lebanon has made it clearer than ever that the world now
205 faces a grave threat from the radical regime in Iran. The Iranian regime arms,
206 funds, and advises Hizballah, which has killed more Americans than any terrorist
207 network except Al Qaida. The Iranian regime interferes in Iraq by sponsoring
208 terrorists and insurgents, empowering unlawful militias, and supplying
209 components for improvised explosive devices. The Iranian regime denies basic
210 human rights to millions of its people. And the Iranian regime is pursuing nuclear
211 weapons in open defiance of its international obligations.

212 We know the death and suffering that Iran's sponsorship of terrorists has brought,
213 and we can imagine how much worse it would be if Iran were allowed to acquire
214 nuclear weapons. Many nations are working together to solve this problem. The
215 United Nations passed a resolution demanding that Iran suspend its nuclear
216 enrichment activities. Today is the deadline for Iran's leaders to reply to the
217 reasonable proposal the international community has made. If Iran's leaders
218 accept this offer and abandon their nuclear weapons ambitions, they can set their
219 country on a better course. Yet so far the Iranian regime has responded with
220 further defiance and delay. It is time for Iran to make a choice. We've made our
221 choice: We will continue to work closely with our allies to find a diplomatic
222 solution, but there must be consequences for Iran's defiance, and we must not
223 allow Iran to develop a nuclear weapon.

224 In Iraq, we saw a dictator who harbored terrorists, fired at military planes, paid the
225 families of Palestinian suicide bombers, invaded a neighbor, and pursued and used
226 weapons of mass destruction. The United Nations passed more than a dozen
227 resolutions demanding that Saddam Hussein fully and openly abandon his
228 weapons of mass destruction. We gave him a last chance to comply, and when he
229 refused, we enforced the just demands of the world. And now Saddam Hussein is in
230 prison and on trial. Soon he will have the justice he denied to so many for so long.
231 And with this tyrant gone from power, the United States, Iraq, the Middle East, and
232 the world are better off.

233 In 3 years since Saddam's fall, the Iraqi people have reclaimed the sovereignty of
234 their country. They cast their ballots in free elections. They drafted and approved a
235 democratic constitution and elected a constitutional democracy at the heart of the
236 Middle East.

237 Over the same period, Iraq has seen a rise of terrorist and insurgent movements
238 that use brutal and indiscriminate violence to frustrate the desire of the Iraqi
239 people for freedom and peace. Al Qaida terrorists, former elements of Saddam's
240 regime, illegal militias, and unlawful armed groups are all working to undermine
241 Iraq's new democracy. These groups have different long-term ambitions but the
242 same immediate goals. They want to drive America and our coalition out of Iraq
243 and the Middle East so they can stop the advance of freedom and impose their dark
244 vision on the people of the Middle East.

245 Our enemies in Iraq have employed ruthless tactics to achieve those goals. They've
246 targeted American and coalition troops with ambushes and roadside bombs.
247 They've taken hostage and beheaded civilians on camera. They've blown up Iraqi
248 Army posts and assassinated government leaders. We've adapted to the tactics.
249 And thanks to the skill and professionalism of Iraqi and American forces, many of
250 these enemies have met their end. At every stop along the way, our enemies have
251 failed to break the courage of the Iraqi people; they have failed to stop the rise of
252 Iraqi democracy; and they will fail in breaking the will of the American people.

253 Now these enemies have launched a new effort. They have embarked on a bloody
254 campaign of sectarian violence which they hope will plunge Iraq into a civil war.
255 The outbreak of sectarian violence was encouraged by the terrorist Zarqawi, Al

256 Qaida's man in Iraq who called for an "all- out war" on Iraqi Shi'a. The Shi'a
257 community resisted the impulse to seek revenge for awhile. But after this February
258 bombing of the Shi'a Golden Dome Mosque in Samarra, extremist groups mobilized
259 and sectarian death squads formed on the streets of Baghdad and other areas. Our
260 Ambassador reports that thousands of Iraqis were murdered in Baghdad last
261 month, and large numbers of them were victims of sectarian violence.

262 This cruelty and carnage has led some to question whether Iraq has descended
263 into civil war. Our commanders and our diplomats on the ground in Iraq believe
264 that's not the case. They report that only a small number of Iraqis are engaged in
265 sectarian violence, while the overwhelming majority want peace and a normal life
266 in a unified country. Iraqi leaders from all backgrounds remember the elections
267 that brought them to power, in which 12 million Iraqis defied the car bombers and
268 killers to proclaim, "We want to be free."

269 Iraq's Government is working tirelessly to hold the nation together and to heal
270 Iraq's divisions, not to exploit them. The Iraqi people have come a long way. They
271 are not going to let their country fall apart or relapse into tyranny. As Prime
272 Minister Maliki told the United States Congress, "Iraqis have tasted freedom, and
273 we will defend it absolutely."

274 America has a clear strategy to help the Iraqi people protect their new freedom
275 and build a democracy that can govern itself and sustain itself and defend itself. On
276 the political side, we're working closely with Prime Minister Maliki to strengthen
277 Iraq's unity Government and develop--and to deliver better services to the Iraqi
278 people. This is a crucial moment for the new Iraqi Government; its leaders
279 understand the challenge. They believe that now is the time to hammer out
280 compromises on Iraq's most contentious issues.

281 I've been clear with each Iraqi leader I meet: America is a patient nation, and Iraq
282 can count on our partnership as long as the new Government continues to make
283 the hard decisions necessary to advance a unified, democratic, and peaceful Iraq.
284 Prime Minister Maliki has shown courage in laying out an agenda to do just that,
285 and he can count on an ally, the United States of America, to help him promote this
286 agenda.

287 On the security side, we're refining our tactics to meet the threats on the ground.
288 I've given our commanders in Iraq all the flexibility they need to make adjustments
289 necessary to stay on the offense and defeat the enemies of freedom. We've
290 deployed Special Operation forces to kill or capture terrorists operating in Iraq.
291 Zarqawi found out what they can do. We continue to train Iraqi police forces to
292 defend their own nation. We've handed over security responsibility for a southern
293 province to Iraqi forces. Five of Iraq's 10 Army divisions are now taking the lead in
294 their areas of operation. The Iraqi security forces are determined. They're
295 becoming more capable, and together, we will defeat the enemies of a free Iraq.

296 Recently, we also launched a major new campaign to end the security crisis in
297 Baghdad. Side by side, Iraqi and American forces are conducting operations in the
298 city's most violent areas to disrupt Al Qaida, to capture enemy fighters, crack down

299 on IED makers, and break up the death squads. These forces are helping Iraq's
300 national police force undergo retraining to better enforce law in Baghdad. And
301 these forces are supporting the Iraqi Government as it provides reconstruction
302 assistance.

303 The Baghdad Security Plan is still in its early stages. We cannot expect immediate
304 success. Yet the initial results are encouraging. According to one military report, a
305 Sunni man in a diverse Baghdad neighborhood said this about the Shi'a soldiers on
306 patrol: "Their image has changed. Now you feel they're there to protect you." Over
307 the coming weeks and months, the operation will expand throughout Baghdad
308 until Iraq's democratic Government is in full control of its capital. The work is
309 difficult and dangerous, but the Iraqi Government and their forces are determined
310 to reclaim their country. And the United States is determined to help them succeed.

311 Here at home, we have a choice to make about Iraq. Some politicians look at our
312 efforts in Iraq and see a diversion from the war on terror. That would come as
313 news to Usama bin Laden, who proclaimed that the "third world war is raging" in
314 Iraq. It would come as news to the number two man of Al Qaida, Zawahiri, who has
315 called the struggle in Iraq, quote, "The place for the greatest battle." It would come
316 as news to the terrorists from Syria, Saudi Arabia, Egypt, Sudan, Libya, and Yemen
317 and other countries, who have come to Iraq to fight the rise of democracy.

318 It's hard to believe that these terrorists would make long journeys across
319 dangerous borders, endure heavy fighting, or blow themselves up in the streets of
320 Baghdad for a so-called diversion. Some Americans didn't support my decision to
321 remove Saddam Hussein; many are frustrated with the level of violence. But we
322 should all agree that the battle for Iraq is now central to the ideological struggle of
323 the 21st century. We will not allow the terrorists to dictate the future of this
324 century--so we will defeat them in Iraq.

325 Still, there are some in our country who insist that the best option in Iraq is to pull
326 out, regardless of the situation on the ground. Many of these folks are sincere and
327 they're patriotic, but they could be-- they could not be more wrong. If America
328 were to pull out before Iraq can defend itself, the consequences would be
329 absolutely predictable and absolutely disastrous. We would be handing Iraq over
330 to our worst enemies--Saddam's former henchmen, armed groups with ties to Iran,
331 and Al Qaida terrorists from all over the world who would suddenly have a base of
332 operations far more valuable than Afghanistan under the Taliban. They would have
333 a new sanctuary to recruit and train terrorists at the heart of the Middle East, with
334 huge oil riches to fund their ambitions. And we know exactly where those
335 ambitions lead. If we give up the fight in the streets of Baghdad, we will face the
336 terrorists in the streets of our own cities.

337 We can decide to stop fighting the terrorists in Iraq and other parts of the world,
338 but they will not decide to stop fighting us. General John Abizaid, our top
339 commander in the Middle East region, recently put it this way: "If we leave, they
340 will follow us." And he is right. The security of the civilized world depends on
341 victory in the war on terror, and that depends on victory in Iraq. So the United
342 States of America will not leave until victory is achieved.

343 Victory in Iraq will be difficult, and it will require more sacrifice. The fighting there
344 can be as fierce as it was at Omaha Beach or Guadalcanal. And victory is as
345 important as it was in those earlier battles. Victory in Iraq will result in a
346 democracy that is a friend of America and an ally in the war on terror. Victory in
347 Iraq will be a crushing defeat to our enemies who have staked so much on the
348 battle there. Victory in Iraq will honor the sacrifice of the brave Americans who
349 have given their lives. And victory in Iraq would be a powerful triumph in the
350 ideological struggle of the 21st century. From Damascus to Tehran, people will
351 look to a democratic Iraq as inspiration that freedom can succeed in the Middle
352 East and as evidence that the side of freedom is the winning side. This is a pivotal
353 moment for the Middle East. The world is watching. And in Iraq and beyond, the
354 forces of freedom will prevail.

355 For all the debate, American policy in the Middle East comes down to a
356 straightforward choice. We can allow the Middle East to continue on its course--on
357 the course it was headed before September the 11th, and a generation from now,
358 our children will face a region dominated by terrorist states and radical dictators
359 armed with nuclear weapons. Or we can stop that from happening by rallying the
360 world to confront the ideology of hate, and give the people of the Middle East a
361 future of hope. And that is the choice America has made.

362 We see a day when people across the Middle East have governments that honor
363 their dignity, unleash their creativity, and count their votes. We see a day when
364 leaders across the Middle East reject terror and protect freedom. We see a day
365 when the nations of the Middle East are allies in the cause of peace. The path to
366 that day will be uphill and uneven, but we can be confident of the outcome because
367 we know that the direction of history leads toward freedom.

368 In the early years of our Republic, Thomas Jefferson said that we cannot expect to
369 move "from despotism to liberty in a featherbed." That's been true in every time
370 and place. No one understands that like you, our veterans, understand that. With
371 the distance of history, it can be easy to look back at the wars of the 20th century
372 and see a straight path to victory. You know better than that. You waged the hard
373 battles; you suffered the wounds; you lost friends and brothers. You were there for
374 dark times and the moments of uncertainty, and you know that freedom is always
375 worth the sacrifice.

376 You also know what it takes to win. For all that is new about this war, one thing has
377 not changed: Victory still depends on the courage and the patience and the resolve
378 of the American people. Above all, it depends on patriots who are willing to fight
379 for freedom. Our Nation is blessed to have these men and women in abundance.
380 Our military forces make this Nation strong; they make this Nation safe; and they
381 make this Nation proud.

382 We thank them and their families for their sacrifice. We will remember all those
383 who have given their lives in this struggle. And I vow that we will give our men and
384 women in uniform all the resources they need to accomplish their missions.

385 One brave American we remember is Marine Corporal Adam Galvez from here in
386 Salt Lake City. Yesterday Adam's mom and dad laid their son to rest. We're
387 honored by their presence with us today. About a month ago, Adam was wounded
388 by a suicide bomb in Iraq's Anbar Province. When he regained consciousness, he
389 found he was buried alive, so he dug himself out of the rubble. And then he ran
390 through gunfire to get a shovel to dig out his fellow marines. As soon as he
391 recovered from his injuries, Adam volunteered to go back to the frontlines. And 11
392 days ago, he was killed when a roadside bomb hit his convoy.

393 Here is what Adam's mom and dad said about the cause for which their son gave
394 his life: "Though many are debating the justification of this war, Adam believed in
395 his country--Adam's belief in his country did not waver, even to the point of the
396 ultimate sacrifice. It's our hope and our prayer that people share the same
397 conviction and dedication to our troops and fellow Americans."

398 Our Nation will always remember the selflessness and sacrifice of Americans like
399 Adam Galvez. We will honor their lives by completing the good and noble work
400 they have started. And we can be confident that one day, veterans of the war on
401 terror will gather at American Legion halls across the country and say the same
402 things you say: "We made our Nation safer; we made a region more peaceful; and
403 we left behind a better world for our children and our grandchildren."

404 Thanks for having me. May God bless our veterans. May God bless our troops. And
405 may God continue to bless the United States of America.

406 **Citation:** John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project*
407 [online]. Santa Barbara, CA: University of California (hosted), Gerhard Peters
408 (database). Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 7 George Bush**

2

3 **Remarks on the War on Terror**

4 **September 6th, 2006**

5 Thank you. Thanks for the warm welcome. Welcome to the White House. Mr. Vice
6 President, Secretary Rice, Attorney General Gonzales, Ambassador Negroponte,
7 General Hayden, Members of the United States Congress, families who lost loved
8 ones in the terrorist attacks on our Nation, and my fellow citizens: Thanks for
9 coming.

10 On the morning of September the 11th, 2001, our Nation awoke to a nightmare
11 attack. Nineteen men armed with box cutters took control of airplanes and turned
12 them into missiles. They used them to kill nearly 3,000 innocent people. We
13 watched the Twin Towers collapse before our eyes, and it became instantly clear
14 that we'd entered a new world and a dangerous new war.

15 The attacks of September the 11th horrified our Nation. And amid the grief came
16 new fears and urgent questions: Who had attacked us? What did they want? And
17 what else were they planning? Americans saw the destruction the terrorists had
18 caused in New York and Washington and Pennsylvania, and they wondered if there
19 were other terrorist cells in our midst poised to strike; they wondered if there was
20 a second wave of attacks still to come.

21 With the Twin Towers and the Pentagon still smoldering, our country on edge, and
22 a stream of intelligence coming in about potential new attacks, my administration
23 faced immediate challenges. We had to respond to the attack on our country. We
24 had to wage an unprecedented war against an enemy unlike any we had fought
25 before. We had to find the terrorists hiding in America and across the world, before
26 they were able to strike our country again. So in the early days and weeks after
27 9/11, I directed our Government's senior national security officials to do
28 everything in their power, within our laws, to prevent another attack.

29 Nearly 5 years have passed since these--those initial days of shock and sadness,
30 and we are thankful that the terrorists have not succeeded in launching another
31 attack on our soil. This is not for the lack of desire or determination on the part of
32 the enemy. As the recently foiled plot in London shows, the terrorists are still
33 active, and they're still trying to strike America, and they're still trying to kill our
34 people. One reason the terrorists have not succeeded is because of the hard work
35 of thousands of dedicated men and women in our Government, who have toiled
36 day and night, along with our allies, to stop the enemy from carrying out their
37 plans. And we are grateful for these hard-working citizens of ours. Another reason
38 the terrorists have not succeeded is because our Government has changed its
39 policies and given our military, intelligence, and law enforcement personnel the
40 tools they need to fight this enemy and protect our people and preserve our
41 freedoms.

42 The terrorists who declared war on America represent no nation; they defend no
43 territory; and they wear no uniform. They do not mass armies on borders or

44 flotillas of warships on the high seas. They operate in the shadows of society. They
45 send small teams of operatives to infiltrate free nations; they live quietly among
46 their victims; they conspire in secret, and then they strike without warning. In this
47 new war, the most important source of information on where the terrorists are
48 hiding and what they are planning is the terrorists themselves.

49 Captured terrorists have unique knowledge about how terrorist networks operate.
50 They have knowledge of where their operatives are deployed and knowledge
51 about what plots are underway. This intelligence--this is intelligence that cannot
52 be found any other place, and our security depends on getting this kind of
53 information. To win the war on terror, we must be able to detain, question, and,
54 when appropriate, prosecute terrorists captured here in America and on the
55 battlefields around the world.

56 After the 9/11 attacks, our coalition launched operations across the world to
57 remove terrorist safe havens and capture or kill terrorist operatives and leaders.
58 Working with our allies, we've captured and detained thousands of terrorists and
59 enemy fighters in Afghanistan, in Iraq, and other fronts of this war on terror. These
60 enemy--these are enemy combatants who were waging war on our Nation. We
61 have a right under the laws of war, and we have an obligation to the American
62 people, to detain these enemies and stop them from rejoining the battle.

63 Most of the enemy combatants we capture are held in Afghanistan or in Iraq,
64 where they're questioned by our military personnel. Many are released after
65 questioning or turned over to local authorities--if we determine that they do not
66 pose a continuing threat and no longer have significant intelligence value. Others
67 remain in American custody near the battlefield to ensure that they don't return to
68 the fight.

69 In some cases, we determine that individuals we have captured pose a significant
70 threat or may have intelligence that we and our allies need to have to prevent new
71 attacks. Many are Al Qaida operatives or Taliban fighters trying to conceal their
72 identities, and they withhold information that could save American lives. In these
73 cases, it has been necessary to move these individuals to an environment where
74 they can be held secretly, questioned by experts, and, when appropriate,
75 prosecuted for terrorist acts.

76 Some of these individuals are taken to the United States Naval Base at Guantanamo
77 Bay, Cuba. It's important for Americans and others across the world to understand
78 the kind of people held at Guantanamo. These aren't common criminals or
79 bystanders accidentally swept up on the battlefield. We have in place a rigorous
80 process to ensure those held at Guantanamo Bay belong at Guantanamo. Those
81 held at Guantanamo include suspected bombmakers, terrorist trainers, recruiters
82 and facilitators, and potential suicide bombers. They are in our custody so they
83 cannot murder our people. One detainee held at Guantanamo told a questioner
84 questioning him--he said this: "I'll never forget your face. I will kill you, your
85 brothers, your mother, and your sisters."

86 In addition to the terrorists held at Guantanamo, a small number of suspected
87 terrorist leaders and operatives captured during the war have been held and
88 questioned outside the United States, in a separate program operated by the
89 Central Intelligence Agency. This group includes individuals believed to be the key
90 architects of the September the 11th attacks and attacks on the USS Cole, an
91 operative involved in the bombings of our Embassies in Kenya and Tanzania, and
92 individuals involved in other attacks that have taken the lives of innocent civilians
93 across the world. These are dangerous men with unparalleled knowledge about
94 terrorist networks and their plans of new attacks. The security of our Nation and
95 the lives of our citizens depend on our ability to learn what these terrorists know.

96 Many specifics of this program, including where these detainees have been held
97 and the details of their confinement, cannot be divulged. Doing so would provide
98 our enemies with information they could use to take retribution against our allies
99 and harm our country. I can say that questioning the detainees in this program has
100 given us information that has saved innocent lives by helping us stop new attacks--
101 here in the United States and across the world.

102 Today I'm going to share with you some of the examples provided by our
103 intelligence community of how this program has saved lives, why it remains vital
104 to the security of the United States and our friends and allies, and why it deserves
105 the support of the United States Congress and the American people.

106 Within months of September the 11th, 2001, we captured a man named Abu
107 Zubaydah. We believe that Zubaydah was a senior terrorist leader and a trusted
108 associate of Usama bin Laden. Our intelligence community believes he had run a
109 terrorist camp in Afghanistan where some of the 9/ 11 hijackers trained and that
110 he helped smuggle Al Qaida leaders out of Afghanistan after coalition forces
111 arrived to liberate that country. Zubaydah was severely wounded during the
112 firefight that brought him into custody, and he survived only because of the
113 medical care arranged by the CIA.

114 After he recovered, Zubaydah was defiant and evasive. He declared his hatred of
115 America. During questioning, he at first disclosed what he thought was nominal
116 information--and then stopped all cooperation. Well, in fact, the "nominal"
117 information he gave us turned out to be quite important. For example, Zubaydah
118 disclosed Khalid Sheikh Mohammed--or KSM--was the mastermind behind the
119 9/11 attacks and used the alias Muktar. This was a vital piece of the puzzle that
120 helped our intelligence community pursue KSM. Zubaydah also provided
121 information that helped stop a terrorist attack being planned for inside the United
122 States, an attack about which we had no previous information. Zubaydah told us
123 that Al Qaida operatives were planning to launch an attack in the U.S. and provided
124 physical descriptions of the operatives and information on their general location.
125 Based on the information he provided, the operatives were detained--one while
126 traveling to the United States.

127 We knew that Zubaydah had more information that could save innocent lives, but
128 he stopped talking. As his questioning proceeded, it became clear that he had
129 received training on how to resist interrogation. And so the CIA used an alternative

130 set of procedures. These procedures were designed to be safe, to comply with our
131 laws, our Constitution, and our treaty obligations. The Department of Justice
132 reviewed the authorized methods extensively and determined them to be lawful. I
133 cannot describe the specific methods used--I think you understand why--if I did, it
134 would help the terrorists learn how to resist questioning and to keep information
135 from us that we need to prevent new attacks on our country. But I can say the
136 procedures were tough, and they were safe and lawful and necessary.

137 Zubaydah was questioned using these procedures, and soon he began to provide
138 information on key Al Qaida operatives, including information that helped us find
139 and capture more of those responsible for the attacks on September the 11th. For
140 example, Zubaydah identified one of KSM's accomplices in the 9/11 attacks--a
141 terrorist named Ramzi bin al- Shibh. The information Zubaydah provided helped
142 lead to the capture of bin al-Shibh. And together these two terrorists provided
143 information that helped in the planning and execution of the operation that
144 captured Khalid Sheikh Mohammed.

145 Once in our custody, KSM was questioned by the CIA using these procedures, and
146 he soon provided information that helped us stop another planned attack on the
147 United States. During questioning, KSM told us about another Al Qaida operative he
148 knew was in CIA custody--a terrorist named Majid Khan. KSM revealed that Khan
149 had been told to deliver \$50,000 to individuals working for a suspected terrorist
150 leader named Hambali, the leader of Al Qaida's Southeast Asian affiliate known as
151 JI. CIA officers confronted Khan with this information. Khan confirmed that the
152 money had been delivered to an operative named Zubair and provided both a
153 physical description and contact number for this operative.

154 Based on that information, Zubair was captured in June of 2003, and he soon
155 provided information that helped lead to the capture of Hambali. After Hambali's
156 arrest, KSM was questioned again. He identified Hambali's brother as the leader of
157 a JI cell and Hambali's conduit for communications with Al Qaida. Hambali's
158 brother was soon captured in Pakistan and in turn led us to a cell of 17 Southeast
159 Asian JI operatives. When confronted with the news that his terror cell had been
160 broken up, Hambali admitted that the operatives were being groomed at KSM's
161 request for attacks inside the United States--probably using airplanes.

162 During questioning, KSM also provided many details of other plots to kill innocent
163 Americans. For example, he described the design of planned attacks on buildings
164 inside the United States and how operatives were directed to carry them out. He
165 told us the operatives had been instructed to ensure that the explosives went off at
166 a point that was high enough to prevent the people trapped above from escaping
167 out the windows.

168 KSM also provided vital information on Al Qaida's efforts to obtain biological
169 weapons. During questioning, KSM admitted that he had met three individuals
170 involved in Al Qaida's efforts to produce anthrax, a deadly biological agent--and he
171 identified one of the individuals as a terrorist named Yazid. KSM apparently
172 believed we already had this information, because Yazid had been captured and
173 taken into foreign custody before KSM's arrest. In fact, we did not know about

174 Yazid's role in Al Qaida's anthrax program. Information from Yazid then helped
175 lead to the capture of his two principal assistants in the anthrax program. Without
176 the information provided by KSM and Yazid, we might not have uncovered this Al
177 Qaida biological weapons program or stopped this Al Qaida cell from developing
178 anthrax for attacks against the United States.

179 These are some of the plots that have been stopped because of the information of
180 this vital program. Terrorists held in CIA custody have also provided information
181 that helped stop a planned strike on U.S. marines at Camp Lemonier in Djibouti--
182 they were going to use an explosive laden water tanker. They helped stop a
183 planned attack on the U.S. consulate in Karachi using car bombs and motorcycle
184 bombs, and they helped stop a plot to hijack passenger planes and fly them into
185 Heathrow or the Canary Wharf in London.

186 We're getting vital information necessary to do our jobs, and that's to protect the
187 American people and our allies. Information from the terrorists in this program
188 has helped us to identify individuals that Al Qaida deemed suitable for Western
189 operations, many of whom we had never heard about before. They include
190 terrorists who were set to case targets inside the United States, including financial
191 buildings in major cities on the east coast. Information from terrorists in CIA
192 custody has played a role in the capture or questioning of nearly every senior Al
193 Qaida member or associate detained by the U.S. and its allies since this program
194 began. By providing everything from initial leads to photo identifications to precise
195 locations of where terrorists were hiding, this program has helped us to take
196 potential mass murderers off the streets before they were able to kill.

197 This program has also played a critical role in helping us understand the enemy we
198 face in this war. Terrorists in this program have painted a picture of Al Qaida's
199 structure and financing and communications and logistics. They identified Al
200 Qaida's travel routes and safe havens and explained how Al Qaida's senior
201 leadership communicates with its operatives in places like Iraq. They provided
202 information that allows us--that has allowed us to make sense of documents and
203 computer records that we have seized in terrorist raids. They've identified voices
204 in recordings of intercepted calls and helped us understand the meaning of
205 potentially critical terrorist communications.

206 The information we get from these detainees is corroborated by intelligence, and
207 we've received--that we've received from other sources, and together this
208 intelligence has helped us connect the dots and stop attacks before they occur.
209 Information from the terrorists questioned in this program helped unravel plots
210 and terrorist cells in Europe and in other places. It's helped our allies protect their
211 people from deadly enemies. This program has been and remains one of the most
212 vital tools in our war against the terrorists. It is invaluable to America and to our
213 allies. Were it not for this program, our intelligence community believes that Al
214 Qaida and its allies would have succeeded in launching another attack against the
215 American homeland. By giving us information about terrorist plans we could not
216 get anywhere else, this program has saved innocent lives.

217 This program has been subject to multiple legal reviews by the Department of
218 Justice and CIA lawyers; they've determined it complied with our laws. This
219 program has received strict oversight by the CIA's Inspector General. A small
220 number of key leaders from both political parties on Capitol Hill were briefed
221 about this program. All those involved in the questioning of the terrorists are
222 carefully chosen, and they're screened from a pool of experienced CIA officers.
223 Those selected to conduct the most sensitive questioning had to complete more
224 than 250 additional hours of specialized training before they are allowed to have
225 contact with a captured terrorist.

226 I want to be absolutely clear with our people and the world: The United States does
227 not torture. It's against our laws, and it's against our values. I have not authorized
228 it, and I will not authorize it. Last year, my administration worked with Senator
229 John McCain, and I signed into law the Detainee Treatment Act, which established
230 the legal standard for treatment of detainees wherever they are held. I support this
231 act. And as we implement this law, our Government will continue to use every
232 lawful method to obtain intelligence that can protect innocent people and stop
233 another attack like the one we experienced on September the 11th, 2001.

234 The CIA program has detained only a limited number of terrorists at any given
235 time, and once we've determined that the terrorists held by the CIA have little or
236 no additional intelligence value, many of them have been returned to their home
237 countries for prosecution or detention by their governments. Others have been
238 accused of terrible crimes against the American people, and we have a duty to
239 bring those responsible for these crimes to justice. So we intend to prosecute these
240 men, as appropriate, for their crimes.

241 Soon after the war on terror began, I authorized a system of military commissions
242 to try foreign terrorists accused of war crimes. Military commissions have been
243 used by Presidents from George Washington to Franklin Roosevelt to prosecute
244 war criminals, because the rules for trying enemy combatants in a time of conflict
245 must be different from those for trying common criminals or members of our own
246 military. One of the first suspected terrorists to be put on trial by military
247 commission was one of Usama bin Laden's bodyguards--a man named Hamdan.
248 His lawyers challenged the legality of the military commission system. It took more
249 than 2 years for this case to make its way through the courts. The Court of Appeals
250 for the District of Columbia Circuit upheld the military commissions we had
251 designed, but this past June, the Supreme Court overturned that decision. The
252 Supreme Court determined that military commissions are an appropriate venue
253 for trying terrorists but ruled that military commissions needed to be explicitly
254 authorized by the United States Congress.

255 So today I'm sending Congress legislation to specifically authorize the creation of
256 military commissions to try terrorists for war crimes. My administration has been
257 working with members of both parties in the House and Senate on this legislation.
258 We put forward a bill that ensures these commissions are established in a way that
259 protects our national security and ensures a full and fair trial for those accused.
260 The procedures in the bill I am sending to Congress today reflect the reality that

261 we are a nation at war and that it's essential for us to use all reliable evidence to
262 bring these people to justice.

263 We're now approaching the 5-year anniversary of the 9/11 attacks, and the
264 families of those murdered that day have waited patiently for justice. Some of the
265 families are with us today. They should have to wait no longer.

266 So I'm announcing today that Khalid Sheikh Mohammed, Abu Zubaydah, Ramzi bin
267 al-Shibh, and 11 other terrorists in CIA custody have been transferred to the
268 United States Naval Base at Guantanamo Bay. They are being held in the custody of
269 the Department of Defense. As soon as Congress acts to authorize the military
270 commissions I have proposed, the men our intelligence officials believe
271 orchestrated the deaths of nearly 3,000 Americans on September the 11th, 2001,
272 can face justice. We'll also seek to prosecute those believed to be responsible for
273 the attack on the USS Cole and an operative believed to be involved in the
274 bombings of the American Embassies in Kenya and Tanzania. With these
275 prosecutions, we will send a clear message to those who kill Americans: No longer-
276 -how long it takes, we will find you, and we will bring you to justice.

277 These men will be held in a high-security facility at Guantanamo. The International
278 Committee of the Red Cross is being advised of their detention and will have the
279 opportunity to meet with them. Those charged with crimes will be given access to
280 attorneys who will help them prepare their defense, and they will be presumed
281 innocent. While at Guantanamo, they will have access to the same food, clothing,
282 medical care, and opportunities for worship as other detainees. They will be
283 questioned subject to the new U.S. Army Field Manual, which the Department of
284 Defense is issuing today. And they will continue to be treated with the humanity
285 that they denied others.

286 As we move forward with the prosecutions, we will continue to urge nations across
287 the world to take back their nationals at Guantanamo who will not be prosecuted
288 by our military commissions. America has no interest in being the world's jailer.
289 But one of the reasons we have not been able to close Guantanamo is that many
290 countries have refused to take back their nationals held at the facility. Other
291 countries have not provided adequate assurances that their nationals will not be
292 mistreated or they will not return to the battlefield, as more than a dozen people
293 released from Guantanamo already have. We will continue working to transfer
294 individuals held at Guantanamo and ask other countries to work with us in this
295 process. And we will move toward the day when we can eventually close the
296 detention facility at Guantanamo Bay.

297 I know Americans have heard conflicting information about Guantanamo. Let me
298 give you some facts. Of the thousands of terrorists captured across the world, only
299 about 770 have ever been sent to Guantanamo. Of these, about 315 have been
300 returned to other countries so far, and about 455 remain in our custody. They are
301 provided the same quality of medical care as the American servicemembers who
302 guard them. The International Committee of the Red Cross has the opportunity to
303 meet privately with all who are held there. The facility has been visited by
304 government officials from more than 30 countries and delegations from

305 international organizations as well. After the Organization for Security and
306 Cooperation in Europe came to visit, one of its delegation members called
307 Guantanamo "a model prison" where people are treated better than in prisons in
308 his own country. Our troops can take great pride in the work they do at
309 Guantanamo Bay, and so can the American people.

310 As we prosecute suspected terrorist leaders and operatives who have now been
311 transferred to Guantanamo, we'll continue searching for those who have stepped
312 forward to take their places. This Nation is going to stay on the offense to protect
313 the American people. We will continue to bring the world's most dangerous
314 terrorists to justice, and we will continue working to collect the vital intelligence
315 we need to protect our country. The current transfers mean that there are now no
316 terrorists in the CIA program. But as more high-ranking terrorists are captured,
317 the need to obtain intelligence from them will remain critical. And having a CIA
318 program for questioning terrorists will continue to be crucial to getting life-saving
319 information.

320 Some may ask: Why are you acknowledging this program now? There are two
321 reasons why I'm making these limited disclosures today. First, we have largely
322 completed our questioning of the men, and to start the process for bringing them
323 to trial, we must bring them into the open. Second, the Supreme Court's recent
324 decision has impaired our ability to prosecute terrorists through military
325 commissions and has put in question the future of the CIA program. In its ruling on
326 military commissions, the Court determined that a provision of the Geneva
327 Conventions known as Common Article Three applies to our war with Al Qaida.
328 This article includes provisions that prohibit "outrages upon personal dignity" and
329 "humiliating and degrading treatment." The problem is that these and other
330 provisions of Common Article Three are vague and undefined, and each could be
331 interpreted in different ways by American or foreign judges. And some believe our
332 military and intelligence personnel involved in capturing and questioning
333 terrorists could now be at risk of prosecution under the War Crimes Act, simply for
334 doing their jobs in a thorough and professional way.

335 This is unacceptable. Our military and intelligence personnel go face to face with
336 the world's most dangerous men every day. They have risked their lives to capture
337 some of the most brutal terrorists on Earth. And they have worked day and night
338 to find out what the terrorists know so we can stop new attacks. America owes our
339 brave men and women some things in return. We owe them their thanks for saving
340 lives and keeping America safe. And we owe them clear rules, so they can continue
341 to do their jobs and protect our people.

342 So today I'm asking Congress to pass legislation that will clarify the rules for our
343 personnel fighting the war on terror. First, I'm asking Congress to list the specific,
344 recognizable offenses that would be considered crimes under the War Crimes Act
345 so our personnel can know clearly what is prohibited in the handling of terrorist
346 enemies. Second, I'm asking that Congress make explicit that by following the
347 standards of the Detainee Treatment Act, our personnel are fulfilling America's
348 obligations under Common Article Three of the Geneva Conventions. Third, I'm
349 asking that Congress make it clear that captured terrorists cannot use the Geneva

350 Conventions as a basis to sue our personnel in courts--in U.S. courts. The men and
351 women who protect us should not have to fear lawsuits filed by terrorists because
352 they're doing their jobs.

353 The need for this legislation is urgent. We need to ensure that those questioning
354 terrorists can continue to do everything within the limits of the law to get
355 information that can save American lives. My administration will continue to work
356 with the Congress to get this legislation enacted, but time is of the essence.
357 Congress is in session just for a few more weeks, and passing this legislation ought
358 to be the top priority.

359 As we work with Congress to pass a good bill, we will also consult with
360 congressional leaders on how to ensure that the CIA program goes forward in a
361 way that follows the law, that meets the national security needs of our country, and
362 protects the brave men and women we ask to obtain information that will save
363 innocent lives. For the sake of our security, Congress needs to act and update our
364 laws to meet the threats of this new era. And I know they will.

365 We're engaged in a global struggle, and the entire civilized world has a stake in its
366 outcome. America is a nation of law. And as I work with Congress to strengthen
367 and clarify our laws here at home, I will continue to work with members of the
368 international community who have been our partners in this struggle. I've spoken
369 with leaders of foreign governments and worked with them to address their
370 concerns about Guantanamo and our detention policies. I'll continue to work with
371 the international community to construct a common foundation to defend our
372 nations and protect our freedoms.

373 Free nations have faced new enemies and adjusted to new threats before, and we
374 have prevailed. Like the struggles of the last century, today's war on terror is,
375 above all, a struggle for freedom and liberty. The adversaries are different, but the
376 stakes in this war are the same: We're fighting for our way of life and our ability to
377 live in freedom. We're fighting for the cause of humanity against those who seek to
378 impose the darkness of tyranny and terror upon the entire world. And we're
379 fighting for a peaceful future for our children and our grandchildren.

380 May God bless you all.

381 **Citation:** John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project*
382 [online]. Santa Barbara, CA: University of California (hosted), Gerhard Peters
383 (database). Available from World Wide Web:
384 <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=779>

Discurs 8 George Bush**Address to the Nation on the War on Terror
September 11th, 2006**

Good evening. Five years ago, this date--September the 11th--was seared into America's memory. Nineteen men attacked us with a barbarity unequaled in our history. They murdered people of all colors, creeds, and nationalities and made war upon the entire free world. Since that day, America and her allies have taken the offensive in a war unlike any we have fought before. Today, we are safer, but we are not yet safe. On this solemn night, I've asked for some of your time to discuss the nature of the threat still before us, what we are doing to protect our Nation, and the building of a more hopeful Middle East that holds the key to peace for America and the world.

On 9/11, our Nation saw the face of evil. Yet on that awful day, we also witnessed something distinctly American: ordinary citizens rising to the occasion and responding with extraordinary acts of courage. We saw courage in office workers who were trapped on the high floors of burning skyscrapers and called home so that their last words to their families would be of comfort and love. We saw courage in passengers aboard Flight 93, who recited the 23d Psalm and then charged the cockpit. And we saw courage in the Pentagon staff who made it out of the flames and smoke and ran back in to answer cries for help. On this day, we remember the innocent who lost their lives, and we pay tribute to those who gave their lives so that others might live.

For many of our citizens, the wounds of that morning are still fresh. I've met firefighters and police officers who choke up at the memory of fallen comrades. I've stood with families gathered on a grassy field in Pennsylvania who take bittersweet pride in loved ones who refused to be victims and gave America our first victory in the war on terror. I've sat beside young mothers with children who are now 5 years old and still long for the daddies who will never cradle them in their arms. Out of this suffering, we resolve to honor every man and woman lost, and we seek their lasting memorial in a safer and more hopeful world.

Since the horror of 9/11, we've learned a great deal about the enemy. We have learned that they are evil and kill without mercy but not without purpose. We have learned that they form a global network of extremists who are driven by a perverted vision of Islam--a totalitarian ideology that hates freedom, rejects tolerance, and despises all dissent. And we have learned that their goal is to build a radical Islamic empire where women are prisoners in their homes, men are beaten for missing prayer meetings, and terrorists have a safe haven to plan and launch attacks on America and other civilized nations. The war against this enemy is more than a military conflict. It is the decisive ideological struggle of the 21st century and the calling of our generation.

Our Nation is being tested in a way that we have not been since the start of the cold war. We saw what a handful of our enemies can do with box cutters and plane tickets. We hear their threats to launch even more terrible attacks on our people.

45 And we know that if they were able to get their hands on weapons of mass
46 destruction, they would use them against us. We face an enemy determined to
47 bring death and suffering into our homes. America did not ask for this war, and
48 every American wishes it were over. So do I. But the war is not over, and it will not
49 be over until either we or the extremists emerge victorious. If we do not defeat
50 these enemies now, we will leave our children to face a Middle East overrun by
51 terrorist states and radical dictators armed with nuclear weapons. We are in a war
52 that will set the course for this new century and determine the destiny of millions
53 across the world.

54 For America, 9/11 was more than a tragedy. It changed the way we look at the
55 world. On September the 11th, we resolved that we would go on the offense
56 against our enemies, and we would not distinguish between the terrorists and
57 those who harbor or support them. So we helped drive the Taliban from power in
58 Afghanistan. We put Al Qaida on the run and killed or captured most of those who
59 planned the 9/11 attacks, including the man believed to be the mastermind, Khalid
60 Sheikh Mohammed. He and other suspected terrorists have been questioned by the
61 Central Intelligence Agency, and they provided valuable information that has
62 helped stop attacks in America and across the world. Now these men have been
63 transferred to Guantanamo Bay so they can be held to account for their actions.
64 Usama bin Laden and other terrorists are still in hiding. Our message to them is
65 clear: No matter how long it takes, America will find you, and we will bring you to
66 justice.

67 On September the 11th, we learned that America must confront threats before they
68 reach our shores, whether those threats come from terrorist networks or terrorist
69 states. I'm often asked why we're in Iraq when Saddam Hussein was not
70 responsible for the 9/11 attacks. The answer is that the regime of Saddam Hussein
71 was a clear threat. My administration, the Congress, and the United Nations saw
72 the threat. And after 9/11, Saddam's regime posed a risk that the world could not
73 afford to take. The world is safer because Saddam Hussein is no longer in power.
74 And now the challenge is to help the Iraqi people build a democracy that fulfills the
75 dreams of the nearly 12 million Iraqis who came out to vote in free elections last
76 December.

77 Al Qaida and other extremists from across the world have come to Iraq to stop the
78 rise of a free society in the heart of the Middle East. They have joined the remnants
79 of Saddam's regime and other armed groups to foment sectarian violence and
80 drive us out. Our enemies in Iraq are tough, and they are committed, but so are
81 Iraqi and coalition forces. We're adapting to stay ahead of the enemy, and we are
82 carrying out a clear plan to ensure that a democratic Iraq succeeds.

83 We're training Iraqi troops so they can defend their nation. We're helping Iraq's
84 unity Government grow in strength and serve its people. We will not leave until
85 this work is done. Whatever mistakes have been made in Iraq, the worst mistake
86 would be to think that if we pulled out, the terrorists would leave us alone. They
87 will not leave us alone. They will follow us. The safety of America depends on the
88 outcome of the battle in the streets of Baghdad. Usama bin Laden calls this fight
89 "the third world war"--and he says that victory for the terrorists in Iraq will mean

90 America's "defeat and disgrace forever." If we yield Iraq to men like bin Laden, our
91 enemies will be emboldened; they will gain a new safe haven; they will use Iraq's
92 resources to fuel their extremist movement. We will not allow this to happen.
93 America will stay in the fight. Iraq will be a free nation and a strong ally in the war
94 on terror.

95 We can be confident that our coalition will succeed because the Iraqi people have
96 been steadfast in the face of unspeakable violence. And we can be confident in
97 victory because of the skill and resolve of America's Armed Forces. Every one of
98 our troops is a volunteer, and since the attacks of September the 11th, more than
99 1.6 million Americans have stepped forward to put on our Nation's uniform. In
100 Iraq, Afghanistan, and other fronts in the war on terror, the men and women of our
101 military are making great sacrifices to keep us safe. Some have suffered terrible
102 injuries, and nearly 3,000 have given their lives. America cherishes their memory.
103 We pray for their families. And we will never back down from the work they have
104 begun.

105 We also honor those who toil day and night to keep our homeland safe, and we are
106 giving them the tools they need to protect our people. We've created the
107 Department of Homeland Security. We have torn down the wall that kept law
108 enforcement and intelligence from sharing information. We've tightened security
109 at our airports and seaports and borders, and we've created new programs to
110 monitor enemy bank records and phone calls. Thanks to the hard work of our law
111 enforcement and intelligence professionals, we have broken up terrorist cells in
112 our midst and saved American lives.

113 Five years after 9/11, our enemies have not succeeded in launching another attack
114 on our soil, but they've not been idle. Al Qaida and those inspired by its hateful
115 ideology have carried out terrorist attacks in more than two dozen nations. And
116 just last month, they were foiled in a plot to blow up passenger planes headed for
117 the United States. They remain determined to attack America and kill our citizens,
118 and we are determined to stop them. We will continue to give the men and women
119 who protect us every resource and legal authority they need to do their jobs.

120 In the first days after the 9/11 attacks, I promised to use every element of national
121 power to fight the terrorists, wherever we find them. One of the strongest weapons
122 in our arsenal is the power of freedom. The terrorists fear freedom as much as they
123 do our firepower. They are thrown into panic at the sight of an old man pulling the
124 election lever, girls enrolling in schools, or families worshiping God in their own
125 traditions. They know that given a choice, people will choose freedom over their
126 extremist ideology. So their answer is to deny people this choice by raging against
127 the forces of freedom and moderation. This struggle has been called a clash of
128 civilizations. In truth, it is a struggle for civilization. We are fighting to maintain the
129 way of life enjoyed by free nations. And we're fighting for the possibility that good
130 and decent people across the Middle East can raise up societies based on freedom
131 and tolerance and personal dignity.

132 We are now in the early hours of this struggle between tyranny and freedom. Amid
133 the violence, some question whether the people of the Middle East want their

134 freedom and whether the forces of moderation can prevail. For 60 years, these
135 doubts guided our policies in the Middle East. And then on a bright September
136 morning, it became clear that the calm we saw in the Middle East was only a
137 mirage. Years of pursuing stability to promote peace had left us with neither. So we
138 changed our policies and committed America's influence in the world to advancing
139 freedom and democracy as the great alternatives to repression and radicalism.

140 With our help, the people of the Middle East are now stepping forward to claim
141 their freedom. From Kabul to Baghdad to Beirut, there are brave men and women
142 risking their lives each day for the same freedoms that we enjoy. And they have
143 one question for us: Do we have the confidence to do in the Middle East what our
144 fathers and grandfathers accomplished in Europe and Asia? By standing with
145 democratic leaders and reformers, by giving voice to the hopes of decent men and
146 women, we're offering a path away from radicalism. And we are enlisting the most
147 powerful force for peace and moderation in the Middle East: the desire of millions
148 to be free.

149 Across the broader Middle East, the extremists are fighting to prevent such a
150 future. Yet America has confronted evil before, and we have defeated it--
151 sometimes at the cost of thousands of good men in a single battle. When Franklin
152 Roosevelt vowed to defeat two enemies across two oceans, he could not have
153 foreseen D-day and Iwo Jima, but he would not have been surprised at the
154 outcome. When Harry Truman promised American support for free peoples
155 resisting Soviet aggression, he could not have foreseen the rise of the Berlin Wall,
156 but he would not have been surprised to see it brought down. Throughout our
157 history, America has seen liberty challenged, and every time, we have seen liberty
158 triumph with sacrifice and determination.

159 At the start of this young century, America looks to the day when the people of the
160 Middle East leave the desert of despotism for the fertile gardens of liberty and
161 resume their rightful place in a world of peace and prosperity. We look to the day
162 when the nations of that region recognize their greatest resource is not the oil in
163 the ground but the talent and creativity of their people. We look to the day when
164 moms and dads throughout the Middle East see a future of hope and opportunity
165 for their children. And when that good day comes, the clouds of war will part, the
166 appeal of radicalism will decline, and we will leave our children with a better and
167 safer world.

168 On this solemn anniversary, we rededicate ourselves to this cause. Our Nation has
169 endured trials, and we face a difficult road ahead. Winning this war will require the
170 determined efforts of a unified country, and we must put aside our differences and
171 work together to meet the test that history has given us. We will defeat our
172 enemies. We will protect our people. And we will lead the 21st century into a
173 shining age of human liberty.

174 Earlier this year, I traveled to the United States Military Academy. I was there to
175 deliver the commencement address to the first class to arrive at West Point after
176 the attacks of September the 11th. That day I met a proud mom named RoseEllen
177 Dowdell. She was there to watch her son, Patrick, accept his commission in the

178 finest Army the world has ever known. A few weeks earlier, RoseEllen had
179 watched her other son, James, graduate from the Fire Academy in New York City.
180 On both these days, her thoughts turned to someone who was not there to share
181 the moment, her husband, Kevin Dowdell. Kevin was one of the 343 firefighters
182 who rushed to the burning towers of the World Trade Center on September the
183 11th and never came home. His sons lost their father that day but not the passion
184 for service he instilled in them. Here is what RoseEllen says about her boys: "As a
185 mother, I cross my fingers and pray all the time for their safety. But as worried as I
186 am, I'm also proud, and I know their dad would be too."

187 Our Nation is blessed to have young Americans like these, and we will need them.
188 Dangerous enemies have declared their intention to destroy our way of life.
189 They're not the first to try, and their fate will be the same as those who tried
190 before. Nine-Eleven showed us why. The attacks were meant to bring us to our
191 knees, and they did, but not in the way the terrorists intended. Americans united in
192 prayer, came to the aid of neighbors in need, and resolved that our enemies would
193 not have the last word. The spirit of our people is the source of America's strength.
194 And we go forward with trust in that spirit, confidence in our purpose, and faith in
195 a loving God who made us to be free.

196 Thank you, and may God bless you.

197 **Citation:** John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project*
198 [online]. Santa Barbara, CA: University of California (hosted), Gerhard Peters
199 (database). Available from World Wide Web:
200 <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=73962>

1 **Discurs 1 Barack Obama.**

2 **Remarks on Military Operations in Iraq at Camp Lejeune, North Carolina.**
3 **February 27, 2009.**

4 *The President.* Thank you very much. Please be seated. To General Hejlik, for the
5 outstanding work that he is doing, thank you so much. Good morning, marines.
6 *Audience members.* Hooah!

7 *The President.* Good morning, Camp Lejeune.

8 *Audience members.* Hooah!

9 *The President.* Good morning, Jacksonville. Thank you so much for the
10 extraordinarily welcome. Just a few additional people I want to note are here:
11 Governor Bev Perdue of North Carolina--where is Governor Perdue? Stand up,
12 please. We have the new United States Senator from North Carolina, Kay Hagan;
13 members of the North Carolina congressional delegation who are here today,
14 please stand and wave. And thank you, Staff Sergeant Mink, for the outstanding
15 rendition of our national anthem.

16 I also want to acknowledge all of our soldiers, sailors, airmen, and marines serving
17 in Iraq and Afghanistan, and that includes the Camp Lejeune marines now serving
18 with--or soon joining--the 2d Marine Expeditionary Force in Iraq; those with
19 Special Purpose Marine air force--Air Ground Task Force in Afghanistan; and those
20 among the 8,000 marines who are preparing to deploy to Afghanistan. We have
21 you in our prayers. We pay tribute to your service. We thank you and your families
22 for all that you do for America. And I want you all to know that there is no higher
23 honor or greater responsibility than serving as your Commander in Chief. Thanks
24 to all of you.

25 I also want to take this opportunity to acknowledge Ryan Crocker, who recently
26 completed his service as our Ambassador to Iraq. This is one of the unsung heroes
27 of this multiyear effort. Throughout his career, Ryan has always taken on the
28 toughest assignments. He is an example of the very best that this Nation has to
29 offer, and we owe him a great debt of gratitude. He carried on his work with an
30 extraordinary degree of cooperation with two of our finest generals, General David
31 Petraeus and General Ray Odierno, who will be critical in carrying forward the
32 strategy that I will outline today.

33 Next month will mark the sixth anniversary of the war in Iraq. By any measure, this
34 has already been a long war. For the men and women of America's Armed Forces,
35 and for your families, the war has been one of the most extraordinary chapters of
36 service in the history of our Nation. Many of you have endured tour after tour after
37 tour of duty. You've known the dangers of combat and the lonely distance from
38 loved ones. You have fought against tyranny and disorder. You have bled for your
39 best friends and for unknown Iraqis. And you have borne an enormous burden for
40 your fellow citizens, while extending a precious opportunity to the people of Iraq.

41 Under tough circumstances, the men and women of the United States military have
42 served with honor and succeeded beyond any expectation.

43 Today I've come to speak to you about how the war in Iraq will end. To understand
44 where we need to go in Iraq, it's important for the American people to understand
45 where we now stand. Thanks in great measure to your service and your sacrifice,
46 and your family's sacrifices, the situation in Iraq has improved. Violence has been
47 reduced substantially from the horrific sectarian killing of 2006 and 2007. Al Qaida
48 in Iraq has been dealt a serious blow by our troops and Iraq's security forces and
49 through our partnership with Sunni Arabs. The capacity of Iraq's security forces
50 has improved, and Iraq's leaders have taken steps towards political
51 accommodation. The relative peace and strong participation in January's
52 Provincial elections sent a powerful message to the world about how far Iraqis
53 have come in pursuing their aspirations through a peaceful political process.

54 But let there be no doubt: Iraq is not yet secure, and there will be difficult days
55 ahead. Violence will continue to be a part of life in Iraq. Too many fundamental
56 political questions about Iraq's future remain unresolved. Too many Iraqis are still
57 displaced or destitute. Declining oil revenues will put an added strain on a
58 government that has difficulty delivering basic service. Not all of Iraq's neighbors
59 are contributing to its security. Some are working at times to undermine it. And
60 even as Iraq's Government is on a surer footing, it is not yet a full partner,
61 politically and economically, in the region or with the international community.

62 In short, today there is a renewed cause for hope in Iraq, but that hope is resting on
63 an emerging foundation. On my first full day in office, I directed my national
64 security team to undertake a comprehensive review of our strategy in Iraq to
65 determine the best way to strengthen that foundation, while strengthening
66 American national security. I have listened to my Secretary of Defense, Robert
67 Gates. I have listened to the Joint Chiefs of Staff, led by Admiral Mullen, as well as
68 the commanders on the ground. We have acted with careful consideration of
69 events on the ground, with respect for the security agreements between the United
70 States and Iraq, and with a critical recognition that the long-term solution in Iraq
71 must be political, not military, because the most important decisions that have to
72 be made about Iraq's future must now be made by Iraqis.

73 We've also taken into account the simple reality that America can no longer afford
74 to see Iraq in isolation from other priorities. We face the challenge of refocusing on
75 Afghanistan and Pakistan, of relieving the burden of our military and military
76 families, of rebuilding our struggling economy. These are challenges that we must
77 meet and will meet.

78 Today I can announce that our review is complete, and that the United States will
79 pursue a new strategy to end the war in Iraq through a transition to full Iraqi
80 responsibility. This strategy is grounded in a clear and achievable goal shared by
81 the Iraqi people and the American people: an Iraq that is sovereign, stable, and
82 self-reliant. To achieve that goal, we will work to promote an Iraqi Government
83 that is just, representative, and accountable, and that provides neither support nor
84 safe haven to terrorists. We will help Iraq build new ties of trade and commerce

85 with the world. And we will forge a partnership with the people and Government
86 of Iraq that contributes to the peace and security of the region.

87 But understand this, we--here's what we will not do: We will not let the pursuit of
88 the perfect stand in the way of achievable goals. We cannot rid Iraq of every single
89 individual who opposes America or sympathizes with our adversaries. We cannot
90 police Iraq's streets indefinitely until they are completely safe, nor can we stay
91 until Iraq's union is perfect. We cannot sustain indefinitely a commitment that has
92 put a strain on our military and will cost the American people nearly a trillion
93 dollars. America's men and women in uniform--so many of you--have fought block
94 by block, Province by Province, year after year, to give the Iraqis this chance to
95 choose a better future. Now we must ask the Iraqi people to seize it.

96 The first part of this strategy is therefore the responsible removal of our combat
97 brigades from Iraq. As a candidate for President, I made clear my support for a
98 timeline of 16 months to carry out this drawdown, while pledging to consult
99 closely with our military commanders upon taking office to ensure that we
100 preserve the gains we've made and to protect our troops. These consultations are
101 now complete, and I have chosen a timeline that will remove our combat brigades
102 over the next 18 months.

103 So let me say this as plainly as I can: By August 31, 2010, our combat mission in
104 Iraq will end. As we carry out this drawdown, my highest priority will be the safety
105 and security of our troops and civilians in Iraq. So we will proceed carefully, and I
106 will consult closely with my military commanders on the ground and with the Iraqi
107 Government. There will surely be difficult periods and tactical adjustments. But
108 our enemies should be left with no doubt: This plan gives our military the forces
109 and flexibility they need to support our Iraqi partners and to succeed.

110 After we remove our combat brigades, our mission will change from combat to
111 supporting the Iraqi Government and its security forces as they take the absolute
112 lead in securing their country. As I have long said, we will retain a transitional
113 force to carry out three distinct functions: training, equipping, and advising Iraqi
114 security forces as long as they remain nonsectarian; conducting targeted
115 counterterrorism missions; and protecting our ongoing civilian and military efforts
116 within Iraq. Initially, this force will likely be made up of 35,000 to 50,000 U.S.
117 troops.

118 Through this period of transition, we will carry out further redeployments. And
119 under the status of forces agreement with the Iraqi Government, I intend to
120 remove all U.S. troops from Iraq by the end of 2011. So we will complete this
121 transition to Iraqi responsibility, and we will bring our troops home with the
122 honor that they have earned.

123 As we remove our combat brigades, we will pursue the second part of our strategy:
124 sustained diplomacy on behalf of a more peaceful and prosperous Iraq. The
125 drawdown of our military should send a clear signal that Iraq's future is now its
126 own responsibility. The long-term success of the Iraqi nation will depend on
127 decisions made by Iraq's leaders and the fortitude of the Iraqi people. Iraq is a

128 sovereign country with legitimate institutions; America cannot and should not take
129 their place. However, a strong political, diplomatic, and civilian effort on our part
130 can advance progress and help lay a foundation for lasting peace and security.

131 This effort will be led by our new Ambassador to Iraq, Chris Hill. From his time in
132 the Peace Corps to his work in Kosovo and Korea, Ambassador Hill has been tested,
133 and he has shown the pragmatism and skill that we need right now. And he will be
134 supported by the courageous and capable work of so many American diplomats
135 and aid workers who are now serving in Iraq.

136 Going forward, we can make a difference on several fronts. We will work with the
137 United Nations to support national elections, while helping Iraqis improve local
138 government. We can serve as an honest broker in pursuit of fair and durable
139 agreements on issues that have divided Iraq's leaders. And just as we will support
140 Iraq's security forces, we will help Iraq's institutions strengthen their capacity to
141 protect the rule of law, confront corruption, and deliver basic services.

142 Diplomacy and assistance is also required to help millions of displaced Iraqis.
143 These men, women, and children are living--are a living consequence of this war
144 and a challenge to stability in the region, and they must be a part of Iraq's
145 reconciliation and recovery. America has a strategic interest and a moral
146 responsibility to act. And in the coming months, my administration will provide
147 more assistance and take steps to increase international support for countries
148 already hosting refugees. We'll cooperate with others to resettle Iraqis facing great
149 personal risk. And we will work with the Iraqi Government over time to resettle
150 refugees and displaced Iraqis within Iraq, because there are few more powerful
151 indicators of lasting peace than when displaced citizens return home.

152 Now, before I go any further, I want to take a moment to speak directly to the
153 people of Iraq. You are a great nation, rooted in the cradle of civilization. You are
154 joined together by enduring accomplishments and a history that connects you as
155 surely as the two rivers carved into your land. In years past, you have persevered
156 through tyranny and terror, through personal insecurity and sectarian violence.
157 And instead of giving in to the forces of disunion, you stepped back from a descent
158 into civil war and showed a proud resilience that deserves our respect.

159 Our nations have known difficult times together. But ours is a bond forged by
160 shared bloodshed and countless friendships among our people. We Americans
161 have offered our most precious resource, our young men and women, to work with
162 you to rebuild what was destroyed by despotism, to root out our common enemies,
163 and to seek peace and prosperity for our children and grandchildren, and for
164 yours.

165 There are those who will try to prevent that future for Iraq, who will insist that
166 Iraq's differences cannot be reconciled without more killing. They represent the
167 forces that destroy nations and lead only to despair, and they will test our will in
168 the months and years to come. America too has known these forces. We endured
169 the pain of civil war and bitter divisions of region and race. But hostility and hatred

170 are no match for justice. They offer no pathway to peace, and they must not stand
171 between the people of Iraq and a future of reconciliation and hope.

172 So to the Iraqi people, let me be clear about America's intentions. The United States
173 pursues no claim on your territory or your resources. We respect your sovereignty
174 and the tremendous sacrifices you have made for your country. We seek a full
175 transition to Iraqi responsibility for the security of your country. And going
176 forward, we can build a lasting relationship founded upon mutual interests and
177 mutual respect as Iraq takes its rightful place in the community of nations.

178 That leads me to the third part of our strategy, comprehensive American
179 engagement across the region. The future of Iraq is inseparable from the future of
180 the broader Middle East, so we must work with our friends and partners to
181 establish a new framework that advances Iraq's security and the region's. It's time
182 for Iraq to be a full partner in regional dialog and for Iraq's neighbors to establish
183 productive and normalized relations with Iraq. And going forward, the United
184 States will pursue principled and sustained engagement with all of the nations in
185 the region--all the nations in the region, and that, by the way, will include Iran and
186 Syria.

187 This reflects a fundamental truth: We can no longer deal with regional challenges
188 in isolation. We need a smarter, more sustainable, and comprehensive approach.
189 That is why we are renewing our diplomacy, while relieving the burden on our
190 military. That is why we are refocusing on Al Qaida in Afghanistan and Pakistan,
191 developing a strategy to use all elements of American power to prevent Iran from
192 developing a nuclear weapon, and actively seeking a lasting peace between Israel
193 and the Arab world. And that is why we have named three of America's most
194 accomplished diplomats--George Mitchell, Dennis Ross, and Richard Holbrooke--to
195 support Secretary Hillary Clinton and myself as we carry forward this agenda.

196 Every nation and every group must know--whether you wish America good or ill--
197 that the end of the war in Iraq will enable a new era of American leadership and
198 engagement in the Middle East. This does not lessen our commitment. We are
199 going to be enhancing that commitment to bring about a better day in that region,
200 and that era has just begun.

201 Finally, I want to be very clear about my strategy--that my strategy for ending the
202 war in Iraq does not end with military plans or diplomatic agendas; it endures
203 through our commitment to uphold the sacred trust with every man and woman
204 who has served in Iraq.

205 You make up a fraction of the American population, but in an age when so many
206 people and institutions have acted irresponsibly, so many of you did the opposite,
207 you volunteered to bear the heaviest burden. *[Applause]* You volunteered to bear
208 the heaviest burden. And for you and your families, the war does not end when you
209 come home. It lives on in the memories of your fellow soldiers, sailors, airmen, and
210 marines who gave their lives. It endures in the wound that is slow to heal, the
211 disability that isn't going away, the dream that wakes you up at night, the stiffening
212 in your spine when a car backfires down the street.

213 You and your families have done your duty, now a grateful nation must do ours.
214 That is why, as reflected in my new budget, I am increasing the number of soldiers
215 and marines, so that we lessen the burden on those who are serving. That is why
216 I've committed to expanding our system of veterans health care to serve more
217 patients and to provide better care in more places. We will continue building new
218 wounded warrior facilities across America and invest in new ways of identifying
219 and treating the signature wounds of this war, Posttraumatic Stress Disorder and
220 traumatic brain injury, as well as other combat injuries.

221 We also know that service does not end with the person wearing the uniform. In
222 her visits with military families across the country, my wife Michelle has learned
223 firsthand about the unique burden that your families endure every day. I want you
224 to know this: Military families are a top priority for Michelle and me, and they will
225 be a top priority for my administration.

226 We will raise military pay and continue providing--[*applause*]-I figured that'd be
227 an applause line, Secretary Gates. [*Laughter*] We're going to continue providing
228 quality childcare, job training for spouses, and expanded counseling and outreach
229 to families that have known the separation and stress of war. We will also heed the
230 lesson of history--that those who fight in battle can form the backbone of our
231 middle class--by implementing a 21st-century GI bill to help our veterans live out
232 their dreams.

233 As a nation, we've had our share of debates about the war in Iraq. It has at times
234 divided us as a people. To this very day, there are some Americans who want to
235 stay in Iraq longer and some who want to leave faster. But there should be no
236 disagreement on what the men and women of our military have achieved.

237 And so I want to be very clear: We sent our troops to Iraq to do away with Saddam
238 Hussein's regime, and you got the job done. We kept our troops in Iraq to help
239 establish a sovereign government, and you got the job done. And we will leave the
240 Iraqi people with a hard-earned opportunity to live a better life. That is your
241 achievement; that is the prospect that you have made possible.

242 There are many lessons to be learned from what we've experienced. We have
243 learned that America must go to war with clearly defined goals, which is why I've
244 ordered a review of our policy in Afghanistan. We have learned that we must
245 always weigh the costs of action and communicate those costs candidly to the
246 American people, which is why I've put Iraq and Afghanistan into my budget. We
247 have learned that the 21st--in the 21st century, we have to use all elements of
248 American power to achieve our objectives, which is why I'm committed to building
249 our civilian national security capacity so that the burden is not continually pushed
250 onto our military. We have learned that our political leaders must pursue the
251 broad and bipartisan support that our national security policies depend on, which
252 is why I will consult with Congress in carrying out my plans. And we have learned
253 the importance of working closely with friends and allies, which is why we are
254 launching a new era of engagement and diplomacy in the world.

255 The starting point for our policies must always be the safety and security of the
256 American people. I know that you, the men and women of the finest fighting force
257 in the history of the world, can meet any challenge and defeat any foe. And as long
258 as I am your Commander in Chief, I promise you that I will only send you into
259 harm's way when it is absolutely necessary and provide you with the equipment
260 and support you need to get the job done. That is the most important lesson of all,
261 for the consequences of war are dire, the sacrifices immeasurable. You know
262 because you've seen those sacrifices; you've lived them. And we all honor you for
263 them.

264 *Semper Fidelis*--it means always being faithful to the Corps and to country and to
265 the memory of fallen comrades like Corporal Jonathan Yale and Lance Corporal
266 Jordan Haerter. These young men enlisted in a time of war, knowing they would
267 face great danger. They came here, to Camp Lejeune, as they trained for their
268 mission. Last April, they were standing guard in Anbar. In an age when suicide is a
269 weapon, they were suddenly faced with an oncoming truck filled with explosives.
270 These two marines stood their ground; these two marines opened fire; these two
271 marines stopped that truck. When the thousands of pounds of explosives
272 detonated, they had saved 50 fellow marines, they had saved Iraqi police who
273 would have been in the truck's path, but Corporal Yale and Lance Corporal Haerter
274 lost their own lives. Jonathan was 21, and Jordan was 19.

275 In the town where Jordan Haerter was from, a bridge was dedicated in his name.
276 One marine who traveled to the ceremony said: "We flew here from all over the
277 country to pay tribute to our friend Jordan, who risked his life to save us. We
278 wouldn't be here without him."

279 America's time in Iraq is filled with stories of men and women like this. Their
280 names are written into the bridges and town squares of this country. They are
281 etched into stone at Arlington and in quiet places of rest across our land. They are
282 spoken in schools and on city blocks. They live on in the memories of those who
283 wear your uniform, in the hearts of those they loved, and in the freedom of the
284 nation they served.

285 Each American who has served in Iraq has their own story. Each of you has your
286 own story. And that story is now a part of the history of the United States of
287 America, a nation that exists only because free men and women have bled for it,
288 from the beaches of Normandy to the deserts of Anbar, from the mountains of
289 Korea to the streets of Kandahar. You teach us that the price of freedom is great.
290 Your sacrifice should challenge all of us--every single American--to ask what we
291 can do to be better citizens.

292 There will be more danger in the months ahead. We will face new tests and
293 unforeseen trials. But thanks to the sacrifices of those who have served, we have
294 forged hard-earned progress, we are leaving Iraq to its people, and we have begun
295 the work of ending this war.

296 Thank you. God bless you, God bless the United States of America. *Semper Fi.*
297 Hooah!

298
299 *Note: The President spoke at 12:06 p.m. In his remarks, he referred to Lt. Gen. Dennis*
300 *J. Hejlik, USMC, commanding general, 2d Marine Expeditionary Force; S. Sgt. Angela*
301 *Mink, USMC, public affairs chief, Marine Corps Air Station New River; Gen. David H.*
302 *Petraeus, USA, commander, U.S. Central Command; Gen. Raymond T. Odierno, USA,*
303 *commanding general, Multi-National Forces--Iraq; U.S. Special Envoy for Middle East*
304 *Peace George J. Mitchell; Dennis Ross, Special Adviser to the Secretary of State for The*
305 *Gulf and Southwest Asia; and Richard C. Holbrooke, U.S. Special Representative for*
306 *Afghanistan and Pakistan.*
307 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 Barack Obama Discurs 2**2 Remarks on United States Military and Diplomatic Strategies for Afghanistan
3 and Pakistan. March 27, 2009**

4 Good morning. Please be seated. Before I begin today, let me acknowledge, first of
5 all, Your Excellencies, all the Ambassadors who are in attendance. I also want to
6 acknowledge both the civilians and our military personnel that are about to be
7 deployed to the region. And I am very grateful to all of you for your extraordinary
8 work.

9 I want to acknowledge General David Petraeus, who's here and has been doing an
10 outstanding job at CENTCOM; we appreciate him. I want to thank Bruce Riedel--
11 Bruce is down at the end here--who has worked extensively on our strategic
12 review. I want to acknowledge Karl Eikenberry, who's here, and is our
13 Ambassador-designate to Afghanistan. And to my national security team, thanks
14 for their outstanding work.

15 Today I'm announcing a comprehensive, new strategy for Afghanistan and
16 Pakistan. And this marks the conclusion of a careful policy review, led by Bruce,
17 that I ordered as soon as I took office. My administration has heard from our
18 military commanders as well as our diplomats. We've consulted with the Afghan
19 and Pakistani Governments, with our partners and our NATO allies, and with other
20 donors and international organizations. We've also worked closely with Members
21 of Congress here at home. And now I'd like to speak clearly and candidly to the
22 American people.

23 The situation is increasingly perilous. It's been more than 7 years since the Taliban
24 was removed from power, yet war rages on and insurgents control parts of
25 Afghanistan and Pakistan. Attacks against our troops, our NATO allies, and the
26 Afghan Government have risen steadily. And most painfully, 2008 was the
27 deadliest year of the war for American forces.

28 Many people in the United States, and many in partner countries that have
29 sacrificed so much, have a simple question: What is our purpose in Afghanistan?
30 After so many years, they ask, why do our men and women still fight and die there?
31 And they deserve a straightforward answer.

32 So let me be clear: Al Qaida and its allies, the terrorists who planned and supported
33 the 9/11 attacks, are in Pakistan and Afghanistan. Multiple intelligence estimates
34 have warned that Al Qaida is actively planning attacks on the United States
35 homeland from its safe haven in Pakistan. And if the Afghan Government falls to
36 the Taliban or allows Al Qaida to go unchallenged, that country will again be a base
37 for terrorists who want to kill as many of our people as they possibly can.

38 The future of Afghanistan is inextricably linked to the future of its neighbor
39 Pakistan. In the nearly 8 years since 9/11, Al Qaida and its extremist allies have
40 moved across the border to the remote areas of the Pakistani frontier. This almost

41 certainly includes Al Qaida's leadership, Usama bin Laden and Ayman Al-Zawahiri.
42 They have used this mountainous terrain as a safe haven to hide, to train terrorists,
43 to communicate with followers, to plot attacks, and to send fighters to support the
44 insurgency in Afghanistan. For the American people, this border region has
45 become the most dangerous place in the world.

46 But this is not simply an American problem--far from it--it is, instead, an
47 international security challenge of the highest order. Terrorist attacks in London
48 and Bali were tied to Al Qaida and its allies in Pakistan, as were attacks in North
49 Africa and the Middle East, in Islamabad and in Kabul. If there is a major attack on
50 an Asian, European, or African city, it too is likely to have ties to Al Qaida's
51 leadership in Pakistan. The safety of people around the world is at stake.

52 For the Afghan people, a return to Taliban rule would condemn their country to
53 brutal governance, international isolation, a paralyzed economy, and the denial of
54 basic human rights to the Afghan people, especially women and girls. The return in
55 force of Al Qaida terrorists who would accompany the core Taliban leadership
56 would cast Afghanistan under the shadow of perpetual violence.

57 As President, my greatest responsibility is to protect the American people. We are
58 not in Afghanistan to control that country or to dictate its future. We are in
59 Afghanistan to confront a common enemy that threatens the United States, our
60 friends and our allies, and the people of Afghanistan and Pakistan who have
61 suffered the most at the hands of violent extremists.

62 So I want the American people to understand that we have a clear and focused goal
63 to disrupt, dismantle, and defeat Al Qaida in Pakistan and Afghanistan and to
64 prevent their return to either country in the future. That's the goal that must be
65 achieved; that is a cause that could not be more just. And to the terrorists who
66 oppose us, my message is the same: We will defeat you.

67 To achieve our goals, we need a stronger, smarter, and comprehensive strategy. To
68 focus on the greatest threat to our people, America must no longer deny resources
69 to Afghanistan because of the war in Iraq. To enhance the military, governance,
70 and economic capacity of Afghanistan and Pakistan, we have to marshal
71 international support. And to defeat an enemy that heeds no borders or laws of
72 war, we must recognize the fundamental connection between the future of
73 Afghanistan and Pakistan, which is why I've appointed Ambassador Richard
74 Holbrooke, who is here, to serve as Special Representative for both countries and
75 to work closely with General Petraeus to integrate our civilian and military efforts.

76 Let me start by addressing the way forward in Pakistan. The United States has
77 great respect for the Pakistani people. They have a rich history and have struggled
78 against long odds to sustain their democracy. The people of Pakistan want the
79 same things that we want: an end to terror, access to basic services, the
80 opportunity to live their dreams, and the security that can only come with the rule
81 of law. The single greatest threat to that future comes from Al Qaida and their
82 extremist allies, and that is why we must stand together.

83 The terrorists within Pakistan's borders are not simply enemies of America or
84 Afghanistan, they are a grave and urgent danger to the people of Pakistan. Al Qaida
85 and other violent extremists have killed several thousand Pakistanis since 9/11.
86 They've killed many Pakistani soldiers and police. They assassinated Benazir
87 Bhutto. They've blown up buildings, derailed foreign investment, and threatened
88 the stability of the state. So make no mistake: Al Qaida and its extremist allies are a
89 cancer that risks killing Pakistan from within.

90 It's important for the American people to understand that Pakistan needs our help
91 in going after Al Qaida. This is no simple task. The tribal regions are vast, they are
92 rugged, and they are often ungoverned. And that's why we must focus our military
93 assistance on the tools, training, and support that Pakistan needs to root out the
94 terrorists. And after years of mixed results, we will not, and cannot, provide a
95 blank check. Pakistan must demonstrate its commitment to rooting out Al Qaida
96 and the violent extremists within its borders. And we will insist that action be
97 taken, one way or another, when we have intelligence about high-level terrorist
98 targets.

99 The Government's ability to destroy these safe havens is tied to its own strength
100 and security. To help Pakistan weather the economic crisis, we must continue to
101 work with the IMF, the World Bank, and other international partners. To lessen
102 tensions between two nuclear-armed nations that too often teeter on the edge of
103 escalation and confrontation, we must pursue constructive diplomacy with both
104 India and Pakistan. To avoid the mistakes of the past, we must make clear that our
105 relationship with Pakistan is grounded in support for Pakistan's democratic
106 institutions and the Pakistani people. And to demonstrate through deeds as well as
107 words a commitment that is enduring, we must stand for lasting opportunity.

108 A campaign against extremism will not succeed with bullets or bombs alone. Al
109 Qaidas offers the people of Pakistan nothing but destruction. We stand for
110 something different. So today I am calling upon Congress to pass a bipartisan bill
111 cosponsored by John Kerry and Richard Lugar that authorizes \$1.5 billion in direct
112 support to the Pakistani people every year over the next 5 years, resources that
113 will build schools and roads and hospitals and strengthen Pakistan's democracy.
114 I'm also calling on Congress to pass a bipartisan bill cosponsored by Maria
115 Cantwell, Chris Van Hollen, and Peter Hoekstra that creates opportunity zones in
116 the border regions to develop the economy and bring hope to places plagued with
117 violence. And we will ask our friends and allies to do their part, including at the
118 donors conference in Tokyo next month.

119 I don't ask for this support lightly. These are challenging times; resources are
120 stretched. But the American people must understand that this is a downpayment
121 on our own future, because the security of America and Pakistan is shared.
122 Pakistan's Government must be a stronger partner in destroying these safe havens,
123 and we must isolate Al Qaida from the Pakistani people. And these steps in
124 Pakistan are also indispensable to our efforts in Afghanistan, which will see no end
125 to violence if insurgents move freely back and forth across the border.

126 Security demands a new sense of shared responsibility. And that's why we will
127 launch a standing, trilateral dialog among the United States, Afghanistan, and
128 Pakistan. Our nations will meet regularly, with Secretaries Clinton and Secretary
129 Gates leading our effort. Together, we must enhance intelligence sharing and
130 military cooperation along the border, while addressing issues of common concern
131 like trade, energy, and economic development.

132 This is just one part of a comprehensive strategy to prevent Afghanistan from
133 becoming the Al Qaida safe haven that it was before 9/11. To succeed, we and our
134 friends and allies must reverse the Taliban's gains and promote a more capable
135 and accountable Afghan Government.

136 Our troops have fought bravely against a ruthless enemy. Our civilians have made
137 great sacrifices. Our allies have borne a heavy burden. Afghans have suffered and
138 sacrificed for their future. But for 6 years, Afghanistan has been denied the
139 resources that it demands because of the war in Iraq. Now, we must make a
140 commitment that can accomplish our goals.

141 I've already ordered the deployment of 17,000 troops that had been requested by
142 General McKiernan for many months. These soldiers and marines will take the
143 fight to the Taliban in the south and the east and give us a greater capacity to
144 partner with Afghan security forces and to go after insurgents along the border.
145 This push will also help provide security in advance of the important Presidential
146 elections in Afghanistan in August.

147 At the same time, we will shift the emphasis of our mission to training and
148 increasing the size of Afghan security forces, so that they can eventually take the
149 lead in securing their country. That's how we will prepare Afghans to take
150 responsibility for their security, and how we will ultimately be able to bring our
151 own troops home.

152 For 3 years, our commanders have been clear about the resources they need for
153 training. And those resources have been denied because of the war in Iraq. Now,
154 that will change. The additional troops that we deployed have already increased
155 our training capacity. And later this spring, we will deploy approximately 4,000
156 U.S. troops to train Afghan security forces. For the first time, this will truly
157 resource our effort to train and support the Afghan Army and police. Every
158 American unit in Afghanistan will be partnered with an Afghan unit, and we will
159 seek additional trainers from our NATO allies to ensure that every Afghan unit has
160 a coalition partner. We will accelerate our efforts to build an Afghan Army of
161 134,000 and a police force of 82,000 so that we can meet these goals by 2011, and
162 increases in Afghan forces may very well be needed as our plans to turn over
163 security responsibility to the Afghans go forward.

164 This push must be joined by a dramatic increase in our civilian effort. Afghanistan
165 has an elected government, but it is undermined by corruption and has difficulty
166 delivering basic services to its people. The economy is undercut by a booming
167 narcotics trade that encourages criminality and funds the insurgency. The people

168 of Afghanistan seek the promise of a better future. Yet once again, we've seen the
169 hope of a new day darkened by violence and uncertainty.

170 So to advance security, opportunity, and justice--not just in Kabul, but from the
171 bottom up in the Provinces--we need agricultural specialists and educators,
172 engineers and lawyers. That's how we can help the Afghan Government serve its
173 people and develop an economy that isn't dominated by illicit drugs. And that's
174 why I'm ordering a substantial increase in our civilians on the ground. That's also
175 why we must seek civilian support from our partners and allies, from the United
176 Nations and international aid organizations, an effort that Secretary Clinton will
177 carry forward next week in The Hague.

178 At a time of economic crisis, it's tempting to believe that we can shortchange this
179 civilian effort. But make no mistake: Our efforts will fail in Afghanistan and
180 Pakistan if we don't invest in their future. And that's why my budget includes
181 indispensable investments in our State Department and foreign assistance
182 programs. These investments relieve the burden on our troops. They contribute
183 directly to security. They make the American people safer. And they save us an
184 enormous amount of money in the long run, because it's far cheaper to train a
185 policeman to secure his or her own village than to help a farmer seed a crop--or to
186 help a farmer seed a crop than it is to send our troops to fight tour after tour of
187 duty with no transition to Afghan responsibility.

188 As we provide these resources, the days of unaccountable spending, no-bid
189 contracts, and wasteful reconstruction must end. So my budget will increase
190 funding for a strong Inspector General at both State Department and USAID and
191 include robust funding for the Special Inspector Generals for Afghan
192 Reconstruction. And I want to be clear: We cannot turn a blind eye to the
193 corruption that causes Afghans to lose faith in their own leaders. Instead, we will
194 seek a new compact with the Afghan Government that cracks down on corrupt
195 behavior and sets clear benchmarks, clear metrics for international assistance so
196 that it is used to provide for the needs of the Afghan people.

197 In a country with extreme poverty that's been at war for decades, there will also be
198 no peace without reconciliation among former enemies. Now, I have no illusion
199 that this will be easy. In Iraq, we had success in reaching out to former adversaries
200 to isolate and target Al Qaida in Iraq. We must pursue a similar process in
201 Afghanistan, while understanding that it is a very different country.

202 There is an uncompromising core of the Taliban. They must be met with force, and
203 they must be defeated. But there are also those who've taken up arms because of
204 coercion or simply for a price. These Afghans must have the option to choose a
205 different course. And that's why we will work with local leaders, the Afghan
206 Government, and international partners to have a reconciliation process in every
207 Province. As their ranks dwindle, an enemy that has nothing to offer the Afghan
208 people but terror and repression must be further isolated. And we will continue to
209 support the basic human rights of all Afghans, including women and girls.

210 And going forward, we will not blindly stay the course. Instead, we will set clear
211 metrics to measure progress and hold ourselves accountable. We'll consistently
212 assess our efforts to train Afghan security forces and our progress in combating
213 insurgents. We will measure the growth of Afghanistan's economy and its illicit
214 narcotics production. And we will review whether we are using the right tools and
215 tactics to make progress towards accomplishing our goals.

216 None of the steps that I've outlined will be easy; none should be taken by America
217 alone. The world cannot afford the price that will come due if Afghanistan slides
218 back into chaos or Al Qaida operates unchecked. We have a shared responsibility
219 to act, not because we seek to project power for its own sake, but because our own
220 peace and security depends on it. And what's at stake at this time is not just our
221 own security, it's the very idea that free nations can come together on behalf of our
222 common security. That was the founding cause of NATO six decades ago, and that
223 must be our common purpose today.

224 My administration is committed to strengthening international organizations and
225 collective action, and that will be my message next week in Europe. As America
226 does more, we will ask others to join us in doing their part. From our partners and
227 NATO allies, we will seek not simply troops, but rather clearly defined capabilities:
228 supporting the Afghan elections, training Afghan security forces, a greater civilian
229 commitment to the Afghan people. For the United Nations, we seek greater
230 progress for its mandate to coordinate international action and assistance and to
231 strengthen Afghan institutions.

232 And finally, together with the United Nations, we will forge a new contact group for
233 Afghanistan and Pakistan that brings together all who should have a stake in the
234 security of the region, our NATO allies and other partners, but also the Central
235 Asian states, the Gulf nations and Iran, Russia, India, and China. None of these
236 nations benefit from a base for Al Qaida terrorists and a region that descends into
237 chaos. All have a stake in the promise of lasting peace and security and
238 development.

239 And that is true, above all, for the coalition that has fought together in Afghanistan,
240 side by side with Afghans. The sacrifices have been enormous. Nearly 700
241 Americans have lost their lives; troops from over 20 countries have also paid the
242 ultimate price. All Americans honor the service and cherish the friendship of those
243 who have fought and worked and bled by our side. And all Americans are awed by
244 the service of our own men and women in uniform, who've borne a burden as
245 great as any other generation's. They and their families embody the example of
246 selfless sacrifice.

247 I remind everybody, the United States of America did not choose to fight a war in
248 Afghanistan. Nearly 3,000 of our people were killed on September 11, 2001, for
249 doing nothing more than going about their daily lives. Al Qaida and its allies have
250 since killed thousands of people in many countries. Most of the blood on their
251 hands is the blood of Muslims, who Al Qaida has killed and maimed in far greater
252 number than any other people. That is the future that Al Qaida is offering to the

253 people of Pakistan and Afghanistan, a future without hope or opportunity, a future
254 without justice or peace.

255 So understand, the road ahead will be long and there will be difficult days ahead.
256 But we will seek lasting partnerships with Afghanistan and Pakistan that promise a
257 new day for their people. And we will use all elements of our national power to
258 defeat Al Qaida and to defend America, our allies, and all who seek a better future.
259 Because the United States of America stands for peace and security, justice and
260 opportunity. That is who we are, and that is what history calls on us to do once
261 more.

262 Thank you. God bless you, and God bless the United States of America.

263

264 *Note: The President spoke at 9:40 a.m. in Room 450 of the Dwight D. Eisenhower*
265 *Executive Office Building. In his remarks, he referred to Gen. David H. Petraeus, USA,*
266 *commander, U.S. Central Command; Bruce Riedel, chair, interagency review on*
267 *Afghanistan and Pakistan policy; Secretary of State Hillary Rodham Clinton; and Gen.*
268 *David D. McKiernan, USA, commander, NATO International Security Assistance Force,*
269 *Afghanistan.*

270

271 Extret de the American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 3. Barack Obama**

2 **Address on the War in Afghanistan. West point. December 1, 2009**

3 Good evening. To the United States Corps of Cadets, to the men and women of our
4 Armed Services, and to my fellow Americans: I want to speak to you tonight about
5 our effort in Afghanistan -- the nature of our commitment there, the scope of our
6 interests, and the strategy that my administration will pursue to bring this war to a
7 successful conclusion. It's an extraordinary honor for me to do so here at West
8 Point -- where so many men and women have prepared to stand up for our
9 security, and to represent what is finest about our country.

10 To address these important issues, it's important to recall why America and our
11 allies were compelled to fight a war in Afghanistan in the first place. We did not ask
12 for this fight. On September 11, 2001, 19 men hijacked four airplanes and used
13 them to murder nearly 3,000 people. They struck at our military and economic
14 nerve centers. They took the lives of innocent men, women, and children without
15 regard to their faith or race or station. Were it not for the heroic actions of
16 passengers onboard one of those flights, they could have also struck at one of the
17 great symbols of our democracy in Washington, and killed many more.

18 As we know, these men belonged to al Qaeda -- a group of extremists who have
19 distorted and defiled Islam, one of the world's great religions, to justify the
20 slaughter of innocents. Al Qaeda's base of operations was in Afghanistan, where
21 they were harbored by the Taliban -- a ruthless, repressive and radical movement
22 that seized control of that country after it was ravaged by years of Soviet
23 occupation and civil war, and after the attention of America and our friends had
24 turned elsewhere.

25 Just days after 9/11, Congress authorized the use of force against al Qaeda and
26 those who harbored them -- an authorization that continues to this day. The vote in
27 the Senate was 98 to nothing. The vote in the House was 420 to 1. For the first time
28 in its history, the North Atlantic Treaty Organization invoked Article 5 -- the
29 commitment that says an attack on one member nation is an attack on all. And the
30 United Nations Security Council endorsed the use of all necessary steps to respond
31 to the 9/11 attacks. America, our allies and the world were acting as one to destroy
32 al Qaeda's terrorist network and to protect our common security.

33 Under the banner of this domestic unity and international legitimacy -- and only
34 after the Taliban refused to turn over Osama bin Laden -- we sent our troops into
35 Afghanistan. Within a matter of months, al Qaeda was scattered and many of its
36 operatives were killed. The Taliban was driven from power and pushed back on its
37 heels. A place that had known decades of fear now had reason to hope. At a
38 conference convened by the U.N., a provisional government was established under
39 President Hamid Karzai. And an International Security Assistance Force was
40 established to help bring a lasting peace to a war-torn country.

41 Then, in early 2003, the decision was made to wage a second war, in Iraq. The
42 wrenching debate over the Iraq war is well-known and need not be repeated here.
43 It's enough to say that for the next six years, the Iraq war drew the dominant share
44 of our troops, our resources, our diplomacy, and our national attention -- and that
45 the decision to go into Iraq caused substantial rifts between America and much of
46 the world.

47 Today, after extraordinary costs, we are bringing the Iraq war to a responsible end.
48 We will remove our combat brigades from Iraq by the end of next summer, and all
49 of our troops by the end of 2011. That we are doing so is a testament to the
50 character of the men and women in uniform. (Applause.) Thanks to their courage,
51 grit and perseverance, we have given Iraqis a chance to shape their future, and we
52 are successfully leaving Iraq to its people.

53 But while we've achieved hard-earned milestones in Iraq, the situation in
54 Afghanistan has deteriorated. After escaping across the border into Pakistan in
55 2001 and 2002, al Qaeda's leadership established a safe haven there. Although a
56 legitimate government was elected by the Afghan people, it's been hampered by
57 corruption, the drug trade, an under-developed economy, and insufficient security
58 forces.

59 Over the last several years, the Taliban has maintained common cause with al
60 Qaeda, as they both seek an overthrow of the Afghan government. Gradually, the
61 Taliban has begun to control additional swaths of territory in Afghanistan, while
62 engaging in increasingly brazen and devastating attacks of terrorism against the
63 Pakistani people.

64 Now, throughout this period, our troop levels in Afghanistan remained a fraction of
65 what they were in Iraq. When I took office, we had just over 32,000 Americans
66 serving in Afghanistan, compared to 160,000 in Iraq at the peak of the war.
67 Commanders in Afghanistan repeatedly asked for support to deal with the
68 reemergence of the Taliban, but these reinforcements did not arrive. And that's
69 why, shortly after taking office, I approved a longstanding request for more troops.
70 After consultations with our allies, I then announced a strategy recognizing the
71 fundamental connection between our war effort in Afghanistan and the extremist
72 safe havens in Pakistan. I set a goal that was narrowly defined as disrupting,
73 dismantling, and defeating al Qaeda and its extremist allies, and pledged to better
74 coordinate our military and civilian efforts.

75 Since then, we've made progress on some important objectives. High-ranking al
76 Qaeda and Taliban leaders have been killed, and we've stepped up the pressure on
77 al Qaeda worldwide. In Pakistan, that nation's army has gone on its largest
78 offensive in years. In Afghanistan, we and our allies prevented the Taliban from
79 stopping a presidential election, and -- although it was marred by fraud -- that
80 election produced a government that is consistent with Afghanistan's laws and
81 constitution.

82 Yet huge challenges remain. Afghanistan is not lost, but for several years it has
83 moved backwards. There's no imminent threat of the government being

84 overthrown, but the Taliban has gained momentum. Al Qaeda has not reemerged
85 in Afghanistan in the same numbers as before 9/11, but they retain their safe
86 havens along the border. And our forces lack the full support they need to
87 effectively train and partner with Afghan security forces and better secure the
88 population. Our new commander in Afghanistan -- General McChrystal -- has
89 reported that the security situation is more serious than he anticipated. In short:
90 The status quo is not sustainable.

91 As cadets, you volunteered for service during this time of danger. Some of you
92 fought in Afghanistan. Some of you will deploy there. As your Commander-in-Chief,
93 I owe you a mission that is clearly defined, and worthy of your service. And that's
94 why, after the Afghan voting was completed, I insisted on a thorough review of our
95 strategy. Now, let me be clear: There has never been an option before me that
96 called for troop deployments before 2010, so there has been no delay or denial of
97 resources necessary for the conduct of the war during this review period. Instead,
98 the review has allowed me to ask the hard questions, and to explore all the
99 different options, along with my national security team, our military and civilian
100 leadership in Afghanistan, and our key partners. And given the stakes involved, I
101 owed the American people -- and our troops -- no less.

102 This review is now complete. And as Commander-in-Chief, I have determined that
103 it is in our vital national interest to send an additional 30,000 U.S. troops to
104 Afghanistan. After 18 months, our troops will begin to come home. These are the
105 resources that we need to seize the initiative, while building the Afghan capacity
106 that can allow for a responsible transition of our forces out of Afghanistan.

107 I do not make this decision lightly. I opposed the war in Iraq precisely because I
108 believe that we must exercise restraint in the use of military force, and always
109 consider the long-term consequences of our actions. We have been at war now for
110 eight years, at enormous cost in lives and resources. Years of debate over Iraq and
111 terrorism have left our unity on national security issues in tatters, and created a
112 highly polarized and partisan backdrop for this effort. And having just experienced
113 the worst economic crisis since the Great Depression, the American people are
114 understandably focused on rebuilding our economy and putting people to work
115 here at home.

116 Most of all, I know that this decision asks even more of you -- a military that, along
117 with your families, has already borne the heaviest of all burdens. As President, I
118 have signed a letter of condolence to the family of each American who gives their
119 life in these wars. I have read the letters from the parents and spouses of those
120 who deployed. I visited our courageous wounded warriors at Walter Reed. I've
121 traveled to Dover to meet the flag-draped caskets of 18 Americans returning home
122 to their final resting place. I see firsthand the terrible wages of war. If I did not
123 think that the security of the United States and the safety of the American people
124 were at stake in Afghanistan, I would gladly order every single one of our troops
125 home tomorrow.

126 So, no, I do not make this decision lightly. I make this decision because I am
127 convinced that our security is at stake in Afghanistan and Pakistan. This is the

128 epicenter of violent extremism practiced by al Qaeda. It is from here that we were
129 attacked on 9/11, and it is from here that new attacks are being plotted as I speak.
130 This is no idle danger; no hypothetical threat. In the last few months alone, we
131 have apprehended extremists within our borders who were sent here from the
132 border region of Afghanistan and Pakistan to commit new acts of terror. And this
133 danger will only grow if the region slides backwards, and al Qaeda can operate
134 with impunity. We must keep the pressure on al Qaeda, and to do that, we must
135 increase the stability and capacity of our partners in the region.

136 Of course, this burden is not ours alone to bear. This is not just America's war.
137 Since 9/11, al Qaeda's safe havens have been the source of attacks against London
138 and Amman and Bali. The people and governments of both Afghanistan and
139 Pakistan are endangered. And the stakes are even higher within a nuclear-armed
140 Pakistan, because we know that al Qaeda and other extremists seek nuclear
141 weapons, and we have every reason to believe that they would use them.

142 These facts compel us to act along with our friends and allies. Our overarching goal
143 remains the same: to disrupt, dismantle, and defeat al Qaeda in Afghanistan and
144 Pakistan, and to prevent its capacity to threaten America and our allies in the
145 future.

146 To meet that goal, we will pursue the following objectives within Afghanistan. We
147 must deny al Qaeda a safe haven. We must reverse the Taliban's momentum and
148 deny it the ability to overthrow the government. And we must strengthen the
149 capacity of Afghanistan's security forces and government so that they can take lead
150 responsibility for Afghanistan's future.

151 We will meet these objectives in three ways. First, we will pursue a military
152 strategy that will break the Taliban's momentum and increase Afghanistan's
153 capacity over the next 18 months.

154 The 30,000 additional troops that I'm announcing tonight will deploy in the first
155 part of 2010 -- the fastest possible pace -- so that they can target the insurgency
156 and secure key population centers. They'll increase our ability to train competent
157 Afghan security forces, and to partner with them so that more Afghans can get into
158 the fight. And they will help create the conditions for the United States to transfer
159 responsibility to the Afghans.

160 Because this is an international effort, I've asked that our commitment be joined by
161 contributions from our allies. Some have already provided additional troops, and
162 we're confident that there will be further contributions in the days and weeks
163 ahead. Our friends have fought and bled and died alongside us in Afghanistan. And
164 now, we must come together to end this war successfully. For what's at stake is not
165 simply a test of NATO's credibility -- what's at stake is the security of our allies, and
166 the common security of the world.

167 But taken together, these additional American and international troops will allow
168 us to accelerate handing over responsibility to Afghan forces, and allow us to begin
169 the transfer of our forces out of Afghanistan in July of 2011. Just as we have done in

170 Iraq, we will execute this transition responsibly, taking into account conditions on
171 the ground. We'll continue to advise and assist Afghanistan's security forces to
172 ensure that they can succeed over the long haul. But it will be clear to the Afghan
173 government -- and, more importantly, to the Afghan people -- that they will
174 ultimately be responsible for their own country.

175 Second, we will work with our partners, the United Nations, and the Afghan people
176 to pursue a more effective civilian strategy, so that the government can take
177 advantage of improved security.

178 This effort must be based on performance. The days of providing a blank check are
179 over. President Karzai's inauguration speech sent the right message about moving
180 in a new direction. And going forward, we will be clear about what we expect from
181 those who receive our assistance. We'll support Afghan ministries, governors, and
182 local leaders that combat corruption and deliver for the people. We expect those
183 who are ineffective or corrupt to be held accountable. And we will also focus our
184 assistance in areas -- such as agriculture -- that can make an immediate impact in
185 the lives of the Afghan people.

186 The people of Afghanistan have endured violence for decades. They've been
187 confronted with occupation -- by the Soviet Union, and then by foreign al Qaeda
188 fighters who used Afghan land for their own purposes. So tonight, I want the
189 Afghan people to understand -- America seeks an end to this era of war and
190 suffering. We have no interest in occupying your country. We will support efforts
191 by the Afghan government to open the door to those Taliban who abandon
192 violence and respect the human rights of their fellow citizens. And we will seek a
193 partnership with Afghanistan grounded in mutual respect -- to isolate those who
194 destroy; to strengthen those who build; to hasten the day when our troops will
195 leave; and to forge a lasting friendship in which America is your partner, and never
196 your patron.

197 Third, we will act with the full recognition that our success in Afghanistan is
198 inextricably linked to our partnership with Pakistan.

199 We're in Afghanistan to prevent a cancer from once again spreading through that
200 country. But this same cancer has also taken root in the border region of Pakistan.
201 That's why we need a strategy that works on both sides of the border.

202 In the past, there have been those in Pakistan who've argued that the struggle
203 against extremism is not their fight, and that Pakistan is better off doing little or
204 seeking accommodation with those who use violence. But in recent years, as
205 innocents have been killed from Karachi to Islamabad, it has become clear that it is
206 the Pakistani people who are the most endangered by extremism. Public opinion
207 has turned. The Pakistani army has waged an offensive in Swat and South
208 Waziristan. And there is no doubt that the United States and Pakistan share a
209 common enemy.

210 In the past, we too often defined our relationship with Pakistan narrowly. Those
211 days are over. Moving forward, we are committed to a partnership with Pakistan

212 that is built on a foundation of mutual interest, mutual respect, and mutual trust.
213 We will strengthen Pakistan's capacity to target those groups that threaten our
214 countries, and have made it clear that we cannot tolerate a safe haven for terrorists
215 whose location is known and whose intentions are clear. America is also providing
216 substantial resources to support Pakistan's democracy and development. We are
217 the largest international supporter for those Pakistanis displaced by the fighting.
218 And going forward, the Pakistan people must know America will remain a strong
219 supporter of Pakistan's security and prosperity long after the guns have fallen
220 silent, so that the great potential of its people can be unleashed.

221 These are the three core elements of our strategy: a military effort to create the
222 conditions for a transition; a civilian surge that reinforces positive action; and an
223 effective partnership with Pakistan.

224 I recognize there are a range of concerns about our approach. So let me briefly
225 address a few of the more prominent arguments that I've heard, and which I take
226 very seriously.

227 First, there are those who suggest that Afghanistan is another Vietnam. They argue
228 that it cannot be stabilized, and we're better off cutting our losses and rapidly
229 withdrawing. I believe this argument depends on a false reading of history. Unlike
230 Vietnam, we are joined by a broad coalition of 43 nations that recognizes the
231 legitimacy of our action. Unlike Vietnam, we are not facing a broad-based popular
232 insurgency. And most importantly, unlike Vietnam, the American people were
233 viciously attacked from Afghanistan, and remain a target for those same extremists
234 who are plotting along its border. To abandon this area now -- and to rely only on
235 efforts against al Qaeda from a distance -- would significantly hamper our ability to
236 keep the pressure on al Qaeda, and create an unacceptable risk of additional
237 attacks on our homeland and our allies.

238 Second, there are those who acknowledge that we can't leave Afghanistan in its
239 current state, but suggest that we go forward with the troops that we already have.
240 But this would simply maintain a status quo in which we muddle through, and
241 permit a slow deterioration of conditions there. It would ultimately prove more
242 costly and prolong our stay in Afghanistan, because we would never be able to
243 generate the conditions needed to train Afghan security forces and give them the
244 space to take over.

245 Finally, there are those who oppose identifying a time frame for our transition to
246 Afghan responsibility. Indeed, some call for a more dramatic and open-ended
247 escalation of our war effort -- one that would commit us to a nation-building
248 project of up to a decade. I reject this course because it sets goals that are beyond
249 what can be achieved at a reasonable cost, and what we need to achieve to secure
250 our interests. Furthermore, the absence of a time frame for transition would deny
251 us any sense of urgency in working with the Afghan government. It must be clear
252 that Afghans will have to take responsibility for their security, and that America
253 has no interest in fighting an endless war in Afghanistan.

254 As President, I refuse to set goals that go beyond our responsibility, our means, or
255 our interests. And I must weigh all of the challenges that our nation faces. I don't
256 have the luxury of committing to just one. Indeed, I'm mindful of the words of
257 President Eisenhower, who -- in discussing our national security -- said, "Each
258 proposal must be weighed in the light of a broader consideration: the need to
259 maintain balance in and among national programs."

260 Over the past several years, we have lost that balance. We've failed to appreciate
261 the connection between our national security and our economy. In the wake of an
262 economic crisis, too many of our neighbors and friends are out of work and
263 struggle to pay the bills. Too many Americans are worried about the future facing
264 our children. Meanwhile, competition within the global economy has grown more
265 fierce. So we can't simply afford to ignore the price of these wars.

266 All told, by the time I took office the cost of the wars in Iraq and Afghanistan
267 approached a trillion dollars. Going forward, I am committed to addressing these
268 costs openly and honestly. Our new approach in Afghanistan is likely to cost us
269 roughly \$30 billion for the military this year, and I'll work closely with Congress to
270 address these costs as we work to bring down our deficit.

271 But as we end the war in Iraq and transition to Afghan responsibility, we must
272 rebuild our strength here at home. Our prosperity provides a foundation for our
273 power. It pays for our military. It underwrites our diplomacy. It taps the potential
274 of our people, and allows investment in new industry. And it will allow us to
275 compete in this century as successfully as we did in the last. That's why our troop
276 commitment in Afghanistan cannot be open-ended -- because the nation that I'm
277 most interested in building is our own.

278 Now, let me be clear: None of this will be easy. The struggle against violent
279 extremism will not be finished quickly, and it extends well beyond Afghanistan and
280 Pakistan. It will be an enduring test of our free society, and our leadership in the
281 world. And unlike the great power conflicts and clear lines of division that defined
282 the 20th century, our effort will involve disorderly regions, failed states, diffuse
283 enemies.

284 So as a result, America will have to show our strength in the way that we end wars
285 and prevent conflict -- not just how we wage wars. We'll have to be nimble and
286 precise in our use of military power. Where al Qaeda and its allies attempt to
287 establish a foothold -- whether in Somalia or Yemen or elsewhere -- they must be
288 confronted by growing pressure and strong partnerships.

289 And we can't count on military might alone. We have to invest in our homeland
290 security, because we can't capture or kill every violent extremist abroad. We have
291 to improve and better coordinate our intelligence, so that we stay one step ahead
292 of shadowy networks.

293 We will have to take away the tools of mass destruction. And that's why I've made
294 it a central pillar of my foreign policy to secure loose nuclear materials from
295 terrorists, to stop the spread of nuclear weapons, and to pursue the goal of a world

296 without them -- because every nation must understand that true security will
297 never come from an endless race for ever more destructive weapons; true security
298 will come for those who reject them.

299 We'll have to use diplomacy, because no one nation can meet the challenges of an
300 interconnected world acting alone. I've spent this year renewing our alliances and
301 forging new partnerships. And we have forged a new beginning between America
302 and the Muslim world -- one that recognizes our mutual interest in breaking a
303 cycle of conflict, and that promises a future in which those who kill innocents are
304 isolated by those who stand up for peace and prosperity and human dignity.

305 And finally, we must draw on the strength of our values -- for the challenges that
306 we face may have changed, but the things that we believe in must not. That's why
307 we must promote our values by living them at home -- which is why I have
308 prohibited torture and will close the prison at Guantanamo Bay. And we must
309 make it clear to every man, woman and child around the world who lives under the
310 dark cloud of tyranny that America will speak out on behalf of their human rights,
311 and tend to the light of freedom and justice and opportunity and respect for the
312 dignity of all peoples. That is who we are. That is the source, the moral source, of
313 America's authority.

314 Since the days of Franklin Roosevelt, and the service and sacrifice of our
315 grandparents and great-grandparents, our country has borne a special burden in
316 global affairs. We have spilled American blood in many countries on multiple
317 continents. We have spent our revenue to help others rebuild from rubble and
318 develop their own economies. We have joined with others to develop an
319 architecture of institutions -- from the United Nations to NATO to the World Bank -
320 - that provide for the common security and prosperity of human beings.

321 We have not always been thanked for these efforts, and we have at times made
322 mistakes. But more than any other nation, the United States of America has
323 underwritten global security for over six decades -- a time that, for all its problems,
324 has seen walls come down, and markets open, and billions lifted from poverty,
325 unparalleled scientific progress and advancing frontiers of human liberty.

326 For unlike the great powers of old, we have not sought world domination. Our
327 union was founded in resistance to oppression. We do not seek to occupy other
328 nations. We will not claim another nation's resources or target other peoples
329 because their faith or ethnicity is different from ours. What we have fought for --
330 what we continue to fight for -- is a better future for our children and
331 grandchildren. And we believe that their lives will be better if other peoples'
332 children and grandchildren can live in freedom and access opportunity.
333 (Applause.)

334 As a country, we're not as young -- and perhaps not as innocent -- as we were
335 when Roosevelt was President. Yet we are still heirs to a noble struggle for
336 freedom. And now we must summon all of our might and moral suasion to meet
337 the challenges of a new age.

338 In the end, our security and leadership does not come solely from the strength of
339 our arms. It derives from our people -- from the workers and businesses who will
340 rebuild our economy; from the entrepreneurs and researchers who will pioneer
341 new industries; from the teachers that will educate our children, and the service of
342 those who work in our communities at home; from the diplomats and Peace Corps
343 volunteers who spread hope abroad; and from the men and women in uniform
344 who are part of an unbroken line of sacrifice that has made government of the
345 people, by the people, and for the people a reality on this Earth. (Applause.)

346 This vast and diverse citizenry will not always agree on every issue -- nor should
347 we. But I also know that we, as a country, cannot sustain our leadership, nor
348 navigate the momentous challenges of our time, if we allow ourselves to be split
349 asunder by the same rancor and cynicism and partisanship that has in recent times
350 poisoned our national discourse.

351 It's easy to forget that when this war began, we were united -- bound together by
352 the fresh memory of a horrific attack, and by the determination to defend our
353 homeland and the values we hold dear. I refuse to accept the notion that we cannot
354 summon that unity again. (Applause.) I believe with every fiber of my being that
355 we -- as Americans -- can still come together behind a common purpose. For our
356 values are not simply words written into parchment -- they are a creed that calls us
357 together, and that has carried us through the darkest of storms as one nation, as
358 one people.

359 America -- we are passing through a time of great trial. And the message that we
360 send in the midst of these storms must be clear: that our cause is just, our resolve
361 unwavering. We will go forward with the confidence that right makes might, and
362 with the commitment to forge an America that is safer, a world that is more secure,
363 and a future that represents not the deepest of fears but the highest of hopes.
364 (Applause.)

365 Thank you. God bless you. May God bless the United States of America. (Applause.)
366 Thank you very much. Thank you. (Applause.)

367 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

368 [http://www.nytimes.com/interactive/2009/12/02/world/middleeast/20091202-](http://www.nytimes.com/interactive/2009/12/02/world/middleeast/20091202-obama-policy.html)
369 [obama-policy.html](http://www.nytimes.com/interactive/2009/12/02/world/middleeast/20091202-obama-policy.html)

1 **Discurs 4 Barack Obama**

2 **Address Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway. December 10, 2009**

3 *Your Majesties, Your Royal Highnesses, distinguished members of the Norwegian*
4 *Nobel Committee, citizens of America, and citizens of the world:*

5 I receive this honor with deep gratitude and great humility. It's an award that
6 speaks to our highest aspirations, that for all the cruelty and hardship of our world,
7 we are not mere prisoners of fate; our actions matter and can bend history in the
8 direction of justice.

9 And yet I would be remiss if I did not acknowledge the considerable controversy
10 that your generous decision has generated. [*Laughter*] In part, this is because I am
11 at the beginning and not the end of my labors on the world stage. Compared to
12 some of the giants of history who've received this prize—Schweitzer and King,
13 Marshall and Mandela—my accomplishments are slight. And then there are the
14 men and women around the world who have been jailed and beaten in the pursuit
15 of justice, those who toil in humanitarian organizations to relieve suffering, the
16 unrecognized millions whose quiet acts of courage and compassion inspire even
17 the most hardened cynics. I cannot argue with those who find these men and
18 women, some known, some obscure to all but those they help, to be far more
19 deserving of this honor than I.

20 But perhaps the most profound issue surrounding my receipt of this prize is the
21 fact that I am the Commander in Chief of the military of a nation in the midst of two
22 wars. One of these wars is winding down. The other is a conflict that America did
23 not seek, one in which we are joined by 42 other countries, including Norway, in an
24 effort to defend ourselves and all nations from further attacks.

25 Still, we are at war, and I'm responsible for the deployment of thousands of young
26 Americans to battle in a distant land, and some will kill, and some will be killed.
27 And so I come here with an acute sense of the costs of armed conflict, filled with
28 difficult questions about the relationship between war and peace and our effort to
29 replace one with the other.

30 Now, these questions are not new. War, in one form or another, appeared with the
31 first man. At the dawn of history, its morality was not questioned; it was simply a
32 fact, like drought or disease, the manner in which tribes and then civilizations
33 sought power and settled their differences.

34 And over time, as codes of law sought to control violence within groups, so did
35 philosophers and clerics and statesmen seek to regulate the destructive power of
36 war. The concept of a just war emerged, suggesting that war is justified only when
37 certain conditions were met: if it is waged as a last resort or in self-defense; if the
38 force used is proportional; and if, whenever possible, civilians are spared from
39 violence.

40 Of course, we know that for most of history, this concept of just war was rarely
41 observed. The capacity of human beings to think of new ways to kill one another
42 proved inexhaustible, as did our capacity to exempt from mercy those who look
43 different or pray to a different God. Wars between armies gave way to wars
44 between nations—total wars, in which the distinction between combatant and
45 civilian became blurred. In the span of 30 years, such carnage would twice engulf
46 this continent. And while it's hard to conceive of a cause more just than the defeat
47 of the Third Reich and the Axis powers, World War II was a conflict in which the
48 total number of civilians who died exceeded the number of soldiers who perished.

49 In the wake of such destruction and with the advent of the nuclear age, it became
50 clear to victor and vanquished alike that the world needed institutions to prevent
51 another world war. And so a quarter century after the United States Senate
52 rejected the League of Nations—an idea for which Woodrow Wilson received this
53 prize—America led the world in constructing an architecture to keep the peace: a
54 Marshall plan and a United Nations, mechanisms to govern the waging of war,
55 treaties to protect human rights, prevent genocide, restrict the most dangerous
56 weapons.

57 In many ways, these efforts succeeded. Yes, terrible wars have been fought and
58 atrocities committed. But there has been no third world war. The cold war ended
59 with jubilant crowds dismantling a wall. Commerce has stitched much of the world
60 together. Billions have been lifted from poverty. The ideals of liberty and self-
61 determination, equality and the rule of law have haltingly advanced. We are the
62 heirs of the fortitude and foresight of generations past, and it is a legacy for which
63 my own country is rightfully proud.

64 And yet, a decade into a new century, this old architecture is buckling under the
65 weight of new threats. The world may no longer shudder at the prospect of war
66 between two nuclear superpowers, but proliferation may increase the risk of
67 catastrophe. Terrorism has long been a tactic, but modern technology allows a few
68 small men with outsized rage to murder innocents on a horrific scale.

69 Moreover, wars between nations have increasingly given way to wars within
70 nations. The resurgence of ethnic or sectarian conflicts, the growth of secessionist
71 movements, insurgencies, and failed states, all these things have increasingly
72 trapped civilians in unending chaos. In today's wars, many more civilians are killed
73 than soldiers, the seeds of future conflict are sown, economies are wrecked, civil
74 societies torn asunder, refugees amassed, children scarred.

75 I do not bring with me today a definitive solution to the problems of war. What I do
76 know is that meeting these challenges will require the same vision, hard work, and
77 persistence of those men and women who acted so boldly decades ago. And it will
78 require us to think in new ways about the notions of just war and the imperatives
79 of a just peace.

80 We must begin by acknowledging a hard truth: We will not eradicate violent
81 conflict in our lifetimes. There will be times when nations, acting individually or in
82 concert, will find the use of force not only necessary but morally justified.

83 I make this statement mindful of what Martin Luther King, Jr., said in this same
84 ceremony years ago: "Violence never brings permanent peace. It solves no social
85 problem: it merely creates new and more complicated ones." As someone who
86 stands here as a direct consequence of Dr. King's life work, I am living testimony to
87 the moral force of nonviolence. I know there's nothing weak, nothing passive,
88 nothing naive in the creed and lives of Gandhi and King.

89 But as a head of state sworn to protect and defend my nation, I cannot be guided by
90 their examples alone. I face the world as it is and cannot stand idle in the face of
91 threats to the American people. For make no mistake: Evil does exist in the world.
92 A nonviolent movement could not have halted Hitler's armies. Negotiations cannot
93 convince Al Qaida's leaders to lay down their arms. To say that force may
94 sometimes be necessary is not a call to cynicism; it is a recognition of history, the
95 imperfections of man, and the limits of reason.

96 I raise this point—I begin with this point because in many countries, there is a
97 deep ambivalence about military action today, no matter what the cause. And at
98 times, this is joined by a reflexive suspicion of America, the world's sole military
99 superpower.

100 Yet the world must remember that it was not simply international institutions, not
101 just treaties and declarations that brought stability to a post-World War II world.
102 Whatever mistakes we have made, the plain fact is this: The United States of
103 America has helped underwrite global security for more than six decades with the
104 blood of our citizens and the strength of our arms. The service and sacrifice of our
105 men and women in uniform has promoted peace and prosperity from Germany to
106 Korea and enabled democracy to take hold in places like the Balkans. We have
107 borne this burden not because we seek to impose our will. We have done so out of
108 enlightened self-interest, because we seek a better future for our children and
109 grandchildren, and we believe that their lives will be better if others' children and
110 grandchildren can live in freedom and prosperity.

111 So yes, the instruments of war do have a role to play in preserving the peace. And
112 yet this truth must coexist with another: That no matter how justified, war
113 promises human tragedy. The soldier's courage and sacrifice is full of glory,
114 expressing devotion to country, to cause, to comrades in arms. But war itself is
115 never glorious, and we must never trumpet it as such.

116 So part of our challenge is reconciling these two seemingly irreconcilable truths:
117 That war is sometimes necessary, and war at some level is an expression of human
118 folly. Concretely, we must direct our effort to the task that President Kennedy
119 called for long ago. "Let us focus," he said, "on a more practical, more attainable
120 peace, based not on a sudden revolution in human nature but on a gradual
121 evolution in human institutions"—a gradual evolution of human institutions. What
122 might this evolution look like? What might these practical steps be?

123 To begin with, I believe that all nations, strong and weak alike, must adhere to
124 standards that govern the use of force. I, like any head of state, reserve the right to
125 act unilaterally if necessary to defend my nation. Nevertheless, I am convinced that

126 adhering to standards—international standards strengthens those who do and
127 isolates and weakens those who don't.

128 The world rallied around America after the 9/11 attacks and continues to support
129 our efforts in Afghanistan because of the horror of those senseless attacks and the
130 recognized principle of self-defense. Likewise, the world recognized the need to
131 confront Saddam Hussein when he invaded Kuwait, a consensus that sent a clear
132 message to all about the cost of aggression.

133 Furthermore, America—in fact, no nation—can insist that others follow the rules
134 of the road if we refuse to follow them ourselves. For when we don't, our actions
135 appear arbitrary and undercut the legitimacy of future interventions, no matter
136 how justified.

137 And this becomes particularly important when the purpose of military action
138 extends beyond self-defense or the defense of one nation against an aggressor.
139 More and more, we all confront difficult questions about how to prevent the
140 slaughter of civilians by their own government or to stop a civil war whose
141 violence and suffering can engulf an entire region.

142 I believe that force can be justified on humanitarian grounds, as it was in the
143 Balkans or in other places that have been scarred by war. Inaction tears at our
144 conscience and can lead to more costly intervention later. That's why all
145 responsible nations must embrace the role that militaries with a clear mandate can
146 play to keep the peace.

147 America's commitment to global security will never waver. But in a world in which
148 threats are more diffuse and missions more complex, America cannot act alone.
149 America alone cannot secure the peace. This is true in Afghanistan. This is true in
150 failed states like Somalia, where terrorism and piracy is joined by famine and
151 human suffering. And sadly, it will continue to be true in unstable regions for years
152 to come.

153 The leaders and soldiers of NATO countries and other friends and allies
154 demonstrate this truth through the capacity and courage they've shown in
155 Afghanistan. But in many countries, there is a disconnect between the efforts of
156 those who serve and the ambivalence of the broader public. I understand why war
157 is not popular, but I also know this: The belief that peace is desirable is rarely
158 enough to achieve it. Peace requires responsibility; peace entails sacrifice. That's
159 why NATO continues to be indispensable. That's why we must strengthen U.N. and
160 regional peacekeeping and not leave the task to a few countries. That's why we
161 honor those who return home from peacekeeping and training abroad to Oslo and
162 Rome, to Ottawa and Sydney, to Dhaka and Kigali. We honor them not as makers of
163 war, but of wagers—but as wagers of peace.

164 Let me make one final point about the use of force. Even as we make difficult
165 decisions about going to war, we must also think clearly about how we fight it. The
166 Nobel Committee recognized this truth in awarding its first prize for peace to

167 Henry Dunant, the founder of the Red Cross and a driving force behind the Geneva
168 Conventions.

169 Where force is necessary, we have a moral and strategic interest in binding
170 ourselves to certain rules of conduct. And even as we confront a vicious adversary
171 that abides by no rules, I believe the United States of America must remain a
172 standard bearer in the conduct of war. That is what makes us different from those
173 whom we fight. That is a source of our strength. That is why I prohibited torture.
174 That is why I ordered the prison at Guantanamo Bay closed. And that is why I have
175 reaffirmed America's commitment to abide by the Geneva Conventions. We lose
176 ourselves when we compromise the very ideals that we fight to defend, and we
177 honor those ideals by upholding them not when it's easy, but when it is hard.

178 I have spoken at some length to the question that must weigh on our minds and
179 our hearts as we choose to wage war. But let me now turn to our effort to avoid
180 such tragic choices and speak of three ways that we can build a just and lasting
181 peace.

182 First, in dealing with those nations that break rules and laws, I believe that we
183 must develop alternatives to violence that are tough enough to actually change
184 behavior. For if we want a lasting peace, then the words of the international
185 community must mean something. Those regimes that break the rules must be
186 held accountable. Sanctions must exact a real price. Intransigence must be met
187 with increased pressure, and such pressure exists only when the world stands
188 together as one.

189 One urgent example is the effort to prevent the spread of nuclear weapons and to
190 seek a world without them. In the middle of the last century, nations agreed to be
191 bound by a treaty whose bargain is clear: All will have access to peaceful nuclear
192 power; those without nuclear weapons will forsake them; and those with nuclear
193 weapons will work towards disarmament. I am committed to upholding this treaty.
194 It is a centerpiece of my foreign policy. And I'm working with President Medvedev
195 to reduce America and Russia's nuclear stockpiles.

196 But it's also incumbent upon all of us to insist that nations like Iran and North
197 Korea do not game the system. Those who claim to respect international law
198 cannot avert their eyes when those laws are flouted. Those who care for their own
199 security cannot ignore the danger of an arms race in the Middle East or East Asia.
200 Those who seek peace cannot stand idly by as nations arm themselves for nuclear
201 war.

202 The same principle applies to those who violate international laws by brutalizing
203 their own people. When there is genocide in Darfur, systematic rape in Congo,
204 repression in Burma, there must be consequences. Yes, there will be engagement;
205 yes, there will be diplomacy. But there must be consequences when those things
206 fail. And the closer we stand together, the less likely we will be faced with the
207 choice between armed intervention and complicity in oppression.

208 This brings me to a second point: the nature of the peace that we seek. For peace is
209 not merely the absence of visible conflict. Only a just peace based on the inherent
210 rights and dignity of every individual can truly be lasting.

211 It was this insight that drove drafters of the Universal Declaration of Human Rights
212 after the Second World War. In the wake of devastation, they recognized that if
213 human rights are not protected, peace is a hollow promise.

214 And yet too often these words are ignored. For some countries, the failure to
215 uphold human rights is excused by the false suggestion that these are somehow
216 Western principles, foreign to local cultures or stages of a nation's development.
217 And within America, there's long been a tension between those who describe
218 themselves as realists or idealists, a tension that suggests a stark choice between
219 the narrow pursuit of interests or an endless campaign to impose our values
220 around the world.

221 I reject these choices. I believe that peace is unstable where citizens are denied the
222 right to speak freely or worship as they please, choose their own leaders or
223 assemble without fear. Pent-up grievances fester, and the suppression of tribal and
224 religious identity can lead to violence. We also know that the opposite is true. Only
225 when Europe became free did it finally find peace. America has never fought a war
226 against a democracy, and our closest friends are governments that protect the
227 rights of their citizens. No matter how callously defined, neither America's
228 interests nor the world's are served by the denial of human aspirations.

229 So even as we respect the unique culture and traditions of different countries,
230 America will always be a voice for those aspirations that are universal. We will
231 bear witness to the quiet dignity of reformers like Aung Sang Suu Kyi, to the
232 bravery of Zimbabweans who cast their ballots in the face of beatings, to the
233 hundreds of thousands who have marched silently through the streets of Iran. It is
234 telling that the leaders of these governments fear the aspirations of their own
235 people more than the power of any other nation. And it is the responsibility of all
236 free people and free nations to make clear that these movements of hope and
237 history, they have us on their side.

238 Let me also say this: The promotion of human rights cannot be about exhortation
239 alone. At times, it must be coupled with painstaking diplomacy. I know that
240 engagement with repressive regimes lacks the satisfying purity of indignation. But
241 I also know that sanctions without outreach, condemnation without discussion,
242 can carry forward only a crippling status quo. No repressive regime can move
243 down a new path unless it has the choice of an open door.

244 In light of the Cultural Revolution's horrors, Nixon's meeting with Mao appeared
245 inexcusable, and yet it surely helped set China on a path where millions of its
246 citizens have been lifted from poverty and connected to open societies. Pope John
247 Paul's engagement with Poland created space not just for the Catholic Church, but
248 for labor leaders like Lech Walesa. Ronald Reagan's efforts on arms control and
249 embrace of *perestroika* not only improved relations with the Soviet Union but
250 empowered dissidents throughout Eastern Europe. There's no simple formula

251 here. But we must try as best we can to balance isolation and engagement,
252 pressure and incentives, so that human rights and dignity are advanced over time.

253 Third, a just peace includes not only civil and political rights, it must encompass
254 economic security and opportunity. For to—true peace is not just freedom from
255 fear, but freedom from want. It is undoubtedly true that development rarely takes
256 root without security. It is also true that security does not exist where human
257 beings do not have access to enough food, or clean water, or the medicine and
258 shelter they need to survive. It does not exist where children can't aspire to a
259 decent education or a job that supports a family. The absence of hope can rot a
260 society from within.

261 And that's why helping farmers feed their own people or nations educate their
262 children and care for the sick is not mere charity. It's also why the world must
263 come together to confront climate change. There's little scientific dispute that if we
264 do nothing, we will face more drought, more famine, more mass displacement, all
265 of which will fuel more conflict for decades. For this reason—and it's not merely
266 scientists and environmental activists who call for swift and forceful action, it's
267 military leaders in my own country and others who understand our common
268 security hangs in the balance.

269 Agreements among nations, strong institutions, support for human rights,
270 investments in development: All these are vital ingredients in bringing about the
271 evolution that President Kennedy spoke about. And yet I do not believe that we
272 will have the will, the determination, the staying power to complete this work
273 without something more, and that's the continued expansion of our moral
274 imagination, an insistence that there's something irreducible that we all share.

275 As the world grows smaller, you might think it would be easier for human beings
276 to recognize how similar we are, to understand that we're all basically seeking the
277 same things: That we all hope for the chance to live out our lives with some
278 measure of happiness and fulfillment for ourselves and our families.

279 And yet somehow, given the dizzying pace of globalization, the cultural leveling of
280 modernity, it perhaps comes as no surprise that people fear the loss of what they
281 cherish in their particular identities: their race; their tribe; and perhaps most
282 powerfully, their religion. In some places, this fear has led to conflict. At times, it
283 even feels like we're moving backwards. We see it in the Middle East, as the
284 conflict between Arabs and Jews seems to harden. We see it in nations that are
285 torn asunder by tribal lines.

286 And most dangerously, we see it in the way that religion is used to justify the
287 murder of innocents by those who have distorted and defiled the great religion of
288 Islam, and who attacked my country from Afghanistan. These extremists are not
289 the first to kill in the name of God; the cruelties of the Crusades are amply
290 recorded. But they remind us that no holy war can ever be a just war. For if you
291 truly believe that you are carrying out divine will, then there is no need for
292 restraint, no need to spare the pregnant mother, or the medic, or the Red Cross
293 worker, or even a person of one own's faith. Such a warped view of religion is not

294 just incompatible with the concept of peace, but I believe it's incompatible with the
295 very purpose of faith. For the one rule that lies at the heart of every major religion
296 is that we do unto others as we would have them do unto us.

297 Adhering to this law of love has always been the core struggle of human nature.
298 For we are fallible; we make mistakes and fall victim to the temptations of pride
299 and power and, sometimes, evil. Even those of us with the best of intentions will at
300 times fail to right the wrongs before us.

301 But we do not have to think that human nature is perfect for us to still believe that
302 the human condition can be perfected. We do not have to live in an idealized world
303 to still reach for those ideals that will make it a better place. The nonviolence
304 practiced by men like Gandhi and King may not have been practical or possible in
305 every circumstance, but the love that they preached, their fundamental faith in
306 human progress, that must always be the North Star that guides us on our journey.

307 For if we lose that faith, if we dismiss it as silly or naive, if we divorce it from the
308 decisions that we make on issues of war and peace, then we lose what's best about
309 humanity. We lose our sense of possibility. We lose our moral compass.

310 Like generations have before us, we must reject that future. As Dr. King said at this
311 occasion so many years ago: "I refuse to accept despair as the final response to the
312 ambiguities of history. I refuse to accept the idea that the 'isness' of man's present
313 condition makes him morally incapable of reaching up for the eternal 'oughtness'
314 that forever confronts him." Let us reach for the world that ought to be, that spark
315 of the divine that still stirs within each of our souls.

316 Somewhere today, in the here and now, in the world as it is, a soldier sees he's
317 outgunned, but stands firm to keep the peace. Somewhere today in this world, a
318 young protestor awaits the brutality of her government, but has the courage to
319 march on. Somewhere today, a mother facing punishing poverty still takes the time
320 to teach her child, scrapes together what few coins she has to send that child to
321 school because she believes that a cruel world still has a place for that child's
322 dreams.

323 Let us live by their example. We can acknowledge that oppression will always be
324 with us and still strive for justice. We can admit the intractability of deprecation
325 and still strive for dignity. Clear-eyed, we can understand that there will be war
326 and still strive for peace. We can do that, for that is the story of human progress.
327 That's the hope of all the world, and at this moment of challenge, that must be our
328 work here on Earth.

329 Thank you very much.

330
331 *NOTE: The President spoke at 1:44 p.m. at Oslo City Hall. In his remarks, he referred*
332 *to King Harald V, Queen Sonja, Crown Prince Haakon, and Crown Princess Mette-*
333 *Marit of Norway; former President Nelson R. Mandela of South Africa; President*
334 *Dmitry A. Medvedev of Russia; Aung Sang Suu Kyi, leader of the National League for*

335 *Democracy in Burma; and former President Lech Walesa of Poland. The Office of the*
336 *Press Secretary also released a Spanish language transcript of these remarks.*

337 *APP Note: In the Daily Compilation of Presidential Documents, this document is titled,*
338 *"Remarks on Accepting the Nobel Peace Prize in Oslo, Norway"*

339 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

340 [http://video.nytimes.com/video/2009/12/10/multimedia/1247466064759/pres](http://video.nytimes.com/video/2009/12/10/multimedia/1247466064759/president-obama-gets-nobel-peace-prize.html)
341 [ident-obama-gets-nobel-peace-prize.html](http://video.nytimes.com/video/2009/12/10/multimedia/1247466064759/president-obama-gets-nobel-peace-prize.html)

1 **Discurs 5 Barack Obama.**

2 **Commencement Address at the United States Military Academy in West**
 3 **Point, New York. May 22, 2010**

4 *The President.* Thank you. Please be seated. Thank you very much. Good morning.
 5 *Audience members.* Good morning.

6 *The President.* It is wonderful to be back at the United States Military Academy, the
 7 oldest continuously occupied military post in America, as we commission the
 8 newest officers in the United States Army.

9 Thank you, General Hagenbeck, for your introduction, on a day that holds special
 10 meaning for you and the dean, General Finnegan. Both of you first came to West
 11 Point in the class of 1971 and went on to inspire soldiers under your command.
 12 You've led this Academy to a well-observed recognition: best college in America.
 13 And today you're both looking forward to a well-deserved retirement from the
 14 Army. General Hagenbeck and Judy, General Finnegan and Joan, we thank you for
 15 39 years of remarkable service to the Army and to America.

16 To the Commandant, General Rapp, the Academy staff and faculty, most of whom
 17 are veterans, thank you for your service and for inspiring these cadets to become
 18 the "leaders of character" they are today. Let me also acknowledge the presence of
 19 General Shinseki, Secretary McHugh, the Members of Congress who are with us
 20 here today, including two former soldiers this Academy knows well, Senator Jack
 21 Reed and Congressman Patrick Murphy.

22 To all the families here, especially all the moms and dads, this day is a tribute to
 23 you as well. The decision to come to West Point was made by your sons and
 24 daughters, but it was you who instilled in them a spirit of service that has led them
 25 to this hallowed place in a time of war. So on behalf of the American people, thank
 26 you for your example, and thank you for your patriotism.

27 To the United States Corps of Cadets, and most of all, the class of 2010: It is a
 28 singular honor to serve as your Commander in Chief. As your Superintendent
 29 indicated, under our constitutional system, my power as President is wisely
 30 limited. But there are some areas where my power is absolute. And so, as your
 31 Commander in Chief, I hereby absolve all cadets who are on restriction for minor
 32 conduct offenses. I will leave the definition of "minor"—[*laughter*—to those who
 33 know better. [*Laughter*]

34 Class of 2010, today is your day, a day to celebrate all that you've achieved, in the
 35 finest tradition of the soldier-scholar, and to look forward to the important service
 36 that lies ahead.

37 You have pushed yourself through the agony of Beast Barracks, the weeks of
 38 training in rain and mud, and I'm told, more inspections and drills than perhaps
 39 any class before you. Along the way, I'm sure you faced a few moments when you

40 asked yourself: "What am I doing here?" I have those moments sometimes.
41 [Laughter]

42 You've trained for the complexities of today's missions, knowing that success will
43 be measured not merely by performance on the battlefield, but also by your
44 understanding of the cultures and traditions and languages in the place where you
45 serve.

46 You've reached out across borders, with more international experience than any
47 class in academy history. You've not only attended foreign academies to forge new
48 friendships, you've welcomed into your ranks cadets from nearly a dozen
49 countries.

50 You've challenged yourselves intellectually in the sciences and the humanities, in
51 history and technology. You've achieved a standard of academic excellence that is
52 without question, tying the record for the most post-graduate scholarships of any
53 class in West Point history.

54 This includes your number one overall cadet and your valedictorian, Liz Betterbed
55 and Alex Rosenberg. And by the way, this is the first time in Academy history
56 where your two top awards have been earned by female candidates. This
57 underscores a fact that I've seen in the faces of our troops from Baghdad to
58 Bagram: In the 21st century, our women in uniform play an indispensable role in
59 our national defense. And time and again, they have proven themselves to be role
60 models for our daughters and our sons, as students and as soldiers and as leaders
61 in the United States Armed Forces.

62 And the faces in this stadium show a simple truth: America's Army represents the
63 full breadth of America's experience. You come from every corner of our country,
64 from privilege and from poverty, from cities and small towns. You worship all of
65 the great religions that enrich the life of our people. You include the vast diversity
66 of race and ethnicity that is fundamental to our Nation's strength.

67 There is, however, one thing that sets you apart. Here in these quiet hills, you've
68 come together to prepare for the most difficult test of our time. You signed up
69 knowing your service would send you into harm's way, and you did so long after
70 the first drums of war were sounded. In you we see the commitment of our country
71 and timeless virtues that have served our Nation well.

72 We see your sense of duty, including those who have earned their right shoulder
73 patch—their right shoulder combat patches, like the soldier who suffered a
74 grenade wound in Iraq, yet still helped his fellow soldiers to evacuate—your First
75 Captain of the Corps of Cadets, Tyler Gordy.

76 We see your sense of honor, in your respect for tradition, knowing that you join a
77 long grey line that stretches through the centuries, and in your reverence for each
78 other, as when the corps stands in silence every time a former cadet makes the
79 ultimate sacrifice for our Nation. Indeed, today we honor the 78 graduates of this

80 academy who have given their lives for our freedom and our security in Iraq and
81 Afghanistan.

82 And we see your love of country, a devotion to America captured in the motto you
83 chose as a class, a motto which will guide your lives of service: "Loyal 'Til the End."

84 Duty, honor, love of country; everything you have learned here, all that you've
85 achieved here, has prepared you for today when you raise your right hand, when
86 you take that oath, when your loved one or mentor pins those gold bars on your
87 shoulders, when you become, at long last, commissioned officers in the United
88 States Army.

89 This is the ninth consecutive commencement that has taken place at West Point
90 with our Nation at war. This time of war began in Afghanistan, a place that may
91 seem as far away from this peaceful bend in the Hudson River as anywhere on
92 Earth. The war began only because our own cities and civilians were attacked by
93 violent extremists who plotted from a distant place, and it continues only because
94 that plotting persists to this day.

95 For many years, our focus was on Iraq. And year after year, our troops faced a set
96 of challenges there that were as daunting as they were complex. A lesser Army
97 might have seen its spirit broken. But the American military is more resilient than
98 that. Our troops adapted, they persisted, they partnered with coalition and Iraqi
99 counterparts, and through their competence and creativity and courage, we are
100 poised to end our combat mission in Iraq this summer.

101 Even as we transition to an Iraqi lead and bring our troops home, our commitment
102 to the Iraqi people endures. We will continue to advise and assist Iraqi security
103 forces, who are already responsible for security in most of the country. And a
104 strong American civilian presence will help Iraqis forge political and economic
105 progress. This will not be a simple task, but this is what success looks like: an Iraq
106 that provides no haven to terrorists; a democratic Iraq that is sovereign and stable
107 and self-reliant.

108 And as we end the war in Iraq, though, we are pressing forward in Afghanistan. Six
109 months ago, I came to West Point to announce a new strategy for Afghanistan and
110 Pakistan. And I stand here humbled by the knowledge that many of you will soon
111 be serving in harm's way. I assure you, you will go with the full support of a proud
112 and grateful nation.

113 We face a tough fight in Afghanistan. Any insurgency that is confronted with a
114 direct challenge will turn to new tactics. And from Marja to Kandahar, that is what
115 the Taliban has done through assassination and indiscriminate killing and
116 intimidation. Moreover, any country that has known decades of war will be tested
117 in finding political solutions to its problems and providing governance that can
118 sustain progress and serve the needs of its people.

119 So this war has changed over the last 9 years, but it's no less important than it was
120 in those days after 9/11. We toppled the Taliban regime, now we must break the

121 momentum of a Taliban insurgency and train Afghan security forces. We have
122 supported the election of a sovereign government, now we must strengthen its
123 capacities. We've brought hope to the Afghan people, now we must see that their
124 country does not fall prey to our common enemies. Cadets, there will be difficult
125 days ahead. We will adapt, we will persist, and I have no doubt that together with
126 our Afghan and international partners, we will succeed in Afghanistan.

127 Now even as we fight the wars in front of us, we also have to see the horizon
128 beyond these wars, because unlike a terrorist whose goal is to destroy, our future
129 will be defined by what we build. We have to see that horizon and to get there we
130 must pursue a strategy of national renewal and global leadership. We have to build
131 the sources of America's strength and influence and shape a world that's more
132 peaceful and more prosperous.

133 Time and again, Americans have risen to meet and to shape moments of change.
134 This is one of those moments, an era of economic transformation and individual
135 empowerment, of ancient hatreds and new dangers, of emerging powers and new
136 global challenges. And we're going to need all of you to help meet these challenges.
137 You've answered the call. You, and all who wear America's uniform, remain the
138 cornerstone of our national defense, the anchor of global security. And through a
139 period when too many of our institutions have acted irresponsibly, the American
140 military has set a standard of service and sacrifice that is as great as any in this
141 Nation's history.

142 Now the rest of us must do our part. And to do so, we must first recognize that our
143 strength and influence abroad begins with steps we take at home. We must
144 educate our children to compete in an age where knowledge is capital and the
145 marketplace is global. We must develop clean energy that can power new industry
146 and unbind us from foreign oil and preserve our planet. We have to pursue science
147 and research that unlocks wonders as unforeseen to us today as the microchip and
148 the surface of the Moon were a century ago.

149 Simply put, American innovation must be the foundation of American power,
150 because at no time in human history has a nation of diminished economic vitality
151 maintained its military and political primacy. And so that means that the civilians
152 among us, as parents and community leaders, elected officials, business leaders, we
153 have a role to play. We cannot simply leave it to those in uniform to defend this
154 country; we have to make sure that America is building on its strengths.

155 As we build these economic sources of our strength, the second thing we must do
156 is build and integrate the capabilities that can advance our interests and the
157 common interests of human beings around the world. America's Armed Forces are
158 adapting to changing times, but your efforts have to be complemented. We will
159 need the renewed engagement of our diplomats, from grand capitals to dangerous
160 outposts. We need development experts who can support Afghan agriculture and
161 help Africans build the capacity to feed themselves. We need intelligence agencies
162 that work seamlessly with their counterparts to unravel plots that run from the
163 mountains of Pakistan to the streets of our cities. We need law enforcement that
164 can strengthen judicial systems abroad and protect us here at home. And we need

165 first-responders who can act swiftly in the event of earthquakes and storms and
166 disease.

167 The burdens of this century cannot fall on our soldiers alone. It also cannot fall on
168 American shoulders alone. Our adversaries would like to see America sap its
169 strength by overextending our power. And in the past, we've always had the
170 foresight to avoid acting alone. We were part of the most powerful wartime
171 coalition in human history through World War II. We stitched together a
172 community of free nations and institutions to endure and ultimately prevail during
173 a cold war.

174 Yes, we are clear-eyed about the shortfalls of our international system. But
175 America has not succeeded by stepping out of the currents of cooperation; we have
176 succeeded by steering those currents in the direction of liberty and justice, so
177 nations thrive by meeting their responsibilities and face consequences when they
178 don't.

179 So we have to shape an international order that can meet the challenges of our
180 generation. We will be steadfast in strengthening those old alliances that have
181 served us so well, including those who will serve by your side in Afghanistan and
182 around the globe. As influence extends to more countries and capitals, we also
183 have to build new partnerships and shape stronger international standards and
184 institutions.

185 This engagement is not an end in itself. The international order we seek is one that
186 can resolve the challenges of our times: countering violent extremism and
187 insurgency; stopping the spread of nuclear weapons and securing nuclear
188 materials; combating a changing climate and sustaining global growth; helping
189 countries feed themselves and care for their sick; preventing conflict and healing
190 wounds. If we are successful in these tasks, that will lessen conflicts around the
191 world. It will be supportive of our efforts by our military to secure our country.

192 More than anything else, though, our success will be claimed by who we are as a
193 country. This is more important than ever, given the nature of the challenges that
194 we face. Our campaign to disrupt, dismantle, and to defeat Al Qaida is part of an
195 international effort that is necessary and just.

196 But this is a different kind of war. There will be no simple moment of surrender to
197 mark the journey's end, no armistice, no banner headline. Though we have had
198 more success in eliminating Al Qaida leaders in recent months than in recent years,
199 they will continue to recruit and plot and exploit our open society. We see that in
200 bombs that go off in Kabul and Karachi. We see it in attempts to blow up an airliner
201 over Detroit or an SUV in Times Square, even as these failed attacks show that
202 pressure on networks like Al Qaida is forcing them to rely on terrorists with less
203 time and space to train. We see the potential duration of this struggle in Al Qaida's
204 gross distortions of Islam, their disrespect for human life, and their attempt to prey
205 upon fear and hatred and prejudice.

206 So the threat will not go away soon, but let's be clear: Al Qaida and its affiliates are
207 small men on the wrong side of history. They lead no nation; they lead no religion.
208 We need not give in to fear every time a terrorist tries to scare us. We should not
209 discard our freedoms because extremists try to exploit them. We cannot succumb
210 to division because others try to drive us apart. We are the United States of
211 America. [Applause] We are the United States of America, and we have repaired
212 our Union and faced down fascism and outlasted communism. We've gone through
213 turmoil, we've gone through civil war, and we have come out stronger, and we will
214 do so once more.

215 And I know this to be true because I see the strength and resilience of the
216 American people. Terrorists want to scare us, New Yorkers just go about their lives
217 unafraid. Extremists want a war between America and Islam, but Muslims are part
218 of our national life, including those who serve in our United States Army.
219 Adversaries want to divide us, but we are united by our support for you, soldiers
220 who send a clear message that this country is both the land of the free and the
221 home of the brave.

222 You know, in an age of instant access to information, a lot of cynicism in the news,
223 it's easy to lose perspective in a flood of pictures and the swirl of political debate.
224 Power and influence can seem to ebb and flow. Wars and grand plans can be
225 deemed won or lost day to day, even hour to hour. As we experience the
226 immediacy of the image of a suffering child or the boasts of a prideful dictator, it's
227 easy to give in to the belief sometimes that human progress has stalled, that events
228 are beyond our control, that change is not possible.

229 But this Nation was founded upon a different notion. We believe, "that all men are
230 created equal, that they are endowed by their Creator with certain inalienable
231 rights, that among these are life, liberty and the pursuit of happiness." And that
232 truth has bound us together, a nation populated by people from around the globe,
233 enduring hardship and achieving greatness as one people. And that belief is as true
234 today as it was 200 years ago. It is a belief that has been claimed by people of every
235 race and religion in every region of the world. Can anybody doubt that this belief
236 will be any less true, any less powerful, 2 years, two decades, or even two centuries
237 from now?

238 And so a fundamental part of our strategy for our security has to be America's
239 support for those universal rights that formed the creed of our founding. And we
240 will promote these values above all by living them, through our fidelity to the rule
241 of law and our Constitution, even when it's hard, even when we're being attacked,
242 even when we're in the midst of war.

243 And we will commit ourselves to forever pursuing a more perfect union. Together
244 with our friends and allies, America will always seek a world that extends these
245 rights so that when an individual is being silenced, we aim to be her voice. Where
246 ideas are suppressed, we provide space for open debate. Where democratic
247 institutions take hold, we add a wind at their back. When humanitarian disaster
248 strikes, we extend a hand. Where human dignity is denied, America opposes
249 poverty and is a source of opportunity. That is who we are. That is what we do.

250 We do so with no illusions. We understand change doesn't come quick. We
251 understand that neither America nor any nation can dictate every outcome beyond
252 its borders. We know that a world of mortal men and women will never be rid of
253 oppression or evil. What we can do, what we must do, is work and reach and fight
254 for the world that we seek, all of us, those in uniform and those who are not.

255 And in preparing for today, I turned to the world—to the words of Oliver Wendell
256 Holmes. And reflecting on his Civil War experience, he said, and I quote, "To fight
257 out a war you must believe in something and want something with all your might.
258 So must you do to carry anything else to an end worth reaching." Holmes went on,
259 "More than that, you must be willing to commit yourself to a course, perhaps a long
260 and hard one, without being able to foresee exactly where you will come out."

261 America does not fight for the sake of fighting. We abhor war. As one who has
262 never experienced the field of battle—and I say that with humility, knowing, as
263 General MacArthur said, "the soldier, above all others, prays for peace"—we fight
264 because we must. We fight to keep our families and communities safe. We fight for
265 the security of our allies and partners, because America believes that we will be
266 safer when our friends are safer, that we will be stronger when the world is more
267 just.

268 So, cadets, a long and hard road awaits you. You go abroad because your service is
269 fundamental to our security back home. You go abroad as representatives of the
270 values that this country was founded upon. And when you inevitably face setbacks,
271 when the fighting is fierce or a village elder is fearful, when the end that you are
272 seeking seems uncertain, think back to West Point.

273 Here, in this peaceful part of the world, you have drilled and you have studied and
274 come of age in the footsteps of great men and women, Americans who faced times
275 of trial, and who even in victory could not have foreseen the America they helped
276 to build, the world they helped to shape.

277 George Washington was able to free a band of patriots from the rule of an empire,
278 but he could not have foreseen his country growing to include 50 States connecting
279 two oceans.

280 Grant was able to save a union and see the slaves freed, but he could not have
281 foreseen just how much his country would extend full rights and opportunities to
282 citizens of every color.

283 Eisenhower was able to see Germany surrender and a former enemy grow into an
284 ally, but he could not have foreseen the Berlin Wall coming down without a shot
285 being fired.

286 Today, it is your generation that has borne a heavy burden—soldiers, graduates of
287 this Academy like John Meyer and Greg Ambrosia, who have braved enemy fire,
288 protected their units, carried out their missions, earned the commendation of this
289 Army and of a grateful nation.

290 From the birth of our existence, America has had a faith in the future, a belief that
291 where we're going is better than where we've been, even when the path ahead is
292 uncertain. To fulfill that promise, generations of Americans have built upon the
293 foundation of our forefathers, finding opportunity, fighting injustice, forging a
294 more perfect union. Our achievement would not be possible without the long gray
295 line that has sacrificed for duty, for honor, for country.

296 And years from now when you return here, when for you the shadows have grown
297 longer, I have no doubt that you will have added your name to the book of history. I
298 have no doubt that we will have prevailed in the struggles of our times. I have no
299 doubt that your legacy will be an America that has emerged stronger and a world
300 that is more just, because we are Americans, and our destiny is never written for
301 us, it is written by us, and we are ready to lead once more.

302 Thank you. May God bless you. And may God bless the United States of America.

303
304 *NOTE: The President spoke at 10:31 a.m. in Michie Stadium*
305 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 6 Barack Obama**

2 **Address to the Nation on the End of Combat Operations in Iraq. August, 31st.**
3 **2010.**

4 Good evening. Tonight I'd like to talk to you about the end of our combat mission in
5 Iraq, the ongoing security challenges we face, and the need to rebuild our Nation
6 here at home.

7 I know this historic moment comes at a time of great uncertainty for many
8 Americans. We've now been through nearly a decade of war. We've endured a long
9 and painful recession. And sometimes in the midst of these storms, the future that
10 we're trying to build for our Nation, a future of lasting peace and long-term
11 prosperity, may seem beyond our reach.

12 But this milestone should serve as a reminder to all Americans that the future is
13 ours to shape if we move forward with confidence and commitment. It should also
14 serve as a message to the world that the United States of America intends to
15 sustain and strengthen our leadership in this young century.

16 From this desk 7 1/2 years ago, President Bush announced the beginning of
17 military operations in Iraq. Much has changed since that night. A war to disarm a
18 state became a fight against an insurgency. Terrorism and sectarian warfare
19 threatened to tear Iraq apart. Thousands of Americans gave their lives; tens of
20 thousands have been wounded. Our relations abroad were strained. Our unity at
21 home was tested.

22 These are the rough waters encountered during the course of one of America's
23 longest wars. Yet there has been one constant amidst these shifting tides. At every
24 turn, America's men and women in uniform have served with courage and resolve.
25 As Commander in Chief, I am incredibly proud of their service. And like all
26 Americans, I'm awed by their sacrifice and by the sacrifices of their families.

27 The Americans who have served in Iraq completed every mission they were given.
28 They defeated a regime that had terrorized its people. Together with Iraqis and
29 coalition partners, who made huge sacrifices of their own, our troops fought block
30 by block to help Iraq seize the chance for a better future. They shifted tactics to
31 protect the Iraqi people, trained Iraqi security forces, and took out terrorist
32 leaders. Because of our troops and civilians and because of the resilience of the
33 Iraqi people, Iraq has the opportunity to embrace a new destiny, even though
34 many challenges remain.

35 So tonight I am announcing that the American combat mission in Iraq has ended.
36 Operation Iraqi Freedom is over, and the Iraqi people now have lead responsibility
37 for the security of their country.

38 This was my pledge to the American people as a candidate for this office. Last
39 February, I announced a plan that would bring our combat brigades out of Iraq,

40 while redoubling our efforts to strengthen Iraq's security forces and support its
41 Government and people.

42 That's what we've done. We've removed nearly 100,000 U.S. troops from Iraq.
43 We've closed or transferred to the Iraqis hundreds of bases. And we have moved
44 millions of pieces of equipment out of Iraq.

45 This completes a transition to Iraqi responsibility for their own security. U.S.
46 troops pulled out of Iraq's cities last summer, and Iraqi forces have moved into the
47 lead with considerable skill and commitment to their fellow citizens. Even as Iraq
48 continues to suffer terrorist attacks, security incidents have been near the lowest
49 on record since the war began. And Iraqi forces have taken the fight to Al Qaida,
50 removing much of its leadership in Iraqi-led operations.

51 This year also saw Iraq hold credible elections that drew a strong turnout. A
52 caretaker administration is in place as Iraqis form a Government based on the
53 results of that election. Tonight I encourage Iraq's leaders to move forward with a
54 sense of urgency to form an inclusive Government that is just, representative, and
55 accountable to the Iraqi people. And when that Government is in place, there
56 should be no doubt: The Iraqi people will have a strong partner in the United
57 States. Our combat mission is ending, but our commitment to Iraq's future is not.

58 Going forward, a transitional force of U.S. troops will remain in Iraq with a
59 different mission: advising and assisting Iraq's security forces, supporting Iraqi
60 troops in targeted counterterrorism missions, and protecting our civilians.
61 Consistent with our agreement with the Iraqi Government, all U.S. troops will leave
62 by the end of next year. As our military draws down, our dedicated civilians—
63 diplomats, aid workers, and advisers—are moving into the lead to support Iraq as
64 it strengthens its Government, resolves political disputes, resettles those displaced
65 by war, and builds ties with the region and the world. That's a message that Vice
66 President Biden is delivering to the Iraqi people through his visit there today.

67 This new approach reflects our long-term partnership with Iraq, one based upon
68 mutual interest and mutual respect. Of course, violence will not end with our
69 combat mission. Extremists will continue to set off bombs, attack Iraqi civilians,
70 and try to spark sectarian strife. But ultimately, these terrorists will fail to achieve
71 their goals. Iraqis are a proud people. They have rejected sectarian war, and they
72 have no interest in endless destruction. They understand that in the end, only
73 Iraqis can resolve their differences and police their streets, only Iraqis can build a
74 democracy within their borders. What America can do, and will do, is provide
75 support for the Iraqi people as both a friend and a partner.

76 Ending this war is not only in Iraq's interest, it's in our own. The United States has
77 paid a huge price to put the future of Iraq in the hands of its people. We have sent
78 our young men and women to make enormous sacrifices in Iraq and spent vast
79 resources abroad at a time of tight budgets at home. We've persevered because of a
80 belief we share with the Iraqi people, a belief that out of the ashes of war, a new
81 beginning could be born in this cradle of civilization.

82 Through this remarkable chapter in the history of the United States and Iraq, we
83 have met our responsibilities. Now it's time to turn the page. As we do, I'm mindful
84 that the Iraq war has been a contentious issue at home. Here too it's time to turn
85 the page. This afternoon I spoke to former President George W. Bush. It's well
86 known that he and I disagreed about the war from its outset. Yet no one can doubt
87 President Bush's support for our troops or his love of country and commitment to
88 our security. As I've said, there were patriots who supported this war and patriots
89 who opposed it. And all of us are united in appreciation for our service men and
90 women and our hopes for Iraqis' future.

91 The greatness of our democracy is grounded in our ability to move beyond our
92 differences and to learn from our experience as we confront the many challenges
93 ahead. And no challenge is more essential to our security than our fight against Al
94 Qaida.

95 Americans across the political spectrum supported the use of force against those
96 who attacked us on 9/11. Now, as we approach our 10th year of combat in
97 Afghanistan, there are those who are understandably asking tough questions about
98 our mission there. But we must never lose sight of what's at stake. As we speak, Al
99 Qaida continues to plot against us, and its leadership remains anchored in the
100 border regions of Afghanistan and Pakistan. We will disrupt, dismantle, and defeat
101 Al Qaida, while preventing Afghanistan from again serving as a base for terrorists.
102 And because of our drawdown in Iraq, we are now able to apply the resources
103 necessary to go on offense. In fact, over the last 19 months, nearly a dozen Al Qaida
104 leaders and hundreds of Al Qaida's extremist allies have been killed or captured
105 around the world.

106 Within Afghanistan, I've ordered the deployment of additional troops, who, under
107 the command of General David Petraeus, are fighting to break the Taliban's
108 momentum. As with the surge in Iraq, these forces will be in place for a limited
109 time to provide space for the Afghans to build their capacity and secure their own
110 future. But as was the case in Iraq, we can't do for Afghans what they must
111 ultimately do for themselves. That's why we're training Afghan security forces and
112 supporting a political resolution to Afghanistan's problems. And next August, we
113 will begin a transition to Afghan responsibility. The pace of our troop reductions
114 will be determined by conditions on the ground, and our support for Afghanistan
115 will endure. But make no mistake: This transition will begin because open-ended
116 war serves neither our interests nor the Afghan people's.

117 Indeed, one of the lessons of our effort in Iraq is that American influence around
118 the world is not a function of military force alone. We must use all elements of our
119 power, including our diplomacy, our economic strength, and the power of
120 America's example, to secure our interests and stand by our allies. And we must
121 project a vision of the future that's based not just on our fears, but also on our
122 hopes, a vision that recognizes the real dangers that exist around the world, but
123 also the limitless possibilities of our time.

124 Today, old adversaries are at peace and emerging democracies are potential
125 partners. New markets for our goods stretch from Asia to the Americas. A new
126 push for peace in the Middle East will begin here tomorrow. Billions of young
127 people want to move beyond the shackles of poverty and conflict. As the leader of
128 the free world, America will do more than just defeat on the battlefield those who
129 offer hatred and destruction. We will also lead among those who are willing to
130 work together to expand freedom and opportunity for all people.

131 Now, that effort must begin within our own borders. Throughout our history,
132 America has been willing to bear the burden of promoting liberty and human
133 dignity overseas, understanding its links to our own liberty and security. But we
134 have also understood that our Nation's strength and influence abroad must be
135 firmly anchored in our prosperity at home. And the bedrock of that prosperity
136 must be a growing middle class.

137 Unfortunately, over the last decade, we've not done what's necessary to shore up
138 the foundations of our own prosperity. We spent a trillion dollars at war, often
139 financed by borrowing from overseas. This in turn has shortchanged investments
140 in our own people and contributed to record deficits. For too long, we have put off
141 tough decisions on everything from our manufacturing base to our energy policy to
142 education reform. As a result, too many middle class families find themselves
143 working harder for less, while our Nation's long-term competitiveness is put at
144 risk.

145 And so at this moment, as we wind down the war in Iraq, we must tackle those
146 challenges at home with as much energy and grit and sense of common purpose as
147 our men and women in uniform who have served abroad. They have met every test
148 that they faced. Now it's our turn. Now it's our responsibility to honor them by
149 coming together, all of us, and working to secure the dream that so many
150 generations have fought for, the dream that a better life awaits anyone who is
151 willing to work for it and reach for it.

152 Our most urgent task is to restore our economy and put the millions of Americans
153 who have lost their jobs back to work. To strengthen our middle class, we must
154 give all our children the education they deserve and all our workers the skills that
155 they need to compete in a global economy. We must jump-start industries that
156 create jobs and end our dependence on foreign oil. We must unleash the
157 innovation that allows new products to roll off our assembly lines and nurture the
158 ideas that spring from our entrepreneurs. This will be difficult, but in the days to
159 come, it must be our central mission as a people and my central responsibility as
160 President.

161 Part of that responsibility is making sure that we honor our commitments to those
162 who have served our country with such valor. As long as I am President, we will
163 maintain the finest fighting force that the world has ever known and we will do
164 whatever it takes to serve our veterans as well as they have served us. This is a
165 sacred trust. That's why we've already made one of the largest increases in funding
166 for veterans in decades. We're treating the signature wounds of today's wars,

167 Posttraumatic Stress Disorder and traumatic brain injury, while providing the
168 health care and benefits that all of our veterans have earned. And we're funding a
169 post-9/11 GI bill that helps our veterans and their families pursue the dream of a
170 college education. Just as the GI bill helped those who fought World War II,
171 including my grandfather, become the backbone of our middle class, so today's
172 service men and women must have the chance to apply their gifts to expand the
173 American economy, because part of ending a war responsibly is standing by those
174 who have fought it.

175 Two weeks ago, America's final combat brigade in Iraq, the Army's 4th Stryker
176 Brigade, journeyed home in the predawn darkness. Thousands of soldiers and
177 hundreds of vehicles made the trip from Baghdad, the last of them passing into
178 Kuwait in the early morning hours. Over 7 years before, American troops and
179 coalition partners had fought their way across similar highways, but this time no
180 shots were fired. It was just a convoy of brave Americans making their way home.

181 Of course, the soldiers left much behind. Some were teenagers when the war
182 began. Many have served multiple tours of duty, far from families who bore a
183 heroic burden of their own, enduring the absence of a husband's embrace or a
184 mother's kiss. Most painfully, since the war began, 55 members of the 4th Stryker
185 Brigade made the ultimate sacrifice, part of over 4,400 Americans who have given
186 their lives in Iraq. As one staff sergeant said, "I know that to my brothers in arms
187 who fought and died, this day would probably mean a lot."

188 Those Americans gave their lives for the values that have lived in the hearts of our
189 people for over two centuries. Along with nearly 1.5 million Americans who have
190 served in Iraq, they fought in a faraway place for people they never knew. They
191 stared into the darkest of human creations—war—and helped the Iraqi people
192 seek the light of peace.

193 In an age without surrender ceremonies, we must earn victory through the success
194 of our partners and the strength of our own Nation. Every American who serves
195 joins an unbroken line of heroes that stretches from Lexington to Gettysburg, from
196 Iwo Jima to Inchon, from Khe Sanh to Kandahar, Americans who have fought to see
197 that the lives of our children are better than our own. Our troops are the steel in
198 our ship of state. And though our Nation may be traveling through rough waters,
199 they give us confidence that our course is true and that beyond the predawn
200 darkness, better days lie ahead.

201 Thank you. May God bless you, and may God bless the United States of America and
202 all who serve her.

203

204 *NOTE: The President spoke at 8 p.m. in the Oval Office at the White House. In his*
205 *remarks, he referred to Gen. David H. Petraeus, USA, commander, NATO International*
206 *Security Assistance Force, Afghanistan; and S. Sgt. Luke Dill, USA, 4th Battalion, 9th*
207 *Infantry Regiment, 4th Stryker Brigade Combat Team, 2d Infantry Division. The*

- 208 *Office of the Press Secretary also released a Spanish language transcript of this*
209 *address.*
- 210 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 7. Barack Obama.**

2 **Address to the Nation on the Situation in Libya. March 28, 2011.**

3 Tonight I'd like to update the American people on the international effort that we
4 have led in Libya: what we've done, what we plan to do, and why this matters to us.

5 I want to begin by paying tribute to our men and women in uniform who, once
6 again, have acted with courage, professionalism, and patriotism. They have moved
7 with incredible speed and strength. Because of them and our dedicated diplomats,
8 a coalition has been forged and countless lives have been saved.

9 Meanwhile, as we speak, our troops are supporting our ally Japan, leaving Iraq to
10 its people, stopping the Taliban's momentum in Afghanistan, and going after Al
11 Qaida all across the globe. As Commander in Chief, I'm grateful to our soldiers,
12 sailors, airmen, marines, coast guardsmen, and to their families. And I know all
13 Americans share in that sentiment.

14 For generations, the United States of America has played a unique role as an
15 anchor of global security and as an advocate for human freedom. Mindful of the
16 risks and costs of military action, we are naturally reluctant to use force to solve
17 the world's many challenges. But when our interests and values are at stake, we
18 have a responsibility to act. That's what happened in Libya over the course of these
19 last 6 weeks.

20 Libya sits directly between Tunisia and Egypt, two nations that inspired the world
21 when their people rose up to take control of their own destiny. For more than four
22 decades, the Libyan people have been ruled by a tyrant, Muammar Qadhafi. He has
23 denied his people freedom, exploited their wealth, murdered opponents at home
24 and abroad, and terrorized innocent people around the world, including Americans
25 who were killed by Libyan agents.

26 Last month, Qadhafi's grip of fear appeared to give way to the promise of freedom.
27 In cities and towns across the country, Libyans took to the streets to claim their
28 basic human rights. As one Libyan said, "For the first time we finally have hope
29 that our nightmare of 40 years will soon be over."

30 Faced with this opposition, Qadhafi began attacking his people. As President, my
31 immediate concern was the safety of our citizens, so we evacuated our Embassy
32 and all Americans who sought our assistance. Then we took a series of swift steps
33 in a matter of days to answer Qadhafi's aggression. We froze more than \$33 billion
34 of Qadhafi's regime's assets. Joining with other nations at the United Nations
35 Security Council, we broadened our sanctions, imposed an arms embargo, and
36 enabled Qadhafi and those around him to be held accountable for their crimes. I
37 made it clear that Qadhafi had lost the confidence of his people and the legitimacy
38 to lead, and I said that he needed to step down from power.

39 In the face of the world's condemnation, Qadhafi chose to escalate his attacks,
40 launching a military campaign against the Libyan people. Innocent people were
41 targeted for killing. Hospitals and ambulances were attacked. Journalists were
42 arrested, sexually assaulted, and killed. Supplies of food and fuel were choked off.
43 Water for hundreds of thousands of people in Misurata was shut off. Cities and
44 towns were shelled, mosques were destroyed, and apartment buildings reduced to
45 rubble. Military jets and helicopter gunships were unleashed upon people who had
46 no means to defend themselves against assaults from the air.

47 Confronted by this brutal repression and a looming humanitarian crisis, I ordered
48 warships into the Mediterranean. European allies declared their willingness to
49 commit resources to stop the killing. The Libyan opposition and the Arab League
50 appealed to the world to save lives in Libya. And so at my direction, America led an
51 effort with our allies at the United Nations Security Council to pass a historic
52 resolution that authorized a no-fly zone to stop the regime's attacks from the air
53 and further authorized all necessary measures to protect the Libyan people.

54 Ten days ago, having tried to end the violence without using force, the
55 international community offered Qadhafi a final chance to stop his campaign of
56 killing or face the consequences. Rather than stand down, his forces continued
57 their advance, bearing down on the city of Benghazi, home to nearly 700,000 men,
58 women, and children who sought their freedom from fear.

59 At this point, the United States and the world faced a choice. Qadhafi declared he
60 would show no mercy to his own people. He compared them to rats and
61 threatened to go door to door to inflict punishment. In the past, we have seen him
62 hang civilians in the streets and kill over a thousand people in a single day. Now we
63 saw regime forces on the outskirts of the city. We knew that if we wanted—if we
64 waited one more day, Benghazi, a city nearly the size of Charlotte, could suffer a
65 massacre that would have reverberated across the region and stained the
66 conscience of the world.

67 It was not in our national interest to let that happen. I refused to let that happen.
68 And so 9 days ago, after consulting the bipartisan leadership of Congress, I
69 authorized military action to stop the killing and enforce U.N. Security Council
70 Resolution 1973.

71 We struck regime forces approaching Benghazi to save that city and the people
72 within it. We hit Qadhafi's troops in neighboring Ajdabiya, allowing the opposition
73 to drive them out. We hit Qadhafi's air defenses, which paved the way for a no-fly
74 zone. We targeted tanks and military assets that had been choking off towns and
75 cities, and we cut off much of their source of supply. And tonight I can report that
76 we have stopped Qadhafi's deadly advance.

77 In this effort, the United States has not acted alone. Instead, we have been joined
78 by a strong and growing coalition. This includes our closest allies—nations like the
79 United Kingdom, France, Canada, Denmark, Norway, Italy, Spain, Greece, and
80 Turkey—all of whom have fought by our sides for decades. And it includes Arab

81 partners like Qatar and the United Arab Emirates, who have chosen to meet their
82 responsibilities to defend the Libyan people.

83 To summarize then, in just 1 month, the United States has worked with our
84 international partners to mobilize a broad coalition, secure an international
85 mandate to protect civilians, stop an advancing army, prevent a massacre, and
86 establish a no-fly zone with our allies and partners. To lend some perspective on
87 how rapidly this military and diplomatic response came together, when people
88 were being brutalized in Bosnia in the 1990s, it took the international community
89 more than a year to intervene with air power to protect civilians. It took us 31
90 days.

91 Moreover, we've accomplished these objectives consistent with the pledge that I
92 made to the American people at the outset of our military operations. I said that
93 America's role would be limited, that we would not put ground troops into Libya,
94 that we would focus our unique capabilities on the front end of the operation and
95 that we would transfer responsibility to our allies and partners. Tonight we are
96 fulfilling that pledge.

97 Our most effective alliance, NATO, has taken command of the enforcement of the
98 arms embargo and the no-fly zone. Last night NATO decided to take on the
99 additional responsibility of protecting Libyan civilians. This transfer from the
100 United States to NATO will take place on Wednesday. Going forward, the lead in
101 enforcing the no-fly zone and protecting civilians on the ground will transition to
102 our allies and partners, and I am fully confident that our coalition will keep the
103 pressure on Qadhafi's remaining forces.

104 In that effort, the United States will play a supporting role, including intelligence,
105 logistical support, search and rescue assistance, and capabilities to jam regime
106 communications. Because of this transition to a broader, NATO-based coalition, the
107 risk and cost of this operation—to our military and to American taxpayers—will
108 be reduced significantly.

109 So for those who doubted our capacity to carry out this operation, I want to be
110 clear: The United States of America has done what we said we would do.

111 That's not to say that our work is complete. In addition to our NATO
112 responsibilities, we will work with the international community to provide
113 assistance to the people of Libya who need food for the hungry and medical care
114 for the wounded. We will safeguard the more than \$33 billion that was frozen from
115 the Qadhafi regime so that it's available to rebuild Libya. After all, the money
116 doesn't belong to Qadhafi or to us, it belongs to the Libyan people. And we'll make
117 sure they receive it.

118 Tomorrow Secretary Clinton will go to London, where she will meet with the
119 Libyan opposition and consult with more than 30 nations. These discussions will
120 focus on what kind of political effort is necessary to pressure Qadhafi, while also
121 supporting a transition to the future that the Libyan people deserve, because while

122 our military mission is narrowly focused on saving lives, we continue to pursue the
123 broader goal of a Libya that belongs not to a dictator, but to its people.

124 Now, despite the success of our efforts over the past week, I know that some
125 Americans continue to have questions about our efforts in Libya. Qadhafi has not
126 yet stepped down from power, and until he does, Libya will remain dangerous.
127 Moreover, even after Qadhafi does leave power, 40 years of tyranny has left Libya
128 fractured and without strong civil institutions. The transition to a legitimate
129 government that is responsive to the Libyan people will be a difficult task. And
130 while the United States will do our part to help, it will be a task for the
131 international community and, more importantly, a task for the Libyan people
132 themselves.

133 In fact, much of the debate in Washington has put forward a false choice when it
134 comes to Libya. On the one hand, some question why America should intervene at
135 all, even in limited ways, in this distant land. They argue that there are many places
136 in the world where innocent civilians face brutal violence at the hands of their
137 government, and America should not be expected to police the world, particularly
138 when we have so many pressing needs here at home.

139 It's true that America cannot use our military wherever repression occurs. And
140 given the costs and risks of intervention, we must always measure our interests
141 against the need for action. But that cannot be an argument for never acting on
142 behalf of what's right. In this particular country, Libya, at this particular moment,
143 we were faced with the prospect of violence on a horrific scale. We had a unique
144 ability to stop that violence: an international mandate for action, a broad coalition
145 prepared to join us, the support of Arab countries, and a plea for help from the
146 Libyan people themselves. We also had the ability to stop Qadhafi's forces in their
147 tracks without putting American troops on the ground.

148 To brush aside America's responsibility as a leader, and more profoundly, our
149 responsibilities to our fellow human beings under such circumstances would have
150 been a betrayal of who we are. Some nations may be able to turn a blind eye to
151 atrocities in other countries. The United States of America is different. And as
152 President, I refused to wait for the images of slaughter and mass graves before
153 taking action.

154 Moreover, America has an important strategic interest in preventing Qadhafi from
155 overrunning those who oppose him. A massacre would have driven thousands of
156 additional refugees across Libya's borders, putting enormous strains on the
157 peaceful yet fragile transitions in Egypt and Tunisia. The democratic impulses that
158 are dawning across the region would be eclipsed by the darkest form of
159 dictatorship, as repressive leaders concluded that violence is the best strategy to
160 cling to power. The writ of the United Nations Security Council would have been
161 shown to be little more than empty words, crippling that institution's future
162 credibility to uphold global peace and security. So while I will never minimize the
163 costs involved in military action, I am convinced that a failure to act in Libya would
164 have carried a far greater price for America.

165 Now, just as there are those who have argued against intervention in Libya, there
166 are others who have suggested that we broaden our military mission beyond the
167 task of protecting the Libyan people and do whatever it takes to bring down
168 Qadhafi and usher in a new government.

169 Of course, there is no question that Libya and the world would be better off with
170 Qadhafi out of power. I, along with many other world leaders, have embraced that
171 goal and will actively pursue it through nonmilitary means. But broadening our
172 military mission to include regime change would be a mistake.

173 The task that I assigned our forces—to protect the Libyan people from immediate
174 danger and to establish a no-fly zone—carries with it a U.N. mandate and
175 international support. It's also what the Libyan opposition asked us to do. If we
176 tried to overthrow Qadhafi by force, our coalition would splinter. We would likely
177 have to put U.S. troops on the ground to accomplish that mission or risk killing
178 many civilians from the air. The dangers faced by our men and women in uniform
179 would be far greater. So would the costs and our share of the responsibility for
180 what comes next.

181 To be blunt, we went down that road in Iraq. Thanks to the extraordinary sacrifices
182 of our troops and the determination of our diplomats, we are hopeful about Iraq's
183 future. But regime change there took 8 years, thousands of American and Iraqi
184 lives, and nearly a trillion dollars. That is not something we can afford to repeat in
185 Libya.

186 As the bulk of our military effort ratchets down, what we can do, and will do, is
187 support the aspirations of the Libyan people. We have intervened to stop a
188 massacre, and we will work with our allies and partners to maintain the safety of
189 civilians. We will deny the regime arms, cut off its supplies of cash, assist the
190 opposition, and work with other nations to hasten the day when Qadhafi leaves
191 power. It may not happen overnight, as a badly weakened Qadhafi tries
192 desperately to hang on to power. But it should be clear to those around Qadhafi
193 and to every Libyan that history is not on Qadhafi's side. With the time and space
194 that we have provided for the Libyan people, they will be able to determine their
195 own destiny, and that is how it should be.

196 Let me close by addressing what this action says about the use of America's
197 military power and America's broader leadership in the world under my
198 Presidency.

199 As Commander in Chief, I have no greater responsibility than keeping this country
200 safe. And no decision weighs on me more than when to deploy our men and
201 women in uniform. I've made it clear that I will never hesitate to use our military
202 swiftly, decisively, and unilaterally when necessary to defend our people, our
203 homeland, our allies, and our core interests. That's why we're going after Al Qaida
204 wherever they seek a foothold. That is why we continue to fight in Afghanistan,
205 even as we have ended our combat mission in Iraq and removed more than
206 100,000 troops from that country.

207 There will be times, though, when our safety is not directly threatened, but our
208 interests and our values are. Sometimes the course of history poses challenges that
209 threaten our common humanity and our common security: responding to natural
210 disasters, for example, or preventing genocide and keeping the peace, ensuring
211 regional security and maintaining the flow of commerce. These may not be
212 America's problems alone, but they are important to us. They're problems worth
213 solving. And in these circumstances, we know that the United States, as the world's
214 most powerful nation, will often be called upon to help.

215 In such cases, we should not be afraid to act, but the burden of action should not be
216 America's alone. As we have in Libya, our task is instead to mobilize the
217 international community for collective action. Because contrary to the claims of
218 some, American leadership is not simply a matter of going it alone and bearing all
219 of the burden ourselves. Real leadership creates the conditions and coalitions for
220 others to step up as well, to work with allies and partners so that they bear their
221 share of the burden and pay their share of the costs, and to see that the principles
222 of justice and human dignity are upheld by all.

223 That's the kind of leadership we've shown in Libya. Of course, even when we act as
224 part of a coalition, the risks of any military action will be high. Those risks were
225 realized when one of our planes malfunctioned over Libya. Yet when one of our
226 airmen parachuted to the ground, in a country whose leader has so often
227 demonized the United States, in a region that has such a difficult history with our
228 country, this American did not find enemies. Instead, he was met by people who
229 embraced him. One young Libyan who came to his aid said, "We are your friends.
230 We are so grateful to those men who are protecting the skies."

231 This voice is just one of many in a region where a new generation is refusing to be
232 denied their rights and opportunities any longer.

233 Yes, this change will make the world more complicated for a time. Progress will be
234 uneven, and change will come differently to different countries. There are places,
235 like Egypt, where this change will inspire us and raise our hopes. And then there
236 will be places, like Iran, where change is fiercely suppressed. The dark forces of
237 civil conflict and sectarian war will have to be averted and difficult political and
238 economic concerns will have to be addressed.

239 The United States will not be able to dictate the pace and scope of this change. Only
240 the people of the region can do that. But we can make a difference.

241 I believe that this movement of change cannot be turned back and that we must
242 stand alongside those who believe in the same core principles that have guided us
243 through many storms: our opposition to violence directed at one's own people, our
244 support for a set of universal rights, including the freedom for people to express
245 themselves and choose their leaders, our support for governments that are
246 ultimately responsive to the aspirations of the people.

247 Born, as we are, out of a revolution by those who longed to be free, we welcome
248 the fact that history is on the move in the Middle East and North Africa, and that

249 young people are leading the way. Because wherever people long to be free, they
250 will find a friend in the United States. Ultimately, it is that faith, those ideals that
251 are the true measure of American leadership.

252 My fellow Americans, I know that at a time of upheaval overseas, when the news is
253 filled with conflict and change, it can be tempting to turn away from the world. And
254 as I've said before, our strength abroad is anchored in our strength here at home.
255 That must always be our north star: the ability of our people to reach their
256 potential, to make wise choices with our resources, to enlarge the prosperity that
257 serves as a wellspring for our power, and to live the values that we hold so dear.

258 But let us also remember that for generations, we have done the hard work of
259 protecting our own people, as well as millions around the globe. We have done so
260 because we know that our own future is safer, our own future is brighter, if more
261 of mankind can live with the bright light of freedom and dignity.

262 Tonight let us give thanks for the Americans who are serving through these trying
263 times and the coalition that is carrying our effort forward. And let us look to the
264 future with confidence and hope not only for our own country, but for all those
265 yearning for freedom around the world.

266 Thank you. God bless you, and may God bless the United States of America. Thank
267 you.

268

269 *NOTE: The President spoke at 7:31 p.m. from the National Defense University at Fort*
270 *Lesley J. McNair. In his remarks, he referred to Col. Muammar Abu Minyar al-Qadhafi,*
271 *leader of Libya.*

272 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 8. Barack Obama**

2 **Remarks on the Death of Al Qaida Terrorist Organization Leader Usama bin**
3 **Laden. May, 2nd. 2011.**

4 Good evening. Tonight I can report to the American people and to the world that
5 the United States has conducted an operation that killed Usama bin Laden, the
6 leader of Al Qaida and a terrorist who's responsible for the murder of thousands of
7 innocent men, women, and children.

8 It was nearly 10 years ago that a bright September day was darkened by the worst
9 attack on the American people in our history. The images of 9/11 are seared into
10 our national memory: hijacked planes cutting through a cloudless September sky;
11 the Twin Towers collapsing to the ground; black smoke billowing up from the
12 Pentagon; the wreckage of Flight 93 in Shanksville, Pennsylvania, where the
13 actions of heroic citizens saved even more heartbreak and destruction.

14 And yet we know that the worst images are those that were unseen to the world:
15 the empty seat at the dinner table; children who were forced to grow up without
16 their mother or their father; parents who would never know the feeling of their
17 child's embrace; nearly 3,000 citizens taken from us, leaving a gaping hole in our
18 hearts.

19 On September 11, 2001, in our time of grief, the American people came together.
20 We offered our neighbors a hand, and we offered the wounded our blood. We
21 reaffirmed our ties to each other and our love of community and country. On that
22 day, no matter where we came from, what God we prayed to, or what race or
23 ethnicity we were, we were united as one American family.

24 We were also united in our resolve to protect our Nation and to bring those who
25 committed this vicious attack to justice. We quickly learned that the 9/11 attacks
26 were carried out by Al Qaida, an organization headed by Usama bin Laden, which
27 had openly declared war on the United States and was committed to killing
28 innocents in our country and around the globe. And so we went to war against Al
29 Qaida to protect our citizens, our friends, and our allies.

30 Over the last 10 years, thanks to the tireless and heroic work of our military and
31 our counterterrorism professionals, we've made great strides in that effort. We've
32 disrupted terrorist attacks and strengthened our homeland defense. In
33 Afghanistan, we removed the Taliban Government, which had given bin Laden and
34 Al Qaida safe haven and support. And around the globe, we worked with our
35 friends and allies to capture or kill scores of Al Qaida terrorists, including several
36 who were a part of the 9/11 plot.

37 Yet Usama bin Laden avoided capture and escaped across the Afghan border into
38 Pakistan. Meanwhile, Al Qaida continued to operate from along that border and
39 operate through its affiliates across the world.

40 And so shortly after taking office, I directed Leon Panetta, the Director of the CIA,
41 to make the killing or capture of bin Laden the top priority of our war against Al
42 Qaida, even as we continued our broader efforts to disrupt, dismantle, and defeat
43 his network.

44 Then, last August, after years of painstaking work by our intelligence community, I
45 was briefed on a possible lead to bin Laden. It was far from certain, and it took
46 many months to run this thread to ground. I met repeatedly with my national
47 security team as we developed more information about the possibility that we had
48 located bin Laden hiding within a compound deep inside Pakistan. And finally, last
49 week, I determined that we had enough intelligence to take action and authorized
50 an operation to get Usama bin Laden and bring him to justice.

51 Today, at my direction, the United States launched a targeted operation against
52 that compound in Abbottabad, Pakistan. A small team of Americans carried out the
53 operation with extraordinary courage and capability. No Americans were harmed.
54 They took care to avoid civilian casualties. After a firefight, they killed Usama bin
55 Laden and took custody of his body.

56 For over two decades, bin Laden has been Al Qaida's leader and symbol and has
57 continued to plot attacks against our country and our friends and allies. The death
58 of bin Laden marks the most significant achievement to date in our Nation's effort
59 to defeat Al Qaida.

60 Yet his death does not mark the end of our effort. There's no doubt that Al Qaida
61 will continue to pursue attacks against us. We must—and we will—remain vigilant
62 at home and abroad.

63 As we do, we must also reaffirm that the United States is not—and never will be—
64 at war with Islam. I've made clear, just as President Bush did shortly after 9/11,
65 that our war is not against Islam. Bin Laden was not a Muslim leader, he was a
66 mass murderer of Muslims. Indeed, Al Qaida has slaughtered scores of Muslims in
67 many countries, including our own. So his demise should be welcomed by all who
68 believe in peace and human dignity.

69 Over the years, I've repeatedly made clear that we would take action within
70 Pakistan if we knew where bin Laden was. That is what we've done. But it's
71 important to note that our counterterrorism cooperation with Pakistan helped
72 lead us to bin Laden and the compound where he was hiding. Indeed, bin Laden
73 had declared war against Pakistan as well and ordered attacks against the
74 Pakistani people.

75 Tonight I called President Zardari, and my team has also spoken with their
76 Pakistani counterparts. They agree that this is a good and historic day for both of
77 our nations. And going forward, it is essential that Pakistan continue to join us in
78 the fight against Al Qaida and its affiliates.

79 The American people did not choose this fight. It came to our shores and started
80 with the senseless slaughter of our citizens. After nearly 10 years of service,

81 struggle, and sacrifice, we know well the costs of war. These efforts weigh on me
82 every time I, as Commander in Chief, have to sign a letter to a family that has lost a
83 loved one or look into the eyes of a servicemember who's been gravely wounded.

84 So Americans understand the costs of war. Yet as a country, we will never tolerate
85 our security being threatened nor stand idly by when our people have been killed.
86 We will be relentless in defense of our citizens and our friends and allies. We will
87 be true to the values that make us who we are. And on nights like this one, we can
88 say to those families who have lost loved ones to Al Qaida's terror: Justice has been
89 done.

90 Tonight we give thanks to the countless intelligence and counterterrorism
91 professionals who've worked tirelessly to achieve this outcome. The American
92 people do not see their work nor know their names, but tonight they feel the
93 satisfaction of their work and the result of their pursuit of justice.

94 We give thanks for the men who carried out this operation, for they exemplify the
95 professionalism, patriotism, and unparalleled courage of those who serve our
96 country. And they are part of a generation that has borne the heaviest share of the
97 burden since that September day.

98 Finally, let me say to the families who lost loved ones on 9/11 that we have never
99 forgotten your loss nor wavered in our commitment to see that we do whatever it
100 takes to prevent another attack on our shores.

101 And tonight let us think back to the sense of unity that prevailed on 9/11. I know
102 that it has, at times, frayed. Yet today's achievement is a testament to the greatness
103 of our country and the determination of the American people.

104 The cause of securing our country is not complete. But tonight we are once again
105 reminded that America can do whatever we set our mind to. That is the story of
106 our history, whether it's the pursuit of prosperity for our people or the struggle for
107 equality for all our citizens, our commitment to stand up for our values abroad and
108 our sacrifices to make the world a safer place.

109 Let us remember that we can do these things not just because of wealth or power,
110 but because of who we are: one nation under God, indivisible, with liberty and
111 justice for all.

112 Thank you. May God bless you, and may God bless the United States of America.

113

114 *NOTE: The President spoke at 11:35 p.m. in the East Room at the White House. In his*
115 *remarks, he referred to former President George W. Bush; and President Asif Ali*
116 *Zardari of Pakistan. The transcript was released by the Office of the Press Secretary*
117 *on May 2.*

118

119 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

1 **Discurs 9. Barack Obama**

2 **Address to the Nation on the Drawdown of United States Military Personnel** 3 **in Afghanistan. June 22, 2011.**

4 Good evening. Nearly 10 years ago, America suffered the worst attack on our
5 shores since Pearl Harbor. This mass murder was planned by Usama bin Laden and
6 his Al Qaida network in Afghanistan and signaled a new threat to our security, one
7 in which the targets were no longer soldiers on a battlefield, but innocent men,
8 women, and children going about their daily lives.

9 In the days that followed, our Nation was united as we struck at Al Qaida and
10 routed the Taliban in Afghanistan. Then, our focus shifted. A second war was
11 launched in Iraq, and we spent enormous blood and treasure to support a new
12 Government there. By the time I took office, the war in Afghanistan had entered its
13 seventh year. But Al Qaida's leaders had escaped into Pakistan and were plotting
14 new attacks, while the Taliban had regrouped and gone on the offensive. Without a
15 new strategy and decisive action, our military commanders warned that we could
16 face a resurgent Al Qaida and a Taliban taking over large parts of Afghanistan.

17 For this reason, in one of the most difficult decisions that I've made as President, I
18 ordered an additional 30,000 American troops into Afghanistan. When I
19 announced this surge at West Point, we set clear objectives: to refocus on Al Qaida,
20 to reverse the Taliban's momentum and train Afghan security forces to defend
21 their own country. I also made it clear that our commitment would not be open-
22 ended and that we would begin to draw down our forces this July.

23 Tonight I can tell you that we are fulfilling that commitment. Thanks to our
24 extraordinary men and women in uniform, our civilian personnel, and our many
25 coalition partners, we are meeting our goals. As a result, starting next month, we
26 will be able to remove 10,000 of our troops from Afghanistan by the end of this
27 year, and we will bring home a total of 33,000 troops by next summer, fully
28 recovering the surge I announced at West Point. After this initial reduction, our
29 troops will continue coming home at a steady pace as Afghan security forces move
30 into the lead. Our mission will change from combat to support. By 2014, this
31 process of transition will be complete, and the Afghan people will be responsible
32 for their own security.

33 We're starting this drawdown from a position of strength. Al Qaida is under more
34 pressure than at any time since 9/11. Together with the Pakistanis, we have taken
35 out more than half of Al Qaida's leadership. And thanks to our intelligence
36 professionals and special forces, we killed Usama bin Laden, the only leader that Al
37 Qaida had ever known. This was a victory for all who have served since 9/11. One
38 soldier summed it up well: "The message," he said, "is we don't forget. You will be
39 held accountable, no matter how long it takes."

40 The information that we recovered from bin Laden's compound shows Al Qaida
41 under enormous strain. Bin Laden expressed concern that Al Qaida had been

42 unable to effectively replace senior terrorists that had been killed and that Al Qaida
43 has failed in its effort to portray America as a nation at war with Islam, thereby
44 draining more widespread support. Al Qaida remains dangerous, and we must be
45 vigilant against attacks. But we have put Al Qaida on a path to defeat, and we will
46 not relent until the job is done.

47 In Afghanistan, we've inflicted serious losses on the Taliban and taken a number of
48 its strongholds. Along with our surge, our allies also increased their commitments,
49 which helped stabilize more of the country. Afghan security forces have grown by
50 over 100,000 troops, and in some Provinces and municipalities, we've already
51 begun to transition responsibility for security to the Afghan people. In the face of
52 violence and intimidation, Afghans are fighting and dying for their country,
53 establishing local police forces, opening markets and schools, creating new
54 opportunities for women and girls, and trying to turn the page on decades of war.

55 Of course, huge challenges remain. This is the beginning—but not the end—of our
56 effort to wind down this war. We'll have to do the hard work of keeping the gains
57 that we've made while we draw down our forces and transition responsibility for
58 security to the Afghan Government. And next May, in Chicago, we will host a
59 summit with our NATO allies and partners to shape the next phase of this
60 transition.

61 We do know that peace cannot come to a land that has known so much war
62 without a political settlement. So as we strengthen the Afghan Government and
63 security forces, America will join initiatives that reconcile the Afghan people,
64 including the Taliban. Our position on these talks is clear: They must be led by the
65 Afghan Government, and those who want to be a part of a peaceful Afghanistan
66 must break from Al Qaida, abandon violence, and abide by the Afghan Constitution.
67 But, in part because of our military effort, we have reason to believe that progress
68 can be made.

69 The goal that we seek is achievable and can be expressed simply: no safe haven
70 from which Al Qaida or its affiliates can launch attacks against our homeland or
71 our allies. We won't try to make Afghanistan a perfect place. We will not police its
72 streets or patrol its mountains indefinitely. That is the responsibility of the Afghan
73 Government, which must step up its ability to protect its people and move from an
74 economy shaped by war to one that can sustain a lasting peace. What we can do,
75 and will do, is build a partnership with the Afghan people that endures, one that
76 ensures that we will be able to continue targeting terrorists and supporting a
77 sovereign Afghan Government.

78 Of course, our efforts must also address terrorist safe havens in Pakistan. No
79 country is more endangered by the presence of violent extremists, which is why
80 we will continue to press Pakistan to expand its participation in securing a more
81 peaceful future for this war-torn region. We'll work with the Pakistani Government
82 to root out the cancer of violent extremism, and we will insist that it keeps its
83 commitments. For there should be no doubt that so long as I am President, the
84 United States will never tolerate a safe haven for those who aim to kill us. They
85 cannot elude us, nor escape the justice they deserve.

86 My fellow Americans, this has been a difficult decade for our country. We've
87 learned anew the profound cost of war, a cost that's been paid by the nearly 4,500
88 Americans who have given their lives in Iraq and the over 1,500 who have done so
89 in Afghanistan, men and women who will not live to enjoy the freedom that they
90 defended. Thousands more have been wounded. Some have lost limbs on the
91 battlefield, and others still battle the demons that have followed them home.

92 Yet tonight we take comfort in knowing that the tide of war is receding. Fewer of
93 our sons and daughters are serving in harm's way. We've ended our combat
94 mission in Iraq, with 100,000 American troops already out of that country. And
95 even as there will be dark days ahead in Afghanistan, the light of a secure peace
96 can be seen in the distance. These long wars will come to a responsible end.

97 As they do, we must learn their lessons. Already, this decade of war has caused
98 many to question the nature of America's engagement around the world. Some
99 would have America retreat from our responsibility as an anchor of global security
100 and embrace an isolation that ignores the very real threats that we face. Others
101 would have America overextended, confronting every evil that can be found
102 abroad.

103 We must chart a more centered course. Like generations before, we must embrace
104 America's singular role in the course of human events. But we must be as
105 pragmatic as we are passionate, as strategic as we are resolute. When threatened,
106 we must respond with force. But when that force can be targeted, we need not
107 deploy large armies overseas. When innocents are being slaughtered and global
108 security endangered, we don't have to choose between standing idly by or acting
109 on our own. Instead, we must rally international action, which we're doing in
110 Libya, where we do not have a single soldier on the ground, but are supporting
111 allies in protecting the Libyan people and giving them the chance to determine
112 their own destiny.

113 In all that we do, we must remember that what sets America apart is not solely our
114 power, it is the principles upon which our Union was founded. We're a nation that
115 brings our enemies to justice while adhering to the rule of law and respecting the
116 rights of all our citizens. We protect our own freedom and prosperity by extending
117 it to others. We stand not for empire, but for self-determination. That is why we
118 have a stake in the democratic aspirations that are now washing across the Arab
119 world. We will support those revolutions with fidelity to our ideals, with the power
120 of our example, and with an unwavering belief that all human beings deserve to
121 live with freedom and dignity.

122 Above all, we are a nation whose strength abroad has been anchored in
123 opportunity for our citizens here at home. Over the last decade, we have spent a
124 trillion dollars on war, at a time of rising debt and hard economic times. Now, we
125 must invest in America's greatest resource: our people. We must unleash
126 innovation that creates new jobs and industries, while living within our means. We
127 must rebuild our infrastructure and find new and clean sources of energy. And
128 most of all, after a decade of passionate debate, we must recapture the common
129 purpose that we shared at the beginning of this time of war. For our Nation draws

130 strength from our differences, and when our Union is strong, no hill is too steep, no
131 horizon is beyond our reach. America, it is time to focus on nation-building here at
132 home.

133 In this effort, we draw inspiration from our fellow Americans who have sacrificed
134 so much on our behalf. To our troops, our veterans, and their families, I speak for
135 all Americans when I say that we will keep our sacred trust with you and provide
136 you with the care and benefits and opportunity that you deserve.

137 I met some of these patriotic Americans at Fort Campbell. A while back, I spoke to
138 the 101st Airborne that has fought to turn the tide in Afghanistan and to the team
139 that took out Usama bin Laden. Standing in front of a model of bin Laden's
140 compound, the Navy SEAL who led that effort paid tribute to those who had been
141 lost, brothers and sisters in arms whose names are now written on bases where
142 our troops stand guard overseas and on headstones in quiet corners of our country
143 where their memory will never be forgotten. This officer—like so many others I've
144 met on bases in Baghdad and Bagram and at Walter Reed and Bethesda Naval
145 Hospital—spoke with humility about how his unit worked together as one,
146 depending on each other and trusting one another, as a family might do in a time of
147 peril.

148 That's a lesson worth remembering, that we are all a part of one American family.
149 Though we have known disagreement and division, we are bound together by the
150 creed that is written into our founding documents and a conviction that the United
151 States of America is a country that can achieve whatever it sets out to accomplish.
152 Now let us finish the work at hand. Let us responsibly end these wars, and reclaim
153 the American Dream that is at the center of our story. With confidence in our
154 cause, with faith in our fellow citizens, and with hope in our hearts, let us go about
155 the work of extending the promise of America for this generation and the next.

156 May God bless our troops, and may God bless the United States of America.

157
158 *NOTE: The President spoke at 8:01 p.m. in the East Room at the White House.*

159
160 Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu

Discurs 10. Barack Obama.

Remarks on the Defense Strategic Review. At the Pentagon. Arlington, Virginia. January 5, 2012.

Good morning, everybody. The United States of America is the greatest force for freedom and security that the world has ever known. And in no small measure, that's because we've built the best-trained, best-led, best-equipped military in history -- and as Commander-in-Chief, I'm going to keep it that way.

Indeed, all of us on this stage -- every single one of us -- have a profound responsibility to every soldier, sailor, airman, Marine and Coast Guardsman who puts their life on the line for America. We owe them a strategy with well-defined goals; to only send them into harm's way when it's absolutely necessary; to give them the equipment and the support that they need to get the job done; and to care for them and their families when they come home. That is our solemn obligation.

And over the past three years, that's what we've done. We've continued to make historic investments in our military -- our troops and their capabilities, our military families and our veterans. And thanks to their extraordinary service, we've ended our war in Iraq. We've decimated al Qaeda's leadership. We've delivered justice to Osama bin Laden, and we've put that terrorist network on the path to defeat. We've made important progress in Afghanistan, and we've begun to transition so Afghans can assume more responsibility for their own security. We joined allies and partners to protect the Libyan people as they ended the regime of Muammar Qaddafi.

Now we're turning the page on a decade of war. Three years ago, we had some 180,000 troops in Iraq and Afghanistan. Today, we've cut that number in half. And as the transition in Afghanistan continues, more of our troops will continue to come home. More broadly, around the globe we've strengthened alliances, forged new partnerships, and served as a force for universal rights and human dignity.

In short, we've succeeded in defending our nation, taking the fight to our enemies, reducing the number of Americans in harm's way, and we've restored America's global leadership. That makes us safer and it makes us stronger. And that's an achievement that every American -- especially those Americans who are proud to wear the uniform of the United States Armed Forces -- should take great pride in. This success has brought our nation, once more, to a moment of transition. Even as our troops continue to fight in Afghanistan, the tide of war is receding. Even as our forces prevail in today's missions, we have the opportunity -- and the responsibility -- to look ahead to the force that we are going to need in the future.

At the same time, we have to renew our economic strength here at home, which is the foundation of our strength around the world. And that includes putting our fiscal house in order. To that end, the Budget Control Act passed by Congress last year -- with the support of Republicans and Democrats alike -- mandates reductions in federal spending, including defense spending. I've insisted that we do

that responsibly. The security of our nation and the lives of our men and women in uniform depend on it.

That's why I called for this comprehensive defense review -- to clarify our strategic interests in a fast-changing world, and to guide our defense priorities and spending over the coming decade -- because the size and the structure of our military and defense budgets have to be driven by a strategy, not the other way around. Moreover, we have to remember the lessons of history. We can't afford to repeat the mistakes that have been made in the past -- after World War II, after Vietnam -- when our military was left ill prepared for the future. As Commander in Chief, I will not let that happen again. Not on my watch.

We need a start -- we need a smart, strategic set of priorities. The new guidance that the Defense Department is releasing today does just that. I want to thank Secretary Panetta and General Dempsey for their extraordinary leadership during this process. I want to thank the service secretaries and chiefs, the combatant commanders and so many defense leaders -- military and civilian, active, Guard and reserve -- for their contributions. Many of us met repeatedly -- asking tough questions, challenging our own assumptions and making hard choices. And we've come together today around an approach that will keep our nation safe and our military the finest that the world have ever known.

This review also benefits from the contributions of leaders from across my national security team -- from the departments of State, Homeland Security and Veterans Affairs, as well as the intelligence community. And this is critical, because meeting the challenges of our time cannot be the work of our military alone -- or the United States alone. It requires all elements of our national power, working together in concert with our allies and our partners.

So I'm going to let Leon and Marty go into the details. But I just want to say that this effort reflects the guidance that I personally gave throughout this process. Yes, the tide of war is receding. But the question that this strategy answers is what kind of military will we need long after the wars of the last decade are over. And today, we're fortunate to be moving forward from a position of strength.

As I made clear in Australia, we will be strengthening our presence in the Asia Pacific, and budget reductions will not come at the expense of that critical region. We're going to continue investing in our critical partnerships and alliances, including NATO, which has demonstrated time and again -- most recently in Libya -- that it's a force multiplier. We will stay vigilant, especially in the Middle East.

As we look beyond the wars in Iraq and Afghanistan -- and the end of long-term nation-building with large military footprints -- we'll be able to ensure our security with smaller conventional ground forces. We'll continue to get rid of outdated Cold War-era systems so that we can invest in the capabilities that we need for the future, including intelligence, surveillance and reconnaissance, counterterrorism, countering weapons of mass destruction and the ability to operate in environments where adversaries try to deny us access.

So, yes, our military will be leaner, but the world must know the United States is going to maintain our military superiority with armed forces that are agile, flexible and ready for the full range of contingencies and threats.

We're also going to keep faith with those who serve, by making sure our troops have the equipment and capabilities they need to succeed, and by prioritizing efforts that focus on wounded warriors, mental health and the well-being of our military families. And as our newest veterans rejoin civilian life, we'll keep working to give our veterans the care, the benefits and job opportunities that they deserve and that they have earned.

Finally, although today is about our defense strategy, I want to close with a word about the defense budget that will flow from this strategy. The details will be announced in the coming weeks. Some will no doubt say that the spending reductions are too big; others will say that they're too small. It will be easy to take issue with a particular change in a particular program. But I'd encourage all of us to remember what President Eisenhower once said -- that "each proposal must be weighed in the light of a broader consideration: the need to maintain balance in and among national programs." After a decade of war, and as we rebuild the source of our strength -- at home and abroad -- it's time to restore that balance.

I think it's important for all Americans to remember, over the past 10 years, since 9/11, our defense budget grew at an extraordinary pace. Over the next 10 years, the growth in the defense budget will slow, but the fact of the matter is this: It will still grow, because we have global responsibilities that demand our leadership. In fact, the defense budget will still be larger than it was toward the end of the Bush administration. And I firmly believe, and I think the American people understand, that we can keep our military strong and our nation secure with a defense budget that continues to be larger than roughly the next 10 countries combined.

So again, I want to thank Secretary Panetta, Chairman Dempsey, all the defense leaders who are on this stage, and some who are absent, for their leadership and their partnership throughout this process. Our men and women in uniform give their very best to America every single day, and in return they deserve the very best from America. And I thank all of you for the commitment to the goal that we all share: keeping America strong and secure in the 21st century, and keeping our Armed Forces the very best in the world.

And with that, I will turn this discussion over to Leon and to Marty, who can explain more and take your questions.

So thank you very much. I understand this is the first time a President has done this. It's a pretty nice room. (Laughter.)

Thank you guys.

NOTE: The President spoke at 11 a.m. in the Pentagon Briefing Room. In his remarks, he referred to Gen. Martin E. Dempsey, USA, Chairman, Joint Chiefs of Staff.

Extret de American Presidency Project: www.presidency.ucsb.edu